Stoompakketboot "Princesse Elisabeth" - 1905

DE PLATE
Maandblad

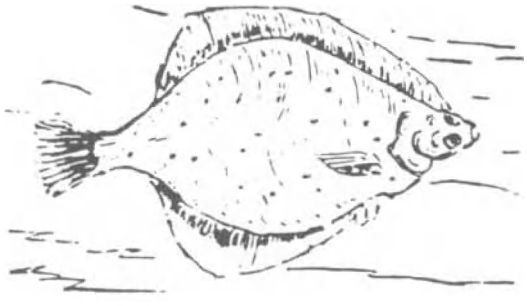

- JAN. 1995

2146.90

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	SECRETARIS
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER	REKENING
J.P. FALISE	750-9109554-54
H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	

JAARGANG 24
NUMMER 1
MAAND januari 1995

IN DIT NUMMER

blz. 2 : **E. SMISSAERT** : Nieuwe publicaties.

blz. 3 : **J.B. DREESEN** : Jaarprogramma "De Plate" 1995.

blz. 5 : **J VERHAEGHE** : 150 jaar Oostendse herbergen en brouwerijen 1645-1796 (2de deel).

blz. 8 : **J.B. DREESEN** : De oudste meldingen van Mariakerke.

blz. 10 : **G. BILLIET** : Omtrent de Albertuswindmolen in Mariakerke.

blz. 16 : **E. SMISSAERT** : Verdedigingswerken langs de kust.

blz. 18 : **J.B. DREESEN** : Jaarverslag 1994.

blz. 29 : **J.P. FALISE** : Ledenlijst 1994.

INDEX 1994

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een indhoudstafel & indices op de voorbije jaargang.

U kunt ze bestellen door 150 fr. te storten op rekening 750-9109554-54 van "De Plate - H. Serruyslaan 78/19 - Oostende" met vermelding "Index 1994".

Ze is ook te verkrijgen aan de balie van het Heemmuseum.

Index 1994 verschijnt in de loop van de maand februari

JANUARI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen tot de volgende activiteiten :

op donderdag 26 januari 1995 om 20 uur stipt

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6

JAARLIJKSE LEDENVERGADERING

Programma :

1. Welkomwoord door de heer A. VAN ISEGHEM, voorzitter en hulde aan de overleden leden.

2. DE BOUW EN PROEFREIS VAN DE O.154 "WILMAR". Videovoordracht met inleiding door de heer J.B. DREESEN.

3. VEILING VAN DE PLATE onder leiding van de heer O. VILAIN, ondervoorzitter.

Een lijst van de te veilen stukken zal ter beschikking worden gesteld van de leden.

Daar de VEILING uitsluitend aan de leden voorbehouden is, zal het nodige gedaan worden opdat leden en niet-leden, die zich in regel willen stellen met de lidmaatschapsbijdrage 1995, dit aan de ingang kunnen doen.

J.B. DREESEN

NIEUWE PUBLICATIES

De microfilms van het Rijksarchief

Het Algemeen Rijksarchief publiceerde onlangs een overzicht van de microfilms die in het Algemeen Rijksarchief te Brussel en in de Rijksarchieven van de Provinciën worden bewaard.

- Annika WAUTERS, De *microfilmcollecties van het Rijksarchief* (Algemeen Rijksarchief, Overzichten en Gidsen, 5), Brussel, 1993 (44 blz.). 100 Fr. (Publikatie nr. 1794).

De publikatie kan gekocht of besteld worden bij het Algemeen Rijksarchief, Ruisbroekstraat 2-10 te 1000 Brussel.

E. SMISSAERT

VRAAG

De Heer Schette VAN JELGERHUIS, Westmolenstraat, 7 - 4527 - Bj - AARDENBURG, Nederland

vraagt inlichtingen over het vermeende bestaan van een fayencefabriek DE BRUYNE in Oostende. Hij heeft een kaststel in fayence gezien getekend "De Bruyne Oostende + . . 628/i". en is benieuwd naar de herkomst ervan

JAARPROGRAMMA "DE PLATE" 1995

1. Donderdag 26 januari 1995 om 20 uur.

   DE BOUW EN PROEFREIS VAN DE 0.154 "WILMAR". Videovoordracht met een inleiding door de heer Jan Baptist DREESEN.

   Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE, voorbehouden aan de leden, onder leiding van de heer Omer VILAIN.

2. Woensdag 8 februari 1995 om 14u30.

   KEN UW STAD. Bezoek aan de werkhuizen van de WAGON LITS i.v.m. het onderhoud en opschikken van 3 ORIENT EXPRESS treinwagens, onder leiding van de heren Emile SMISSAERT en VAN ACKER.

3. Donderdag 23 februari 1995 om 20u30.

   UITVAARTGEBRUIKEN, VROEGER EN NU. Avondvoordracht met lichtbeelden door de heer Jan NUYTEN.

4. Donderdag 30 maart 1995 om 20u30.

   OOSTENDS NOODGELD. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Walter MAJOR.

5. Zaterdag 8 april 1995 om 14u30.

   KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de Onze Lieve Vrouw Hemelvaartkerk te Mariakerke, met bijzondere aandacht voor het werk van glazenier Cor WESTERDUIN en beeldhouwerwerk van beeldhouwer, schilder, keramist August MICHIELS, onder leiding van de heer Jean Pierre FALISE.

6. Donderdag 27 april 1995 om 20u30.

   125 JAAR ZEESTATION, VAN DEBARCADERE TOT OOSTENDE KAAI. Avondvoordracht met dia's en documentatiemateriaal door de heer Ferdinand GEVAERT.

7. Woensdag 3 mei 1995 om 14u30.

   OOSTENDE IN DE TWEEDE WERELDOORLOG. Namiddagvoordracht met dia's door de heer Roger REUNBROUCK.

8. Donderdag 18 mei 1995 om 20u30.

   OOSTENDSE "FAITS DIVERS" UIT DE 16e, 17e EN 18e EEUW (getrokken uit de processen van de Oostendse schepenbank). Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Julien VERHAEGHE.

9. Zaterdag 3 juni 1995 om 10u30.

KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de tentoonstelling OOSTENDSE KUNSTACADEMIE (1820-1995) onder leiding van de heer Norbert HOSTYN.

10. Zondag 11 Juni 1995 om 09 uur.

STUDIEREIS. Bezoek aan het MERCATORMUSEUM te Sint Niklaas en het VOLKSKUNDEMUSEUM te Antwerpen onder leiding van de heer Jan B. DREESEN.

11. Woensdag 6 september 1995 om 15 uur.

KEN UW STAD. Wandelvoordracht. DE HISTORISCHE ZEESLUIZEN VAN SLYKENS EN MOLENDORP, de plaats van het vroegere ZAAGMOLENDORP, onder leiding van de heer Ferdinand GEVAERT.

12. Donderdag 28 september 1995 om 20u30.

PASTER PYPE. Avondvoordracht met dia's en documentatiemateriaal door de heer Jan B. DREESEN.

13. Donderdag 26 oktober 1995 om 20u30.

DE LICHTE MUZIEK TE OOSTENDE IN DE NA-OORLOGSE PERIODE. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Jo DEENSEN.

14. Donderdag 30 november 1995 om 20u30.

OOSTENDSE GEVELS EN GEVELVERSIERINGEN. Avondvoordracht met dia's door de heer Guy CORNILLIE.

15. Zaterdag 9 december 1995 om 19 uur.

OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND EN SOUPER. Organisatie door de heer Jan B. DREESEN.

16. Donderdag 21 december 1995 om 20u30.

DE NA-OORLOGSE ARCHITECTUUR TE OOSTENDE. Avondvoordracht met dia's en documentatiemateriaal door de heer Norbert HOSTYN.

%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%

In het Heemmuseum DE PLATE worden in de loop van het jaar de volgende thematentoonstellingen georganiseerd.

Van 14 januari tot 15 februari 1995.

BIJZONDERE AANWINSTEN 1994. Organisatie en realistatie Mevr. MAES en de heren DREESEN EN VERMEERSCH

Van 18 februari tot 18 april 1995.

OOSTENDE EN DE BINNEN SCHEEPVAART. Organisatie en realisatie door de heer Ferdinand GEVAERT.

Van 21 april tot 12 juni 1995 (in het kader van het Congres van de VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE op 22-23 april te Oostende).

WIE WAS DE VADER VAN MIJN GROOTVADER. Organisatie en realisatie door de heer Eddy VAN HAVERBEKE.

Van 17 juni tot 16 september 1995.

KUSTSOUVENIRS UIT DE OUDE DOOS. Organisatie en realistatie door de heren Carlos en Ronny VAN TROOSTENBERGHE.

Van 23 september 1995 tot 15 januari 96

PASTER PYPE. Organisatie en realisatie door de heer Jan B. DREESEN.

---

150 JAAR OOSTENDSE HERBERGEN EN BROUWERIJEN 1645 - 1796 (2de deel)

door Julien **VERHAEGHE**

den GLOYENDEN OVEN gelegen in de Langestraat

Voor het eerst vermeld in 1710 wegens ontduiking van de bieraccijnzen, herbergier was toen Michiel WILLEMS.
Vermeld in 1734 in een proces over diefstal.
Vermeld in 1750 in een proces over diefstal, herbergierster was toen Petronella VANDEN BROUCKE, echtgenote van Joannes BLOMME.
Vermeld in 1774 toen een verongelukt meisje er dood binnengedragen werd. Vermeld in 1791 in het proces-verbaal van lijkschouwing van een gestorven Jood.

den GOUDEN APPEL gelegen op de Nieuwe Markt

Voor het eerst vermeld in 1678 in een proces over ruzie over wezepenningen, herbergier was toen Jacques GRYSON. Het pand wordt vermeld als hostellerie en er was een bolbaan.
In 1682 werden aan het pand herstellingen uitgevoerd waarover in 1684 een proces gevoerd werd, eigenaar was toen Jan CLAIJS.
Vermeld in 1689 in een proces over de niet-betaling van een gekocht paard.
Vermeld in 1743 in een geding over een betwiste erfenis.
In 1784 wordt in een proces tussen Jacobus VAN DYCKE (als eigenaar) tegen William HESKETH (als huurder) een herberg "den Gouden Appel" vermeld waarvan de ligging wordt opgegeven als "op de zuidzijde van de Bankroetiersstraat".

de GOUDEN DRAECKE gelegen dicht bij het hospitaal

Vermeld in 1702 in een proces over eerroof, herbergierster was toen J^{o} Clara HOUWENS, echtgenote van Sr Frans DE PUYDT.

den GOUDEN HANDT (brouwerij) gelegen in de Weststraat

Voor het eerst vermeld in 1689 in een proces over de bieraccijnzen, brouwer was toen Sr Joannes ANDRIES.

Nogmaals vermeld in 1736 in verband met de bieraccijnzen.

het GOUDEN HOOFT gelegen in de Westpoortstraat

Reeds vermeld als aangelande in 1624.
Vermeld in 1685 in een proces over een vechtpartij.
Vermeld in 1710 in verband met de ontduiking van de bieraccijnzen, herbergierster was toen Noëla RIDEIJN, echtgenote van Glaudee CLAVIER.
Vermeld in 1722 in verband met de verdwijning van pakkisten.
Vermeld in een proces van 1791 toen de herbergier François FAUCONNIER veroordeeld werd wegens het houden van een ontuchthuis en mishandeling van, en handel in, ontuchtvrouwen tot 4 jaar gevangenisstraf in het provinciaal correctiehuis te Gent.
Vermeld in 1794 in een proces wegens diefstal, herbergier was toen Arnold GEERKENS.
Uit de stukken van 1791 en 1794 blijkt dat het hier niet meer gaat over het pand vermeld in de vroegere jaren, vermits gesteld wordt dat de herberg "het Gouden Hooft" eertijds de herberg "den Keijser" was.

den GOUDEN HOORN

Vermeld in 1766 in een proces over het uitgeven van vals geld, herbergier was toen Antoine FORRESSE.

den GOUDEN LEEUW gelegen op de Zwijnemarkt

Vermeld in 1715 in een proces over een vechtpartij met gekwetsten.

de GOUDEN POORT

Voor het eerst vermeld in 1645 in een proces over diefstallen.
Vermeld in 1690 in verband met het ontduiken van de brandewijnaccijnzen. Vermeld in 1693 in verband met de diefstallen uit de parochiekerk en de Kapucijnenkerk.
Vermeld in 1706 in verband met een proces over een vechtpartij met messen. Vermeld in 1738 in een proces over een moord.

de GOUDEN STERRE

Eenmaal vermeld in 1648 in verband met diefstal uit het stadhuis.

het GOUDEN TONNEKE

Voor het eerst vermeld in 1701 in verband met de moord op een frans soldaat van het garnizoen, herbergier was toen Pieter SIMON en zijn echtgenote Jenne DE COBEKE.
Was vóór 1709 bewoond door François MONTENS, en wordt dan vermeld als brouwerij.

den GROENEN HERDER gelegen dicht bij de Kapucijnenstraat

Voor het eerst vermeld in 1723 bij het doodschieten van Adriaen DE ROUCK door een schildwacht van het garnizoen.
Vermeld in 1727 in het proces over het te vondeling leggen van haar kind door Thérèse RODIJN.
Nogmaals vermeld in 1776 in een proces over het ontvoeren van het kind van Marie Thérèse COOLAERT.

de GROENE PEERE

Eenmaal vermeld in 1777 in een proces over beledigingen, herbergierster was toen Joanna VAN DYCKE, weduwe van Pieter CARRE.

het GULDEN VLIES gelegen bij de Kaaipoort

Voor het eerst vermeld in 1683 in een proces over beledigingen, vechten en uitdagen tot een tweegevecht.
Vermeld in 1677 in verband met een tweegevecht.
Vermeld in 1702 toen vóór deze herberg een frans soldaat van het garnizoen werd doodgeschoten.

het HAESEMUSIC

Eenmaal vermeld in 1787, herbergier was toen Pierre BERNOT.

den HERT gelegen in de Weststraat, naast het hospitaal

Voor het eerst vermeld in 1692 in verband met een betwisting over paarden, herbergier was toen Daniël DE WITTE.
Vermeld in 1739 in verband met het kwetsen van Simon HENDRICX.
Vermeld in 1783 in een proces over diefstal, herbergier was toen Nicolaes DE VREESE.
Vermeld in 1791 in verband met fraude met postkoetsen.

den HOF VAN PLAISENCE

Voor het eerst vermeld in 1713 in een proces over diefstal van geld.
Vermeld in 1722 in een proces over diefstal, herbergier was toen Gilles DELA BILCKE.
Vermeld in 1750 toen tijdens het jaarfeest van de gilde van de Vrije Bakkers de ruiten met kasseistenen werden uitgesmeten; herbergier was toen Pieter LANDUIJT.
In 1756 heeft Jacobus LAMBERSY, een licht onnozele schoenmaker, Frans BEDET, deken van het schoenmakersambacht, met een mes gekwetst. Laatst genoemde had over hem laster verspreid, en zo belet dat hij met de dochter uit "den Hof van Plaisence" zou trouwen.
Jaarlijks werd door de armenmeesters van de stad aan de boeren die met groenten naar de maandagmarkt kwamen, 2 kannen bier betaald. In 1763 werden deze kannen betaald in "den Hof van Plaisence", waar bij die gelegenheid in de bovenkamers gevochten werd tussen boeren, boerinnen en vissers.
In 1771 vermeld in een proces over diefstallen.

het HOLLANDSCH SCHAEP gelegen in het voorgeborchte

Eenmaal vermeld in 1768 in een proces over diefstal van schoenen.

den HONGAER

Eenmaal vermeld in 1764 in een proces over aanzetting tot ontucht.

den HOUZAERD gelegen buiten de Westpoort

Eenmaal vermeld in 1786. De herbergier, Christophe PRUDHOMME, werd toen uit de gevangenis ontslagen en moest de stad verlaten.

den HULCK

Voor het eerst vermeld in 1677 in een proces over ongehuwd samenleven, herbergier was toen Pieter DE SMIT.
In hetzelfde jaar 1677 vermeld in verband met het ontduiken van de brandewijnaccijnzen.
In 1678 nogmaals vermeld in een proces over de brandewijnaccijnzen. Vermeld in 1681 in verband met het verlenen van hulp aan een gedeserteerd Engels soldaat; deze had zich in de herberg verkleed als vrouw, maar werd aangehouden door de wacht aan de Kaaipoort. Herbergierster Joanna MUNY, echtgenote van Thomas WERY, had gewed voor een pattacon met apotheker Aernout HONDERMARCQ dat de soldaat zou slagen in zijn poging om uit de stad te komen. Zij verloor niet alleen haar weddingschap, maar vloog ook voor 8 dagen "te water en te broode" in de gevangenis.
Vermeld in 1688 in een proces over de brandewijnaccijnzen waarin de zegelaar de luitenant-baljuw verweet dat hij zijn werk niet deed.
Vermeld in 1707 in een proces over de verkoping van een lading zout.

DE OUDSTE MELDINGEN VAN MARIAKERKE

door **J.B. DREESEN**

De oudste vermelding van Mariakerke, gebaseerd op archiefonderzoek, is deze die voorkomt in het "Woordenboek der Toponymie" door Karel DE FLOU (1). In deel 9 blz. 128 lezen we als vroegste vermelding van Mariakerke :

> "MARIAKERKE : een gemeente in het arrondissement Oostende.
> ...videlicet in parocia Slypen et Lefhinga, et Steenen et S. Mariae Capella juxta Mannechin overvam 1171 (Mir II.1316) (2).
> ...videlicet in Parochia Slypen et Lffeinghe et Steenen et S. Mariaecappela juixta Mannechin-Overvam 1171 (Fland7.382) (3).
> ...in parochia Sclipen et Letinga et Steven (les Steenen) et Sancte Marie capella iuxta Manekun overvara (lees Mannekin overvara) 1171 (Inv. Commanderies) (4).

De daarop volgende vermelding luidt :

> ...illam partem majoris decime, que jacet in parochia beata MARIE DE TESTEREP 1235 (Cart. S. Bav. 196).

Daarna volgen nog vermeldingen uit :

1236 (Chart nr. 6712 blauw)
1236 (Chart nr. 6714 blauw)
1266 (Chart Hosp S.J. Brugge) enz.

Het is uiteraard aanlokkelijk S. Maria Capella te associeren met Mariakerke maar dan doet men de waarheid geweld aan.

In de drie geciteerde teksten staat telkens : ... S. Mariae Capella JUXTA Mannechin overvara... Nu is JUXTA het latijnse (bijwoord) voor ERNAAST, DICHTBIJ en is MANNECHIN OVERVARA de latijnachtige vervorming van MANNEKENSVERE.

Er is hier dus sprake van de Sint Mariakapel bij Mannekensvere en niet van Mariakerke bij Oostende.

Dit komt duidelijk tot uiting wanneer men de oorspronkelijke tekst leest zoals Filips, Graaf van Vlaanderen en Vermandois, hem in 1071 ordonneerde en waarbij hij de toekenning bevestigde van de "Novalen" in de Parochies Slype, Leffinge, Stene en SINT MARIAKEPELLE bij MANNEKINSVERE aan de Tempeliers.

De gehele latijnse tekst van de oorkonde werd door MIRAEUS Aubertus uitgave FOPPENS Johannes in de 18de eeuw overgenomen van een kopie toen nog in het bezit van het Kapittel van Brugge. De tekst van MIRAEUS diende dan in de 19de eeuw als basis voor "La Flandre" en Leopold DEVILLERS in zijn "Inventaire analytique des archives des Commanderies Belges..." telkens met enkele schrijffouten.

De juiste tekst van de hiervoor vermelde oorkonde kan men terugvinden in "De kroniek van Mannekensvere" door A. STEEN, 1992, blz. 33 (5). Het is de tekst die Prof. Maurice GYSSELING terugvond in een kopie van midden 13de eeuw die hij raadpleegde in het rijksarchief van Bergen.

Hoe DE FLOU in deze naam een voorloper van het latere "Mariakerke" bij Oostende heeft willen vinden is op zijn minst zonderling daar de tekst uitdrukkelijk toevoegt "juxta Manekini overvara" = (bij) nevens de "overvaart" of "vere" (afgeleid van varen) van Manekin.

Als oudste vermelding van Mariakerke bij Oostende moet dan ook het jaar 1235 genomen worden. Dit wordt bevestigd door de afwezigheid van een vermelding over Mariakerke bij Oostende in het Toponymisch Woordenboek van Prof. Maurice GYSSELING dat de plaatsnamen geeft van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en Duitsland vóór 1226 (6)

Noten en verwijzingen

1. Karel DE FLOU. Woordenboek der Toponymie. 18 delen. Brugge 1914.
2. MIR II. 1316 = A. Miraei. Opera Diplomatica. ed. FOPPENS. Bruxelles 1723-1748, 4 vol.
3. FLAND 7.382 = La Flandre. Revue des monuments d'histoire et d'antiquités. XVII dl. Brugge. 1867 en vlg.
4. INVENT. COMMANDERIES = Leopold DEVILLERS. Inventaire analytique des archives des Commanderies Belges de l'Ordre de St. Jean de Jerusalem ou de Malte. Mons 1876 in 4°.
5. André STEEN. Kroniek van Mannekensvere. Oostende 1992.
6. Maurice GYSSELING. Toponymisch Woordenboek voor België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226. Uitgave Universitair Centrum voor Neerlandistiek. 1960. 2 delen.

OMTRENT DE ALBERTUSWINDMOLEN IN MARIAKERKE

door Germain BILLIET

Zoals elk dorp bezat ook het bescheiden Mariakerke eertijds een windmolen. In de 19e eeuw zelfs drie. In "Les derniers moulins à vent dans l'arrondissement d'Ostende" (1939) herinnert C. LOONTIENS eraan dat Oostende, in 1850, nog twee windmolens telde en wel op de wallen, nl. één bij de kursaal en één bij de haven. Buiten de wallen, voegt hij erbij, bevond er zich nog één aan de Torhoutse Steenweg, bij de Koninginnelaan. Dat is een onnauwkeurige opmerking van onze stadsarchivaris, want op die laatste plaats, toen nog Mariakerke, stonden er in 1850 twee molens. C. LOONTIENS rept ook met geen woord van de derde Mariakerkse molen, nl. de Albertusmolen (genoemd naar het voormalig Albertusfort vlakbij) die in 1850 nog draaide.

Windmolens zijn heel waarschijnlijk een Westeuropese uitvinding die ca. 1150 en beslist niet meegebracht uit het Midden-Oosten door de kruisvaarders. De oudste windmolenvermeldingen in Vlaanderen dateren uit het einde van de 12e eeuw (o.a. Zonnebeke 1197). Tijdens de volgende eeuw verspreiden de molens zich hier snel en worden : "een essentieel levenselement...in de agrarisch-ambachtelijke periode van onze cultuurgeschiedenis" (cf. P. BAUTERS, Kracht van Wind en Water, Davidsfonds, 1989, p. 34 e.v. - Molenecho's. Vl. tijdschrift voor Molinologie, jaarg. VIII (1980), p. 74; XI, p. 65; XII, p. 294; XIV, p. 43-44; XV, p. 226).

In Oostende komen er windmolens voor in de 15e eeuw. Ed. VLIETINCK citeert een "westmeulen" in 1494 (cf. Het oude Oostende, p. 148, noot 4). Op het bekende Oostendse stadsplan van Jac. VAN DEVENTER (ca. 1500, afgedrukt bij VLIETINCK p. 146) noteren we vier molens, nl. een "oostmeulen", een "zuidmeulen" en twee op de havendijk. Daar moeten er ca. 1560-1565 drie gestaan hebben (cf. VLIETINCK o.c. p. 148 en noot 5 : "den dyck van de caije van Oosthende daer de drije meulens op staen").

Na het catastrofale beleg van onze stad (1601-1604) werden de onmisbare molens gauw weer opgericht. Al in 1605 rezen er drie op : de "oostmeulen" midden op het huidig Vissersplein, de "westmeulen" op de wallen bezuiden de Westpoort, en de "noordmeulen" benoorden de Vlaanderenstraat (cf. D. FARASYN, De Oostendse Molens, De Plate, sept 1978).

Op de kaart van P. POURBUS (1562), waarop de windmolens worden aangeduid, tellen we in Oostende vijf molens, drie in Oudenburg, twee in Gistel en Leffinge en verder in de omgeving : één enkele molen in Bredene, Snaaskerke, Stene, Raversijde, Wilkskerke, Slijpe maar geen enkele in Lombardsijde, Westende, Middelkerke en Mariakerke. Dat laatste schamele dorp, dat iconografisch laat aan bod komt, zal wel geen windmolen gehad hebben vóór 1600.

In het begin van de 17e eeuw krijgt Mariakerke levendige belangstelling wegens het spectaculair beleg van Oostende. De Spaanse belegeraars, geleid door aartshertog Albrecht, hadden hun hoofdkwartier in het Albertusfort alhier (in

de Mariakerkse duinen gebouwd in 1600). Op tientallen plannen van de belegerde stad, met de talrijke versterkingen in de omgeving, verscheen ook de naam van het dorp, maar geen molen (cf. A. VERBOUWE, Iconografie van het arrondissement Oostende. Brussel, ca. 1956, o.a. nr. 197 : plaat 7 en nr. 213: plaat 8).

Op een kadastrale kaart (waarschijnlijk een tiendenkaart) van Mariakerke, uit ca. 1650, wordt het Albertusfort aangeduid, maar geen molen.

Het uitpluizen van het tijdschrift "Molenecho's" beloonde mij onverwacht en rijkelijk. Op p. 99 VAN JG. XXII (1994) trof ik een artikel aan van Patrick FLORIZOONE (uit Nieuwpoort) "J. Ensor en de Molens". Tot mijn grote verrassing stonden van de Albertusmolen (door Ensor geëtst) het bouwjaar ("kort vóór 1665") en het slopingsjaar ("1887") aangegeven. Op mijn vraag om verantwoording van die datums antwoordde P. FLORIZOONE dat ze hem bezorgd waren door de redactie van "Molenecho's". Ze waren gehaald uit een voor 1995 voorziene publicatie van H. HOLEMANS en L. DENEWET nl. "Kadastergegevens Westvlaamse Molens". Daarna stuurde P. FLORIZOONE - bijzonder gedienstig en hier van harte bedankt - een fotocopie van die inventaris betreffende Mariakerke, met schaarse maar interessante informatie over drie molens, nl. twee (Kad. nrs. A 19 en A 22b) in de (vroegere) Sinte Catharinapolder (die tot Petit Paris had gereikt) en de Albertusmolen (Kad. B 27). Voor enkele punten ging ik mijn licht opsteken bij D. FARASYN met zijn encyclopedische kennis van het oudere Oostende. Voor zijn gedetailleerde mededelingen, waaronder bijkomende kadastrale notities, dank ik hem hier oprecht.

Sta me nu een korte uitweiding toe over die twee aparte molens (in de gewezen Catharinapolder) op Mariakerks grondgebied dat pas op 1 juli 1899 met de rest van het oude dorp door Oostende genaast werd.

De percelen A 19 en A 22b waren gelegen aan de noordwestkant van de Torhoutse Steenweg, bij een bocht van de Catharinakreek, ter hoogte van de Molenstraat. Op A 19 had er van 1834 tot 1896 een stenen graan- en oliewindmolen gestaan. Dat was de oudste van de twee molens. Die was eigendom geweest van de gebroeders Jan Hendrik Jozef STAESENS (Mariakerke 1810 - Oostende 1886) en Alexander Frans STAESENS (Mariakerke 1813 - Oostende 1874) ondernemende kooplieden en de zoons van Jan Frans STAESENS uit Oudenburg (geb. ca. 1770-1835) die zich als koopman ging vestigen eerst in Mariakerke (waar zijn twee zoons geboren werden) en daarna in Stene waar hij als "wijn- en drankhandelaar" gestorven is, zeven jaar na zijn vrouw Noëmi DUGARDEIN (Oudenburg ca. 1782-1828). Die Jan Frans STAESENS moet een verstandig en bedrijvig zakenman geweest zijn. En vooral succesvol in zijn nakomelingen die een rol speelden in het Oostendse zakenleven. Zijn oudste zoon Jan Hendrik Jozef huwde een dochter uit een gegoede familie : Euphrasie Louise CARBON (Oostende 1833-1910). De andere zoon Alexander Frans bleef ongehuwd. Onder de zonen van Jan H.J. was er een bankier, een brouwer en een exploitant van een steenbakkerij. En om nog eens te illustreren hoe klein de wereld is : Jan OLSEN (1924) ons Platelid, de bekende voorzitter van motortoerisme Oostende en zoon van Elias OLSEN, scheepsmakelaar uit het Noorse Drammen (aan een zijtak van de Oslofjord) en van Marie Adrienne STAESENS (Oostende 1895 - Gistel 1989) is een kleinzoon van bankier Julien Jan STAESENS (Oostende 1856-1938) die

zelf een kleinzoon was van de bovenvermelde Jan Frans STAESENS uit Oudenburg.

Terug naar de stenen molen op A 19. Op 25.08.1852 brandde die volledig uit en een jaar nadien werd hij met de bijhorende grond en woning (op A 17-20) verkocht aan Jan Augustinus LELEU (Gistel 1797 - Mariakerke 1890) een koopman in granen die zich gevestigd had in Mariakerke. Hij was gehuwd met Catharine Coleta KINT (Koolkerke 1807 - Oostende 1874). Het echtpaar J. LELEE-KINT bouwde in 1870 op A 17-20 een nieuwe woning.

Hun zoon Augustus LELEU (Brugge 1829 - Oostende 1900) gehuwd met Jacoba Prudentia DEMUENYNCK (Oostende 1842-1908) moet daar de (herstelde) molen bediend hebben. De vader Jan A. LELEU, die in Oostende woonde, is tenslotte in Mariakerke overleden in het huis van zijn zoon waar hij tijdelijk verbleef. Volgens zijn overlijdensakte in de Mariakerkse registers stond die woning in de Molenwijk. Ik vermoed dat hiermee dat gedeelte van Mariakerke bedoeld is waarop de twee molens (A 19 en A 22b) stonden. De zoon Augustus wordt bij de aangifte van zijn zeven kinderen (allen geboren in Mariakerke tussen 1870 en 1882) telkens molenaar genoemd. Hij stierf in zijn woning Torhoutse Steenweg 83. Welnu dat is in de buurt van de molens en naar alle waarschijnlijkheid in de genoemde Molenwijk. Dat nr. 83 is nu Taverne Petit Venise (naast de Kredietbank) ongeveer halfweg tussen Petit Paris en de Weeshuisstraat. Het grafmonument van het echtpaar Aug. LELEU-DEMUENYNCK staat op het kerkhof rond O.L.Vr. ter Duinen in Mariakerke. In 1896-1898 werd A 19 met A 20a grondig veranderd : na het slopen van de molen werden er huizen gebouwd.

En nu de tweede molen op A 22b. De kadastergegevens noemen de standplaats van die molen : Galgeveld. Die plaats, in documenten "place patibulaire" geheten (zoals D. FARASYN mij leerde), lag tussen het huidige Mac Leodplein en de Molenstraat. Daar bevond zich inderdaad in de Oostenrijkse tijd een terechtstellingsplaats onder jurisdictie van het Brugse Vrije. In 1743 was er een houten galg opgetimmerd die in 1776 vervangen werd door een "blauw arduinen stenen galg opgericht door de stad voorbij de eerste brug liggende over de kreek van Sinte Catharina op onze kalsijdeweg" (nl. de Torhoutse Steenweg aangelegd in 1765). (zie ook J. VERHAEGHE : "Een nieuw galgeveld voor Oostende 1776" in De Plate jg. 94 blz. 92).

Hier dan - en wel op grond van het armbestuur van Oostende - was begin 1840 een houten graanwindmolen overgebracht van het Hazegras (daar afgebroken wegens uitbreidingswerken) door Pier Jan DECLERCQ (Oostende 1800 - Mariakerke 1850). Die Pieter Jan stamde met zijn oudere broer Frans Leopold (Oostende ca. 1793 - Mariakerke 1872 - we zullen hem straks op de Albertusmolen terugvinden) uit een molenaarsgeslacht. Ze waren zoons van Bartholomeus DECLERCQ, molenaar uit Vladslo (ca. 1752 - Oostende 1800). Pieter J. DECLERCQ was gehuwd (Oostende 11.03.1829) met Adela Francisca VANDEWALLE (Oostende 1807 - Mariakerke 1888), zijn nicht. Zij was nl. de dochter van Bartholomeus Ludov. VANDEWALLE molenaar (ca. 1778 - Oostende 1841) en van Catharina Genoveva DECLERCQ (Leffinge ca. 1778 - Oostende 1847). Die Catharina was gesproten uit het eerste huwelijk van Bartholomeus DECLERCQ en dus een half zuster van Peter DECLERCQ. Voor zijn huwelijk had Peter van koning Willem I "vrijstelling" (verkregen) "van de wettelijke

verordeningen waarbij huwelijken tussen oom en nicht zijn verboden".

Dat huwelijk met haar oom bracht Adela weinig geluk. Haar man stierf toen hij nauwelijks 50 jaar oud was. Daarna verloor zij drie kinderen waarvan twee vrij jong, nl. Adelaïde (Oostende 1831 - Mariakerke 1852), Maria Catharina (Oostende 1833 - Mariakerke 1876) en Ludovicus Jacobus (Oostende 1838 - Mariakerke 1858). Adela overleefde haar man 38 jaar en beheerde de zaken, wellicht geholpen door haar broer Albert Lud. VANDEWALLE molenaar (Oostende 1817-1902). In 1853 bouwde zij een huis bij de molen (dus op A 22b). In 1866 kocht ze de grond met de molen erop. Het jaar van haar dood, 1888, werd de molen verkocht aan Jozef Gabriël SANDERS (Mariakerke 1860 - Oostende 1935). Drie jaar later volgde de afbraak van de molen. Zo waren nog vóór het einde van de eeuw die twee molens van het Mariakerkse grondgebied verdwenen.

Daarmee is het raadsel van die dubbele Molenstraat opgelost. Met anderen heb ik vroeger bij die straatnaam gewoon aan één enkele molen gedacht. Maar die kadastergegevens betreffende A 19 en A 22b heffen elke twijfel op. Er hebben daar werkelijk twee molens gestaan en daaraan herinneren dan ook de Molenstraat en de Oude Molenstraat. Het was trouwens niet logisch aan één molen twee straatnamen te wijden.

Toch intrigeert het mij dat ik nog geen kaart gevonden heb waarop die twee molens aangeduid worden. Zelfs het kadasterplan van Mariakerke (1844) (ook genoemd Atlas der Buurtspoorwegen), van POPP (ca. 1850) en onze oudste stafkaarten nl. die van Ph. VANDERMAELEN (1846-1854) en die van het Dépôt de la Guerre (1876) (allebei op schaal 1:20.000) kennen slechts de eerste molen (die op A 19).

We keren terug naar de Albertusmolen (kad. B 27). De "Kadastergegevens Westvlaamse Molens" van HOLEMANS en DENEWET geven dus als bouwdatum van de molen op : "kort vóór 1665". Dat wordt onrechtstreeks bevestigd door een kadastraal document (uit het Rijksarchief Brugge betreffende B 27 mij meegedeeld door D. FARASYN). Op dat stuk uit 1667 wordt de molen vermeld met als molenaar Petrus VANDEN BUSSCHE en met de bepaling, in 1674, dat de molen belast wordt op 8 gemeten.

De Albertusmolen kan dus werkelijk kort vóór 1665 opgericht zijn en die Petrus VANDEN BUSSCHE was bijna zeker de eerste mulder. Uit de parochieregisters van Mariakerke weten we dat hij in 1665 trouwde allicht met het vooruitzicht op de pas gebouwde molen zijn brood te verdienen. Bij zijn vrouw, Maria DUYFKENS, kreeg hij zeven kinderen. Hij stierf in Mariakerke op 1 april 1696. Zijn dochter Barbara (1669-1725) huwde met Korneel VAN REMOORTELE (1662-1719) die van 1700 tot 1709 hoofdman was van Mariakerke (cf. ook : J. BEYEN, Oud-Mariakerke, p. 87 en 97).

In dezelfde parochieregisters wordt de Albertusmolen tweemaal vermeld, de eerste keer op het einde van de 17e, de tweede keer op het einde van de 18e eeuw. In zijn lijst van overledenen noteert pastoor J.B. KYKEMPOST (pastoor 1687-1705) dat ene Petrus VANHAUTEM uit Gent op 31 augustus 1692 in zee verdronken was "prope molendinum", d.w.z. ter hoogte van de Molen. De ongelukkige werd 's anderendaags op het Mariakerkse kerkhof begraven. En bijna honderd jaar later schrijft pastoor J. DE

CUYPER (pastoor 1762-1805) het overlijden in van Jan Baptist COENIJE (Zande 1716 - Mariakerke 1780) en stipt naast diens naam aan : molitor. De enige keer dat we beroep van molenaar in de registers aantreffen.

In de loop van de 18e eeuw begint onze Albertusmolen te prijken op tal van militaire en andere kaarten. Opnieuw haalt Mariakerke bekendheid uit oorlogsgeweld nl. de kortstondige belegering van Oostende door Engelsen en Hollanders van 17 juni tot 8 juli 1706. De opperbevelhebber, maarschalk VAN OUDERKERK, had toen ook zijn hoofdkwartier in Mariakerke. Die aanval op Oostende was een episode uit de ingewikkelde Spaanse Successieoorlog (1701-1714) ontstaan na de dood van Karel II van Habsburg, koning van Spanje, die het in zijn hoofd kreeg, na twee huwelijken, kinderloos te sterven. Een kluif voor Europese erfenisjagers. Na een driedaags vernietigend bombardement gaf onze stad, verdedigd door een Frans en een Spaans garnizoen, zich over.

Van de talrijke stadsplannen toen opgemaakt citeert A. VERBOUWE er 13, nl. nrs. 299 tot 311. Nr. 304 ("Plan van de gelegentheydt der stad Oostende...") staat ook afgedrukt in R. LAURENT, De havens aan de kust en aan het Zwin, (Alg. R. Arch. Brussel, 1986, illustr. nr. 28, p. 57). De gegevens van die kaart komen in essentie overeen met die van de nrs. 304 b en 305 bij VERBOUWE. Vooral nr. 305, getekend door ir. C. HOPPACH, is leerrijk. Daarop zien we de opstelling van de belegerende regimenten gelegerd tussen de Steense Dijk (hier genoemd : "Digue d'Albert") en Raversijde. En daar staat ook de Albertusmolen, iets oostelijk van het Albertusfort en bij de verbinding van de eeuwenoude Duinenweg en de Steense Dijk.

De 18e eeuw levert nog meer kaarten op waarop de Albertusmolen is aangeduid. Op een prent van Eug. Henry FRICX (geëtst door HARREWIJN, Brussel 1712), staat de molen wat schriel naast het Albertusfort. Heel wat fleuriger vertoont hij zich op de frisse kaart van graaf DE FERRARIS (1771-1778) (cf. ook VERBOUWE, nr. 1227). Bij het kruispunt daarop van Duinenweg en Steense Dijk lezen we : Fort en oude molen Albertus.

De 19e eeuw, de eeuw van de fotografie en het ontwakend toerisme, maken Mariakerke en zijn molen wijd bekend. Gevoelige zielen ontdekken de rustieke charme van het dorp. Van uit Oostende komen ze gewandeld of gereden naar de nog brede en dichtbegroeide duinen. Een zwerm artiesten uit binnen- en buitenland tekenen, etsen en schilderen er pittoreske hoekjes. Niet alleen ENSOR en MUSIN van bij ons (ENSOR vooral met zijn "Klein" en zijn "Groot Gezicht op Mariakerke" - etsen uit 1887 - waaruit zijn diepe genegenheid voor het dorp spreekt), maar ook GUDIN, CANNELLE, BINJE, ELWEL, FINCH, HEINS, CASSIERS, AUGUIN, BAERTSOEN, VAN LEEMPUTTEN, DE BURGGRAFF, SIRTAINE, DARDENNE (cf. VERBOUWE, nrs. 660 e.v.).

Ook onze molen deelt in de glorie. Aan de hand van al vermelde topografische kaarten van België van Ph. VANDERMAELEN (1846-1854) en van het Dépôt de la Guerre (ca. 1876) en vooral van kadastrale gegevens (uit 1844, 1858, 1866) kunnen we hem nauwkeuriger lokaliseren.

De Albertusmolen wordt er neergezet dicht bij de samenloop van wat op de Atlas der Buurtspoorwegen (1844) heet

DE ALBERTUSMOLEN IN MARIAKERKE

De Albertusmolen in Mariakerke
Litho van C. Motte (ca. 1850)

De Albertusmolen in Mariakerke
Foto ca. 1875

"Chemin no. 1" m.a.w. de Duinenweg, en "Chemin no. 4" of Steense Dijk. De molen staat noordoostelijk van die dijk en zuidelijk van de Duinenweg die wat verder naar het westen een bocht maakt (nu gevormd door de huidige Raversijdestraat). De Duinenweg doorsnijdt de Albertuswijk die ca. 1860 een dozijn woningen telde, de meeste aan de zuidkant van de Duinenweg. Hoewel de wereld daar, na meer dan een eeuw, grondig van aanschijn veranderd is, kunnen we de Albertusmolen situeren aan het noordelijk uiteinde van de Leopold Van Tyghemlaan. Daar, tussen Troon- en Wielingenstraat, bij dat lelijk parkeerpleintje aan de westkant van het Mediacenter, waarachter de Duinenweg uit Oostende toekwam, daar moet de Albertusmolen gestaan hebben. Meer dan honderd jaar verdwenen leeft hij schimmig voort in de naam van de villa "Le Moulin" vlakbij, Aartshertogstraat 88 (cf. ook J. BEYEN, Oud-Mariakerke, p. 16).

Het overvloedig en prachtig geïllustreerd "Zee en Duinen" van Georges DEVENT (Van de Wiele, Brugge, 1991) wijdt twee treffende afbeeldingen aan onze Albertusmolen : een litho (p. 63) en een foto (p.65).

De litho uit ca. 1850 is van C. MOTTE naar een schilderij van de Parijzenaar Jean GUDIN (1802-1880). De voorstelling is uitgesproken romantisch. Vooraan rechts de rijzige molen eenzaam op een duin bij de bochtige zandweg (ongetwijfeld de Duinenweg). Compositorisch een uiterst zwakke afstraling van het grandioze meesterstuk van Jacob RUYSDAEL : de Molen van Wijk. Ook hier, bij MOTTE-GUDIN, domineert de molen. Op de voorgrond links op de weg, een man en een vrouw die achter een koe aanstappen. Bij het lage huis in de bocht links, een drietal personen, rechts een paar dieren en een viertal menselijke figuren. Centraal op de prent een gefantaseerde hoeve dicht bij de zee, buiten de bescherming van de duinen. In de achtergrond rechts : de zee, waarop een boot te zien is. Links het dorp met de kerk beschut door hoge duinen. Van de Albertuswijk is weinig te bekennen. Die is blijkbaar opgeofferd voor het pittoreske effect. De molen zelf is met enkele details uitgevoerd. Het is een staak- of standaardmolen met open voet, een kapelledak en twee zoldervloeren. We zien duidelijk de staart die door de trap steekt. Onder de molen : de staak en ertegen de zes steekbanden of schoren. Boven op de trap stapt de molenaar naar binnen. De wieken zijn W.N.W. georiënteerd.

Realistisch natuurlijk is de foto die dateert van omstreeks 1875, d.w.z. ca. 25 jaar na de litho. Ze werd vermoedelijk genomen in de buurt van het (huidige) Mediacenter en is niet nauwkeurig te interpreteren, vooral wegens de bedriegelijke perspectief. Ze maakt ook duidelijk dat in de litho de fantasie een grote rol speelt. De duinen, nog dicht begroeid, vullen bijna de hele foto. Boven links, de molen en achteraan de dorpskerk met de piramidale torenspits van vóór 1914. De molen maakt hier een massievere indruk dan op de litho maar de details van de constructie zijn niet te onderscheiden. De wieken zijn georiënteerd naar het westen. Rechts, als verloren in de duinen, de huizen van de Albertuswijk. We onderscheiden nederige maar ook een paar degelijke woningen met een verdieping. Tussen die gebouwen loopt, onzichtbaar, de Duinenweg.

Uit de ets van ENSOR getiteld "Le Moulin de Mariakerke" (1889), ook uit het oosten gezien en heel losjes-impressionistisch

uitgevoerd, is weinig op te maken. De staakmolen beheerst de duinen waarin links en rechts enkele huizen van de Albertuswijk. De datering - na de verplaatsing - doet vermoeden dat ENSOR de molen etste uit het geheugen of aan de hand van een foto.

Wie de eigenaars of exploitanten van de Albertusmolen allemaal geweest zijn heb ik niet achterhaald. De parochieregisters met hun schaarse informatie (b.v. over 't beroep van de overledene) laten ons in de steek. Uit een kadastraal document weten we dat Frans DECLERCQ, de oudere broer van Pieter Jan, de Albertusmolen kocht in 1849. Frans was getrouwd met Regina ROUSSEAU (Oudezele in Fr.-Vlaanderen, bij Cassel 1805-1889). Hun jongste kind, Carolus Ludovicus (Mariakerke 1848-1869) stierf goed twintig jaar oud, als molenaarsknecht, in zijn vaders woning Albertuswijk. Heel waarschijnlijk is de oudste zoon Frans Leopold DECLERCQ (Mariakerke 1845 - Oostende 1919) zijn vader opgevolgd. En die F.L. DECLERCQ zal wel de laatste mulder geweest zijn op de Albertusmolen alhier.

Volgens G. DEVENT werd onze molen overgebracht naar De Haan in 1880 (cf. G. DEVENT, De Oostkunst van toen... - Van de Wiele, Brugge, 1982, p. 146 en "Zee en Duinen" ib. 1991, p. 64). Waarschijnlijk gebeurde die verplanting enkele jaren later. De kadastergegevens van HOLEMANS en DENEWET leren ons dat de molen afgebroken werd in 1887. Wegens het officiële karakter van die informatie hou ik het bij die laatste datum.

In zijn eerste werk (p. 146) vermeldt G. DEVENT nog volgende bijzonderheden over de Albertusmolen. In 1912 was de molen eigendom van MALFEYT en in 1925 van DELEERSNIJDER. De laatste jaren draaide hij nog met twee wieken tot 1933. Het jaar daarop werd hij gesloopt. Op p. 145 drukt DEVENT een indrukwekkende foto af van de molen uit ca. 1908. De gewezen staakmolen van Mariakerke staat er gemonteerd op teerlingen, met een dubbele zoldervloer. Of hij in die gedaante, vóór zijn verplaatsing naar De Haan, de Mariakerkse duinen heeft versierd weet ik niet. Volgens die foto moet hij in elk geval een prestigieuze verschijning geweest zijn en als een machtige reus de Albertuswijk gedomineerd hebben. Die laatste foto betekent voor de Albertusmolen een apotheose.

VERDEDIGINGSBOUWWERKEN LANGS DE KUST

Historici nemen vandaag zowat alles onder de loupe en te melden valt, dat in 1992 een essaybundel gewijd werd aan "Kustverdediging". Meteen de titel van een uitgave bezorgd door de Nederlandse Stichting Menno van Coehoorn en in de handel gebracht door de uitgeverij "Walburg Pers", gevestigd te Zutphen (ISBN 90-6011-793-X, prijs : 751 BEF). Een behoorlijke prestatie, gedegen van themathiek en verzorgd van voorkomen, en dan doel ik zowel op de tekst als op de illustraties. Eén der overzichtsartikelen handelt over de "Bouw en inrichting van de Atlantikwall" (door Rudi ROLF, een specialist in de materie). Terwijl in een ander artikel de "Batterie Deutschland" opduikt die in Wereldoorlog I Bredene "teisterde"; een foto visualiseert het reuzekanon, dat, ik citeer de tekst van de auteur, "model stond voor het ontwerp van de batterij (...) bij Boudewijnkskerk op Walcheren" (o.c. p. 52)

Emile **SMISSAERT**

VEILING 1995

Op donderdag 26 januari gaat voor de 23ste maal de jaarlijkse Veiling van de Plate door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Zoals steeds komt er een % ten goede van "De Plate". Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom. Wanneer er loten aangeboden worden, waarvan het lid zelf de minimum instelprijs bepaald heeft en indien er daarvan stukken geen koper vinden dan zal bij de teruggave van deze 10 % op de gevraagde instelprijs gerekend worden.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

OSTENDSCHE PLOATEN

FOLKLORISTISCHE LIEDEREN UIT DE OOSTENDSE REGIO

Op initiatief van de koren Tonada en Tonadissimo, o.l.v. mevr. A. THONON, en van de Confrerie van 't Vynckx- en Woutermansambacht werd een CD/cassette opgenomen met folkloristische liederen uit de Oostendse regio.

Programma :

- Kol en manchette
- Vervloekte zee
- Fransje Van de Velde
- De witte deugniet
- De witte kousen
- De blompap
- Sientenakloaj van Toerlantien
- De vischmienvrienden
- Zingende supporters :
    - En laat de klok maar luiden
    - En den...is de man, die den...kloppen kan
    - In nood en vreugd, 't is er geen een...die deugt
    - Vee gee o la
- Soldaatje spelen :
    - Klein soldaatje, groot soldaatje
    - Jantje gerrenaorsje de tamboer is soldaat
- Mijn moeder kocht een haring
- De rischantang (en is dat hier...)
- De paling
- M'n tante van 't Sas
- Het karnavalslied van de oude Vuurtorenaars
- Hoe rijmen wij dat te saam
- De Torre

De CD en cassette zijn te koop aan de balie van ons museum aan de prijs van respectievelijk 480 Fr en 380 Fr.

Warm aanbevolen.

JAARVERSLAG 1994

1. BESTUUR

Maakten deel uit van het bestuur op 31 december 1994

de heer A. VAN ISEGHEM	voorzitter
de heer O. VILAIN	ondervoorzitter
de heer J.B. DREESEN	secretaris
de heer J.P. FALISE	penningmeester

mevrouw S. MAES en de heren F. GEVAERT, F. HUBRECHTSEN, W. MAJOR, E. SMISSAERT en G. VERMEERSCH als leden;

a. deelname aan vergaderingen, werkgroepen en commissies

- In de loop van het jaar werden 6 bestuursvergaderingen gehouden.

- de heer J.P FALISE vertegenwoordigde de Kring op de 1ste vergadering van de COMMISSIE GRAFMONUMENTEN.

- de Kring was vertegenwoordigd in de Kulturele Raad Oostende door de heer E. SMISSAERT. Hij woonde 8 algemene vergaderingen bij en 7 vergaderingen van de werkgroepen "Nazicht rekeningen Kulturele Raad" (1 x), "Straatnamen" (1 x), "Prijs Kulturele Raad" (1 x), alsook 4 vergaderingen m.b.t. "Open Monumentendag 1994". De heer MAJOR woonde 1 algemene vergadering van de Kulturele Raad Oostende bij als plaatsvervangend lid.

- de heer J.B. DREESEN vertegenwoordigde de Kring op 5 vergaderingen van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde en 3 vergaderingen van de werkgroep "2de Cultureel Weekeinde" en op de Persconferentie te Raversijde rond de opgravingen aldaar.

b. Algemene Statutaire Vergadering

- De Algemene Statutaire Vergadering ging door op 18 juni 1994. Alle effectieve leden waren aanwezig of vertegenwoordigd bij volmacht. Er waren geen Statutaire wijzigingen.

- de heer Jean VAN HOECK, effectief lid, is overleden.

- De lidmaatschapsbijdragen bleven behouden op het niveau van het jaar voordien.

2. SECRETARIAAT

Het secretariaat van de Kring verwerkte tijdens het jaar 570 stukken in de briefwisseling en registreerde 280 nummers van tijdschriften.

a. Leden

De Kring telde op het einde van het jaar 478 leden. Dit is een vermindering van 1 lid ten overstaan van 1993. De leden

waren als volgt onderverdeeld : aangesloten leden 286, steunende leden 169, beschermende leden 23.

b. Necrologie

In de loop van het jaar ontviel ons mevr. Maria HUWEL.

3. ACTIVITEITEN

a. Voordrachten

Er werden 12 lezingen gehouden, te weten :

1. Donderdag 27 januari om 20 uur.

   - OOSTENDE IN DE EERSTE WERELDOORLOG. Diavoordracht met commentaar door de heren Armand DEVREESE en Roger REUNBROUCK.
   97 aanwezigen.

2. Donderdag 24 februari om 20u30.

   - DE GESCHIEDENIS VAN DE FAMILIENAMEN. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Frans DE BRABANDERE.
   75 aanwezigen.

3. Donderdag 31 maart om 20u30.

   - KAREL JONCKHEERE EN OOSTENDE. Avondvoordracht met documentatie materiaal door de heer Dirk BEIRENS.
   75 aanwezigen.

4. Donderdag 28 april om 20u30.

   - DE OOSTENDSE HANDEL EN SCHEEPVAART OP CHINA (1715-1735). Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer karel DEGRYSE.
   55 aanwezigen.

5. Donderdag 26 mei om 20u30.

   - DE BELGISCHE ZEILOPLEIDINGSSCHEPEN L'AVENIR EN MERCATOR. Avondvoordracht met dia's door de heer Freddy PHILIPS.
   72 aanwezigen.

6. Donderdag 29 september om 20u30.

   - DE GESCHIEDENIS VAN HET PONTONGESTICHT. Avondvoordracht met documentatiemateriaal door de heer Ivan VAN HYFTE.
   78 aanwezigen.

7. Woensdag 12 oktober om 14u30.

   - WALRAVERSYDE EEN VERDWENEN DORP. Namiddagvoordracht met dia's door de heer Marnix PIETERS.
   50 aanwezigen.

8. Donderdag 27 oktober om 20u30.

- ZEEMANSLIEDEREN. Avondvoordracht met dia's en muzikale begeleiding door de heer J.B. DREESEN.
75 aanwezigen.

9. Woensdag 9 november om 14u30.

- HET VISSERSLEVEN TIJDENS DE TWEEDE WERELDOORLOG. Namiddagvoordracht door de heer André VAN CRAEYNEST.
50 aanwezigen.

10. Donderdag 24 november om 20u30.

- OOSTENDE EN DE ORIENTEXPRESS. Avondvoordracht met dia's door de heer Emile SMISSAERT.
80 aanwezigen.

11. Zaterdag 26 november om 10u30.

- OOSTENDS BEWUSTZIJN. HAVEN EN CULTUUR OP WEG NAAR DE 21ste EEUW door de heer Georges ALLAERT.
200 aanwezigen.

12. Donderdag 22 december om 20u30.

- OOSTENDE OP LITHODRUKKEN. Voordracht met dia's en video door de heer Norbert HOSTYN.
60 aanwezigen.

b. Studiebezoeken

Onder het motto KEN UW STAD werden 4 studiebezoeken gebracht.

1. Woensdag 16 maart om 15 uur.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de tentoonstelling "RETROSPECTIEVE CHARLES DRYBERGH" onder leiding van de heer Norbert HOSTYN.
30 aanwezigen.

2. Zaterdag 16 april om 15 uur.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de SINT ANNAKERK te Stene onder leiding van de heer Jean Pierre FALISE. De uitleg werd gegeven door de heer DECLERCK.
36 aanwezigen.

3. Woensdag 18 mei om 15 uur.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. DE MILITAIRE VERSTERKINGEN AAN DE OOSTKANT VAN DE HAVEN onder leiding van de heer Ferdinand GEVAERT.
45 aanwezigen.

4. Zaterdag 11 juni om 10u30.

- KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de tentoonstelling RETROSPECTIEVE JULIUS COLLIN-TURNER onder leiding van de heer Norbert HOSTYN.
35 aanwezigen.

c. Podiumoptreden

Ter gelegenheid van de viering van het 40-jarig bestaan van de Vereniging trad het Oostendse koor TONADO op, onder leiding van Mevrouw Aimee THONON. Het koor begeleid door een accordeonist en een gitarist bracht een waaier van Oostendse liedjes voor een talrijk publiek.
Er waren 200 aanwezigen.

d. Studiereis

Zondag 5 juni om 8u30.

- STUDIEREIS. Bezoek aan de Stad Doornik onder leiding van de heer J.B. DREESEN.
Er waren 75 deelnemers aan deze studiereis. 3 personen zegden af op de morgen van het vertrek. Het weer was uitstekend en de uitstap was een succes. Doornik heeft historisch zeer veel te bieden. Onder leiding van lokale, Nederlandstalig, gidsen bezochten we het Folklore museum en de Kathedraal + schatkamer. Met de car deden we onder leiding van een gidse een rondrit in de stad.

e. Andere activiteiten

1. <u>Jaarlijkse veiling op 27 januari 1994</u>.

Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE voorbehouden aan de leden onder leiding van de heer Omer VILAIN. Er waren 97 aanwezigen. Na een kwartier veilen sloeg de electriciteit uit. Beroep werd gedaan op de Ebesdiensten die tamelijk vlug ter plaatse waren. Na twee uren was een noodkabel geplaatst en was er weer licht. Ondertussen was echter doorgeveild bij kaarslicht en een krachtige lamp op batterijen in der haast aangebracht door ons medelid de heer W. CALLENS. In totaal werden 265 stukken geveild voor een totaal bedrag van 28.580 francs. Hiervan komt 7.160 francs ten goede van de Kring waarin 1.550 francs van stukken van De Plate zelf.

2. <u>Heemdag van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde te Oostende op 23 april</u>.

Er waren 60 aanwezigen op deze Heemdag die zeer geslaagd was. De heren DREESEN, FALISE, HUBRECHTSEN en VERMEERSCH zorgden voor de praktische organisatie. De dames CATTOOR, HERRLING, MAES en OPSOMER organiseerden de ontvangst met koffie. Dhrs. MAJOR, SMISSAERT en VAN ISEGHEM verzorgden de "public relations". Dhr. DREESEN verzorgde een rondleiding met uitleg in het Heemmuseum. Daarna sprak dhr. DEBROCK, in de toneelzaal, over de "Bedevaartplaatsen van Vlaamse vissers en zeelui", waarna dhr. HOSTYN de groep rondleidde, en uitleg verstrekte in het Museum voor Schone Kunsten.
Het officieel gedeelte werd afgerond met een receptie aangeboden door het Stadsbestuur in het Museum voor Schone Kunsten. De gelegenheidstoespraak werd uitgesproken door de heer schepen VERMEESCH. Burgemeester GOEKINT, schepenen BOURGEOIS en mvr. HAEGHEBAERT en gemeenteraadslid mvr. VANCOILLIE waren aanwezig. Het geheel werd afgerond met een souper in Restaurant Benny waaraan 57 personen deelnamen.

3. Thematentoonstellingen.

In het Heemmuseum De Plate werden in de loop van het jaar volgende thematentoonstellingen georganiseerd.

- van 1 februari tot 1 juni

OOSTENDE SCHILDERSGEWIJS. Schilderachtige hoekjes van Groot Oostende op doek gebracht door dhr. VANDEWALLE.
1356 bezoekers.

- van 18 juni tot 1 oktober

IN HERINNERING AAN "FOTO LUC" de Oostendse fotograaf Luc CHATLEN. Organisatie drh. Omer VILAIN.
761 bezoekers.

- van 15 oktober tot 15 januari

OOSTENDE IN WERELDOORLOG II. Organisatie en realisatie de heren Ferdinand GEVAERT en Freddy HUBRECHTSEN.
475 bezoekers.

4. In ontvangstname van het borstbeeld van dhr. E. DELMOTTE.

Op zaterdag 5 februari om 11 uur vond een korte plechtigheid plaats waarop een delegatie van de E. Delmotte Stichting uit Ronse aan de Kring het borstbeeld van dhr. Ephrem DELMOTTE overhandigde. De stichting was vertegenwoordigd door een 10-tal van haar leden. Dhr. Adelin DEVOS, voorzitter van de Stichting sprak een gelegenheidsrede uit waarop dhr. VAN ISEGHEM met een nawoord antwoordde.

5. In ontvangstname van de vlag van de Hoteliersbond.

Op zaterdag 30 april nam de Kring officieel de vlag van de Hoteliersbond van Oostende en omliggende in ontvangst. Er was een flinke vertegenwoordiging van deze bond aanwezig alsook de pers. Er werd een glas geschonken. De vlag kreeg een plaats in de B1 sectie. Dhr. Michel BERO, voorzitter van de Hoteliersbond hield een gepaste toespraak. Mevr. BERO maakte een inschrijving, in gotisch schrift, over dit evenement in het Gastenboek.

6. Schenkingen van de Militaire Polykliniek Oostende.

Op dinsdag 28 december 1993 overhandigde dhr. HUBRECHTSEN, als laatste kommandant van de Militaire Polykliniek Oostende, op symbolische wijze, een reeks schenkingen van deze instelling aan de Kring. Dhr. HUBRECHTSEN was vergezeld van enkele van zijn manschappen en de pers was aanwezig voor een foto en een persbericht. De voorzitter dankte voor de schenkingen.

7. Driekoningenviering 1994.

Op zaterdag 8 januari ging de traditionele Driekoningenviering voor de 16de maal door. Het gebeuren vond dit jaar plaats bij de Heemkring 't Schorre. Het gebeuren ging door in de Molen te Stene. Er waren 40 aanwezigen.

De Kring was vertegenwoordigd door dhr. en mvr. DREESEN, dhr. en mevr. FALISE, dhr. en mvr. GEVAERT, dhr. en mvr. HUBRECHTSEN en dhr. en mvr. MAJOR. Dhrs SMISSAERT en VAN ISEGHEM hadden zich verontschuldigd. Er was een flinke opkomst van de andere deelnemende Kringen. Waren ook tegenwoordig de heer Burgemeester GOEKINT en dhr. Schepenen BOURGEOIS, MAKELBERGHE en VERMEESCH. Na een welkomsspeech van dhr. P. VANDE WALLE, voorzitter van 't Schorre, de inrichtende Kring, trok zich, in een opgewekte sfeer, dhr. J. PRIEM van de V.V.F. Oostende tot Koning. Hij koos mvr. VANDE WALLE tot Koningin.

8. Heemkundige boekenbeurs te Gent op 19 en 20 februari.

Dhr. en mevr. FALISE en dhr. en mevr. HUBRECHTSEN vertegenwoordigden de Kring met een boekenstand op deze beurs. Op zaterdag was van 14 tot 18 uur en de zondag van 10 tot 17 uur. In het totaal werd er voor 4.820 fr. verkocht. Hiervan ging 2.848 fr. naar de Kring en 1.972 fr. naar de auteurs.

9. Jeugdkaart en Oostends Kultureel Paspoort 1994.

De Kring werkte mee aan dit initiatief van de Kulturele Raad voor een vermindering van 50 % te geven op de toegang tot het museum. De toegang tot de 12 voordrachten en 4 wandelvoordrachten die jaarlijks gegeven worden is gratis.

10. De Kring was vertegenwoordigd.

Dhr. en mvr. DREESEN vertegenwoordigden de Kring op de uitreiking van de Prijs van de Kulturele Raad 1993 aan mvr. Tine BAERT.
Dhr. VAN ISEGHEM vertegenwoordigde de Kring op de uitreiking van de getuigschriften aan de deelnemers van de kursus "Hoe schrijf ik de geschiedenis van mijn gemeente" ingericht door de V.V.F. Oostende.

11. Medewerking aan Monumentendag 1994.

die doorging op 11 september met als thema "TRANSPORT". De heren GEVAERT en SMISSAERT werkten mee aan Monumentendag 1994 die in het teken stond van het Transport. De heer GEVAERT leverde twee bijdragen voor publicatie in verband met dit gebeuren en de heer SMISSAERT een bedrage. De heer SMISSAERT verstrekte uitleg aan het bezoekend publiek in de werkplaats van de Wagon-Lits.

12. Bezoek van de Heemkring Dr. Van Damme, Blankenberge.

Op zondag 19 juni bracht de Heemkring van Blankenberge met 25 leden een bezoek aan Oostende. Dhr. DREESEN verzorgde voor hen een geleid bezoek aan de Koninginnekapel en een kleine stadskernwandeling. Dhr. FALISE verzorgde voor hen een geleid bezoek aan de Kapucienenkerk. De namiddag werd besloten met een koffietje in een Oostendse instelling.

13. Viering van het 40-jarig bestaan van de Kring.

De viering ging door op zaterdag 26 november met een Academische zitting in de Lusterzaal van het Feest- en Cultuurpaleis.
Professor Dr. Georges ALLAERT sprak het referaat en de feestrede. Het Oostendse koor Tonado, onder leiding van mr. Aimee THONON verzorgde in 3 schuifjes het muzikaal gedeelte. Het koor bracht een waaier van 9 Oostendse liedjes.
17 leden werden gehuldigd om hun waardevolle en belangrijke schenkingen, of hun financiële tegemoetkoming ten overstaan van de Kring, of hun inzet en bateloze medewerking aan de activiteiten, of hun belangrijke bijdrage in de geschiedschrijving van onze stad : mevrouwen Liliane CATTOOR, Ghislaine CHATLEN, Marie-Louise DECEUNINCK, Gilberte DEVRIENDT, Rose HERRLING, Simone MAES en Chantale OPSOMER. De heren Germain BILLIET, Werner DEBAERE, Daniël FARASYN, Ferdinand GEVAERT, Fred LAMMAING, Walter MAJOR, Emile SMISSAERT, Eddy VAN HAVERBEKE, August VAN ISEGHEM, Richard VERBANCK,
In het Heemmuseum werd een nieuwe galerij geopend die de naam kreeg "Galerij A. Van Iseghem". Deze galerij staat in het teken van "OOSTENDE GARNIZOENSTAD EN IN TWEE WERELDOORLOGEN". Daarna bood de Kring de aanwezigen een receptie aan. Er waren 200 aanwezigen.
De viering werd besloten met een feestmaaltijd in hotel Burlington waarvoor zich 76 leden hadden ingeschreven.

4. MUSEUM

a. Bezoekers

3251 bezoekers bezochten in de loop van het jaar het museum. Dit is ten opzichte van 1993 een vermindering van 979 personen. Deze vermindering is te wijten aan de uitstekende zomer 1994 en het feit dat er geen Open Museumdag doorging in 1994. In de loop van het jaar werden, buiten de openingsuren van het museum, 49 groepen en klassen leerlingen rondgeleid.

b. Werkgroep Museum

De wergroep Museum, waarvan deel uitmaken mevr. S. MAES, de heren J.B. DREESEN, G. VERMEERSCH en de heer J.P. FALISE als gelegenheidsmedewerker, kwamen met één of meerdere leden 108 maal bijeen.
Hierbij werden :
- Opbouw van de Galerij H "Oostende, garnizoenstad en in 2 wereldoorlogen".
- Opbouw van een bergkast voor kledij boven lokaal G 1.
- Herinrichten van kast 013 (mandenvlechten en klompenmaken) en voorzien van naamteksten en didaktische farde.
- Driemaandelijks herinrichten van de aanwinstenkast.
- Herstellen van 6 items porcelein en het beeld "De Wind".
- Herstellen van de lijsten van een Mailbootschilderij en een Bulckeschilderij.
- Herinrichten van de 4 kasten in de sectie scheepsbouw en voorzien van naamteksten.
- Herschikken van de kast Documentatie en de Bibliotheekkast.
- Afhalen en bergen van schenkingen.
- Controle van het in bruikleen zijnde materiaal.

- Onderhoudsbeurt van de verzilverde voorwerpen in de kasten.
- Herschikken van de verzameling in de E bergruimte.

In het kader van de inventarisatie van de verzameling bewerkten zij in de loop van het jaar de schenkingen en stukken van de 1977 en 1980 items inventaris (zie hiervoor - verzameling van de Kring).

5. DOCUMENTATIECENTRUM

Het documentatiecentrum wordt aangevuld en beheerd door mevrouw Simone MAES. Het kan door de bezoekers vrij geconsulteerd worden, op de openingsuren van het Museum. Een steekkaartenbak vergemakkelijkt de opzoekingen. De Kring beschikt over een fotocopietoestel. Fotocopies dienen aangevraagd te worden aan de balie. Prijs per fotocopie : 7,5 Fr.

6. MEDIATHEEK

De mediatheek wordt beheerd door de heer Emiel SMISSAERT. Er bestaat een steekkaartenbak van de boeken en een overzichtslijst van de ingebonden tijdschriften die door de bezoekers kunnen geconsulteerd worden. De werken dienen aangevraagd aan de balie en mogen ter plaatse ingezien worden. Er is geen uitlening. De regels voor het fotocopiëren zijn dezelfde als die van het documentatiecentrum. De werken in de kast "Naslagwerken" kunnen door de bezoekers vrij geconsulteerd worden tijdens de openingsuren van het museum.

7. TIJDSCHRIFTENKAST

Een tijdschriftenkast met 41 ruilabonnementen van diverse Heemkringen in het Vlaamse land staat ter beschikking van het publiek op de normale openingsuren van het museum. De tijdschriften kunnen ter plaatse geconsulteerd worden. Het beheer wordt verzekerd door de heer Emiel SMISSAERT.

8. VERZAMELING VAN DE KRING

a. Uitleningen

- Een reeks schilderijen van Jan DE CLERCK die permanent tentoon worden gesteld in het Museum voor Schone Kunsten en waarvan de inventaris in de Kring berust.

- Enkele stukken die permanent tentoon worden gesteld in het toonvenster van het Heemmuseum op de hoek van het Feest- En Cultuurpaleis en waarvan de inventaris in de Kring berust.

- Een reeks fotomateriaal en de Kursaalmakette voor de tentoonstelling "DE BEVRIJDING VAN OOSTENDE" in het kader van het 2de Kultureel weekeinde.

- Een drietal fotoalbums en twee farden m.b.t. het vroegere Militarie Hospitaal voor de tentoonstelling van de Verbroedering Oudgedienden Militair Hospitaal.

b. Controle en aanvulling van de invertaris

In het kader van de activiteiten van de Werkgroep Museum werden de volgende items geïnventariseerd en gemerkt :

- 171 stukken van het jaar 1964 legaat (die maar gedeeltelijk voorkomen op de 1977 inventaris.

- Een reeks borden en andere porseleinen items werden na inventarisatie in 2 dozen verpakt, elk voorzien van een inventarislijst en geborgen in de E afdeling. Dit brengt het totaal op 10 dozen.

- 304 tentoongestelde stukken van de 1977 inventaris werden gelocaliseerd en gemerkt.

- 76 stukken van de 1980 - 83 - 84 - 87 en 89 schenkingen werden gelokaliseerd en gemerkt.

c. Aanwinsten : schenkingen, aankopen en opname in inventaris

In het totaal werden in 1994 500 nummers, zijnde ± 1.750 stukken, aan de inventaris van de Kring toegevoegd. Voor het grote deel waren het schenkingen van leden en belangstellenden. De Kring kocht enkele stukken aan en voorts waren er een reeks opnamen in de inventaris van stukken die vroeger niet waren opgenomen. De heer J.B. DREESEN verwerkte de lijst op computer, merkte de stukken en klasseerde ze in een genummerde bergplaats.

Als belangrijke aanwinsten noteerden we :

- Een ruime keuze aan materiaal van de Militaire Polykliniek Oostende verkregen door toedoen van de heer HUBRECHTSEN.
- Een reeks schoolmateriaal en archief onderwijs. Verkregen door toedoen van de heer en mevrouw VERNIEUWE.

Vanwege de omvang van de lijst wordt deze niet opgeomen in het verslag maar wordt hij, in delen, afzonderlijk gepubliceerd in het tijdschrift.

d. Collectiestukken

- Een "Pendule de Paris" op de wijzerplaat gemerkt "Vandewater Ostende" werd gekuist en hersteld door de horlogemaker DELODDER. Kostprijs 5.000 Fr.

- De kolompendule in Louis XVI stijl nr. 3515/77 werd hersteld. Kostprijs 5.750 Fr.

- Het Silex geweer van het Tromblontype kreeg een ouderhoudsbeurt door de heer HUBRECHTSEN.

e. Archief

Het archief wordt beheerd door de heer J.B. DREESEN. Hij vulde 12 klasseurs met gemerkte stukken zodat het totaal klasseurs van het archief op 100 werd gebracht.

Hij inventariseerde de volgende farden uit het archief :

- farde 29A. Wereldoorlog I. 84 genummerde blz., alle items genummerd.
- farde 29B. Wereldoorlog I. 51 genummerde blz., alle items genummerd.
- farde 30A. Wereldoorlog II. 102 genummerde blz., alle items genummerd.
- farde 30B. Wereldoorlog II. 41 genummerde blz., alle items genummerd.
- farde 70A. Liederen. 79 genummerde blz., alle items genummerd.
- farde 70B. Liederen. 38 genummerde blz., alle items genummerd.

Het archief blijft gesloten. Individuele vragen kunnen gericht worden aan dhr. DREESEN. Zij zullen behandeld worden rekening houdende met het werkschema van de inventarisatie.
37 personen vroegen in de loop van het jaar een info uit het archief en kregen antwoord. 17 schriftelijk en 20 mondelings.

f. Documentatiecentrum

Mevrouw Simone MAES vulde, in de loop van het jaar, 2 klasserus met 600 krantenknipsels over gebeurtenissen met betrekking tot Oostende en de kuststreek en zette de inhoud op steekkaarten. Dit bracht het toaal op 32 klasseurs. De volledige verzameling bevat momenteel 8.200 krantenknipsels. 37 belangstellenden maakten gebruik van het Documentatiecentrum.

g. Mediatheek

De heer SMISSAERT zette in de loop van het jaar 101 boeken op steekkaart. Door de zorgen van de Kring werden 12 jaargangen van tijdschriften ingebonden en in de Mediatheek opgenomen.

9. PUBLICATIES

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 10 nummers op de vooropgestelde data, jan., feb., maart, april, mei, augustus, sept., oct., nov. en dec. In het totaal werden 322 bladzijden gepubliceerd waaronder 25 fotobladzijden en 9 bladzijden met kaarten, foto's en tekeningen.

De inhoudstafel van de jaargang 1993 (23 blz.) werd opgemaakt door de heer E. SMISSAERT en is beschikbaar.

De heer J.P. FALISE zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift. De heer A. VAN ISEGHEM belastte zich met de verzending.

b. Kalender

Door tussenkomst van de heer VILAIN die ook de zichtkaarten en teksten leverde en de inzet van de heer LAMMAING van het Grafisch Bedrijf Lammaing op de Torhoutsesteenweg werd aan elk lid een kalender aangeboden met als thema "Langs de Visserskaai".

c. Ruilabonnementen

Werden uitgewisseld met de volgende Heemkringen of Verenigingen.

Ter Cuere, Bredene. Het Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper. Aan de Schreve, Poperinge. Heemkring Erpe-Mere, Mere. Westvlaams Verbond voor Heemkunde, Aartrijke. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Heemkring David Jonchheere, Aartrijke. Van Coppenollekring, Brugge. Bachten de Kupe, Veurne. Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Nationaal. Graningate, Middelkerke. Oudheidkundige Kring Land van Waas, Sint Niklaas. Geschiedkundige Kring Graafschap Jette, Brussel. Heemkring Dr. Van Damme, Blankenberge. Geschiedkundige Kring Ernigaghem, Eernegem. Heemkring Ruiselede, Ruiselede. Belgische Commissie voor Volkskunde, Antwerpen. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring Sint Guthago, Brugge. Heemkring Dorp en Toren, Deerlijk. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkring Heidebloemke, Genk. Familiekundige, Heemkundige en Geschiedkundige Kring, Gistel. Tijdingen, Oostende. Rollarius, Roeselare. Radio Middenkust, Oostende. Heemkring Den Hert, Ingelmunster. Westvlaamse Gidsenkring. Heemkring 't Schorre, Oostende. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Tijdschrift van het Gemeentekrediet. Mededelingen Kulturele Raad, Oostende. V.V.F., Oostende. Geschied- en Heemkundig Eisden, Eisden.

d. Abonnementen

- De Kring is geabonneerd op "Marswin", tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor de bestudering van de zeezoogdieren.
- De Heer A. VAN ISEGHEM stelde zijn abonnement op "ONS HEEM" en "HET VISSERIJBLAD" ter beschikking van de Kring.
- De heer J.B. DREESEN stelde zijn abonnement op "NEPTUNUS" en "DE ZEEWACHT" ter beschikking van de Kring.
- Mevrouw R. HERRLING stelde haar abonnement op "BRANDING" ter beschikking van de Kring.

Al de hiervoor vermelde tijdschriften liggen, tijdens de openingsuren van het museum, ter inzage van de bezoekers.

e. Uitgaven

Van de hand van de heer Emiel SMISSAERT verscheen als zomernummer van het tijdschrift de bijdrage : "HET EERSTE ZEEAQUARIUM VAN OOSTENDE".

10. GIFTEN

De Kring mocht een geldelijke gift in ontvangst nemen van mevrouw DEVRIENDT, Mevrouw VAN GLABBEKE, de heer KOOY, de heer LALEMAN, de heer PANESI en de heer A. VAN ISEGHEM.

Gedaan te Oostende op de 1ste dag van de Louw-, Ijs- of Wolfsmaand 1995.

J.B DREESEN
Secretaris

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter

Effektieve leden 1994

Dhr.	Julien	Berard	Kerkstraat 32/5	8400 Oostende
Dhr.	Germain	Billiet	Duinenstraat 86	8400 Oostende
Dhr.	Walter	Debrock	Toxandriestraat 8	1040 Brussel
Dhr.	Jan	Dreesen	Rode Kruisstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Jean Pierre	Falise	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Farasyn	Ernest Feysplein 15/10B	8400 Oostende
Dhr.	Ferdinand	Gevaert	Duinenstraat 40	8450 Bredene
Dhr.	Norbert	Hostyn	Brusselstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Hubrechtsen	Gerststraat 35A	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Laga	Brabantstraat 2/24	8400 Oostende
Mevr.	Simone	Maes	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Dhr.	Walter	Major	Kastanjelaan 52	8400 Oostende
Dhr.	Emiel	Smissaert	Hendrik Serruyslaan 4/9	8400 Oostende
Dhr.	Max	Van Damme	Albert I Promenade 38	8400 Oostende
Dhr.	Edgard	Van Haverbeke	Christinastraat 2/5	8400 Oostende
Dhr.	August	Van Iseghem	Ijzerstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Richard	Verbanck	Driftweg 65	8450 Bredene
Dhr.	Gilbert	Vermeersch	Blauwkasteelstraat 98/2	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Vilain	Rogierlaan 38/11	8400 Oostende

Beschermende leden 1994

Mevr.	Mary	Ackein	Spoorwegstraat 35	8400 Oostende
N.V.		B en C Nuytten	Torhoutsesteenweg 88 I	8400 Oostende
Mevr.	G.	Berden-Boydens	Velodroomstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Ceux	Epsomlaan 59	8400 Oostende
Dhr.		Claeys-Bens	Prinses Stefanieplein 37/4	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Dekeyser	Klemskerkestraat 19	8450 Bredene
Dhr.	Luc	Devisch	Heilig Hartlaan 15	8400 Oostende
Mevr.	Gilberte	Devriendt	Hertstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Driessen	Wezellaan 9	8400 Oostende
Dhr.	en Mevr.	Ghaye	Prinses Stefanieplein 1/8	8400 Oostende
Dhr.	August	Hulpiau	Langestraat 41 B	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Kooy	Euphr Beernaertstraat 82/5	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Laleman	Kapucijnenstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Edwin	Liétard	Wapenplein 14/3	8400 Oostende
Dhr.	P.	Panesi	Kapellestraat 105	8400 Oostende
Mevr.		Van Glabbeke	E. Van Becelaerelaan 24/20	1170 Brussel
Dhr.	Paul	van Tieghem	Léon Spilliaertstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Alain	Vanhooren	Tentoonstellingsln. 460/F1	1090 Jette
Dhr.	Willy	Versluys	Kapellestraat 167	8450 Bredene
Dhr.	Jean	Vyvey	Alfons Pieterslaan 68	8400 Oostende

Dhr.	André	Allein	Prins Rozelaan 115	8400 Oostende
Mevr.	Marina	Bailliere	Molenaarsstraat 43	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Ballière	Kastanjelaan 37	8400 Oostende
Dhr.	Maurits	Bauwens	Prins Albertlaan 43	8400 Oostende
Mevr.	J.	Beauprez	Koninginnelaan 31/5	8400 Oostende
Mevr.	Lucienne	Berteloot	Albert I Promenade 35/23	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Blomme	Irisstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Laurent	Boehringer	Rietstraat 45	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Bonnel	Stenenstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Borrey	Stuiverstraat 379	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Bouckenooghe	Albert I Promenade 44/14	8400 Oostende
Mevr.	Mimi	Broucke	Koninginnelaan 79/9	8400 Oostende
Dhr.	R.	Buysse	Postbus 85	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Caenen	Elsensesteenweg 277/1	1050 Brussel
Dhr.	August	Calcoen	Rogierlaan 38/9	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Calcoen	Verenigingstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Callens	Karel Janssenslaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Callier	Prinses Stefanieplein 63/5	8400 Oostende
Dhr.	Ignatius	Camerlinck	Kaaistraat 3/3	8400 Oostende
Dhr.	Pieter	Carbon	Kerkstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Coopman	J. de ter Beerstlaan 15	8450 Bredene
E.H.	Jan	Corneillie	de Smet de Naeyerlaan 26	8400 Oostende
Dhr.	Guillaume	Cornillie	Blauw Kasteelstraat 56	8400 Oostende
Dhr.	Florimond	Corsellis	Rentenierstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Corveleyn	Buitenpad 2	8400 Oostende
Dhr.	Francis	Cresis	Aug. Beernaertstraat 21	8400 Oostende
Mevr.	Anne-Marie	D'Hiedt	Leopold II laan 17/6	8400 Oostende
Mevr.	Paula	D'Hulster	Nieuwpoortsesteenweg 399	8400 Oostende
Mevr.		Daele	Verenigingstraat 133	8400 Oostende
Dhr.	Piet	Daman	Zegelaan 16	8450 Bredene
Dhr.	Roland	De Ridder	Vlaanderenstraat 21A/3	8400 Oostende
Mevr.	L.	De Roose	Albert I Promenade 37/4	8400 Oostende
Mevr.	Georgette	Debrock	Maria Theresiastraat 2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Deckmijn	Heilig Hartlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Declercq	Violierenlaan 49	8400 Oostende
Mevr.		Decock	Jozef II straat 44	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Decombel	L. Van Tyghemlaan 24	8400 Oostende
Dhr.	A.	Dedeckere	Rogierlaan 19/11	8400 Oostende
Dhr.	Octaaf	Defoor	De Rudderstraat 2/23	8400 Oostende
Mevr.	Yolande	Degraeve	Rogierlaan 39/1	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dekeyser	Sint Sebastiaanstraat 6	8400 Oostende
Mevr.	Nora	Delanghe	Sint Franciscusstraat 16	8400 Oostende
Mll.	J.	Demulder	Vindictivelaan 14/25	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Denduyver	Aartshertoginnestraat 38	8400 Oostende
Mevr.	Jozef	Denorme	Warschaustraat 2/18	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Derycke	Duivenstraat 1	8400 Oostende
Mevr.	Godelieve	Devisscher	Torhoutsesteenweg 38	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Devos	Verenigingstraat 114	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Dewolf	Broederlijkheidstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Lionel	Dewulf	Rivierstraat 30	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Dhondt	Elisabethlaan 336/16	8400 Oostende
Dhr.	François	Duchateau	Leffingestraat 56/3	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Ente	Leopold I plein 5/7	8400 Oostende
Dhr.	Jaak	Fonteyne	Orchideelaan 10	8400 Oostende
Dhr.	J.	Francier	Torhoutsesteenweg 509	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Geeraerd	Albert I Promenade 86/3	8400 Oostende
Dhr.	Philippe	Gerard	Kemmelbergstraat 8	8400 Oostende
Dhr.	Thierry	Gérard	Troonstraat 22/68	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Goberecht	Paul Michielslaan 45	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Goekint	Zandvoordeschorredijkst 65	8400 Oostende
Juffr.	Rika	Goethaels	Lobelialaan 5	8400 Oostende
Dhr.	Felix	Govaert	Madridstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Jenny	Groenvynck	Albert I Promenade 87/2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Groenvynck	Schermplantenstraat 77/9	8400 Oostende
Dhr.	Camille	Halsberghe	Madeliefjeslaan 66	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Hiltrop	Kwartelstraat 15	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Hoorelbeke	Klaprozenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Carlo	Hostyn	Werkzaamheidstraat 76	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Hostyn	Taboralaan 6	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Hostyn	Bruggelaan 12	8450 Bredene
Dhr.	Simon	Ippel	Verenigingstraat 161	8400 Oostende
Dhr.	André	Jonckheere	Dorpstraat 1	8400 Oostende

Steunende leden 1994

Dhr. Johan	Joye	Violierenlaan 124	8400	Oostende
Dhr. Adrien	Lafère	Mercatorlaan 17/12	8400	Oostende
Mevr. Suzanne	Laloux	Prinses Stefanieplein 31/7	8400	Oostende
Dhr. Daniël	Lamoot	Distellaan 36	8400	Oostende
Dhr. R.	Lamoot	Albert I Promenade 38/8	8400	Oostende
Dhr. Alfons	Laureys	Olmenlaan 2	8460	Oudenburg
Dhr. Jacques	Lauwereins	Ieperstraat 14/14	8400	Oostende
Dhr. Jean-Claude	Lienart	Hendrik Serruyslaan 14	8400	Oostende
Mevr.	Louagie	Carnegielaan 39	3500	Hasselt
Dhr. Bernard	Maertens	Sint Paulusstraat 40	8400	Oostende
Mevr. Jozef	Maes	Nieuwpoortsesteenweg 457	8400	Oostende
Dhr. Paul	Marin	Warschaustraat 29 A	8400	Oostende
Dhr. Peter	Marin	Salvialaan 48	8400	Oostende
Dhr. Bernard	Maseman	Diksmuidestraat 6/17	8400	Oostende
Dhr. Edgard	Masschalck	Vindictivelaan 2/6	8400	Oostende
Dhr. Wilfried	Merlevede	Termeredellelaan 5	3020	Winksele
Dhr. André	Missiaen	Steense Dijk 364	8400	Oostende
E.H. André	Missiaen	Kapucijnenstraat 5	8400	Oostende
Dhr. Johny	Monteyne	Luchthavenstraat 47	8400	Oostende
Dhr. Wilfried	Montmorency	Sint Paulusstraat 10-12	8400	Oostende
Dhr. Herman	Musin	Twee Stationstraat 45	1070	Brussel
Dhr. Edmond	Mylle	Generaal Jungbluthlaan 9	8400	Oostende
Dhr. Vic	Neirynck	Romestraat 36	8400	Oostende
Dhr. Rigobert	Neyman	Jules Peurquaetstraat 53	8400	Oostende
Mevr. Ghislaine	Noterman	Rogierlaan 19/7	8400	Oostende
Dhr. Robert	Ouvry	Vlaanderenstraat 45/3	8400	Oostende
Dhr. Raymond	Panckoucke	Bloemenstraat 11	8400	Oostende
Dhr. R.	Parmentier	Wilgenlaan 40	8400	Oostende
Dhr. Jean	Petit	Plantenstraat 13	8400	Oostende
Dhr. Jan	Piers	Hendrik Serruyslaan 42	8400	Oostende
Mr & Mrs	Pollaud Duliand	Stapleton Road - MARTOCK	Somerset	TA12 6HH
Mevr. S.	Ponjaert	Christinastraat 144/3	8400	Oostende
Dhr. Marcel	Poppe	Jozef II straat 29/8	8400	Oostende
Dhr. John	Pottier	Prins Boudewijnstraat 14/2	8400	Oostende
Dhr. Jean	Pottiez	Rietstraat 51	8400	Oostende
Dhr. F.	Proot	Plantenstraat 47	8400	Oostende
Dhr. Emiel	Provoost	Paul Michielslaan 33	8400	Oostende
Dhr. Jean-Marie	Pylyser	Vaartdijk Zuid 5	8432	Middelkerke
Mevr. Martine	Quaegebeur	Feeënpad 4	8400	Oostende
Dhr. Yves	Rhaye	Kasteel van Voorde	9400	Voorde
Dhr. F.	Rotsaert	Frankrijklaan 6	8450	Bredene
Dhr. Frank	Ryon	Eksterstraat 27	8400	Oostende
Mevr. Marcelle	Schoeters	Koningstraat 56/5	8400	Oostende
Dhr. Omer	Simoens	Albatrosstraat 14	8400	Oostende
Dhr. Eric	Six	Van Iseghemlaan 106	8400	Oostende
Dhr. Albert	Snykers	Koninginnelaan 46/16	8400	Oostende
Mevr. Irène	Steelandt	Vindictivelaan 11/1	8400	Oostende
Dhr. Henri	Storck	Groeselenberg 93 B	1180	Brussel
Mevr. Dionise	Szylhabel	Maria Theresiastraat 21	8400	Oostende
Dhr. Walter	Taeckens	Klaprozenlaan 40	8400	Oostende
Dhr. Omer	Titeca	Mosselstraat 29	8470	Gistel
Dhr. Lucien	Valcke	Spalaan 66	8400	Oostende
Dhr. Jean-Pierre	Van Acker	K. Van De Woestijnestr. 12	8400	Oostende
Dhr. François	Van Canneyt	Prins Boudewijnstraat 14	8400	Oostende
Dhr. Raymond	Van Den Kieboom	Cyclamenlaan 1 A	8400	Oostende
Dhr. Georges	Van Duyvenboden	Blauwvoetstraat 7	8400	Oostende
Dhr. Jean	Van Huele	Euprh Beernaerstraat 42	8400	Oostende
Mevr. Armanda	Van Put	Leopold II laan 34/9	8400	Oostende
Dhr. Andreas	Van Steen	Rosenlaan 5	8400	Oostende
Dhr. Raymond	Vancraeynest	Blauw Kasteelstraat 103	8400	Oostende
Dhr. Gerard	Vandamme	Voorzienigheidstraat 14	8400	Oostende
Dhr. Laurent	Vanden Berghe	Torhoutsesteenweg 179/3	8400	Oostende
Dhr.	Vandermeulen	Mercatorlaan 19/34	8400	Oostende
Dhr. Daniël	Vanderwal	Torhoutsesteenweg 130	8400	Oostende
Dhr. François	Vandevelde	Christinastraat 83	8400	Oostende
Dhr.	Vandewalle	Edith Cavellstraat 82	8400	Oostende
Dhr. Philip	Vanthuyne	Christinastraat 112/2	8400	oostende
Dhr. Henri	Vantomme	Marcel Aubertinlaan 65	2600	Antwerpen
Dhr. Roger	Vens	Schippersstraat 45/7	8400	Oostende
Dhr. Freddy	Verburgh	Golvenstraat 4/4	8400	Oostende
Mevr.	Vercruysse	Kraanvogelstraat 1	8400	Oostende
Dhr. Marcel	Verhaeghe	Dr. Verhaeghestraat 20	8400	Oostende

Dhr.	Francis	Verkempinck	Koebrugstraat 29	8400 Oostende
Dhr.	Charles	Vermeesch	Dilbeeklaan 34	8400 Oostende
Dhr.	Dries	Vermeesch	Kievitstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Verschorre	Gerststraat 102	8400 Oostende
Mevr.	D.	Verstappen	Amsterdamstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Koenraad	Verwaerde	A. Choqueelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Viaene	Mac Leodstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Vilain	Joseph Petrestraat 8/11	1500 Halle
Dhr.	Guy	Vreven	Ichtegemstraat 68	8610 Kortemark
Dhr.	Albert	Vyvey	Leopold I plein 2/1	8400 Oostende
Dhr.	Emile	Wallyn	Stockholmstraat 39/2	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Walters	Honoré Borgersstraat 107	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Wendelen	Oosthelling 11/26	8400 Oostende
Mevr.	Carine	Wybouw	Leffingestraat 293	8400 Oostende
Dhr.	A.	Zeebroek	Gerststraat 19	8400 Oostende

Dhr.	A.	Allemeersch	Duivenhokstraat 53	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Ameloot	Lindenlaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Yves	Ameye	Torhoutsesteenweg 88/5	8400 Oostende
Dhr.	Rafaël	Ampe	Vogelzangdreef 2	8400 Oostende
Mej.		Antony	Stockholmstraat 21/5	8400 Oostende
Dhr.	John	Aspeslagh	Hermitagestraat 22	8610 Kortemark
Dhr.	Louis	Aspeslagh	Jozef II straat 25	8400 Oostende
Dhr.	Eddy	Bacquaert	Sprookjespad 11	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Baels	Warschaustraat 12/8	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Baete	Hendrik Serruyslaan 50/11	8400 Oostende
Dhr.	André	Beirens	Nijverheidstraat 44	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Beirens	Floralaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Bekaert	Brusselstraat 8/6	8400 Oostende
E.H.	Jozef	Bekaert	H. Hartplein 4	8400 Oostende
Dhr.	August	Beyen	Sint Riquierstraat 12	8450 Bredene
Dhr.	Julien	Beyen	L. Van Tyghemlaan 47	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Blommaert	Torhoutsesteenweg 38	8400 Oostende
Dhr.	M.	Blomme	Esdoornlaan 45	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Blontrock	Strobloemlaan 6	8400 Oostende
Dhr.	Edward	Boogaerts	Zeelaan 77	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Boterberghe	Eric Jameslaan 11	8370 Blankenberge
Dhr.	André	Bousse	Alfons Pieterslaan 97/6	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Boussy	Prinses Stefanieplein 23/6	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Braet	Eekhoornstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Brissinck	Stanleylaan 45	8400 Oostende
		Brugse Boekhandel	Dijver 2	8000 Brugge
Dhr.	Rudy	Bulteel	Oud Vliegveld 61	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Bulthé	Cervantesstraat 6/25	1190 Brussel
Dhr.	Marcel	Byn	Steense Dijk 287	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Capon	Westlaan 19	8400 Oostende
Dhr.		Capon	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr.	Peter	Capyo	Grote Steenweg 408/8	2600 Berchem
Mevr.	Veerle	Capyo-Verhulst	Guldensporenlaan 2	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Casier	Sint Hubertuslaan 84	8200 Brugge
Dhr.	Gabriël	Casier	Stokkellaan 192	8400 Oostende
Dhr.	Jaak	Casselman	Boogschuttersstraat 4	8400 Oostende
	Vlaams	Centrum Genealogie	Kronevoordestraat 2 A	8610 Handzame
Dhr.	Herman	Chaffart	Gasthuisstraat 13	8600 Diksmuide
Dhr.	Fréderic	Cheeseman	Pantheonlaan 55	1080 Brussel
Dhr.	Jan	Christiaens	Christinastraat 2/6	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Claes	Kerkstraat 44	8400 Oostende
Dhr.	Leo-Jozef	Claeys	Ruddervoordestraat 40	8210 Zedelgem
Dhr.	Joseph	Coenye	Albert I Promenade 77/2	8400 Oostende
Dhr.	André	Coolsaet	Langestraat 119	8400 Oostende
Dhr.	François	Coopman	Wilgenlaan 38	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Coppin	Leopold II laan 22	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Corbisier	Mariakerkelaan 131	8400 Oostende
Dhr.	Julius	Cornette	Vindictivelaan 20/15	8400 Oostende
Dhr.	Karel	Coulier	Middenlaan 1	8400 Oostende
B.V.B.A.		Cuvelier	Velodroomstraat 10	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Cuypers	Ooststraat 67/1	8400 Oostende
Dhr.	J.	Daems	Koningstraat 43A/4	8400 Oostende
Mevr.	Elisabeth	Dasseville	Veilinglaan 93	1861 Meise
Mevr.	Mariette	Dasseville	Witte Nonnenstraat 34	8400 Oostende
Dhr.	Albrecht	Dawyndt	Vanbuggenhoutlaan 20	8670 Koksijde
Dhr.	Emmanuel	de Bethune	Kasteeldreef 10	8510 Kortrijk
Dhr.	Jan	De Brouwere	Troonstraat 49/2	8400 Oostende
Dhr.	Jeroom	De Coster	Steense Dijk 345	8400 Oostende
Dhr.	R.	De Fraeye	Steense Dijk 248/4	8400 Oostende
Dhr.	Andries	De Gryse	Perzikenlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Eric	De Kievith	Romestraat 47	8400 Oostende
		De Kinkhoren	Zeedijk 330	8400 Oostende
Mevr.	Margueritte	De Lange	Nieuwpoortsesteenweg 186/4	8400 Oostende
Dhr.	Jean	De Langhe	Vindictivelaan 6/2	8400 Oostende
		De Peperbusse	Prins Boudewijnstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	De Vliegher	Steenweg op Bergen 506	1070 Brussel
Dhr.	Werner	Debaere	Schaarstraat 50	8000 Brugge
Dhr.	Jacques	Debrauwer	Nieuwlandstraat 47	8400 Oostende
Mevr.	Jeannine	Dechaene	Koningstraat 33	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Decorte	L. Van Tyghemlaan 32	8400 Oostende
Mevr.	Miriam	Decraemer	Mariakerkelaan 262	8400 Oostende
Dhr.	W.	Decreton	Koebrugstraat 11	8400 Oostende

Mevr.	Raymonda	Dedrie	Plakkersstraat 17	8400 Oostende
Mr.	G.	Defauw	Schelpenlaan 1	8434 Westende
Dhr.	Luc	Degraer	Pareloesterlaan 8	8400 Oostende
Dhr.	A.	Degraeve	Koningstraat 55/3	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Degraeve	Verenigingstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Degroote	Walakker 10/6	8200 Sint-Michiels
Dhr.	Franz	Dehondt	Sint Franciscusstraat 59	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Dehondt	Timmermanstraat 17	8400 Oostende
Mevr.	Gerarda	Dekievith	Albatrosstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Deknock	Sinte Clarastraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Delanghe	Dilbeeklaan 26	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Delanoye	Vrijheidstraat 80	8400 Oostende
Dhr.	August	Deleger	Aartshertoginnestraat 39	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Demaegdt	Kievitstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Denecker	Sacramentenstraat 7	8430 Middelkerke
Dhr.	Daniël	Depovere	Zilverlaan 135	8400 Oostende
Dhr.	Pol	Dermul	Oosthelling 11/13	8400 Oostende
Dhr.	Maurits	Desaever	Hendrik Serruyslaan 74/8	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Desaever	Torhoutsesteenweg 63/8	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Deschacht	Lotuslaan 19	8400 Oostende
Dhr.	Frederik	Deschacht	Beukenlaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	Deschacht	Lariksenlaan 14	8400 Oostende
Dhr.	Eugeen	Deschepper	Mariakerkelaan 8	8400 Oostende
Dhr.	J.	Deschepper	Ieperleedstraat 53	8430 Middelkerke
Dhr.	Aleks	Deseyne	Lisdoddestraat 5	9032 Wondelgem
Dhr.	Antoine	Desmyter	Brusselstraat 8/9	8400 Oostende
Dhr.	Arie	Desnerck	Esdoornlaan 15	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Develder	Rietstraat 37	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Devent	Graaf d'Ursellaan 12-13	8301 Knokke-Heist
Dhr.	André	Devisscher	Rue du Linchet 10	1435 Mont-St-Guibert
Dhr.	Hugo	Devos	Stenedorpstraat 29-31	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Devos	Klaprozenlaan 22/4	8400 Oostende
Dhr. & Mevr.		Devos-Van Biervliet	Mimosalaan 51	8400 Oostende
Dhr.	Armand	Devreese	Elisabethlaan 365	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Devriese	Oude Molenstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Johan	Dhondt	Sint Bertinuslaan 29	8480 Ichtegem
Dhr.	Raymond	Dillen	Pontonstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Dufait	Maurits Sabbestraat 23	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Duflou	Oud Vliegveld 63	8400 Oostende
Mevr.	Roos	Dumolin	Jozef II straat 29/11	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Dupon	Fleriskotstraat 71	8432 Middelkerke
Mevr.	Simonne	Dupres	Zandheuvel 1/44	8450 Bredene
Dhr.	Freddy	Fiers	Dennenlaan 14	8400 Oostende
Dhr.	André	Fischer	Halfweghuisstraat 36	8490 Jabbeke
Dhr.	Daniël	Floré	Torhoutsesteenweg 19	8210 Loppem
Dhr.	Patrick	Florizoone	Albert I laan 103 A	8620 Nieuwpoort
Dhr.	Luc	François	Chrystantenstraat 19	8400 Oostende
Mej.	Anne-Marie	Frédéric	Gerststraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Charles	Geldhof	Hof ter Mere 4	9000 Gent
Dhr.	Hans	Geldhof	Alb. Rodenbachstraat 9	8400 Oostende
		Gemeentekrediet	Pachecolaan 44	1000 Brussel
Dhr.	Adhemar	Gerard	Rogierlaan 9/6	8400 Oostende
Dhr.	R.	Geril	Plantenstraat 22	8400 Oostende
Dhr.	August	Geryl	Nieuwe Dokstraat 38	8400 Oostende
Dhr.	Piet	Gevaert	Eksterstraat 5	8450 Bredene
Dhr.	Fernand	Ghaye	Mercatorlaan 19/38	8400 Oostende
Mevr.	Germaine	Gilles	J. Peurquaetstraat 20	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Gilles	Christinastraat 117	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Godderis	Chaletstraat 5	8400 Oostende
Mevr.	Erna	Goes	Deurnelaan 9	8400 Oostende
Dhr. & Mevr.		Goes-Bousmans	Westbilklaan 12	8470 Gistel
Dhr.	Jan	Guillemin	Koninginnelaan 50/4	8400 Oostende
Dhr.	René	Helsmoortel	Sint Lodewijkstraat 11	8400 Oostende
Mevr.	Berthe	Hendrickx	Frans Musinstraat 45/3	8400 Oostende
Mevr.	Nadia	Herrling	Prinses Marie-Josélaan 11	8450 Bredene
Mevr.	Léo	Hollevoet	Wilgenlaan 32	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Hostyn	Zwaluwenstraat 118	8400 Oostende
Dhr.	Jef	Hostyn	Frère Orbanstraat 89	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Huwel	Prinses Marie-Josélaan 11	8450 Bredene
Dhr.	Fernand	Impens	Ooststraat 73	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Ingelbrecht	Meeuwenlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Jacobsen	Stockholmstraat 39/4	8400 Oostende

		K.U. Leuven	Oude Markt 13	3000 Leuven
Dhr.	François	Krijger	Steense Dijk 615	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Labyt	Sartlaan 57	8400 Oostende
Dhr.	Alfred	Lammaing	Torhoutsesteenweg 354	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Laroye	Koningstraat 37/1	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Lateste	8 Zalighedenstraat 2	8470 Gistel
Dhr. en Mevr.		Lauwereins	Oude Burggrave 29	9940 Evergem
Dhr.	Willy	Lecluyse	Vlinderstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Legier	Leopold II laan 2	8400 Oostende
Dhr.	Frederic	Leirman	Torhoutsesteenweg 18	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Lermyte	Mariakerkelaan 18	8400 Oostende
Mevr.	Edith	Lescrauwaet	Torhoutsesteenweg 28/10	8400 Oostende
Dhr.	Gregoire	Lombrez	Duinenweg 347	8430 Middelkerke
Dhr.	W.	Loontiens	Groenendaallaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Loy	Batterijstraat 70	8450 Bredene
Dhr.	Jan	Maertens	Gistelsteenweg 525	8490 Jabbeke
Dhr.	André	Maes	Gerststraat 103	8400 Oostende
Dhr.	Jacky	Maes	Christinastraat 117	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Maes	Petunialaan 11	8400 Oostende
Dhr.	Erwin	Mahieu	Duinenstraat 186	8450 Bredene
Mevr.	Godelieve	Malfroot	Edith Cavellstraat 58	8400 Oostende
Dhr.	François	Masschaele	Prins Roselaan 93	8400 Oostende
Mevr.	Claire	Mechiels	Groentenmarkt 5/2	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Mertens	Léon Spilliaertstraat 35	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Messiaen	Henri Jasparlaan 37	8434 Westende
Dhr.	August	Michiels	Nieuwpoortsesteenweg 487	8400 Oostende
E.H.	Aymar	Michiels	Gentstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Moerman	Parijsstraat 11/6	8400 Oostende
Mej.	M.	Mornauw	Vindictivelaan 14/2	8400 Oostende
Dhr.		Morsa	Frans Musinstraat 58	8400 Oostende
Dhr.	Jozef	Mortier	Karel Janssenslaan 29/7	8400 Oostende
Dhr.	Renaud	Mycke	Stenenstraat 15	8400 Oostende
Mevr.		Nefors-Schuyesmans	Rogierlaan 41/4	8400 Oostende
Mevr.	Mireille	Neyman	Vredestraat 32	8400 Oostende
Dhr.	René	Nieuwenhuyse	Koninginnelaan 50/3	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Olsen	Prinses Stefanieplein 39	8400 Oostende
Dhr.	André	Perdaens	Acacialaan 10	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Pierloot	Elisabethlaan 21	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Pieters	Troonstraat 256/3.01	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Pincket	Kerkstraat 21/1	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Plovie	Eigen Haardstraat 9	8400 Oostende
Mevr.	Annemarie	Pollet	Honoré Borgersstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	André	Porta	Euphr Beernaertstraat 116	8400 Oostende
Dhr.	Ferdinand	Porta	Van Iseghemlaan 145	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Priem	Frans Musinstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Valère	Prinzie	Euphr Beernaertstraat 48	8400 Oostende
Dhr.	Oscar	Provoost	P. Raedemaekersstraat 33	1830 Machelen
Dhr.	Frans	Puystiens	Derbylaan 1	8450 Bredene
Dhr.	Willy	Rappelet	Oud Stationstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	René	Reunbrouck	Voorhavenlaan 171	8400 Oostende
Dhr.	Rogier	Reunbrouck	Spaarzaamheidstraat 88	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Rigaux	Ter Heydelaan 336/4	2100 Deurne
Dhr.	Johny	Rivers	Sint Franciscusstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Gaspard	Roels	Waregemlaan 9	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Roels	Cyclamenlaan 13	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Rotsaert	J. de ter Beerstlaan 16	8450 Bredene
Dhr.		Sabbe	Stokkellaan 183	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Sanders	Vrijheidstraat 83	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Saudemont	Borsig-Allee 15	D - 53125 Bonn
Dhr.	Hugo	Schramme	Petunialaan 41	8400 Oostende
Dhr.	Edmond	Serie	Taboralaan 50	8400 Oostende
Dhr.	Ghislain	Servaes	Torhoutsesteenweg 328	8400 Oostende
Dhr.	Hilaire	Servaes	Tarwestraat 50/7	8400 Oostende
Dhr.	Pascal	Servaes	Koningstraat 17/3	8400 Oostende
Mevr.	Francisca	Seurynck	Rietstraat 51	8400 Oostende
Dhr.	Raf	Seys	Ringlaan 1	8680 Koekelare
Dhr.	Staf	Seys	Roeselarestraat 68 B	8600 Esen
Dhr.	Willy	Seys	Ooststraat 36/8	8400 Oostende
Mevr.	Olivia	Simoen	Vindictivelaan 14/21	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Simoens	Keignaertlaan 56	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Simon	Van Iseghemlaan 98/9	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Simons	Clementinaplein 10-12/1	8400 Oostende

Dhr.	Norbert	Slambrouck	Sterrebeeklaan 4	8400 Oostende
Dhr.	S.	Smis	Vindictivelaan 14/9	8400 Oostende
Mej.	Suzanne	Soete	Hendrik Serruyslaan 18	8400 Oostende
E.H.	Frans	Sonneville	Vindictivelaan 9	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Standaert	Dahlialaan 54	8400 Oostende
Mevr.	Annie	Storme	Orchideelaan 5	8400 Oostende
Dhr.	Danny	Strubbe	Anjelierenlaan 1	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Stubbe	Elisabethlaan 407	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Stubbe	Nieuwpoortsesteenweg 711	8400 Oostende
Mevr.	Adolphine	Sweetlove	Koningstraat 31/2C	8400 Oostende
Dhr.	Jack	Taeymans	Milisstraat 67	2200 Antwerpen
Mej.	G.	Tavernier	Platformstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Timmermans	Sint Sebastiaanstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Ronald	Tulpin	Emiel Moysonplein 1/25	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Tytgat	Kapucijnenstraat 5	7850 Edingen
Dhr.	André	Van Caillie	Verenigingstraat 36	8400 Oostende
Mevr.		Van Damme	Stockholmstraat 35/2	8400 Oostende
Mevr.	Beatrice	Van De Steene	Warschaustraat 3/24	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Van Der Heyde	Dorpstraat 60	8432 Leffinge
Dhr.	Roger	Van Der Heyde	Oude Molenstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Jocelyn	Van Eycken	Sint Sebastiaanstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Ivan	Van Hyfte	Kastanjelaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Van Outryve	Brabantstraat 2/20	8400 Oostende
Dhr.	Carlo	Van Troostenberghe	Oostendebaan 27	8430 Middelkerke
Dhr.	Patrick	Vandamme	Sluizenstraat 83	8450 Bredene
Dhr.	Louis	Vande Casteele	Sint Riquierstraat 17	8450 Bredene
Dhr.		Vandecasteele	Euprh Beernaertstraat 68/1	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Vandenberghe	Lonchamplaan 84	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Vandenbussche	Rode Kruisstraat 1	8400 Oostende
Mevr.	Georgette	Vandendriessche	Leopold I plein 5A/12	8400 Oostende
Dhr.	Daniel	Vandewinkel	Van Iseghemlaan 36/13	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Vanhecke	Henri Lalouxlaan 45	8670 Koksijde
Mevr.	Maria	Vanhoeck	Groentenmarkt 3/8	8400 Oostende
Mevr.	Katrien	Vanhooren	Elisabethlaan 234/9	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Vanleke	De Tomermaat 84	2930 Brasschaat
Dhr.	André	Vansieleghem	Havenstraat 22	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Vantournhout	Metselaarsstraat 42	8400 Oostende
Mej.	G.	Vantyghem	Zeedijk 166/12	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Vanwalleghem	Torhoutsesteenweg 63/4	8400 Oostende
Dhr.	René	Vanwalleghem	Aartshertoginnestraat 54/9	8400 Oostende
Mevr.	Jeannine	Vanwelssenaers	Limbalaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Odile	Verbiest	Torhoutsesteenweg 45/4	8400 Oostende
		Verburgh-Serrano	Zwanenlaan 75	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Verhaeghe	Violierenlaan 53	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Verhaeghe	Meeuwenlaan 18/6	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Verheye	Stuiverstraat 288	8400 Oostende
Mevr.	Patricia	Veris	Nachtegalenlaan 50	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Verkouille	Zwanenlaan 44	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Vermeire	Elisabethlaan 208/2	8400 Oostende
Dhr.	D.	Verstraete	Engelendalelaan 140	8310 Brugge
Dhr.	D.	Verstraete	Honoré Borgersstraat 88	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Verstraete	Bronstraat 18	8400 Oostende
Mevr.	Anne-Marie	Viaene	p/a Prof. Mac Leodstr 13/1	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Vieren	Gerststraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Villeirs	Zandheuvel 4/D1	8450 Bredene
Dhr.	Guido	Volcke	Vanderstichelenstraat 135	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Vynck	Kemmelbergstraat 61	8370 Blankenberge
Dhr.	Wilfried	Vyncke	Nijverheidstraat 26/1	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Wandels	Nieuwstraat 9	8400 Oostende
Dhr.	Claude	Waterlot	Zeedijk 134/4	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Wellecomme	Postbus 91	8400 Oostende
Dhr.	E.A.	Weynen	Brugse Steenweg 49	8450 Bredene
Mevr.	Denise	Willaert	Kapucijnenstraat 23/3	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Wittezaele	Kerkstraat 11	8400 Oostende
Dhr.	René	Wybouw	Kanaalstraat 7	8470 Gistel
Dhr.	L.	Zonnekeyn	Ooststraat 6/4	8400 Oostende

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1995

- elke zaterdag
- van 02 januari t/m 08 januari (gesloten 03 januari)
- van 25 februari t/m 05 maart (gesloten 28 februari)
- van 01 april t/m 17 april (gesloten op 04 en 11 april)
- van 25 mei t/m 28 mei
- van 03 juni t/m 05 juni
- van 15 juni t/m 17 september (gesloten elke dinsdag)
- van 28 october t/m 05 november (gesloten 31 oktober en 01 november)
- van 23 december t/m 07 januari 1996 (gesloten 25 en 26 december, 01 en 02 januari)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET **UITVAARTKONTRAKT** IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS **UW WENSEN** EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIELE**
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 24
NUMMER 2
MAAND februari 1995

IN DIT NUMMER

blz. 41 : **E. SMISSAERT** : Over Leopold II als bouwheer aan de Belgische kust en te Oostende. Enkele titels.

blz. 42 : **I. VANHYFTE** : Oostende tijdelijk aanwezig in de Londense Tate Gallery.

blz. 43 : **G. VANDAMME** : Het luchtafweerkanon in het domein Raversijde.

blz. 44 : **J.B. DREESEN** : Aardappelen in het "Wit Paard" tijdens de tweede wereldoorlog.
J.B. DREESEN : Racisme of kaste-school.

blz. 45 : **J.G. DE BROUWERE** : Met tapijten op zee !

blz. 46 : **J. VERHAEGHE** : 150 jaar Oostendse herbergen en brouwerijen 1645-176 (3e deel).

blz. 52 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (34).

blz. 57 : **J.B. DREESEN** : Ter nagedachtenis. In memoriam Richard Verbanck (1915-1994).

blz. 59 ; **J.B. DREESEN - F. GEVAERT** : Bibliografie van wijlen Richard Verbanck.

blz. 65 : **E. SMISSAERT** : Een foto en een schilderij van het kursaal (1900).

blz. 66 : 1ste lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1994.

FEBRUARI - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten in de loop van de maand februari 1995.

A. WANDELVOORDRACHT OP 8 FEBRUARI 1995

Onder het motto KEN UW STAD organiseren wij op

woensdag 8 februari 1995 om 14u30

een bezoek aan de werkhuizen van de WAGONS LITS waar we gaan kijken naar de onderhouds en opschikkingswerken van 3 ORIENT EXPRESS treinwagens.

De leiding berust in handen van de heren VAN ACKER, directeur van de instelling en ons bestuurslid de heer E. SMISSAERT.

Onvoorspelbaar is wat voor treinmateriaal voorhanden zal zijn in de werkplaatsen-in-bedrijvigheid (kleed er u zoveel mogelijk naar). Maar zeer waarschijnlijk zullen nog drie wagons van de "Venice Simplon-Oriënt-Express" (V.S.O.P.) ter plaatse gereviseerd worden om dan, opgeknapt en opgefrist, eind februari terug in relatie genomen te worden tussen Folkestone-Parijs-Zwitserland-Venetië. Nog andere rijtuigen kunnen voor herstelling binnengelopen zijn, want het is te vergelijken met een garage voor auto's : het is komen en gaan, herstel en periodiek onderhoud... en wegwezen, de baan op.

In de kantine offreert de firma een "teusje". Maak van deze tweede kans (de eerste was Open Monumentendag in september 1994) gebruik, kom en overtuig uzelf, dat Oostende nog heel wat te bieden heeft en te zien geeft.

Wij komen samen om 14u15 voor de werkhuizen van de Wagons-Lits in de Vaartblekersstraat nr. 29, aan de zogenoemde Doksluis (de verbinding tussen de Handelsdokken in de achterhaven en het kanaal Brugge-Oostende) en aan de overzijde van de plaats waar zich de Stedelijke Werkhuizen bevinden.

Wij rekenen op Uw aanwezigheid voor dit uitzonderlijk bezoek. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Elk zegge het voort.

B. AVONDVOORDRACHT OP 23 FEBRUARI 1995

Wij organiseren een avondvoordracht met dia's op

donderdag 23 februari 1995 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **UITVAARTGEBRUIKEN, VROEGER EN NU**

De spreker : de heer Jan **NUYTTEN**, kandidatuur Wijsbegeerte en Rechten KUL. Docent aan de Vormingsinstituten voor Middenstandsopleiding te Kortrijk, Sint-Niklaas en Borgerhout.

Het tweede Vaticaans Concillie in 1962 luidde een drastische verandering in, bij ondermeer, de uitvaart. Het is allemaal minder "gedecoreerd" geworden. Anderzijds is thuis sterven niet meer zo gebruikelijk. Het moet allemaal veel rationeler en efficienter. Nu sterft men in kraaknette kamers, omringd door even kraakwitte verpleegkundigen, niet meer omringd door de naaste familie, dus ver uit het oog en het hart. De dood is een taboe geworden, iets waarover men niet (meer) spreekt en die men zoveel mogelijk wil wegmoffelen. Het resultaat hiervan is dat men de dood, in onze moderne tijd, zeer afstandelijk is gaan behandelen. Men is er niet meer mee vertrouwd als eertijds. Samen met het decorum gingen er ook een aanzienlijk aantal gebruiken verloren.

Teneinde U een beeld te geven van de vele vormen die vroeger bij de uitvaart in gebruik waren en wat er nu gebeurt vroegen wij aan de heer Jan NUYTTEN, sedert juli 1968 gevestigd als uitvaartverzorger te Oostende, ons hierover te onderhouden. De heer NUYTTEN heeft zich door zijn betrekking tot de uitvaartverzorging opgewerkt tot een autoriteit op dit gebied. De voordracht wordt opgelucht met dia's. Na de voordracht is er ruimschoots gelegenheid tot vragen stellen.

Geboren worden en sterven zijn nu eenmaal de twee uiteinden van ons aards bestaan. Trachten hier iets van weg te moffelen heeft geen zin. Het, bij uitstek volkskundig, onderwerp van deze avond is dan ook belangrijk en niet te missen.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Wij rekenen op Uw aanwezigheid.

J.B. DREESEN

OPROEP AAN ONZE LEDEN

Ons ontbreekt "De Zeewacht" nummer 1 t/ 15. Nr. 16, 26, 27, 33, 38, 42, 43, 44. Wie kan ons deze nummers bezorgen. Met Uw medewerking kunnen wij dan de 100ste jaargang laten inbinden.

Met dan bij voorbaat.

J.B. DREESEN

OVER LEOPOLD II ALS BOUWHEER AAN DE BELGISCHE KUST EN TE OOSTENDE. ENKELE TITELS.

- GOEDLEVEN Edgard, Oostende, in : De Koninklijke Serres van Laken (hoofdstuk : "Leopold II, bouwheer (etc)", p. 38-48 : ill. Bevat enkele zeldzaamheden.

- JANSSENS Gustaaf, Het archief van het Koninklijk Paleis, in Dynastie en cultuur in België. Antwerpen : Mercatorfonds, 1990, p. 403-404.

- LOMBAERDE Piet, Leopold II en de ontwikkeling van de Belgische kust, in IBIDEM, p. 213-232 : vele ill.

Emile SMISSAERT

OOSTENDE TIJDELIJK AANWEZIG IN DE LONDENSE TATE GALLERY

door Ivan VANHYFTE

Van de Amerikaanse schilder en graficus James Mac Neill WHISTLER (1834-1903) liep van 13 oktober tot 8 januari jongstleden in de Tate Gallery een grote retrospective waar ook een Oostends doek (al dan niet) te bewonderen viel (1).

In de catalogus staat op p. 231 een (niet zo herkenbare) gekleurde afbeelding van het schilderij, olieverf op paneel.

Het kreeg als titel mee : A Red Note : Fête on the Sands, Ostend 1887. Op zichzelf niet zo merkwaardig ware het niet dat dit met een vlinder gesigneerd (typisch voor die kunstenaar) werkje (13,7 op 23,5) verwijst naar een "...welcoming party waving the Kings ship into harbour..." op ons eigene strand.

Op 13 september 1887 keert vanuit Engeland (2) Leopold II terug naar Oostende waar hij "his wife Queen Clementine d'Orléans of Saxe Cobourg..." ontmoet. Ik citeer opzettelijk deze onduldbare, historische fout om even te waarschuwen dat zo iets blijkbaar ook in de gespecialiseerde vakliteratuur kan voorkomen.

Op dit ogenblik logeert WHISTLER in Oostende (3) waar hij met zijn broer William en schoonzuster op doorreis is naar Holland (4). Hij zal wellicht met hen het strandgebeuren van nabij, onder de drummende massa nieuwsgierigen mee beleefd hebben.

De aandachtige galerijbezoeker van nu kijkt toe op de volkstoeloop die aan de waterlijn het koninklijk gezelschap met vlaggen verwelkomt. Links een Belgische driekleur en een Franse met de fleur-de-lys wapperen in de wind. Rechts opvallend een rode Britse vlag die toentertijd door koopvaardijschepen werd gebruikt. Het felle rood brengt enigszins kleur in de dominerend grijze achtergrond. Impressionistisch in elk geval !...

(met dank aan Patrick FLORIZOONE, van het James Ensor-Archief, Nieuwpoort die mij deze overzichtstentoonstelling signaleerde !)

---

(1) De Whistler-tentoonstelling is nog te zien in het Parijse Musée d'Orsay van 6 februari tot 30 april 1995.

(2) Hij was er aanwezig op de 50e verjaardag van de troonsbestijging van Queen Victoria.

(3) zie : La Saison d'Ostende, 13 september 1887 die hem in haar vreemdelingenlijst vermeldt in Hotel Continental.

(4) Op die reis maakt hij een tiental etsen, sommige Oostendse. Eén ervan, de Visserskaai te Oostende in 1887, bevindt zich in het Prentenkabinet van de Bibliothèque Nationale van Parijs.

HET LUCHTAFWEERKANON IN HET DOMEIN RAVERSIJDE

door **Gerard VANDAMME**

Tijdens de voorbije maanden hebben wellicht veel bezoekers aan het oorlogsopenluchtmuseum - evenals voorbijgangers - het luchtafweerkanon uit wereldoorlog '40-'45 opgemerkt, dat daar als blikvanger is opgesteld.

Het betreft - zoals in de berichtgeving vermeld - een BOFORS 40 mm luchtafweerkanon, van oorspronkelijk Zweedse origine, type dat evenwel reeds einde der 30er jaren in diverse landen in licentie werd vervaardigd, en bij verschillende legers in gebruik genomen (1).

Het Belgisch leger bezat bij het uitbreken van de oorlog ook een aantal dergelijke kanonnen (2).

De Duitsers, die zelf niet over zulke type geschut beschikten, hebben in het begin van de oorlog ongetwijfeld een aantal van deze kanonnen buitgemaakt op het Belgisch, Nederlands, en misschien ook op het Britse leger (3).

Of ze deze ook in gebruik genomen hebben, blijft evenwel een vraagteken, omdat er weinig buitgemaakte munitie voorhanden was, en de Duitsers deze niet zelf konden fabriceren (2).

Bij nazicht van verschillende publikaties ter zake, vond ik slechts één vermelding van buitgemaakt geschut, dat door de Duitsers in het Domein Prins Karel werd opgesteld. Het betreft namelijk 4 stukken Belgische veldartillerie 120 mm, als hoofdbewapening van de batterij "Salzwedel-Neu (1940-1944), die ingericht was op de posities van de vroegere batterij "Aachen" (1914-1918). Op 1 april 1944 telde "Salzwedel-Neu" (inmiddels omgedoopt tot "Tirpitz" bovendien nog een Pools 75 mm kanon en een Russisch 76,2 mm kanon (4).

Nergens wordt melding gemaakt van de opstelling van buitgemaakte 40 mm luchtdoelkanonnen binnen het domein. Het thans opgestelde 40 mm kanon is daarenboven geen exemplaar van de soort, die ooit door de Duitsers kon zijn buitgemaakt. Het gaat hier zo te zien om de Amerikaanse versie van het type, die na de Engelse, tijdens de na-oorlogse jaren, door het Belgisch leger werd gebruikt (Amerikaanse kanonnen hebben de Duitsers nooit kunnen buitmaken, laat staan gebruiken !).

De 2 genoemde versies verschilden vooral door het onderstel, maar ook door de richttoestellen, mogelijkheid tot elektronische bediening d.m.v. vuurleidingspost, enz...

Tijdens mijn legerdienst in 1950'51-'52 (41e Bon Artillerie - Brugge) heb ik de Engelse versie gekend. De Amerikaanse versie (zoals het betrokken stuk) was in gebruik bij het 27 Bon Territoriale Wacht voor Luchtafweer, dat te Oostende was opgericht vanaf 1954 in een gedeelte van de Marinekazerne. Ik was er 3 jaar als res.-o/officier aan verbonden.

Een argument tegen het gebruik van buitgemaakt luchtafweergeschut door de Duitsers, is het feit dat ze zelf over uitstekend wapentuig terzake beschikten, nl. het beruchte "Leichte FLAK - 20 mm" dubbel- en vierloopssnelvuurkanon, en de even beruchte "Schwere FLAK - 88 mm. Volgens diverse ooggetuigen en dokumenten o.a. (4) waren stukken van het eerste type in het Domein Prins Karel opgesteld.

Het is jammer dat bv. geen exemplaar van die soort kon op de kop getikt worden, en dat men zich - hopelijk voorlopig - tevreden stelt met zo maar een kanon, dat er nooit thuishoorde. Het schilderen naar Duits gebruik, van enkele witte banden rondom de kanonloop - één per neergeschoten vliegtuig - maakt het geval nog meer onecht dan het reeds is. Dergelijke onnauwkeurigheden komen de authenticiteit van het openluchtmuseum niet ten goede !

---

(1) Het Boforskanon 40 mm heeft tijdens de 2de wereldoorlog zijn degelijkheid bewezen, en is nog steeds, al dan niet gemoderniseerd, bij veel legers in gebruik. Bv. op de schepen van de Zeemacht en ook, spijtig genoeg, bij de gevechten in voormalig Joegoslavië.

(2) Nota's genomen tijdens opleidingskursus L.A.A. 1951 Brugge.

(3) Korte tijd geleden verklaarde een veteraan van de Nederlandse Koninklijke Marine in een radioprogramma dat de Engelsen slechts in de 2de helft van 1940, tot het zelf fabriceren van dergelijke kanonnen zouden zijn overgegaan. Dit zou gebeurd zijn nadat zij deze hadden leren kennen aan boord van Nederlandse oorlogsbodems, die in 1940 naar Engeland waren overgevaren !

(4) Mededelingsblad van de Simon Stevinstichting nr. 4, 1986 : "Het domein Prins Karel als onderdeel van de Duitse kustverdediging tijdens twee wereldoorlogen" door R. ROLF, blz. 7, 11, 14.

AARDAPPELEN IN HET "WIT PAARD" TIJDENS DE TWEEDE WERELDOORLOG

Minder bekend of vergeten is het feit dat deze goedgekende inrichting, die later ten prooi viel aan de vlammen, gedurende de tweede Wereldoorlog de stockageplaats was van de aardappelvoorraad van de Stad. Dagelijks werkten er verschillende vrouwen die zich bezig hielden met het sorteren van de "petatten". De reuk in dit gedeelte van de Van Iseghemlaan was dan ook kenmerkend voor een bepaald deel van deze voorraad.

* * *

RACISME OF KASTE-SCHOOL

Mevrouw C. woonde tijdens haar jeugd op de Steense Dijk en liep school in een nog bestaande inrichting in de Schapenstraat. In haar tijd kregen de leerlingen die op de Steense Dijk woonden automatisch de achterste banken in de klas en het minste aandacht. Waaruit blijkt dat het racisme van vandaag geen nieuw verschijnsel is maar van alle tijden.

J.B. DREESEN

MET TAPIJTEN OP ZEE !

door J.G. DE BROUWERE

Als je Spanje doorkruist bewonder je kilometers Zuid-Nederlandse wandtapijten (1). Ik vroeg me al altijd af, hoe ze dààr waren geraakt. Het toevallig lezen van een (niet gezochte) notariële akte van 1751 op het R.A.B. gaf me de oplossing. Wandtapijten werden niet naar Spanje over land gevoerd. Ze kwamen in Spanje langs de zeeweg toe. Volgt nu het verhaaltje dat ik las, in een akte verleden voor notaris François-Luc PILLE op vrijdag 16 juli 1751, en in het frans gesteld (2).

Op die bewuste dag kwam Sieur Norbert-François VAN STIJNEMEULEN naar de "notaris publicq", om een verhaal te laten akteren. Die VAN STIJNEMEULEN was niet de eerste de beste : hij was controleur van in- en uitgaande rechten van de Keizerlijke en Koninklijke Majesteit te Oostende. Waarom die voorname ambtenaar dat verhaal liet akteren is niet duidelijk. Maar er moet wel een biezondere reden geweest zijn, daar hij aanbood zijn verklaring eventueel onder eed te bevestigen. VAN STIJNEMEULEN vertelt eenvoudigweg chronologisch, hoe de verscheping van een vracht wandtapijten van Oostende naar Cadiz werd geregeld. Die tapijten hadden beslist een zéér grote waarde, en de bestemmeling in Spanje moet wel een buitengewoon vooraanstaand persoon zijn geweest. Het is immers zo, dat de man die uit Brussel met de tapijten aankwam, niet minder was dan de griffier van de Soevereine Raad van Brabant.

Deze hoge ambtenaar, hij heette DE VOS, kwam op zondag Laetare 21/03/1751 's morgens te Oostende aan. Halfvasten belette hem niet onmiddellijk aan de slag te gaan. Tussen 10 en 12 in de voormiddag had hij reeds een schip gevonden dat hem goed scheen, een Deens fregat, - en hij had al een akkoord gesloten met kapitein Henri JACOBSEN en diens Oostendse commissaris Leonardo Balduino THUIS. Wij kennen nu ook de condities.

De prijs voor het opladen en verschepen van een kostbare vracht werd per gewicht vastgesteld, en nml. op één Spaans dukaat per honderd pond gewicht. Daar de tapijten in vier balen waren verpakt, elk 100 pond wegend, was het bedrag al gauw bepaald. Maar de kostbare vracht mocht niet in het ruim : ze moest in de kajuit van de kapitein worden vervoerd. Iedereen ging akkoord, DE VOS betaalde en keerde naar Brussel terug. De vier balen werden geladen, FOB.

De controleur van in- en uitgaande rechten had de opdracht de kostbare vracht uiterst zorgzaam in het oog te houden. En dat deed hij nauwgezet. Herhaalde malen herinnerde hij de kapitein en zijn commissionaris aan de hoge waarde van de vier balen, en drong hij aan op een uiterste zorgvuldigheid bij het bergen van de belangrijke vracht. Ten slotte moest het schip, - de "George Willem", - Oostende verlaten. Maar voor het afvaren klom VAN STIJNEMEULEN aan boord van het fregat, om zich ervan te vergewissen dat de vier balen de verdiende zorgzaamheid hadden genoten. Hij kon vaststellen dat ze boven de zoldering van de twee aanpalende kajuiten van kapitein en stuurman waren geschoven. Dat bevredigde hem en het schip kon afvaren. De "George Willem" verliet de haven van Oostende op zondag 25 april 1751.

---

(1) In de openbare toegankelijke koninklijke paleizen alleen zijn ze 1 kilometer 8 hectometer lang !

(2) Op zegelpapier 4 s. De akte maakt deel uit van de zeer belangrijke schenking die notaris VAN CAILLE aan het R.A.B. deed. De referentie is : R.A.B. Notariaat. Van Caille. Depot 1940, boek 33. Akte nr. 9. Vriend Jan COOPMAN leidde me daar naartoe.

(3) Het moet wel mogelijk zijn na te gaan wie de kostbare wandtapijten had besteld (ARA. Raad van Brabant ?), en of die vier balen daadwerkelijk te Cadiz aankwamen (de Spaanse archieven zijn doorgaans overcompleet bewaard gebleven). Maar dat ligt buiten mijn opzet, welk pas het vervoer, maar dan technisch, betreft.

---

150 JAAR OOSTENDSE HERBERGEN EN BROUWERIJEN 1645 - 1796 (3e deel)

door Julien **VERHAEGHE**

den KEYSER

Voor het eerst vermeld in 1650 in verband met de moord op Balthasar VICTORIN, herbergierster was toen Marie DE FILAIRE, echtgenote van Andries SEYS.
Vermeld in 1680, herbergier was toen Guillaume PRIEMAERT, er was ook één knecht.
Vermeld in 1684 in een proces over slagen aan Jo Cornelia DIRICXEN door dokter Antoon CLOU. Herbergierster was toen Cateline KEUNINCX, weduwe van Guillaume PRIEMAERT.
Vermeld in 1704 in een proces over het kwetsen van franse soldaten van het garnizoen door Oostendenaars, herbergier was toen Francis BAROEN.
Na 1790 zou deze herberg "het Gouden Hoofd" genoemd zijn, zie aldaar.

het LAMMEKEN

Eenmaal vermeld in 1697 in verband met een vechtpartij.

de LELIE

Voor het eerst vermeld in 1738 in een proces over diefstal, herbergierster was toen Marie VAN HOVE.
Vermeld in 1782 in een proces over de diefstal van een reiskoffer in deze herberg, herbergierster was toen de weduwe van Lambrecht VERPLANCKE.

LEOPOLDUS gelegen in (of dicht bij) de Dwarsstraat

Voor het eerst vermeld in 1650 in een proces over een vechtpartij waarin Philips DE WAELE werd neergestoken door Jacques DU CAMP en nadien overleed, herbergier was toen Jan Baptiste COSIJN.
Vermeld in 1715 in verband met een vechtpartij, herbergier was toen John CHEAPMAN.

de LINDEBOOM gelegen in (of dicht bij) de Karnemelkstraat (huidige Christinastraat)

Voor het eerst vermeld in 1679 in een proces over straatschenderij.
Vermeld in 1710 in verband met het ontduiken van de bieraccijnzen, herbergier was toen Frans VICTOR.

de LONDEN TREDER

Eénmaal vermeld in 1785 in een proces over slecht gedrag en het houden van een "oneerbaar huis". De herbergierster, Susanna DIDHAM, en haar 3 Engelse meisjes van plezier werden opgesloten in de gevangenis en nadien veroordeeld om de stad te verlaten.

LOUWENDAL

Vermeld in 1766 in een zaak van overspel, herbergierster was toen Marie FAILLE.

den MORIAEN

Voor het eerst vermeld in 1742 in verband met diefstallen, herbergier was toen Martinus VLOCKMAN.
Vermeld in 1771 in verband met diefstallen, herbergier was toen Jacobus WAELINCK.

de OOSTINDISCHE WELKOM

Eénmaal vermeld in 1718 in een proces wegens beledigingen door de herbergier Passchier ROBBE aan de luitenant-baljuw en de leden van het schepencollege waarop hij o.a. verklaarde "te sullen schijten".

het PACKETBOOT

Voor het eerst vermeld in 1685 in verband met de bieraccijnzen, herbergierster was toen de weduwe van Michiel BAROEN, "nu hertrouwd met Joannes VAN BEVEREN".
Vermeld in 1693 in verband met het uitgeven van vals geld door Engelse soldaten, herbergier was toen Jan DANINCK.

den PANTOUFFEL gelegen in de Langestraat

Voor het eerst vermeld in 1739 in verband met een vechtpartij.
Vermeld in 1782 in verband met diefstal van brandewijn.
Vermeld in 1788 in verband met diefstal van schoenen.
Vermeld in 1789 in een proces over werken uitgevoerd aan deze herberg in 1786, eigenaarster was toen de weduwe van Thomas VAN LOO.

de PAPEGAY gelegen in de Langestraat, bij "de Nieuwpoortsche Poort"

Voor het eerst vermeld in 1650 in het proces over de diefstal van de kerkschat uit de parochiekerk.
In hetzelfde jaar vermeld in verband met de moord op Janneken, de echtgenote van Jacques DE VOS, door een zekere sergeant SWARER. Die is daarna gevlucht naar het klooster van de paters Kapucijnen

waar hij asiel kreeg, nadien is hij ontsnapt uit het klooster en spoorloos verdwenen.
Vermeld in 1655 in verband met de moord op François VIOLETTE.

den PEIREBOOM

Vermeld in 1738 in een proces over diefstal, herbergier was toen Jan PIETERS.

den PELICAEN gelegen in de Kaaistraat

Voor het eerst vermeld in 1679 in verband met een vechtpartij, herbergierster was toen Jacquemine PREGNIER, echtgenote Pieter LEDOUCE. Er waren toen 2 dienstmeiden en 1 knecht.
Vermeld in 1681 in verband met beledigingen aan de Gouverneur en aan het Stadsmagistraat; Jan MAURUS had toen o.a. verklaard dat "deze heren zijn gat konden kussen". Herbergier was toen Pieter LEDOUCE.
Vermeld in 1682 in verband met "excessen" door Pauwel BAUWENS.
Vermeld in 1689 in verband met "excessen" door deurwaarder DEROO.
In 1691 en 1696 was Dominicus WYBO herbergier; in 1696 hield hij ook het comptoir van het Schippershuis.
In 1700 was Boudewijn EMMERY en Frans VANDEN BERGHE (zijn schoonvader) eigenaar; pachter was toen Maillaert NAESEN.
In 1702 was er een betwisting tussen de erfgenamen.

den PIJNAPPEL

Eénmaal vermeld in 1713 in een proces over het "qualijck gedragh" van Catto MOENTJENS, zij werd uit de stad verwijderd. Herbergierster was toen de weduwe CASSIERS.

de POTTEBLOMME

Eénmaal vermeld in 1766 in een proces over concubinaat en overspel, herbergier was toen Arnoldus THIBAUT, echtgenoot van Joanna LACROIX.

den PRINCE DE LIGNE gelegen naast het "Baetemanshof"

Eénmaal vermeld in 1783 in een zaak van gestolen brandewijn.

den RIJKEN BOER

Eénmaal vermeld in 1751 in een proces over baldadigheden door soldaten, herbergier was toen Joannes BEUREN, echtgenoot van Jacoba DE RIDDER.

den ROODEN LEEUW gelegen op de Groentemarkt

Voor het eerst vermeld in 1743 toen het geld van de meid was gestolen, herbergierster was toen juffrouw FLANNEGHEN.
Vermeld in 1766 in een zaak van overspel en aanzetting tot ontucht

de ROOSE gelegen dicht bij de markt, op een hoek van de noordzijde van de Langestraat

Voor het eerst vermeld in 1648 in verband met de moord op Jan VANDER HELST, een soldaat van het garnizoen.
Vermeld in 1676 in verband met de verkoping van een binnelander.

Vermeld in 1679 in verband met beledigingen, ruzie, smijten met stenen en vechten "tot ten bloede".
Vermeld in 1687 in een proces over vechten.
Vermeld in 1697 in een proces over het benemen van licht en lucht langs vensters.
Vermeld in 1722 in een proces over de poging tot zelfmoord van Pieter VAN DIJCKE. Deze had zich opgegeven om de reis naar Moka in Oost-Indië te doen, had daar spijt over gekregen en zich in de "Roose" lazarus gedronken en had op de koer van deze herberg gepoogd zich met zijn mes de keel over te snijden. Dit is hem belet geworden door een andere herbergbezoeker en de meid die in de gelagzaal zijn gekerm gehoord hadden. Door voorspraak van twee paters kapucijnen die verklaarden dat Pieter VAN DIJCKE zeer dikwijls kwam biechten en licht "uijtsinnigh" was, heeft hij genoten van de "benigniteit" van de wet en werd ontslagen uit de gevangenis. Herbergier was toen Andries ZEGERS.
Vermeld in 1744 toen Pieter ZEGERS, de zoon van de herbergierster, weduwe Andries ZEGERS, gevochten had met een Engels soldaat die een van de vrouwelijke klanten lastig viel.
Vermeld in 1769 in de zaak van het geselen van notaris DE CALLAIS door Marcus JUNQUE.
Vermeld in 1780 in verband met een vechtpartij waarbij de Consul van Frankrijk betrokken was.

de ROOSE NOBLE gelegen dicht bij de Oostmolen

Eenmaal vermeld in 1741 in een proces over de verkoping van gevonden ijzer, herbergierster was toen Joanna CLAYSSEN, echtgenote van Jan SPELIER.

de SCHEURE gelegen in de Karnemelkstraat

Voor het eerst vermeld in 1685 in een burgerlijk proces nopens een familieruzie.
Tweemaal vermeld in 1689. De eerste keer in verband met een vechtpartij met messen; de tweede maal in een burgerlijk proces wegens het voeren van een schip onder frans paspoort.
Voor het laatst vermeld in 1690 in een burgerlijk proces over schadevergoeding ingespannen door één van de vechters hierboven.

het SCHIP

Eénmaal vermeld in 1767 wegens diefstal gepleegd in deze herberg door een Engelse vrouw, herbergier was toen Ferdinand BAELE.

het SCHIPKEN gelegen bij de Westpoort

Eénmaal vermeld in 1786 in een proces wegens diefstal.

het SCHIPPERSHUIS gelegen in de Sint-Franciscusstraat

Voor het eerst vermeld in 1678 wegens het ontduiken van de brandewijnaccijnzen, herbergier was toen Jacobus VAN HAUTE.
Vermeld in 1691 toen Dominicus WYBO, die het comptoir der Vrije Binnelanderlieden hield in deze herberg, er uit vertrokken was.
Vermeld in 1698 in een proces over het opslaan van tarwe op de zolder. De herberg was toen nog bewoond door de weduwe van Jacobus VAN HAUTE

Vermeld in 1780 in een proces over het geven van giftige medicijn. Deze herberg was toen ook gekend onder de naam "de Feytecock", herbergier was toen Gaspart VROU.
Nog vermeld in 1795 toen de herbergierster, Theresia SCHAUW, veroordeeld werd tot een boete van 24 gulden wegens het openhouden van haar herberg na het sluitingsuur van 10 uur 's avonds.

SINTE BARBEL gelegen bij de Dwarsstraat

Vermeld in 1650 in het proces over de moord op Philip DE WAELE, herbergier was toen Pieter de KEERSCHIETER.

SINT CHRISTOFFEL

Voor het eerst vermeld in 1679 in een proces over een vechtpartij tijdens en na het kaartspel waarbij een speler met een mes in rug werd gestoken.
Vermeld in 1681 in een proces over huishuur, herbergier was Jan CANSMANS.
Vermeld in 1698 in een proces over het niet betalen van huurgeld door de herbergier Pieter CLINCKAERT aan de eigenaar Sr Jacques VAN SANDIJCKE.
Vermeld in 1710 in het proces over fraude in de bieraccijnzen, herbergier was toen Matthias GALLEY.
Vermeld in 1720 wegens een vechtpartij met gekwetsten.
Vermeld in 1731 in een proces over het slaan van een schildwacht van de nachtpatroelje. De schuldige werd gegeseld "tot den bloede" en nadien voor 6 jaar uit de stad verbannen.
Voor het laatst vermeld in 1739 wegens een vechtpartij.

SINT ELOY

Vermeld in 1679 in een proces over zakkenrollen tijdens de kermis, herbergier was toen Jan DAGHELET, die in 1684 nog steeds deze herberg uitbaatte.

SINT HUBRECHT

Vermeld in 1715 in een proces over het uitgeven van vals geld, herbergierster was toen Anna SIJBERS, echtgenote van Philip SNIJS.

SINT JACOB gelegen in de Langestraat

Voor het eerst vermeld in 1728 toen tijdens een vechtpartij één van de vechters weerspannig was tegen de wacht die hem wilde buitenzetten.
Vermeld in 1765 toen drie grenadiers van het garnizoen Anne Marie MAJOR op straat lastig vielen. Zij was de dochter van de herbergierster Anne Marie MONDELAERE, weduwe van Andries MAJOR.

SINT JACOB (brouwerij) gelegen in de Grote Kerkstraat

Voor het eerst vermeld in 1677, brouwer was toen Jacobus DE WITTE.
Vermeld in 1715 in een proces over beledigingen.
Vermeld in 1725 in een proces over het stelen van steenkool uit de brouwerij door Marie ELIAS; zij werd voor één uur aan de schandpaal gebonden en nadien voor 3 jaar uit Vlaanderen verbannen. Brouwer was toen Pieter VANDE PITTE.
Vermeld in 1774 toen een tienjarig meisje onder een gevallen paard verpletterd werd.

SINT JORIS gelegen in de Langestraat

Vermeld in 1648 in het proces over de moord op Jan VANDER HELST.

SINT JOSEPH

Voor het eerst vermeld in 1733 in een proces over hoererij, de betichte, Barbara VERMEESCH, werd uit de stad verbannen.
Vermeld in 1751 in een proces over diefstal, herbergier was toen Joannes Franciscus DUTRIEU.

SINT NICLAES

Vermeld in 1731 in een proces over diefstal, herbergier was toen Pieter TERREIN.

SINT PIETER (brouwerij)

Voor het eerst vermeld in 1696 in een proces over de verpachting van de bierboom. Vermeld in 1705 en 1711 wegens het ontduiken van de bieraccijnzen, brouwer was toen in beide gevallen Philippe Antone DE CLERCQ (sedert 1698).
Vermeld in 1734 in verband met het ontduiken van de provincierechten op het bier (er werd geleverd te Mariakerke). Brouwer was toen Sr Jacobus BONTE.
Vermeld in 1750; toen was de brouwerij al vervallen en gedeeltelijk ingestort door storm en onweer (rond 1746-1747). Eigenaar was nog steeds Sr Jacobus BONTE, die procedeerde tegen de Armmeesters die balken hadden laten weghalen van het ingevallen pakhuis.

het gildehof van SINT SEBASTIAAN

Voor de eerste maal vermeld in 1681 in een proces over beledigingen.
Vermeld in 1685 in een proces over de verkoop van brandewijn.
Vermeld in 1688 in een proces over een wisselbrief, herbergier was toen Daniël DE WITTE.
Uit een proces van 1692 blijkt dat de herberg eigendom was van Dominicus WYBO, Joseph STALPAERT en Daniël DE WITTE. Deze laatste verkocht zijn deel, maar bleef de herberg uitbaten als huurder. Er was in deze herberg ook stalling voor paarden. In 1693 was Daniël DE WITTE nog steeds herbergier.
Vermeld in 1695 in een proces over de verkoop van schapen.
Vermeld in 1710 in een proces over een moord op een burger door soldaten van het garnizoen. Vermeld in 1745 in een proces over een scheepslading sucrioen, herbergier was toen Joannes DE MULDER.
Tussen 1758 en 1777 is Joannes Franciscus DUTRIEU er herbergier, zoals blijkt uit diverse processen (voordien herbergier in Sint Joseph). In 1758 werd de hond van de herbergier in de duinen van Mariakerke door 2 jagers met een mes doodgestoken.
In 1764 vermeld in een proces over moeilijkheden tussen gemaskerden en soldaten tijdens het karnaval.
In 1766 was schepen Antoon CONSTANTIN zo dikwijls dronken in deze herberg dat hij er ettelijke malen moest uitgehaald worden door zijn vrouw of zijn dienstboden, wat telkens aanleiding gaf tot ruzie en gekrakeel.
Vermeld in 1769 in het proces over de mishandeling van notaris DE CALLAIS.
Vermeld in 1777 in een proces over diefstal.

door Aimé SMISSAERT (+)

M. Eugeen VANDENBROUCKE, hoofdpercepteur onzer telegrafen, werd heden naar huis geroepen : daar was een heer, zei men hem, die nieuws bracht over zijne dochter Alice, naar Vlissingen gevlucht. M. VANDENBROUCKE geloofde zulks, des te meer daar hij reeds een brief uit Holland had ontvangen, 't gene hij dan ook aan buren en kennissen had verteld.

Hij ging dus naar huis en vond een gendarm wachten, die hem naar de Kommandantur leidde. Daar wilde men weten wie den brief uit Holland had medegebracht; men ondervroeg hem ook over den telefoondienst.

Toen dit spelleken een paar uren had geduurd, mocht hij voort en werd niet meer verontrust, noch in zijn geldbeugel, noch in zijne vrijheid.

Donderdag 24e December. -

EENENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Vandaag begint de 11e week der bezetting. Geen buitengewone krijgsbewegingen, geen kanongebulder, doch uitermate veel karren met voorraad, kerstboomen, enz.

Deze nacht heeft het gevrozen.

Op de markt deze morgen, schier geene vleeschboeren en groenselboerinnen, nogal veel boterboerinnen. De boter geldt 3.80 tot 4 fr. De groensels : wortels, 45 c. de kilo; spruiten, 70 c. de kilo; selderij, 15 tot 20 c. het staal; paret, 10 c. het staal; koolen, 30 c. stuk; 't waren dan nog kleine, en half "verwaaid".

Voortaan zijn er 3 bureelen voor de noodlijdenden, die geen onderstand bekomen in Volksbond, Help U Zelf, Noordstar of Openbare Weldadigheid of van het bureel van Mariakerke, n.l. voor de nrs 1 tot 500 in het oud koninklijk paleis, 69 Langestraat; voor de nrs 501 tot 1000, in het Hôtel Fontaine, in dezelfde straat en voor de overige nummers en de nieuwe inschrijvingen, in het oud huis Elleboudt, Kerkstraat.

Rond den noen militaire concerten, het eene op de Groote Markt door de mariniers, het ander op de Leopoldslaan door een muziek van grijze vesten.

Deze noen braken duitsche officieren nogmaals in het huis van M. Ch. VAN ISEGHEM, in de Kapellestraat.

Een weinig voorbij de wijk "Boterput" (Frère Orbanstraat) hing deze noen een duitsche vastliggende luchtbal.

Deze noen stonden aan het Pensionnaat van het Koninklijk Atheneum thans herdoopt in "Lazarett nr IV", 7 mitraljeuzen. Voorwaar, de duitschers maken geen, o neen, geen misbruik van het Roode Kruis !

Rond 11 ure vloog eene "taube" boven de stad.

Rond 3 ure komt een vliegtuig der Bondgenoten over de stad gevlogen : zooals gewoonte wordt er vruchteloos op geschoten.

Heden kwamen per tram uit Holland 500 zakken bloem toe. Deze bloem zal, vanaf toekomende week, verdeeld worden tusschen de bakkers, die 20 % bloem in het brood zullen moeten doen.

Rond 4 1/2 ure werden, van den kant van Leffinghe, een 200tal koeien de stad binnengebracht en naar het slachthuis geleid.

* * *

Heden werd door het Onderstandskomiteit voor Noodlijdenden volgende omzendbrief naar de bakkers gestuurd :

Oostende, 23 dec 1914.

Mijnheer,

Daar de toegang in het Atheneum voor de burgerbevolking niet meer vrij en toegankelijk is, wordt gij vriendelijk verzocht uwe broodkaarten en facturen te willen inbrengen van af Zondag, den 27 December, en vervolgens iedern Zondag, bij G. SCHELLINCK, Boldershof, Rogierslaan.

Nogmaals drukken wij er op dat de kaarten moeten twee gelijke stempels dragen om geldig te zijn, een in de voorzijde en een op de achterzijde.

Hier moet gezegd worden dat de kaarten met de stempels A.B.C. en Lefèvre eenerzijds en A.B.C. en Lefèvre anderzijds eene zelfde soort uitmaken en dus in een pakje moeten verbonden worden.

De soorten geldige kaarten zijn dus met de stempels :

1° A. Camerlynck,
2° Help U zelf,
3° De Noordstar, Veldstraat, 31,
4° Vandycke,
5° A.B.C. en Lefèvre
6° Weldadigheid

Voor deze laatste soort kaarten (Weldadigheid) moet eene afzonderlijke factuur gemaakt worden. zij mogen overgegeven worden alle dagen aan den heer PEDE, Armbestuur, Schipperstraat. Zij zullen maandelijks betaald worden.

De andere vijf soorten moeten op eene zelfde factuur staan en op de volgende wijze geschikt worden :

A. Geheel kaarten

1° A. Camerlynck zooveel
2° Help U zelf zooveel

B. Halve kaarten

1° A. Camerlynck zooveel
enz., enz.

Deze scheiding en schikking worden streng vereischt, opdat de facturen kunnen aangenomen worden.
De prijs van het brood blijft 0,30 fr. per kg., als 't mogelijk is.
De brooden moeten degelijk hun gewicht hebben en van goede hoedanigheid zijn.

De Voorzitter
G. VERHAEGHE

De Secretaris
L. DE MAECKER

De Ondervoorzitter
A. CAMERLYNCK

* * *

Assignaten,
Veel dukaten
En... nog meer plakkaten,

zoo staat er in 't liedje, goed op Oostende toepasselijk, want assignaten, men ziet schier niets anders meer dan oostensche bankbriefjes; de duitschers kosten ons veel dukaten en zij geven ons nog meer plakkaten.

Vandaag kregen wij er nogmaals een, in de drie talen :

BERICHT

Ter gelegenheid van den grooten brand van de Sporttentoonstelling, op 21 December, verspreidde zich onder het publiek het gerucht dat Duitsche Matrozen, die met verbrand gezicht uit het gebouw liepen, denzelven veroorzaakt hadden.

Dit gerucht is valsch.

De dader is een inwoner dezer stad. Het is bewezen door twee getuigen, burgerlijke personen, dat de brand ontstaan is door het moedwillig ontsteken van poeder. De dader legde er de bekentenis van af in de Commandantuur in tegenwoordigheid van den Hoofdpolicie-Commissaris. Hij is desvolgens wegens onvrijwillige brandstichting en lichamelijke verwondingen aangehouden.

Oostende, den 22 December 1914.

De Stadskommandant,
get. BITTINGER
Kapitänleutnant

* * *

KERSTAVOND ONDER DE DUITSCHERS

Gister avond werd de Z.E.H. Deken verwittigd dat de duitschers heden en morgen diensten zouden inrichten in de HH. Petrus en Pauluskerk. Heden van 3 tot 4 ure (b. tijd) zouden de protestanten, ja gij leest wel: de *protestanten*, in eenen katholieken tempel, zouden de protestanten dienst houden - en daarna van 4 tot 5 ure roomsche-katholieke dienst. Morgen van 9 tot 10 ure moet de kerk ter beschikking zijn der duitschers om eenen *protestantschen* dienst te houden.

Om 8 ure zal eenen duitsche militaire mis plaats hebben in de kerk van den H. Joseph.

Deze morgen brachten de duitschers twee groote kerstboomen in de kerk : zij plaatsten ze in het hoogkoor, van weerzijden de Communiebank. Het H. Sakrament was in tijds weggedaan.

Weinig of geen menschen waren op de hoogte van den eisch der duitschers. Ook waren de menschen, die zich rond 3 ure ter kerke begaven, niet weinig verwonderd hen den toegang door den koster, den stoeltjeszetter en den vuurstoker der kerk, verboden te zien : ruim 1500 duitschers, immers, zaten reeds in de kerk te luisteren naar den preek van eenen protestantschen dominé. De preek en eenige ceremoniën duurden tot rond 4 ure - en dan was het de beurt aan de katholieke duitschers : de lichten der kerstboomen werden ontstoken en pater SEELER, (duitsche jesuiet, die samen met pater LAUWERN, eenen oostenrijkschen jesuiet, voor de zielsbelangen der duitsche soldaten zorgt) hield voor de soldaten die schier gansch de middenbeuk vulden, een sermoen over "Weihnachten" (Kerstdag). Ondertusschen hoorde de geestelijkheid der parochie, die zooals men wel denken kan, uit de kerk was gebleven zoolang ze ontheiligd was door de tegenwoordigheid der ketters, biecht. Om 5 ure had de laatste duitscher den tempel verlaten en konden de geloovigen

gerust bidden zonder door de zware stappen der overweldigers gestoord te worden !

* * *

De duitschers hebben overal in stad groote aankoopen gedaan in 't vooruitzicht van "Weihnachten", - dat voor schier allen enkel en alleen eene buikzielmis verbeeldt ! Groote banketten zullen plaats hebben in het "Palace Hôtel", in den Kursaal, in het "Hotel de la Couronne", en andere gasthoven door de groote snoeken bezocht - ook smulpartijen zijn ingericht in het "Hôtel de l'Etoile", in het koffijhuis "Chez Antoine", Kerkstraat, vroeger bewoond door den duitscher APPEL, enz. enz., maar daar is het maar voor het klein garnaal !

Overal waar duitschers zijn, werden kerstboomen gevoerd, ja tot zelfs in den Kommandantur - waar men sedert een drietal dagen uiterst zuur kijkt - staat een schoone kerstboom.

De kerstboom - het zinnebeeld bij de Noordervolken van de komst des Zaligmakers, dus van den Prins der Vrede - maakt de duitschers niet vriendelijker... wel integendeel : Mev. MESTDAGH, die den grooten vischwinkel JANSSENE en MESTDAGH, in de Weststraat openhoudt, ondervond dit zelf :

Duitsche soldaten kwamen met een rekwisitiebon, om 50 kilos droge noten. Daar zij zulke groote hoeveelheden niet in huis had, vroegen ze chocolade in plaats der ontbrekende kilos. Ze gaf hen de gevraagde pakken. 20 minuten nadien kwam een onderofficier 25 kilos chocolade opeischen. Zij antwoordde dat zij er geene meer had, daar zij al de pakken zooeven kwam af te geven. "So, luidde het antwoord, dan zullen we gansch het huis afzoeken en u door den kop branden indien wij een enkel pak vinden. - "'t Is wel, weersprak zij, ik zal achter mijnen toog blijven !" Dit antwoord onthutste volkomen onze vriendelijke duitscher die zijn sporen doende rinkelen, het huis verliet.

Vrijdag 25e December. -

HOOGDAG VAN KERSTMIS

TWEEENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Tusschen 8 1/2 en 10 ure kwamen veel gekwetsten toe uit de richting van Middelkerke, alsook een tram van 18 waggons vol met gekwetsten.

Rond 11 ure vliegt een vliegenier der Bondgenoten over de stad; er wordt hevig op geschoten.

Tusschen 10 en 11 ure werden, op het kerkhof, 14 duitschers en 2 Franschen ter aarde besteld. Een protestantsche dominé hield een preek, die op zeker oogenblik onderbroken werd door het geschut op het vliegtuig, waarvan hiervoren spraak, gericht.

Rond 2 ure kwam nog een volle tram met gekwetsten de stad in.

* * *

Om 9 ure had in de HH. Petrus en Pauluskerk, eenen protestantschen dienst plaats. Om 11 1/4 ure, eenen Roomsch-katholieken dienst in de S. Jozefskerk.

De stad krioelde deze namiddag van duitschers; veel soldaten stonden te luisteren naar het concert om 3 ure op de markt, terwijl anderen zich in de herbergen verspreiden.

Zaterdag 26e December.-

DRIEENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Gansch de dag hadden wij hevig kanonvuur. Rond 12 ure vliegen vier vliegtuigen der Bondgenoten over de stad. Rond 3 1/2 ure kwam een tram van 7 waggons met gekwetsten, uit de richting van Nieupoort.

Deze morgen waren de duitschers ieverig bezig, op de Keizerskaai, met hunne waggons met geschenken te lossen.

Deze morgen ook werd de wijnkelder van M. Aug. HAMMAN, volksvertegenwoordiger en gemeenteraadslid, geplunderd.

De konsuls kregen heden bevel de vlaggen hunner wederzijdsche landen in te trekken.

200 soldaten nemen bezit van het klooster der Zusters van de Vuurtorenwijk.

Deze namiddag had in de S. Jozefskerk eenen protestantschen eeredienst plaats.

* * *

Heden werd in de S. Jozefskerk gedoopt het meisje Elisabeth ROSSEEL, dochterken van Pieter ROSSEEL, bakker te Lombartzyde en van zijne vrouw Herminie GOVAERT, op 25 Oktober 11. geboren in den kelder der woning harer ouders; deze waren daar gevlucht om te ontsnappen aan het gevaar der houwitsers. In dien kelder zaten een 50tal menschen - 't wichtje werd verzekerd door Rosalie GOVAERT, hare moei. Samen met de andere menschen van Lombartzyde en van Middelkerke, kwamen Pieter ROSSEEL zijne vrouw en zijne familie verleden Woensdag naar Oostende.

Het is E.H. Julien DERYCKE, onderpastor op S. Jozef, die het kindeken doopte : peter was Karel BERTELOOT en meter, Rosalie GOVAERT, voornoemd.

DE HAVEN VAN OOSTENDE OMSTREEKS 1968

Havengeul met de pakketboten "Prince Philippe", "Koningin Elisabeth" en "Roi Leopold III".
Vooraan de "Zeetijger", een lichter van de Zeemacht en de "Zeeleeuw".

Zicht van de visserskreek, gedempt in 1969.
Links het Car-Ferrystation, rechts het Zeewezengebouw aan de Natiënkaai.

TER NAGEDACHTENIS

IN MEMORIAM RICHARD VERBANCK (1915-1994)

effectief lid van de Oostendse Heemkring DE PLATE, gewezen ere-voorzitter van de Heemkring TER CUERE.

Het plotse overlijden van Dicky Verbanck - voor diegenen die het formeler willen, de heer Richard Verbanck - op 21 december 1994 verwekte in Oostendse en Bredense middens algemene verslagenheid. Velen die met hem hebben samengewerkt of op zijn tussenkomst beroep deden missen een trouwe vriend en een wijze raadgever.

Richard Verbanck werd geboren te Berkhamstead (G.B.) op 20 februari 1915 uit Oostendse ouders, die zelf afstamden van voorouders die gedurende enkele eeuwen de vierboetewakers te Nieuwpoort leverden. Deze antecedenten en het feit dat hij meer dan 50 jaar te Bredene woonde maakten hem tot een typisch mengprodukt van onze kust.

Zijn vader, Frans VERBANCK, (Oostduinkerke 25-12-1886 - Bredene 15-2-1980) was visafslager en secretaris in de oude Oostendse vismijn, bij de oudere Oostendenaars beter gekend als "De Cierk").

Zijn moeder, Leonie UREEL (St Pol sur Mer (Fr) 19-7-1889 - Bredene 12-3-1962), hield op de Visserskaai een drukbeklante café "Meisvisje" open (op de hoek Visserskaai en Sint Franciskusstraat). Het grote aantal klanten dat er over de vloer kwam was voornamelijk te danken aan het feit dat de vislossers er werden uitbetaald.

Na zijn lager onderwijs in de Albertschool, een van de oudste en bekendste Oostendse scholen, deed hij zijn humaniora aan het Koninklijk Atheneum van Oostende.

Oorspronkelijk was voorzien dat hij zou verder studeren. Maar door de ervaring die vader Verbanck in zijn contacten met de vishandel had opgedaan, verandere hij van gedacht. Hij gaf zijn twee zonen de raad, om samen, een visverzendingsdienst op te zetten.

Zo gezegd, zo gedaan, op het einde van het schooljaar van 1933 ging de jonge onderneming van start. Aanvankelijk gebeurde de verzending per trein. Daar hiermee echter regelmatig vervoersproblemen rezen, die schadelijk waren voor de zeer bederfgevoelige waar, schakelden de broers Verbanck tamelijk vlug over naar de auto.

Een eerste "citroe-entje" werd aangekocht en de "firma" Verbanck begon goede zaken te doen. Vader en moeder Verbanck stopten hun activiteiten. Zoon Charles nam nog enkele jaren de café "Meivisje" over, maar door de bouw van de nieuwe vismijn aan de oostkant van de haven vielen ook de vislossers-activiteiten op de Visserskaai weg en meteen veel klanten. De café ging over in andere handen.

De tweede wereldoorlog bracht een onderbreking in de normale vishandel. Er was nog aanvoer maar de verkoop en de verzending gebeurde onder Duitse controle. Door de ervaring die Dicky in de

vooroorlogse jaren had opgedaan wist hij echter het hoofd boven water te houden en bleef hij, alhoewel in gewijzigde omstandigheden, actief in het visverzendingsbedrijf.
Op 16 maart 1944 huwde hij met Maria DEVISCH, die hem een dochter Anna en een zoon Jan schonk.

Van vader Verbanck kreeg Dicky de liefde voor het heem mee. Vanaf 1960 begon hij een verzameling Ostendiana aan te leggen en zich te verdiepen in de lokale geschiedenis. Hij koppelde een open oog, een heldere geest en een onovertroffen geheugen aan nauwgezetheid en liefde voor heem- en volkskunde. Dit maakte hem, in de loop van de jaren tot een uitstekende Oostendekenner.
Op 26 mei 1966 werd, te Bredene, de Heemkring Ter Cuere opgericht. De nieuwe Kring gaf in 1967 een bescheiden jaarboek uit. Dicky Verbanck sloot aan bij de Kring en werd, vanwege zijn inbreng en zijn inzet, in 1968 tot ere-voorzitter benoemd.

In 1969 verwerkt hij de gegevens die hij uit gesprekken met zijn vader noteerde tot een eerste heemkundige bijdrage die hij "d'Oede Viertorre" noemde. Dit wordt de aanzet tot een rijke oogst van heemkundige bijdragen.

In 1970 nam hij de draad van het "Ter Cuere Jaarboek", dat na de start in 1967 stagneerde, terug op en publiceerde hij enkele bijdragen die hij als "Auwtjes, geraapt op eigen bodem" betitelde.

In 1971 tot en met 1981 nam hij de zorg voor het "Jaarboek ter Cuere" volledig op zich. Elk jaar weer opnieuw verzamelde hij de bijdragen, waarvan hij een groot gedeelte zelf schreef, tikte ze in op stencil en trok de nodige exemplaren af op een ouderwetse stencileermachine. Dat waren er niet weinig want Bredene telde op een gegeven ogenblik meer dan 700 gegadigden voor zijn jaarboek. Het "rapen" van het jaarboek was dan ook een elk jaar wederkerende klus die met ledenhulp verwerkt werd in een door het Ter Cuere bestuurslid Roland VERSLUYS ter beschikking gesteld lokaal.

Op een zelfde manier werkte hij gedurende die jaren mee aan de publicatie van het Ter Cuere tijdschrift "Roepsteen". Toen Ter Cuere besliste om, vanaf 1982, over te gaan naar een andere wijze van reproduceren, droeg hij de vlag van het jaarboek over aan een jonger bestuurslid, de heer Louis VANDE CASTEELE.

In 1969 werd hij lid van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde afdeling Oostende en in 1971 van de Oostendse Heemkring De Plate. Ook in deze twee verenigingen werd nooit vruchteloos beroep op hem gedaan. Dicky stond altijd met woord en daad klaar om te helpen. Hij werkte actief mee door bruikleengevingen en schenkingen uit zijn rijke verzameling, schreef regelmatig gewaardeerde bijdragen voor het tijdschrift "De Plate" en was een veel geconsulteerd raadgever in verband met de lokale en de algemene geschiedenis.

Hij was niet alleen een belezen maar ook een erudiet man. Zijn uitgebreide kennis ging gepaard met smaak en kritische zin. Zijn belezenheid was legendarisch. Elk nieuw verschenen boek, over geschiedenis of cultuur, kwam in de kortste tijd in zijn bezit. En het was niet om het in zijn boekenkast te steken. Het werd door hem op een zeer kritische wijze gelezen en bestudeerd.

Persoonlijk ben ik hem daar zeer erkentelijk voor want meer dan 20 jaar plukte ik hiervan de vruchten. Elke zomer, voor ik met

opdracht naar het zuiden vertrok, gold mijn laatste bezoek Dicky Verbanck. Ik kreeg dan 2 of 3 boeken mee waarvan hij dacht dat ik ze zeker moest gelezen hebben. Op die wijze leerde hij me niet alleen de moderne geschiedenisschrijvers kennen zoals een LE ROY LADURIE, LE GOFF, TUCHMANN en zoveel anderen, maar leerde hij me ook een ganse reeks schrijvers uit vorige eeuw kennen en waarderen.

Dicky Verbanck was een goed tekenaar en akwarelist, iets wat hem uitstekend van pas kwam bij de illustratie van zijn bijdragen. Ook was hij een uitstekend boekbinder. Al zijn tijdschriften en jaarboeken bond hij, zelf, op een zeer kunstige wijze in.

De plechtige uitvaartmis had plaats op dinsdag 27 december 1994 om 10 uur in de parochiekerk van Sint Anna te Stene. Op die dag namen wij afscheid van deze bescheiden, ervaren en ijverige heemkundige. Wij zullen dankbaar zijn nagedachtenis in ere houden.

J.B. DREESEN

BIBLIOGRAFIE VAN WIJLEN RICHARD VERBANCK

In dankbare herinnering aan onze Heemvriend Richard Verbanck publiceren wij hiernavolgend zijn bibliografie. Wij danken hierbij ons bestuurslid de heer Ferdinand GEVAERT op wie we beroep mochten doen om de Bredense bijdragen voor ons te verzamelen.

- Wackerbout in Bredene.
  Biekorf 1971. Blz. 309.

- Autjes geraapt.
  Ter Cuere. Bredene 1971. 54 blz.

- De Ferraris-kaart (1771-1778).
  Ter Cuere Jaarboek 1971. Bredene 1972. Blz. 71-79.

- Zichtkaarten.
  Ter Cuere Jaarboek 1971. Bredene 1972. Blz. 27-35.

- Brief uit het jaar 1798 over de raid van Admiraal Popham.
  Ter Cuere Jaarboek 1971. Bredene 1972. Blz. 53-55.

- Twee figuren, kruisende paden, Popham en Solvyns.
  Ter Cuere Jaarboek 1971. Bredene 1972. Blz. P 1-8.

- Grensbetwisting op de Mosselhoek in 1776.
  Ter Cuere Jaarboek 1973. Bredene 1974. Blz. M 2-4.

- Laatste herinnering aan de Mosselhoek.
  Ter Cuere Jaarboek 1973. Bredene 1974. Blz. M 5-8.

- Vuurtorenaars als strandjutters.
  Ter Cuere Jaarboek 1973. Bredene 1974. Blz. V 24-27.

- De forten van Bredene en de oostkant van de Geule tijdens het beleg van Oostende.
  Ter Cuere Jaarboek 1973. Bredene 1974. Blz. F 1-25.

- Politiereglement 1891.
  Ter Cuere Jaarboek 1974. Bredene 1975. Blz. PR 1-13.

- De Lanteirn-hill.
  Ter Cuere Jaarboek 1974. Bredene 1975. Blz. V 9-10.

- Van alles wat.
  - De ramp met de overzet.
  - Redders van de Mosselhoek.
  - 1929.
  - Plaatsnamen te Bredene.
  Ter Cuere Jaarboek 1974. Bredene 1975. Blz. V 1-8.
- Oostende en Sas-Slijkens in het jaar van Waterloo.
  Roepsteen nr. 27. Bredene 1975. Blz. 2-7.

- Was Zegher Janszone een inwoner van Bredene.
  Roepsteen nr. 28. Bredene 1975. Blz. 2-4.

- De schuttersgilde Sint Sebastiaan van Bredene.
  Roepsteen nr. 31. Bredene 1975. Blz. 2-3.

- De barge.
  Roepsteen nr. 38. Bredene 1977. Blz. 3.

- De Duinenweg van de Geule tot het Spanjaardsduin.
  Ter Cuere Jaarboek 1977. Bredene 1978. Blz. D 1-21.

- Brief van een Bredens conscrit gericht aan zijn ouders 1805.
  Ter Cuere Jaarboek 1977. Bredene 1978. Blz. BR 5-8.

- Uit de Franse tijd.
  Roepsteen nr. 44. Bredene 1978. Blz. 5.

- Wackerbout.
  Roepsteen nr. 49. Bredene 1978. Blz. 6.

- Karel Van de Woestijne.
  Roepsteen nr. 49. Bredene 1978. Blz. 6.

- Bredens kanonnenvoer voor het leger van Napoleon.
  Ter Cuere Jaarboek 1978. Bredene 1979. Blze. N 1-25.

- Rond de forten van Oostende.
  Ter Cuere Jaarboek 1978. Bredene 1979. Blz. F. 1-26.

- De hofstede van de Potterie te Bredene.
  Roepsteen nr. 50. Bredene 1979. Blz. 6-7.

- Soldatenbrieven uit de tijd van Napoleon.
  Roepsteen nr. 50. Bredene 1979. Blz. 8.

- Het kapelletje van Bredene anno 1878.
  Roepsteen nr. 50. Bredene 1979. Blz. 14-17.

- Zegher Janszone 650 jaar geleden.
  Roepsteen nr. 51. Bredene 1979. Blz. 5-6.

- Pestbilk.
  Roepsteen nr. 53. Bredene 1980. Blz. 10.

- Vrouwenondergoed en folklore.
  Roepsteen nr. 53. Bredene 1980. Blz. 13.

- Bredense Toponiemen.
  Roepsteen nr. 54, 55, 57, 67, 68, 69. Bredene 1979-1980-1981.
  Blz. 6, 7-9, 5-6, 9-11, 7.

- Bij enkele oude foto's van Oostende en Bredene.
  Ter Cuere Jaarboek 1979. Bredene 1980. Blz. F 1-12.

- Enkele aspecten van het leven te Bredene in het begin van de 19e eeuw.
  Ter Cuere Jaarboek 1979. Bredene 1980. Blz. BR. 1-13.

- Bredene in 1590.
  Ter Cuere Jaarboek 1980. Bredene 1981. Blz. P. 1-9.

- Oude foto's van Oostende en Bredene.
  Ter Cuere Jaarboek 1980. Bredene 1981. Blz. F. 1-11.

- Prijzen vergeleken en nog wat.
  Roepsteen nr. 64. Bredene 1981. blz. 3-6.

- Seizoenvooruitzichten.
  Roepsteen nr. 64. Bredene 1981. Blz. 7-8.

- De instorting van de eerste sluizen van Slijkens.
  Roepsteen nr. 69. Bredene 1981. Blz. 2-3.

- Letterkundige E.H. J. D"Haene te Bredene.
  Roepsteen nr. 70. Bredene 1981. Blz. 5.

- Pleidooi voor de duindistel.
  Roepsteen nr. 71. Bredene 1982. Blz. 2-3.

- Iconografie van de Mosselhoek.
  Ter Cuere Jaarboek 1981. Bredene 1982. Blz. I. 1-17.

- De standregels en een rekeningboekje van de laatste schuttersgilde Sint-Sebastiaan te Bredene.
  Ter Cuere Jaarboek 1981. Bredene 1982. Blz. SS. 1-9.

- Nota- en liederboekje uit de nalatenschap van Cyriel Leconte.
  Ter Cuere Jaarboek 1981. Bredene 1982. Blz. CL. 1-9.

- Illusies en desillusies (De civiele bescherming).
  Ter Cuere Jaarboek 1981. Bredene 1982. Blz. J. 26-27.

- Popham.
  Roepsteen nr. 76. Bredene 1982. Blz. 12.

- Het "superaratum" of "overhert" te Bredene.
  Roepsteen nr. 85. Bredene 1983. Blz. 4-6.

- Het kamp van Napoleon te Bredene, "Campagne de 1803 et 1804".
  Roepsteen nr. 86. Bredene 1983. Blz. 2-5.

- Fietsplaten.
  Roepsteen nr. 87. Bredene 1984. Blz. 3.

- Een tijdgenoot over het kamp van Napoleon te Oostende en Bredene.
  Roepsteen nr. 87. Bredene 1984. Blz. 4-7.

- Firma Valcke - zoutziederij te Slijkens in 1806.
  Roepsteen nr. 88. Bredene 1984. Blz. 2-4.

- Opschriften bij pastooraanstelling te Bredene.
  Roepsteen nr. 88. Bredene 1984. Blz. 5-6.

- Leprozerijen.
  Roepsteen nr. 89. Bredene 1984. Blz. 6-7.

- Verjus.
  Roepsteen nr. 90. Bredene 1984. Blz. 6.

- De naam "Ter Cuere".
  Roepsteen nr. 91. Bredene 1984. Blz. 2-4.

- Wat betekent het woord "Yeste" en "Yestemolen".
  Roepsteen nr. 91. Bredene 1984. Blz. 5.

- Wat betekent de naam "Turkeyenhof".
  Roepsteen nr. 91. Bredene 1984. Blz. 6-7.

- Woordverklaring "Ware", "Begin", "Vingerling".
  Roepsteen nr. 93. Bredene 1985. Blz. 7.

- Spanjaardduin - Grote Hil - Blekkaard.
  Roepsteen nr. 95. Bredene 1985. Blz. 7-8.

- De sluizen van Slijkens gebruikt als Duitse oorlogspropaganda.
  Roepsteen nr. 98. Bredene 1985. Blz. 4.

- Het Proossche.
  Roepsteen nr. 98. Bredene 1985. Blz. 6.

- Drijvende herbergen in de Brugse vaart te Bredene.
  Roepsteen nr. 102. Bredene 1986. Blz. 6-7.

- Ongeval aan de "Capellebrug" te Molendorp en aan de sluizen van Slijkens.
  Roepsteen nr. 102. Bredene 1986. Blz. 8-9.

- Van ene zeemeerminne en de Sluyze van Slyckens.
  Dichtung und Wahrheit. Ter Cuere Bredene 1986. 14 blz.

- De Nekkerbrug.
  Dichtung und Wahrheit. Ter Cuere Bredene 1986. 15 blz.

- Teloorgang van de ex-voto's in de visserskapel te Bredene.
  Gedenkboek 250 jaar Visserskapel. Komitee Visserskapel. Bredene 1986. Blz. 51-56.

- Zegher Janszone.
  Ter Cuere Jaarboek 1985. Bredene 1986. Blz. 3-12.

- Andere brief van Joannes Vanbesien, soldaat van Napoleon.
  Ter Cuere Jaarboek 1986. Bredene 1986. Blz. 14-19.

- 1901 - Resten van de oude sluizen van Slijkens.
  Ter Cuere Jaarboek 1986. Bredene 1986. Blz. 25-30.

- 1941-1945. Hoe zat het met de vis
  Ter Cuere Jaarboek 1986. Bredene 1986. Blz. 31-39.

- De Cruysbergh.
  Roepsteen nr. 98. Bredene 1988. Blz. 6.

- Het klantenboek van A. Morez, wagenmaker te Veurne.
  Roepsteen nr. 99. Bredene 1989.

- Julien Verhaeghe - de wettelijke passeringen 1547-1796. Bredene.
  Roepsteen nr. 127. Bredene 1990. Blz. 14-19.

- Lekturama. Roland Desnerck : De Oostendse visserij.
  Roepsteen nr. 106. Bredene 1987. Blz. 6-7.

- Een gedenksteen voor Zegher Janszone.
  Roepsteen nr. 110. Bredene 1987. Blz. 2-5.

- Simpel verhaal zonder titel.
  Ter Cuere Jaarboek 1974. Bredene 1975. Blz. SV. 1-10.

- Krachten.
  Ter Cuere Jaarboek 1975. Bredene 1976. Blz. KR. 1-13.

- De laatste jaren van de oude vismijn.
  Ter Cuere Jaarboek 1975. Bredene 1976. Blz. V. 1-43.

- Van de oude naar de nieuwe Visserskaai langs enkele omwegen.
  Ter Cuere Jaarboek 1976. Bredene 1977. Blz. K. 1-23.

- 1919 - Terugkeer uit Engeland.
  Ter Cuere Jaarboek 1977. Bredene 1978. Blz. TE. 1-8.

- Oostende in 1854.
  Ter Cuere Jaarboek 1981. Bredene 1982. Blz. R. 1-18.

- Enkele jeugdherinneringen.
  Ter Cuere Jaarboek 1981. Bredene 1982. Blz. J. 1-28.

- Rond de oude vismijn.
  Ter Cuere Jaarboek 1971. Bredene 1972. Blz. 1-8.

- Burgerwacht.
  Ter Cuere Jaarboek 1980. Bredene 1981. Blz. BW. 1-8.

- Oudentijdse herbergen te Bredene.
  De Heraut nr. 32, juli 1991, blz. 44-67.

- Mensen van vroeger te Bredene.
  De Heraut nr. 33, aug. 1991, blz. 80-83.

- Randopmerkingen bij mijn artikel "Opkomst en verval van de Priorij van Bredene (in het boek "Een oord genoemd Bredene").
  De Heraut nr. 34, sep. 1991, blz. 90-91.

- Bredense kerstlegende.
  De Heraut nr. 37, dec. 1991, blz. 129-142.

- Driekoningen.
  De Heraut nr. 38, jan. 1992, blz. 2-01/2.

- Hoog bezoek aan de sluizen en zaagmolens in Slijkens.
  De Heraut nr. 39, feb. 1992, blz. 2-02/2-03.

- Wat betekent de naam "Turkeyenwijk" ?
  De Heraut nr. 41, mar. 1992, blz. 2-29/2-34.

- Even terug naar de "Turkeyenwijk".
  De Heraut nr. 45, sep 1992, blz. 2-77.

- Een Bredense burgemeester in de Franse tijd, Jean Charles Coveliers - zijn nalatenschap.
  De Heraut nr. 49, dec. 1992, blz. 2-112/2-118.

- 1899-1905. De Bredense dorpschool van "Meester Maker".
  De Heraut nr. 51, feb. 1992, blz. 3-12/3-16.

- 1907-1910. De Bredense dorpschool van "Meester Maker".
  De Heraut nr. 51, feb. 1992, blz. 2-17/2-18.

- Bredene in recente publicaties.
  De Heraut nr. 55, aug. 1993, blz. 3-82/3-84.

- Parochierekeningen van Bredene uit de jaren 1793 en 1797.
  De Heraut nr. 57. oct. 1993, blz. 3-85/3-96.

- Een laat-romeins fort te Bredene.
  De Heraut nr. 62, feb. 1994, blz. 4-25/4-34.

- Volkse liedekens.
  Ter Cuere, Bredene 1979, blz. 1-82.

- Heksen onder de hamer.
  Ter Cuere, Bredene 1984, blz. 38.

- "Blutsyde" ? "Ter Cuere" ? legende en werkelijkheid.
  in "Bredeniana", Bredene 1988, blz. 87-93.

- Stichting en verval van de priorij Sint-Rikiers te Bredene, historische achtergrond.
  in "Een oord genoemd Bredena", Bredene 1991, blz. 8-21.

- Mobilisatie 1939. Oostende en de Oostkantons.
  in "De Plate" 1986, blz. 16.

- "Blutsyde" en "Ter Cuere" ook een Oostendse aangelegenheid.
  in "De Plate" 1988, blz. 8.

- Oester- en kreeftenpark tegenover het Fort Sint-Philippe.
  in "De Plate" 1990, blz. 47.

- Het Kasteel van Zandvoorde (kritiek op K. Clybouw "1030 jaar Bredene").
  In "De Plate" 1990 blz. 94.

- Sir Home Riggs Popham te Oostende.
  in "De Plate" 1991, blz. 63.

- Reeds in 1788 "Vivat 't Sas".
  In "De Plate" 1991, blz. 95.

- Duinenverplaatsing.
  in "De Plate" 1991, blz. 306.

- Boekbespreking : "Hugh Popham. A damned cunning fellow"
  In "De Plate" 1991, blz. 52-58 (met ill.).

- Een laat Romeins fort te Bredene ?
  In "De Plate" 1993, blz. 78.

- Sir Home Riggs Popham.
  In "Neptunus" 1992, nr. 229, blz. 13.

R. VERBANCK - D. FARASYN

- Oude zichten op de eerste sluizen van Slijkens.
  Ter Cuere Jaarboek 1984. Bredene 1985. Blz. 73-99.

R. VERBANCK - R. ROTSAERT

- Begraafplaats te Bredene.
  Roepsteen nr. 53. Bredene 1979. Blz. 2-4.

J.B. DREESEN - F. GEVAERT

EEN FOTO EN EEN SCHILDERIJ VAN HET KURSAAL (1900)

Het "Kultur-Tagebuch" van de 20ste eeuw deed mij opkijken. Zag ik daar niet (p. 64) een heldere foto van ons toenmalig Kursaalgebouw, kant Petit Nice ? Voor mij, en wie weet voor U, een zicht dat niet zo bekend voorkomt, te dateren rond 1900.

In feite : een stukje Oostende-op-haar-piekebest, het centrum van Oostende als kuuroord en als badstad. Daarnaast, op bladzijde 65 dus, wordt de lezer en kijker duidelijk wààrom dit zicht opgenomen werd. Een Duitser, een zekere C.H. KUCHLER, heeft als het ware het Kursaalgebouw-in-foto als plaats gekozen om op het schildersdoek zijn fantasie vrije loop te laten. Welteverstaan in een zeer natuurgetrouwe stijl en realistisch uitgebeeld. Maar toch, allerlei personen, poses, uniformen, lange jurken, personages bevolken dit stukje dijk. Haarfijn getekend en geborsteld, met sprekende gelijkenis, een foto zou je zeggen.

Dit schilderij heet : "Vor dem Kurhaus" (circa 1900). Het boek waar ik het over had titelt : "Kultur-Tagebuch : 1900 bis heute", uitgegeven m.m.v. E. BOHM e.a. te Braunschweig door Westermann Verlag in 1984 (ISBN 3-14-508858-0). Kan geconsulteerd worden in de Stadsbibliotheek.

Emile SMISSAERT

** ALLAERT.G.
0450/94 AFFICHE OOSTENDE.Verkiezingsaffiche van Georges Allaert.Lijst Demo94.40x60 cm.

** ANGELE.C.
0328/94 SOLDATENMUTS zonder flos .Model Belgisch leger voor 1940.Kaki kleur.Gemerkt met inkt Clermentin Angele.

** ANTWERPEN93.
0130/94 AFFICHE N/OOSTENDE.a.Russische Avant-Garde 1900-1930.Antwerpen. 11/11/93-30/1/94.45x40 cm.
b.Gerrit Rietveld 1888-1964.Antwerpen.11/11/93-30/1/94.84x59cm.

** BERARD.J.
0194/94 KNOOP.21 kleine knopen (bruin en grijs) gemerkt SOENEN.OSTENDE.

0218/94 SPEELGOED.a.Naaimachine REGINA.bl+2.2 muziektrommeltjes in blik. c.1 buggy in blik.d.Een lopend paasei.e 1+2+3+4.Een treinstel in plastiek en blik bestaande uit el.locomotief VULKAN nr 99.2127. e2+3.2 passagierwagens in blik.e4.10 spoorstukken.

0219/94 MANCHETKNOOP.2 paar manchetknopen courant model.

0271/94 FOTO en DRUKWERK ivm de stad OSTEND in Nieuw-Zeeland.
a.8 kleurfotos ivm met Ostend in Nieuw-Zeeland.
b.3 klein drukwerk ivm Ostend in Nieuw Zeeland.
c.2 fotocopies van folders ivm Ostende in Nieuw Zeeland.

0447/94 ROKERSGERIEF.a.Geel koperen sigarenknipper met briefopener op achterkant.Lengte 20,5 cm.
b.Metalen pijpenruimer in etui.lengte 6 cm.
c.2 sigarenkistjes E.Nobel.

0448/94 LEERBOEK.Electrische huisinstallaties.Amsterdam z.j.Boekhandel Lode Lefevre Jans Christinastraat 32 Ostende.164 blz.

0470/94 BLOEMENVAASJE in porselein met opschrift Hotel du Parc en wapenschild Oostende.Hotel porselein Verrax Brussel.h 12,5.0 7 cm.

** BERDEN-BOYDENS.mvr.
0435/94 FOTO.2 foto's in medaillonkader v/karton.Grootouders Ingelbrecht. circa 1900.Hadden huis in de Koninginnelaan.50x40 cm.Gemerkt a+b.

** BEYEN.A.
0390/94 PROGRAMMABOEKJE.Kursaal d'Ostende.Saison 1926.36 blz.Elleboudt.

** BOOGAERTS.E.
0264/94 KLEURFOTO.27 kleurfoto's + 1 zw foto van gebouwen en monumenten te Oostende.Gemerkt van a tot en met aa.

** BORREY.R.
0443/94 FOTOCOPY van foto's.a.Groep 3 vrouwen en 1 man van het Rode Kruis bij een Rode Kruiskamion.Bovenste vrouwen zijn Rachel Borrey en Jeanne Demulder.b.Gelegenheidsfoto van RAF Borrey Raymond in een jachtvliegtuig.

** CAENEN.H.
0040/94 PAMFLET.Giftgassen en Filtermaskers.Les van Dr.A.Libbrecht.Luchtbeschermingsschool Oostende.Gedrukte tekst.

** CAMERLINCK.M-L.mvr.
0033/94 FOTO.zw 10x14 cm.Orkestje tijdens optreden in het Witte Paard.

0113/94 TENTOONSTELLINGSCATALOOG.8 verschillende tentoonstel.catalogen.
a.Anvers.Musée Royal.Illustré.Reproduction de 131 tableaux.1894.
b.R.Simar.Le destin tragique du peintre Louis Baretta.1966-1928 Brussel-Veurne 1948.82 blz.
c.Retrospective James Ensor.16/6-15/8/1951.Anvers.56 blz.94 ill.
d.La peinture sous la signe de la mer.Ostende.5/8-4/9/1951
e.75 Oeuvres du demi-siecle.Knokke.14/7-9/9/1951.64 blz.
f.Le fantastique dans l'art Belge.de Bosch @ Magritte.Juin 1954. Bruxelles.68 blz.
g.L'Impressionisme en Belgique avant 1914.Knokke. 3/7-28/8/1955. 48 blz.
h.La maison de James Ensor.Bruxelles 1957.20 blz.

0280/94 BUNDEL.3 bundels met kranteknipsel ivm kunstenaars.
a.Bundel met 8 krantenknipsel over Alfons Blomme.
b.Bundel met 4 krantenknipsels ivm Leon Spillaert.
c.Bundel met 3 blz krantenknipsels ivm Maurice Langaskens.

0281/94 FOTO.al tem a3.3 foto's 19,5x24,5 cm.Zichten op de Rijn.
b.Begijnhof Diksmuide 1914.c.Grote Markt Veurne 1914.

0282/94 HARMONICOLOR.Disque d'harmonie des couleurs.19x26 cm.

0283/94 FOTO.3 zw foto's van de Oostendse schilder James Ensor.1 tem 3.

0284/94 PRENTKAART.3 prentkaarten met reproducties van werken van J.Ensor gemerkt a,b en c.

0285/94 BIDPRENTJE.2 bidprentjes van J.Ensor (+1949) en C.Permeke(+1952).

0286/94 ZEEKAART.Engelse kaart.Dover and Calais to Orfordness and Schevingen.Admiralty 1906.102x69cm.

0287/94 TEKENINGEN.17 tekeningen zw en een waterverftekening schilder P.VERMEIRE.

0445/94 BOEK.4 boeken met betrekking tot de kunst.
a.L'Art Belge contemporain art platique.Brussel 1958.410 blz.

Tentoonstellingsgids.
b.1830-1880.Catalogue illustr(de l'exposition historique de
l'art Belge.F.Dumas.Bruxelles 1880.255 blz.87 blz illustraties.
c.A.Berqueman.L.S.ROYON.Peintre de Mer.Bruxelles 1950.44 blz.
d.l'Irak en images.1958.114 blz.

** CARBON.mvr.
0350/94 HEILIGENBEELDEN in plaaster ,gepolycromeerd.a.Maagd met kind.
h.31 cm.b.Sint Antonius.h.21 cm.Madonna in het zwart h.26,5 cm.

** CERCLE.G.LECOINTE.
0073/94 AFFICHE N/OOSTENDE.Tentoonstelling.Onze Noordzee.Jette 8-23/1/94.
60x42 cm .2 ex gemerkt a+b.

** CLAEYS.J.
0300/94 JUBILEUMBOEK.De Bolle. isserstehuis voor jongeren.Jubileumviering
30 jaar 1963-1993.24/5/94.Eigen uitgave.34 blz.

0458/94 AFFICHE N/OOSTENDE.21ste Gal feest.Alleen op de wereld.Brugge.
22/10/94.61x29 cm.2 ex gemerkt a+b.

** CLAEYS.L.
0029/94 FOTO.5 snap-shots Oostends strand ivm A.Hautekiet,ticketverkoper.

** CORNETTE.W.
0031/94 EREKAART.2 erekaarten afgeleverd aan G.Vandenbergh op 30/10/1926
en op 29/3/1927 in de Albertschool te Oostende.

** COURTENS.F.
0298/94 DOKUMENT.3 stuks op naam NANNAN.J.2M 48068.In onbepaald verlof
1949.Idem in 1953.+Fiche d'evacuation d'habillement.

** CULTUUR OOSTENDE.
0391/94 FOTO.van een affiche uit de verzameling van De Plate.16,5x21,5cm.
Cirque Royal.Zwaargewichtkompetitie met Karel SYS.10/9 z.j.

** DE BAERE.W.
0456/94 CLICHE.a.2 clich(s Waterhuis omstreeks 1913.2 clich(s Hoofdkerk
en Dode Kreek omstreeks 1913.

** DE BREUGHELLIANEN.
0326/94 VLAG.Jaquetclub De Breuhellianen Oostende.Gesticht in 1948.In de
nationale driekleur met tricolore franjes.70x58 cm.

** DE BROUWERE.J.G.
0473/94 MENU.Inauguration du nouveau Kursaal d'Ostende 23 juni 1878

0474/94 PORSELEINKAART.Compagnie Generale des Vignobles.Bruxelles .Met
geschreven tekst op a.k. door L.Swyckers agent @ Ostende.

** DE PLATE.

0082/94 CUMULATIEVE INHOUDSTAFEL van het tijdschrift DE PLATE+Indices over de jaargangen 1971-1991.127 blz.1993.

0083/94 BOEK.Frans DEBRABANDERE.Woordendenboek van de Familienamen in Belgie en Noord Frankrijk.2 delen.a.A-K en b.L-Z.1552 blz. Gemeentekrediet.Brugge 1993.

0088/94 FOTOCOPIEERMACHINE.Model PANASONIC FP 2230.65x62x45.Aangekocht voor de prijs van 20.000fr.

0156/94 FOTO.Kleur.Ingekaderd.27x21 cm.D{sir{ Van Duyvenboden in het Heemmuseum De Plate.

0163/94 BOEK.Invent93.Aanwinsten 93 gesorteerd op nummer,code,belang en oorsprong.350 nummers.In 4 exemplaren,gemerkt a,b,c en d.

0164/94 BOEK.Fonds Foto Luc.Inventaris van de 72 dozen clich{s geschonken door mevrouw Noterman onder nummer 0222/93.3 exemplaren. a.Origineel.b.fotocopie.c.fotocopie.Gemerkt a,b en c.

0192/94 DIA.7 dia's van borden van Sint Sebastiaanschuttersverenigingen aan onze kust.Gemerkt a tem g.

0333/94 LIJSTEN 10 lijsten voor tekeningen of foto's rug in unalit en dekking en glas weerhouden met klemmen.a.1+2+3.40x30cm. b,c,d,e.1+2.40x50cm.f+g.60x40cm

0334/94 GOUACHE in plakkaatverf.De 3 Gapers bij nacht.(Zeedijk).38,5x26,5 Getekend o.r.JVA.1993 (J.Vandewalle.)

0335/94 GASTENBOEK van het Heemuseum De Plate.a.31x43 cm.60 blz.1992. b.31x43 cm.200 blz.1994.

0364/94 LICENTIAATSVERHANDELING.Xavier Delaere.Het verzet te Oostende tijdens wereldoorlog II.RUG.1993-94.184 blz +10 bijlagen.Kost-prijs 500 fr.

0365/94 PARTITUUR.Louis FRemaux.Marche pour Piano.OSTENDE-DOUVRES.2 ex met verschillende tekening.Uitgave Brussel 1910.Gemerkt a en b. Kostprijs 2500 fr.

0377/94 BOEK.Tomas Termote.De U-Boot tijdens WO1.32 blz.Din-form.Eigen beheer.Slappe omslag.Krantenartikel op binnenzijde kaft geplakt.

0378/94 FOTO.94 proefafdrukken + de negatieven daarvan, opgemaakt van fotos verband houdende met de bevrijding van Oostende in september 1944.Gemaakt door dhr Hubrechtsen voor rekening van De Plate.

0384/94 BOEK.Weekblad Tijdingen.3 jaargangen ingebonden in 6 delen. a.Tijdingen 1991-1.b.Tijdingen 1991-2.c.Tijdingen 1992-2. d.Tijdingen 1992-2.e.Tijdingen 1993-1.f.Tijdingen 1993-2.

0407/94 FOTO.12 foto's ZW 13x18 cm mbt de Royal Navy Belgian Section. a.Groep rekruten voor woonchalet in Skegness.b.Godetia. c.MMS193.d.MMS 77 en 225 in de sneeuw.d.MMS 77,225 en 283 in

groepsverband.f.MMS 187,43 e.a. in groepsverband.
g.Godetia in zwaar weer.h.Uitzetten van dieptebom a/b korvet.
i.Groep matrozen Van Torre,Depierre e.a.j.Bemanning MMS op voor-
met coxswain Goderis.k.Bemanning MMS in de midscheeps.
l.Bemanning MMS op het achterdek.

0406/94 FOTO.7 foto's ZW 13x18 cm mbt de Brigade Piron.
a.1943.Nederlands Limburg.Groep soldaten bij verwoeste molen.
b.1943.Lowestoft.Groep soldaten voor schoolgebouw.
c.1943.Patattejas.Groep soldaten voor kamion.
d.Soldaat J.Vandewalle.e.1943.Parade.f.1941.Groepsfoto 4 soldaten
g.1944.Nederlands Limburg.Groep soldaten voor molen.

0408/94 FOTO.3 foto's ZW 13x18 cm mbt de Belgische sectie v/d Air Force.
a.Piloot Fran\ois.b.mvr De mey-Bens als WAAF.c.Laforce Albert.

0436/94 MODERNE FOTOLIJST.4 moderne fotolijsten,glas op unalit m/klemmen.
a1+2.30x24 cm.b1+2.21x29,5 cm.

0437/94 SCHAAR merk Paladin voor rechtshandigen.Gemerkt a.
STANLEYMES merk Edding M18 met reeks SDI snapblades.Gemerkt b.

0440/94 FOTO.a.Bevrijdingsdefil{ Nr10 Commandos te Brussel.september 1944.
b.1+2+3.3 foto's van Maarschalk Montgomery bij de Brigade Piron.
c.Groep anciens van de Brigade Piron op plechtigheid in Nederland.
d.Oudgedienden van de Brigade Piron vieren feest met Vera Lynn.

0444/94 FOTOWISSELLIJST.a1+2+3.3 stuks van 24x30cm.b1+2.2stuks van 50x40.

0446/94 VIDEO.Videofilm van de bouw en de proefreis van 0154.Wilmar op de
Oostendse scheepswerf Seghers.Duur 1ul0 min.Kostprijs 2000 fr.

0469/94 TENTOONSTELLINGSKATALOGUS.Eenheid op papier.De Nederlanden in
kaartVan Keizer karel tot Willem I.125 blz met illust.Leuven1994

** DEBROCK.W.
0030/94 FOTO.13 zw foto's van beelden uit de vismijnte Oostende in 1952.
12 stuks 13x18 cm.1 ex 9x14 cm.gemerkt a tem

0274/94 CASSETTE.6 casettes met gesproken teksten ivm de Kaperij.
a.Kapers 1.b.Kapers 2.c.Kapers 3.d.Kapers 4.e.Kapers 5.f.Kapers 6

** DEGRAEVE-BEULENS.
0167/94 BOEKEN.4 oude schoolboeken.a.Leerboek Aardrijkskunde.Oostende1899
b.F.Dufour.Volledig handboek over de fruitboomteelt.Oostende 1900
c.De Gouden poort B.Koninkl.Atheneum Oostende.408 blz.
d.P.Jacquemyns.Onze voetbalfiguren.Brussel 1942.

0196/94 OORKONDE.3 oorkonden van aanvaarding van de Orde van de Oostendse
Compagnie..45x31 cm.

0197/94 SLUITZEGEL.4 bladen met 32 sluitzegels uitgegeven door de Kamer
van Handel en Nijverheid Oostende naar aanleiding van de 125ste
verjaardag van Ensor.Oostende :Stad van James.A.Ensor(1860-1985)

0198/94 MEDAILLE met LINT.3 medailles met oog en lint(geel-rood).a verguld
b verzilverd en c brons.VK.Compagnieschip op zee en staande gewa-

pende krijger op wal.AK.Orde Oostendse Compagnie met gekroonde banier met Bourgondisch knuppelkruis.

** DEGRAEVE.E.

0208/94 AFFICHE OOSTENDE.Bal du Rat Mort.Carnaval in Tunesia.5/3/94.2 ex. 60x33,5 cm.

** DEGRAEVE.Y.mvr.

0201/94 AFFICHE.3 affichettes mbt activiteiten Cultuurkring Obekin.
a.De Open Deur.Poppentheater 15/2/94.2 ex.30x42,5 cm.
b.De Rollen van de Rode Zee.Voordracht 22/3/94.30x42,5 cm.

0221/94 PRENTKAARTEN.Een lot van 62 prentkaarten.a.3 x Wenduyne.
b.2 x Blankenberghe.c.1 x Lisseweghe.d.1 x Brugge.e.7 x Engeland.
f.12 x Maasvallei en Ardennen.g.3 x Antwerpen.h.1 x Brussel.
i.3 x publi.Amidon Remy.j.1 x Ghistelle.k.1 x Louvain.
l.1 x Aerschot.1 x Zwynaerde.m.3 x Ypres WO1.n.1 x Boesinghe WO1.
o.7 x Termonde WO1.p.9 x Ypres.WO1.q.1 x HHKKHH Leopold en Astrid.r.2 x Afrika.s.1 x Vrouwelijke matroos.t.1 x Kinderen aan venster.u.1 x Rugbymatch.

0296/94 PRENTKAARTEN.Een lot prentkaarten van divers formaat en plaats.
a.GEKLEURDE PRENTKAART groot formaat.Oostende 6 stuks Kursaal 3x Les Bains 2 x.L'Estacade 1x.
b.POCHETTE.met 8 prentkaarten Lac de Virelles.
c.POCHETTE met 10 prentkaarten Mondorf Les Bains.
d.19 prentkaarten Klein formaat Chateau de Beloeil.
e.10 prentkaarten kl.for.Petite Suisse Luxembourgoise.
f.10 prentkaarten kl.for.Stad Luxemburg.
g.17 prentkaarten kl.for.Parijs.
h.8 prentkaarten kl.for.Boulogne sur Mer.
i.10 prentkaarten kl.for.Kortrijk.
j.9 prentkaarten kl.for.Rijn.
k.10 prentkaarten kl.for.Namur.
l.Gedachtenisprentje.PUISXI.1857-1939.
m.Affichette.Activiteit OBEKIN.24 mei 1994.30x43 cm.

0307/94 TOILETGERIEF IN GLAS.a.Karaf in blauw glas h 19 cm.
b.Verstuiver in blauw glas h.18,5 cm.
c.Flesje in blauw glas met stop.h 16 cm.
d.Flesje in blauw glas met stop.h 14,5 cm.
e.Flesje in blauw glas met stop.h 13,5 cm.
f.Potje in blauw glas met deksel.h.9 cm.
g.Potje in blauw glas met deksel.h 5 cm.
h.Schaaltje in blauw glas.Ovaal.12x6 cm.
i.Schaaltje in blauw glas.Rond.0 10 cm.

0308/94 SCHELPENSTUK met koperen heiligenfiguur met kruisbeeld in armen. 0 12,5 cm.h.13 cm.

0349/94 PROGRAMMABROCHURE.Oostendse Platen op zwier.Concordiarevue. Oostende.2,4,5,6 en 7 februari 1950.39 blz.

0403/94 AFFICHE N/OOSTENDE.Russisch Kamerkoor.24/4/94.De Panne.30x42cm.

0430/94 BROCHURE.a.Kwalen en remedien door de eeuwen heen.19 blz in farde

b.Beknopte Gids Stad Antwerpen.z.d.95 blz + plan.
c.Antwerpen gids Brabo met plan.z.d.63 blz.d.8-talige Manuel de Conversation.Uitgave Touring Club de Belgique.z.d.63 blz.
e.Venise et ses environs.Gids met plan.z.d.128 blz.
f.Folder met 16 zichten van Acapulco.g.Zichtkaart Wiener Neustadt
h.Publiciteitsdrukwerk Poeders Mann.Publiciteitsdrukwerk " Savon de Poche ".i.Publiciteitsdrukwerk " Engelsh Plaaster ".

** DEJONCKHEERE.
0225/94 KARBUURLAMP.2 oude karbuurlampen.a.24 cm met hengsel.
b.22 cm onvolledig.

** DEJONGHE.C.
0142/94 WIMPEL van de Brood-Banketbakkersbond.Gewest Oostende.1911.25x17.

** DELMOTTE.E.
0195/94 PARTITUUR.Farde met 36 partituren door E.DELMOTTE gecomponeerd.

0314/94 KLEURFOTO.5 kleurfotos van de overhandiging van het geboetseerd hoofd van beiaardier E.Delmotte aan de Kring op 5/2/94.a tem e.

0316/94 AFFICHE N/OOSTENDE.Concert in Jeruzalem door E.Delmotte.7+10/5/73 60x36 cm.2 ex .a.in het Engels.b.in het Jiddish.

0475/94 KRANTENARTIKEL.4 krantenartikels en een foto ivm de opening van het E.Delmottemuseum september 1994.

** DEMAEREL.M.
0302/94 FOTO.a tem g.7 foto's van koopvaardijschepen.h.1 foto met 2 zeil-vissloepen.

0303/94 FOTO.1 foto als vissers verkleede groep.1 foto idem 2 kinderen.

0304/94 PROGRAMMABROCHURE.a.Bezoek van maarschalk Montgomery aan Oostende. 3 april 1948.a1.Programma+ a2.brochure.
b.Laatste nummer van tijdschrift De Vliegende Hollander 10/5/1945.

0305/94 MEDAILLE.Verguld.0 5cm met bol en ring.VK.Wapen Oostende tekst OSTENDE.AK.Lauwerkrans.tekst.Wedstrijd tot aanmoediging der visserij.1ste categorie.10de prijs.Toegekend aan stuurman LABBEKE Louis.Winter 1903-04.

** DEMEY-BENS.mvr.
0204/94 DOKUMENTEN betrekking hebbende op Oostendenaars die tijdens WO2 in de Belgische Secteie van de Royal Airforce dienden.
a.Lijst van Oostendenaars die in de RAF dienden+aanvulling.
b.Biografische nota van LAFORCE Albert.
c.Foto zw.van Josette BENS.(in uniform van de RAF)
d.Fotocopy van foto's van 1.Jacqueline BLY,Maria GODERIS en Celestine DUYNSLAGER (in uniform van de RAF)

0409/94 FOTOCOPIE.van foto WAAF Jacqueline BLY.*1921.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1995

- elke zaterdag
- van 25 februari t/m 05 maart (gesloten 28 februari)
- van 01 april t/m 17 april (gesloten op 04 en 11 april)
- van 25 mei t/m 28 mei
- van 03 juni t/m 05 juni
- van 15 juni t/m 17 september (gesloten elke dinsdag)
- van 28 october t/m 05 november (gesloten 31 oktober en 01 november)
- van 23 december t/m 07 januari 1996 (gesloten 25 en 26 december, 01 en 02 januari)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET **UITVAARTKONTRAKT** IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS **UW WENSEN** EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIELE**
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39

WAGONS-LITS

De werkplaatsen van de "Compagnie Internationale des Wagons-Lits et du Tourisme" in Oostende hebben een belangrijke cultuur-historische waarde.
Tussen 1898 en 1994 is in deze werkplaatsen een enorme verscheidenheid aan activiteiten tot ontwikkelling gebracht. In de werkplaatsen vindt u eigenlijk een overzicht van hoe de trein zijn spoor probeerde en probeert te vinden tussen nostalgie en moderne functionaliteit.

C.I.W.L.T.-WERKPLAATS OOSTENDE

De werkplaats werd gebouwd in 1898 als eerste werkplaats eigendom van de C.I.W.L.T. De keuze voor Oostende is eigenlijk vrij gemakkelijk te verklaren. Oostende was het eindpunt en vertrekpunt van vele grote lijnen :
Oostende - Berlijn
Oostende - Wenen
Oostende - Istanbul
Oostende - Parijs

Bovendien gebeurde al het verkeer over het kanaal met de Belgische Mailboten via Oostende. De stad was ook zeer geliefd als kunststad en was het trefpunt voor vele groten van Europa. Hierdoor was Oostende een zeer belangrijke locatie voor de C.I.W.L.T.

Het aantal werknemers, vanaf het ontstaan tot aan het begin van de 2de Wereldoorlog (uitgezonderd tijdens de 1ste Wereldoorlog), varieerde tussen 170 en 250. De werkplaats bestond uit : de werkplaats zelf, een eigen wasserij, het magazijn, wijnkelders voor de stockage van de wijn. De totale grootte van de werkplaatsen bedraagt 4 ha, waarvan 8.650 m² gebouwen.

ONDERHOUD

In de werkplaats werd het onderhoud uitgevoerd aan slaaprijtuigen, restaurantrijtuigen, Pullmanrijtuigen en Fourgonrijtuigen.

Voor 1920 bestonden de rijtuigen uit een buitenbekleding in hout (teak), nadien uit een metaalbekleding.

Alle rijtuigen werden zowel aan de binnenzijde als aan de buitenzijde gewreven en gevernist met "French Polish".

Het onderhoud bestond uit het nazien van de verwarmingsinstallatie (kolenverwarming), de generator, de batterijen, de waterdistributie, de truckstellen en het herdraaien van de wielen.

Later kwamen andere batterijen, generatoren, verlichting, enz...

Deze werken vonden plaats in Wenen, Istanbul, Milaan, Rome, Landy, St.-Denis, Oostende, München, Irun en Madrid.

GROTE OMMEKEER IN 1964

Een grote ommekeer in de werking van de werkplaatsen werd veroorzaakt door het begin van de koeltechniek, de verwarming met fuelbranders, de temperatuurregeling met thermostaten, de elektronica, het verdwijnen van hout als buitenbekleding en de omvormers.

In de werkplaats moest alles aangepast worden, waardoor vele arbeidsplaatsen verloren gingen. Het aantal werknemers daalde van 140 naar 65.

VORMING "POOL TEN" : EEN TWEEDE OMMEKEER

In 1970 vond in de C.I.W.L.T. een tweede ommekeer plaats door de vorming van "Pool Ten" Wagons-Lits" spoorwegnetten.

In 1973 werden weer nieuwe rijtuigen gebouwd, bekostigd door de spoorwegnetten. Deze rijtuigen hadden een elektronische regeling voor verwarming, koeling, hoogspanning, enz...

De onderhoudsnormen werden eveneens veranderd, in verband met de tijdsduur. Hierdoor kwam Oostende in moeilijkheden en moesten andere activiteiten gezocht worden om te overleven.

ONDERHOUD VAN GOEDERENMATERIAAL

De onderneming is dan in Oostende begonnen met het onderhoud van goederenmateriaal : revisie van truckstellen, schilderwerken, reiniging, schilderen van de binnenzijde van wagons voor suikertransport.

VERKOOP VAN OUDE RIJTUIGEN

De C.I.W.L.T. verkocht op 8 oktober 1977 in Monte Carlo oude rijtuigen aan particuliere firma's die de rijtuigen weer op het spoor wilden plaatsen. Hierdoor kwamen wij in contact met de firma SEACONTAINERS, eigendom van de heer SHERWOOD, nu ook eigenaar van SEALINK. Na vele maanden onderhandelingen kwam men tot een akkoord om in Oostende een groot deel van de werken kunnen uitvoeren.

VENICE SIMPLON ORIENT EXPRESS (V.S.O.E.)

In 1979-1980 start V.S.O.E. in Oostende.

Tien slaaprijtuigen werden volledig hersteld. Dit creëerde nieuwe arbeidsplaatsen, en in september 1981 was het werknemersaantal opgelopen tot 240 personen (ter vergelijking : 40 werknemers in juni 1981).

Eind mei 1982 was het negende rijtuig voltooid.

Deze werken hielden een complete ontmanteling in van het rijtuig en omvatten o.m. de vernieuwing van het dak, de zijwanden, de houten bekleding, de bedden, de elektrische bedrading, de verwarmingsinstallatie, het inleghout (hersteld in Oostende en Engeland).

Vervolgens werden ook de volgende werken uitgevoerd : het hout beschilderen met brandwerende verf, het verwijderen van alle oude vernislagen op de panelen, vijftien maal porievullen en vernissen, de herbekleding van de zetels, de bekleding in de toiletten met marmer rechtstreeks uit Italië, de nieuwe bekleding in de toiletten in acajouhout, het aanpassen van de truckstellen voor een snelheid van 140 km/uur, het sableren van de kast en schildering, het aanbrengen van de lettering op de kast in bronzen letters.

Het gemiddeld aantal werkuren per rijtuig bedroeg 25.000 uren.

Tot op vandaag komen deze rijtuigen van V.S.O.E. nog elk jaar naar Oostende voor hun onderhoud, en dit tussen november en februari.

INTRAFLUG : DE NOSTALGIE ISTANBUL ORIENT EXPRESS

Na V.S.O.E. kwam de firma Intraflug naar Oostende voor grote herstellingswerken aan hun wagenpark : 32 rijtuigen waaronder restaurantrijtuigen, Pullmanrijtuigen, barrijtuigen en presidentiële wagens.

Voor deze firma werd het prachtige Pullmanrijtuig 4080 volledig hersteld.
De marketterie of het inleghout is enig in de wereld.

Er werd eveneens een doucherijtuig gebouw met 7 douchecellen, waarvan de kranen met goud belegd werden.

In 1988 werd de trein Parijs-Hong Kong een realiteit :

32 compleet gereviseerde truckstellen. Wisselstukken werden over gans Europa bijeengehaald uit de verschillende werkplaatsen van de C.I.W.L.T. 64 wielstellen werden speciaal in Frankrijk gemaakt. In de werkplaats werden 8 speciale spoorstellen gemaakt. Alle rijtuigen werden nagezien op het begrenzingsprofiel op Russische maat.

Een speciale leiding van 380 V voor het laden van de batterijen werd in een Fourgon geplaatst. De batterijen werden gevoed door middel van een dieselgenerator.

Dit fourgonrijtuig werd in Oostende gebouwd in slechts twee maanden tijd en was voorzien van een volledige keukeninrichting, koelkast- en diepvriesafdeling, dieselgedeelte en ingericht werkgedeelte.

De trein vertrok op 5 september voor een gigantische reis uit Parijs, door Frankrijk, een gedeelte van België, Duitsland, Polen, Rusland, China naar Hong-Kong, waar de trein aankwam op 27 september. Vandaar werden de wagons

verscheept naar Japan, waar ze twee maanden rondtoerden. Twee werknemers van de werkplaatsen maakten dit prachtige avontuur mee.

OMBOUW RESTAURANTRIJTUIGEN C.I.W.L.T. VOOR DE N.M.B.S.

Zeven rijtuigen werden tussen 1983 en 1987 omgebouwd volgens de eisen van de N.M.B.S.

Volgende werken werden uitgevoerd : het inrichten van de keuken en office, het aanpassen van de restaurantzaal in acajou en pommeliehout, het plaatsen van koelkasten, air conditioning in de zaal, een dieselaggregaat van 15 kva, het aanpassen aan het truckstel aan een snelheid van 160 km/uur.

BEKLEDING PULLMAN RESTAURANT IN HET STATION VAN BRUSSEL-ZUID

Een aangename ruimte om even rustig te verpozen bij een kopje lekker geurende koffie...

PULLMAN EXPRESS C.I.W.L.T.

Nadat C.I.W.L.T. een gedeelte van zijn oude rijtuigen verkocht had aan Intraflug en V.S.O.E., en bij het waarnemen dat voor deze luxetrein een markt openlag, bracht de C.I.W.L.T. eveneens een luxetrein op de sporen, de "Pullman Express", bestaande uit twee restaurantrijtuigen, twee pullman-rijtuigen en twee barrijtuigen.
Al deze rijtuigen zijn tevens gerestaureerd in de werkplaats in Oostende, naar nostalgische normen en ze zijn allen uitgerust met een koelinstallatie.

BRUPARCK

Een gerestaureerd restaurantrijtuig staat nu in het Bruparck in Brussel. Het doet dienst als restaurant, waarrond een klein station is gebouwd.

OMBOUW VAN VIER LIGRIJTUIGEN DB NAAR RESTAURANTRIJTUIGEN VOOR DE NEDERLANDSE SPOORWEGEN

De Nederlandse Spoorwegen zijn naar Oostende gekomen zonder concrete plannen en wel met enkele schetsen en ideeën.
Deze ideeën werden in onze werkplaatsen tot realiseerbare projecten uitgewerkt.
Deze projectontwikkeling was een totaal nieuwe dimensie voor C.I.W.L.T., want sinds vele jaren werkten wij voornamelijk naar nostalgische waarden. Die moesten nu plaats maken voor modern comfort en hedendaagse functionaliteit.

Wat de inrichting betreft : het chassis werd versterkt, een houten vloerconstructie aangebracht, houten panelen bevestigd langs de zijwanden bekleed met Resopal, de keuken en office in roestvrij staal met stoomoven, diepvries, koelkast, spoelbakken, werktafels, afzuigkappen, elektrische vuren en gasvuren, warm-waterboiler van 150 liter, koelcel van 8 m^3 voor stockage van materiaal, een dieselgenerator voor 60 kva voor de voeding van de elektrische apparaten en een volledige nieuwe bekabeling in en onder het rijtuig.

De zaal werd uitgerust met : een koelinstallatie met splitsysteem met twee verdampers op het einde van de zaal, tafels voor twee, vier of zes personen, zittingen in kuipvorm met lederen bekleding, een sfeervolle indirecte verlichting met chainlights en spots, op elke tafel gericht, en verwarming door convectoren geplaatst langs de zijwanden.

Onder het rijtuig werd een watertank, mazoutreservoir en kasten voor de koelgroepen geplaatst. Verder de totale versterking van het rijtuig voor de montage van de dieselgenerator van 60 kva. Via een speciale deur in de zijwand kan deze dieselgenerator worden verwijderd.

OMBOUW VAN ACHT ZITRIJTUIGEN TOT ACHT FIETSRIJTUIGEN VOOR DE NEDERLANDSE SPOORWEGEN (1990-1991)

In de asbestvrij gemaakte wagens werden volgende aanpassingen aangebracht : volledig nieuwe vloer en herstellingen aan de kast met verplaatsen van de toegangsdeuren, het interieur werd volledig voorzien van nieuwe houten wanden en plafonds, plaatsen van vier dubbele automatische deuren, installeren van fietsenrekken.

OMBOUW VAN 20 "P"-RIJTUIGEN TOT 20 AB30-RIJTUIGEN, WAARVAN 10 RIJTUIGEN VOOR DE OOSTENRIJKSE SPOORWEGEN, 5 VOOR DE NEDERLANDSE SPOORWEGEN EN 5 VOOR DE BELGISCHE SPOORWEGEN (1992-1993)

Deze "P"-rijtuigen werden volledig geledigd, zowel van binnen als onder het rijtuig. Tien afdelingen werden gebouwd van elk drie bedden met een hypermoderne dienstafdeling met oven, koelkasten en een koffiezetapparaat. Deze wagens zijn uitgerust met statische omvormers en moderne draaistellen.

CONSTRUCTIE VAN EEN DEMONSTRATIE SLAAPRIJTUIG TYPE JAAR 2000

Deze wagen omvat werkelijk alle moderne comfort en bestaat uit verschillende soorten afdelingen met onder andere dubbele bedden en afzonderlijke ruimten met een douche en toilet per compartiment.

DE HUIDIGE OMBOUW VAN 4 S.N.C.F. -GRILL EXPRESS RIJTUIGEN TOT 4 N.M.B.S. BAR-RESTAURANTRIJTUIGEN

Ook deze rijtuigen worden volledig "in hun blootje" gezet en dan terug aangekleed met een moderne keuken, bar en zaal.

Jean-Pierre VAN ACKER
Bestuurder der Werkhuizen

PLAN EN SAMENSTELLING VAN DE GEBOUWEN

1. WONING CONCIERGE
2. ADMINITRATIEF GEBOUW
3. HOOGSPANNINGSCABINE
4. KLEEDKAMERS
5. EETZAAL
6. STOCKAGERUIMTE MATERIAAL
7. DOUCHECELLEN
8. MAGAZIJN
9. GROTE HAL
   Hier kunnen zes rijtuigen geplaatst worden, waarvan twee met lichtingspunten.
   Op spoor 1 kunnen hoogspanningsproeven worden uitgevoerd
10. SPUITCABINE, waar een heel rijtuig in kan worden geplaatst
11. KANTOREN TECHNISCH DEPARTEMENT
12. WERKPLAATS ELEKTRICIENS + LOKAAL VOOR DE REVISIE VAN BATTERIJEN
13. WERKPLAATS BUIZENLEGGERS
14. WERKPLAATS STOFFEERDERS
15. LASRUIMTE
16. WERKPLAATS PASWERKERS
17. WERKPLAATS PLAATBEWERKERS
18. LICHTING
19. WERKRUIMTE SPOREN 7 EN 8
20. WERKRUIMTE SPOREN 9 EN 10
21. WERKRUIMTE SPOREN 11, 12, 13 EN 14
    De sporen 12, 13 en 14 zijn uitgerust met lichtingspunten
22. OUDE WASSERIJ : NU NIET MEER IN WERKING
23. RUIMTE VOOR VERWARMINGSINSTALLATIE : NIET MEER IN WERKING
24. TIMMERWERKPLAATS
25. WERKPLAATS WIELEN
26. OPSLAGPLAATS WIELEN
27. OPSLAGRUIMTE VOOR BOUGIES
28. HET GEHEEL VAN DE VERBINDINGSSPOREN

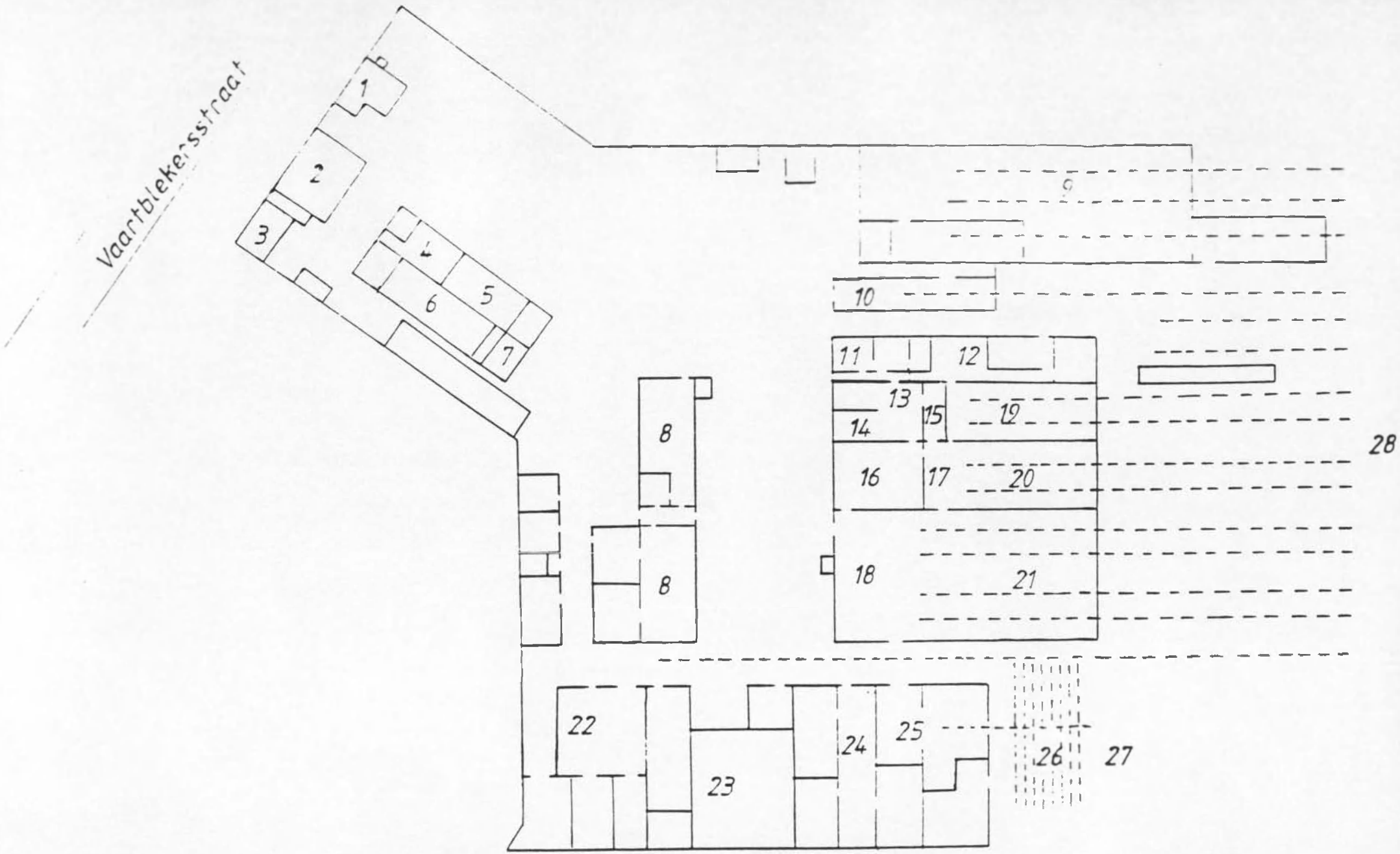
Vaartblekersstraat
1
2
3
4
5
6
7
8
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 24
NUMMER 3
MAAND maart 1995

IN DIT NUMMER

blz. 76 : J.B. DREESEN : Vondstmelding in de Karel Janssenslaan nr. 11.

blz. 77 : J.G. DE BROUWERE : Bank van Leening - Openbare Verkoping.

blz. 78 : J. VERHAEGHE : 150 jaar Oostendse herbergen en brouwerijen 1645-1796 (4e deel).

blz. 82 : E. SMISSAERT : Encyclopedie van Zeeland.

blz. 83 : R. SEYS : De Grote Klok.

blz. 85 : I. VAN HYFTE : Franse verordeningen in niet mis te verstane bewoordingen.

blz. 86 : E. SMISSAERT : De beoefening van de lokale en regionale geschiedenis.

blz. 87 : J.B. DREESEN : Voor U gelezen...en beschikbaar in de bibliotheek van onze Kring.

blz. 88 ; N. HOSTYN : Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende (7).

blz. 94 : J.B. DREESEN : Toponymie van 's Heerwoutermansambacht (X) - 37e Begin.

blz. 99 : 2de lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1994.

MAART - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een avondvoordracht met dia's die zal doorgaan op

donderdag 30 maart 1995 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **HET NOODGELD VAN OOSTENDE TIJDENS WERELDOORLOG** I

De spreker : de heer Walter **MAJOR**, bestuurslid van De Plate.

Ondanks het feit dat het emissierecht uitsluitend toebehoort aan de Staat en aan het Emissie-instituut, drukte het stadsbestuur van Oostende tijdens de eerste wereldoorlog noodgeld voor een fenomenaal bedrag van 15.798.069 franks.

Het waarom en het hoe van deze maatregel vormen, vanavond, het onderwerp van een leerrijke en boeiende voordracht.

De heer Walter MAJOR is een internationaal erkend noodgeldverzamelaar. In 1975 publiceerde hij in Ostendiana II een bijdrage over het noodgeld te Oostende. In hetzelfde jaar verscheen in de U.S.A. een catalogus "Local emergency issues 1914-1918" waarin hij de nooduitgiften van België behandelde.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Wij hopen U op deze avond talrijk te mogen begroeten. Men zegge het voort.

J.B. **DREESEN**

VONDSTMELDING in de KAREL JANSSENSLAAN Nr. 11

Eens te meer stootte een aannemer bij het uitdiepen, na afbraak van het huis gelegen op het perceel Karel Janssenslaan nr. 11, op een zware vestingsmuur uit het 17de eeuwse Oostende.

De muur lag dicht tegen de straat, schuin over de breedte van het perceel in een, bijna, noord-zuid richting. De totale diepte van de vestingsmuur was ongeveer 4,5 meter. De breedte kon niet met zekerheid bepaald worden omdat een gedeelte onder de trottoir verdween. Het zichtbare deel was op de noordkant ongeveer 2 meter breed. De aannemer had oorspronkelijk de bovenste 2 meter laten afkappen. Hij liet daarna, door de rest van de muur, met een zware, met diamantkroon bezette, boor een tweetal gaten boren van 40 cm doormeter. De bedoeling was waarschijnlijk hierin een paar palen te slaan. Enkele dagen later werd de muur toch verder afgebroken tot op de totale diepte. Hierbij bleek dat de zware vestingsmuur op houten palen gebouwd was. De stukken hout die aan de oppervlakte kwamen waren nog in een uitstekende staat, als het ware nieuw.

Van de aannemer kregen wij, voor onze verzameling, twee kleinere "karoten" van een proefboring. Aan een ervan zat nog een stuk hout vast.

De onbekendheid met het juist verloop van een vestingsmuur van het oude Oostende is voor de aannemer, die op een dergelijke plaats wil bouwen, meestal een zware financiële opdoffer. Er zou ernstig werk moeten gemaakt worden van een overdrukkaart die op een stadsplan gelegd nauwkeurig het verloop van de vestingsmuren aangeeft. Dit zou de aannemers ten goede komen. Waarop wachten de Stedelijke Technische diensten om hier werk van te maken ?

J.B. **DREESEN**

BANK VAN LEENING - OPENBARE VERKOPING

door Jan G. **DE BROUWERE**

Het opschrift is verwarrend, daar het in feite om een veiling gaat in de Bank van Leening (d.i. de Berg van Barmhartigheid).(1) En toch staat het zo gedrukt op de Feuille d'Ostende van zondag 03/08/1851 (2). Wat houdt het bericht nu in ?

"Op verzoek van d'heer G. DUTREMEZ, directeur van de Leenbank (3) had het Bestuur van de Leenbank besloten, dat op vrijdag 08/08/1851 openbaar zouden verkocht worden "alle in de maend mei 1850 beleende en ongeloste panden". Alle eventuele kopers konden de panden op voorhand schatten, daar ze zouden "ten toon gesteld worden door eenieder, des morgens van de dag der verkooping van negen tot twaelf uer".

Die panden waren, - want dat deelt de "Feuille d'Ostende" mee : "Vrouwkleederen, Lynen, Lakens, Katoenen, Juwelen, Goud en Zilveren Voorwerpen en andere Kleinodien. Na de hamerklop moesten de gekochte panden meegenomen worden, na betaling "comptant" plus 5 % kosten. Een uitstel van betaling kon toegestaan worden "mits goede en solvabele borg te stellen".

De verkoping zou doorgaan in het "Lokaal der Leenbank St-Josephstraat (nu Jozef II straat) nr. 18".

De veilingen van de Berg van Barmhartigheid waren druk bijgewoond, en doorgaans was alles uitverkocht.

---

(1) De Berg van Barmhartigheid of Bank van Lening (in de officiële taal van vroeger "le Mont de Piété") was een openbare instelling waar geld tegen aflevering van panden kan geleend worden. Panden werden geschat, en dan werd geld voor een licht mindere waarde tegen 14 % uitgeleend. De pandgevers konden hun panden binnen de 12 maanden aflossen, - zoniet werden ze openbaar verkocht. De laatste directeur van de Oostendse Bank van Lening was Honoré BORGERS, naar wie een straat genoemd werd. Vroeger heette de Bank van Lening een caritatieve instelling te zijn. In de volksmond heette ze "de woeker". Nu is er nog een bloeiende Bank van Lening te Brussel. Zie ook De Plate, 1985, blz. 289-290.

(2) 33ste jaargang (1851), nr. 3412, 4de en laatste blz.

(3) DUTREMEZ werd op 21/03/1859 door Jacques-Jean DE SORGHER opgevolgd (zie Ostendiana VI, blz. 164). In 1851 was DE SORGHER "commis aux écritures", d.i. opsteller, en voordien was hij magazinier geweest.

150 JAAR OOSTENDSE HERBERGEN EN BROUWERIJEN 1645 - 1796 (4e deel)

door Julien **VERHAEGHE**

het SLOEPKEN gelegen bij de Kaaipoort

Eénmaal vermeld in 1786 in een proces over diefstallen.

SOCX CANTINE

Eénmaal vermeld in 1649 toen een dronken kaper uit Duinkerken met zijn pistool geschoten had in de keuken "om de menschen te doen verschieten" alhoewel hij "met niemand geen queste gehadt nochte genomen hadde". Herbergier was toen Michiel DE FIEVER.

den SOETEN INVAL

Voor het eerst vermeld in 1759 in een proces over het ontvluchten van een soldaat uit de gevangenis. Herbergier was "sekeren" DEVOS.
In deze herberg werd door stadscipier Guillaume CLEMMERS als bijverdienste viool gespeeld.
Vermeld in 1778 in een proces over een vechtpartij.

de STAD LONDEN

Eénmaal vermeld in 1730 in een proces over de verkoping van gestolen porselein. Herbergier was toen Jan Baptist LEGIER.

de STERRE (soms de GROTE STERRE) gelegen op een hoek van de Grote Markt.

Voor het eerst vermeld in 1678 in een proces over beledigingen en vechten, herbergier was toen Charles MARLEIN.
Vermeld in 1681 in een proces over de levering van ingevoerd fruit, herbergier was toen Jan VLAMINCK.
Vermeld in 1683 in een proces over prijsie (= schatting).
Deze herberg werd in 1695 door Jan Baptist DE RAEDT openbaar verkocht aan de weduwe van Andries VANDE VOORDE.
Vermeld in 1711 in een proces over de keuring van bier, herbergier was toen de weduwe van Pieter HAECK.
Vermeld in 1712 in een proces over het "schijten" van loslopende kippen, en het besmeuren van vensters en dorpels met "menschendreck" van het huis van Hr. en Mr. Guillaume CORIJNSSENS.
Vermeld in 1772 in het proces over de diefstal in het nieuw hospitaal.
Vermeld in 1773 in een proces over schelden en beledigingen, herbergier was toen Joannes VERBRUGGHE (hij was ook schipper).
Vermeld in 1781 in een proces over het ronselen van zeelui voor de Hollandse oorlogsvloot.

den STROIJNE HAEN gelegen buiten de stad, langs de kaai, bij de wacht aan het "Commishuijs van haere Majesteijt"

Voor het eerst vermeld in 1688 in een proces over de verkoop van gestolen Ierse boter, herbergierster was toen Anna COLAERTS, echtgenote van Jan VAN HEMDEN.
Vermeld in 1781 in een proces over gestolen wijn.

Vermeld in 1792, wordt dan opgegeven als gelegen in de Christinastraat.

de STRIJEKMANDE gelegen bij de Westpoort

Eénmaal vermeld in 1693 in een proces over het uitgeven van vals geld, herbergierster was toen Adriane DE BRUIJNE, echtgenote van Antoon JANSSENS.

de SWAENE gelegen in de Kaaistraat

Eénmaal vermeld in 1660 in het proces over de moord op Jacques VANDER HAEGHE.

het SWART HONDEKEN gelegen tegen de vesten

Eénmaal vermeld in 1684 in een proces over de herberg "het Zeepeert" waarnaast deze herberg gelegen was; eigenaarster was J° Clara POSSON.

den SWARTEN BEER

Eénmaal vermeld in 1784, toen tijdens controle in deze herberg 5 "ontuchtige vrouwspersoons" werden aangehouden. Na 3 dagen in de gevangenis "te water en te broode" werden zij uit de stad gejaagd.

den SWARTEN LEEUW gelegen op de Grote Markt, 2 huizen naast de Hoofdwacht

Voor het eerst vermeld in 1680 in een proces over schulden, waarbij in een ruzie de echtgenote van de schuldenaars de schuldeiser in deze herberg een stenen bierpot op het hoofd heeft stukgeslagen.
Vermeld in 1682 in een proces over de kwaliteit van het bier, herbergier was toen Philip SIMOENS.
Vermeld in 1689 in een proces over het niet betalen van een gekocht rijpaard.
Vermeld in 1690 in een proces over het ontduiken van de taksen op Spaanse wijn; Mechelijne PAUWAERT was toen dienstmeid.
Vermeld in 1694 in een proces over ruzie tussen dronken matrozen en de nachtwacht.
Vermeld in 1699 toen de herbergier, Amicus VANDE CAPELLE, bestolen werd door zijn dienstmeid Marie DE ZEURE in opdracht van Cornelie VANDEN BROUCKE, die de gestolen goederen verkocht. Marie DE ZEURE kon vluchten, en Cornelie moest voor het Schepencollege "met opene deuren, en op haer beijde knien, Godt ende Justitie vergiffenisse bidden", en kreeg daarbij nog 14 dagen "te water en te broode" in de gevangenis.
Vermeld in 1745 in een proces over het slachten van schapen.
Vermeld in 1752 in een proces over het stallen van wagens, herbergierster was toen Isabelle DE FRANCE, echtgenote van Philippe VENANT DU FOUR.
Vermeld in 1753 toen Philippe VENANT DU FOUR geslagen werd door een officier van de wacht.
Vermeld in 1772 toen de herbergier, Joachim DE JAEGHER, verdacht werd van diefstal in het nieuw hospitaal.

de TINNE PLATTEEL

Voor het eerst vermeld in 1645 in een proces over diefstallen, herbergierster was toen Antoinette VANDE WEGHE.
Vermeld in 1649 in een proces over diefstallen in het stadhuis, herbergier was toen Pieter BEHAEGHEL.
Vermeld in 1654 in een proces over diefstallen uit de offerblokken in de parochiekerk.

den TOURE

Eénmaal vermeld in 1685 in een proces over de rekening van de gilde van Sint Cosmas en Damiaan.

de VALCKE gelegen op de hoek van de Nieuwe Markt en de Kapucijnenstraat

Voor het eerst vermeld in 1722 in verband met een vechtpartij.
Vermeld in 1752, herbergierster was toen Françoise WESEPOEL.

de VECHTENDE HAENE

Voor het eerst vermeld in 1724 in een proces over het onwettig uitbaten van een postiljoendienst. Herbergier was toen John CHAPMAN (waarschijnlijk dezelfde die in 1715 "de Leopoldus" uitbaatte).
Vermeld in 1741 wegens het ontduiken van de wijnaccijnzen, herbergier was toen Bartholemeus PRUIJSSENAERE.
Vermeld in 1746 in een proces wegens beledigingen aan de luitenant-baljuw, herbergier was toen Martinus PIETERS.

de VIER HEEMSKINDEREN

Voor het eerst vermeld in 1681 in verband met baldadigheden door soldaten.
Vermeld in 1682 in verband met een poging tot desertie van een Engels soldaat. Deze had zich in de herberg verkleed als vrouw, maar werd door de wacht aan de poort gesnapt. Daar de herbergierster, Joanna MUNY, echtgenote van Thomas WERY, daarvoor haar klederen gegeven had, en daarenboven gewed had met de klanten dat de poging zou lukken, kreeg zij als medeplichtige 8 dagen gevangenis "te water en te broode".
Vermeld in 1690 toen uit deze herberg 2 meisjes werden gehaald die "aldaer oneerelijck waren levende", zij werden uit de stad gejaagd. Herbergier was toen Pieter HEIJNDRIJCKS.

den VERLOOREN AERBEIJT gelegen in de Schippersstraat

Eénmaal vermeld in 1765 in verband met een vechtpartij, herbergier was toen Antoon VANDE STEENE.

de VISCHMARKT

Eénmaal vermeld in 1739 in verband met een vechtpartij, herbergier was toen Judocus TRATSAERT.

het WAPEN VAN 'T VRIJE

Eénmaal vermeld in 1694 in verband met een vechtpartij, herbergier was toen Jan HONNÉ.

het WAPEN VAN ZEELANT

Eénmaal vermeld in 1655 in een proces over verkrachting, herbergier was toen Pieter JACOBS.

de WAPENS DER FRANC-MAÇONS

Eénmaal vermeld in 1783 in een proces over diefstal, herbergier was toen Samuel BARIJK.

het WAETERHUIJS gelegen op de kaai

Tussen 1684 (herbergier Antoon ANTSAENE) en 1693 (herbergierster Anna TIERENS, echtgenote Jacobus JANSSENS en Joannes VANDE KERCKHOVE) werden in deze herberg de openbare verkopingen gehouden van de buit der Oostendse kaperschepen.
Vermeld in 1782 in een proces over de verkoping van een schip, herbergierster was toen Helena ALLAERT, echtgenote van Albertus DE WEERT.
Vermeld in 1783 in een proces over "zielverkopen" (= ronselen van matrozen voor de Hollandse vloot).

de WEDERKOMSTE DER MATROOSEN

Eénmaal vermeld in 1791 in een proces over diefstal, herbergierster was toen Marie CATBOT, weduwe van Jan WAEGENAERE.

de WERELT (brouwerij) gelegen tussen de Oude en de Nieuwe Markt

Uit diverse burgerlijke processen blijkt dat tussen 1681 en 1692 Hendrik INGELBRECHT er brouwer was.
Vermeld in 1692 in een proces over een vechtpartij.
Vermeld in 1723 in een proces over het doodschieten van Adriaen DE ROUCK door een schildwacht van het garnizoen.

het WETHUIJS

Vermeld in 1785 en 1786 als zijnde een bordeel, gehouden door twee Engelse vrouwen, Mrs SMITH en GADES. Ze lieten hun "lichte vrouwen" overkomen uit Engeland. De herberg werd gesloten.

de WILDEMAN gelegen in de Kaaistraat

Eénmaal vermeld in 1650 in het proces over de diefstal van de kerkschat uit de parochiekerk. Herbergierster was toen Marie RIELEN, bijgenaamd FORIERS, weduwe van Herman SEDEWAERT en hertrouwd met Matthijs FEIJPEL, bijgenaamd SLEUTER.

den WITTEN HERT gelegen in de nieuwe stad

Eénmaal vermeld in 1784 in een proces over valse bankbrieven, herbergier was "een zekere BAKKER".

het ZEEPEERDT gelegen tegen de vesten

Voor het eerst vermeld in 1664, herbergier was toen Jan BOONE.
Vermeld in 1684 in een proces over de afpaling van de koer, herbergier was toen Pieter TRENE.
Vermeld in 1696 in een proces over wisselbrieven.

Vermeld in 1716 in een proces over mishandelingen, herbergier was toen Michiel WILLEMS.
Vermeld in 1719 in een proces over mishandelingen.
Vermeld in 1721 in een proces over het verstrekken van medicijn door een onbevoegde, herbergierster was toen de weduwe van Jan TRENE.
Vermeld in 1732 in een proces over wisselbrieven.
Vermeld in 1751 in een proces over baldadigheden door soldaten van het garnizoen, herbergier was toen Jacobus 'ANDE CASTEELE.
Vermeld in 1752 in een proces over valse verklaringen. Een jonge Oostendse had uit liefdesverdriet en jaloersheid een jonge man valselijk beschuldigd van diefstal.
In 1777 is Jacobus VANDE CASTEELE nog steeds herbergier; dit blijkt uit een proces over het vervoeren van vis.
Vermeld in 1782 in een proces over diefstal van tin; Jacobus VANDE CASTEELE is nog steeds herbergier.
Vermeld in 1792 in een proces over beledigingen, herbergier is nu Jacobus LEJEUNE.
Vermeld in 1794 in een proces over de afpaling van eigendom. De herberg werd dan opgegeven als staande in de "Koningstraat" (zijnde de straat van de Grote Markt naar de Kapucijnen), ten Oosten naast het "Klockeluijdershuijs".

ZONDER NAAM gelegen op de werf van de bassin

Eénmaal vermeld in 1779 in een moordproces, herbergierster was toen Catharina VALCKENIERS, weduwe van Jan WESEMAEL.

Bronnen

1. de staten van goed van Oostende en randparochies.
2. de wettellijke passeringen van Oostende en randparochies.
3. de criminele processen vóór de Schepenbank van Oostende (4 delen) allen door Julien VERHAEGHE (geput uit de registers van het Brugsche Vrije op het R.A. Brugge) en uitgegeven door de V.V.F. Oostende.

Bij mijn weten bestaan er geen, of toch nauwelijks geen, regionale encyclopedieën (met ditjes en datjes over alles en nog wat, moeilijk om samenstellen en kostelijk om aan te kopen), in het nederlandse taalgebied.

Wèl sommige deelaspecten, ik denk aan literatuur bijvoorbeeld waar per provincie aandacht aan besteed wordt. En dan nog. In Nederland verschenen tot dusver twee regionale encyclopedieën. Eén handelt over Friesland, een streek met een eigen identiteit en profiel. Een andere betreft Zeeland, een regio waar wij door de eeuwen heen nauw bij aanleunen. Even verduidelijken : "Encyclopedie van Zeeland", 3 boekdelen, 1982-1984, zeer verzorgd uitgegeven door het "Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen" te Middelburg. Kostprijs onbekend, maar geen nood, ter consultatie beschikbaar in de leeszaal van de Stadsbibliotheek. Interesse ? Kom eens langs.

Emile SMISSAERT

DE GROTE KLOK

door Raf SEYS

Het officieel informatieblad van de stad Oostende draagt "De Grote Klok" als titel. Geen slechte naam ! "Iets aan de grote klok hangen" wil immers zeggen : het alom bekend maken. Er bestaan nog andere gezegden die hiertegen aanleunen : "een stem als een klok" (ruimschoots hoorbaar), "dat klinkt als een klok" (er is niets op aan te merken), "de grote klok luiden" (op luidruchtige wijze bekendheid aan iets geven), "de klok luiden (op het schip) maar niet schaften" (men belooft iets, maar doet het niet), hij heeft de klok horen luiden, maar weet niet waar de klepel hangt (hij heeft iets vernomen, maar het fijne van de zaak is hem onbekend). Hiernaast bestaan nog andere zegswijzen met klok, ook en dan veelal verbonden met een uurwerk.

De Oostendse letter- en heemkundige Ary SLEEKS (Karel SEYS), stichter van "De Plate", publiceerde in 1962 een bundel romantische novellen onder de titel "Paas- en Kerstklokken", terwijl eind 1992 Simon IPPEL, eveneens een rasechte "Plate" en promotor van een jonge Oostendse vereniging met de veelzeggende naam "De Vliegende Klepel", een bundel "Verhalen rond de Oostendse Beiaarden" werd in omloop gebracht. Dit precieus werk is meer dan een aanvulling van een boekje van Edmond VANDERSTRAETEN, dat, in 1896, over ditzelfde onderwerp werd uitgegeven : "Al vlug bleek dat die geschiedenis boordevol onjuistheden staat. Dit verklaart waarom het me uiteindelijk zes jaar opzoekings- en schrijfwerk gekost heeft", aldus Simon IPPEL. De uitgaven van SLEEKS en IPPEL zijn in elk geval een merkwaardig klokkenspel geworden, zowel in historisch als literair perspectief. Hoeveel klokken Oostende telt. De huidige beiaard in elk geval reeds 49 !

Maar is het in Oostende ook bekend dat de Koekelaarse Gezelledискipel dr. Karel DE GHELDERE, in een van zijn gedichtjes "de groote klokke" van Oostende haar zeg laat zeggen ? IN 1883 verscheen zijn bundel "Landliederen", met onder dezelfde band een verzameling "Nursery Songs", of "Kinderliedjes uit den Vreemde". "Nursery Songs", omdat ze merendeels uit het Engels werden geïnspireerd of bewerkt. Zo "Sinappel en Citroen", waarbij hij noteert : "Oranges and Lemons" zingen de Engelsche kinders, als ze 't spel spelen dat hier "poorte staan" genaamd wordt".

Sinappel en Citroen
zei de klokke van Moen;
ge staat mij zes oorden,
zei de klokke van Ruddervoorde;
wanneer gaat ge mij betalen,
zei de klokke van Passchendale;
als ik 'ne keer rijke ben,
zei de klokke van Ichtegem;
'k wilde dat 't allichte ware,
zei de klokke van Couckelaere;
ik ook, 'k verlange zonder ende,
zei de groote klokke van Oostende.

Hier is een keerse om naar bedde te gaan
en hier is een kapmes om u 't hoofd af te slaan.

In dergelijke liedjes valt niets te zoeken; ze zijn er alleen maar om gezongen, d.w.z. geenszins om gehoord te worden. Hoe dan ook, "de groote klokke" van Oostende heeft er een plaats in gekregen.

* HET WAPENSCHILD VAN DE FAMILIE SEYS *

Befaamde historici buigen zich al jaren over de oorsprong van families en hun soms bewogen geschiedenis. Honderden boekwerken, geschriften en andere bronnen worden geraadpleegd om het "spoor van eeuwen" terug te zoeken. Ook de naam SEYS werd in de annalen teruggevonden.

Een wapenschild diende, zo'n acht eeuwen geleden, om de rivaliserende partijen, die gehelmd met gesloten vizier onherkenbaar in het strijdperk traden, van elkaar te onderscheiden. In de loop der eeuwen groeide het wapenschild verder uit tot herkenningsteken van sommige families.

Het wapen van de FAMILIE SEYS vertoont DRIE ZILVEREN KLAVERBLAADJES op een RODE ACHTERGROND. De twee bovenste klaverblaadjes worden van het onderste gescheiden door een GOUDEN SCHUINKRUIS.

Zoals hier afgebeeld, is het, volgens de klassieke heraldische tradities, getooid met pronkhelm en helmkleed.

In de Sint-Martinuskerk van Koekelare zit, in een der glasramen, het familiewapen ingewerkt.

FRANSE VERORDENINGEN IN NIET MIS TE VERSTANE BEWOORDINGEN

door Ivan **VAN HYFTE**

In de Gentse universiteitsbibliotheek bevinden zich heel wat verordeningen van tijdens het Frans Bewind, die de kordaatheid van de bezetter onderstrepen.

De Oostendse drukker, P. SCHELDEWAERT, moet wellicht de handen vol gehad hebben met Franse "sententiën" en "ordonnantiën" die "in de twee taelen ter plaetsen werden geafficheert".

Tweehonderd jaar later hebben ze van hun actualiteit - zij het eigentijds - weinig of niets ingeboet : als iedereen voor zijn eigen stoep veegt... en appelen verkoop je nu eenmaal niet voor citroenen. Wat mag blijken uit de twee volgende anekdoten...

Toen er nog geen openbare reinigingsdienst in onze vestingstad was, groeiden de "contraventiën" even snel als de "vuyligheyden" en de "mesthoopen" in straten en goten. De 10e Thermidor van het jaar 2 (= 28 juli 1794) moet de Raad der Stad en Port van Oostende een bevel (1) hieromtrent uitvaardigen. Het gevaar "overvallen te syn met differente ziekten" zal hier aan ook niet vreemd geweest zijn. Elk huis moet in de zomer om zeven uur en in de winter om negen uur over de gehele breedte van de woning en tot in het midden van de straat "vaegen en de goten reynigen". Ook is het een verplichting om "eenige heemers water te gebruycken tot het afspoelen der voorlanden en suyveren der goten". Wie dacht zijn schouder hiervoor op te halen, had het verkeerd voor. Als hij of zij 's namiddags om 6 u dit niet overdeed, volgde een boete van 5 livres Frans geld of, bij een tweede nalatigheid, een "civiele detentie in de gevangenisse".

Wee de meester des huizes of zijn vrouw wiens meid of knecht tweemaal vergeet de straat te vegen; door je eigen werkvrouw geraak je alzo de gevangeis in !

"Koey-beesten" doen ook al niet wat ze willen. Hun "drek en vuyligheyd" mag niet naar de openbare weg zo maar worden afgeleid of "in de Stadswateringe" geloosd worden.

Beeld-rijk is de eis naar "den Pagter van den Mestbak" toe. Tweemaal daags, op vastgestelde uren moet hij "rond de Stad rijden met syne karren om seffens de by-een gevoegde vuyligheyd op te laeden en te vervoeren...".

Het tweede document (2) is heel wat "properder" maar aan de werkwijze hangt toch ook een reukje.

Louis DUHAMEL en Louis RIDOV zijn twee Oostendenaars die al 4 weken lang dagelijks aan de Franse militairen van het garnizoen jenever verkopen. Niks om over te schrijven ware het niet dat zij die geliefde soldatendrank "ten minsten met een derde water hebben gemengelt". Bij hen thuis vond men ook nog een vierkante fles jenever "vervalscht met vremde materiën". De plaatscommandant vindt zo iets "ten uyttersten schaedelyk aen de gezondheyd" van het garnizoen en ordonneert 8 opeenvolgende dagen gevangenis "waer onder twee dagen te water en te broode".

En wat te denken van een bezetter die voor de armen van de stad, aan de overtreders elk 25 Livres eist... Een uitspraak gedaan de 26e Vendemiaire van het jaar 3 (= 17 oktober 1794).

---

(1). Universiteitsbliotheek Gent Hs. 3385 nr. 1466.

(2). idem Hs. 3385 nr. 939.

DE BEOEFENING VAN DE LOKALE EN REGIONALE GESCHIEDENIS : EEN HANDBOEK ALS HULPMIDDEL

Wat houden diverse begrippen in ?

- Lokale geschiedenis is de historie van een stad of dorp, of van de naburige omgeving daarvan;

- Regionale geschiedenis is de historie van een landstreek van min of meer beperkte omvang, bv. van een provincie of een deel ervan.

Zowel de stad of het dorp als de landstreek dienen, om als object voor lokale of regionale geschiedenisstudie geschikt te zijn, in zekere zin een historische eenheid te vormen, d.w.z. in de loop van de geschiedenis een zekere samenhang te vertonen.

Lokale en regionale geschiedenis hangen nauw samen met heemkunde, mààr het begrip heemkunde omvat méér. Heemkunde houdt zich bezig met het heden én het verleden van de eigen omgeving en bestudeert alle facetten daarvan (zoals geschiedenis, flora, fauna, taal, landschap, bodem en cultuur).

Och, sommige daarvan lijken evident, andere niet, - maar is het niet verkwikkend om een en ander opgefrist te bekijken en aldus een meer helder zicht te krijgen op wat ons bezig houdt ? Niet enkel voor de amateur-historicus, neen : ook de technisch geschoolde kan er maar baat bij hebben. Meer nog, heden ten dage is het wenselijk dat de ene categorie de andere groep bijstaat in ons gemeeschappelijk streven en einddoel : te pogen een verantwoord historisch bedrijf aan te wenden en te stimuleren.

Een gedegen studiewerk en een aanrader is de "Handleiding voor de beoefening van lokale en regionale geschiedenis", samengesteld door Prof. W. Jappe ALBERTS en A.G. VAN DER STEUR. Uitgegeven in een tweede, geheel herziene druk in 1984 te Weesp door de uitgeverij Fibula-van Dishoeck. Het telt 226 bladzijden, draagt het ISBN-nummer 90-228-3762-9. Of het nog verkrijgbaar is in de handel is mij niet bekend, maar het is uitleenbaar in de Stadsbibliotheek. Opgelet : het is wel geschreven vanuit Noordnederlandse situaties en gezichtspunten, maar het hindert niet en het is vlot, niet moeilijk en dor van taal en inhoud.

Emile **SMISSAERT**

EEN GESLAAGDE RESTAURATIE

Verenigingstraat 30, Oostende
Eigendom dhr en mvr
VAN DOREN-LEFEVERE

Het huis in 1923.

De restauratie in volle gang.

Het geslaagde resultaat.

Met dank aan
Dhr. en Mvr.
Van Doren-Lefevere

J.B.D.

EEN GESLAAGDE GEVELRESTAURATIE

Het huis, Verenigingsstraat 30 te Oostende werd anno 1911 gebouwd en in gebruik genomen door de heer Jan CALLEWAERT.
De gevel was in een zogenaamde "style esthétique", gedekt met "faience" steentjes en versierd met majolieken en gevelbloemen. De vooruitspringende bogen boven vensters en deur hadden een sluitsteenversiering en op de scheiding van de verdiepingen was er een gevelbalkversiering aangebracht waarvan een met eikenhouten gevelornamenten.

Mettertijd geraakte de gevel echter verwaarloosd. Het huis werd in 1986 gekocht door de heer en mevrouw VAN DOREN-LEFEVERE met de bedoeling het te bewonen en er hun dokters- en tandartspraktijk in onder te brengen.
Getroffen door de oorspronkelijke, eenvoudige, schoonheid van de gevel planden ze iets te doen aan de verwaarloosde toestand. Ze vroegen aan architect Dirk REYNAERT prijs, en voor nieuwbouw en voor restauratie van de gevel. De opgegeven prijs voor de twee opdrachten lag ongeveer op gelijke hoogte.

Mede onder invloed van de buren, die de gevel nog in betere tijden gekend hadden, opteerden ze voor de restauratie, beslissing die in maart 1993 viel. Meteen begon een zoektocht, die meer dan een jaar zou duren, naar de gelijksoortige, harde maar broze, "faience" steentjes. Die werden uiteindelijk gevonden bij een firma te Leopoldsburg.

Voor de zomer van 1994 konden de werken beginnen. Zij namen 3 maanden in beslag. Onder de kundige leiding van architect Dirk REYNAERT :
- restaureerde Firma SAYE uit Eke de gevel
- restaureerde Meubelrestauratie "De Schaaf" uit Oostende de eikenhouten gevelornamenten van de onderste goot.
- vernieuwe Firma SEYNHAEVE uit Zerkegem de onderste en bovenste dakgoot in originele stijl.
- verzorgde de Firma SCHOLLIER uit Ichtegem de zink- en koperwerken van de afvoergoten.
- vernieuwde de Firma VANDEVELDE uit Oostende de houten ramen in identieke stijl.

en plaatste de Firma LIEVENS uit Eernegem de dubbele beglazing.

In diezelfde periode lieten de eigenaars ook enkele binnenhuisaanpassingen uitvoeren.
Dank zij de beslissing van de eigenaars, de planning en zorg van de architect en de verzorgde afwerking door de verschillende aannemers werd de gevel van het huis de parel van de Verenigingsstraat.
Het is een knappe restauratie geworden die de gevel uit 1911 al zijn schoonheid heeft teruggeschonken. Enkele goed geplaatste lampen geven ook in de duisternis de schoonheid ervan weer.

De Oostendse Heemkring "De Plate" houdt er dan ook aan de heer en mevrouw VAN DOREN-LEFEVERE, de architect en de aannemers te feliciteren met hun initiatief en de afwerking ervan.
Moge dit voorbeeld ook andere eigenaars de nodige inspiratie geven. Laat ook niet na, als U in de Verenigingsstraat komt, oog te hebben voor het mooie.

J.B. DREESEN

VOOR U GELEZEN...
EN BESCHIKBAAR IN DE BIBLIOTHEEK VAN ONZE KRING

Onbekend maakt onbemind. Tussen de 40 ruilabonnementen die we uitwisselen zitten een reeks Jaarboeken, die we in de loop van de maand december ontvingen.

De Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas bracht in deel 97 van zijn annalen 7 bijdragen die in het teken stonden van MERCATOR. Aanbevolen lektuur.

Dichter bij huis, brengen Torhout en Lichtervelde eveneens interessante bijdragen voor 1994.

Wij geven hierbij een overzicht.

* * *

ANNALEN VAN DE KONINLIJKE OUDHEIDKUNDIGE KRING VAN HET LAND VAN WAAS - DEEL 97 - 1994

Theo PENNEMAN, Gerardus Mercator de Repelmunde. Vragen bij de biografieën.

Theo PENNEMAN, Astrologie in de eeuw van Mercator. Een reeks schetsen.

Walter LOUWET, De portretpenning van Gerard Mercator door Simon de Passe.

Rik VAN DAELE, Ex Libris Gerardi Mercatoris/Oudetongii...

Paul PETERS, Restauratie van de twee Mercator-globes uit de collectie van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.

Guy DE WITTE, Preservatie, conservatie en restauratie van de IATO-atlas van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.

Rik DE GHEIN, De oudste kaarten van het graafschap Vlaanderen. 1538-1656.

* * *

JAARBOEK VAN DE GESCHIED- EN HEEMKUNDIGE KRING TORHOUT - 1994

E. LECOMTE, Het kapittel van de collegiale Sint-Pieterskerk te Torhout in de 18de eeuw.

A. NAERT, De Romeinse wachttoren van Torhout..., een Karolingische kerk ? Romeins Torhout kritisch bekeken.

A. STAEL, De statuten van het Torhoutse hospitaal (17de en 18de eeuw)

U. NAERT, Pestepidemie te Torhout (17de eeuw)

* * *

HEEMKUNDIGE KRING KAREL VAN DE POELE. LICHTERVELDE - 10e JAARBOEK

Georges VANDEWALLE, Over Edelsmeedkunst.

Karel VANGHELUWE, Geschiedenis der Lichterveldse duivenliefhebberij.

Dirk RAMBOER, De heerlijkheid, de heren en het geslacht van Lichtervelde.

Luc HAEGHEBAERT, Herkent U ze nog ?

Frans VANZIELEGHEM, Van conscrits en refractairen.

Luc HAEGHEBAERT, Advertenties uit "De Veldbloem" 1900.

Patrick CORNILLIE & Frans VANZIELEGHEM, Vijftig jaar na Wolfenbüttel.

J. FERYN, Oude Landmaten.

Luc HAEGHEBAERT, Gemeenteraadsverkiezingen in Lichtervelde 1843-1872.

Ria BEEUSAERT-PATTYN, Van oude mensen, de dingen die voorbijgaan.

Dirk RAMBOER, Nog over Anthonius, de galg, Filips II en de Geuzen.

Luc HAEGHEBAERT, 50 jaar geleden werd Lichtervelde bevrijd na de tweede wereldoorlog.

Filip VAN DEVYVERE, De Confrerie van de heilighen Rudder Sinte Sebastianus.

Frans VANZIELEGHEM, Heemkundige Kroniek 1993.

J.B. **DREESEN**

HEDENDAAGSE BEELDENDE KUNSTENAARS IN OOSTENDE (7)

door Norbert HOSTYN

90. Marcel DE WEERDT

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Avondschemering
- Noordzee
- Bloemenweelde

Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes" 1989 met : - Zeevruchten
- Schipper en boot
- Duinen

Woonde in 1989 : Zeedijk, 354

91. Adolf DEWULF

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Taak volbracht
- Winterlandschap
- Bos

Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes" 1989 met : - Vergane glorie
- Rust
- Droogdok

Woonde in 1989 : Oud Vliegveld, 28.

92. Marnix DE ZUTTER

Kunstschilder. Verdere gegevens ontbreken.

93. Marcel DRUBBEL

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Brel
- De dag nadien
- Afscheid

Woonde in 1985 : Londenstraat, 7.

94. A. DUBETZ

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Zuster van kunstschilderes Camille DUBETZ. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes", 1989 met : - Stilleven

Woonde in 1989 : Zeedijk, 155.

95. Werner EDEBAU

Kunstschilder; autodidact. Werkt figuratief in een stijl die het midden houdt tussen een technisch sterk surrealisme en een naïeve schilderwijze. Zijn onderwerpen zijn bizar, verrassend tot absurd.

Pseudoniem : WERED. Individuele tentoonstelling 1982, Oostende, Venetiaanse Galerijen.

96. Etienne ELIAS

Kunstschilder. Opleiding aan de Academie voor Schone Kunsten te Gent. Werkte in 1966 aan de beschildering van de keldergangen van het kasteel van Beervelde, samen met RAVEEL, LUCASSEN en DE KEYSER. Debuteerde non-figuratief, ontwikkelde vervolgens een figuratieve stijl die aanleunde bij de pop-cultuur ("Happy-Art") en ging in de jaren '80 over naar het neo-expressionisme.

Musea : Groeningemuseum Brugge; K.M.S.K. Brussel;
M.S.K. en P.M.M.K. Oostende

Lit. : K.G. GEIRLANDT, Etienne Elias, Gent, s.d..
Kunstbeeld in Vlaanderen vandaag, Tielt, 1982.

97. Marguerite ELLIOTT-HUWEL

Kunstschilderes uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes", 1989 met :

- Macon
- Stille vissers
- Korenveld in Norfolk

Woonde in 1989 : Prinses Stefanieplein, 19.

98. Anne-Marie FREDERIC

Kunstschilderes uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes", 1989 met :

- Quiétude 1 Segovia
- " 2 Bruxellex
- " 3 Oostende

Woonde in 1989 : Gerststraat, 6.

99. Freddy GAERDELEN

° Oostende, 21 oktober 1951.

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Stilleven
- Stilleven met strohoed
- Zonnebloem

Leerling Stedelijke Academie Oostende (R. DEVOLDER, M. OORLYNCK, D. MICHIELS). Aquarelcursus bij Nand DUPONT, olieverfcursus bij dezelfde.

In 1986 een reeks marines (o.a. tentoongesteld in "De Komedie".

Laureaat Schilderwedstrijd Vermeylenfonds Bredene, 1986.

100. Andreas GEENEN

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Bayanzi vrouw
- Vrouw Giraffe
- Jonge mulatten

Woonde in 1985 : Albert I Promenade, 42.

101. Charles GEUVELS

Publiciteitschilder.

Maakte een aantal pentekeningen van pittoreske Oostendse gebouwen die gereproduceerd werden.

102. Eugène GIERTS

Graficus. Andere gegevens ontbreken.

103. Johan GOEKINT

° Oostende, 1954.

Kunstschilder-graficus. Opleiding aan het Hoger Sint-Lukasinstituut in Gent; figuren, vnl. in aquarel.

Musea : M.S.K. Oostende.

104. Ivan GOOD

Kunstschilder. Familie van Deens-Britse herkomst.

Leerling van M. VAN DEN BREMPT in Antwerpen en van de Ecole d'Art in Genève (publiciteitstekenen). Ontwierp de stand van de "Compagnie Maritime Belge" voor Expo '58 in Brussel. Schildert marines, portretten van zeilboten en taferelen waarin hij vaartuigen in een vreemd kader voorstelt. Woont en werkt in Brussel en Oostende.
Musea : M.S.K. Oostende.

Lit. : J. GERARD, Ivan Good, s.l., 1990.

105. Josiane GROOTJANS

Kunstschilderes uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes", 1989 met :

- Vissers in zee
- De schone
- Een blik

Woonde in 1989 : Spaarzaamheidstraat, 164.

106. Mercedes GUIZARD

° Vitry-sur-Seine 1912. + Oostende, februari 1993.

Kunschilderes uit het amateurscircuit. Had in de jaren 1990-1992 enkele tentoonstellingen in de taverne "Drakkar", Albert I Wandeling.

107. GUYNELLY

° Oostende, 1945.

Kunschilder-graficus. Studies aan het Hoger Sint-Lukasinstituut te Gent. Nu docent aan deze instelling. Figuratief en non-figuratief kunstschilder; naast lyrisch abstracte werken, behandelt hij allegorisch-symbolische onderwerpen in neo-barokke stijl. In de vroege jaren 80 ontstonden een reeks werken met voorstellingen van babies en kleuters in een moderne realistische stijl.

Musea : M.S.K. Oostende

Lit. : H. BRUTIN, J.P. Guynelly, Brussel (Terre d'Europe), 1981.

108. Albert HAGERS

° Atherstone (G.B.) 16 maart 1915.

Hij was de eerste laureaat van de nieuwgestichte Academie Oostende. Zilveren medaille van Parijs met rozet in 1955. Tentoonstellingen : Eerste op uitnodiging van de heer STEYNS, directeur artistique van het Kursaal - samen met zijn vriend en medewinnaar Albert NIJSSEN (buiten wedstrijd - gemobiliseerd).

Hagers ging bij het uitbreken van de oorlog naar Engeland en werkte met andere Belgen mee bij de afbraak van de gebombardeerde woningen. Hij maakte door bemiddeling van Dr. LIEBAERT kennis met de dochters van de heer Camille HUISMANS (ex-minister van Kultuur en Schone Kunsten) en hielp mee bij het inrichten van verscheidene tentoonstellingen. Hij maakte er tevens kennis met de virtuoos en violist M. RASKIN.

Hij nam deel aan twee tentoonstellingen in de Belgische ambassade - Eaton Square. Hij verkocht daar verschillende werken aan de Belgische regering om de Club- en opvanghuizen van Zee- en Landmacht te versieren. Hagers nam ook deel aan de geallieerdetentoonstelling, die alle grote steden van Engeland, Schotland en Wales aandeed, een maand duurde en tachtigduizend vijfhonderd en veertig bezoekers telde, waaronder Z.M. Koning Peter van Joegoslavië, Z.M. Koning Haakon van Noorwegen en de Presidenten van Polen en Tjecho-Slowakije. Belgische hoge gasten waren Mm BLUM en de gezusters Suzie en Sarah HUISMANS alsook de ministers PIERLOT, SPAAK, GUTT, DE VLEESCHOUWER en andere regeringsleiders en prominenten. Een werk van A. Hagers werd aangekocht om officieel de dank uit te drukken van het Belgische aan het Engelse volk, en aangeboden door minister GUTT aan de Lord of Swansea.

Albert Hagers heeft schilderijen in Amerika - Los Angeles, Zuid Afrika - Johannesburg, Engeland - Londen - Swansea - Brighton - Cardiff, Japan, China, Taiwan.

Na de oorlog nam hij deel aan verscheidene tentoonstellingen in binnen- en buitenland. In Frankrijk : bekroond met de zilveren medaille met rozet, 1955. In Spanje : Valencia. In Belgie :

Brugge, Luik, Mons, Nieuwpoort, Veurne, Middelkerke, Torhout, Oostende.

Tentoonstelling van Westvlaamse Schilder- en Beeldhouwkunst, Kon. Galerijen, 14-31 aug 1952 met : "Twee generaties", "Dode meeuw", "Strand", Werkvrouw" en "Zee".

Hij was lid en een tijdlang ondervoorzitter van de Kunstkring van Oostende en stelde in hun salon 1953 in de Koninklijke Galerijen tentoon (17-31 aug) met : "Oude Boer", "Langs de kaai", "Vis sorteren", "Even kijken", "Koeien" en "Op het strand".

In het salon 1955 van de Kunstkring (Kon. Galerijen, 09.07-01.08) exposeerde hij "De roeier", "Kaartende vissers" en "Heimwee".

Salon 1958 van de Kunstkring met : "Zonsondergang", "Landschap", "Huisvrouwtje" en "Boertje".

1960 : selectie : "Grote Prijs voor Schilderkunst stad Oostende.

Bron : biografische notitie van de kunstenaar.

109. Daniël HARDYNS

° Gent, 1951.

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met 3 Oostendse stadsgezichten. Was 1e laureaat van de wedstrijd.

Woonde Duinenstraat, 214.

110. Herlinde HEEMAN

Kunstschilderes uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Mélusine
- Pampelonne
- Angmar

Woonde in 1985 : Hendrik Serruyslaan, 78.

111. Patrick HERREGAT

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- De gouden koning
- De beklimming van de Everest
- Zonsondergang

Woonde in 1985 : August Vermeylenstraat, 79.

TOPONYMIE VAN 'S HEERWOUTERMANSAMBACHT (X) - 37ste BEGIN 't Westschependom van Oostende (1)

door J.B. **DREESEN**

Vandaag zitten we aan de westkant van de NIEUWE STAD Oostende. Ze werd nieuw genoemd, in tegenstelling tot de OUDE STAD, die ten noorden lag van de DIJK VAN HET BRUGSE VRIJE opgeworpen omstreeks 1390. De afbakening van de nieuwe stad werd begonnen in 1395 als een gevolg van de stormvloed van 1394 die het oude Oostende erg teisterde.

De algemene beschrijving van dit begin luidt als volgt (2) :

"Beghinnende oostwaert over van den voorseiden sticke, oostwaerts over DEN HEERWECH, tusschen den HEERWECH ande wests(yde), DEN HAVENVLIET ande oosts(yde), metten noordt(hender) anden DYCKERSGRACHT jeghens DE ZEEDYCK en metten zuudthende anden NIEUWEN OOSTENDSCHEN WATERGANK ende DE HAVENVLIET ende es TWESTSCHEPENDOM van Oostende".

We zitten meteen in een paar toponiemen die ons reeds bekend zijn. Laat ons echter eerst even, om een beter beeld te krijgen, dit 37ste begin situeren op een hedendaagse kaart (3).

Het 37ste begin was aan de westzijde begrensd door de HEERWECH en aan de oostzijde door de HAVENVLIET.

Met de HEERWECH wordt hier de weg bedoeld die van de toenmalige ZEEDIJK (dit is de hiervoor vermelde dijk van het Brugse Vrije) naar de NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG (de latere Sint Catharinakreek) liep. Iets westelijker, langs de Oostendse Watergang, liep die weg verder zuidwaarts om aan te sluiten op de KEIGNAARTWEG. Die weg werd door VLIETICNK de WESTCAINGAERDSWECH (4) genoemd dit in tegenstelling tot de OOSTCAINGAERDWECH die zuidwaarts over Zandvoorde naar Oudenburg leidde. Het noordelijk deel van de (oost) Keignaartweg ligt sedert 1584 in het tracé van de havengeul. De twee uiteinden van dit stuk HEERWEG kwamen nagenoeg overeen met de Koninklijke Villa en het Oud Hospitaal.

De HAVENVLIET of GROTE VLIET was een (voor die tijd) brede waterloop die de NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG, schuin door het huidige LEOPOLDPARK, door middel van de WESTSLUIS of BLAUWE SLUIS, ter hoogte van de huidige KURSAAL, in verbinding stelde met de (eerste) Oostendse HAVEN.

Aan de noordzijde was het 37ste begin begrensd door de DYCKERSGRACHT jegens de ZEEDIJK en ten zuiden door de NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG.

De DYCKERSGRACHT was de afwateringsgracht die tegen de Zeedijk (van 1390) lag. Die zeedijk lag iets ten noorden van de huidige zeedijk en het stuk met betrekking tot de noordelijke begrenzing van het 37ste begin is te situeren tussen de Koninklijke Villa en de Kursaal.

De NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG (de latere Sint Catharinakreek), liep, voor dit gedeelte althans, ter hoogte van de

Amsterdamstraat, zo ongeveer tussen de Peter Benoitstraat en de Ieperstraat.

Het 37ste begin was 67 gemeten, 2 lijnen en 52 roeden groot dit is in huidige maten uitgedrukt ongeveer 30 ha.

De Westsluis en de Oostsluis (die aan de oostkant van de stad lag) dienden om de verzanding van de haven tegen te gaan. Het waren dus SPUISLUIZEN. Het was zelfs zo dat dat de stad regelmatig aan de Watering van Woutermansambacht vroeg om hun afwateringssluis (ter hoogte van het latere Albertusfort) te sluiten omdat stad onvoldoende water had om te spuien.

In de nabijheid van de Westsluis stond het TAENHUUS (5) of het huis van de haringtouwers. De toenmalige HAVENINGANG lag tussen de huidige Kemmelbergstraat en de Ieperstraat, maar dan meer zeewaarts. Landwaarts van het Taenhuus stond de VIERBOET of VUURTOREN. Deze vormde met het Taenhuus als het ware een merklijn die het midden van HAVENGEUL aangaf. Aan de westkant van de Westsluis stond de Westmolen, een van de 5 molens die de stad op dat ogenblik rijk was (dit gedeelte van het 37ste begin wordt door VLIETINCK de MEET genoemd).

Op de zeekust van Vlaanderen, te Duinkerke, te Nieuwpoort, te Oostende en te Blankenberge waren er van oude tijden reeds vierboeten. Het waren eenvoudige, weinig verheven stenen torentjes waar men in de donkere nachten riet of stro op brandde. Wanneer de maan helder scheen achtte men de mededinging nutteloos en daarbij schadelijk en werd het licht van de vierboeten niet ontstoken.

De beschrijving van het 37ste begin start in de hoek van de Heerweg en Dijkersgracht en loopt langs de Heerweg zuidwaarts. Aan de oostkant dus van de lijn Koninklijke Villa-Oud Hospitaal.

1ste perceel...metten zuudthende an HUBRECHT VANDEVELDE v.uxoris landt met WIJLENT EEN HOFSTEDE veropstaende, en verder,...met enen DRYNCPIT by den noordtoosthender.

Het 2de perceel ligt aan de oostzijde van het vorig perceel...en is een PITTEDE STICKXIN.
Ook het 3de perceel dat ten zuiden van voorgaande ligt is een PITTEDE STICK.
Het 4de perceel ligt ten zuiden van de 3 vorige en is...NEDERE EN PITTEDE.

NEDERE = laag en PITTEDE = vol kuilen. Het gaat hier om stukken die uitgetegeld of uitgeturfd waren.

Het 5de en 6de perceel liggen met hun westkant weer aan de Heerweg. Het 6de is...op de noordtsyde NEDERST...en grenst...metten zuudts(yde) an naervolghende HOFSTEDE en LAND.
Het 7de perceel ligt aan de oostzijde van het vorige perceel zonder bijzondere vermelding.
Het 8ste perceel ligt weer met zijn westzijde aan de Heerweg. Op dit stuk staat...Ghelein fillius François DANNEELS hofstede wijlent op staet...daer de voorseiden Ghelein op wuende...ande zuudtzyde, zuudtwaerts in ende is byden westhende DWEERS DUERE GEDOLVEN.

Perceel 9 lig ten oosten van vorige zonder bijzonder melding.

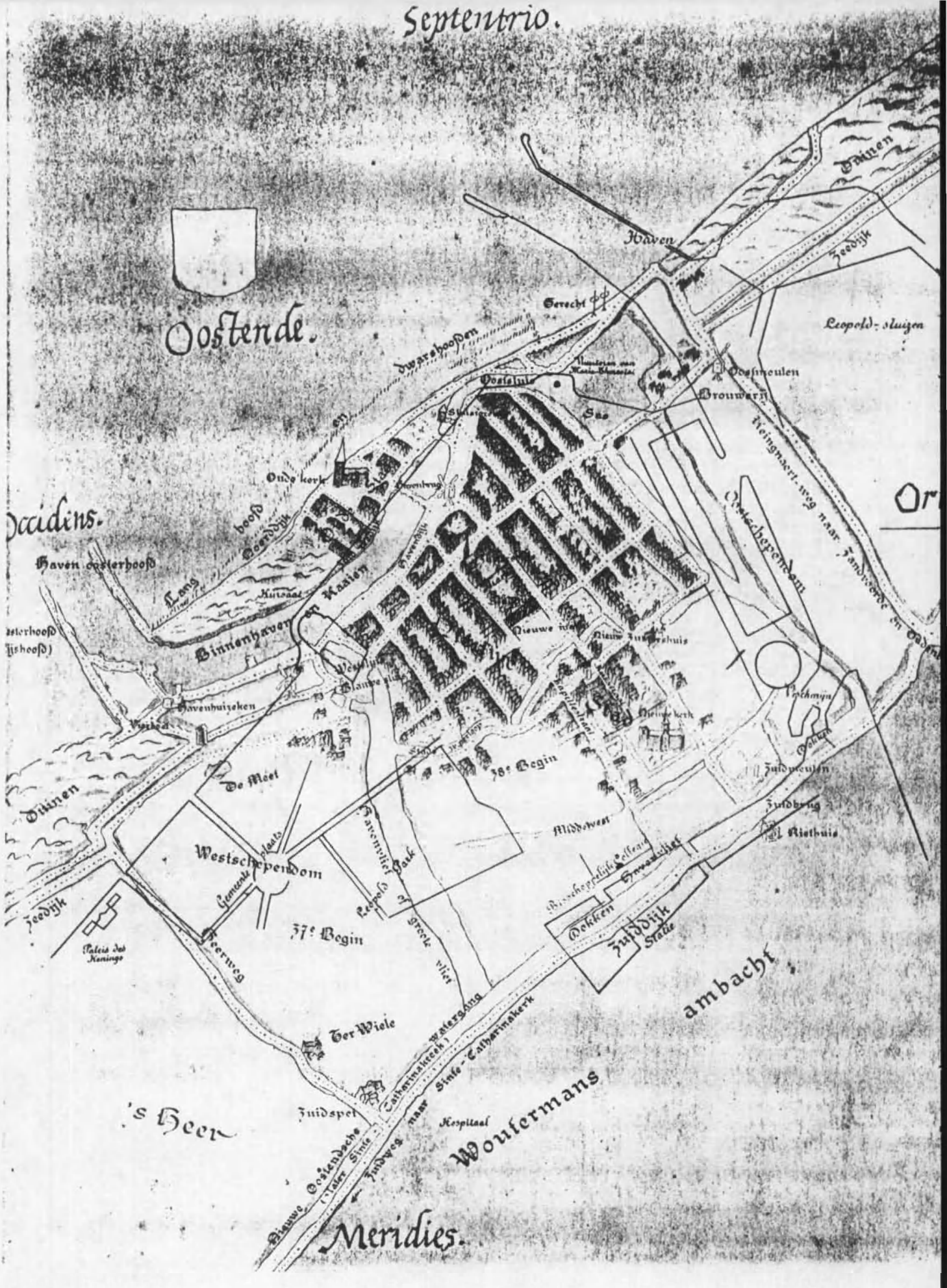
Septentrio.
Oostende.
Haven
Zeedijk
Leopold- sluizen
Oostmeulen
Brouwerij
Reingnaert-weg naar Zandvoorde en Oudenburg
Oudekerk
Oude kerk
Zeedijk
Occidens.
Haven oosterhoofd
Kursaal
Binnenhaven en Kasien
Nieuwe kerk
Oude kerk
Oosthoek
Zuidmeulen
Zuidberg
Stadhuis
De Meet
Middelweg
Westschependom
Gemeente plaats
Zeedijk
Paleis des Koninks
Veerweg
37e Begin
38e Begin
Oddken
Zuiddijk
Ter Wiele
Watergang
Sinte-Catharinakerk
's Heer
Zuidspel
Hospitaal
Wouwermans
ambacht
Meridies.

Perceel 10 ligt weer zuidelijk en verhaakt op de heerweg...up het zuudthende de HOFSTEDE daer Gheeraert MEES ub wuent en de HOFSTEDE is up huerselven AFGEDOLVEN.

DUERE GEDOLVEN en AFGEDOLVEN houden ook hier verband met uittegelen, uitturven of uitdijken.

Perceel 11 ligt aan de heerweg en heeft niets bijzonders.
Perceel 12 ligt met de westzijde aan de heerweg en met de zuidzijde aan de OOSTENDSE WATERGANG...metten zuudtwesthender ande HUELBRUGGHE (die de heerweg over de Oostendse watergang leidde). In die hoek ligt...de HOFSTEDE daer Hubrecht VANDEVELDE wuent (Hubrecht Vandevelde had in het 1ste perceel land waarop een verlaten hofstede stond).

Een HUELBRUGGHE was een, meestal in steen, gebouwde brug(getje) met een boog waar nog juist met een platte schuit onderdoor kon.

Vanaf hier volgen we in oostelijke richting de OOSTENDSE WATERGANG.

Perceel 13 ligt noordoost van perceel 12 en heeft niets bijzonders.
Perceel 14 ligt noordoost van 13 en raakt met...de westsyde aen de HUUSMAET van de voorseide Hofstede...
Perceel 15 aan de oostzijde van 14 heeft niets bijzonders.
Perceel 16...metten zuudthende anden OOSTENSCHE WATERGANG, jegens de SPEYE, met de westsyde an Hubrecht VANDEVELDE hofstede, stuk waarop het hofstedeke TER SPEYE opstaet. Dit stich heeft van ouden tyde HUEBEN GAES HOFSTEDEKIN.

Een HUUSMAET is een woning die bij een hofstede hoort, maar er niet aan vastgebouwd is.
Een SPEYE is een verlaat of een sluis, waarmee de waterstand in een waterloop kan geregeld worden en schuiten kunnen versast worden.

Perceel 17 ten noordoosten van voorgaande heeft niets bijzonders.
Perceel 18 ook ten noordoosten. Op dit stuk ligt...den UUTWECH van François WILZOETS.
Perceel 19 ligt...metter zuudthende langs de HAVENVLIET.
Perceel 20 ligt...metter zuudtsyde aan de HAVENVLIET...en er is sprake van...een UUTGEDARINCKT LEEN (een uitgeturft leen).
Perceel 21 ligt...metter oost ende zuudtsyde an de HAVENVLIET (de havenvliet moet hier een kleine bocht gemaakt hebben) want perceel 22 ligt...metter oostsyde van de HAVENVLIET.
Perceel 23 ligt westelijk van voorgaande en...is UUTGETEGHELT op de zuudthender.
Perceel 24 ligt met de oostsyde aan de HAVENVLIET.
Perceel 25 ligt...met de oostsyde aan de HAVENVLIET en met de...noordt oosthender an de DUERBRECH...(de deurbreck was de stadswaterloop die de stadswateren naar de havenvliet voerde).
Perceel 26 ligt zuidwestelijk van het vorige en is...een stick met eenen WALLE omtrent.
Percelen 27, 28, 29 en 30 liggen ten noorden van perceel 26, er zijn geen bijzonderheden vermeld.

Vanaf hier zitten we weer aan de noordgrens van het 37ste begin.

Perceel 31 ligt...metten noordthender an den DYCKERSGRACHT...

Perceel 32 ligt...metten noordthender an den DYCKERSGRACHT en den oosthende anden DUERBRECK...Er lag...enen grote PITTE by den westhender en het DRAEYHUUS en een HOFSTEDE verop staende...
Perceel 33...metter oostsyde an den HAVENVLIET en metter zuudthende an den DUERBRECK.

Het DRAEYHUUS had hier te maken met de controle van het doorgaand waterverkeer en de betaling van de tol en heffingen op vaartuigen en goederen.

Perceel 34...metter oostsyde anden HAVENVLIET, metter zuudtwestsyde anden DUERBRECH, metter noordthender breedst aan den DYCK, metter noordoosthender ande SPEYE en is het stick waar de HOFSTEDE op staat (waarschijnlijk de hofstede van WILZOETS die in perceel 18 een...UUTWECH...had).

Totdaar de beschrijving van dit belangrijk 37ste begin, belangrijk omdat het deel uitmaakte van de stad Oostende.

Toponiemen zoals DYCKERGRACHT, OOSTENSCHE WATERGANG, ZEEDIJK werden uitvoerig behandeld bij de bespreking van het 36ste begin (6). Enkele nieuwe toponiemen werden in de tekst reeds verklaard. De bewoners van de hofsteden hoeven geen nadere verklaring.

Bronnen

1. R.A. Brugge. Fonds Jonckheere nr. 1.290.
2. R.A. Brugge. Watering Blankenberge nr. 517. Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht. 37ste Begin. 1559.
3. E. Vlietinck. Het oude Oostende. Oostende 1897. blz. 146.
4. E. Vlietinck. Het oude Oostende. Oostende 1897. blz. 159.
5. J.B. Dreesen. Tijdschrift De Plate, jg. 1989. blz. 13.
6. J.B. Dreesen. Tijdschrift De Plate, jg. 1994. blz. 225.
   J. Verdam. Middelnederlandsch Woordenboek. 's Gravenhage 1932.

INDEX 1994 en 20-JARIGE INDEX

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op de voorbije jaargang.

U kunt ze bestellen door 150 fr. te storten op rekening 750-9109554-54 van "De Plate - H. Serruyslaan 78/19 - Oostende" met vermelding "Index 1994". Ze is ook te verkrijgen aan de balie van het Heemmuseum.

* * *

De cumulatieve index over de jaargangen 1971-1991 is ook nog steeds verkrijgbaar aan de balie van het Heemmuseum.
Prijs : 250 Fr

Dit "monumentale" werk (met een inhoudstafel van alle verschenen artikels gerangschikt volgens auteur, een overzichtslijst fotobladzijden en illustraties in de tekst, een overzichtslijst boekbesprekingen, en indexen op de persoonsnamen, de trefwoorden, de Oostendse maatschappijen en de straatnamen) is een onmisbaar instrument voor al wie regelmatig de Platetijdschriften consulteert

AANKOPEN, SCHENKINGEN EN ANDERE OPNAMEN IN INVENTARIS 1994

** DEPOVERE.D+E.
0160/94 BOTERKARN O 19cm H.41,5 cm.

0161/94 SIGARENPLANK.56x10x6 cm.

** DESNERCK.D.
0485/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Lenteconcert.Fees+Cult.Paleis.29/4/94.30x21cm.
b.New sound.Café St Jozef.Oostende.24/6/94.29,5x21cm.
c.Hedendaagse kubst in Mexico.PMMK.Oostende.17/10-6/12/93.30x21cm
d.Vlaamse vredesweek.27/9-3/10/93.29,5x21 cm.
e.Benefiet concert.Vuurtorenwijk.9/4/94.29,5x21 cm.
f.Vlaanderen onafhankelijk.VVB Oostende.25/3/94.29,5x21 cm.
g.Rommelmarkt.Vogelzang Oostende.25/9/93.29,5x26 cm.
h.Magic circus.Wellington Oostende.24-28/11/94.21x38,5cm.2ex.
i.Quaser.Nationale Steeredag.Oostende.23/10/94.24,5x42cm.
j.Toneel KVGO.Ik ben het,liefje.Feestpaleis.Oostende.nov93.32x45.
k.Seniorenacademie.Jan Frans Willems.20/9/93.29,5x42 cm.
l.Cenakel.3de Parochiehappening.25/9/z.j.30x42 cm.
m.OLV College.Wie boekt die vindt.maart94.29,5x42 cm.
n.Paramedici.Toneel.Een dag uit de dood van Piet Snot.3/94.30x43
o.Evangelische Kerk.Tentoonst.De bijbel.4/94.30x42 cm.
p.Showbizzschool.Educating Rita.apr/mei94.29x41,5 cm.
q.Cenakel.4de Parochie Happening.24/9/z.j.29,5x42 cm.
r.Conterdam.Lenteconcert.5/3/z.j.30x42 cm.
s.De Schelpe.Willy's Tour de Chant.25/11/94.30x42 cm.
t.De Schelpe.Easy listening music evening.6/5/94.30x42 cm.
u.De Bachanten.De dag dat de paus ontvoerd werd.okt/93.30x42cm.
v.Humanistisch Verbond.Verkiezingen.20/9/z.j.30x42 cm.
w.Co-center.Programma juni94.30x42 cm.
x.Co-Center.Co Kerst.11/12/93.30x42 cm.
y.De Bachanten.De storm van Shakespeare.mei/z.j.30x42 cm.
z.21 affiches Voordrachten Volkshogeschool.30x42cm.gemerkt 1tem21

0486/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Oostendse Bandshow93.6/11/93.32x62 cm.
b.PMMK.Retrospectieve Rik Wouters.2/7tem 25/9/94.41x60 cm.
c.2de Medioswandeltocht.26/9/93.42x60 cm.
d.Bier Co.A night of the blues.1/9/94.42x60 cm.
e.3de Fietseling Oostende.25/9/z.j.42x60 cm.
f.CKO.Patricia Kaas.Tour de charme.27/7/94.40x60 cm.
g.CKO.Tentoonstelling Christian Silvain.1-31/7/94.40x60 cm.
h.CKO.Chippendales.13+14/10/z.j.40x60 cm.
i.CKO.Bejart.Tokyo Ballet.24/10.93.40x60 cm.3 ex.gemerkt 1,2 en 3
j.CKO.La Traviata.3/10/93.40x60 cm.
k.CKO.Glenn Miller orchestra.27/8/94.50x70 cm.
l.CKO.Wien du stadt meiner traume.7/8/94.50x70 cm.
m.CKO.Salvatore Adamo.20/8/94.50x70 cm.2 ex.Gemerkt 1 en 2.
n.CKO.Vienna Ballet.23/9/94.50x70 cm.
o.MSKO.Tentoonstelling.De Lee.4/12/93-2/1/94.50x70cm.
p.Katharinakring.De toevallige dood v/e anarchist.nov94.42x60 cm.
q.Malpertuis.Het Misverstand.21-22/4/94.42x60cm.
r.Theaterproductions vzw.New Ophelia.feb94.42x70 cm.

0487/94 AFFICHE N/OOSTENDE.a.Johan Miro-S.Dali.Brugge.4/6-28:9/93.20x41cm
b.Poolse Muziek-en Volksdansgroep.Gistel.30/6-4/7/94.30x42 cm.
c.Tentoonstelling.Koen De Ceuleneer.18/11-31/12/94.Waregem.39x39.
d.Koriander.Lanceerconcert.15/10/93.Oudenburg.32x50 cm.
e.Devuyst.Lentesalon.Lokeren.27/3-7/5/94.38x53 cm.
f.M.Chagal-S.Dali.Brugge.4/6-28/9/94.32x50 cm.2 ex.Gemerkt 1+2.
g.Tentoonstelling.Maigret in Luik.Luik.26/6-31/10/93.30x40 cm.
h.ASLK.De jaren 30 in Belgie.Brusssel.25/2-5/6/94.30x66 cm.
i.Westinform.Opendeurdag.Brugge.13/11/93.36x49 cm.
j.Art-Link94.Damme.21/7-21/8/94.30x50 cm.
k.Tentoonstelling.Olympisme en Cultuur.1994.Brussel.11-12/94.41x60
l.Antiquairs Antwerpen.OpenDeur.nov-dec/94.41x60 cm.
m.Fats Domino in concert.Gent.5/11/z.j.40x60 cm.
n.Gemeentekrediet.Achter het witte doek.23/2-19/6/94.Brussel.
o.Antwerpen verhaal van een metropool.25/6-10/10/93.40x60 cm.
p.Wijncursus Anacreon.Vanaf september z.j.44x61 cm.
q.Europa aan tafel.Antwerpen.25/9-31/12/93.42x60 cm.
r.De arend en de zon.Brussel.23/9-19/12/93.40x60 cm.2 ex.
s.Tentoonstelling.Hooglied.25/2-22/5/94.Brussel.40x60 cm.
t.Depot Jabbeke.Laatste opendeur.25/9/93.40x60 cm.
u.Ouverture Gentse Opera.2/9/1993.60x40 cm.
v.Tweekorenconcert.Middelkerke.13/11/93.43x60 cm.
w.Jo Denver in concert.Gent.16/9/94.40x60 cm.
x.Ode aan Glenn Miller.Gent.7-8/10/94.40x60 cm.
y.De Vuyst.Jan Cobbaert.23/10-20/11/94.40x60cm.
z.21ste Int.Filmfestival van Vlaanderen.Gent.4-15/10/z.j.40x60cm
aa.Rallysport van Middelkerke.25/9/94.45x60 cm.
bb.Zoute Art.Expo.Tim Thompson.17/7-11/8/94.40x60 cm.
cc.Zoute Art.Expo.Alain Gaudin.13/8-4/9/94.40x60 cm.
dd.Nekka Nacht94.22/4/94.Antwerpen.40x60 cm.
ee.De Vuyst.Veiling.Oude+moderne kunst.9/10/93.Lokeren 47x70.2 ex
ff.Expo.Pierre Devos.PMCP-museum Jabbeke.16/7-16/10/94.40x62 cm.
gg.Zoute ART.Expo.Jan Desmarets.13/8-4/9/94.40x60 cm.
hh.Hans Memling.Brugge.12/8-15/11/94.40x60 cm.
ii.Rallysport van Middelkerke.10/10/93.44x62 cm.

** DEVRIENDT.G.mvr.
0191/94 KRANT.a.Fotocopie van "De Oostendenaar-L'Ostendais" 6dejg.nr2/ oktober 1938.b.Fotocopie van"De kleine Oostendenaar-Le petit Ostendais"nr1.donderdag 6 oktober 1932.c.Internationale Boek-handel te Oostende 1912-1952.Stencil 8 blz.

** DEVRIENDT.J.mvr.
0393/94 FOTO.7 foto's met zichten van de vernielingen in Ieper,Nieuwpoort IJzer,Westende ?enz.Gemerkt a tem g.

** DEVRIENDT.R.mvr.
0431/94 FOTO.6 foto's van zichten mbt tot het strands en de kust.
a.Middelkerke 1906.3 dames(naam o/achterzijde)v/strandcabine 73.
b.Middelkerke 1906.4 dames voor strandcabine 73.
c.Middelkerke 1906.Visserssloep op strand.
d.WO1.Groot kanon te Moere.
e.Le Zoute begin 20ste eeuw.Groepsfoto voor groot gebouw.
f.Le Zoute begin .Groep dames in straat.

0432/94 PORSELEINKAART.2 kleine portseleinkaarten.a.H.Pannier Ostende.
b.L.De Caster Casino d'Ostende.

** DHONDT.Y.
0429/94 FOTOCOPY en tekst ivm graf GUYNEMER.(Frans piloot WO1).

** DIERYCKX.
0189/94 HALFVERHEVEN BEELDHOUWERK in brons van hoofd van dhr Peters
(o.a Wagon Lits en Mailboten) o/e zwartmarmeren plaat en sokkel.
Getekend G.VANDENORIG.H 65 B 55 cm.O brons 93 cm.

0203/94 VISSERSKOSTUUM.Een broek en blouson(jumper) in zware blauwe wol
zoals vroeger door de vissers als zondagspak.Behoorde ooit toe
Isidoor Pincket en werd nog door hem gedragen.

** DREESEN.J.B.
0028/94 AANWIJZER van briefwisseling DE PLATE over de jaren 1974 tem 1992.

0035/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Affichette "Schatten op zolder.42x30.21/11/93.
b.De Kiosk.Rommelmarkt.20/11/93.30x21 cm.
c.Galabal Zeemacht.Casino-Kursaal Oostende.11/2/1994.3ex.28x66cm.

0036/94 NOTULENBOEK van De Plate voor de jaren 1989 tem 1993.

0095/94 PLAN.Afdruk van een plan van de Zandvoordse Polder in 1763.69x49.

0117/94 AFFICHE N/OOSTENDE.L'Histoire autrement.Historial de la Grande
Guerre.Peronne-Somme.80x60 cm.

0118/94 FARDE met documentatie.Historial de la Grande Guerre.Peronne-
Somme.(5 drukwerken.)

0123/94 FARDE met teksten en foto van archeologische site Raversyde.
12 blz met 1 fot en 1 tekening.

0124/94 BROCHURE.De Clerck Jan.20 blz tekst+7 repro's in kleur van schil-
derijen en een foto van de Oostendse kunstschilder Jan De Clerck.

0127/94 KRANT.Het Visserijblad.25/9/1937.

0132/94 AFFICHE OOSTENDE.Gevels en gebouwen.100 jaar breken en bouwen te
Oostende.z.d. Thematentoonstelling Heemmuseum okt93-jan94.

0157/94 HERDENKINGSTEGEL.2 stuks 15,5x7,5 cm. Sint Godelieve.Oostende.
a.Zwart met wit beeld en tekst.b.Beige met bordeaux beeld e/tekst

0158/94 BOEK.7 jaargangen v/h Maritiem tijdschrift Neptunus in 7 boekdelen
gebonden.a.Neptunus-Info Marine.22+23 ste jrg.nrs 149 tem 160.
b.Neptunus-Info-Marine.24+25 ste jrg.nrs 161 tem 172.
c.Neptunus-Info-Marine.26+27 ste jrg.nrs 173 tem 183.
d.Neptunus-Info Marine.28+29 ste jrg.nrs 184 tem 196.
e.Neptunus-Info Marine.30+31 ste jrg.nrs 197 tem 208.
f.Neptunus-Info-Marine.32+33 ste jrg.nrs 209 tem 220.
g.Neptunus-Info Marine.34+35 ste jrg.nrs 221 tem 230.

0166/94 BROCHURE.L'EUROPE.Un dossier du Soir.Dec 1992.94 blz.

0188/94 BOEK.Marcel DE MEY.A bord d'un voilier long courrier.335 blz.
Pro Memory.7 exemplaren van dit boek te verkopen aan de balie.

0216/94 BROCHURE.Un dossier du Soir.L'EDUCATION.octobre 1993.95 blz.

0232/94 KOGEL.5 kogels voor pistool caliber 7 mm.

0233/94 DRAAGGESP.Metalen draaggesp 9x8 cm.

0237/94 DRAAGSTUK in metaal voor erfteken.4,5 cm.Gemerkt Flandria RVBR
10 april 1892.

0238/94 DRAAGKLEM voor strikje "Le Tenor".7 cm.

0239/94 PRIEM in metaal. 13,5 cm.

0241/94 DRUKLETTER X.2,3 x 1 cm.

0277/94 AFFICHE OOSTENDE.Tentoonstelling fotografie " Oostendenaars" MSKO
30/4 tot 29/5/94.59 x42 cm.Gemerkt a.
b.Kalender KRO.van 16/3 tot 1/4 en van 19/4 tot 6/5/94.42x29,5.
c.SCHILDERKUNST.Dirk Michiels.MSKO.30/4-29/5/94.55x42 cm.
d.TONEEL.Eenentwintigen.Neptunus.22 en 23/4/94.
e.VOORDRACHT.Perversies.Volkshogeschool.25/4/94.42x31 cm.

0278/94 AFFICHE N/OOSTENDE.4 affiches met activiteiten buiten Oostende.
a.ARCHEOLOGIE.Kuil 3,Sleuf 6.Archeologie in Vlaanderen.Brussel.
24/2-15/4/94.69x49,5 cm.
b.FOTOGRAFIE.Airshow en Sail '90.Izegem.8,9en10/4/94.64x45 cm.
c.SCHILDERKUNST.Art kartel.Middelkerke 30/4-26/6/94.42,5x52 cm.
d.MARITIEM FESTIVAL.Blankenberge 12 mei 1994.60x40 cm.

0294/94 AFFICHE OOSTENDE.2 affiches+brochure mbt Viering Bevrijding.
a.TENTOONSTELLING.De bevrijding v/Oostende.21/5-16/6.50x70cm.3ex
b.PROGRAMMA.Jubileumviering 50D.Day.4/6/94.Oostende.43x61 cm.2ex
b.BROCHURE.Jubileumviering 50.D.Day.16 blz.

0309/94 AFFICHE OOSTENDE.a.FOTOTENTOONSTELLING.Oostendenaars.30/4-29/5/94
b.Kalender KRO 14/5 -6/6/94.c.Oostende Vroeger en nu.Obekin.24/5.
d.Rommelmarkt 7 en 21/5/94.e.De rollen v/d Dode Zee.Obekin.22/3.

0319/94 KRANT.Bijzondere uitgave De Streekkrant Bijlage Kerst e/Nieuwjaar
Oostendse Editie 10/12/92.

0320/94 FLES EN GLAS.1 fles m/spanstop en 1 bolglas beiden gemerkt OERBIER.

0324/94 DRAAGTEKEN in koper met gekroonde adelaar en het nummer 21.
14x11 cm.Waarschijnlijk van een shako.

0383/94 SCHROEFLOG voor kleine vaartuigen.lengte 30 cm.

0394/94 ZEILMAKERSGERIEF.a.Een zeilpalm.b.Een zeilnaald.c.Een klomp
bijenwas.d.Een kluwen zeilgaren.

0395/94 RATTENSCHILD.Rattenschild i/roestvrij staal.0 50 cm.3 stuks a,b+c.

0416/94 FOTOKADER.3 klassieke fotokaders.a1+2.58x26cm.b.26x42,5 cm.

0439/94 PORTRETLIJST.a.Portretlijst glas met houten lijst.23,5x18 cm.
b.Portretlijst glas met houten lijst.18x24cm.
c.Fotowisselijst 30 x 21 cm.

0451/94 AFFICHE OOSTENDE.a.26 ste Oostendse Revue.Woa Goan we noatoe.
43x61 cm.Casino-Kursaal.5-10-11 en 12 nov94.
b.Voordracht Obekin Mariakerke."Paster Pype" door J.B.Dreesen.
29,5x42 cm.

0454/94 LOODTANG.1 loodtang klassiek model 16,5x5 cm + een lot loodjes.

0459/94 BROCHURE.Programmaboekje +Uitnodiging v/h 16 de Galaconcert ter gelegenheid van Koningsdag.16 november 1994.Brugge.

0461/94 DRUKWERK.a.Veilingslijst De Plate.26/1/1989.b.Tentoonstellingsgids.Europa aan tafel.Plantin-Moretiusmuseum.Antwerpen.1993.
c.Boekenlijst Museum Sterckshof-Zilvercentrum.Antwerpen.d.Overdruk.Karel Degryse.The origins of the growth of West-European tea-trade in the 18th century.e.Prijslijst publicaties Koning Boudewijnstichting.maart 1994.

** ELLEBOUDT.T.
0306/94 GEDACHTENIS.Kostbare gedachtenis.Eerste kommunie Helene DEMEY.
Sint Peter en Paulus 27/3/1894.Ingekaderd 40x32 cm.

** E.DELMOTTE STICHTING
0152/94 BEELSHOUWWERK.Hoofd van Ephrem DELMOTTE op plaat en sokkel.Afmetingen hoofd 33x23 cm.Plaat 42x32 cm met sokkel 59 cm.Geelachtige terra-cotta.Gemaakt door Maurice Huysman 1994.

** FALISE.J.P.
0207/94 BROCHURE.7de Geschiedkundige Boekenbeurs voor Vlaanderen.Gent 1994.19 en 20/2/94.

0442/94 FOTO.Foto zw.9x13 cm.LCP Pierre Beauprez i/uniform nr10 Commando.

** GALLEYN.
0111/94 BOEK.R.DE VRIERE.Silhouettes Ostendaises.Extrait du Journal.
Le Carillon.1919-20-21-22.107 blz.

** GEMEENTEKREDIET.
0133/94 AFFICHE N/OOSTENDE.Europese prijs Stedelijke geschiedenis.
Gemeentekrediet 1994.60x30 cm.

** GEVAERT.F.
0034/94 ERE-DIPLOMA.Fotocopie van ere-diploma in 1946 door de stad Oostende uitgereikt aan leden van de Vrijwillige Reddingsdienst gedurende de oorlog 1940-45.30x42.3 ex.gemerkt a,b en c.

0299/94 JAARBOEK.De Heraut 1993.Zanten uit t'Vynckx-en Woutermansambacht.

Uitgave van de Confrerie.Bredene.132 blz.

0366/94 KLEIN DRUKWERK verband houdende met WO2.
a.Dienstausweis op naam van R.Van Leenhove.Bredene.14/4/1944.
b.Inlevering Non Ferro metalen o/n van Van Leenhove.5/12/1941.
c.Pamflet.De verdediging tegen parachutisten.5 blz.? 1940 ?
d.Kaart van Producent o/n.Leenhove Ren{.13/9/1946.

0367/94 VLIEGEND BLAD verband houdende met WO1.
a.Vliegend blad Schimplied op de keizer. e.a 4 liederen .
b.Les grands succes du jour 1914-1918.Y n'faut que du kakhi e.a 3 liederen.

0368/94 VLIEGEND BLAD.Liederen gezongen door Cooren Elise.Ostende.?1914?
Dubbel blad.6 liederen.Julia de onbekende vluchteling e.a.

0369/94 TABEL VERVOERPRIJZEN NMBS.Oostende-De Zoute.Tweetalig.1 lijst van de halve prijzen.1 lijst enkele kaarten.

0370/94 FORMULIER PRO JUSTITIA van de Burgerwacht van Oostende.Tuchtraad.

0371/94 BERICHT aan de Bevolking.Richtlijnen voor de inwoners (van Oostende)geteisterd door de overstromingen.2/2/1953.2 blz.

0372/94 ABONNEMENT.Nederlands Toneel.1982-83.C.K.Oostende.o/n Gevaert.

0373/94 BROCHURE van de RMT.a.Compas.Winter 1993-94.b.Business on board (van Ostend Lines) 1994.

0374/94 KLEURBOEKEN.3 kleurboeken zoals uitgereikt aan de kinderen a/b P en O European Ferrys.

0375/94 BROCHURE.2 brochures ivm Open monumentendag Vlaanderen.11/9/94.
a.Open monumentendag Oostende 11 september 1994.65 blz.
b.Open monumentendag Vlaanderen 11/9/94.Bijlage bij Bouwbedrijf nr 22-23 van 12 augustus 1994.

0376/94 PERSONEELSLIJST op naam van Camiel Verlinde.Bredene.15/2/1942/

0380/94 PROGRAMMABROCHURE.11 juli viering 1994 te Oostende.

0381/94 BIBLIOGRAFIE.Bernard Goorden.Le Diable en Belgique.69 blz.
Bruxelles 1982.

** GILLES.M.mvr.
0385/94 FOTOTOESTEL.a.Fototoestel Kodak Brownie Mod 1 met lederen etui.
b.Fototoestel Kodak Instamatic 100 met lederen etui.

** GOBERECHT.H.
0449/94 BOEK.a.Tentoonstellingsgids.Contemporary Flemish Art.Kilkeny Castle Eire 1981.36 blz.Reeks Vlaamse kunstenaars waaronder Nadine Zeebroek
b.Dagboek Karel van de Woestijne.Antwerpen 1974.Nr385.47 blz.
c.Een bundel krantenknipsels " Historiek der bombardementen van Oostende.25 knipsels uit Oostendse krant.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1995

- elke zaterdag
- van 25 februari t/m 05 maart (gesloten 28 februari)
- van 01 april t/m 17 april (gesloten op 04 en 11 april)
- van 25 mei t/m 28 mei
- van 03 juni t/m 05 juni
- van 15 juni t/m 17 september (gesloten elke dinsdag)
- van 28 october t/m 05 november (gesloten 31 oktober en 01 november)
- van 23 december t/m 07 januari 1996 (gesloten 25 en 26 december, 01 en 02 januari)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET **UITVAARTKONTRAKT** IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS **UW WENSEN** EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIELE**
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 24
NUMMER 4
MAAND april 1995

IN DIT NUMMER

blz. 110 : **Y. VAN HYFTE** : Oostende 3 dagen in rouw : 11 - 14 oktober 1850.

blz. 112 : **R. VANCRAEYNEST** : Nijverheidsinstellingen in de gemeenten rond Oostende in de tijd van Willem I.

blz. 114 : **J.G. DE BROUWERE** : Wat voor wijn kocht een XIXde eeuwse Oostendenaar ?

blz. 115 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (35).

blz. 120 : **J.B. DREESEN** : De ijskelder van Hamman en het transport van ijs over zee.

blz. 122 : **N. HOSTYN** : Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende (8).

blz. 126 : 3de lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1994.

APRIL - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activeiten die doorgaan in de loop van de maand april.

APRIL I - ACTIVITEIT. WANDELVOORDRACHT

Wij nodigen U uit op

zaterdag 8 april 1995 om 15 uur

op het kruispunt van Rozen- Lijsterbes-, Anjelieren- en Schermplantenlaan, vóór de kerk, voor een studiebezoek aan de

ONZE LIEVE VROUW HEMELVAARTKERK

De organisatie van dit studiebezoek berust, eens te meer, bij ons bestuurslid en kerkenkenner bij uitstek de heer Jean Pierre **FALISE.**

Deze moderne kerk, met een rechthoekig grondplan en een aangebouwde toren, werd in 1958-59 gebouwd naar de plannen van de Oostendse architect SMIS. De brandramen zijn van de hand van de Oostendse glazenier Cor WESTERDUYN. De heiligenbeelden in keramiek werden gemaakt door de Oostendse beeldhouwer, schilder, keramist August MICHIELS. De kruisweg, aangebracht in de omgang rond-koor, is van een ander bekend Oostends schilder Willie BOSSCHEM. Oostendser kan het dus niet.

Toch kregen ook enkele buitenstaanders een kans. Het kunstig tabernakel is van edelsmid Maurits CLAEYS uit Brugge en het orgel werd gebouwd door PELS uit Herselt.

De H. DEVOTA (Nationale Heilige van Monaco) wordt hier vereerd. Dit ingevolge de jumelage van Oostende en Monaco bij welke gelegenheid een prachtig relikwierijve werd overhandigd door Prins Rainier van Monaco.

Minder gekend door de mensen van stad is deze kerk echter een bezoek overwaard, zij maakt een zeer harmonische en rustige indruk op de bezoekers.

Deelname is vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Maak van deze gelegenheid gebruik om Uw kennis van ons stadspatrimonium te verrrijken met een minimum inspanning. Elk zegge het voort en noteer het rendez-vous op 8 april.

APRIL II - ACTIVITEIT. AVONDVOORDRACHT

Een avondvoordracht met dia's en documentatiemateriaal gaat door op

donderdag 27 april 1995 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

MEI I-VOORDRACHT

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een namiddag-voordracht met lichtbeelden op datum van

woensdag 3 mei 1995 om 14u30

in de Conferentiezaal van de VVF.Oostende.Dr.Colensstraat 6.

Het onderwerp : OOSTENDE IN DE TWEEDE WERELDOORLOG
Minder gekende feiten uit de meidagen 1940

De spreker : de heer Roger REUNBROUCK.
Bestuurslid van de Kulturele Raad Oostende en gekend WO2 kenner.

Als men het over de meidagen van 1940 te Oostende heeft is er meestal enkel spraak van de bombardementen en de aangebrachte vernielingen.Dat gebeurt dan op basis van de bestaande foto's. Maar er zijn ook andere facetten verbonden aan deze periode. We hebben de heer Reunbrouck bereid hebben gevonden ons hierover uitvoeriger te onderhouden.Als geen ander Oostendenaar heeft hij deze periode beleeft en in zijn geheugen gegrift.
Deze namiddag gaat hij uitvoerig in op onderwerpen zoals ;het verblijf van het 7de.Franse Leger te Oostende;de passage en het verblijf van de Belgische regering en de diverse ministers in onze stad; het reserve hospitaal in Hotel de la Plage;de Conscience school story;het broodschip Aboukir en dies meer.Van de gelegenheid maakt hij gebruik om enkele minder gekende of onbekende lichtbeelden te tonen van plannen en foto's uit deze memorabele periode.
De heer Roger Reunbrouck koppelt zijn legendarische kennis aan een uitstekende verteltrant waardoor ook deze voordracht weer een must wordt voor eenieder met belangstelling voor de Oostendse geschiedenis.
Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort en wij rekenen op Uw aanwezigheid.Tot woensdag 3 mei 1995 om 14u30.

J.B.Dreesen.

Het onderwerp : 125 JAAR ZEESTATION, VAN DE DEBARCADERE TOT OOSTENDE KAAI.

De spreker : de heer Ferdinand GEVAERT, bestuurslid van De Plate.

Het eerste Oostendse Zeestation heette in de volksmond "Débarcadère" het franse woord voor "aanlegplaats - landingsplaats". Het was de plaats waar de passagiers van de Oostende-Doverlijn inscheepten of ontscheepten. Als zij van of naar de trein moesten dienden ze zich te verplaatsen naar het Spoorwegstation dat iets verder op het Hazegras lag.

Omstreeks 1870 had men reeds een nieuw zeestation in gebruik genomen met hotel en buffet, maar de verbinding naar de trein bleef haperen. Die kwam er eerst op het einde van de vorige eeuw. Het Zeestation werd toen ook een volwaardig Spoorwegstation.

Over de ontwikkeling van deze brok Oostendse zee- en landgeschiedenis spreekt U vanavond ons geacht bestuurslid de heer Ferdinand GEVAERT. Als geen ander beheerst hij de geschiedenis van het Oostendse transportwezen te water en te land. Daarbij huldigt hij de gulden regel dat een beeld of een tekening meer dan honderd woorden waard zijn.

Een voordracht die U niet moogt missen omdat ze U zeer veel zal bijbrengen over dit aspect van de Oostende-Dovertrafiek. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort en wij verwachten U stellig.

J.B. DREESEN

OUDE FOTO'S GEVRAAGD !

Ten einde het boekje "100 jaar Vrij Onderwijs te Mariakerke" te kunnen verluchten met foto's wordt dringend een oproep gedaan op al wie foto's in het bezit heeft omtrent het vroegere "schoolleven" in de vrije scholen van Mariakerke en Raversijde. Het betreft dus zowel de jongens- als meisjesschool (dus ook de Zwitserlandstraat). Deze kunnen afgegeven worden in beide scholen en in het klooster of ze worden opgehaald na een telefoontje (059/50.55.47 of 59/70.70.26). Uiteraard worden die nadien terugbezorgd.

FOTOTENTOONSTELLING

Tijdens het laatste weekend van april wordt in het O.L.-Vrouwcollege, Aartshertogstraat, 26 te Mariakerke een fototentoonstelling gehouden over "100 jaar Vrij Onderwijs te Mariakerke".

De tentoonstelling wordt geopend op zaterdag 29 april om 18 u na een academische zitting. De fototentoonstelling is verder doorlopend toegankelijk op zondag 30 april vanaf 10u30.

Op de tentoonstelling zal een boekje omtrent een eeuw vrij onderwijs te Mariakerke te koop aangeboden worden.

OOSTENDE 3 DAGEN IN ROUW : 11-14 OKTOBER 1850

door **Yvan VAN HYFTE**

"S.M. la Reine est morte au palais d'Ostende, aujourd'hui à 8 heures 10 minutes le matin". Met die woorden begint het officieel communiqué die Ch. ROGIER, minister van Binnenlandse Zaken naar de inspecteur generaal van alle burgerwachten in het land laat verspreiden.

De feiten die hieraan voorafgingen, zijn voldoende gekend (1). Zowat een maand vóór die bewuste 11 oktober komt de 38 jarige, toen al doodzieke Louise-Marie-Thérèse-Charlotte- Isabelle d'Orléans vanuit Laken naar de kust in de hoop dat de Oostendse zeelucht haar goed zou doen. De verbanning van haar Franse ouders en de dood van haar eenjarig kind hadden haar flink wat psychisch aangetast.

Al vanaf 5 oktober hebben de medische bulletins het als maar over "...la grande faiblesse qui s'est compliquée d'un redoutable fièvre...". Diarree en hoest nemen zienderogen de krachten af. Iedereen vreest een fatale afloop die er komt in de armen van haar moeder...

Minder gekend zijn de eerste dagen nà haar overlijden. Hierover vond ik een werk uit 1851 (2), dat de enige koninklijke uitvaart die Oostende heeft gekend, vrij uitvoerig behandelt. Van de 3 dagen rouw wil ik een evocatie geven.

* * *

Nauwelijks een paar uur na haar overlijden weet iedereen in het onbeduidende Oostende (13.000 inwoners) wat er in het koninklijk paleis in de Langestraat gebeurd is. Alle winkels en vensters van particuliere huizen worden gesloten. Velen willen haar nog een laatste maal zien. Enkel de bedienden en het werkvolk van het paleis worden toegelaten.

10.00 u. In de parochiekerk wordt een mis opgedragen in aanwezigheid van de Belgische en Franse koninklijke families. Koningin-moeder Marie Amélie dwingt door haar serene verschijning respect af bij de aanwezigen. In een inderhaast gebouwde eenvoudige rouwkapel naast de doodskamer wordt een tweede mis gelezen. Leopold I, de hertog van Brabant, de graaf van Vlaanderen en de jonge prinses Charlotte zitten geknield vóór het levenloze lichaam. Aan Franse zijde is er Marie Amélie, de hertogin van Orléans, prinses Clementine, de prins Joinville en de hertog van Aumale. Naast het medisch team bevinden zich ook nog een aantal hoogwaardigheidsbeklederS onder deze gekroonden en ongekroonden.

Ondertussen zijn de ministers ROGIER en VAN PRAET, samen met hofmaarschalk DE MARNIX vanuit Brussel gearriveerd want over een uur wordt de overlijdensakte getekend. Eerst moeten de 3 dokters officieel de dood hebben vastgesteld. Onder de 9 getuigen die ondertekenen, is eveneens Burgemeester SERRUYS (3).

12 oktober. Oostende rouwt. Huizen, winkels, luiken, alles blijft dicht. In de haven liggen Belgische, Engelse, Hollandse en

Pruisische schepen met de vlaggen halfstok. Aan consulaten hangt zwart krib aan de vlaggestok... Vóór Langestraat 69 troepen zwijgzaam nieuwsgierigen samen. Op beleefd verzoek van de schildwachten verwijderden zij zich in alle rust. Binnen is er die morgen een mis in de geïmproviseerde rouwkapel. Enkel de hertog van Nemours is afwezig; hij is bedlegerig in het hotel Fontaine, een eind verder in de zelfde straat. Zwarte behangen stof dekt de vensters af. Tegenover de lijkbaar staat een altaartje waarrond 3 rijen kaarsen de kamer verlichten. Op haar sterfbed ligt Louise met samengevouwen handen en armen geplooid op de borst.

Alvorens het lichaam te balsemen, mag de Oostendse tekenaar VAN CUYCK met grote nauwkeurigheid een rustig ingeslapene vereeuwigen.

Nu is de menigte aan de beurt die wat opdringerig staat te wachten vóór de verschillende ingangen van het paleis.

Na de middag gaan 4 artsen over tot een autopsie waarna de balseming kan beginnen. Daarna wordt de koningin te midden wit en zwart satijn in een foedraal neergelegd die op zijn beurt past in een loden kist. Alles wordt geborgen in één mahoniehouten kist met zilveren sloten en plaatjes die om 19.00 u voor eeuwig dichtgaat. In de naburige straten en vóór het paleis blijven de mensen geduldig wachten.

13 oktober. 's Morgens worden 3 missen gelezen. Koning Leopold I en de hertogin van Orléans wonen een religieuse plechtigheid bij in de Anglicaanse kapel.

14 oktober. Een maandag. Al om 7 uur leest de bisschop van Brugge de mis in de rouwkapel. Iedereen is aanwezig. Om het half uur klinkt een kanonsalvo. Om 8 uur rijden 6 wagens van het hof de koninklijke familie naar het station. De zwarte sluiers van Marie Amelie en haar dochter verbergen hun verdriet. Op straat zie je niks dan zwarte kleren. Arme volksvrouwen kunnen enkel een zwarte band op hun muts dragen. De Oostendse maatschappij Concordia deelt rouwprentjes uit.

Om 10 u begint de stoet zich te vormen. Van het paleis tot aan het spoorwegstation vormt de burgerwacht en het garnizoen een erehaag : Langestraat - Comediestraat (nu Louisastraat) - Wapenplein - Kapellestraat - Sint Thomasstraat (nu Kapellestraat) - Station (4 a).

Vooraan loopt een peloton van het 7e Linie. Daarna de Oostendse muziekverenigingen, de Sint Sebastiaansgilde met zijn vaandels, de Société des Frères d'Armes de l'Empire, de Oostendse vissers met hun vlaggen, afvaardigingen van maatschappijen uit de omgeving. Vervolgens de infanterie en de artillerie van de Burgerwacht, een Bataljon van het 7e Linie, de Oostendse geestelijkheid en de lijkwagen getrokken door 6 "aangeklede" paarden. Die is volledig bedekt met zwarte lakens. Bovenop een kussen met de koninginnekroon erop (4 b).

Vóór het station stellen alle maatschappijen zich in een vierkant op. Enkel de geestelijkheid, de ministers en de officieren van het Hof gaan binnen. Spoorwegmannen in rouwuniform dragen de kist naar een wagon die volledig in het zwart is omhuld en waarop een zijden kussen met de kroon rust. Binnenin hangen zwarte draperiëen met zilveren franjes. Er is plaats voor een altaar waarop 12 kaarsen

branden. In het midden staat de kist tussen 4 bidstoelen waarop 4 kanunnikken van het bisdom Brugge plaats nemen. Onder haar naam op de doodskist lezen ze "née à Palerme le 3 avril 1812).

Vóór en achter die rouwwagon zijn elk nog twee rijtuigen aangekoppeld. De "Genoveva van Brabant" trekt het konvooi en rijdt onder musketsalvo's het station uit. Burgemeester SERRUYS, volksvertegenwoordiger VAN ISEGHEM en de Westvlaamse gouverneur vergezellen de stafofficieren en de eredames, richting Brugge....

---

(1) Voor de laatste levensweken verwijs ik naar het boeiend historisch werk van M. KERCKVOORDE "Louise Marie van België. Het vergeten leven van Louise Marie, eerste koningin van België". Tielt 1989.

(2) J.P. LEPAGE : "A la mémoire de sa majesté Louise Marie d'Orléans, première reine des Belges". Bruxelles 1851.

(3) Ook nog aanwezig waren : de ministers C. D'HOFFSCHMIDT en F. ORBAN, de luitenants-generaal baron PRISSE en graaf GOBLET D'ALVIELLA en de intendant van de civiele lijst CONWAY.

(4 a en b.) zie A. VERBOUWE : "Iconografie van het arrondissement Oostende" nr. 590 en afbeelding nr. 36.

NIJVERHEIDSINSTELLINGEN IN DE GEMEENTEN ROND OOSTENDE IN DE TIJD VAN WILLEM I

door **Raymond VANCRAEYNEST**

Op 16 oktober 1818 vroegen de gedeputeerde Staten van de provincie West-Vlaanderen aan de steden en aan de districten een staat op te maken van de fabrieken, manufacturen en andere nijverheidsinstellingen. Daarbij werd gevraagd op te geven : de aard van de instellingen en hun aantal, het aantal tewerkgestelde werklieden, het gemiddeld dagloon dat hun werd uitbetaald, de vroegere en de huidige toestand van het bedrijf, de bestemming van de afgewerkte producten, de factoren die schadelijk zijn voor de voorspoed van het bedrijf, de maatregelen die moeten getroffen worden om die nadelen weg te werken.

De Koninklijke Commissaris voor het district Oostende, Auguste WIELAND, gaf daarop antwoord op 4 november 1818 (1) voor al de gemeenten van het district, waaruit ik de aangrenzende gemeenten van de stad Oostende heb gelicht : Mariakerke, Stene en Bredene. Oostende als stad viel niet onder het gezag van districtcommissaris WIELAND.

MARIAKERKE

De enige nijverheidsinstellingen zijn twee molens :

1) Eén windmolen voor graan waar één arbeider werkt die één gulden verdient. Eertijds bloeide de zaak beter en nu is de toestand middelmatig.

2) Eén windmolen die 2 arbeiders tewerkstelt die één gulden verdienen. Vroeger gingen de zaken beter maar nu begint het weer goed te gaan. Deze molen dient om beurten om olie te persen (olieslagerij) en om gerst te pellen.

De eerste molen is waarschijnlijk de Albertusmolen en de tweede deze die stond bij de Molenstraat (zie : Germain BILLIET, Omtrent de Albertusmolen in Mariakerke, in De Plate, jg. 24, nr. 1, januari 1995, p. 10-16).

STENE

De vermelde instellingen zijn hier :

1) Twee steenbakkerijen die 40 werklieden tewerkstellen die 71 tot 80 cent verdienen. De zaken gaan goed; er zijn nog 12 arbeiders in dienst voor het vormen van de stenen en deze verdienen één gulden per duizend stenen.
2) Eén windmolen om graan te malen waar één arbeider is tewerkgesteld die één gulden verdient. De zaak draait goed.

BREDENE

Deze gemeente is veruit de grootste nijverheidsgemeente zoals blijkt uit volgende opsomming :

1) Twee brouwerijen die 4 arbeiders tewerkstellen die 1 gulden, 42 cent verdienen. Eertijds waren het bloeiende zaken. Nu is er één die sinds 4 jaar bijna niet meer werkt, te wijten aan geldgebrek van de eigenaar. De toestand van de andere is zoals vroeger. Ze zetten hun produkten af in Bredene en in de omliggende gemeenten.
2) Eén steenbakkerij die 18 arbeiders tewerkstelt die 95 cent per dag verdienen. Zes jaar geleden was het een zeer bloeiende zaak wegens de werken aan de fortificaties van Oostende.
3) Twee paardemolens om graan te malen die 2 arbeiders tewerkstellen tegen 60 cent per dag. Ze worden alleen gebruikt om het graan te malen dat afkomstig is van de oogst en bestemd is voor het verbruik van de eigenaars.
4) Drie windmolens om graan te malen stellen 3 arbeiders tewerk tegen 60 cent. De zaken gaan goed voor zover de middelen het toelaten.
5) 14 windmolens om hout te zagen (zaagmolens). Daar werken nog 8 arbeiders tegen 60 cent. Eertijds een zeer bloeiende zaak, maar nu gaat het zeer slecht. De afzet is bestemd voor gans het Koninkrijk der Nederlanden, maar de handel is nu in verval. Van de 17 molens die er aanvankelijk waren werden er al 3 afgebroken en van de 14 overblijvende zijn er 2 die nog amper kunnen werken.
6) Twee zoutziederijen die 4 man tewerkstellen tegen 78 cent. De zaken gaan ook nu nog zeer goed. De leveringen gebeuren in Bredene en in de omliggende gemeenten en ook in de steden Oostende en Brugge.

---

(1) Rijksarchief Brugge. West-Vlaanderen, Modern archief, 2e reeks, bundel 717.

WAT VOOR WIJN KOCHT EEN XIXde EEUWSE OOSTENDENAAR ?

door J.G. DE BROUWERE

De heer directeur van de "Mont de Piété" was verleden eeuw te Oostende een man van stand. Een man van stand had toen een "kelder", - een wijnkelder wel te verstaan. Ik kon uitmaken dat J.-J. DE SORGHER (sinds 1859 directeur van de Berg van Barmhartigheid) óók een wijnkelder had, en dat hij zijn wijn kocht bij de "Compagnie générale des vignobles" te Brussel (1). Maar hoe kwam die Oostendenaar er toe zijn feestdrank bij de Brusselse filiale van een multinational te kopen ?

VINS EN CERCLES ET EN BOUTEILLES.

(Francs de tous frais à nos magasins hors Bruxelles.)

Les Vins qui ne conviendraient pas seront changés.

BORDEAUX ROUGE. — PRIX — BOURGOGNE. — PRIX — VINS ÉTRANGERS. — PRIX

VINS BLANCS.

CHAMPAGNE

VINS DU RHÔNE.

LIQUEURS ET SPIRITUEUX.

Les prix ci-dessus sont donnés pour fûts cerclés aux frais de l'acheteur.

(Vins fins de 1834 en bouteilles.)

Les Suyckers agents à Ostende

à 4 francs. Rue des Carmes et 20 cms rue Haute. et transport en sus.

COMPAGNIE GÉNÉRALE DES VIGNOBLES.

Maison de confiance fondée sous les auspices de grands propriétaires et tirant directement du vignoble.

Entrepot Central : Chaussée d'Etterbeek, 23.

A BRUXELLES.

Maisons à Bordeaux, Beaune, Cologne & Rheims.

Daar de familie DE SORGHER zo ongeveer alles bewaarde, vond ik ook daar een antwoord op. Midden vorige eeuw had de "Compagnie générale des vignobles" een vaste vertegenwoordiger te Oostende. De man heette L. SWIJCKENS, en was een zeer ijverig man, die zijn klanten regelmatig, - d.i. rond het jaareinde, - een prijskaart bracht. Die kaart was een zeer mooie porseleinkaart, op wier rugzijde de prijslijst gedrukt stond. Telkens schreef SWIJCKENS er bij, dat per fles een som van 20 centiemen moest bijgevoegd worden, en per vat een (hoge) som van 10 frank. Die toeslag moest de verzendingskosten dekken, én, - niet te verwaarlozen ! - om de stadsrechten aan het octrooi te betalen (2).

---

(1) Ostendiana VI, blz. 165.

(2) Het mag ons niet verrassen, maar de octrooirechten waren te Oostende de belangrijkste bron van inkomsten van de stad, - zie : Rapport sur l'administration...de la ville d'Ostende, dd. 15/12/1853, blz. 42.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (35)

door **Aimé SMISSAERT (+)**

Weinig scheelde het of schrijver dezes miek heden kennis met het duitsch gevang.

Haperachtig achter nieuws, was hij te weet gekomen dat er een nummer van het Engelsch dagblad The Times, van 21 December ll. in stad was binnengerocht, en wel dat hij het vinden kon in de herberg van een zijner vrienden, de heer Karel FARAZYN, 71 Kristinastraat. Daar naartoe heden namiddag, iets achter den 4 1/2 en met den jongsten zoon Omer, in de keuken gekropen om het nieuwsblad te lezen en eenige aanteekeningen te nemen. De lamp was ontstoken geworden en de gordijnen gezakt opdat men van op den koer, die langs den eenen kant de keuken van de herberg scheidt, niets zou zien. Jamaar ja, op zeker oogenblik kwamen 2 duitsche matrozen de keuken binnengestormd, recht op de tafel toe. Omer FARAZYN had de tegenwoordigheid van geest het nieuwsblad onder de tafel te werpen, terwijl schrijver dezes het blad halfvol geschreven papier, dat voor hem lag, verfrommelde en in zijnen zak stak. De duitschers hadden dat natuurlijk gezien en ze schoten toe. Schrijver dezes, na eerst geweigerd te hebben, gaf hun het papier - intusschen had de jongste dochter van M. FARAZYN, Palmyre, onder voorwendsel achter haar vaders bril te zoeken, zich onder de tafel kunnen bukken en de helft van de Times onder haar voorschoot kunnen verbergen. Rap als de wind werd het stuk "verboden vrucht" in verzekerde bewaring, op een afdak, geworpen. Een der matrozen rook echter lont : hij zocht onder de tafel en vond het overschot van het blad. Met eenen boosaardigen glimlach om de lippen - wij zien nog dien lach ! - snauwde hij toe : "Ah ! Zeitungen von England ! Spion ! Kapot schiessen !". Hij vroeg ons waar wij het blad hadden gehaald; wij weigerden beslist te antwoorden vooraleer in tegenwoordigheid van den officier van wacht te worden gebracht.

De tweede duitscher, een met een pelk onder het oog, werd achter de wacht gestuurd. Intusschen stond de andere maar altijd te brommen van "spionnen, kapot schiessen" en dies meer; op zeker oogenblik haald hij iets uit zijn zak, iets dat ruttelde en klonk

lijk ijzer. Wij verbleekten - later bleek het dat wij 't zelfde gedacht hadden : "de branjeletten", (de handboeien). Wij waren mis; het was een horloge met een stuk ijzer of bronzen ketting !

Bijna op het zelfde oogenblik kwam Mevr. FARAZYN, die men uit de Paterskerk was gaan halen, bij en, met hare gewone koelbloedigheid : "'t Is wel een affaire, zei ze, voor een stuk gazet hier dezen namiddag op eene tafel gelaten door een vreemdeling !". Z'had ons de reddingsplank toegestoken !

Weldra kwamen vier mannen van de wacht, bajonet op het geweer, met eenen officier en een onzer ten voorlopigen titel aangenomen policieagenten. Schrijver dezes vroeg aan den officier of hij Fransch kende, en op het bevestigend antwoord, dischte hij hem het fabelken op, uitgevonden door Mevr. FARAZYN. "C'est bien, c'est bien", antwoordde de officier "nous verrons !" ('t Is wel, wij zullen zien).

Wij moesten allen uit de keuken en in de herbergzaal. De verbruikers hadden deze reeds verlaten, en een man der wacht vatte post aan de deur. Gansch het huis werd doorzocht, en zulks duurde schrikkelijk lang, bijzonderlijk voor schrijver dezes, die met den herteklop op het lijft zat bij de gedachte dat men eene huiszoeking te zijnent zou kunnen doen, en dan de hand leggen op zijne notas ! Zonder de minste twijfel zou hij alsdan uit vuile lepels hebben geëten ! Gelukkig kon hij enkele woorden zeggen aan den policieagent, die hem beloofde van zoohaast zijnen dienst zou geëindigd zijn, 't is te zeggen om 7 ure, zijne vrouw te gaan verwittigen.

Eindelijk, na ruim een uur onderzoek, 't gerocht al rond den zessen, kwamen de officier, de 2 matrozen en de mannen van de wacht, van boven : in een koffer hadden zij een photografisch toestel gevonden, en daarover moest enige uitleg gegeven worden. Nu, dit gereedelijk gedaan, en er werd ook bewezen, dat het toebehoorde aan een duitscher, die aldaar gedurende den zomer had gewoond en in de eerste dagen van de oorlog gevlucht was, zijn koffer nalatend.

Dan werden de namen der betichten opgenomen : M. FARAZYN, Mevr. FARAZYN, Ferdinand, Palmyre en Omer FARAZYN. Schrijver dezes was reeds half en half vergeten door den opteekenenden policieagent, toen een der matrozen, deze met de vlek onder het oog, uitriep : "Und die da !" (En die daar !) - en krak, hij was vast !

Schrijver dezes trok dan zijn stoute schoenen aan en hij wilde beginnen uitleggingen te geven aan den officier doch deze : "Gij hebt onzen argwaan opgewekt met dit stuk papier te verfrommelen". - "O, zulks gebeurde uit schrik !" - "*Wij zijn toch geene barbaren*" *Leuven* en *Dinant*, die woorden brandden ons op de tong, doch wij konden ons gelukkiglijk inhouden, en wij trachtten den officier te doen verstaan dat eenieder verschieten zou, ja zelfs schrik zou hebben, wanneer aldus twee matrozen een stille keuken binnenstormen.

"C'est bien, monkelde de duitscher ce ne sera pas beaucoup" ('t Is wel, 't zal niet veel zijn). Hij groette ons op militaire wijze, bevool aan een der mannen het photografisch toestel mee te nemen, en weg waren ze !

Wij waren vrij, voorloopig ten minste, en wij hadden tijd en gelegenheid om ons verdedigingsplan stevig vast te stellen : wij waren immers niet grondig onderhoord geworden !

Doch eerst trok schrijver dezes naar huis, om zijne nota's in veiligheid te brengen : 't was de eerste *vertiekkelinge* die ze ondergingen !

* * *

Vandaag kwam de eerste zending, 40 zakken meel aan 39 fr., van het Amerikaanse Komiteit toe. Het Bevoorradingskomiteit ontving tevens een brief van baron RUZETTE, voorzitter van het Provinciaal Komiteit, het goed nieuws brengende dat er te Brugge nog 633 zakken voor Oostende gereed liggen. MM. LEYHAUSEN en VAN VLAENDEREN zullen ze, samen met BITTINGER, gaan afhalen.

Nog een ander goed nieuws : onze onvermoeibare Deken verklaarde heden in 't Bevoorradingskomiteit dat hij te Vlisseghem nog 23 duizend kilos terwe had kunnen koopen.

Zondag 27e December -

VIERENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Kanongebulder, gansch den nacht en gansch den dag, doch meest rond 7 ure.

Concerts gelijk gisteren. Rond 9 ure vloog eene "taube" over de stad, rond 2 ure nog een.

Deze avond, aan Petit Paris, werd een matroos tijdens een gevecht met een "grijze veste", getroffen door een kogel en doodelijk gewond weggedragen.

De volgende plakbrief is uitgeplakt geworden :

Keizerlijke Kommandantuur van Oostende

VERORDENING
over den verkoop van BROOD

1. - Meel mag alleen tot het bakken van brood gebruikt worden.
2. - De verkoop van brood mag alleen geschieden in de gemachtigde bakkerijen en in tegenwoordigheid van eenen gemeente-bediende, 's morgens van 7 tot 11 ure (Duitsch uur).
3. - Ieder familie-overste bekomt dagelijks de hoeveelheid brood, waarop hij recht heeft, op de bazis aangeduid op eene broodkaart door de gemeenteoverheid afgeleverd.
4. - De prijs van het brood is bepaald op 26 pfennigen (32 centiemen) per kilo. Een minder gewicht van 5 per cent zal toegelaten worden.
5. - De andere uitvoeringens-maatregels, door den Gemeenteraad in zitting van 8 December vastgesteld, worden goedgekeurd.

Oostende, den 24 december 1914.

De Stadskommandant,
get. BITTINGER
Kapitänleutnant

* * *

Verscheidene personen der familie FARAZYN, nl. M. en Mevr. FARAZYN, MM. Ferdinand en Omer FARAZYN, moesten heden namiddag om 4 ure in de Kommandantur verschijnen om te verantwoorden over het feit dat er gister ten hunnen huize, een engelsch dagblad werd gevonden.

Alleen M. Omer FARAZYN werd ondervraagd, en dan nog wel gedurende ruim drie kwart uurs. Hij speelde wonderwel zijne rol : een vreemdeling was een glas bier komen drinken en toen hij weg was, had hij op een tafel het blad in kwestie gevonden. Hij had het medegedaan naar de keuken en toen, ongeveer een uur later, schrijver dezes, een vriend zijns vaders, dezen laatste was komen bezoeken, had hij het dagblad gevonden en gewezen op het gevaar dat er bestond dergelijke papieren in huis te hebben. Schijver dezes had toen het blad beginnen lezen en eenige notas genomen ten einde thuis zijne vrouw inlichtingen te kunnen verschaffen.

Men toonde toen M. Omer FARAZYN het blaadje dat schrijver dezes daags voordien, bij 't binnenstormen der 2 duitsche matrozen, verfrommeld had. Hij erkende het en sedert gister op de hoogte gebracht zijnde, kon hij zeggen wat er op stond. De duitsche officier bekende vlakaf uit ons kattegeschrift niet te kunnen geraken.

Men deed hem zijne ondervraging teekenen, snauwde hem een "Heraus Schwindel" (hieruit, bedrieger) toe en de familie FARAZYN mocht vertrekken niet zonder 100 frank boet te hebben betaald en het photo-toestel in beslag te hebben zien nemen. (Geen verder gevolg werd aan deze zaak gegeven en schrijver dezes werd nooit verontrust).

Maandag 28e December. -

VIJFENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Slecht weder vandaag, hevige rukwinden uit het Z.W.

Deze morgen rond 8 1/2 ure, komt een tram met gekwetsten van den kant van Middelkerke af.

Gansch den dag door trekken karren met hout Leffinghe- en Middelkerkewaarts op. Weinig boerinnen op de markt, een 6 tal kramen zijn open op de vleeschmarkt.

Deze morgen kwamen veel vrouwen en kinderen van Middelkerke gevlucht, daar die gemeente nog altijd beschoten wordt.

Vandaag door de zorgen van het Onderstandskomiteit, de uitdeeling van cokes aan de noodlijdenden. Dit Komiteit heeft nog 400.000 kilos cokes aangekocht.

Heden en morgen moesten de burgerwachten onzer stad, zich aangeven ter miliciezaal op het stadhuis. Nogal wel burgerwachten beantwoordden dien oproep. In de miliciezaal zaten 3 duitsche officieren, die hunne namen, voornamen, geboortedatum en woonst vroegen en hun een stuk (in 't Vl., Fr. en duitsch opgesteld) deden teekenen bij hetwelk zij zich verbonden de wapens tegen Duitschland niet meer op te nemen.

HET NOODGELD TE OOSTENDE 1914-1918

Reeds op 4 december 1914 gaf het stadsbestuur van Oostende noodgeld uit voor een bedrag van 2.334.538 fr., uitbetaalbaar in de gemeentekas op 15 maart 1915, verdeeld over drie waarden: 1 fr., 5 fr. en 20 fr. zoals bovenaan getoond. Daaronder staan enkele latere uitgiften van Oostends noodgeld afgebeeld. Op het einde van de oorlog was het bedrag aan uitgegeven noodgeld opgelopen tot een totaal van 15.724.000 frank.

Foto's: W. Major

Dinsdag 29e December. -

ZESENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Heden, gelijk andere dagen, "halen en brengen" van soldaten, hout en voorraad. Rond 9 ure komt, uit de richting van Middelkerke, eenen tram vol met gekwetsten af.

* * *

Wij waren deze namiddag op het stedelijk kerkhof. In den zoogenaamden "Geuzenhoek", zijn thans, op 4 plaatsen na, twee rijen graven van duitschers.

Er liggen ook slachtoffers van den oorlog in de perken, voorbestemd aan de burgersbevolking.

Woensdag 30e December. -

ZEVENENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Daargelaten het toebrengen van talrijke gekwetsten, en kanongebulder uit de richting van Middelkerke, valt er heden niets bijzonders aan te stippen.

Heden ging M. DEMARTELAERE, kondukteur bij stadswerken, naar Middelkerke met een 12 tal mannen om den weg te herstellen - natuurlijk op bevel der duitschers. Aan de kerk gekomen viel er een houwitser, op een 10 tal meters van hem, op de tramlijn : eene vreeselijke ontploffing volgde en een der werklieden werd tamelijk erg gekwetst.

De stad krijgt bevel 3 hangaars te bouwen voor vliegtuigen dicht aan de hofstede PASSCHYN, op Mariakerke. Ieder hangaar zal 2 vliegtuigen moeten kunnen bevatten.

De houder van het *Hôtel Excelsia*, hoek der Wapenplaats en Vlaanderenstraat, wordt verwittigd dat hij zijne 4 badkamers, van 's morgens 9 tot 's namiddags 6 ure ter beschikking der officieren moet stellen, aan 1 fr. per bad.

De koffijhuishouder van het *Café Berlin*, Witte Nonnenstraat over het Vredegerecht, moest heden 100 frank boet betalen om aan een matroos een halveken anisette geschonken te hebben.

Donderdag 31e December. -

ACHTENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

In den afgeloopen nacht, hevig en aanhoudend kanongebulder, en opzending van vele hulptroepen.

Op de markt deze morgen, enkele boter- en groenselboerinnen. De policie heeft maartregelen genomen opdat de beschikbare groensels niet al door de voortverkoopers zouden opgekocht worden. De voortverkoopers mogen bij kleine hoeveelheden koopen - op die wijze kunnen onze huishoudsters ook een weinig groensel bemachtigen. De prijs der groensels is nagenoeg dezelfde als verleden Donderdag. De boter geldt 3.70 f. de kilo.

DE IJSKELDER VAN HAMMAN EN HET TRANSPORT VAN IJS OVER ZEE

door J.B. DREESEN

Veel van de technische snufjes en apparatuur die ons moderne leven beheersen zijn voor ons zo vanzelfsprekend dat we ons moeilijk kunnen voorstellen dat ze enkele generaties geleden nog onbekend waren.

Een typisch voorbeeld is de frigo en de diepvries. In elke woonst is dit het gewoonste ding van de wereld. En toch was, nog geen eeuw geleden, ijs, voor het merendeel van de mensen, een produkt dat je enkel kon krijgen in de winter en dan nog op voorwaarde dat het hard genoeg vroor.

Reeds in de middeleeuwen werd tijdens harde winters ijs gekapt in wat men "ijsputten" noemde. Dit ijs werd bewaard in speciaal hiervoor ingerichte ondergrondse ruimten, de "ijskelders". Een typisch, nog bestaande, voorbeeld van zo'n ijskelder is deze bij het kasteel van Wijnendale.

Ook Oostende had een paar ijsputten. Dhr. G. BILLIET vermeld er een, omstreeks W.O. I, achter de huidige H. Hartkerk (1). Andere bronnen vermelden een ijsput in de later opgevulde put ter hoogte van de Oostendse Tennisclub.

Maar het vroor niet elke winter. In de zachte winters deed zich de nood naar ijs voelen. Vanaf het begin van de 19de eeuw begon men met het vervoer van ijs over zee. Er ontstond een levendige handel in ijs. Met als gevolg dat het aantal ijskelders steeg.

Ook Oostende had in de 19de eeuw verschillende ijskelders. De heer Frans VERBANCK publiceerde hierover enkele gegevens (2). De laatste ijskelder te Oostende, de zogenaamde ijskelder van HAMMAN op de Slachthuiskaai (nu Brandariskaai) van het Hazegras werd voor een paar jaar afgebroken om plaats te maken voor het nieuwe Postgebouw.

Reder HAMMAN liet die in het begin van deze eeuw bouwen, nadat hij zijn vorige ijskelder, op de Zuidlaan (nu Alfons Pieterslaan), had moeten opgeven omdat het gebouw werd afgebroken.

In de 19de eeuw was Noorwegen de ijsleverancier van West-Europa. In noorse schoeners werden hele scheepsvrachten aangevoerd. In ons museum staat nog een model van zo'n noorse schoener de "Oschar fran (van) Marstrand". In de zomer bracht hij kreeften en andere zeevruchten naar onze stad en in de winter ijs.

Rond de eeuwwisseling werd op Sas-Slijkens een eerste ijsfabriek opgericht. Toen deze installatie goed begon te draaien ging, voor Oostende, geleidelijk aan de florissante trafiek van vervoer van ijs over zee teloor.

Als gevolg hiervan verloor de ijskelder van HAMMAN zijn functie. Na de eerste wereldoorlog werd er geen ijs meer in bewaard. Het gebouw werd daarna betrokken door de smederij van dhr. Oscar SCHOCKAERT. Na de tweede wereldoorlog huisde daar een firma die vis inzoutte. De naam "HAMMAN" bleef echter in grote letters op de

zijgevel staan en de Oostendenaars hadden het steevast over "den ieskelder van Hamman".

Voor de meeste mensen is het vervoer van ijs over zee een minder gekend aspect uit de geschiedenis van de scheepvaart. En toch was dit, gedurende een bepaalde periode, een zeer belangrijke tak van de bedrijvigheid; Gedurende gans de 19de eeuw werden hele vloten ingezet om ijs te vervoeren naar alle mogelijke plaatsen op de wereld (3).

De oorsprong van het ijstransport over zee lag bij de amerikaan Frederic TUDOR. Toen in 1805, in de Caraïben, een gele-koorts epidemie uitbrak die duizenden slachtoffers maakte, was er voor de behandeling van de zieken een grote nood aan ijs. Frederic TUDOR liet 130 ton ijs kappen uit een vijver en verscheepte die vanuit Boston naar Martinique.

Financieel was de operatie een flop. Maar TUDOR liet niet af. Hij ging na waar de oorzaak van de mislukking lag. Die lag bij de isolatie van het gebruikte schip. Hij liet het schip beter isoleren. Daarna kocht hij een reeks vijvers op die hem het nodige ijs konden leveren en tegen 1812 waren zijn ijsleveringen aan Westindië renderend. Door het uitbreken van de Brits-Amerikaanse oorlog in 1812 was hij verplicht zijn handel te verleggen naar Jamaïca waar hij in Kingston een ijskelder liet bouwen. De handel raakte meer en meer bekend en de vraag om ijs steeg, voornamelijk vanuit de grote steden van de zuidelijke Verenigde Staten : Charlestown, Savannah en New Orleans.

In mei 1833 verscheepte hij zijn eerste scheepslading ijs, 180 ton, naar Calcutta. Het schip de "TUSCANY" was het eerste schip dat ijs vervoerde naar het verre oosten. Het zeilde 20.000 mijlen, passeerde tweemaal de tropen en leverde tweederde van zijn cargo af. De rest was onderweg gesmolten. In Calcutta bouwde men prompt een ijskelder, later hierin gevolgd door Madras en Bombay, en een regelmatige ijslijn werd op deze streken ingelegd.

In 1834 werd een eerste lading ijs naar Rio de Janeiro gezonden en tegen 1850 was de handel uitgebreid tot Burma, China, Batavia, Yokohama en zelfs Perzië. Er werden hele vloten schepen ingezet om deze verre ijshandel te bedienen.

Er was ook een amerikaanse poging om ijs uit te voeren naar Engeland, maar die poging mislukte. Engeland en de rest van het oude continent kregen hun ijsaanvoer uit Noorwegen en daar bleef het bij.

Vanaf 1755 werden er pogingen gedaan om kunstijs te maken. Het duurde echter meer dan een eeuw eer de eerste ijsmachines op een renderende manier werkten. Vanaf 1879 werden de eerste scheepsladingen diepgevroren vlees van Australië en de USA naar Europa verscheept. Vanaf 1882 voerde ook Nieuw Zeeland diepgevroren vlees uit naar Europa. De inzet van de ijsmachines in die verre landen en aan boord van de schepen betekenden het einde van een epoque. Niet lang daarna stopte de ijshandel van de USA naar de tropen.

De inlandse handel in ijs duurde in de USA nog tot in de eerste jaren van de 20ste eeuw. In Europa bleven de noorse schoeners ijs aanvoeren tot in 1914. Het was omtrent die periode dat men in de

ijskelder van HAMMAN de activiteiten stopte. De ijskelder van Scarborough op de kust van Yorkshire werd in 1972 afgebroken terwijl die van HAMMAN het uithield tot 1993.

Hiermee verdween in Oostende de laatste herinnering aan een handel over zee die iets meer dan een eeuw duurde.

Bronnen.

(1) G. BILLIET. De Ijsput en omgeving. De Plate, okt 1976, blz. 4 en 5
(2) F. VERBANCK. De Ijskelders van Oostende. De Plate, okt 1974, blz. 10 en 11.
(3) Nautical Magazine. Vol. 213, jan to june 1975, page 221-224.

HEDENDAAGSE BEELDENDE KUNSTENAARS IN OOSTENDE (8)

door **Norbert HOSTYN**

112. Christine HOFMAN

Kunstschilderes uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met

- Wapenplein Oostende
- Het strand
- Kapellestraat Oostende

Schildert omzeggens exclusief het hedendaagse Oostende.

Woonde Christinastraat, 55.

113. Gerard HOLMENS

° Oostende, 1934. + Mougin (Fr) 4 januari 1995

Beeldhouwer; studies aan de Sted. Kunstacademie van Oostende (1951-53), de Academie van Antwerpen (1955-56), die van Gent (1957-58) en aan "La Grande Chaumière" in Parijs, bij Ossip ZADKIN; ca. 1955 vertrok HOLMENS van een gestyleerde figuratie : vegetale composities en imaginaire dieren; zijn zoeken leidde in 1965 tot mobiele steensculpturen; na een reis in Ierland ontstond de beeldencyclus "De Stilte"; woont sedert 1981 te Vieuzos in Frankrijk (Ht. Pyr.); daar ontstond een totaal nieuwe reeks werken, een soort neoromantische of neo-symbolistische figuratie, rond de thematiek van tafel, stoel, voertuig, en beladen met de symboliek van leven en dood; zin en zinloosheid, erotiek, fatum, verschrikking...; auteur van het Léon Spilliaertmonument (1964; plantsoen Canadaplein, Oostende).

Musea : Antwerpen, Middelheim. Verz. Belgische Staat; Blankenberge, Gemeentel. Verz. ; Bredene, Gemeentel. Verz.; Detroit, Institute of Arts; Hasselt, Prov. Mus. Begijnhof; Jeddah, Gemeentel. Verz.; Knokke, Gemeentel. Verz.; Kortrijk, M.S.K.; Leuven, Verz. K.U.L.; Luxembourgh, Musée de l'Etat; Oostende, M.S.K.; Oostende,

P.M.M.K.; Verz. Prov. Henegouwen; Sint-Eloois-Winkel, Parochiekerk : doopvont.

Lit. : Gerard Holmens. Beelhouwwerk 1958-1968, Oostende (Galerij Atelier), 1969; Gerard Holmens. Cyclus De Stilte, Gent; s.d.; E. DE KEYSER, La sculpture contemporaine en Belgique, Brussel, 1972; Steen in de hedendaagse Belgische kunst (tentoonstellingscatalogus), Brussel (Atelier 340), 1983; N. HOSTYN, Catalogus beeldhouwwerken, Oostende (M.S.K.); N. HOSTYN, Gerard Holmens (tentoonstellingscatalogus), Oostende (M.S.K.), 1990.

114. René HOSTYN

Kunstschilder uit het amateurscircuit; vnl. marines. Hoofdberoep musicus. Woont te Brugge.

115. Nicole HOUBEN

Kunstschilderes uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Morgenstemming
- Na de storm
- Branding

Woonde in 1985 : Pycke de ten Aerdelaan, 23.

116. Joris HOUWEN

° Lichtervelde, 1925.

Kunstschilder; autodidact; baatte in Oostende de bekende kunstkroeg "'t Kroegske" uit in de zestiger jaren; o.a. landschappen.

Musea : Oostende, M.S.K.

117. Emiel HUION

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Leiebocht
- Het Ensorkerkje nu
- Zomergloed

Woonde in 1985: Zeedijk, 138.

118. Heinz JACOBS

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders, 1985 met :

- Zeilboten
- Distels en vlinders

Woonde in 1985 : Ijzerstraat, 17.

119. Georges JACOBSEN

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor amateurschilders, 1985 met :

- Duinen
- Vissersboten - Oostende
- Vissersboten - Nieuwpoort

Woonde in 1985 : Maurice Sabbestraat, 11.

120. Roger JACOBSEN

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes", 1989 met :

- Zuilengang in een klooster
- Sacré Coeur - Montmartre
- De Teide - Ténérife

Woonde in 1989 : P. Benoitstraat, 46.

121. Frans JANSSENS

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Eerste zomerstralen
- Kalm weekend
- De beste kindervriend

Woonde in 1985 : Schaperijkreekstraat, 16.

122. F. JONCKHEERE

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Op stap in de duinen
- Storm in de duinen
- De gouden zee

Woonde in 1985 : Dr. Ed. Moreauxlaan, 175.

123. KAMAGURKA (pseud. van Luc ZEEBROEK)

° Nieuwpoort, 1956.

Kunstschilder, striptekenaar; leerling van de Kunstacademie te Gent.

Lit. : Knack Weekend, 31 maart 1993.

124. Pauwel KENNES

° Rumbeke, 1940.

Kunstschilder; studies aan de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten te Brugge; lid van "Vimak" samen met Karel DEMAREST en Jan-Karel VERBEKE; laureaat Europaprijs voor Schilderkunst van de

Stad Oostende 1978 (bronzen medaille); landschappen en natuurimpressies in een abstraherende stijl.

Musea : M.S.K. Oostende.

Lit. : Oostendse kunstenaars nu (tentoonstellingscatalogus), Oostende-Maastricht, 1992.

125. Joël KERMARREC

° Oostende, 1939.

Kunstschilder van Franse afkomst, verwant met Félix LABISSE; zijn werk is een soort synthese tussen surrealisme, pop-art, op-art en non-figuratie.

Musea : M.S.K. Oostende.

Lit. : Joël Kermarrec (tentoonstellingscatalogus), Brussel (Galerie Withofs), 1971; Joël Kermarrec (tentoonstellingscatalogus), Köln (Galerie Gmurzymska-Bargera) 1971; Joël Kermarrec (tentoonstellingscatalogus), Paris (Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris), 1973.

126. Margot KNOCKAERT

° Oostende, 1910.

Kunstschilderes; leerlinge aan de Oostendse Kunstacademie bij Antoine SCHYRGENS; stillevens, marines, bloemstukken in aquarel.

Musea : Oostende, M.S.K.

127. Nicole KNOCKAERT

Kunstschilderes uit het amateurscircuit. Deelname aan de 7e Biënnale voor Amateurschilders "Tevewest-Ebes", 1989 met :

- Boerendroom
- Valavond
- Sneeuwzicht

Woonde in 1989 : Torhoutsesteenweg, 127.

128. Werner KODAZ

Kunstschilder uit het amateurscircuit. Deelname aan de 5e Biënnale voor Amateurschilders "Teveo", 1985 met :

- Beweging
- Zonsondergang
- Schepping

Woonde in 1985 : Madeliefjeslaan, 9.

** GODDERIS.M.mvr.

0410/94 FOTO.a.ZW 18x24 cm.WAAF Maria GODDERIS. 1924.i/d.sept 41-jan 1945.
b.WAAF M.GODDERIS 1898- +1976.i/d.1 jan 41- 10jan 1945

0455/94 BROCHURE.a.A very special LancasterHistory of Lancaster MkIR5868.
b.Tangmere.Military Aviation Museum.c.The Royal Airforce Museum.

** GOETHALS.

0353/94 AFFICHE OOSTENDE.OostendeRamsgateOostende.Oostende Lines.84x59cm.

** GOMBEER.F.

0211/94 AFFICHE N/OOSTENDE.a.Henri Evenepoel.MMK.Brussel.18/3-12/6/94.2ex
60x40cm.b.Jef Van Tuerenhout.Antwerpen.12/3-16/4/94.60x40 cm.

0212/94 AFFICHE OOSTENDE.Charles DRYBERGH.MSKO.5/3-24/4/94.67,5x40 cm.

0213/94 KALENDER.1994.Restaurant Peking2.Oostende.43x29 cm.

0311/94 BOEK.Een reeks boeken met betrekking tot de Binnenscheepvaart.
a.Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart 1.deel I+Overzichtskaarten
+ Openingsuren sluizen.2.Deel II;Deel III+Overzichtskaarten.
b.Gids voor de Rijnvaart.c.Moselschiffahrtpolizeiverordnung 1971.

0434/94 AFFICHE OOSTENDE.Toneelvoorstelling." De vuurengel " Malpertuis
Oostende 17,18 +19 nov94.69x83 cm.

** GOVERS.F.

0143/94 TOPTAFEL in hout.59,2x42x8,5 cm.met 2 toppen,14 kegeltjes en
3 touwtjes.

0144/94 FOTOTOESTEL.Lubitel 2 in bruin simililleren bergtas.

0145/94 SCHILDERSDOOS 30x22,8x7 cm.met paletje,lege waterverfdoos,enige
tuben verf en 3 penseeltjes.

0146/94 KOM.a.Bruine ronde ovenkom 0 21cm.h. 7 cm.b.Bruine ovale ovenkom
25x5 cm.h 4,5cm.

0147/94 GEREEDSCHAP SCHEEPSTIMMERMAN.a.Houtboor,genre wemel.L 32 cm.
b.10 houtboren allerhande.c.kerfmesje 14 cm.d.priem.

0148/94 BOKSIJZER 9,5 x 5,5 cm.

0149/94 TREKSCHAAF.30 cm.

0150/94 PATERNOSTER met de kruiswegtekens in medailles.

** G.B.LAMMAING.

0351/94 AFFICHE OOSTENDE.a.30 jaar 't Kroegsje.1964-1994.31/3-4/4/94.

Oostende./62,5 x 44 cm.
b.Brigitte CLAEYS.MSKO.24/3-24/4/94.Oostende.68,5x44,5 cm.
c.KVO.Koninklijke Voetbalclub Oostende.1ste Nationale 93-94.
46,5x64 cm.
d.Oostendenaars.Fotografie Booz.MSKO.30/4-29/5/94.59,5x42cm.
e.Geert Hoste Live.A.Vermeylenschool Oostende.45x63 cm.
f.Straks met pensioen.Infomiddag.4/6/94.46x58 cm. 2 ex.
g.Voetbal Albertpark Station Oostende.Maart tot mei 94.63x44 cm.
h.Jet Air.Sri Lanka.49,5x30 cm.2 ex.
i.Botontkalking voorkomen.Oostende 8/3/94.42x60 cm.
j.Senioren academi Info namiddag.
k.Eenentwintigen.Neptunus Oostende.22+23/4/94.
l.Benefietwedstrijd.Fity-one Club Oostende.17/5/94.50x30,5 cm.
m.Zomerfeest.Van Imschootschool Oostende.4/6/94.42x30 cm.
n.Expo.VTI.Oostende.12/5/94.49x24,45 cm.
o.Muziekconservatorium.Oostende.Uitvoering19/3/94.23x43,5 cm.
p.Muziekconservatorium Oostende.Uitvoering.30/4/94.23x43,5 cm.

0352/94 AFFICHE N/OOSTENDE.a.Future sound.Kasteel Loppem 14/5/94.45x63cm.
b.Nuclear free future fuif.24.4/94.Aartrijke.60x42 cm.
c.Le Mal du siecle.Dorian Gray.Berchem .z.d.44x64 cm.
d.Verbroken geloften.Het Manifest.Brugge.z.d.44x63 cm.
e.Sneeuw party.Megadrome d'Yore.Torhout.10/4/94.

** G.H.K.HOUTLAND.
0084/94 JAARBOEK 1993 van de Geschied-en Heemkundige Kring Houtland.
Torhout.Off-set.Slappe omslag.107 blz.

** HAGHEBAERT.E.mvr.
0482/94 PLAN van Oostende ,gekleurd,Anne Lermout 1988.102 x 72,5 cm.

** HELIN.mvr.
0129/94 FOTO.Paketboot Marie Henriette.Ostende-Douvres.1871.Kapitein
Helin.25x42 cm op karton geplakt (verweerd)

** HERRLING.R.mvr.
0085/94 FOTO.a.12 foto's in kleur van Souper en Kleinkunstavond De Plate
in 1992.b.8 foto's in kleur van opening tentoonstelling Oostendse
gevels en gebouwen,in oktober 1993.

0114/94 PROGRAMMABROCHURE.12de bal van de Burgemeester+uitnod.+kaarten.

0227/94 HAARSPELD.17 ouderwetse draadhaarspelden.1 9 cm.

0230/94 HAAK.Koperen platte haak voor crocheerwerk.

0235/94 SCHEERBORSTEL oud model 12 cm.

0240/94 PLEISTERDOOSJE merk Superior Court.6 x 4,5 cm.

0247/94 PATERNOSTER gewone met zwarte bollen.

0248/94 PLAAT in koper met spreuk "De schoonste naam op 't wereldrond.Het
schoonste woord uit mensenmond 'tis moeder."31,5x17 cm.

0249/94 BRIL met metalen montuur.

0250/94 FIETS model in koperdraad.10x5 cm.

0251/94 DOOSje met 2 paternosterkruisen en 28 religieuse medailles.

0252/94 KNOOPSGATVERBINDING in koper.4 cm.2 stuks.

0253/94 HAAKJE.Een stel haakjes.2,5 cm.Niet gedefineerd.

0268/94 VLEESMOLEN merk Reliance.Made in Sweden.Kompleet.

0325/94 FORNUISJE voor alchol of spiritus met deksel en dichting zoals gebruikt voor het opwarmen van krultangen e.d.9x5,5 cm.

0327/94 GEDACHTENIS.Consecration au Sacr{ Coeur.Met tekening en tekst. Ingekaderd.23x 16,5 cm.

** HOLLEVOET.D.mvr.
0224/94 FOTO.Zw.29 x22cm.Antony 110824.17.Stoet met kinderen.

** HOSTYN.N.
0126/94 FARDE.Franz Courtens,kunstschilder.4 blz tekst+4 kleurenrepro's.

0215/94 DOODSBRIEF.Fotocopie van 3 doodsbrieven ivm verwanten James Ensor a.Leopold Jean Haegheman 1833-1905.b.Marie-Catharine-Louise Haegheman.1835-1915.c.Marie-Louise Haegheman.1839-1916.

0360/94 TENTOONSTELLINGSGIDS.De Godshuizen van Brugge en hun plaats in de armenzorg.Kredietbank.1/7-29/8/93.Brugge.46 blz.

0361/94 PUBLICITEITSFOLDER.De N.V.Mes Frigorifeses du Littoral offreert U.Crops enz.16 blz.4 ex.gemerkt a tem d.

** HOTELIERSBOND.
0312/94 VLAG van de Herbergiers,Hoteliers en Restauranthouders van Oostende.Gesticht in 1921.Tweetalig.200x192cm.Ingekaderd.

** HUBRECHTSEN.F.
0018/94 VERHANDELING.Fotocopie van de verhandeling " Het muziekleven in het Kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914 " voorgedragen door ANN CASIER aan de KUL in 1984.3 delen.
a.Basistekst.400blz.b.Bijlage1.tot blz 743.Bijlage2 tot blz 1034.

0170/94 BOEK.a.Manuel du brancardier.Belg.Spoorwegen 1926.120 blz.
b.Wet 24/4/1935.Internationale verdragen van Londen
- 1929.Beveiliging mensenlevens op zee.
- 1930.Uitwatering van schepen.
Nederlands en Frans telkens 178 blz+bijlagen.

0173/94 PRENTKAART.5 prentkaarten PHOTTHILL van het Militair Instituut voor Zeekuur.Oostende.Gemerkt a tem e.

0174/94 BREVET.17 copies van brevetten eervolle onderscheidingen op naam

van Dokter Jozef JAUCQUET.

0175/94 BREVET.14 copies van brevetten van aanstellingen,benoemingen e.d. op naam van Dokter Jozef JAUCQUET.

0176/94 MAALTIJDTICKET zoals gebruikt in het Militair Hospitaal. 5 ex.Ontbijt;5 ex Middagmaal;5ex Avondmaal.

0177/94 NAAMBORD in metaal met aanduiding "Geneesheer van wacht-Medecin de garde ".20,5x10 cm.

0178/94 ARMBAND van een Militaire Aalmoezenier.Kaki+kruis e/tricol.roset

0179/94 PLAN copie van plan Militair Hospitaal in 4 delen.1908.

0180/94 VERKLARING.Bewijs(Model B) en brief ivm medische ongeschiktheid op naam van CLAEYS.Medard.18/9/1919.4 bladen.

0181/94 DRUKWERK.a.BROCHURE."Standregels v/d Nationale Vuurkruisenbond".
b.BOEKJE.Farmaceutisch voorschriftenboekje Nat.Werk Oorlogsinval.
c.AFSCHEIDSBRIEF (vorm doodsbrief) van 9 soldaten miliciens.
d.BROCHURE.Uitvaart van Dokter DE BEER.12/9/1990.

0182/94 KRUK.1 paar krukken in hout,zoals gebruikt in het Militair Hospitaal.L 130 cm.

0183/94 TEERLINGBAK.1 teerlingbak,klassiek model.8 hoekig.O 40cm.

0310/94 IDENTITEITSKAART voor vissers rechtgevende op 50% vermindering op de Buurtspoorwegen der Kust.(5 blanco ex)+2 blanco getuigschrift.

** HUYS.J.

0159/94 BOEK.Dit is Westvlaanderen.Eerste deel.Brugge 1959.696 blz.

0223/94 TOETER.2 toeters zoals gebruikt door de redders op het strand.
a.Geel koper 38 cm.Mondsstuk ontbreekt.
b.Geel koper 27,5 cm.Volledig.

0276/94 BOEK.14 boeken van verrschillende inhoud.
a.Adresboek Westvlaamse Industrie.Brugge 1971.223 blz.
b.10 jaar huisvestingsbeleid i/Westvlaanderen.D/1971/0248/15.95blz
c.Carnegie Hero Fund.Belgium.1.1953-54.Brussel 36 blz.
2.1957-58.Brussel 35 blz.3.159,1960-1961.Brussel 54 blz.
d.NMVB.Verslagen 1971.113 blz.
e.Volkstelling 1961.1.Deel 1 Bevolkingscijfers.2.Deel 2 Gebouwentelling.3.Deel 4 Bevolking n/Burgerlijke Stand e/Nationaliteit. 4.Deel 5 Bevolking naar leeftijd.5.Deel 6 telling van de gezinnen en familiekernen.6.Deel 8 Bevolking naar Bedrijvugheid, Beroep en Sociale Status.7.Deel 9 Geografische mobiliteit arbeidskrachten.8.Deel 10 Onderwijsniveau bevolking.

0301/94 TIJDSCHRIFT.Vlaamse Stam.14 jaargangen.1965,66,67,68,69,70,71,72, 73,74,75,76,78,79.

0389/94 SPEELPLAAT.Single.De Oostendse Salamander.

0488/94 BOEK.a.Indices op de Poorterboeken van St Winoksbergen 1389-1789. T.Vergrieten.deel III.Familie et Patria.1968.289 blz.

b.Het Rijksarchief in de Provincien.Overzicht van Fondsen en Verzamelingen.Deel 1.De Vlaamse Provincien.Brussel 1974.
c.Nora Deprez.De familie Calcoen in Vlaanderen.Eigen beheer 1979. 221 blz.

0489/94 GESTENCILDE TEKST.CALCOEN.13 blz.1/9/1979.Zonder oorsprong.

** H.K.GRANINGATE.
0313/94 AFFICHE N/OOSTENDE.TENTOONSTELLING Kustsouveniertjes.47x31 cm.

** H.K.TER CEURE.
0291/94 JAARBOEK 1993 van de Heemkring Ter Ceure.122 blz + 12.

0317/94 AFFICHE N/OOSTENDE.Tentoonstelling " Bredens Aardewerk" Turkeyenhof Bredene.4/6 tot 4/9/94.59,5x41,5 cm.4 ex gemerkt a tem d.

** IPPEL.S.
0205/94 SMEEDWERK.Een stuk kunstsmeedwerk uit de balustrade van een huis dat afgebroken werd in de Christinastraat.55x29 cm.

** JONCKHEERE.H.
0331/94 FLES.2 flessen levertraan met ticket zoals bedeeld door Winterhulp gedurende WO2.

0332/94 SCHRIJFBOEK.Rapport orphelins et orphelines.1902.

** KOOY.W.
0021/94 BOEK.a.Karel Jonckheere.OOSTENDE VERTELD.Lannoo 1970.335 blz.
b.Diverse auteurs.RECHT DOOR ZEE.Oostende-Gent.1990.73 blz.

0022/94 AFFICHE OOSTENDE.4 publicitaire affiches mbt zaken in Oostende.
a.1,2 en 3.3 affiches " De Oostendse visserij"met telkens een een verschillende reproductie van een foto van Anthony.42x60cm.
b.Publiciteitskalender 1993 van Restaurant De Lange Muur.Oostende 75x31,5 cm.

0023/94 KRANT.Het laatste Nieuws.5/2/1968.Bijzonder uitgave.

0024/94 PRENTKAART.Gekleurd.De Rode vloot 15 maart 1985.SP 100 jaar.

0025/94 LIJST VOOR SCHILDERIJ.2 houten lijsten voor schilderijen ,bewerkt en geschilderd.a.Wit met goud.56xA5 cm.b.Goudkleurig.45x39 cm.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1995

- elke zaterdag
- van 01 april t/m 17 april (gesloten op 04 en 11 april)
- van 25 mei t/m 28 mei
- van 03 juni t/m 05 juni
- van 15 juni t/m 17 september (gesloten elke dinsdag)
- van 28 october t/m 05 november (gesloten 31 oktober en 01 november)
- van 23 december t/m 07 januari 1996 (gesloten 25 en 26 december, 01 en 02 januari)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET **UITVAARTKONTRAKT** IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS **UW WENSEN** EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIELE**
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	SECRETARIS
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER	REKENING
J.P. FALISE	750-9109554-54
H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	

JAARGANG	24
NUMMER	5
MAAND	mei 1995

IN DIT NUMMER

blz. 137 : **J.M. BEKAERT** : A la Ville de Londres 1896-1972 of 77 jaren ondernemen in het Oostende van toen.

blz. 146 : **R. VAN CRAEYNEST** : De lokale Oostendse rederijen in 1820.

blz. 147 ; **J. VANHOENACKERS** : 100 jaar aanwezigheid van de Dochters der Liefde in Oostende. 1895-1995 (1).

blz. 153 : **N. HOSTYN** : Kunst in het Casino Kursaal. 1952-1994.

blz. 157 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (36).

blz. 161 : **J.B. DREESEN** : De Gilissen van de Zee.

blz. 163 : Nieuwe uitgaven bij de uitgeverij Emiel De Cock.

blz. 164 : **E. VAN HAVERBEKE** : Tentoonstelling. Wie was de grootvader van mijn grootvader ?

MEI- EN JUNI-ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten die plaats vinden in de loop van de maanden mei en juni

MEI I - ACTIVITEIT. NAMIDDAGVOORDRACHT

Deze activiteit werd uitvoerig aangekondigd in het aprilnummer van ons tijdschrift alsook op de kalender van de Kulturele Raad. In de hoop dat het meinummer van ons tijdschrift nog voor de 3de mei in de bussen steekt herhalen we nog even de datum.

woensdag 3 mei 1995 om 14u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6. De spreker, dhr. Roger REUNBROUCK, zal het hebben over de Oostendse meidagen 1940.

MEI II - ACTIVITEIT. AVONDVOORDRACHT MET DOCUMENTATIEMATERIAAL

Een avondvoordracht met documentatiemateriaal gaat door op

donderdag 18 mei 1995 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : MISDAAD EN STRAF TE OOSTENDE IN DE 17de & 18e EEUW

De spreker : de heer Julien **VERHAEGHE**. Ere-afdelingschef van de Stedelijke diensten "Bevolking, burgerlijke stand en kerkhoven". Auteur van diverse werken i.v.m. de plaatselijke geschiedenis

Na een korte inleiding over de samenstelling en bevoegdheden van het Oostends schepencollege in de 17de en 18de eeuw schetst de heer VERHAEGHE een summier beeld over hun bevoegdheid als rechtbank. De rest van de avond wordt dan gevuld met voorbeelden van de gevoerde processen in die tijd. Dat onze voorouders in de vroede stede van Oostende geen engelen waren kunnen we afleiden uit de felgesmaakte reeks bijdragen, die dhr. VERHAEGHE in ons tijdschrift publiceerde, over "150 jaar Oostendse herbergen en brouwerijen 1645-1796".

De heer VERHAEGHE is steeds geïnteresseerd geweest in de plaatselijke geschiedenis. Het feit dat er te en over Oostende weinig archief beschikbaar is maakte van hem een fervent archiefbezoeker. De weerslag van dit onderzoek publiceert hij stelselmatig. Zo verschenen van hem reeds een werk over "De staten van goed van Oostende 1538-1795" alsook een deel over "De wettelijke passeringen van Oostende 1547-1796". Daarnaast publiceerde hij 4 delen "De Criminele processen van Oostende 1645-1796" en nog eens 4 delen over "De Civiele processen van Oostende 1676-1796". De massa, nooit eerder gepubliceerde, gegevens die in deze publicaties voorkomen zijn een ongewoon rijke aanvulling voor de Oostendse geschiedenis.

Een avond die we warm aanbevelen bij al de Oostendenaars die het geschiedenishart op de rechte plaats hebben. Zoals steeds is de

toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

JUNI I - ACTIVITEIT. WANDELVOORDRACHT IN HET KADER "KEN UW STAD"

In het kader "Ken Uw stad" gaat een wandelvoordracht door op

zaterdag 3 juni 1995 om 15 uur

in het MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN, Feest en Cultuurpaleis, Oostende onder leiding van onze stadsconservator-archivaris

de heer Norbert HOSTYN

bezoeken wij de tentoonstelling

OOSTENDSE KUNSTACADEMIE 1820-1995

De oprustst elling van de Academiedirecteur Willy BOSSCHEM is voor het Museum van Schone Kunsten van Oostende de gelegenheid om de historiek van de Kunstacademie te illustreren met een tentoonstelling in het Museum voor Schone Kunsten.

In de tentoonstelling zal werk getoond worden van alle leraars die de instelling ooit kende sedert de oprichting in 1820. Dit alles wordt aangevuld met het exposeren van documentatiemateriaal over de school.

Tijdens de rondleiding maken wij kennis met de geschiedenis van deze kunstinstelling - een geschiedenis die lange tijd in mineur verliep - en met de artistieke personaliteiten die er instonden voor het lesgeven.

Eens temeer realiseert de heer Norbert HOSTYN met deze tentoonstelling een schot in de roos, onbekende Oostendse kunst en kunstenaars aan een ruim publiek voorstellen.

JUNI II - ACTIVITEIT. STUDIEREIS NAAR SINT NIKLAAS EN ANTWERPEN

1994 was het MERCATORJAAR. Vanwege de massa volk hierdoor op de been gebracht was het doenlijk een van de vele zaken te bezoeken die hermee in verband stonden. Een van de blikvangers van deze viering was de restauratie van twee globes die van de hand van Mercator waren en het onderbrengen van alle Mercatoriana in een gloednieuw museum te Sint Niklaas-Waas.

Het eerste doel van ons bezoek geldt dan ook dit Mercatormuseum. Van de gelegenheid maken wij gebruik om twee kleine collecties in de onmiddellijke omgeving te bezoeken. De eerste, de collectie BARBIERAMA, biedt een uniek historisch overzicht van de haar en lichaamsverzorging door de eeuwen heen. De betrokkenheid van elke mens bij deze dagelijkse activiteit wordt in de verzameling geïllustreerd aan de hand van duizend voorwerpen, van kostbaar tot zeer alledaags. Een tweede collectie "Van muziekdoos tot grammafoon" geeft een beeld van de inspanningen die de uitvinders en muzikanten zich in het verleden getroost hebben om de muziek bij de mensen te brengen. Deze unieke collectie is op een overzichtelijke, didactische en esthetische manier tentoongesteld. Met een beetje geluk kunnen we dan ook even een blik werpen in het Internationaal EX-LIBRIS centrum dat in hetzelfde gebouw huist.

Door personeelsgebrek is deze afdeling enkel nog in de week open. Maar men beloofde ons een inspanning. De collectie bevat niet minder dan 145.000 ex-librissen.

In de namiddag gaan we dan door naar Antwerpen voor een bezoek aan het VOLKSKUNDEMUSEUM dat een prachtige collectie voorwerpen herbergt en een bezoek overwaard is.

Wij vertrekken op **zondag 11 juni 1995 om 08u30** stipt vanop het Canadaplein, rechtover het Gerechtshof. We trekken in een ruk (60 tot 75 minuten) door tot Sint Niklaas waar we op de Grote markt (de grootste van België) eerst even van een kop koffie genieten.

Daarna bezoeken we achtereenvolgens het Mercatormuseum en de collectie van Barbierama, Van muziekdoos tot grammofoon en het Ex-Libris centrum. Nadien doen we, per car, een kleine tocht doorheen de stad met enige uitleg over de bezienswaardigheden.

Omstreeks 12u30-13u00 versterken we de inwendige mens in de "Graanmaat" op de Grote Markt van Sint Niklaas. We steken onze voeten onder tafel voor de volgende menu :

Het aperitief wordt U aangeboden door de Kring

Lentegroentesoep

Kalkoenfilet met druif en peer
kroketten

Roomijs van het huis

De dranken zijn, uiteraard, voor eigen rekening en persoonlijk af te rekenen.

Omstreeks 14u30 trekken we de baan op naar Antwerpen waar we stoppen ter hoogte van de Grote Markt voor een bezoek aan het Volkskundemuseum, een van de mooiste en best verzorgde van het land. Omstreeks 17u laten we iedereen even los "voor een wijle" verpozing op de Grote Markt, de Groenplaats of de Kathedraal waar elkeen wat wils vindt. We geven elkaar rendez-vous omstreeks 19 uur waarna we terug Oostendewaarts vertrekken om er omstreeks 20u30 toe te komen.

Inschrjven kan door storting van 1.050 (Duizend vijftig francs) per persoon te storten op postrekening 000-0507753-55
Jan Dreesen
Rode Kruisstraat 4

met vermelding "De Platereis 11 juni 1995 met x personen". In deze prijs is inbegrepen, autocar, koffie bij aankomst, het middagmaal, de toegangen tot de diverse musea en het drinkgeld van de chauffeur.

De inschrijvingen moeten binnen zijn voor maandag 29 mei 1995. Er zijn maximum 54 plaatsen. Wie eerst komt eerst maalt. Dus zorg dat je erbij bent. Meegaande verzorgen we een kleine reisbrochure die een aangename herinnering zal blijven van deze uitstap.

J.B. DREESEN

A LA VILLE DE LONDRES 1896 - 1972
OF 77 JAREN ONDERNEMEN IN HET OOSTENDE VAN TOEN

door **Jean Marie BEKAERT**

Het ontstaan van de "Ville de Londres" - Weststraat (1896-1898)

Onder de titel *"Renommée bien établie"* stond in de Carillon van 19 oktober 1902 (1) te lezen : *"Il y a quelques années déjà que s'est établie à Ostende la maison connue sous l'enseigne LA VILLE DE LONDRES. Elle débuta dans un immeuble plûtot modeste situé rue de l'Ouest; mais bientôt les affaires prirent une importance plus considérable, à tel point qu'il fallut chercher une construction plus grande".*

Vanaf juni 1896 huurde Nissim Rafaël NATAN een klein winkeltje in de Weststraat. Aanvankelijk fungeerde het pand meer als opslagplaats dan als winkel. Rafaël NATAN verkocht in hoofdzaak zijn waren op de markten. Deze werkwijze maakte het hem mogelijk, in een korte tijdspanne, een uitgebreid kliënteel op te bouwen. Burgervrouwen en naaisters vormden, destijds, het gros van het klantenbestand. Velen van hen werden meteen klant in de winkel. Het band- en garenwinkeltje "A la Ville de Londres" kreeg dan ook een steeds groter aantal klanten over de drempel. Het minuscule winkelpandje werd dan ook echt te klein.

Uit ervaring kwam Rafaël NATAN ook tot de vaststelling dat voor de "Ville de Londres" de tijd gekomen was een vast handelspand te betrekken. Dit zou hem immers de mogelijkheid bieden een koopkrachtiger kliënteel over de drempel te krijgen.

Kapellestraat (1898-1940)

Vanaf toen werd ruimte en publiciteit levensnoodzakelijk. Een optimale inplanting vinden werd het hoofdprobleem. Na een ernstige marktstudie stelde Rafaël NATAN de Kapellestraat voorop als vestigingsplaats.

Anno 1898 woonde op nr. 50 in de Kapellestraat de weduwe VANDEWINCKEL. Haar enige huurder, marineofficier Romain GOFFIN, was meestal op zee (2) (heden draagt dit pand het nr. 44 en is BATA junior er gevestigd).

Rafaël NATAN bekwam van de weduwe VANDEWINCKEL een handelshuur en tevens de toelating het gelijkvloers tot handelspand om te bouwen.

Rafaël NATAN meldde in de Echo d'Ostende van 14 juli 1898 de opening van de "Ville de Londres" (3). Deze greep plaats op zondag 17 juli 1898. De publiciteit wees op het feit : *"Depuis longtemps déjà une grande maison de fournitures pour modistes - tailleuses était nécessaire sur la place d'Ostende".*

De start was succesrijk en de investering bleek meer dan verantwoord. Intensieve publiciteit en speciale promoties volgden elkaar steeds sneller op. Deze wijze van zakenvoeren was toen nog weinig bekend en voerde de onderneming alras tot een reuze succes.

Konkurerende ondernemingen waren in 1898 de "Galeries Lyonnaises" beheerd door Grégoire NEYTS en de "Galeries du Louvre" gerund door de familie BREEMERSCH-NEUVILLE.

Op 12 oktober 1899 waren Nissim NATAN en Rachel BLOCH dolgelukkig bij de geboorte van Israël Gilbert NATAN. Meteen was de opvolging verzekerd (4). Met de geboorte van Ezram Léon NATAN, op 29 augustus 1900, werd Gilbert een broertje rijker (5).

Het groeiend commercieel succes van de "Ville de Londres", noodzaakte Rafaël NATAN opnieuw uit te zien naar een ruimere handelsoppervlakte. Dit keer wenste hij eigenaar te worden van zijn handelspand. Hierbij kwam nog dat het goed in de Kapellestraat diende te liggen.

In de notariële aankondiging van l'Echo d'Ostende van 5 september 1904 meldde notaris Isidore SERRUYS volgende verkoop (6) : *"Lot unique. Deux grandes et belles maisons, situées à Ostende, rue de la Chapelle n° 30 et rue d'Est n° 18, dont elles forment le coin, réunies en une seule propriété, formant le plus beau magasin de la rue de la Chapelle, susceptible d'être transformé facilement et à peu de frais, en le plus grand et le plus beau magasin de la Ville, avec 6 ou 8 vitrines à la rue, renseigné au kadaster, section A, n° 824 b - pour une contenance de 294 m², tenant du Nord...."*.

Verder informeerde het bericht : *"Entrée en jouissance immédiate. Mise à prix le lundi 9 septembre 1901. Adjudication le lundi 23 septembre 1901"*.

Beter was nauwelijks denkbaar. Nissim Rafaël NATAN kocht ! !

De huurder op nr. 18 in de Ooststraat, "The London United Sanitary Laundries", kreeg zijn vooropzeg (7). Eens vrij, werden de verbouwingswerken gestart.

In het vooruitzicht van de verhuis werden verkoopsdagen ingericht. Zo meldde l'Echo d'Ostende van 16 januari 1902 : *"A LA VILLE DE LONDRES - 50 rue de la Chapelle - Ostende, SAMEDI 18 JANVIER ET JOURS SUIVANTS LIQUIDATION MONSTRE"*. De publiciteit vervolgde : *"Le succes obtenu par les Magasins A la Ville de Londres, l'oblige d'agrandir. A cet effet, elle a fait l'acquisition d'un vaste immeuble pour y transférer prochainement ses magasins. Ceux-ci, par leur proportion énorme, leur installation moderne et leurs assortiments immenses, seront classés parmi les plus importants de Belgique"* (8).

De uitverkoop in de "Ville de Londres" van een stock ter waarde van 300.000 frank maakte een reuze indruk. Het werd een voorheen nooit geëvenaard kommercieel succes voor Oostende (8). Rafaël NATAN deed zelfs nieuwe voorraden in om aan de vraag te kunnen voldoen. Des te meer daar de aanpassingswerken nog niet voltooid waren. Een goeie zaak laat men immers zo maar niet voorbijgaan.

De opening van het nieuwe winkelpand greep plaats op zondag 16 juni 1902. De "Ville de Londres" was voortaan gelegen op de hoek Kapelle- en Ooststraat, en droeg nummer 30 als huisnummer (9). Men betrad de ruime zaak langs de Kapellestraat. Deze telde 8 grote uitstalramen. Als doelmatig zakenman lanceerde Rafaël NATAN destijds de leuze *"vendre meilleur marché que partout ailleurs"*.

Het warenaanbod bestaande uit zijde, fluweel, taft, passementwerk, lint, tule, kant, garen, band, bont, handschoenen, hoeden, dassen, kronen, pluimen, bloemen en nog heel wat meer, was reuze groot in deze speciaalzaak.

Opnieuw lukte het initiatief, en wel in dergelijke mate dat zij Rafaël NATAN er toe aanzette een bijhuis te openen.

Op maandag 2 maart 1903 opende de "succursalle de la Ville de Londres", in een vrijstaand pand, op nr. 44 in de Kapellestraat (10). De afdelingen linnen, breigoed, hemden en kindergoed vonden onderkomen in dit bijhuis. De start was goed te noemen; maar te veel is te veel. Rafaël NATAN stopte dit experiment na enkele jaren.

Tot dan beperkte de concurrentie zich voor de "Ville de Londres" tot enkele Oostendse collegas. Op maandag 11 juni 1906 werd het ernst. De "Innovation" opende een bijhuis te Oostende (11).

Deze vestiging veroorzaakte heel wat opschudding in de Oostendse handelsmiddens.

Zakenman Rafaël NATAN nam de zaak op als een uitdaging. Geïnformeerd dat de "Innovation" om een electriciteisaansluiting gevraagd had, diende hij op zijn beurt een aanvraag in (12).

Het bijhuis van de "Société Force Eclairage de Bruxelles", gevestigd in de Van Iseghemlaan 97, noteerde de aanvraag. Beide aanvragen hadden tot gevolg dat voor het eerst een electrische leiding getrokken werd in de Kapellestraat.

Het artikel van de Carillon rapporteerde : *"C'est principalement à la demande des Grands Magasins de la Ville de Londres et de l'Innovation que la Société s'est décidée à canaliser la rue de la Chapelle". Aussi ces grandes maisons n'ont-elle pas perdu de temps pour faire installer l'électricité. Nous apprenons en effet qu'elles ont déjà toutes deux traité pour ces travaux avec la Société Force Eclairage de Bruxelles, qui a une succursale en notre ville, 97, Boulevard Van Iseghem". En om te besluiten : "Nous aurons donc sous peu deux belles installations électriques de plus à Ostende"* (13).

Destijds was de openbare verlichting in de Kapellestraat nog verzekerd door gaslampen.

Het feit werd in de Carillon van 10 juni 1906 als volgt gerapporteerd : *"La Ville de Londres à fait ces jours ci les essais d'éclairage électriques. C'est très réussi et le coup d'oeil serait bien plus joli encore si plusieurs maisons de notre rue principale ce payent ce luxe là, ou si la Ville installait quelques lampes à arc le long des trottoirs, une dizaine suffiraient à en juger par la force éclairante des deux lampes de la Ville de Londres"* (14).

Bij de opening van de "Innovation" werd een groot feest gehouden. Onmiddellijk beantwoordde de "Ville de Londres" dit initiatief met de viering van haar tienjarig bestaan. De feestelijke herdenking vormde de basis voor een krachtige verkoops- en reclamecampagne (15). Zowel de "Innovation" als de "Ville de Londres" slaagden uitstekend in hun opzet. Meteen kwam gans de Kapellestraat in de

schijnwerper en werden alle handelszaken deelachtig in het gebeuren.

Nog dit jaar, en als sluitstuk van zijn kommerciële initiatieven, besloot Rafaël NATAN zijn zaak op het telefoonnet aan te sluiten. Bij navraag van telefoonnummer 346 verbond de juffrouw van de telefoon U met de "Ville de Londres" (16). Anno 1906 telde Oostende 449 abonnés (17). De telefoonuren liepen van 7 tot 21 uur. Voor of nadien opbellen was uitgesloten (18).

Lange jaren na elkaar brachten de publiciteitscampagnes de "Ville de Londres" in competitie met de "Innovation". Dit belette niet dat de menselijke relaties tussen beide concurrenten voortreffelijk verliepen.

Na enkele jaren wist de sterk kommercieel ingestelde Rafaël NATAN een talrijk en trouw kliënteel te verwerwen. Anna 1906 vormt de "Ville de Londres" dan ook een onderdeel van het Oostende van toen.

* * *

Op 28 oktober 1911 overleed Clémence DUCLOS, weduwe van Auguste VAN ISEGHEM, bankier op nr. 2 in de Vlaanderenstraat (19). Dit pand, heden schoenenzaak MACH 3, vormde de hoek van de West- met de Vlaanderenstraat.

Eigenares, Clémence DUCLOS, duidde haar zakenman Willem DE BRAUWER, aan als universele legataris. Deze verkocht het goed bij het ambt van notaris François-Félix VAN CAILLIE, op 27 december 1911 aan Nissim Rafaël NATAN en Rachel Robetine BLOCH. Het voormalige herenhuis had een oppervlakte van 244 m² en stond bij het kadaster ingeschreven in de sectie A nr. 157b (20).

Aanvankelijk dacht Rafaël NATAN eraan de "Ville de Londres" in dit pand onder te brengen. Onder de titel *"Vieille maison Ostendaise"* besloot de Carillon van 28 december 1911 dan ook zijn artikel als volgt : *"Les nouvelles installations des magasins de la Ville de Londres, surgiront alors sans inconvénient pour personne"* (20a).

Architect André DANIELS tekende hier de plannen van één van de eerste betonnen gebouwen te Oostende. Aannemer Joseph RAYEE kreeg het werk toegewezen voor de som van ongeveer 172.000 frank. Volgens het lastenboek moest de bouw af zijn vóór 1 juni 1912 (21). Bij gemis aan ervaring in deze nieuwe bouwtechniek kon het tijdschema niet geëerbiedig worden. In september 1912 was men klaar met de funderingen en kon de bouwheer de verdere bouw opstarten (22).

Inmiddels werd de bestemming van de bouw in vraag gesteld. Na rijp overleg bestemde Rafaël NATAN de constructie voor de uitbating van een hotel.

Voltooid, opende het Hotel "Excelsia" zijn deuren in juli 1913. De "Ville de Londres" bleef meteen in de Kapellestraat gevestigd.

* * *

Augustus 1914 brak Wereldoorlog I uit. Op 15 oktober stonden de Duitsers op het Wapenplein. Een ramp voor Oostende en haar

inwoners. De wapenstilstand van 11 november 1918 stelde hier een einde aan.

Anno 1922 werd het telefoonnet in Oostende vernieuwd. Meteen werd het telefoonnummer van de "Ville de Londres" nr. 244. Het repertorium vermeldde de zaak in de rubriek "Nouveautés pour dames" (23).

Anno 1926 werd Gilbert NATAN, op 27-jarige leeftijd, het jongste lid van Rotary Club Oostende (24).

In de Zeewacht van 14 januari 1928 stond te lezen : *"Zondag 15 januari wordt, in Duinkerke, het huwelijk voltrokken van M. Gilbert NATAN, den behendigen beheerder van de Ville de Londres met juffrouw Marcelle FRIBOURG. Wij bieden het jonge paar en de ouders onze hertelijke gelukwenschen aan"* (25).

Eens gehuwd betrok het jonge paar een appartement op nr. 11 Marie Joséplein (heden het afgebroken Bouchery-gebouw).

Rafaël en Gilbert NATAN werden, in 1929, de stichters-beheerders van de N.V. "Nouveautés". De N.V. beoogde een nieuw karakter te geven aan de uitbating van de "Ville de Londres" (25a). In weerwil van de toenmalige ongunstige ekonomische conjunctuur wisten de beide beheerders de N.V. tot verdere ontwikkeling te brengen.

Anno 1938 werd Gilbert NATAN voorzitter van Rotary Club Oostende. Zijn mandaat verstreek op 30 juni 1939. Meteen kwam men aan de vooravond van Wereldoorlog II.

<u>De Lijdensweg (1940-1945)</u>

Mei 1940 ! ! Een ramp in de volste zin van het woord.

In de *"lijst der huizen die door luchtbombardementen vernield of beschadigd werden, tussen 15 en 29 mei 1940"* vermeldde de Duinengalm van 5 juli 1940 : *"In de Kapellestraat : Magazijnen van INNOVATION, UNIPRIX, SAVELKOUL, VAN DER ELST, TEMPERE, DEHAESE, FONTAINE, WILLEMS, NATAN, op 21 mei 's avonds tusschen 17 en 20 uur door brandbommen getroffen of door aanpalende gebouwen in brand gestoken"* (27).

Tot een smeulende puinhoop herschapen bleef er van de "Ville de Londres" toen niets meer over.

De opgave om de totaal vernielde "Ville de Londres" terug op te starten was onvoorstelbaar groot. Van heropbouw kon des destijds geen sprake zijn. Dus moest uitgekeken worden naar een voldoende ruim en gunstig gelegen handelspand.

Hiertoe werd het "Hotel des Fleurs", Adolf Buylstraat, 8 uitgebaat door dhr. VINCENT overgenomen en ingehuurd (28). Dit pand, groot 279 m², beantwoordde aan de gestelde eisen.

Ook de vernielde stock diende heropgebouwd te worden. In de oorlogsjaren betekende dit een uiterst zware opdracht. Financiëel en kommerciëel betekende de onderneming tevens een gewaagde operatie. Er moest immers rekening gehouden worden met het feit dat Oostende voortaan een oorlogsdoelwit was. Anderzijds was de lokale bevolking in aantal fel teruggevallen. Met het instellen

van het Sperrgebiet voor de kust, kwam Oostende geïsoleerd te liggen van de rest van het land. De Oostendenaars werden gevangenen in eigen stad. Horeca, handel en industrie waren meteen volledig lamgelegd.

Hieraan dient toegevoegd, dat indachtig de gevoerde politiek in het nazi-Duitsland, de situatie een groot risico inhield voor Rafaël en Gilbert NATAN.

Tegen alle gevaren in startte de "Ville de Londres" opnieuw.

In de Zeewacht van 6 juli 1940 verscheen volgende advertentie : *"De groote magazijnen van Damesnieuwigheden A LA VILLE DE LONDRES zijn OVERGEBRACHT, ADOLF BUYLSTRAAT, 8. AUX MAGASINS REUNIS"* (29).

Deze laatste benaming werd dan ook de oorlogsbenaming voor de "Ville de Londres".

Aanvankelijk runde Gilbert NATAN de zaak zelf.

Reeds in 1941 werd de bezetter dreigender voor de Joodse onderdanen. Zo werd hen de dracht van de Davidster opgelegd.

In "De Panne het Strand" van 5 juli 1941 verscheen onder de titel *"DE JODEN MOETEN VERKLAREN"* een bericht waarbij de joden verplicht waren aangifte te doen van al hun goederen. Deze aangifte, ingevuld op het vereiste formulier, moest ingediend worden bij "Het bureel voor aangifte van Joodsch eigendom te Brussel, Leuvensche steenweg 1" (30).

Het gevaar was niet denkbeeldig dat de zaak onder sekwester zou geplaatst worden. Bekend met de Italiaanse ambassade liet Gilbert NATAN een bericht aanbrengen met de melding : *"Sous la haute protection de l'Ambassade d'Italie"*.

Het verloop van zaken werd opnieuw bemoeilijkt, op 29 april 1941, toen het handelspand openbaar verkocht werd (31). De nieuwe eigenaar, Marcel HOOGHE, verhuurde de zaak verder aan de "Magasins Réunis".

Het echtpaar Gilbert NATAN en Marcelle FRIBOURG, die tot dan hun privéwoonst hadden op nr. 11 Marie-Joséplein, zagen het groeiend gevaar van de situatie in (32). Zo kon het verder niet. Eind 1941 nog, doken zij onder in het Brusselse. De resterende oorlogsjaren runde een vertrouwenspersoon de zaak.

<u>Bevrijding en herstel (1946-1972)</u>

WE ZIJN ZE KWIJT titelde de Zeewacht op 16 september 1944.

Meteen werd de zaak opnieuw de "Ville de Londres" maar bleef echter nog in de Adolf Buylstraat gevestigd tot op zaterdag 7 december 1946 (33).

De laatste verhuis van de "Ville de Londres" greep plaats in de week van 8 op 15 december 1946 (34). Bij de opening van de zaak in eigen pand, op de hoek van het Wapenplein met de Adolf Buylstraat, heerste er een reuze feeststemming (34).

"De Ville de Londres" scheerde opnieuw hoge toppen en werd in een minimum van tijd opnieuw nr. 1 in de textielsector te Oostende. Het reuze aanbod van de zaak richtte zich voornamelijk tot de naaisters, de kommunikanten, de trouwlustigen en de huisvrouw. Zij vormden de basis van het klantenbestand.

In de Zeewacht van 24 december 1948 kondigde de "Ville de Londres" een uitzonderlijke aktie aan bij gelegenheid van haar vijftig-jarig bestaan (35).

Het zakenleven verliep opperbest tot... op zaterdagnacht 1 februari 1953.

Nog de week voordien, op 23 januari, huldigde de zaak Madeleine HUBRECHTS, voor haar trouwe en vele jaren dienst aan en in de "Ville de Londres" (36).

Het zeewater overspoelde met ijselijk geweld de volledige Oostendse middenstad. De "Ville de Londres" stond 60 cm. onder water. Aanzienlijk was de schade en het verlies was moeilijk in te schatten.

Gilbert NATAN had echter groter geweld doorstaan. En reeds op 13 februari 1953 verscheen volgende publiciteit : *"Na de overstromingen. Al de getroffen koopwaren zijn ontsmet en worden verkocht met 50 tot 60 % vermindering. In de magazijnen Ville de Londres"* (37).

Na korte tijd hernam de zaak haar normale gang. Zowel in de jaren vijftig als gedurende de Golden Sixties stond de "Ville de Londres" aan de spits van het handelsgebeuren te Oostende.

Op 8 juli 1968 overleed Rachel, Robertine BLOCH te Brussel, wat meteen het eindpunt zet achter de pioniersgeneratie (38).

Door het afsterven moest de nalatenschap verdeeld worden. Nr. 1 Adolf Buylstraat werd destijds aan de families VAN CAILLIE uit Oostende en Brugge verkocht. Met de kopende partij werd een huurkontrakt van beperkte duur afgesloten.

Van nu af aan werden voorbereidingen getroffen om de zaak in alle stilte af te bouwen.

Het mag ons dan ook niet verwonderen toen de Zeewacht van 30 juni 1972 ons meldde : *"VILLE DE LONDRES. WEGENS VOLLEDIGE STOPZETTING VAN BEDRIJF. NA 75 JAAR UITBATING. TOTALE UITVERKOOP. VANAF ZATERDAG 1 JULI 1972"* (39). Ook in dit nummer van de Zeewacht verscheen een intervieuw met de heer Gilbert NATAN (39).

Voor de "Ville de Londres" was zaterdag 7 oktober 1972 de laatste dag (40).

Bij het dichtgaan van deze zaak verloor de lokale handel één van haar verdienstelijkste vertegenwoordigers. Gilbert NATAN, op onberispelijke wijze bijgestaan door zijn echtgenote Marcelle FRIBOURG, liet ons een beeld na van een diep menselijke persoon die talentvol zijn beste krachten wist in te zetten voor zijn onderneming, voor zijn mensen en ten dienste van het algemeen welzijn.

BRONNEN

1. - Car. 9-18-19/01/1902.
2. - AC. Stracké. - 1897 - p. 151.
3. - EO. 84 - 14/07/1898.
4. - EO. 119 - 17/10/1899 & Car. 154 - 17/10/1899.
° Ost 12/10/1899 - Israël NATAN - fils de Nissim x Rachel BLOCH.
5. - EO. 99 -02/09/1900 & Car. 126 - 02/09/1900.
° Ost 29/08/1900 - Léon NATAN - fils de Nissim x Rachel BLOCH.
6. - EO. 99 - 05/09/1901 & Car. 136 - 07/09/1901.
7. - EO. 118 - 20/10/1901.
8. - EO. 6 - 16/01/1902.
9. - EO. 69 - 15/06/1902.
10. - Car. 27 - 26/02/1903 en AC. Stracké - 1902- p. 125.
11-14-15. - Car. 69 - 10/06/1906.
12-13. - Car. 46 - 19/04/1906.
16. - Car. 160 - 01/11/1906.
17. - Car. 264 - 21/11/1907.
18. - Car. 151 - 11/10/1906.
19. - EO. 87 - 01/11/1911 & Car. 152 - 05/11/1911.
+ Ost. 28/0/1911 - Clémence DUCLOS - rentière - ° Ost. 19/11/1828. vve d'Auguste VAN ISEGHEM - banquier.
20. - not. Fr. VAN CAILLIE - VC. - akte 119 - 27/12/1911
20a. - Car. 174 - 28/12/1911.
21. - Car. 6 - 16/01/1912.
Fotoboek A. VAN CAILLIE - Deel I - foto 73.
22. - Car. 124 - 03/09/1912.
23. - EO. 88 - 15/11/1922.
24. - Ann. Rotary Club Oostende.
25. - ZW. 46 - 12/11/1927.
25a. - ZW. 26 - 30/06/1972.
26. - Ann. Rotary Club Oostende.
27. - Duinengalm 27 - 05/07/1940.
28. - Tel. gids - 1939.
Hotel des Fleurs - VINCENT - tel. 723.30.
29. - ZW 21. - 06/07/1940.
30. - Panne Strand 27 - 05/07/1941.
31. - Panne Strand 15 - 12/04/1941 & PS. 17 - 26/04/1941.
Duinengalm 15 - 12/04/1941.
32. - AC. Elleboudt - 1932.
33. - Courrier du Littoral 49 - 08/12/1946.
34. - ZW. 48 - 29/11/1946 & ZW. 49 - 06/12/1946.
35. - ZW. 52 - 24/12/1948.
36. - ZW. 4 - 23/01/1953.
37. - ZW. 7 - 13/021953.
38. - ZW. 29 - 18/07/1969.
39. - ZW. 26 - 30/06/1972.
40. - ZW. 39 - 06/10/1972.

Legende : Car. Carillon
AC. Annuaire Commercial...
EO. Echo d'Ostende
ZW. Zeewacht

- 1959 -

Gilbert NATAN
tussen Burgemeester PIERS en Schepen DE KINDER

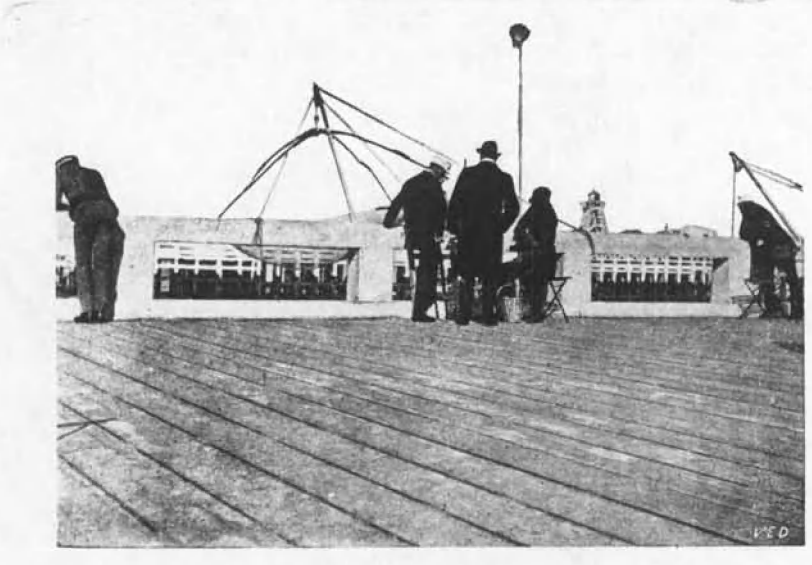

OSTENDE. — Estacade : La Pêche aux Sardines

Magasins de Nouveautés - A LA VILLE DE LONDRES - Raffaële Natan, Ostende

Publiciteitskaart van "A la Ville de Londres"

Op de achterzijde staat "Soieries - Lainages - Doublures - Cotons - Dentelles - Gazes - Rubans - Ceintures - Merceries, etc., etc.

DE LOKALE OOSTENDSE REDERIJEN IN 1820

door **Raymond VANCRAEYNEST**

J.N. PASQUINI in zijn boek "Histoire de la ville d'Ostende et du Port", wijdt welgeteld 37 regels op de bladzijden 340 tot 42 aan de periode 1815-1830, door hem genoemd "Ostende sous la domination hollandaise". Wat hij schrijft is bovendien zeer tendentieus. Ik hoop daarop terug te komen in een volgende bijdrage.

Wat de scheepvaart aangaat : over de koopvaardij gewaagt hij met geen woord en over de visserij vermeldt hij één zin : "La pêcherie reprit peu à peu, et en 1830 le port comptait trentecinq bateaux". In voetnota voegt hij er nog aan toe dat er nu (in 1842) 106 zijn. Hij geeft geen bron aan waaruit hij die cijfers heeft opgediept.

Eerder toevallig - want men weet nooit als men een bundel naziet wat men er precies gaat in aantreffen - vond ik een brief van 13 juli 1820 (1), die uitging van het College van Burgemeester en Schepenen van Oostende. Hij was ondertekend door de toenmalige burgemeester Charles DELMOTTE en door de stadssecretaris DURDU. Hij was gericht aan de gouverneur van West-Vlaanderen die toen Baron Joseph DE LOEN D'ESCHEDE was. Deze was de eerste gouverneur die onder het gezag van Willem I de provincie West-Vlaanderen bestuurde van 5 oktober 1815 tot 26 december 1820 (2).

De brief van het Oostends stadsbestuur was een antwoord op een schrijven van de gouverneur van 23 juni 1820 waarin hij naar inlichtingen had gevraagd over het aantal zeeschepen die eigendom waren van handelaars van onze stad. Uit dat antwoord vernemen we dat er 58 zeeschepen toebehoorden aan reders van Oostende. Daarin waren niet begrepen 40 doggers en korvers die de kabeljauwvisserij bedreven in de Noordzee en de Ijslandse wateren en evenmin de 20 kleine schepen, schuiten genoemd, die op verse vis vaarden.

We mogen aannemen dat deze cijfers vrij juist zijn. Charles DELMOTTE was trouwens ook voorzitter van de Handelskamer van Oostende die toen nog een officiële instelling was, zoals dat op heden nog geval is in Frankrijk.

Men kan alleen betreuren dat het antwoord van het stadsbestuur niet meer gedetailleerd is en de namen van de eigenaars, de namen van de schepen en hun afmetingen niet opgeeft, maar de gouverneur had het ook niet gevraagd.

---

(1) Rijksarchief Brugge. West-Vlaanderen, Modern archief 2e reeks, bundel 717.
(2) DE SMET Jos. Van Departement tot Provincie, in : West-Vlaanderen o.l.v. Antoon VIAENE, 1958, p. 120.

VERBETERING

Op p. 95/85, laatste alinea van het artikel "Franse verordeningen in niet mis te verstane bewoordingen" staat te lezen Louis RIDOV waar het moet zijn Louis RIDOU.

J.P.F.

100 JAAR AANWEZIGHEID VAN DE DOCHTERS DER LIEFDE IN OOSTENDE 1895-1995

door Jeannot **VANHOENACKERS**
dochter der Liefde

A. STICHTING

Mevrouw Zoë CARBON-GODDYN, toebehorend aan één van de meest achtbare families van Oostende, wilde, naar het verlangen uitgedrukt door haar nicht juffrouw DEVAUX, wiens erfgename zij was, om de armen en ziekenzorg in de stad waar te nemen, zich de medewerking van de Dochters der Liefde verzekeren.

In de loop van 1895 werd een overeenkomst gesloten met de Dochters der Liefde; ze verbond zich een kapitaal te storten (60.000 Fr), waarvan de interesten moesten dienen voor het onderhoud van drie Dochters der Liefde. Ze nam ook op zich al de bijkomende onkosten, o.a. meubilering, linnen, verbouwing, enz. Een voorlopige woonst werd aan de Dochters der Liefde bezorgd in afwachting dat de Voorzienigheid hun een andere toewees....

Op maandag 8 april 1895 kwamen de drie eerste Dochters der Liefde aan, in een huurwoning, in de Kapucijnenstraat, 14 te Oostende. Het waren : Zr. Alida DE STOOP (Zr Servante)
Zr. Flavie DE MEESE (Zr Vincent)
Zr. Agnes MICHIELS (Zr Louise)

Het huis zou de naam dragen : Sint Vincentius-dispensarium.

B. WERKEN - GEBEURTENISSEN 1895-1914

April 1895

Er werd overgegaan tot het "armenbezoek" in de wijken.

October 1895

Een nieuwe zuster werd aangeworven onder dezelfde voorwaarden als de drie andere Dochters der Liefde.

November 1895

De "soepbedeling" komt tot stand, die kon bestaan door enkele giften en door de verkoop van "bonnetjes". Sedert dien werd de 4de zuster de keukenzuster, die dit werk onder haar hoede nam.

September 1896

Zr. DE STOOP werd vervangen door Zr. Romania DELVOYE.

October 1896

Naast het druk bezocht dispensarium, begon men met de "ziekenzorg aan huis" - met bezoeken tussen 15 en 20 u.

Juni 1897

Zr. DE MEESE werd gevraagd om 20 zieke kinderen van het Sanatorium Delcroix, toen gelegen in de Sportstraat, te verzorgen. Dit werk zal voortaan een heel afzonderlijk werk worden. De inwoning van de Zusters aldaar kwam tot stand in 1899.

15 juni 1899

De huidige woonst van de Dochters der Liefde, Langestraat, 83 werd door mevrouw Zoë CARBON-GODDYN aangekocht voor 58.000 Fr en verder ingericht voor de communiteit. De verhuis gaf de Dochters der Liefde de gelegenheid tot nieuw apostolaat en ruimere dienstbaarheid.
Ondertussen werden de zusters talrijker. Zr. Guillemine CUPERS (Zr. Charlotte), kwam Zr. DE MEESE vervangen voor het armenbezoek en het dispensarium.

September - october 1899

Zr. Jeanne MELIS (Zr. Pauline) en Zr. Marie HOLSTER (Zr. Antoinette) komen toe.

September 1899

Op aanvraag van E.H. Deken DECANNIERE, soliciteerde de Marine Aalmoezenier, Pastoor PIJPE, bij de Dochters der Liefde, om het in duigen vallend werk "La Germaine" (vooraf beheerd door de Arme Klaren, wonende in de Maria-Hofstraat, vervolgens door de Zusters van de H. Jozef en de juffrouwen SCHOONJANS) over te nemen en er zich mee te gelasten.
Twee Dochters der Liefde, met "brévet ménager" kwamen om zich met de huishoudschool en de werkplaats bezig te houden, die tot doel had de "vissersmeisjes" op te voeden tot volwaardige huisvrouwen.

15 october 1899

In de toenmalige bijgebouwen van het huis, werd de opening gehouden van de, in de volksmond genoemde, "Kokschool". Een patronaat, dat 's zondags verzet en ontspanning bood aan de vissersmeisjes en de jeugd uit de buurt, werd gecreëerd. Het kreeg weldra de naam "les Germaines".

1900

Om te voorzien in de uitgaven van het dispensarium, heeft mevrouw Zoë CARBON-GODDYN, bij de Communiteit, 10.000 Fr gedeponeerd, waarvan de intresten moeten dienen om een gedienstige geneesheer aan te werven, die drie gratis raadplegingen per week wilde houden.
Verder werd het werk staande gehouden door menige liefdadige giften.
Gedurende het seizoen werd er in de St Jozefskerk en in de SS Petrus en Pauluskerk door de Dochters der Liefde een omhaling gehouden ten voordele van de armen en zieken. Er werd ook, voor

het zelfde doel, een liefdadigheidssermoen gehouden bij de Paters Dominikanen.

1903

Er werd begonnen met de bouw van de gesubsidieerde huishoudschool, gelegen tussen het woonhuis van de Dochters der Liefde en het gehuurd huis in de Cirkelstraat waar het dispensarium nu onderdak had. De bouw werd bekostigd door dhr. Paul CARBON, zoon van mevrouw Zoë CARBON-GODDYN, voor de som van 10.865,50 Fr.

1904

Het werk van de Arme Kerken, bestuurd door mevr. Zoë CARBON-GODDYN, kwam bij haar afsterven (1904) in handen van de Dochters van Liefde. Dit werk had tot doel kerkgewaden, linnen en gewijde vazen te bezorgen aan minder begoede parochies en de missionarissen aan kerkbenodigdheden te helpen. Om de week kwam een aantal dames bijeen om een manuele of materiële medewerking te verlenen en per gelegenheid ook financiële hulp. Dit werk hield tot W.O. II stand.

1905

Op aanvraag van dhr. Paul CARBON trok Pastoor PIJPE zich uit het werk "La Germaine" terug. Dhr. CARBON gelaste zich de school ter harte te nemen en ze voortaan financieel bij te staan voor de 3/5 van de uitgaven, t.t.z. : vernieuwingen, onkosten en materiaal. De overige 2/5 werd door de Staat aangevuld.

1905

In aandenken aan zijn moeder betaalt dhr Paul CARBON de 3de Zuster der Armen. Mevr. CARBON had speciaal de parochie Sint Antonius van de Vuurtorenwijk behartigd voor dewelke zij kerk en scholen had laten bouwen. De zuster nam op die parochie armenbezoek en thuisverzorging waar.

1906

De Mariale beweging "Kinderen van Maria" kwam tot stand. Tot op vandaag komen de nu nog geassocieerde leden, ongeveer een twintigtal, in vriendenkring bijeen, waar de gebedstonde niet wordt vergeten !

1895-1914

Het was voor Oostende volop de periode van "la belle époque" met het schrijnend kontrast van uitbundige luxe en weelde bij de vele bezoekers van de Europese aristocratie...en het erbarmelijk lot van de vissersbevolking, dupe van grillige seizoenen en een beroep zonder verzekerde welvaart.
Het visserskwartier en de aanpalende havensteegjes, met muffe kamertjes en verlaten zieken, waar ongekende ellende en armoede heersten, waren het geliefkoosd domein van de Dochters der Liefde.
De Langestraat met zijn vele diensten,.de Cirkelstraat met zijn dispensarium, waren een baken waar iedere arme, minbedeelde of zoekende mens, uit gelijk welke uithoek van de stad, ten alle ure van dag en nacht, met zijn nood terecht kon, en welkom was !!!

Het reeds ingeburgerd silhouet met de "cornette" van de Dochters der Liefde was alom gekend geraakt en kreeg de naam van de "Grijze Zusters", zinspelend op de grijs-blauwe kledij.
In het sappig Oostends dialect, kon iedereen, toenterijd, oud en jong uit de achterbuurten en steegjes..op de trap...op de vismarkt...langs de kaaie....de "me-seûrs" van de "gri-ieze nunn'n", zonder moeite thu'swijzen.....

C. 1914 - 1940

8 april 1915

Op deze datum had de eigenares van nr. 87, Langestraat, juffrouw HUYGE, in haar testament gestipuleerd dat haar woonst moest verkocht worden, voor 20.000 Fr aan de Dochters der Liefde en gebruikt worden voor goede werken. Het huis werd met fondsen gelegateerd aan E.H. Deken CAMERLINCK, op voorwaarde dat er twee weesjes "Pro Deo" werden opgevoed. Hij werd er eveneens mee belast een jaardienst te houden.
Over het huis kon slechts in 1919 beschikt worden.

23 oktober 1915

Zr. DELVOYE ging in de Vrede van de Heer heen, nadat zij de 9 eerste oorlogsweesjes had aangenomen - 6 meisjes en 3 jongens. Het waren de eerste kinderen van het weeshuis Sinte Martha. De bevolking van het weeshuis liep, gedurende de oorlog, rap op tot 68. Men huisde in enge omstandigheden in het huis van de Dochters der Liefde. 's Avonds sliep men in de kelders wegens plaatsgebrek en oorlogsgevaar.
In die tijd van algemene beperking was het gewaagd zo'n caritatief werk aan te vatten ! De ravitaillering - het voedsel - kledij - verwarming - was in die tijd uiterst problematisch. Om aan het nodige te geraken waren er strategische plannen nodig. Zr. MICHIELS, de legendarische Zr. Louise, wist er alles over te vertellen. In weer en wind, bij vrieskou en storm, oorlogsgevaar en uitgangsverbod trotserend, trok zij met haar karretje naar de fabriek van Zandvoorde. Tussen de afgedankte cokes waren er altijd "sintels", die ze rapen kon om de stookvoorraad bij de weesjes aan te vullen. Geen moeite was te veel voor haar lievelingen...ze zouden het warm hebben !

Na de wapenstilstand

De 11 jongetjes van het huis werden geplaatst in het weeshuis Sint Vincentius Ferrier te Oostende.

1919

De meisjes betrokken de woonst van juffrouw HUYGE, welke door haar zelf werd ingericht. Het kon 50 kinderen huizen. Het werd verbonden met het huis van de Dochters der Liefde door een gang gemaakt, achter het omsloten huis, tussen de twee woonsten.
In hetzelfde jaar hernam dhr. Paul CARBON zijn gift van 20.000 Fr aan de Communiteit voor het salaris van de Zuster die op de parochie van Sint Antonius het armen- en ziekenbezoek waarnam.
Het dispensarium bleef een van de voornaamste werken, was goed uitgerust en weldadig voor gans de stad. Elke dag waren er in het

dispensarium een 70-tal verzorgingen, zonder de verzorgingen aan huis te rekenen.
Drie geneesheren verschaften raadplegingen en een oogspecialist kwam om de week, de donderdag, tussen 7 en 8 uur 's morgens.
De oorlog was voorbij

Maar het hele werk van de kinderopvang bleef zonder vast inkomen.
De Gravin Douarière Louis DE HEMPTINNE (1865-1957), die regelmatig te Oostende vertoefde kwam op de vooravond van een Sinterklaasfeest de weeskinderen begiftigen met snoep- en speelgoed. De edele dame werd op de hoogte gebracht van de bestaande financiële moeilijkheden. Het duurde niet lang of ze verzamelde fondsen, zorgde voor materiële verbeteringen, voorzag in de kledij van de kinderen. Kortom, in weinig tijd nam ze dit caritatief werk ter harte en maakte van het huis, door toedoen en medewerking van de Dochters der Liefde, een kinder-te-huis. Het werd l'Abri Marie Elisabeth genoemd.
De kinderen liepen school in de Sint Sebastiaanstraat.
Reeds lang wensten de Dochters der Liefde het huis van hun gebuur in de Cirkelstraat te bezitten, maar de prijs ervoor liep te hoog op. In moeilijkheden geraakt ten gevolge van de oorlog kwam de eigenaar zelf zijn huis te koop aanbieden voor de som van 15.000 Fr. De Zusters aanvaarden de voorwaarden van het aanbod. Maar acht dagen later kwamen twee bejaarde juffrouwen voorstellen om de som van het huis te betalen op voorwaarde dat ze beiden "kost en inwoon" zouden krijgen tot aan hun dood. Na acht dagen stierf één van de juffrouwen. De tweede werd op het verdiep van het dispensarium gehuisvest. Eén van de oudste meisjes uit het kindertehuis kwam des nachts bij haar logeren.

Juni 1921

De beweging van de "Christene Moeders" komt tot stand. Ieder maandagnamiddag kwamen zij bijeen, gevolgd door een gebedstonde in de kapel van de Dochters der Liefde.
Rond die zelfde periode kwamen de oudsten van het kindertehuis bijeen voor een "studiekring".

Na 25 jaar aanwezigheid der Dochters van Liefde te Oostende luidde de balans :
- op het atelier waren er 86 meisjes werkzaam
- de Vrije Huishoudschool voor vissersmeisjes telde honderd en meer leerlingen
- Het patronaat "Les Germaines" telde 170 leden
- De "Kinderen van Maria" kende een 20-tal leden
- Het kindertehuis herbergde 25 kinderen
- Er waren 15 "Christene Moeders".

1928

De Huishoudschool wordt herbouwd naar de normen en de eisen van de tijd. Alles wordt begiftigd door dhr. Paul CARBON. Een gedenkplaat ter herinnering aan hun weldoener werd door de Ste Germanaschool opgericht in de gangen van het schoolcomplex. Het is een blijvend aandenken aan zijn liefdadigheid voor dit opvoedkundig werk dat hij heel zijn leven behartigd heeft "God ter ere !
De Oostendse jeugd ten bate !"

10 april 1932

Vijf Dochters der Liefde verlaten de Langestraat om zich voortaan te vestigen op de Visserskaai, om de aanpalende Lagere Meisjesschool, gelegen op het Vissersplein, aan dewelke reeds enkele klaszusters verbonden waren, volledig over te nemen. Het wordt de "Vincentius Lagere Meisjesschool".
De meisjes van het kindertehuis - althans de jongsten uit de groep - krijgen er voortaan onderwijs.
Langs de Visserskaai kwam een kinderoord tot stand met een kribbe "dag- en nachtverblijf".

1934

Afsterven van juffrouw Amelie JEAN (genoemd Emilie).

1935

De Sinte Germanaschool uit de Cirkelstraat wordt "De Vrije Huishoudschool" met drie professionele leerjaren.

1936

Juffrouw Amelie JEAN begiftigde in haar testament de Dekenij met een huis. Het wordt een "Opvang Tehuis" tot "Bescherming van het Jonge Meisje". Door bepaalde omstandigheden komt het tot stand in de Kapucijnenstraat , 5. Het werk wordt toevertrouwd aan de Dochters der Liefde. Geleidelijk verviel de opvang en dames en juffrouwen kwamen er zich vestigen. Het werd Home "Emilie Jean".
In de loop van de jaren 80 wordt de Home verplaatst naar een nieuwbouw in de Langestraat, 81. Geleidelijk aan ontrokken de Dochters der Liefde zich voor hulp- en dienstbetoon wanneer de Home werd beheerd door lekenpersoneel.
In de loop van 1993 kwam "Home Castel" in handen van de Christelijke Mutualiteiten.

1937

Bouw van de voorkant van het kindertehuis, Langestraat, 87. Het huis wordt van meer comfort voorzien.

1939

Afsterven van dhr. Paul CARBON (1860-1939).

(wordt vervolgd)

KUNST IN HET CASINO-KURSAAL 1952-1994

door **Norbert HOSTYN**

In een aantal bijdragen behandelde ons lid André VANDENAUWEELE (+) de grote lijnen in de spektakelprogrammatie in het Casino-Kursaal vanaf de heropening van de nieuwbouw in 1952 (De Plate 84/119, 152, 179).

Ter aanvulling hierbij een overzicht van de tentoonstellingen die er plaats vonden, evenwel tot en met 1994.

1952
De vrouw in de kunst (openingstentoonstelling nieuw Kursaal)

1955
Ensor-Spilliaert-Permeke en de Oostendse schilderkunst
Herdenkingstentoonstelling dichter Emile Verhaeren

1956
Emile Bulcke (Burgemeesterprotretten)
"Kunst van onze tijd". Verzameling G. Van Geluwe
Jonge Kongolese schilderkunst. Kunstacademie van Elisabethstad

1958

Nicole Lacombe en Willy Vanhuysse
Louis Clesse

1960
Kunstenaars uit Verviers
Eve
Hedendaagse abstracte Italiaanse kunst

1961
Edgard Scauflaire
Jannis Spyropoulos

1962
De Serigrafie
Jan Burssens
Painting Doctors
Kunstambachten uit Duitsland
Hongaarse volkskunst
Jean Milo
Albert Neuhuys

1963
Jean Stevo
Marthe Velle
Anne Dubois
Kunstenaars uit Newlyn
Robert Geenens
Door Gevaert
Armand Vanderlick
Yves Rhaye
Willem Van Aerden

1964
Jose Picon
Fernand Heuze
Voslinskaia
Marcel Verdren
Willequet
Elisabeth Geurden
E. Mackowiak
Etienne Elias
Ferd. Decock

2de Europaprijs voor Schilderkunst van de stad Oostende
Oostende in de kunst

1965
Fotografie in functie van het decoratief paneel

1968
Groep 68 (Maurice Boel, Willy Bosschem, Jacky De Maeyer, Charles Drybergh, Gerard Holmens, Mark Pannek, Nadine Van Lierde, Jef Van Tuerenhout)

1970
Mia Deprez
Paul Klein
De Barros

1971
"Konfrontatie"
Félicien Rops
Coll'Art (collages van kunstenaars)

1972
Luc Pérot
Jan De Clerck
Charles Delport
Marce Abel

1973
Oosterlynck

1974
Yves Rhaye
Grafisch oeuvre van James Ensor
Jef Van Tuerenhout

1975
Gustaaf Sorel
Vasarely
Roland Devolder
Sanders
Andy Allemeersch
Cyr Frimaut
100 jaar Kursaal

1976
100 zelfportretten
André Sorel
Jan Cox
René Delannoy
Harald Cousins
Henry Roland
Roland Devolder-M. Leenknegt-H. Minnebo

1977
Georges Mathieu
Nicolaï
Paul De Cocker
Yves Billet
Colette Bitker

1979
Maurice Boel (retrospectieve)

1980
Leonor Fini
Bogaert
Ivette Maervoet
Martin Wallaert
Christian Silvain

1981
Charles Delporte
Begga D'Haese

1982
Marc Debattice
Andre Servais
Dirk Michiels
Anto Diez
Andy Allemeersch
Micheline Beddeleem
Vic Dekeersgieter
Charles Delporte

Salvator Dali (verkoopstentoonstelling grafiek)
Claude Manesse
Europaprijs voor Schilderkunst van de Stad Oostende 1982

1983
Groepsalon Kunstforum 83
(voornamelijk Oostendse kunstenaars)
Georges Wesche
Picasso (grafiek)
Paul Maudy
Marie-Louise Cools & Bob Van de Waeyer

1985
Hulde aan James Ensor
Regnier De Herde
Hubert Minnebot
Theo Van Rintel
Pros Compaert
Latemse School

1986
Yves Rhaye
Jef Wauters
Roland Devolder
Ku(n)stbeeld nu

1987
Cartoons Ian & Gal
Jazz Art : Jan Burssens, Paul Van Gyseghem, Camiel van Breedam, Cel Overberge, Martin Wallaert

1988
Ku(n)stbeeld nu
Dees Debruyne
Wilfried Hofmeister
Willy Decleer
Felicien Rops

1989
Cyr Frimaut
Sculpturen van Dali
Paul Delvaux
De "Gouden Eeuw" in Nederland (verkoopstentoonstelling)
Realms of Light (Peter Miller, Dominic Welby, Caroline Palmer, David Pizzanelli; holografie)

1990
Martin Wallaert
G. Librecht
Irenee Duriez
Russische schilders
Regnier De Herde
Mia Moreaux
Emiel Deblock
Hans Fohan
Europaprijs voor schilderkunst

1991
Filip Philippe
World Master Exhibit.
Marcel Taton
Hans Fohan
Jef Wauters
La Pipe
B. Masson
G. Wolfaert
Jas
Salon Galerijen De Pypere en Seghers

1992
Easter in Ostend
Roger Van Belleghem
Marcel Taton
Crombe
Hans Fohan
Wolfaert
Masson
Theo Van Rintel

1993
Easter in Ostend
Irenee Duriez
Kari Bert & G. Deleger

1994
Easter in Ostend 3
Christian Silvain
Made in Belgium. Moderne Belgische kunst
De vrouw in de kunst 1850 - nu (verkoopstentoonstelling Galeries Segers en Depypere)
World Logo Biennal

Onbekende data :
Medard Tytgat
Octave Landuyt
Beelden uit Afrika (H. Goldstein en J. Mulders)
Hedendaagse Amerikaanse Schilder en Beeldhouwkunst

Wat valt op ?

- de meeste grote tentoonstellingen, het predicaat "prestige"-tentoonstelling waardig vallen in de beginjaren : '"Vrouw in de kunst - Ensor, Spilliaert, Permeke - Kunst van onze tijd - Abstracte Italiaanse Kunst....".

  Het betrof telkens weinig risicovolle manifestaties : ofwel rond een gegarandeerd succesvol thema, ofwel qua inhoud meer actuele tentoonstellingspaketten die dan echter in hun geheel van elders werden overgenomen

  Toch werd duidelijk een zeker niveau betracht.

- Een hoogtepunt was zeker "Europa 1900" in 1967 : een van de allereerste manifestaties die bijdroegen tot de herwaardering van de kunst van de "Belle-Epoque", vooral de art-nouveau.

  Pikant detail : nog geen jaar na deze tentoonstelling besloot het Oostends stadsbestuur de "Stenen Bank" van architect HANKAR in de Koninginnelaan, het art-nouveaumonument bij uitstek in onze stad, te slopen...er waren weer 2 parkeerplaatsen gewonnen nietwaar.

- Veel authentiek talent uit eigen stad en streek kreeg tentoonstellingskansen in het Kursaal. Het Kursaal vervulde daarin een culturele rol die in het Museum voor Schone Kunsten voor een groot deel ontbrak.

- De kentering kwam vanaf de jaren '80. Het puur commercieel aspect ging overheersen (bv. Grafie van Dali in 1982). Ook in het aanbod van hedendaagse kunstenaars is een verminderde kieskeurigheid waar te nemen.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (36)

door **Aimé SMISSAERT** (+)

De duitschers hebben van de laatste dagen van het jaar gebruik gemaakt om...boeten in te palmen, voornamelijk bij de herbergiers, die sterke dranken verkoopen. De accijnsbedienden, van den ouden vervlogen tijd van het Vergunningsrecht, hadden bij de rooversbende van Wilhelm II nuttige lessen kunnen opdoen. Zoo kwamen, dezer dagen, in het koffijhuis Sint Sebastiaan, in de Sint Sebastiaanstraat, twee duitsche matrozen binnen. Zij hadden eene flesch met genever mede en vroegen twee druppelglazen. Zij dronken de flesch ledig en....gerochten dronken. Eenige uren later werd eene boet van 200 mark (250 frank) toegepast aan den persoon, die, in afwezigheid van den heer P. SEYNAEVE, het koffijhuis in kwestie openhoudt. Gister, tegen den avond, kwam een matroos de herberg binnen van den heer Albert DEVOS, Wittenonnenstraat : hij kloeg van buikpijn en vroeg "schnaps". Er werd hem geantwoord door de zuster van den herbergier dat er geen "schnaps" in huis was. Daar hij bleef voortklagen, werd hem, uit medelijden, een halvetje "menthe" uitgeschonken. Men weigerde alle geld. Toen het halvetje uit was, zei de matroos : morgen naar de Kommandantur ! Heden morgen mocht de gefopte herbergier 50 frank betalen !

Een ander herbergier van de Wittenonnenstraat mocht 25 frank afspinnen, (men vroeg hem eerst een bankje van 100) omdat men ten zijnent genever had gevonden. Nog een ander kreeg 75 frank boet omdat hij zijne herberg eenige dagen gesloten en daarna terug geopend had.

M. August PEDE, handelaar in sterke dranken, Ooststraat, werd gestraft met eene boet van 500 mark (625 frank) omdat hij eene flesch genever had verkocht aan eene vrouw. Dank zij de tusschenkomst van M. Aug. STRACKE, gewezen gasthofhouder van het "Hotel d'Allemagne" werd de boet verminderd op 100 mark !

En zo zijn er bij tientallen gevallen.

Gister en heden werden, in stad, nog verscheidene wijnkelders geplunderd, o.a. in het n° 52 van den Thouroutschensteenweg, bij M. Aug. PEDE voornoemd, waar de duitschers 12 vaten wijn uithaalden, bij M. Jul. DESWAEF, kruidenier, Weststraat, enz. De duitschers geven overal rekwisitiebons - maar wie zal dit alles betalen ?

* * *

Heden overleed in het Hospitaal, tengevolge van kwetsuren door shrapnellscherven te Middelkerke bekomen, de genaamde Theodoor VANDEN BUSSCHE, geboren te Middelkerke den 26 Februari 1848, gehuisvest te Westende, echtgenoot van Marie DESAEVER. Hij was in stervensnood naar hier overgebracht geworden.

* * *

Deze morgen hebben de duitschers het binnenste van het Museum Stracké (Mariakerke-dorp) in brand gestoken. Ook het dak werd afgerukt. 't Museum stond in den weg van hunne kanons. Men weet dat de kollekties van dit Museum in tijds in veilige haven werden gebracht.

Deze namiddag rond 3 ure verschikten de menschen door het hooren van verscheidene kanonschoten, die heel dicht bij de stad gelost waren. Ziehier wat er gebeurd was : rond 2 1/2 ure was het stoombootje, alhier op 19n dezer binnengekomen, uitgevaren achter zich een schietschijf (cible), van zoowat 8 meters doorsnede, trekkend. Dit schijf wordt in zee geankerd en de jonge artilleristen gebruiken het voor hunne schietoefeningen met de kanonnen van den Vuurtorenwijk en van de Northlaan.

Het schijnt dat we van tijd tot tijd dergelijke schietoefeningen zullen hebben.

Terwijl de artilleristen zich aldus oefenen, worden de vrijwilligers (snotneuzen van 15 tot 18 jaar), gedrild en leert men hen de parade marsch op den koer der kazerne of ook op de Zwijnenmarkt (Visschersplaats).

Deze namiddag om 4 ure werd in de HH. Petrus en Pauluskerk een lof gezongen voor de duitsche katholieke soldaten. Om 5 ure greep in deze kerk, ook een protestantschen dienst plaats.

Deze avond, rond 7 ure, zaten een 30tal duitsche officieren te smullen in de "Renommée", Langestraat, toen de wacht hen kwam verwittigen dat de gebeurlijke aankomst van eenen Engelschen bestuurbaren luchtbal aangekondigd was. Seffens werden al de lichten uitgedaan en poetsten de duitschers de plaat. Wat helen !

1915

Vrijdag 1e Januari -

NEGENENZEVENTIGSTE DAG DER BEZETTING

De duitschers hebben den eersten dag van 't jaar niet willen laten voorbijgaan zonder ons op het hert te trappen : nadat deze morgen om 8 u., in de HH Petrus en Pauluskerk eene duitsche katholieke militaire mis had plaats gegrepen, moest dezelfde kerk om 10 ure nogmaals ter beschikking der duitschers gesteld worden voor eenen protestantschen dienst ! Nog geen 500 duitschers woonden deze dienst bij - men had dus heel gemakkelijk de dienst kunnen doen in de anglikaanse kerk ! Maar ja, menschen duivelen is maar eene wete !

Aan de statie hangt een Nieuwjaarwensch van Attila II, alias Wilhelm van Duitschland, en aan het "Hôtel de Gand" op de Groenselmarkt, eenen anderen Nieuwjaarwensch van hertog Albert van Wurtemberg, opperbevelhebber van het IVe leger.

De kap van 't groot gebouw van 't militair hospitaal is in de laatste dagen schier gansch afgebroken geworden.

Deze nacht werden uit eene weide van den melkboer Camiel DEFEVER op den Vuurtorenwijk, 2 achttienmaanders gestolen.

Zaterdag 2e Januari. -

TACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Hoegenaamd niets te melden tenzij 's namiddags schietoefeningen op het schietschijf. Kanongebulder nacht en dag.

Drie duitsche werklieden, gebezigd aan de werken in de duinen, 't vliegplein en den Groenendijk (Vuurtoren) verdrinken.

Deze week overleed te Gent, Mr Aloïs VERBEKE, nijveraar, oud-senator van het arrondissement Veurne-Diksmuide-Oostende.

* * *

Men weet dat sedert eenigen tijd de begraving der te Oostende aan hunne wonden of aan ziekten bezweken duitsche soldaten, alsook, bij uitzondering, van enkele gesneuvelden aan 't front, plaats heeft den Dinsdag of den Vrijdag - of den dag volgende op een dezer dagen, wanneer dien dag eenen feestdag is.

De begrafenis geschiedt 's morgens om 10 1/2 ure - enkele malen had zij 's namiddags plaats. Wij gingen heden een dezer begravingen bijwonen.

De lijken worden uitgehaald uit de duivenschieting en de lijkstoet wordt als volgt samengesteld : een muziekkorps, een piket soldaten, de dragers van kronen, de lijkkisten (er waren er vandaag 10), de vrij zijnde overheden der regimenten van dewelke de gevallenen deel mieken, afveerdigingen dezer regimenten en dan vrienden en kennissen. Onder het spelen van treurmarschen trekt de stoet kerkhofwaarts en rangschikt zich rond het perk, de begravingen der duitschers voorbehouden. De putten zijn gereed gemaakt, de lijkkisten worden nevens malkaar op de planken gelegd, het muziek speelt eene treurmarsch, een protestansche dominé leest de namen af der gesneuvelden, erbij voegend dat zij vielen als helden voor het vaderland. Daarna houdt hij eene lijkrede, aan het einde derwelke hij een gebed leest en de graven der protestanten zegent.

Nu is 't de beurt van den roomschkatholieken priester om eenige woorden te zeggen en de graven zijner geloofsgenoten te zegenen Het muziek speelt een tweede treurmarsch, de officieren werpen een handvol aarde op de kisten en... alles is afgeloopen; terwijl het ordepiket naar de kazerne terugtrekt en de officieren in auto naar stad terugkeeren, doorloopen de overige soldaten de verschillige lanen van het "Friedehof", een bezoek brengend aan het graf van den eenen of den anderen kameraad.

Zondag 3e Januari. -

EENENTACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Aanhoudend kanongebulder gansch den dag. Hulptroepen en kannonnen worden naar Middelkerke gestuurd, trams met gekwetsten komen uit die richting af.

Maandag 4e Januari. -

TWEEENTACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Kanongebulder gansch den nacht, na 6 ure stopte het.

Verscheidene duizende mannen hulptroepen werden heden verwacht. Ten dien einde had men de bevolking van het Sas-Slijkens, van 't Hazegras en van de A. Pieterslaan en aanpalende straten verwittigd

dat bedden in overvloed, ter beschikking der soldaten moesten gesteld worden,'t Hazegras bleef vrij; het Sas werd vol gestoken met duitschers, terwijl tegen den avond een groot getal "grijze vesten" zich kwamen nederzetten in de Veldstraat. Sterke benden soldaten worden Middelkerkewaarts gestuurd.

Sedert eenige dagen zijn bedienden van het gasgesticht wederom bezig met het gas voor de verwarming af te snijden. 't Schijnt dat de voorraad gas uitgeput geraakt. De duitsche ingenieur, die sinds Kerstavond meester speelt in de cokefabriek, stuurde deze dagen eenen grooten Hollandschen lichter naar Zeebrugge om kolen. Van zoohaast deze aankomen, zullen de cokeovens terug ontstoken worden. Men rekent aldus binnen een 6 tal dagen nog eens gas in overvloed te hebben.

Terwijl de menschen zich moeten verhelpen met ongezuiverde petrololie of eene boegie, terwijl de gelukkige tappen, die nog een weinig zuivere petrol hebben, er zoo...gierig op zijn als op hun geld, verkwisten de duitschers het gas in de huizen waar zij verblijven, met of zonder lichte kooien en ander vrouwvolk van slechts allooi !

Policieagenten doen thans de ronde bij de burgers om hen te berichten dat zij binnenkort, het bezoek van gemeentebedienden zullen ontvangen ten einde al de in de kelders voorhanden zijnde wijnen op te nemen.

* * *

Wie in Oostende kent er Achiel RONSE niet, *Achiel vaagt er zijn bien aan* ?

Nu, gister avond had Achiel *zijn bien gevaagd*...aan het policiereglement en kuierde hij na den zevenen langs de straat. Hij werd bij de kraag gestekt en moest zijn naam en adres opgeven. "Morgen ten 9 ure naar de Kommandantur !" werd hem toegesnauwd.

Achiel was deze morgen op post. Hij werd bij een duitsche officier gebracht : " 'tais hier warm, zailde !" was zijn eerste woord. - "Haben sie gestern abend.." begon de officier - "'k Zaigge dat 't hier warm ais" ging Achiel voort, " en ik die zulke slechte schuen an me puetjes hên !" - "Was, was, was" klonk het, "heraus, heraus".

Achiel liet het hem geen tweemaal zeggen : rap als de wind vloog hij buiten, en...om eene *pynte* om den schrik af te spoelen !

Iedereen komt er in de Kommandantur zoo goedkoop niet van af, maar iedereen ook is geen *Achiel...vaagt er zijn bien aan* !

* * *

Verscheidene brievenbussen (borne-poste) werden heden door de duitschers afgebroken en weggedaan.

Verscheidene watervliegtuigen kwamen heden toe, men zegt, om de schepen voor Nieupoort liggende, te bekampen.

DE GILLES VAN DE ZEE

Het bestuur van de GILLES van de zee even na de Tweede Wereldoorlog.

De Kinkhoorn op zijn best.

Emiel de Schepper aan het werk...

en met al het moois dat hij schiep.

Met dank aan
de heer en mevrouw
H. St. Martin-Deschepper

J.B.D.

DE GILISSEN VAN DE ZEE

door J.B. DREESEN

Een van de mooiste folkloregroepen die Oostende ooit had waren de GILISSEN VAN DE ZEE. De eigenlijke naam van deze "maatschappij" - zoals men een vereniging destijds noemde - was "HELP MEE, 't ZAL WEL GAAN". Zo'n naam is niets voor de gewone omgangstaal en al vlug - door vergelijking met de GILLES DE BINCHE - werd de benanmig GILISSEN VAN DE ZEE de meest gebruikelijke.

De vereniging werd opgericht in 1936 door de betreurde Jules GIONAORA, uitbater van het gekende koffiehuisje SANTA ROSA in de Kapellestraat tussen de Jozef II straat en het Paulusstraatje. Hijzelf is tijdens de tweede wereldoorlog omgekomen in een concentratiekamp. Samen met vier andere wakkere Oostendenaars stichtte hij de vereniging. Uit de doelstellingen van de kring noteren we het volgende :

- gezellige avonden inrichten voor de leden van de Kring
- reisjes laten ondernemen door de mensen van de Kring
- zich in de cultuur verrijken door het lied
- deelnemen aan schilderachtige stoeten waar die ook mochten plaats vinden.

De kring bestond uit de Gilissen, die een typisch kostuum droegen dat in het teken van de zee stond, en enkele vissers en vissersvrouwen in de vroegere kledij uit de visserijwereld. Het kostuum van de Gilissen was een unieke klederdracht, een meesterwerk van smaak, lokale kleur en pittigheid.

Elk lid sneed en naaide zijn eigen kostuum dat dan beschilderd werd door schildersbaas Emiel DESCHEPPER hierin geholpen in het beginstadium door Johan BAKS, van beroep ketelmaker. Na hun zware dagtaak bestond hun hobby erin met vaardige hand de kostumen te versieren met vissen en andere zeedieren. Ook ontwierpen zij voor elk van de leden "den DOS", dat waren de verzwaarde delen op borst en rug. Het waren echte meesterwerkjes. De voorkant werd steevast voorzien van het Oostends stadswapen waar na de oorlog het oorlogskruis werd bijgeschilderd.

De achterkant, daarentegen, verschilde telkens van tekening. Hierin werd een of andere vissoort weergegeven. Elk kostuum was voorzien van een waaierkraag in de Oostendse kleuren. Daarin werden zomaar eventjes 5 meter geelrood lint verwerkt waarvan elke meter in die tijd 5 fr kostte. Rond de heupen droeg elke Gilis een gordel met koperen belletjes die bij het gaan en het dansen aan het rinkelen gingen. Tevens hield elke Gilis een rieten mandje in de hand. Na de tweede wereldoorlog werd het gebruikelijk een model van een visserssloep mee te trekken.

De Gilissen droegen een hoofddeksel in de vorm van een vis of een ander zeedier. Deze hoofddeksels, sprankelend van lijn en kleur, waren artistieke kunstwerken, werden ontworpen, gemaakt en geschilderd door de folkloristische schilder Emiel DE SCHEPPER. Elk hoofddeksel woog tussen de 300 en 500 gram en het waren echte toonbeelden van geduld, vernuft en kunst.

De vereniging ging ervan uit dat in de Noordzee niet meer dan 50 soorten vis en andere zeedieren zwommen en dat er maar evenveel soorten hoofddeksels in de vereniging mochten toegelaten worden. Meer leden met een "viskop", dan de Noordzee wilde, konden dan ook niet aangenomen worden. Hierdoor bleef, buiten de vergezellende vissers en vissersvrouwen, het maximum van de Gilisleden beperkt tot 50.

Overal waar schilderachtige stoeten werden ingericht waren de Gilissen van de Zee van de partij en ze werden zeer op prijs gesteld door de inrichters van stoeten. Zij vormden een van de graagst geziene aantrekkelijkheden op bloemencorso's, cavalcaden en carnavalfeesten in eigen land en in de ons omringende buurlanden. Met vlag en eigen muziekkorps aan het hoofd trok de groep overal uit waar ze gevraagd werd. De vlag voert het wapen van Oostende en de tekst "De Gilissen der Zee Oostende" aan de bovenkant en "Help mee, 't zal wel gaan" aan de onderkant. Verder komen erop voor een Gilisfiguur in volledig uniform, een uitvarend vissersvaartuig, de estakade en de vuurtoren, en een uit het water opspringende vis.

De palmares van de Gilissen van de Zee is ruim en lang, zo leverden zij ondermeer prestaties in Rijsel, Kalles, Belle, Maubeuge, St Quentin, Toerkonje, Robaais, Kales, enz. in Frankrijk. Eigenbrakel, Brussel, Luik, Aalst, Kortrijk, Ieper, Sint Idesbald, Brugge, Blankenberge en nog veel meer andere plaatsen in eigen land.

Er heerste tucht bij de Gilissen van de Zee. Na elke uitstap werden de klompen opnieuw geschilderd en het was hen verboden van met hun hoofddeksel op een café binnen te treden. Ze droegen dan ook allemaal onder dat hoofddeksel een witlinnen kalotje. Verder was het hen verboden het Giliskostuum te dragen buiten een optreden in groepsverband.

Tussen de mensen die jarenlang in het bestuur fungeerden vernoemen we de voorzitter Charles DAVID en de andere bestuursleden Adriaan SWEETLOVE, Pierre VANDENHOUWEELE, Johan BAKS, Henri ST MARTIN en de onvolprezen vissentovenaar en -schilder Emiel DE SCHEPPER.

De Gilissen van de Zee hebben sedert hun oprichting verschillende lokalen gehad. Een ervan was het café van die naam op de hoek van de Torhoutsesteenweg en de Weeshuisstraat. In 1988 was het lokaal van wat toen nog overbleef van de Gilissen van de Zee in het Safierenhof in de Zandvoordestraat op de Konterdam. Het Safierenhof werd uitgebaat door de gekende Oostendse zangeres Lucy Loes die in feite de laatste secretaresse van de vereniging was.

Met de groter wordende ontspanningsmogelijkheden, de opkomst van de televisie en het toenemend autobezit waren er in het begin van de zestigerjaren de oorzaak van dat het met veel van dit soort verenigingen bergaf ging. De jeugd wilde niet meer mee. En zoals het met zoveel verenigingen gaat, het verlies door ontslag of overlijden van enkele stuwende krachten brengt meestal ook het einde van de vereniging mee. Ons Heemmuseum hangt vol met vlaggen van Oostendse verenigingen die in die periode de geest gaven. In de zeventigerjaren deden de aantredende voorzitter Urbain LUST en de secretaresse van de vereniging Lucy LOES nog een reeks pogingen om de vereniging terug wat leven in te blazen. Zo werd in 1988

(normaal had het 1986 moeten zijn) het 50-jarig bestaan van de vereniging gevierd. Maar daar bleef het bij.

Een van de laatste overblijvende stichtende leden, de heer Henri ST MARTIN en zijn echtgenote mevrouw DE SCHEPPER (dochter van de schepper van al de hoofddeksels van de Gilis), schonken aan De Plate een volledig kostuum van de Gilis van de Zee, met uitzondering van het hoofddeksel en de klompen. Voorwaar een prachtige aanwinst.

Wij hebben dan ook onmiddellijk een van onze mannequinpoppen aangekleed en die een plaats gegeven in de ingangszaal van ons museum. Zo blijft er, voor het groot publiek, toch nog een herinnering zichtbaar van wat eens de mooiste Oostendse "maatschappij" was.

NIEUWE UITGAVEN BIJ DE UITGEVERIJ EMIEL DE COCK

Jan YPERMAN

LILLE - Stadsgids van Rijsel

Prijs : 295 BEF
Portkosten : 50 BEF

Marcel VANSLEMBROUCK

Firmin Deprez (1890-1916). Studentenleider en Ijzersymbool

Prijs : 985 BEF
Portkosten : 95 BEF

Geert HOORNAERT

Post- en Verkeerswezen te Roeselare door de tijden heen 1500-1913

Prijs : 995 BEF.
Portkosten : 95 BEF

BESTELLING - Uitgverij Emiel Decock
Brugsestraat 56, 8211 Aartrijke
Tel. : 050/20.97.80
ASLK 001-0380026-56
Gemeentekrediet 063-1786362-45

TENTOONSTELLING

WIE WAS DE GROOTVADER VAN MIJN GROOTVADER ?

In de marge van het 30ste Nationaal V.V.F.- Congres heeft de V.V.F.- Afdeling Oostende-Kuststreek, een kleinschalige didactische tentoonstelling opgebouwd onder het motto "Wie was de grootvader van mijn grootvader ?" Deze tentoonstelling gaat door in ons Heemmuseum van 21 april tot 12 juni 1995.

De tentoonstelling is in de eerste plaats bedoeld, om de beginnende geïnteresseerde familievorser enkele elementaire begrippen over de genealogie of familiekunde bij te brengen, maar ook de bezoekers aan het museum wensen we te laten kennis maken met een boeiende vorm van vrijetijdsbesteding. Verder kan men er kennis maken met een aantal nuttige bronnen, de klassieke bronnen maar ook toch enkele minder gekende - men zou ze alternatieve bronnen kunnen noemn - specifiek voor de 19de en de 20ste eeuw.

Alhoewel er aandacht werd besteed aan enkele oudere archiefbronnen zoals Staten van Goed, Penningscohieren, oudere volkstellingen en uiteraard ook aan de doop- huwelijk- en begravingsregisters, werd toch ook de nadruk gelegd op de zo verwaarloose 19de en 20ste eeuw.

Verder hebben wij aandacht besteed - een toonkost vol - aan de bestaande bibliografie, met als bedoeling de bezoeker te wijzen op de rijkdom van leerboeken in verband met de familiekunde en aanverwante wetenschappen. Al te veel vergeet men dat een elementaire basiskennis een dwingende noodzaak is voor iedere aspirant familiekundige. Het is inderdaad niet prettig te moeten vaststellen dat zo vele aspirantzoekers zich nooit de moeite getroosten een of ander handboek over de materie te raadplegen. Ze duiken onvoorbereid in onze Stads- en Rijksarchieven en gebruiken - misbruiken - tevergeefs waardevolle oude documenten, om toch maar zo vlug mogelijk, een voorouder - soms slechts een naamdrager - terug te vinden in de 16de eeuw !

Een bijzonder kleurvolle afdeling is zeker deze van de "Oostendse Heraldiek" die nogmaals bewijst dat er in deze stad zonder archief toch nog wat te...rapen valt.

Tenslotte - en bijna vanzelfsprekend - werd er ook aandacht besteed aan de 30-jarige werking van het Oostendse V.V.F.- Centrum voor Familiekunde.

E. VAN HAVERBEKE

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1995

- elke zaterdag
- van 25 mei t/m 28 mei
- van 03 juni t/m 05 juni
- van 15 juni t/m 17 september (gesloten elke dinsdag)
- van 28 october t/m 05 november (gesloten 31 oktober en 01 november)
- van 23 december t/m 07 januari 1996 (gesloten 25 en 26 december, 01 en 02 januari)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET **UITVAARTKONTRAKT** IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS **UW WENSEN** EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIELE**
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39

Oostendse Heemkring

DE PLATE
--O--

Naar het Zoete Waasland,in de sporen
van onze onovertroffen MERCATOR,
en naar Antwerpen,de Metropool
van Vlaanderen.

--O--

Zondag 11 juni 1995
--O--

Wij wensen jullie een
prettige en aangename
dag.

Stadhuis
Sint-Niklaas

Sint-Niklaas, gelegen in een mooi gebied tussen Schelde en Durme, is de hoofdplaats van het Land van Waas en één der grootste steden van België.
Sint-Niklaas, met de grootste markt van België, heet u van harte welkom.
Onze stad biedt heel wat mogelijkheden voor een bezoek, individueel of in groep.
Sint-Niklaas heeft een ruim cultureel aanbod alsook gezellige winkelstraten en koopcentra. Het Recreatiepark "De Ster" ligt in een groene omgeving, is een paradijs voor kinderen en heeft een heerlijk strandbad.

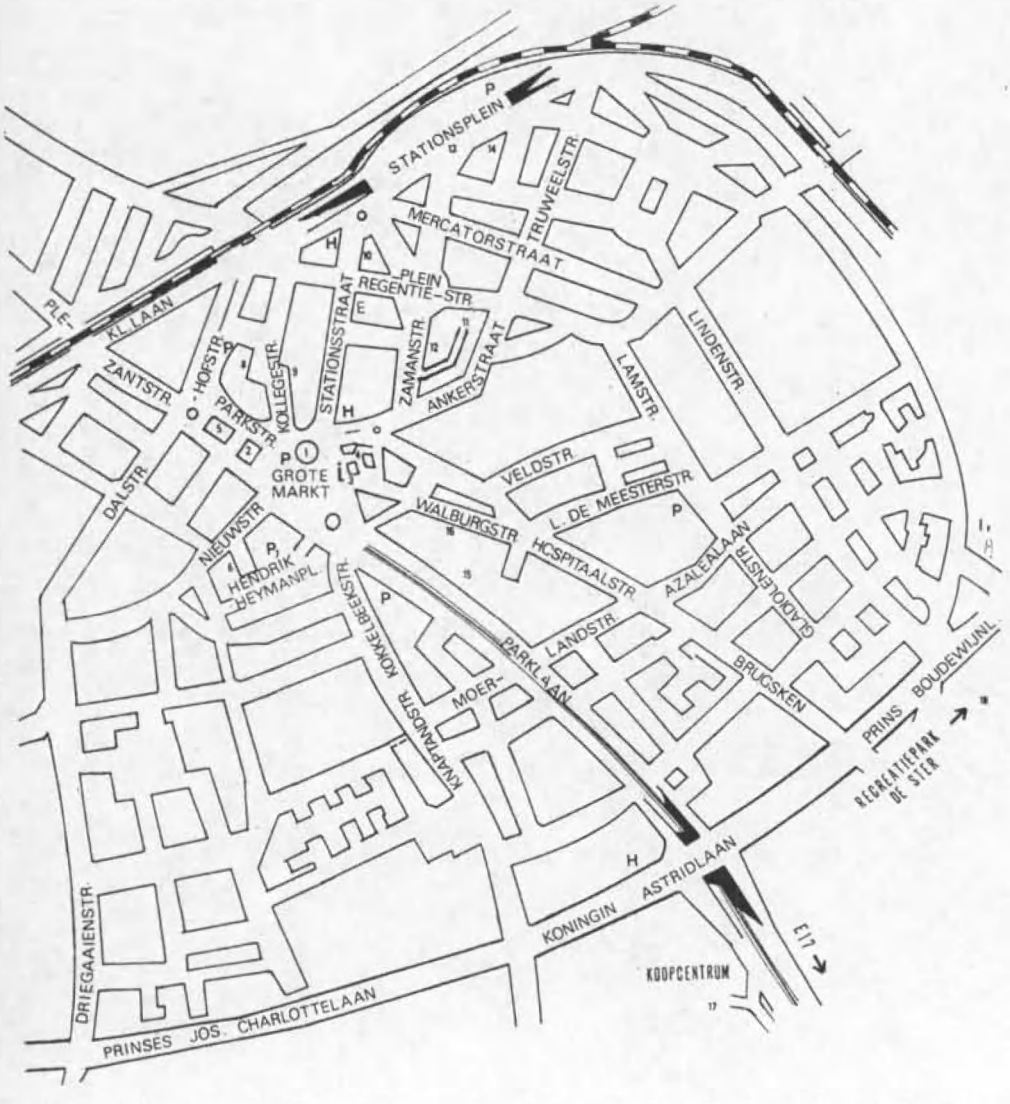

BEZIENSWAARDIGHEDEN

1. Grote Markt
2. Stadhuis
3. Cipierage en Prochiehuys
4. Sint-Nicolaaskerk
5. Onze-Lieve-Vrouwkerk
6. De Castrohof
7. Stedelijke Openbare Bibliotheek
8. Stadsschouwburg
9. Sint-Antoniuskerk
10. Salons voor Schone Kunsten
11. Cultuurhistorisch Museum
    - Barbierama
    - Van Muziekdoos tot Grammofoon
    - Boudelozaal
12. Historisch Museum
    - Mercatormuseum
13. Station
14. Stadszalen
15. Romain De Vidtspark
16. Kasteel Walburg
17. Koopcentrum
18. Recreatiepark "De Ster"

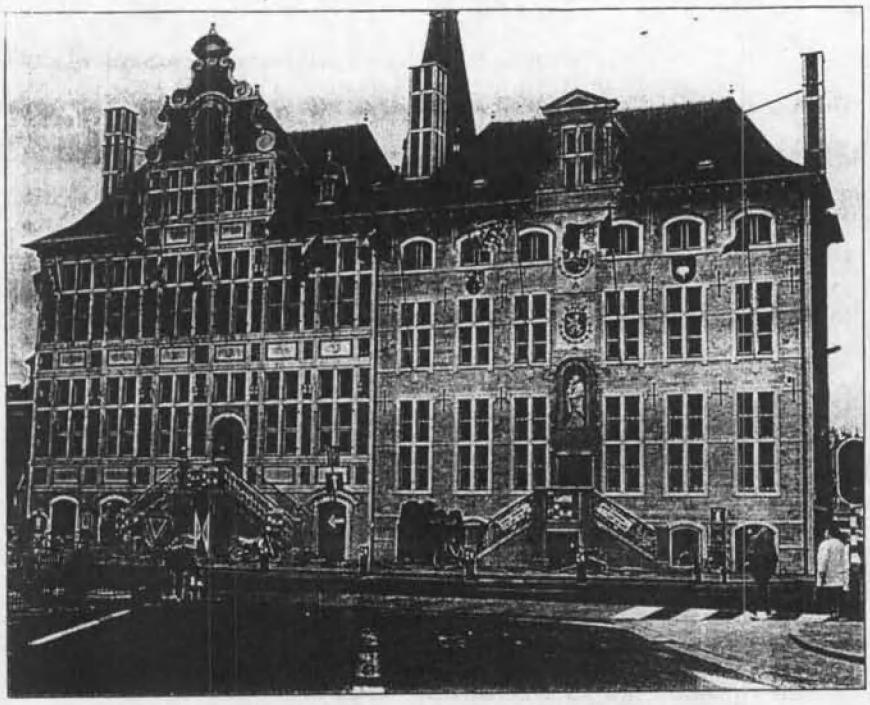

Cipierage - Parochiehuis - Sint-Niklaas

In de "Properheden van der steden van Vlaenderen" worden de Waaslanders "raapeters" genoemd.Vandaar dat de raap in de wapens van een 9-tal gemeenten van het Zoete Waasland voorkomt.Deze gemeenten zijn:
Sint Niklaas,Sinaai,Bazel,Lokeren,Waasmunster,St Pauwels, St Gillis,Moerbeke en Tielrode.
Die raap, vertelt men, is reeds sedert lange tijd opgenomen in het wapenschild van de Stad Sint Niklaas op bevel van Keizer Karel,toen deze te Sint Niklaas op bezoek was.
Het is begrijpelijk dat heel de stad in rep en roer stond,toen het nieuws werd bekend gemaakt dat de keizer naar het Waasland zou komen en er de Stad Sint Niklaas zou bezoeken.
Toen de dag van de keizerlijke intocht was aangebroken ,werd hij opgewacht door een kleurrijke stoet die hem vergezelde naar de markt.
Daar begonnen de feestelijkheden ter ere van de hoge gast.
Plots kwam een boer uit de menigte geschoten en liep naar de eretribune met een grote raap in zijn handen.Met veel eerbied bood hij de prachtige veldvrucht aan de keizer.Deze wist eerst niet goed waarmee hij te doen had ,maar nadat de boer hem had uitgelegd dat het de mooiste raap was van zijn veld en dat de smaak ervan heerlijk zou zijn,knikte de vorst goedgunstig om zoveel eenvoudige verering.
Hij vroeg de boer waarmee hij hem kon belonen.De boer wou niets aannemen ,maar de keizer drong aan en gaf hem tenslotte een goedgevulde beurs met goudstukken als bruidschat voor zijn dochter.
Aan het stadsbestuur beval Keizer Karel om in het wapenschild van Sint Niklaas een raap te plaatsen als blijvende herinnering aan dit sympathieke voorval.
Aan de voorgevel van het stadhuis te Sint Niklaas ,op de Grote Markt,bevindt zich naast de rechtse trap naar de inkompoort een gebeeldhouwde leeuw die het wapenschild van de stad Sint Niklaas voorhoudt.
In dit wapenschild bemerkt men niet enkel een afbeelding van de heilige Niklaas-nogal vanzelfsprekend- maar ook nog de fameuze raap die aan Keizer Karel geschonken werd.

Gerard DE CREMER
(1512-1594)

Uitmuntend wis- en aardklootkundige

In februari 1512 kwam Hubertus De Cremer, vader van Mercator, met zijn hoogzwangere vrouw naar Rupelmonde, waar op 12 maart Gerard De Cremer werd geboren. In 1530, twee jaar na het overlijden van zijn moeder, schreef hij zich op kosten van zijn grootoom in te Leuven als *Gerardus Mercator de Rupelmunda* en behaalde in 1532 zijn licentie in de filosofie. In zijn vrije tijd interesseerde hij zich voor kosmografie.
Met zijn achttien jaar was Mercator zeker niet de jongste student. Rembert Dodoens[1], die ooit zou uitgroeien tot onze meest befaamde plantkundige, was pas dertien.
Op 3 augustus 1536 trad Mercator te Leuven in het huwelijk met Barbara Schellekens en richtte een werkplaats in voor het vervaardigen van instrumenten. Aard- en hemelglobes waren destijds zeer gegeerde instrumenten. In 1536 vervaardigde hij, samen met Gemma Frisius[2], zijn eerste aardglobe.
In dezelfde periode begon Mercator met het tekenen en graveren van kaarten. De eerste, een kaart van het Heilige Land, verscheen in 1537. Aangemoedigd door de gunstige verkoop begon Mercator aan een wereldkaart.
Inmiddels was de Reformatie[3] aangebroken en ook Mercator werd niet gespaard. Begin februari 1544 werd hij te Rupelmonde aangehouden en opgesloten op beschuldiging van *lutterije*[4]. Hij bleef opgesloten tot begin oktober en werd toen, wellicht bij gebrek aan bewijzen, op vrije voeten gesteld. Waarschijnlijk had hij zichzelf in opspraak gebracht met zijn kaart van het Heilige Land die weliswaar buitengewoon nuttig was voor bijbelstudie maar verscheen in een tijd waarin het bezit van een bijbel op zich reeds voldoende was om als ketter te worden aangeklaagd.

Vanaf 1545 emigreerden vele Vlamingen naar Duitsland, op de vlucht voor de steeds strengere Inquisitie[5].
In het najaar van 1552 verliet Mercator Leuven om zich voorgoed met zijn familie te vestigen te Duisburg aan de Rijn.
Op de boekenbeurs van Frankfurt ontmoette hij een zekere Ortelius[6]. Deze

Portret van Gerardus Mercator op 62-jarige leeftijd. De passerpunt bevindt zich op de door Mercator veronderstelde magnetische pool.

was graag bereid een handje toe te steken bij het verluchten en bijkleuren van de kaarten. Hij bracht Mercator in contact met Christoffel Plantijn[7], die in 1555 te Antwerpen een drukkersbedrijf had opgestart. Plantijn verkreeg de alleenverkoop van Mercatorkaarten in de Nederlanden en verkocht kaarten en globes van Mercator over heel Europa. Op die manier ontstond een hechte vriendschapsband tussen Mercator en Ortelius, die inmiddels zelf was begonnen met het tekenen van kaarten. De kaartencollectie van Ortelius, *Theatrum orbis*

terrarum[8], die in 1570 te Antwerpen werd gepubliceerd, is een verzameling van 53 kaarten van andere cartografen, die met zorg zijn uitgekozen en gereproduceerd op een handig formaat.
Mercator begon zelf ook aan een soortgelijk project, maar het resultaat liet nog enkele jaren op zich wachten.
Enkele maanden nadat in 1586 zijn vrouw was overleden, hertrouwde Mercator met de weduwe van de Duisburgse burgemeester.
Hoewel reeds op gevorderde leeftijd bleef hij verder kaarten tekenen. Op 5 mei 1590 werd hij getroffen door een eerste beroerte waardoor hij gedeeltelijk werd verlamd. Drie jaar later volgde een tweede. Uiteindelijk overleed Mercator, in zijn 83ste levensjaar, op 2 december 1594.
Zijn inzichten omtrent de *Genesis* van Mozes, die hij in 1592 had aangekondigd, zouden pas na zijn dood worden uitgegeven. Het werkje werd toegevoegd aan de *Atlas*[9], die kort daarop verscheen.

De reis rond de wereld

Het wereldbeeld werd eeuwenlang bepaald door de leer van Aristoteles[10] en de astronomische structuur van Ptolemaeus[11]. Aristoteles was ervan overtuigd dat het heelal gevormd werd volgens de meest volmaakte geometrische vormen: de cirkel en de bol. De aarde was volgens hem het middelpunt van het heelal.

De wereldkaart volgens Ptolemaeus, waarschijnlijk de eerste projectiekaart.

Het systeem van Aristoteles werd in de tweede eeuw van onze jaartelling bijgewerkt door de Griekse astronoom Ptolemaeus, die over nauwkeuriger observaties van de sterrenhemel beschikte. Naargelang de astronomische waarnemingen degelijker werden en afwijkingen in de baan der planeten werden vastgesteld, werd het stelsel bijgewerkt.
Toen het werk van Ptolemaeus in de vijftiende eeuw in het Latijn was vertaald, kende het een grote verspreiding in de Germaanse landen, zodat men opnieuw ging aanknopen bij de bolvorm der aarde.
De ontdekking van Amerika in 1492 was een eerste indicatie voor dit hernieuwde inzicht dat in de beroemd geworden omzeiling van Maghelaen[12] een definitieve bevestiging zou krijgen.
Zeevaart, aardrijkskunde, cartografie en zeevaartinstrumenten maakten allemaal deel uit van de toenmalige intellectuele belangstellingssfeer. Na de ingebruikname van het magnetisch kompas, in de twaalfde eeuw, ontstonden routeen havenkaarten, waarin gegevens van wereldreizigers als Marco Polo en de kruisvaarders werden verwerkt.
De oudst bekende Vlaamse cartografische voorstellingen vinden we in de *Liber Floridus*[13]. Hoewel ze op oudere gegevens steunen, waren ze van een eigen aanvulling, zoals de aanduiding *Flandria* op een kaart van Europa, voorzien.
Omstreeks 1528 bouwde de Leuvense goudsmid Gaspard van der Heyden een

GEMMA FRISIVS.

Reinier Gemma of Gemma Frisius (1508-1555).

wereldglobe, waarschijnlijk de eerste in de Nederlanden, en bracht op die manier de Vlaamse cartografie op gang.

Projecties van de wereldbol

Mercator verbleef omstreeks 1534 te Leuven om zich toe te leggen op het bouwen van scheepvaartinstrumenten. Om het noodzakelijke vakmanschap te verwerven, werd hij door Frisius in het atelier van goudsmid Gaspard van der Heyden binnengebracht.
Na enkele jaren vestigde Mercator zich te Antwerpen, waar de helft van de 133 in de Nederlanden actieve drukkers verbleef.
In 1538 verscheen Mercators kleine wereldkaart die in grote lijnen was overgenomen van de aardglobe die Frisius enkele jaren voordien had vervaardigd en waaraan hij zelf had meegewerkt. Het daaropvolgende jaar kreeg hij de opdracht een grote kaart van Vlaanderen te graveren. Hierop is in de linkerbovenhoek een windroos met 32 windrichtingen aangebracht. De gegevens op de kaart, die ongeveer duizend plaatsen vermeldt, werden overduidelijk ontleend aan de kaarten van Jacob van Deventer[14].

In 1541 voltooide Mercator een aardglobe waarop de aarde is ingedeeld in vijf delen: Europa, Afrika, Azië, Amerika en het Zuidpoolgebied, dat toen nog helemaal onbekend was. Ook meridianen en breedtecirkels waren er op aangebracht terwijl de nulmeridiaan is geplaatst op Fuerteventura, het grootste van de Canarische eilanden. Op de globe is ook een aantal sterren aangebracht op plaatsen van waaruit ze op aarde zichtbaar zijn. In bepaalde zeeën zijn *richtlijnen*[15] getekend die de vaart voorstellen van schepen die zich oriënteren op het kompas. Ten noorden van Scandinavië geeft Mercator, die op de hoogte was van de kompasafwijkingen in de scheepvaart, het eiland van de magneetstenen, *Magnetum Insula*, op. Hij wijst erop dat de magnetische pool niet aan de hemel moet worden gezocht, maar op de aarde, *die vast en onbeweeglijk blijft*. Hieruit blijkt dat hij een aanhanger was van het geocentrische wereldbeeld[16] van Ptolemaeus, en niet van Copernicus[17], die in 1543 met zijn werk, getiteld *De revolutionibus orbium caelestium*[18], het heliocentrische stelsel[19] had gepropageerd. Copernicus' theorie was in strijd met de alledaagse ervaring en het zou nog wel twee eeuwen duren vooraleer zijn theorie vaste voet aan de grond kreeg en algemeen werd aanvaard.

In oktober 1554 verschijnt de grote kaart van Europa, gebaseerd op het werk van Ptolemaeus. Mercator had er zestien jaar aan gewerkt.

De cartografen uit die tijd hadden af te rekenen met een aantal specifieke problemen: wanneer ze bij het tekenen van hun kaarten de *richtingen* behielden, stemden de *afstanden* niet overeen; wanneer men daarentegen de *oppervlakten* wou respecteren, kwamen dan weer de *richtingen* in het gedrang.
Hierin kwam verandering toen in augustus 1569 Mercators wereldkaart *Nova et aucta orbis terrae descriptio ad usum navigantium emendate accommodata*[10] verscheen. Ze zou hem over de hele wereld beroemd maken. Het was een grote kaart die de bekroning vormde van dertig jaar zoeken om het bolvormige aardoppervlak zo nauwkeurig mogelijk op een vlakke kaart over te brengen. Het is voornamelijk de hier door Mercator toegepaste kaartprojectie die zijn faam heeft gevestigd. Het belang ervan werd evenwel niet onmiddellijk door iedereen ingezien en het duurde nog jaren alvorens de Mercatorprojectie haar concrete toepassing vond in de cartografie. Pas in 1630 zou ze opnieuw worden toegepast bij het ontwerpen van zeekaarten. Maar de naam Mercator was intussen vergeten...

De Mercatorprojectie, met evenwijdige meridianen op de strook.

Vanaf 1564 begon Mercator aan de planning van een groot kosmografisch werk waarmee hij de geografie een stevige theoretische basis wou geven.
Aanvankelijk opteerde hij voor twee delen: de hemel en de aarde. Naderhand voorzag hij er vijf: de schepping van het heelal, de astronomie, een geografische beschrijving van de aarde, een politieke geschiedenis en een overzichtelijke chronologie. Hoewel de *chronologie* als laatste boek was voorzien, verscheen ze als eerste, in 1569. Het was een poging om een historisch overzicht te geven vanaf de schepping tot aan zijn eigen tijd. Mercator was er vooral op uit om de wetenschap de bevestiging te laten brengen van de verhalen uit de Heilige Schrift. Hij steunde zich daarom op astronomische gegevens, de Heilige Schrift zelf en de bekende geschiedkundige feiten.

Acht jaar na het verschijnen van Ortelius' kaartenverzameling in 1570, publiceerde Mercator een collectie van 27 kaarten gebaseerd op de gegevens van Ptolemaeus. Ze omvat een algemene wereldkaart: tien kaarten voor Europa, vier voor Afrika en twaalf voor Azië. In feite vormde zij een onderdeel van zijn in vijf delen ontworpen kosmologie.
De in 1585 verschenen kaartenverzameling zou het eerste deel vormen van de fameuze *Mercator-Atlas*[21]. In 1589 werd een tweede reeks gepubliceerd, het laatste cartografische werk waarvan Mercator de uitgave heeft mogen beleven.

De Ptolemaeus van zijn tijd

Pas in 1602, acht jaar na zijn dood, verscheen de *Atlas van Mercator*, die bestaat uit kaarten die volgens dezelfde methode zijn gemaakt en die van een gelijkaardig gradennet zijn voorzien. De naam *Atlas*, die voor het eerste werd gebruikt door Gerard Mercator, werd voortaan de soortnaam voor *een verzameling kaarten*.
In 1604 verkochten zijn erfgenamen een reeks platen aan de Vlaamse cartograaf en uitgever Judocus Hondius[22]. Hondius had zich gevestigd te Amsterdam, dat na de val van Antwerpen in 1585 was uitgegroeid tot het centrum van de cartografie en de kaartenhandel.
Door het aankopen van Mercators topografische[23] erfenis nam Hondius weldra een belangrijke plaats in onder de uitgevers. In 1606 verscheen dan de eerste uitgave van de zogenaamde *Mercator-Hondius-Atlas*. Deze nagenoeg volledige atlas van de toenmalig bekende wereld bevat nog steeds het voorwoord van de oorspronkelijke *Mercator-Atlas* met de levensbeschrijving van de grote cartograaf uit Rupelmonde. In feite zijn de bekendheid van Mercator en de verspreiding van zijn atlas grotendeels te danken aan Hondius.

In maart 1607 voltooide Hondius een *Mercator-Hondius-Atlas* op klein formaat waarin hij Gerard Mercator als zijn *zeer geleerde mathematicus en landgenoot* roemt. De *grote atlas* kende tot in 1638 niet minder dan 21 uitgaven. Het aantal kaarten van Mercator verminderde echter geleidelijk. In de heruitgave van 1640 waren ze volledig verdwenen.

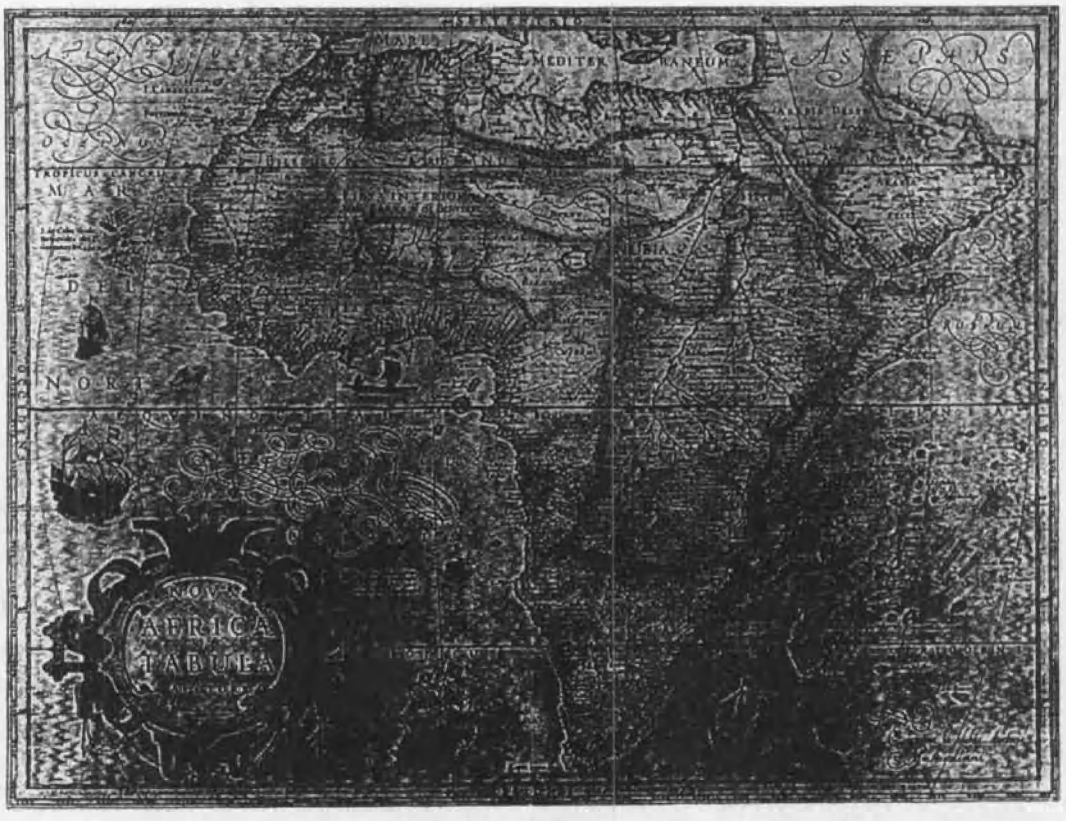

De kaart van Afrika uit de Mercator-Atlas.

---

[1] (1517-1585): Mechelse geneesheer en botanicus. Hij beschreef meer dan duizend inheemse en exotische planten in het befaamde *Cruyde-Boek*.

[2] Reinier Gemma (1508-1555): omwille van zijn afkomst Gemma Frisius of Gemma de Fries genoemd: Nederlands geograaf, wiskundige en arts. Grondlegger van een wetenschappelijke beoefening van geografie en cartografie te Leuven.

[3] Reformatie of hervormingsbeweging in het christendom in de 16de eeuw, waarvan het protestantisme en de protestantse kerken de vrucht zijn.

[4] Naar Maarten Luther: grondlegger van de Reformatie door de publikatie van 95 stellingen over de aflaathandel, die werden genageld op de deur van de kerk van Wittenberg. Een aflaat is een kwijtschelding van zondestraf die door de kerkelijke gezagsdragers werd misbruikt als bron van inkomsten.

[5] Inquisitie: een geloofsrechtbank binnen de rooms-katholieke Kerk, belast met het opsporen en straffen van ketters. In 1522 richtte Karel V een eigen inquisitie naar Spaans model op, die zich niet onthield van folteringen en andere wreedheden.

[6] In 1570, het jaar na het verschijnen van Mercators grote wereldkaart, werd te Antwerpen een kaartenverzameling gepubliceerd, getiteld Theatrum orbis terrarum, door de Antwerpse aardrijkskundige Abraham Ortelius (1527-1598).

[7] (1520-1589): Zuidnederlander en uitgever van Franse afkomst, die in 1555 een eigen drukkerij opstartte te Antwerpen en die meer dan 1500 uitstekend verzorgde boeken uitgaf. Het Plantin-Moretus-museum in Antwerpen toont onder andere de geheel bewaard gebleven inrichting van het drukkersbedrijf.

[8] Letterlijk: overzicht van het geheel van landen.

[9] De naam *Atlas* is, in tegenstelling tot wat vaak wordt aangenomen, niet ontleend aan de Griekse mythologische figuur die Zeus bestreed en door hem werd veroordeeld de hemelbol te dragen, maar wel aan Atlas junior, één van de zonen van Vader Atlas, koning van Mauretanië en astronoom, van wie wordt verteld dat hij de allereerste was die ooit een globe had vervaardigd.

[10] (384-322 voor Christus): Grieks wijsgeer en geleerde, naast Plato de belangrijkste filosoof uit de oudheid.

[11] (87-150 na Christus): Grieks astronoom, geograaf, wiskundige en muziektheoreticus.

[12] (omstreeks 1470-1524): Portugees zeevaarder die in 1519 met vijf schepen de eerste reis rond de wereld maakte.

[13] Letterlijk: bloemlezing, een geïllustreerde encyclopedie, omstreeks 1120 samengesteld door kanunnik Lambertus.

[14] Jacob van Deventer werd geboren in de Noordnederlandse stad van die naam en vestigde zich kort voor 1536 te Mechelen. In de daaropvolgende jaren maakte hij een reeks provinciekaarten voor de regering te Brussel.

[15] Door Mercator als *directiones* vermeld en naderhand door Snellius *loxodromen* genoemd.

[16] Met de aarde als middelpunt van het heelal waarrond alle planeten draaien.

[17] (1473-1543): Pools geleerde, grondlegger van de moderne astronomie.

[18] Letterlijk: van de omwenteling van de hemellichamen.

[19] Met de zon als middelpunt waarrond de aarde net als de andere planeten wentelt.

[20] Letterlijk: nieuwe en oude beschrijvingen van de werelden tot gebruik van de zeevaarders: verbeterd en aangepast.

[21] Atlas of kosmografische beschouwingen over de schepping van de wereld en het uitzicht van het geschapene.

[22] Joost d'Hondt, een Vlaams cartograaf, geboren in 1563 in het Westvlaamse Wakken.

[23] Topografie: het zo volledig en nauwkeurig mogelijk beschrijven van de uiterlijke kenmerken van een gebied.

Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas vzw (K.O.K.W.)

In 1861 werd op initiatief van Dr. Jan Van Raemdonck de Oudheidkundige Kring van het Land van Waas te Sint- Niklaas gesticht met als doel het verleden van deze regio te bestuderen. De studies worden gepubliceerd in de "ANNALEN VAN DE K.O.K.W." . De eerste aflevering van deze jaarboeken verscheen in 1862; eind 1994 werd deel 97 gepubliceerd.
Daarnaast houdt de kring contact met zijn leden via het driemaandelijkse " MEDEDELINGENBLAD ".
Sedert de oprichting verzamelt de Kring alles wat herinnert aan het verleden van het Land Van Waas. Uit deze verzameling groeiden het Oudheidkundig en het Mercatormuseum te Sint-Niklaas.
Als studiecentrum beschikt de K.O.K.W. over een rijke bibliotheek (geschiedenis en hulpwetenschappen), een archief en tal van bijzondere collecties (brochures, foto's, kranten, affiches, kaarten, prenten enz.).

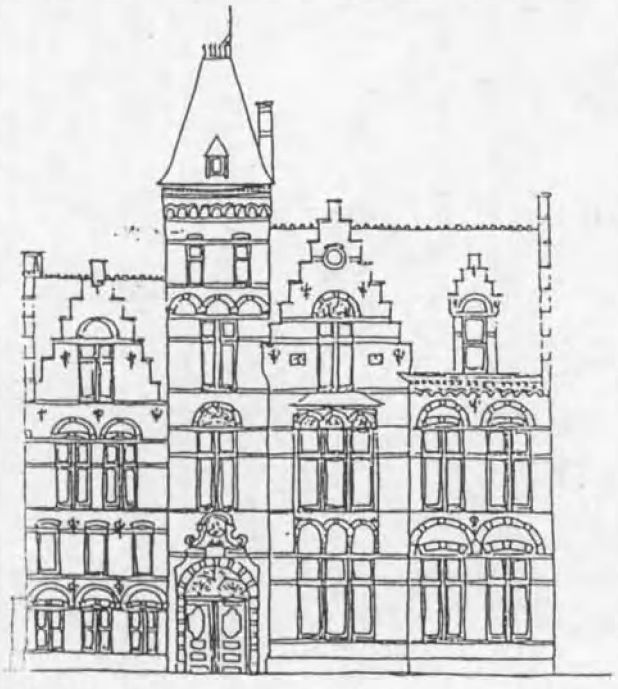

MERCATORCOLLECTIE

De K.O.K.W. bracht in de 19de eeuw door aankoop en schenkingen de belangrijkste Mercatorcollectie van ons land bij elkaar. Ze omvat o.a. twee originele globes van Gerardus Mercator, de aardglobe van 1541 en de hemelglobe van 1551, een zeldzaam exemplaar van het handschriftboekje "Literarum latinarum" van 1540 facsimile's van alle wandkaarten van de Rupelmondse cartograaf, één of meerdere exemplaren van al zijn niet cartografische publicaties en een hele reeks atlassen.
Deze collectie wordt tentoongesteld in het Mercatormuseum van Sint- Niklaas (Zamanstraat 49) .
Dit museum biedt echter meer. Door middel van kaarten uit de collectie van de K.O.K.W. wordt de historische ontwikkeling van de cartografie van de oudste tijden tot heden getoond.
De stad Sint Niklaas heeft voor dit museum in 1994 (400ste verjaardag van het overlijden van Gerardus Mercator) een schitterende nieuwe ruimte beschikbaar gesteld.

Mercatormuseum

Mercatormuseum

Het Mercatormuseum, in maart 1994 na renovatie opnieuw opengesteld, laat de bezoeker kennis maken met de geschiedenis van de cartografie voor en na Mercator, en met de rijke Mercatorcollectie van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, sinds het begin van deze eeuw in het museum ondergebracht.

Eerst wordt aan de bezoeker duidelijk gemaakt wat een kaart is en welke kennis er nodig is om kaarten te maken. Vervolgens maakt de bezoeker een historische wandeling langs diverse 'mijlpalen' uit de geschiedenis van de cartografie en het wereldbeeld. Startend bij een Babylonisch kleitablet evolueert men via Griekse en Romeinse voorbeelden van kaartregistratie doorheen het middeleeuwse kaartbeeld, om geconfronteerd te worden met het cartografisch denken in Mercators tijd in China, Europa en de Arabische wereld.

De schatkamer van Mercator openbaart een uitgelezen selectie uit het oeuvre van de 16de-eeuwse cartograaf. Een aardglobe uit 1541 en een hemelglobe uit 1551, beide in 1994 gerestaureerd, de wereldkaart 'Ad usum navigantium' uit 1569 waarvoor hij de naar hem genoemde Mercatorprojectie ontwikkelde, de kaart van Vlaanderen, de Europakaarten, zijn boekje over het gebruik van het cursiefschrift, diverse atlassen van het einde van de 16de en Mercator-Hondius-atlassen uit de eerste helft van de 17de eeuw. Naar het einde van de 16de eeuw verplaatste het zwaartepunt van de cartografie zich naar Amsterdam. Originele kaarten illustreren de bloei van de Hollandse cartografie en laten de bezoeker kennis maken met de beroemde cartografen uit de Oostenrijkse en Franse tijd (de Ferraris, Delisle) om tenslotte het ontstaan van de Belgische cartografie in de 19de eeuw en de evolutie tot vandaag duidelijk te maken.

Aansluitend hierop wordt een aanzet gegeven tot de recente cartografie met zijn talrijke toepassingsgebieden op allerlei terreinen. Moderne technieken zoals ze worden toegepast in het Nationaal Geografisch Instituut worden gepresenteerd om de sprong van Mercator naar vandaag duidelijk te maken.

BARBIERAMA

Lavabo, stijl Louis-Philippe (± 1865).
Lampetstel in Engelse faïence.

De collectie Barbierama biedt een uniek historisch overzicht van de haar- en lichaamsverzorging door de eeuwen heen. De betrokkenheid van elk mens bij deze dagelijkse activiteit wordt in de verzameling geïllustreerd aan de hand van duizend voorwerpen, van kostbaar tot zeer alledaags. Globaal kunnen de objecten bij een drietal thema's ondergebracht worden.

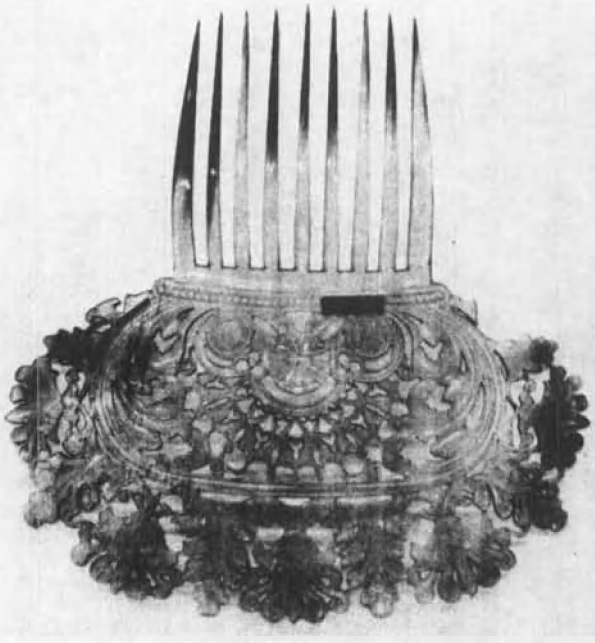

Haarkam in schildpadhoorn.

1. Historische evolutie van het beroep, van baardemaker over barbier-chirurgijn tot haarkapper.

Vanaf het ontstaan van de middeleeuwse ambachtelijke organisatie tot en met eind 18de eeuw is het beroep verwant met heel- en geneeskunde. De bakermat van het kappersberoep ligt bij het ambacht van de baardemaker, die niet alleen baardscheerder was maar eveneens het instrumentarium vervaardigde.

In de late middeleeuwen vormden de barbiers-chirurgijns reeds een aparte groep ambachtslui die, naast het scheren van de baard, ook instonden voor het trekken van slechte kiezen en het aftappen van bloed. Het scheerbekken of de baard- of aderlaatschotel fungeerde toen reeds als uithangbord voor de barbiers.

Vanaf de tweede helft van de 17de eeuw trad er een zekere specialisatie op in het beroep, dat evolueerde naar chirurgijn, barbier of pruikenmaker. De sociale omstandigheden en de maatschappelijke betekenis van het beroep wijzigden. Eind 18de eeuw verdween de chirurgijn definitief naar de medische wereld. De barbier bleef en werd kapper. De collectie toont o.a. aderlaatschotels, aderlaatmessen of prikkers, vacuümkopjes en pruikenmakersgereedschap.

Groot kapsalon met toebehoren. Merkwaardige haarkappers- en barbiersstoelen.

2. Het kappersberoep in de 19de en 20ste eeuw.

Sinds de 19de eeuw kende het barbiersvak een aantal fundamentele wijzigingen. Specifieke technieken ontwikkelden zich en eeuwenoude tradities werden verlaten. De sociale rol wijzigde. De klanten werden modebewust en individueel ingesteld.

Krulijzers op gaskomfoor.

De inrichting van het kapsalon, de vormgeving van de gebruiksvoorwerpen, de structuur en vorm van het kapsel hingen nauw samen met de mode- en kunststijlen, wat door de nauwgezette reconstructie van vier kapsalons, ingericht met alle mogelijke kappersbenodigdheden, duidelijk tot uiting komt.

De bezoeker wordt geconfronteerd met een rijke verzameling baardschotels, scheermessen- en potten, krulijzers, kammen, vlechttoestellen, haarnetjes, pruiken, enz. in de meest verscheidene materialen en stijlen. Allerlei types krulijzers, permanent- en haardroogtoestellen werden verzameld en volgens hun historische ontwikkeling tentoongesteld.

3. Make-up en lichaamsverzorging.

Naast de verzorging van het kapsel werd door de eeuwen heen het lichaam zelf als onderwerp van verfraaiing en hygiëne niet vergeten. Een uitgebreide collectie voorwerpen in verfijnde materialen, die vooral in gegoede milieus werden ge-

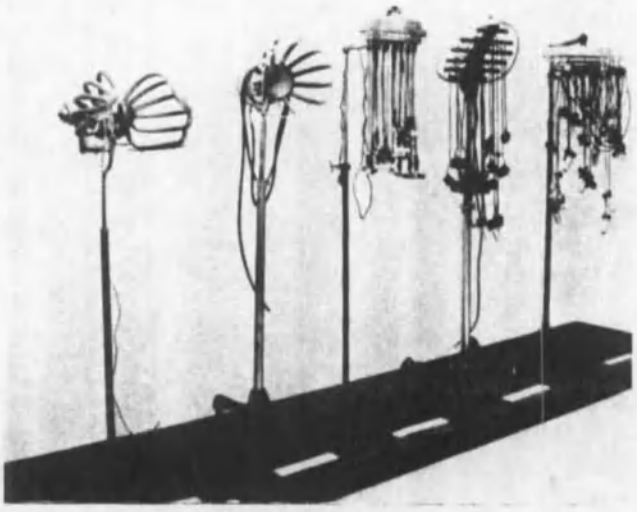

Permanenttoestellen (eerste helft 20ste eeuw).

bruikt, geeft een inzicht in de evolutie van stijlen en technieken. Een tiental vitrines bevatten b.v. poederdozen, sierspelden, diademen, waaiers, ontharingstoestellen, manicuresets, toiletkoffers, verstuivers, flacons, parfumflesjes- en branders, snorretassen in kristal, porselein, zilver, tin, ivoor, schildpadhoorn, enz.

De verzameling wordt vervolledigd door een bibliotheek en archief met allerlei publicaties (modelboeken, reclamefolders, tijdschriften van beroepsverenigingen,...) die voor de geschiedenis van het kappersberoep zeer illustratief zijn.

Internationaal exlibriscentrum

Een exlibris is een eigendomsmerk dat in boeken wordt gekleefd. Het vertoont meestal de vermelding 'exlibris', letterlijk 'uit de boeken', de naam of initialen van de eigenaar van het boek en vaak een zinnebeeldige tekening in verband met de boekbezitter of de aard van het boek. Alle grafische technieken kunnen bij de realisatie van een exlibris worden gebruikt : hoogdruk, vlakdruk en diepdruk, naast nieuwere technieken als offsetdruk en zeefdruk. Het Exlibriscentrum startte in 1975 met een goed geordende basisverzameling van meer dan 50.000 exlibris van Jan Rhebergen. Door schenkingen, aankopen en ruil en door de organisatie van een tweejaarlijkse exlibriswedstrijd heeft het Centrum zijn collectie kunnen uitbreiden tot ong. 120.000 exemplaren, van de hand van ongeveer 5.500 kunstenaars uit een 50-tal landen. De exlibris zijn

Internationaal
Exlibriscentrum

geklasseerd per land, per kunstenaar, per titularis en per thema. De exlibriotheek beschikt over gespecialiseerde literatuur en over een permanente didactische tentoonstelling die het ontstaan en de ontwikkeling van het exlibris illustreert.

VAN MUZIEKDOOS...

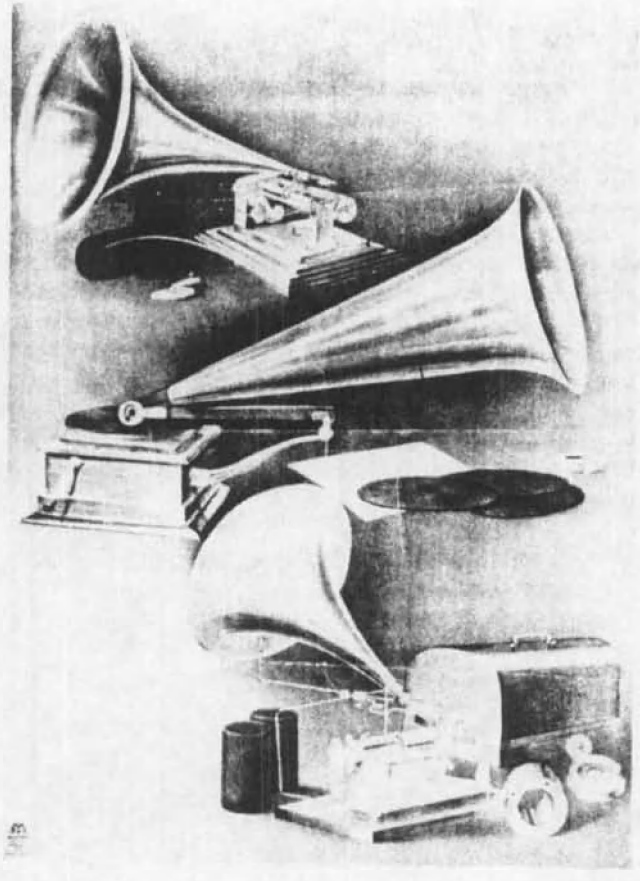

Muziek beluisteren is een alledaagse bezigheid geworden. Wij kunnen ons dan ook moeilijk indenken dat dit 200 jaar geleden enkel mogelijk was wanneer men zelf, lijfelijk, bij de muziekuitvoering aanwezig was.

In het begin van de 19de eeuw kwam hier stilaan verandering in. De mechanische muziek bereikte nu ook de huiskamer. Eerst in de vorm van de cilindermuziekdoos en later als de muziekdoos met verwisselbare ijzeren platen.

1877 mogen we wel degelijk beschouwen als de belangrijkste mijlpaal in de geschiedenis van de muziekverspreiding. In de nacht van 6 op 7 december van dat jaar probeerde Thomas Alva Edison in de Verenigde Staten zijn eerste fonograaf met het bekende versje "Mary had a little lamb". Deze allereerste geluidsopname- en weergave in de geschiedenis van de mensheid verwezenlijkte Edison op een tinnen blad, dat hij rond een koperen cilinder had gewikkeld. Hij stuurde geluidsgolven tegen een membraan (diafragma) aan, waardoor dit ging trillen. De trillingen werden door een pinnetje overgebracht op het tinnen blad dat rond de cilinder draaide. Hierdoor ontstonden indeukingen die spiraalvormig over de tinnen mantel liepen.

TOT GRAMMOFOON

In 1886 ontwierpen Bell en Tainter een toestel waarin het tinnen blad vervangen werd door een kartonnen cilinder, bedekt met een laagje was. Door dieptegra-

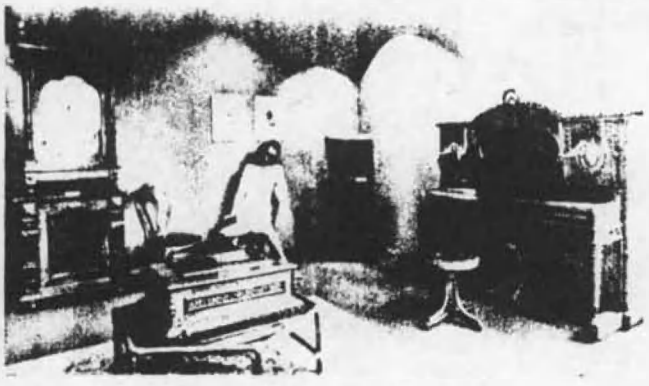

vure in de was werd een betere klankweergave bereikt.

In 1887 nam Emiel Berliner een plaat op met laterale gravering. De uitvinding en de ontwikkeling van de eerste fonograaf (met cilinders), en de eerste grammofoon (met schijfvormige platen) verliepen dus praktisch gelijktijdig.

In 1889 paste Edison verschillende vernieuwingen toe op zijn fonograaf. Hij vervaardigt de cilinder met konische uitholling, rust sommige van zijn toestellen uit met een elektrische motor op batterijen én een luistergalerij (met oortubes).

In het begin van de 20ste eeuw had Edison reeds een heel gamma toestellen ontwikkeld. De rijke verscheidenheid viel vooral op door de zeer gevarieerde vormen van de sierlijke luisterhoorns.

Naast zijn toestellen kenden ook die van Columbia en van de Europese constructeurs Lioret, Pathé en Bettini een geweldige verspreiding.

De grammofoonplaat was ondertussen kwalitatief sterk verbeterd en begon stilaan de fonograaf - met zijn minder handige cilinder - te verdringen.

In 1898 werd de "Gramophone Company" gesticht, met haar alom gekend "Trade-Mark"-toestel. Deze grammofoon werd in 1899 opgenomen in het befaamde schilderij "His Master's Voice" van de schilder Francis Barreau, waarop de hond Nipper voor de hoorn zit te luisteren. Dit tafereel werd, samen met de titel van het doek, het nieuwe handelsmerk van de Gramophone Company.

Prachtig afgewerkte toestellen van zeer goede kwaliteit en versierd met fraaie luisterhoorns, zoals de Monarch, kwamen in het begin van de 20ste eeuw op de markt. Ook Pathé en Columbia stapten over van de fonograaf op de grammofoon. Hun voorbeeld werd gevolgd door heel wat andere merken, zoals Odeon, Nirona, Thorens, Zonophon en het Belgische merk Chantal.

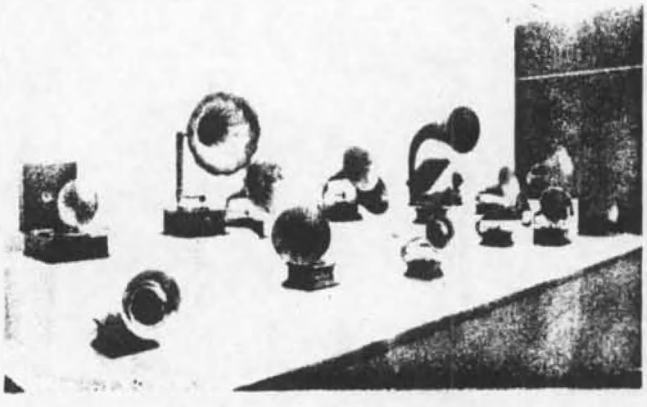

In de verder evolutie verdwijnt de luisterhoorn. Die wordt nu ingebouwd. De Pathé-platendraaier met twee afleeskoppen en twee ingebouwde geluidshoorns laat een echo-effect horen dat ons reeds aan stereo doet denken.

In de jaren twintig was het al mogelijk om op stap te gaan met de draagbare grammofoon. Er werden zelfs al minitoestellen gemaakt. Ook het wekken met muziek was toen al mogelijk.

Al deze toestellen, cilindermuziekdozen, platenmuziekdozen, de eerste Edison-fonograaf, de eerste wassen cilinder, de prachtige "opera"-fonograaf, de eerste grammofoon, de verschillende sierlijke luisterhoorns, de draagbare en mini-grammofoontjes en zoveel andere toestellen zijn in al hun verscheidenheid en variatie, met het nodige toebehoren, op een overzichtelijke, didactische en esthetische wijze tentoongesteld.

ANTWERPEN

I
SCHELDE

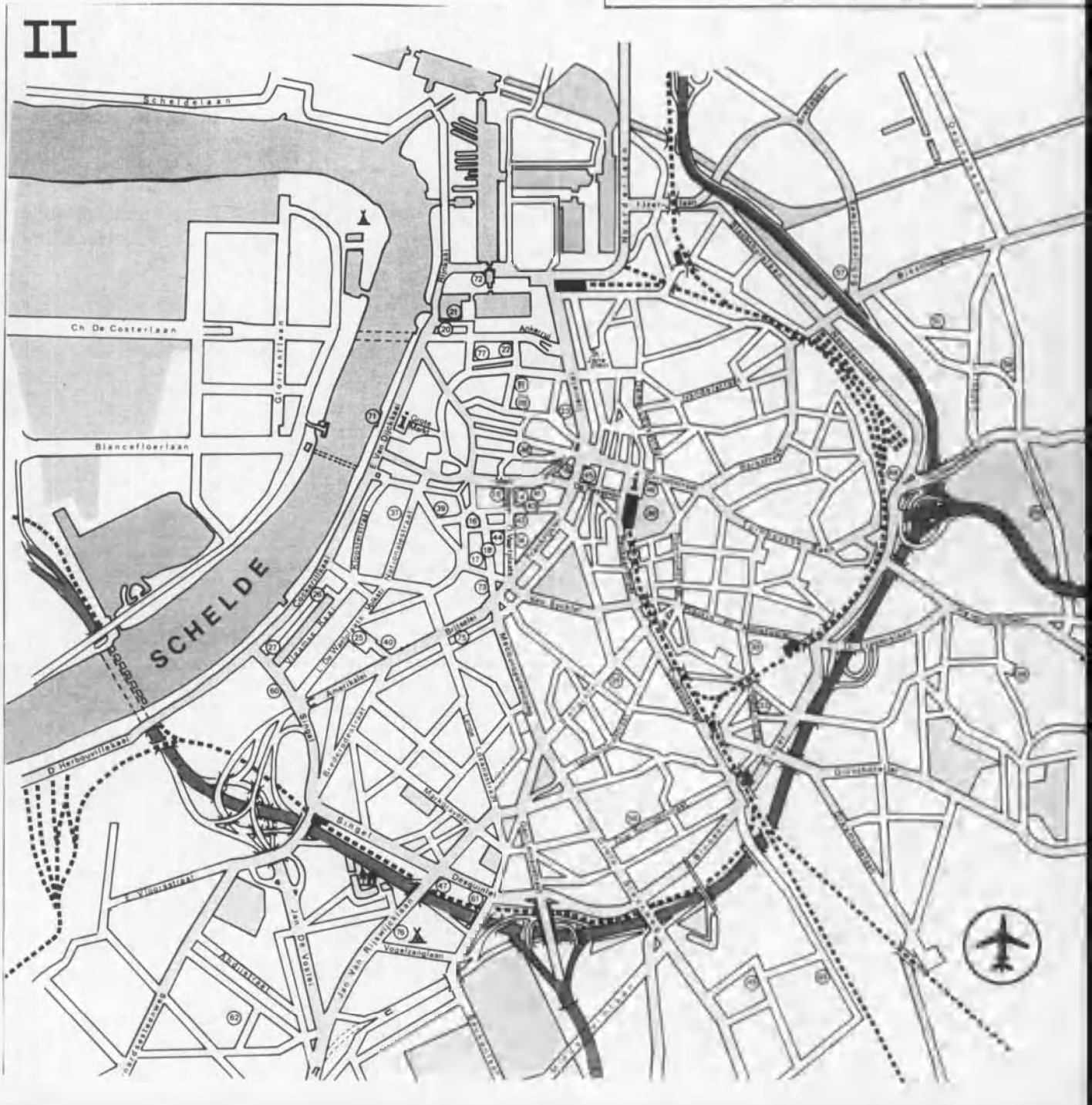
II
Scheldelaan
Ch. De Costerlaan
Gloriantlaan
Blancefloerlaan
SCHELDE
Jan Van Rijswijcklaan
Jan De Voslei
Vlaamsekaai
Amerikalei
Britselei
Grote Markt

USEA EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

lan/Nummer

/1 STADHUIS, Grote Markt 1
/2 ETNOGRAFISCH MUSEUM, Suikerrui 19 (in oprichting)
/3 VOLKSKUNDEMUSEUM, Gildekamersstraat 2-6 (tijdelijk gesloten)
/4 NAT. SCHEEPVAARTMUSEUM «STEEN», Steenplein 1
/5 MUSEUM VLEESHUIS, Vleeshouwersstraat 38-40
/6 ARCH. & MUS. VL. CULTUURLEVEN, Minderbroedersstraat 22
/7 MUSEUM PLANTIN-MORETUS, Vrijdagmarkt 22
/8 STEDELIJK PRENTENKABINET, Vrijdagmarkt 23
/9 VLAEYKENSGANG (16de eeuws steegje), Oude Koornmarkt 16
/10 STADSBIBLIOTHEEK, Hendrik Conscienceplein 4
/11 HANDELSBEURS, Twaalfmaandenstraat
/12 ROCKOXHUIS, Keizerstraat 10
/13 JORDAENSHUIS, Reyndersstraat 4
/14 RUBENSHUIS, Wapper 9-11
/15 KONINKLIJK PALEIS/I.C.C., Meir 50
/16 MUS. MAYER V.D. BERGH, Lge Gasthuisstraat 19
/17 MAAGDENHUIS, Lange Gasthuisstraat 33
/18 PLANTENTUIN, Leopoldstraat 24
/19 PROV. DIAMANTMUSEUM, Jezusstraat 28
/20 MUSEUM BROUWERSHUIS, Adriaan Brouwerstraat 20
/21 MUSEUM VOOR BINNENSCHEEPVAART, Bonapartedok
/22 HESSENHUIS, Falconrui/Hessenplein
/23 BEGIJNHOF, Rodestraat 39
/24 MUS. RIDDER SMIDT VAN GELDER, Belgiëlei 91
/25 KON. MUS. SCHONE KUNSTEN, L. De Waelplaats
/26 MUSEUM VOOR HEDENDAAGSE KUNST, Leuvenstraat 16-30
/27 PROV. MUSEUM VOOR FOTOGRAFIE, Waalsekaai 46

/28 OPENLUCHTMUSEUM VOOR BEELDHOUWKUNST, Middelheimpark
/29 PROV. MUS. STERCKSHOF, Hooftvunderlei 160
/30 ZOO & NATUURHIST. MUS., Kon. Astridplein 26
/31 STADSARCHIEF, Venusstraat 11
/32 RIJKSARCHIEF, Door Verstraeteplaats 5
/33 COGELS-OSYLEI: «Jugendstil»-stadsgezicht

ISTORISCHE KERKEN

/34 O.-L.-VROUWE KATHEDRAAL, Handschoenmarkt
/35 ST.-PAULUS, St.-Paulusstraat 20-22
/36 ST.-CAROLUS BORROMEUS, H. Conscienceplein 12
/37 ST.-ANDRIES, St.-Andriesstraat 5
/38 ST.-JACOB, St.-Jacobstraat
/39 ST.-AUGUSTINUS, Kammenstraat 73
/40 HOOFDSYNAGOGE, Bouwmeestersstraat 7

ULTUUR/SCHOUWBURGEN

/41 STADSFEESTZAAL, Meir 78
/42 STADSSCHOUWBURG, Theaterplein 1
/43 KOLVENIERSHOF, Kolveniersstraat 20
/44 ARENBERGSCHOUWBURG, Arenbergstraat 28
/45 KONINKLIJKE VLAAMSE OPERA, Frankrijklei 3
/46 KON. ELISABETHZAAL, Kon. Astridplein 26
/47 CONCERTGEBOUW «DESINGEL», Desguinlei 25
/48 HOF TER LO, Noordersingel 30
/49 ALPHEUSDAL, F. Williotstraat 22
/50 CULT. CENTR. BERCHEM, Driekoningenstraat 126
/51 CULT. CENTR. RIX, De Gryspeerstraat 86
/52 CULT. CENTR. KERN, Kern 18
/53 CULT. CENTR. LUCHTBAL, Columbiastraat 110
/54 MERKSEMS KAMERTHEATER, Terlindenhofstraat 204
/55 TEATER 2060, St.-Bartholomeusstraat 79
/56 HOF DE BIST, Veltwijcklaan 252

PORT EN RECREATIE

/57 SPORTPALEIS, Schijnpoortweg 113
/58 EXPO-HAL, Frank Craeybeckxlaan 77
/59 ARENA-HAL, Arenaplein 1
/60 OLYMPIA-HAL, Jan Van Gentstraat 4
/61 OLYMPISCH ZWEMBAD «WEZENBERG», Desguinlei 19
/62 STADION BEERSCHOT, J. de Geyterstraat 133
/63 STADION LUDO COECK, Berchemstadionstraat 73
/64 STADION VELTWIJCK, Veltwijcklaan 35
/65 STADION RODE LOOP, Rodeloopstraat 2
/66 STADION BOSUIL, Oude Bosuilbaan
/67 PROVINCIAAL DOMEIN «Ter Rivierenhof»
/68 IJSBAAN RUGGEVELD/SKIPISTE ZONDAL, Ruggeveldlaan 488
/69 IJSBAAN ANTARCTICA, Moerelei 119-121

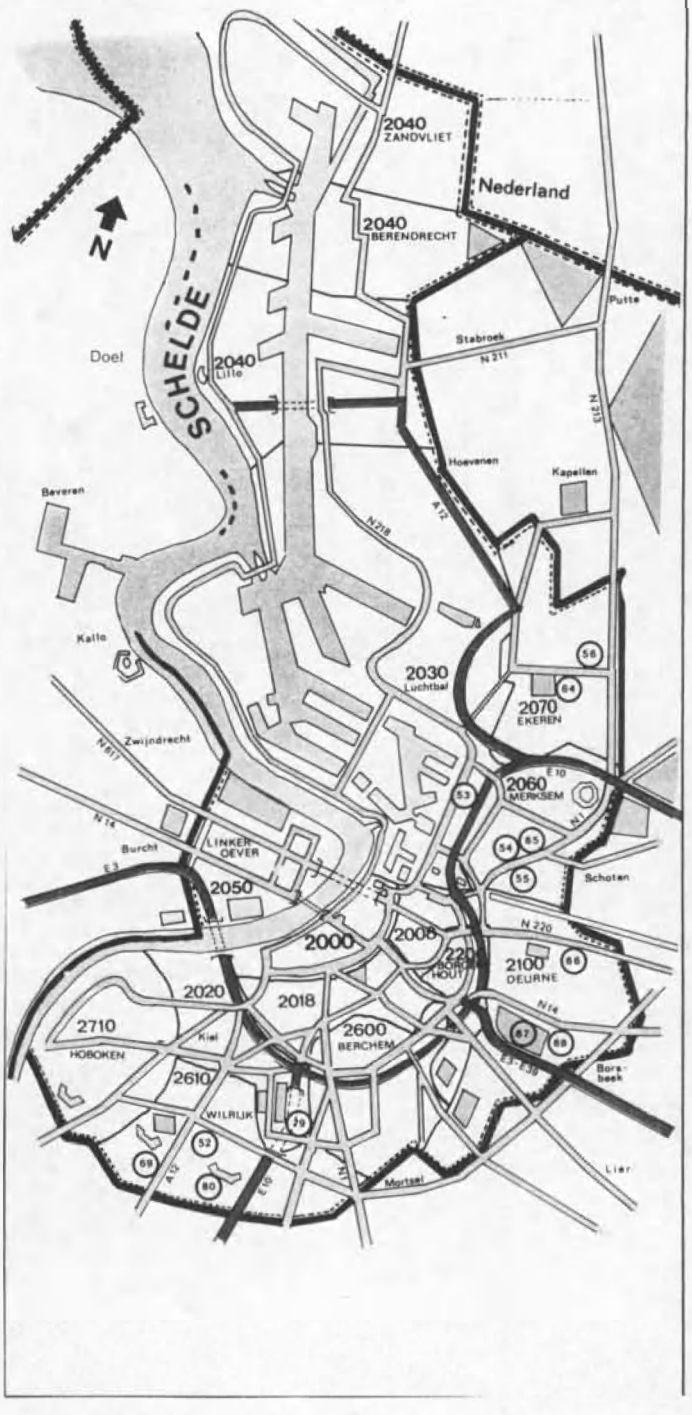

DIVERSEN

I/70 KON. ACADEMIE VOOR SCHONE KUNSTEN, Mutsaertstraat 29
II/71 INSCHEPING BOOTTOCHTEN «FLANDRIA», Ponton Steenplein
II/72 INSCHEPING BOOTTOCHTEN «FLANDRIA», Verbindingsdok 13
II/73 NATIONALE BANK, Leopoldplaats 8
II/74 VOGELMARKT, (op zondagmorgen), Oudevaartplaats
II/75 GERECHTSHOF, Britselei 55
II/76 BOUWCENTRUM, J. Van Rijswijcklaan 191
II/77 INTERNATIONAAL ZEEMANSHUIS, Falconrui 21
II/78 UNIVERSITEIT ANTWERPEN U.F.S.I.A., Prinsstraat 13
III/79 UNIVERSITEIT ANTWERPEN R.U.C.A., Groenenborgerlaan 171
III/80 UNIVERSITEIT ANTWERPEN U.I.A., Universiteitsplein 1

Een korte les in Antwerpse geschiedenis

2de-3de eeuw:
vestiging van een Fries-Zeeuwse kern in het zuiden van de stad (Caloes)

4de-5de eeuw:
vestiging van Salische Franken in het noorden van de stad

7de-8ste eeuw:
bouw van een versterking (castellum)
prediking van het christendom (HH. Eligius, Amandus en Willibrordus, Bavo)

9de eeuw:
de Noormannen verwoesten het castellum (836)
843: verdrag van Verdun - inlijving van Antwerpen bij Lotharingen.

10de eeuw:
Antwerpen wordt markgraafschap van het Heilige Roomse Rijk

11de eeuw:
de noordelijke kern van de stad domineert de zuidelijke; de burcht wordt uitgebreid

12de eeuw:
inlijving bij het hertogdom Brabant
bouw van een omwalling

13de-14de eeuw:
Antwerpen groeit uit tot dé Noordzeehaven voor West- en Midden-Europa (wolstapel)
bouw van een nieuwe omheining ('vesten') en van de O.L. Vrouwekerk (voltooid 16de eeuw)
rivaliteit met Vlaanderen en annexatie onder Lodewijk van Male

15de eeuw:
hereniging met Brabant onder de Bourgondiërs
economische bloei (het Zwin van Brugge verzandt)

16de eeuw:
onder Karel V wordt Antwerpen economisch centrum van Europa
bouw van de Handelsbeurs
ontwikkeling van de nijverheid (suiker, zeep, diamant, textiel, bier e.d.)
renaissance en humanisme in volle bloei: Plantin (drukkunst), Quinten Metsys, Brueghel, Otto Venius (schilderkunst), Dodoens, Ortelius, Mercator, Justus Lipsius (wetenschappen), P. Coecke van Aalst, C. 'Floris' de Vriendt (beeldhouwkunst), Ockeghem, de Hertogen, Cornet, Pevernage (muziek), Marnix van Sint-Aldegonde, Anna Bijns (literatuur)
1556: beeldenstorm - 1576: Spaanse Furie
Willem de Zwijger maakt Antwerpen tot centrum van de revolutie
1585: val van Antwerpen, terug onder het bewind van Filips II - Schelde gesloten
exodus van protestanten

17de eeuw:
Albrecht en Isabella
1648: verdrag van Munster (Schelde onherroepelijk gesloten)
Antwerpen blijft toch regionaal centrum met sterke artistieke uitstraling: Rubens, Van Dyck, Jordaens, Teniers (schilderkunst), Artus Quellin (beeldhouwkunst) e.v.a.
1663: oprichting bij Koninklijk Decreet van Philips IV van Spanje van een Kunstacademie zoals die van Rome en van Parijs.

18de eeuw:
1715: Oostenrijks bewind
mislukte poging van Jozef II om de opening van de Schelde te forceren
1792: Frans bewind
1795: tractaat tussen Bataafse republiek en Frankrijk (Schelde vrij)
religieuze kunstschatten geplunderd
rococo-architectuur: Baurscheit

19de eeuw:
Napoleon Bonaparte: 'Antwerpen, pistool gericht op het hart van Engeland'
bouw van Bonaparte- en Willemdokken

1815: congres van Wenen - Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (Willem II) met Antwerpen op centrale positie
1830: Belgische omwenteling
Scheldemonding in Nederlandse handen (1863: tol afgekocht)
1860: ontmanteling van de Spaanse vestingen - uitbreiding van de stad en haven
artistieke bloeiperiode: Leys, De Keyser, Verlat, Wappers, De Braekeleer (schilderkunst), Benoit, Blockx, Wambach (muziek), Lambeaux (beeldhouwkunst), J.F. Willems, Th. Van Rijswijck, Snieders, Conscience, De Mont, De Bom (literatuur)
eerste (paarde)tram
1885 en 1894: wereldtentoonstellingen

20ste eeuw:
territoriale uitbreiding (deel van Zwijndrecht, Austruweel, Wilmarsdonk, Oorderen, Lillo, Berendrecht, Zandvliet aangehecht)
1914: september-oktober: beleg door het Duitse leger
1920: VIIde Olympiade
1928: Kruisschanssluis (nu Van Cauwelaertsluis)
1930: wereldtentoonstelling
1933: Waaslandtunnel (voertuigen) en Sint-Annatunnel (voetgangers)
1935: opening van het Albertkanaal
1944: bevrijding. Beschieting met V1 en V2 wapens
1955: Boudewijnsluis
1967: Zandvlietsluis
1969: J.F. Kennedytunnel
aansluiting op internationaal wegennet
1971: erkenning van de 'Universiteit Antwerpen'
(U.I.A.: R.U.C.A. en U.F.S.I.A.) bij de wet van 7 april
1975: opening eerste pre-metrovak
1982: Delwaidedok
1983: oprichting Groot-Antwerpen (fusie met Berchem, Borgerhout, Deurne, Ekeren, Hoboken, Merksem en Wilrijk)

De kernstad en de districten

Antwerpen is een grote stad...

Met nagenoeg een half miljoen inwoners is zij trouwens de grootste stad in België. Inzake oppervlakte (20.500 ha) komt zij op de tweede plaats (na Doornik met ca. 21.300 ha).

De stad is onderverdeeld in 10 bestuurlijke districten en een aantal postsectoren. Deze districten, die vroeger autonome gemeenten waren, hebben als volwaardig stadsgebied toch een deel van hun eigenheid weten te behouden.

Zij bieden dan ook een waaier van bezienswaardigheden (waarvan sommige wereldberoemd) en zijn een bezoek overwaard.

Districten en postsectoren
- **district: Antwerpen**
  sectoren: 2000 Binnenstad - 2008 Middenstad-Noord
  2018 Middenstad-Zuid - 2020 Kiel - 2030 Luchtbal / Haven - 2040 Lillo / Haven - 2050 Linkeroever
- **district: 2040 Berendrecht**
- **district: 2040 Zandvliet**
- **district: 2600 Berchem**
- **district: 2200 Borgerhout**
- **district: 2100 Deurne**
- **district: 2070 Ekeren**
- **district: 2710 Hoboken**
- **district: 2060 Merksem**
- **district: 2610 Wilrijk**

1. Een duik in de geschiedenis

Het historische centrum van Antwerpen neemt betrekkelijk weinig plaats in. Het wordt begrensd door de Meir (de zeer levendige hoofdstraat), de Italiëlei en de kaaien. Het hart van de stad wordt gekenmerkt door twee grote open ruimten : de **Groenplaats** ① en de Grote Markt. Maar aangezien Antwerpen onvermijdelijk de Lieve-Vrouwetoren oproept, zullen wij voor onze bezichtiging beginnen bij de kathedraal wier toren hoog uitsteekt boven de Groenplaats (het vroegere kerkhof), waar de Antwerpenaars nu een praatje komen slaan, gezeten op de terrasjes of op de banken van het plein.

De **O.-L.-V.-Kathedraal** ② is 117 m lang, 65 m breed en 123 m hoog : het is de grootste kerk van België en ze is nog steeds, zoals in de middeleeuwen, omringd door oude huisjes waar nu voornamelijk souvenirwinkeltjes gevestigd zijn. Het bouwen van de kathedraal duurde van 1352 tot 1472. Later werd ze nog herhaaldelijk vergroot : in 1500 kwamen er twee beuken bij, wat het totaal op zes brengt ; in 1530 verrees de mooie slanke toren met een beiaard van 47 klokken, en tenslotte, in de XVIde e., een achthoekige koepel met peervormig torentje boven de kruisbeuk. De Antwerpse kathedraal kende een bewogen geschiedenis. Ze werd tweemaal verwoest : een eerste maal tijdens de godsdienstoorlogen en een tweede maal tijdens de Franse revolutie. Het duurde tot 1816 eer zij in haar vroegere glorie was hersteld. Sedert 1965 zijn uitvoerige restauratiewerken aan de gang, die de toegang tot de kathedraal erg bemoeilijken. Als u op een geschikte dag komt mag u de kans niet laten voorbijgaan om de vier doeken van Rubens te bewonderen, die er in zijn ondergebracht : *De Hemelvaart van Maria* boven het hoofdaltaar, de *Kruisafneming* in de rechter zijbeuk, de *Verrijzenis van Kristus* in de omgang achter het priesterkoor, de *Kruisoprichting* (1620, in de linker zijbeuk). Over de *Kruisafneming*, een triptiek van 1620, heeft Eugène Fromentin ooit gezegd dat « alles erin getuigt van beheersing, bondigheid en soberheid, als een bladzijde uit een gewijde tekst ». Bij uw rondgang zult u ook verschillende grafstenen ontmoeten van leden van het geslacht Plantin, en in een kapel van de linker zijbeuk, een beeld van de « wonderbare » maagd, dat rijk versierd wordt ter gelegenheid van bepaalde feesten. (bez. weekd. 12 t. 17 u., zat. v. 12 t. 15 u. ; zond. en feestd. v. 13 t. 18 u.)

Tegenover de kathedraal ligt de **Handschoenmarkt** ③, vooral bezienswaardig om zijn waterput met smeedijzeren versiering die aan Quinten Matsys wordt toegeschreven, en om zijn monument voor de bouwers van de kathedraal (Jef Lambeau, 1906). In het huis nr. 13 werd in 1610 de schilder David Teniers geboren.

Vlakbij ligt ook de **Grote Markt** ④ met een aantal mooie puntgevelhuizen. Sommige zijn niet meer authentiek, maar de gildehuizen werden handig gerestaureerd en zijn beslist de aandacht waard. Nr. 3 is *De Witte Engel ;* nr. 5 het *Kuipershuis ;* nr. 7 het huis van het *Oude Schuttersgilde ;* nr. 9, het huis van het *Nieuwe Schuttersgilde* en tenslotte, nr. 13, het *Lakenwevershuis* (XVIde e.).

Het **Stadhuis** ⑤ neemt een volle zijde van het plein in. Dit machtige bouwwerk, een goed gelukte mengeling van Italiaanse renaissance en Vlaamse gotiek, maakt een grootse indruk met zijn 76 m lange gevel, versierd met wapenschilden. In een centrale nis staat een beeldje van de Heilige Maagd, patrones van de stad. De rijk gemeubelde en met fresco's van Henri Leys (eind XIXde e.) versierde ontvangstzalen kunnen worden bezichtigd op dinsd. en zaterd. van 12 t. 15 u. Op de andere dagen — behalve op vrijdag — van 9 t. 15 u. In de omliggende straten zijn nog oude gevels bewaard gebleven, met name in de Gildekamerstraat waar het **Volkskundemuseum** ⑥ gevestigd is : interessante hoofden van Antwerpse reuzen vertoeven er in gezelschap van diverse voorwerpen uit de XIXde eeuw, kostuums, reconstructies van winkels, poppentheaters enz. (Bez. alle d. v. 10 t. 17 u., beh. op maand.) Nr. 16 van de Oude Koornmarkt verleent toegang tot een typisch straatje van het oude Antwerpen. Wanneer men langs de Suikerrui in de richting van de kaaien wandelt, loopt men langs een eigenaardig winkeltje waar schelpen en al of niet edel gesteente word verkocht, en wat verder langs een wijnkelder.

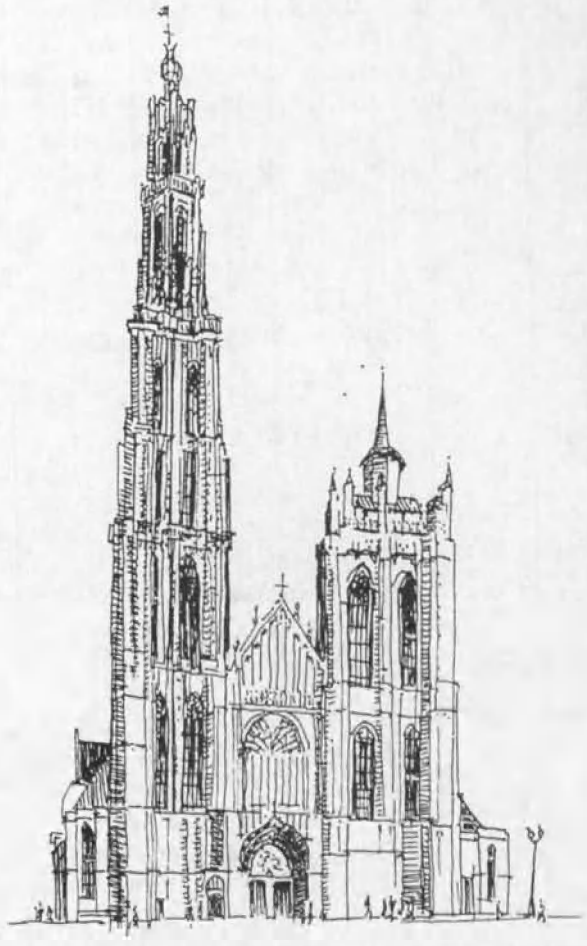

De **O.L.V.-kerk** en haar slanke toren (123 m).

Waar de winkeltjes eindigen komt de Schelde in zicht en lopen wij op de kaden zoals ze door Napoleon werden ontworpen, toen hij besloten had de stad nieuw leven in te blazen. Vanop twee brede wandelterrassen kunnen de stroom en de haven in ogenschouw worden genomen. Deze terrassen vertrekken aan weerszijden van het **Steen** ⑦, een massief bouwwerk waarvan de geschiedenis eng verbonden is met die van Antwerpen. Op funderingen die deels uit de XIIIde en deels uit de IXde eeuw stammen, verrijst het huidige kasteel dat in 1520 werd gebouwd. Oorspronkelijk was het als gevangenis bedoeld, maar zijn bestemming veranderde geregeld, en sedert 1952 is er een boeiend Nationaal Scheepvaartmuseum in gevestigd (bez. alle d.v. 10 t. 17 u.). Het Steen is ook het vertrekpunt voor een havenbezoek, zowel per auto als met de boot. Bijna recht tegenover het Steen, maar wat verder van de kade af, bevindt zich het **Vleeshuis** ⑧, een gotisch bouwwerk dat opvalt door zijn kleur (rode baksteen en Franse steen) en door zijn vijf slanke torentjes. Binnenin ontdekt men zeer mooie zalen, verdeeld in twee hoofdbeuken met elk zeven zijbeuken, waar oude meubelen en voorwerpen van het Museum van de Vlaamse Sierkunst volledig tot hun recht komen (bez. alle d.v. 10 t. 17 u. beh. op maand.).

VOLKSKUNDEMUSEUM

Gildekamersstraat 2-6, 2000 Antwerpen

Bij een bezoek aan het Volkskundemuseum nemen we je mee naar lang vervlogen tijden. Niet de adel maar wel de gewone mens staat hier in de belangstelling. Zijn leven, vanaf de geboorte tot de dood, wordt uitgebeeld aan de hand van diverse voorwerpen. Wat gebruikte hij dagelijks in de huishouding en wat deed hij in zijn vrije tijd. Ook de volksgeneeskunde, het volksgeloof en zelfs de magie en hekserij komen aan bod.

Blikvangers zijn de reuzenkoppen uit de Antwerpse Ommegang, het grootse Mortierorgel, de apotheek-drogisterij en natuurlijk de Poesje, het befaamde Antwerpse poppenspel.

Hier eindigt mijn 22ste PLATE-reis.Het lag iets buiten onze gewone sfeer,West-Vlaanderen,maar wij dachten het opportuun even in de voetsporen van onze grote MERCATOR te treden.Verleden jaar,met de viering, was het gewoon niet te doen. In onze moderne samenleving moet je er de dag zelf bij zijn,hoe groot de ongemakken ook mogen zijn.Wij hadden vandaag als voordeel dat het allemaal voor ons was en dat we ons niet hoefden op te jagen.Wij hopen dat U ervan genoten hebt.

Hiermee eindigt ons voorzomersprogramma. Wij geven elkaar rendez-vous op 28 september 1995 voor onze eerste nazomerse voordracht die als onderwerp " PASTER PYPE " heeft.De wandelvoordracht op 6 september 1995 (Sluizen Sas-Slykens) werd , door omstandigheden,verlegd naar zaterdag 14 oktober 1995.

Wij wensen U allen een zeer mooie zomer toe en heerlijke vacanties.

J.B.Dreesen

Geraadpleegde litteratuur.

Infobrochures Stad Sint Niklaas
Infobrochures Stad Antwerpen
H.Thys.Vlaamse sagen en legenden.
Div.auteurs.Van Mercator tot Frimout.
K.C.Peeters.Eigen aard.

FOTOCOPIEHUIS

DESNERCK D.

Torhoutsteenweg 196
8400 OOSTENDE
Tel. 059/50 31 46

FOTOCOPIES
AAN DE
GOEDKOOPSTE PRIJZEN

Wij fotocopiëren voor u op :
- wit en gekleurd papier Din 80g.
- wit en gekleurd karton Din 170g.
- 1 of 2 zijden
- zelfklevende etiketten
- transparanten

V O O R :

- Studenten
- Onderwijs
- Verenigingen
- Zelfstandigen
- Enz..., enz...

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	SECRETARIS
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER	REKENING
J.P. FALISE	750-9109554-54
H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	

JAARGANG	24
NUMMER	6-8
MAAND	juni-augustus 1995

IN DIT NUMMER

blz. 169 : **E. SMISSAERT** : Het Internationale Treinverkeer vanuit Oostende tot 1914 : een bijdrage tot het "in-kaart-brengen" van een ingewikkeld gegeven.

blz. 189 : **R. WEIZE** : "Circus 164". De raid op de electrische centrale van Bredene Sas-Slijkens op 7 mei 1942.

HET INTERNATIONALE TREINVERKEER VANUIT OOSTENDE TOT 1914

EEN BIJDRAGE TOT HET "IN-KAART-BRENGEN" VAN EEN INGEWIKKELD GEGEVEN

door Emile **SMISSAERT**
licenciaat geschiedenis

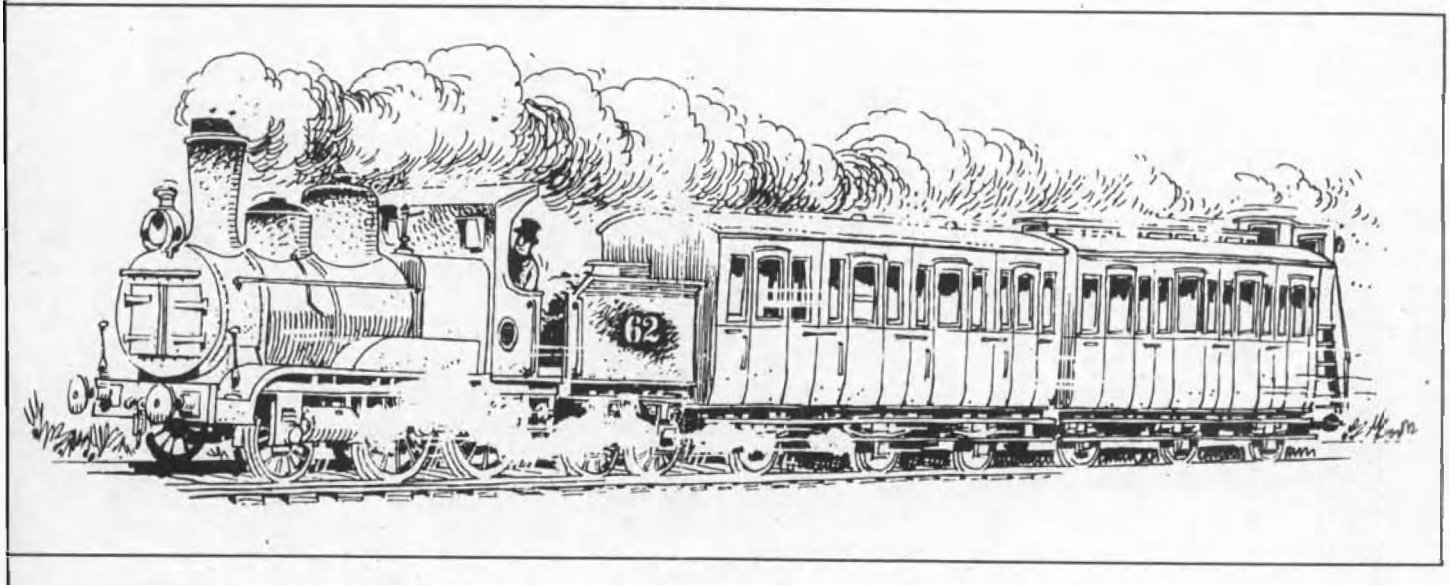

(Motto) : "Het is beter één enkele kaars aan te steken dan over de duisternis te (blijven) klagen !"

(oud gezegde)

Spreek over de "Orient-Express" en heel wat mensen kennen, vaag weliswaar, dit begrip. Ergens een trein-van-lang-geleden. Voor de rest : wéét-ik-veel-. Of nóg van gehoord.

Kom, er zijn in de loop van de 19de en 20ste eeuw maar weinig treinstellen voorhanden die - mythe en legende geworden - dergelijke geheimzinnigheid, romantiek en prestige oproepen als de "Orient-Express" (1883-1977).

Het is verwelkte en teloor gegane glorie, jawel, en toch "leeft" deze trein voort. Ook te Oostende : aan de Vindictivelaan wordt heden een herberg uitgebaat onder deze benaming, met zicht op het Station, eertijds het "Zeestation" genoemd van waaruit alle internationaal treinverkeer aankwam en vertrok.

Oostende was een aftakking, meer niet, van de "Orient-Express"-lijn (Parijs-Constantinopel) en het eigenaardige is, dat nergens (voor zover ik kon natrekken) een beginjaar en -datum te bepalen valt. Niet in de lokale kranten. Misschien wel in het ongeordend archief van de "Compagnie des Wagons-Lits" te Parijs, maar zoals mij ter ore kwam : wat een rommelige papiermassa en welke ontstellend-te-noemen desinteresse voor het prestigieuze, evenementenrijk verleden van dergelijke firma ! Misschien komt men ook dáár mettertijd tot inkeer om orde-op-zaken te stellen ?

Een aftakking vanuit Groot-Brittannië via de "Oostende-Dover-lijn" en Oostende-Zeestation per spoor naar het binnenland, naar het oosten van het Europese kontinent. Trouwens, de geschiedenis reconstrueren en het fijnstellen van het internationale treinverkeer dat vanuit Oostende vertrok : oei, een vermetele en zelf-opgenomen-taak, maar géén onbegonnen werk te noemen ! Wel kent dit hoofdstuk uit ons lokaal verleden zijn beperkingen, en het is wijs en voorzichtig dit indachtig te zijn, immer. Maar het is een boeiend gegegven en nog niet bestudeerd. Dus, waarom nog aarzelen ? Onze speurtocht kan beginnen. En nemen wij de tijd vóór 1914 , de "Belle Epoque", glanstijd van het Oude Europa, in ogenschouw. Weliswaar in de vorm van een documentair verhaal, hopelijk niet te saai naar voor gebracht, maar degelijk onderbouwd, doorspekt met feiten-en-weetjes, en gedragen door dokumenten, waar nodig en gewenst met de bron van herkomst gestaafd. In de verte meen ik een snerpend en schril fluitsignaal te horen ? (van een lokomotief uit een nu vèr, vèraf gelegen verleden ?). "De tocht is moeilijk, de gids ervaren" (!).

De "Orient-Express" = volgens "Brockhaus", een gezaghebbende Duitstalige encyclopedie : een internationale sneltrein over het traject Parijs-Straatsburg-Stuttgart- München-Salzburg-Wenen-Budapest (-Bukarest)...-Constantinopel (Istanbul).

Een grote, Europese luxetrein : sedert 1883 uitgebaat door de "Compagnie Internationale des Wagons-Lits (et des Grands Express européens)" (hier voortaan afgekort tot : C.I.W.L.), tot de lijn uitgebloed was en in 1977 stopgezet werd. De reisduur in het beginjaar 1883 (Parijs-Constantinopel) bedroeg 81 uren en 40 minuten).

Pas vanaf 1 juni 1884 kwam een regelmatig gereden "Orient-Express"-rit tussen Parijs en Wenen; ruim een jaar later, op 1 november 1885, werd eenmaal per week, doorgereden tot in Servië (nu : ex-Joegoslavië).

De organisatie van en rond een dergelijke 'luxe-trein" over zo'n afstand stelde eisen en problemen. Wel waren de rijtuigen eigendom van de C.I.W.L., maar voor een rit met de "Orient-Express" - alleen 1ste klas ! - dienden aanzienlijke toeslagen betaald te worden die dan nog per traject verschilden. En van die toeslagen kwam maar een gering deel bij de C.I.W.L. terecht, want de spoorwegmaatschappijen die de luxe-trein over hun net en grondgebied moesten slepen, eisten een groot deel van die toeslagen op !

Weet u, over de beginjaren van het internationale treinnet, richting "Oostende-Wenen" (nog te bespreken) en in veel mindere mate de "Orient-Express"-lijn, zijn wij aardig goed ingelicht. Zeker in het algemeen en in de loop der tijd, maar, zoals aangehaald, preciese gegevens over de aftakking vanuit Oostende ontbreken veelal. Tenzij een spaarzame toelichting, bv. uit de "Echo d'Ostende" d.d. 26-4-1898 (p. 2, e) betreffende "Oostende-Constantinopel" : vanaf 1 mei 1898 1 x per week, nl. op dinsdag vanuit Oostende en op vrijdag vanuit Constantinopel.

Het raadplegen en het frekwent putten uit de publikatie van Werner SÖLCH's diepgaande en kwaliteitsvolle studie was de aanzet en de ruggegraat van dit voorliggend opstel. Het is een duitstalig werk : "Orient Express : Glanzzeit, Niedergang und Wiedergebort eines Luxuszug" (3de, volledig herw. ed. : 1983), van de hand van de in Karlsbad geboren en te München als architekt bedrijvige W. SÖLCH (°1938).

Voorheen was er al geschreven, soms zeer uitvoerig maar dan toch niet echt bevredigend, over dit onderwerp.

Maar SÖLCH gaat verder, graaft dieper, biedt méér en beter. Niet alleen dist hij tabellen op met uren van vertrek en aankomst, heen en terug, tot nà de Tweede Wereldoorlog. Maar daarnaast komen aan bod (tot in de minste details !) : respectievelijk het aangewende wagenmateriaal, de verschillende types van lokomotieven en de aaneenschakeling van de spoorwegwagons mèt hun verschillende bestemming. En dit geldt trouwens ook nog voor andere lijnen, vertrekkend o.m. vanuit Oostende.

Ja goed : de uurregeling, het aangewende materiaal e.d., - daar hebben wij weet van. Maar het is maar een stap verder en de vraag brandt ons op de lippen : wàt met de uitbating, hoé stond het bijvoorbeeld met de rendabiliteit ?

Ook dààr biedt W. SÖLCH's studie uitkomst en geeft een, soms verrassende, dikwijls opzienbarende kijk achter de schermen, achter glans en schijn, mythe en werkelijkheid.

Een luxe-trein als de "Orient-Express" telde in feite weinig reizigers: 12, 14, soms 34. Meer niet, en dat klinkt ons ongeloofwaardig en absurd in de oren. Mààr, vergeet het niet, het gaat hier om een "luxe-trein", voor en met rijken, zéér rijken voor wie status en comfort van tel zijn, dat vooral.

Sta mij toe wat cijfermateriaal voor 1896 aan te halen en de vergelijking te maken met de "Oostende-Dover"-lijn. Het memoriaal dat DE BURBURE DE WESEMBEEK wijdde aan het "Eeuwfeest der lijn Oostende-Dover (1846-1946)" vermeldt : "In 1896 bereikte

het aantal passagiers op de (voornoemde) lijn reeds 120.000 eenheden (p. 109).

En bij W. SÖLCH over de "Orient-Express" (p. 114) staan volgende cijfers voor 1896 afgedrukt :

"(...)De direktie Keulen telde toen per trein gemiddeld :

- in juni : 32 personen
- in juli : 47 personen
- in augustus : 50 personen
- in september : 30 personen

met een piek van 69 reizigers !

In Oostenrijk was de opkomst nog geringer : amper 10 à 13 eenheden. Wat een "mager beestje", in onze ogen van 1995 althans, en het komt ontluisterend over, heel dat gedoe en die heisa rond "luxe"-treinen ! Ja en toch...toch néén : het kwam tegemoet aan de wensen en nood van een selekt, wèl zeer rijke en kapitaalkrachtige elite. En denk eraan, de tijden vóór 1914 waren bij uitstek een "klasse"-maatschappij, waar "Hoger-lager" het maatschappelijk leven uitmaakte en de regel was, waar het toenmalige "Systeem" volledig achter stond en dit "Stelsel" desnoods hardhandig wist te handhaven. De Oostenrijkse schrijver Stefan ZWEIG noemde het in zijn memoires "De wereld van gisteren".

Reizen is niet alleen ergens, op welke wijze dan ook, "trekken", soms dient er "overnacht" eventueel in combinatie met "eten". En daar duikt het begrip "hotel" (logiesmogelijkheid) op en als het om een rijk, elite-cliënteel gaat, komen wij terecht bij het thans nauwelijks nog bestaande fenomeen "Grand Hotel" (enkel het "Grand Hotel des Thermes" houdt nog stand aan onze kust die meer en meer "Vlaamse Kust" genoemd wordt).

Marc CONSTANDT, een kenner van de geschiedenis van het kusttoerisme en archivaris van het gmeentearchief te Middelkerke, peilde naar de betekenis en impact van "De hotels aan de Belgische kust" vervat in de voortreffelijke essaybundel : "Te kust en te kuur" (1987)

> "(...) Het cliënteel kwam uit diverse landen en trof elkaar op verschillende reisdoelen. Dat gegeven bracht de internationale groep van "Wagons-Lits" ertoe om luxueuze klasse-hotels op te zetten, de zgn : "Compagnie Internationale des Grands Hotels", o.m. in Egypte, Turkije, Italë, Frankrijk (Nice) en nog andere plaatsen (...). Te Oostende kocht de groep, in 1895, het eerste-klasse hotel "de la Plage" op de zeedijk (het derde hotel in de rij, rechts van het Kursaal); capaciteit : 350 bedden.

De hotelketen, een modern woord voor wat vanouds gedacht en gedaan werd, zocht uitbreiding en vier jaren later, in 1899 werd het toenmalige prachthotel (400 kamers !), het "Royal Palace Hotel" om het te noemen, het paradepaard. Slechts 8 jaren kon de uitbating van die mastodont gehandhaafd worden : het hotel bleek onrendabel en het werd in 1907 afgestoten en overgelaten; in 1911 werd ook het "Hotel de la Plage" van de hand gedaan.

Wij nemen een bocht, terug naar onze lokale geschiedenis van het internationaal spoorwegnet, - niet zonder nog even een passus uit M. CONSTANDT's voornoemd artikel te lichten (p. 114) :

> "(...) Deze hotels waren de logische voortzetting van het beginsel dat de "Compagnie Internationale des Wagons Lits" zich stelde, namelijk : comfort bieden aan een mondain publiek. In die optiek wilde men, als het verlengstuk van de luxueuze treinen, een gamma hotels met luxe-cachet aanbieden aan de toerist. En dan stopte de reis niet in de trein, maar in het hotel van dezelfde groep".

Terug naar het station, waar de damp der locomotieven sissend en puffend de dienst uitmaakt. Zie daar de kruiers, het treinpersoneel en de mensen om wie het gaat, de reizigers, in het decor van "de treinreis naar het buitenland".

Tot de Eerste Wereldoorlog kwamen zeer veel Duitse en Engelse toeristen naar Oostende. In mindere mate de Fransen, niet alleen omdat de verbinding naar de "Koningin der Badsteden" te wensen overliet maar meer nog omdat de Noordfranse kust zelf kleppers van badsteden (o.m. Boulogne, Calais, Duinkerke) had die de concurrentie aankonden. Terloops even melden, dat de hoteliers bij ons voornamelijk uit Duitsland afkomstig waren.

Een luxe-trein als de "Orient-Express" was voor een elite bestemd die er nood aan had, en voor wie en door wie dit hele segment van het spoorwegverkeer bleef rijden. Tot de Eerste Wereldoorlog, maar ook daarna, al diende "men" zich, node en niet van harte, aan te passen aan de gewijzigde tijdsgeest en gebruiken.

Nog in 1894 kostte een reis met de "Orient-Express" viereneenhalf maal zoveel als het goedkoopste spoortarief, wat met zich meebracht, dat het "type Orient-Express" voor de zogenoemde burgerlijke middelklasse als te duur overkwam en dat bleef. Lange tijd werd vastgehouden aan het "reizen eerste klasse", tot pas midden-einde de twintiger jaren dit niet langer houdbaar en doenbaar was, en er ook in "ruimte-tweede-klasse" voorzien werd, een toegeving die er wel niet van harte gekomen is, neem ik aan.

In feite weten wij, althans ik, maar weinig over de eerste jaren van de "Orient-Express" uit Oostende. Wannéér juist kwam deze aftakking er, wààr (Keulen, Luik ?) vond de aansluiting plaats met de hoofdmoot die uit Parijs aangereden kwam ?

Aan dit exposé gaan twee versies vooraf : één opgesteld en neergeschreven voor "Open Monumentendag 1994" (algemeen thema : het verkeer). Een ander bleef ongepubliceerd, maar diende als voodracht voor onze heemkring in november 1994. Daags nadien mocht ik uit de handen van de heer Raymond VANCRAEYNEST kostbare aanwijzingen ontvangen, welke hij bij zijn opzoekingen bijeengehakt had uit "l'Echo d'Ostende" en die hij mij, onbaatzuchtig en gul, ter hand steld. Deze hier voorliggende derde versie, totaal herwerkt, aangevuld en opnieuw neergeschreven, won aan spankracht en in de breedte uitdeinend speurwerk, tot vreugde (en enige opluchting, toegegeven) van de opsteller van dit historisch essay.

In de "Echo d'Ostende" (28-8-1884, p. 3, c) komt een passus voor waar reizigers er op attent gemaakt worden, dat de "Compagnie des Wagons Lits" te Oostende een agentschap heeft (te bereiken ofwel in het station ofwel in de Langestraat 36), waar de reizigers hun plaatsen kunnen bestellen voor alle lijnen van het kontinent.

Zelfs het personeel, dat toegevoegd en tewerkgesteld is aan de grote internationale treinen, komt er sprake in de "Echo" d.d. 4 juli 1885; het betreft een artikel opgenomen en geciteerd uit de nationale krant "La Chronique" :

> "(...) Het gaat om een korps dat nauwgezet gekeurd en gekozen is; hun werk en arbeidsomstandigheden zijn moeilijk en zwaar (...). Qua snelheid en gemak van verbindingen-geven-en-leggen, lijkt de organisatie van de dienst goed op punt gesteld. Maar wat de werkverdeling onder de personeelsleden betreft, hebben wij onze twijfels (...)".

Wij gaan hier niet in op de viertal voorbeelden die erop wijzen hoe ongelijk (en toch voor ongeveer dezelfde tijdsduur voor eenieder) de vergoedingen in geld voorkomen. "Iedereen is gelijk voor de wet", officieel althans maar officieus zijn er heel wat mensen wat meer gelijk dan een ander.

En nu de internationale treinlijnverbindingen zelf die Oostende als begin- en einddoel hadden, met dien verstande dat voornoemde kuststad een belangrijke plaats innam én als haven voor doorgaand vervoer van passagiers naar Groot-Brittannië via de "Oostende-Dover"-lijn én als badstad eerste categorie op het Europese vasteland (enkel de Zuidfranse stad Nice was qua standing en prestige toen evenwaardig aan de "Koningin der Badsteden").

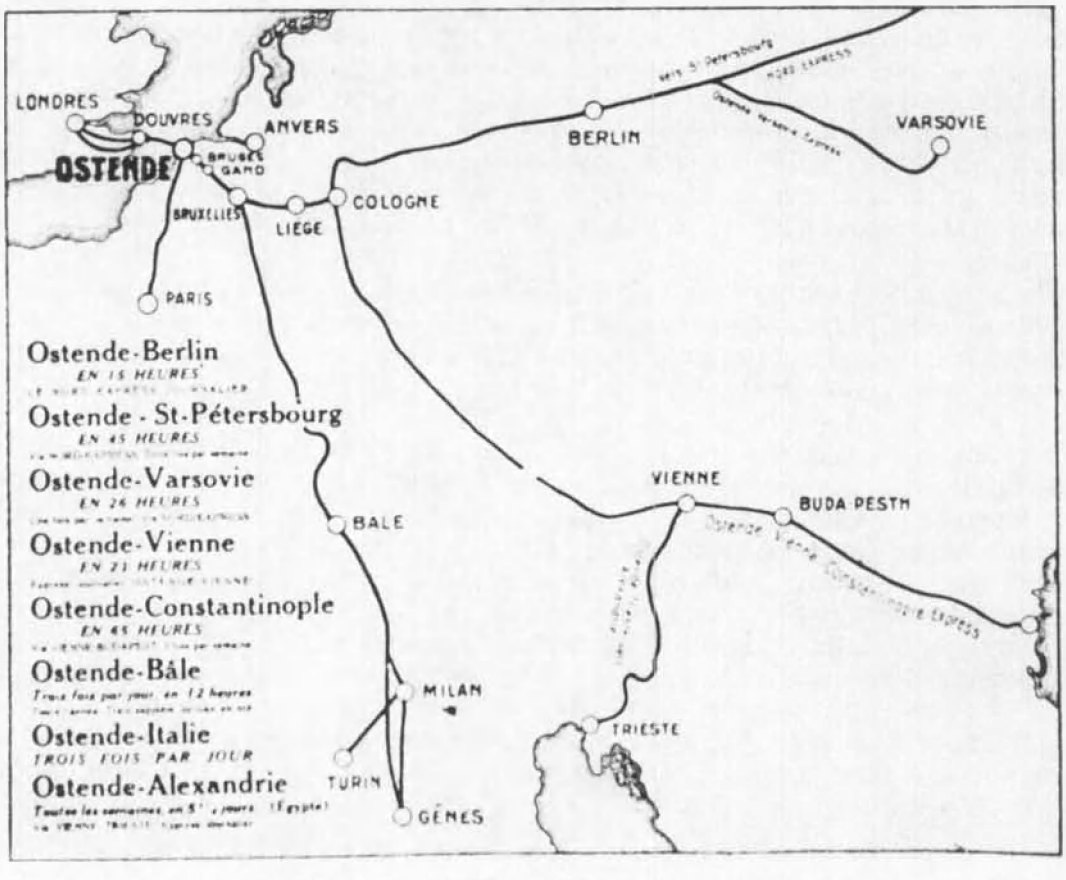

Ons "menu" aan en van internationale treinlijnen ziet er als volgt uit :

- de "Oostende-Wenen"-express
- de "Oostende-Wenen-Budapest"
- de "Oostende-Konstanza"
- de "Oostende-Triëst-Alexandrië"
- de "Oostende-Keulen-Neurenberg-Karlsbad"
- de "Oostende-Luxemburg-Milaan (-Rome)"
- de "Nord-Express", t.w. Oostende-Keulen-Berlijn-Warschau- Sint Petersburg
- de "Ostende-Suisse"-express : Oostende-Luxemburg-Basel-Luzern
- de "Oostende-Parijs"
- de "Orient-Express" (reeds ter sprake gekomen)

I. DE "OOSTENDE-WENEN"-EXPRESS en "OOSTENDE-KONSTANZA"-EXPRESS

Begin april 1894 (1) werd een nieuwe treinverbinding, tussen Oostende en Wenen, opgestart en een veertigtal beambten werden hiervoor aangetrokken. Een kantoor werd voorzien en geïnstalleerd in de Kapellestraat, nr. 31. Deze luxetrein zal mogelijk maken, dat het traject tussen Oostende en Wenen 24 u 25' in beslag neemt, terwijl de afstand tussen Londen en Wenen een tijdsduur van 29u 20' zal bedragen, - twee uren minder dan de tot hiertoe snelste trein tussen Londen-Oostende-Wenen nodig heeft.

Even wordt allusie gemaakt op de "Orient-Express" : "Men weet, dat de O.-E. op maandag, donderdag en vrijdag (uit Oostende) vertrekt, richting Boekarest en Constantinopel. Om vanuit Wenen terug te keren op dinsdag en zaterdag. De "Oostende-Wenen"-express zal elke dag vanuit Oostende afreizen : om 15u 55'(na aankomst van de mailboot) om 's anderendaags de stad Wenen te bereiken om 16u 20'. Zowel de "Orient-Express" als de "Oostende-Wenen"-express zullen op elkaar aansluiting geven. Wat de terugreis betreft, er wordt gezorgd dat de reizigers met de mailboot van 10u 45' meekunnen; daarom zal de "Oostende-Wenen")-express een dag eerder, omstreeks 11u in de morgen, een aanvang nemen om de morgen daarop, om 9u 55', het Zeestation te Oostende binnen te rijden".

Op 2 juni 1894 werd effektief de nieuwe lijn in gebruik genomen, na de aankomst van de mailboot van 15u 30' (2). Het treinstel was samengesteld uit een slaapwagen, een restauratiewagen en salontreincoupés die zeer rijkelijk ingericht waren. Op de voorziene tijdsduur kon nog ruim 25 minuten ingewonnen worden.

Zes jaren later, vanaf 1 mei 1900 (3), werd het traject verlengd tot Boedapest; aantal uren rijden : 09.30 uren. In het krantenartikel werd erop gewezen, dat dit tot hiertoe enkel mogelijk was met de wekelijkse trein "Oostende-Konstanza".

De studie, door W. SÖLCH, gewijd aan de "Orient-Express" maar waar o.m. de verbindingen naar Wenen uitvoerig ter sprake komen, biedt een afwijkende en eigen versie (4). Volgens zijn bevindeningen werd de lijn "Oostende-Wenen" vanaf november 1895 eenmaal per week naar het oosten verlengd tot de Roemeense havenstad Konstanza, onder de benaming "Oostende-Wenen-Konstanza"-express.

Vier en een halfjaar later, vanaf 1 mei 1900, werd aan de tijdsfrequentie gesleuteld. De dienstregeling werd aangepast aan de "Orient-Express"-trein, zodat de afgelegde weg ten oosten van Wenen gemeenschappelijk werd. Met als gevolg dat dagelijks Boedapest aangedaan werd, tweemaal per week Konstanza (Roemenië, aan de Zwarte Zee) en driemaal per week Constantinopel (Istanbul) ! Maar er deed zich een hapering voor : de aansluiting van de "Oostende-Wenen"-express werd in haar tijdsschema gehinderd en bemoeilijkt door vertragingen die konden oplopen tot 103 minuten ! Na beraad werd overeengekomen om nog hoogstens één uur wachttijd op de aansluiting in te calculeren. Aan de hand van een bewaard dienstreglement is het ons bekend, dat althans voor 1909 (en voorheen ?) de gemeenschappelijke route verzekerd was. Steeds volgens W. SÖLCH bereikte aldaar het internationaal treinverkeer, vanaf 1911 (tot aan het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog), met luxetreinen een piek : per week driemaal een treinstel naar Konstanza, zelfs viermaal per week naar Constantinopel ! Moeilijk te bevatten voor ons, anno 1995, maar ik heb het nogeens nagelezen en daartegen is niets in te brengen.

De verbinding Wenen-vanuit-Oostende bestaat thans 101 jaar, het mag en het dient in herinnering gebracht te worden. Toch is het eeuwfeest (1894-1994) nagenoeg ongemerkt en schier niet besproken, tenzij door mensen die vertrouwd zijn met "het spoor". En ik vind het jammer, temeer dat in de loop van het najaar 1995 (straks dus) deze lijn "ingeknot" wordt tot Brussel. Andermaal verliest het kwijnende Oostende een mooie veer uit een in de loop der voorbije decennia fel kaalgeplukte hoed. Exit "Oostende-Wenen". Jammer.

II. DE "OOSTENDE-TRIEST-ALEXANDRIE"-EXPRESS

Bij wijze van introductie is het goed melding te maken van een bericht, eind december 1894 uitgebracht, van wat wellicht nooit werkelijkheid is geworden, maar belangrijk genoeg geacht wordt om, hier in vertaling, aangekaart te worden (5) :

> "(...) De C.I.W.L. heeft schikkingen getroffen met diverse spoorwegmaatschappijen alsook met de Scheepvaartlijn "Khédive". Met als gelukkig te noemen resultaat dat, vanaf 6 januari 1895, een speciale luxe-trein elke zondag in direct traject vanuit Oostende naar Constantinopel zal rijden; vandaar zal onmiddellijk in directe lijn een pakketboot afvaren naar Alexandrië (Egypte). De reis over land geschiedt per trein via Brussel, Keulen, Frankfurt, Neurenberg, Wenen, Budapest, Belgrado, Sofia en Constantinopel. Een reis van Londen naar Alexandrië met deze route doet men op vijf dagen tijd, en de kosten zijn dezelfde als te Brindisi (Italië). Voornoemd speciaal treinstel bestaat uit twee slaapwagens en neemt enkel "reizigers 1ste klasse" op (einde citaat)".

Brindisi. Dit woord, deze stad komt nog ergens voor in mijn nota's ? Even zien. Ha, ja. Lees maar (6) :

> "(...) Is het ogenblik niet aangebroken voor de Minister belast met de Spoorwegen om de onderhandelingen te hervatten met Engeland en Italië,

eertijds reeds ingezet, met het oog op omleiding van het traject van de "mailboot op Indië" (la malle des Indes), momenteel door de lijn (van de concurrentie) "Calais-Brindisi" gebruikt ? (einde citaat)".

Het is nadien nooit meer ter sprake gekomen of ergens afgedrukt in een weekblad (voor zover ik kon nagaan, dus onder voorbehoud hier neergeschreven). Wèl rept W. SÖLCH (7) insgelijks over dit, zonder betwisting belangrijk, onderdeel van het internationaal spoorwegverkeer, maar het komt mij te vaag voor en, eerlijk gezegd, de volle draagwijdte ontsnapt mij. En toch vond ik het verkieslijk om dit segment niet te negeren.

De lijn "Oostende-Triëst-Alexandrië" : dààr zijn meer concrete gegevens voor handen (8) :

"(...) Ten gevolge van een contract tot oprichting van een ultra-snelle verbinding tussen Oostende, Triëst en Alexandrië (in Egypte) zal de express-trein "Oostende-Wenen", op zondag vanuit Oostende eenmaal per week, doorrijden tot Triëst alwaar een stoomboot de overvaart maakt naar Alexandrië; idem wat de terugreis op zaterdag betreft. Deze dienst zal de benaming "Trains express Ostende-Triëst" meekrijgen en voor het materiaal zorgt de C.I.W.L.".

Triëst was vóór 1914-1918 dé belangrijkste havenstad van het Oostenrijkse Keizerrijk, met scheepsvaartlijnen die zelfs tot in Indië, China en Japan leidden. De bezettingsgraad van voornoemde luxe-trein, zo wist W. SÖLCH uit te vissen (9), bedroeg amper 4 à 5 personen per reis - een gevolg van al te veel concurrentie, hier buiten beschouwing gelaten - zodat op 1 mei 1900 overgeschakeld werd op een gewone, "normale" sneltreinverbinding. Pas in 1909 (tot het uitbreken van Wereldoorlog I in 1914) bleek de lijn, dankzij de kortere "Tauernbahn", rendabel te worden.

Gelet op het sukses dat de lijn "Oostende-Wenen" had, een organisatie die klinkende resultaten gaf, dachten de Spoorwegen van België aan het inrichten en uitbaten van drie nieuwe internationale treinlijnen : Oostende-Luxemburg-Rome, Oostende-Keulen-Berlijn en Oostende-Keulen-Karlsbad; er werd ook gedacht aan een verbinding tussen Oostende en het Russische Keizerrijk, m.n. naar de hoofdstad Sint-Petersburg. Deze vier opgesomde treinreizen zouden stuk voor stuk een gevoelige tijdswinst opleveren. De overheid had het voornemen de organisatie zo degelijk mogelijk op te vatten en uit te bouwen; één van de eerste maatregelen die uitvoering kregen, was de aankoop van een groot terrein in de nabijheid van het Zeestation om er een werkplaats op te starten en de bouw van een wagenloods om onderdak te bieden aan het materieel (10), uitgaven ten belope van meerdere honderdduizenden frank ! De bedoeling was het trafiek dat momenteel naar Calais en Harwich vaarde, binnen de afzienbare tijd te "bekeren" tot de lijn Oostende-Dover. De C.I.W.L. bundelde haar krachten met de Staatsspoorwegen met het oog op expansie der activiteiten en haar taak was te voorzien in de bouw van het luxematerieel van de nieuwe sneltreinen.

III. DE "OOSTENDE-KEULEN-NEURENBERG-KARLSBAD"-EXPRESS

Een verbinding die er vlug kwam, was "Oostende-Keulen-Neurenberg-Karlsbad". Dit was toen, en ook nog tussen de twee wereldoorlogen, een kuuroord van Europees formaat ! Gelegen in het toenmalige Oostenrijkse Keizerrijk berustte haar faam, kracht en renommee op de geneeskracht van zijn twaalf "glauber"-zoutbronnen, die met temperaturen tussen 43° en 72° C te voorschijn komen. Deze bronnen zijn vooral gegeerd bij ziekten van lever en gal, evenals maag en darmen. Sedert 1711 nam de uitbouw als kuuroord een aanvang; de bronnen waren reeds sedert de Romeinse tijd bekend. De stad Karlsbad, nu Karlovy Vary geheten, behoort tot Tsjechië, na een twistappel en buit te zijn geworden van Nazi-Duitsland (najaar 1938 : de annexatie van "Sudetenland"); momenteel (ca. 1988) telde men 56.300 inwoners. Het aantal kuuroord-gasten was van 1880 tot ca. 1910 bijna verdrievoudigd, van wie 50 % van het totaal van over buitenlandse grenzen kwam. Geen wonder dat de Engelse "South Eastern Railway" een verbinding Londen-Karlsbad aanvroeg en verkreeg.

Ook deze verbinding werd een onderdeel van de "Oostende-Wenen"-express (11) en kwam pas op 1 juli 1895 echt in gebruik.

Heenreis (maandag, woensdag en vrijdag)

Oostende	V.	16 uur
Neurenberg	A	7u 24'
	V	7u 52'
Eger	A	11u 04'
	V	11u 09'
Karlsbad	A	12u 15' 's middags

Terugreis (dinsdag, donderdag en zaterdag)

Karlsbad	V	15u 40'
Eger	V	17u 23'
Neurenberg	A	20u 12'
	V	20u 30'
Oostende	A	10u 09'

Merkwaardig om weten is, dat de C.I.W.L. opnieuw naast het Kursaal te Oostende over een agentschap de beschikking had waar reservaties konden opgenomen worden én voor haar treinen en voor haar hotels in het buitenland ! Het waren werkelijk tijden van expansie en hoogconjunctuur...

IV OOSTENDE-KEULEN-BERLIJN-SINT PETERSBURG : de "NORD EXPRESS"

Reeds in 1873 reed een internationale slaapwagentrein tussen Oostende en Berlijn, het eerste internationale traject dat voorkwam op het Duise spoorwegnet.

Er waren plannen voorhanden om een luxueuze sneltrein in te lassen, vanuit Oostende over Keulen naar Berlijn. Maar dit stuitte aanvankelijk op verzet vanwege de Pruisische spoorwegen die al reeds meerdere treinen deden rijden tussen Keulen en Berlijn en de C.I.W.L. enkel als indringer en lastpost aanzagen. Meer nog, voornoemde treinen bestaan uit salonwagens (1ste én 2de klasse), benevens restaurant-wagens; én er dient slechts een zeer klein

WAGONS-LITS WERKPLAATS OOSTENDE

Weekblad voor Oostende en omliggende

tijdingen

Achtste jaargang nr. 47 - 4 december 1981 - 40 blz.

EKSKLUSIEVE FOTOREPORTAGE

HISTORISCHE ORIENT - EXPRESS WAGONS IN RESTAURATIE TE OOSTENDE

Momenteel werken tientallen gespecialiseerde arbeiders in de Oostendse Wagons-Lits-werkhuizen aan de restauratie van elf oude slaapwagons van de "Compagnie Internationale des Wagons-Lits".

Een rijke Amerikaan, James Sherwood heeft nl het idee gehad om de wereldvermaarde Oriënt-Express-verbinding nieuw leven in te blazen met gerestaureerde W.L.-treinstellen uit de twintiger jaren.

Voor de werkgelegenheid in eigen streek geen onaardige klus, als men weet dat er 100 arbeiders dienden aangeworven.

Lees vanaf blz. 16.

Van onze reporter ter plaatse ....

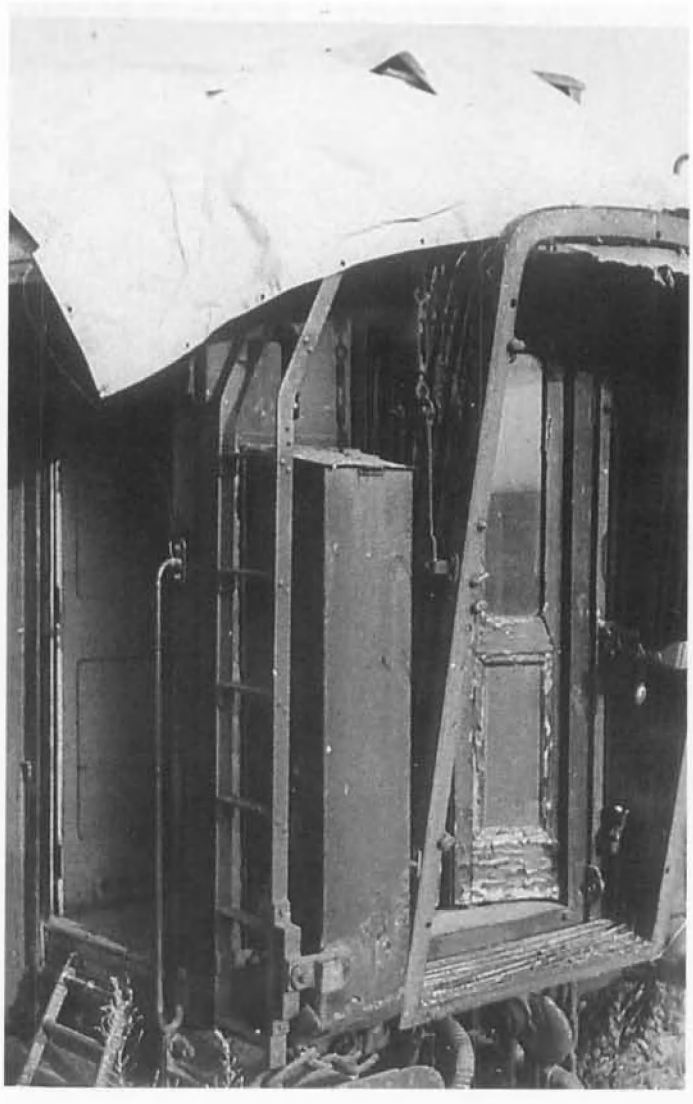

Doorroest, geblutst...
Herstel dringend gewenst!

Ateliers vóór 1914.

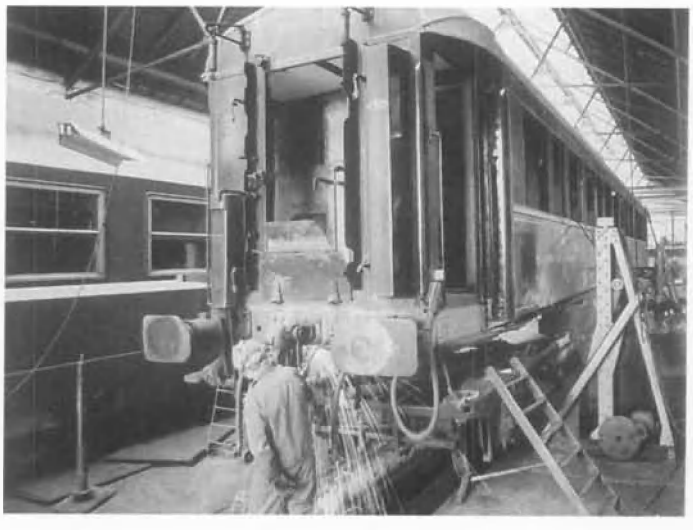

Werkzaamheden ca. 1980.

Foto's: E. Smissaert

INTERNATIONAAL TREINVERKEER

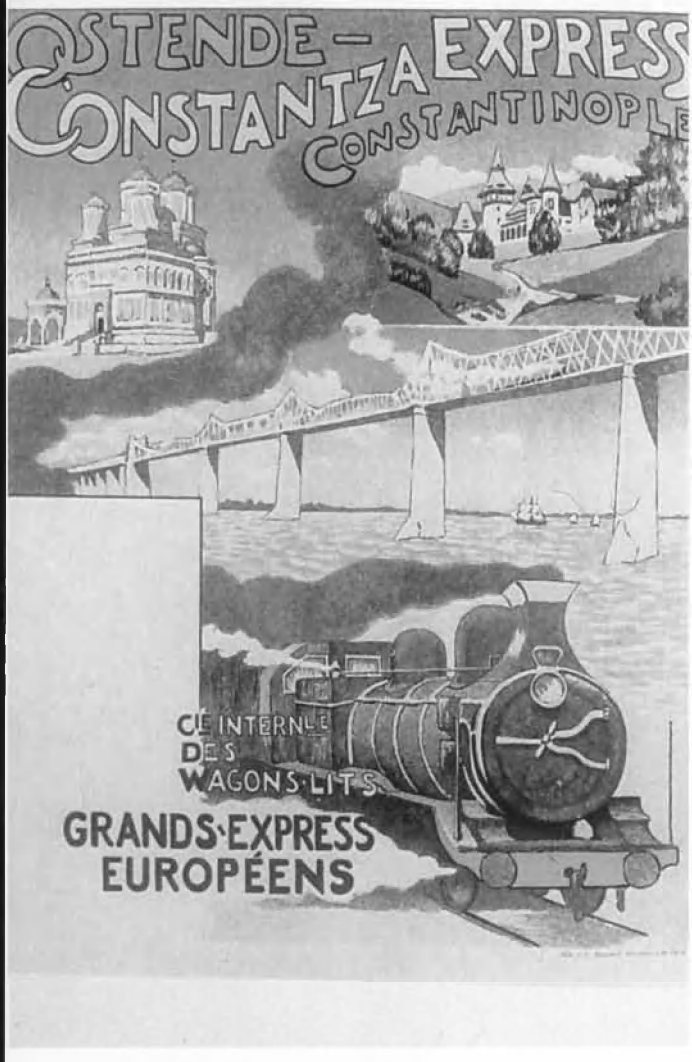

Vóór 1914.

«Oostende-Istanbul»
tijdens de dertiger jaren.

Treinstel
«Oriënt-Express»

»Oostende-Kaai»-station.
Vóór 1914:
personeel internationale treinen.

Foto's: E. Smissaert

supplement bovenop de gewone prijs voor de reis betaald te worden (12).

Onder de hoofding "Ostend for Ever" bracht de "Echo d'Ostende" het nieuws dat een nieuwe lijn "Londen-Oostende-Sint Petersburg, waarover men reeds lang spreekt", ingehuldigd zal worden op 14 mei 1896. Vertrek uit Londen : elke zaterdag, rond 10 uur 's morgens; terugreis per boot op donderdag. Te land wordt voor het materieel ingestaan door de C.I.W.L. "Encore une bonne affaire pour nos malles !" (13). Een bericht d.d. 30 april 1896 (14) rectifieert de inhuldigingsdatum op zaterdagnamiddag 9 mei 1896, om 16u 30' en vermeldt uitdrukkelijk de benaming voor deze nieuwe lijn : de "Nord Express", wekelijks rijdend van Oostende via Keulen naar Berlijn, Eydtkuhnen en Sint Petersburg. Verder werden schikkingen getroffen voor een vierde boot tussen Oostende en Dover, elke donderdag en dit vanaf donderdag 14 juli 1896; uur van vertrek : 13u 20' na aankomst van de "Nord Express n° 53" (sic) in het Zeestation.

Een bericht in dezelfde krant d.d. 10 mei 1896 geeft nog meer details :

Zaterdag 9/5 :	Oostende	V	16u 30'
	Brussel Noord	V	18u 13'
	Luik	V	20u 07'
	Keulen	V	23u 34'
Zondag 10/5	Berlijn	V	8u 40'
Maandag 11/5	Sint Petersburg	A	4u (Russiche tijd)

In minder dan 46 uren werd het volledig parcours afgelegd en de enige halte van enig belang was aan de Russische grens waar ook van rijtuigen verwisseld werd (daar in Rusland de spoorbreedte groter is).

De terugreis was voorzien op dinsdag 12 mei, om 16u 45' vanuit Sint Petersburg. Aankomst te Oostende op donderdag 14 mei 1896, om 13u 12', alwaar een speciale mailboot (de "Léopold II") klaar ligt voor de doorreis naar de wereldstad Londen.

Evenals de "Orient-Express" was Oostende geen hoofdtak, wel een zijtak van de "Nord Express" (15). De Belgische Spoorwegen hadden een overeenkomst gesloten met de Franse "Compagnie du Nord" om vanuit Parijs een sectie van de luxe-trein "Nord Express" op zaterdag 9 mei, om 14u 15', te laten vertrekken richting Luik alwaar ze met de trein uit Oostende samengevoegd werd. Zelfde manier van scheiden, opnieuw te Luik, bij de terugkomst op donderdag. Luik : 9u 50', Parijs : aankomst om 15u 25'.

Het reiscomfort mag als tamelijk gerieflijk bestempeld worden. De reizigers behoorden tot de gepriviligeerden : zij reisden ofwel met een vrijkaart (omwille van hun functie, bv. parlementslid), ofwel behoorden zij tot de elite van die tijd : hetzij diplomaten, koeriers en groot-industrieëlen. Nog een andere categorie waren Russische grootvorsten en grootgrondbezitters, of ook nog Duiste ambtenaren en militairen (dé groepen die het voor het zeggen hadden in het Duitsland van Keizer Willem II).

In 1914, na achttien jaren dienst, hield de "Nord-Express" voor een lange tijd halt : Europa was in oorlog ! Pas in 1925 hernam de aktiviteit zoals vóór 1914 : dagelijks tussen Parijs en

Berlijn, en driemaal wekelijks naar Warschau. België is fel betrokken gebleven in deze internationale lijndienst en deze had veel bijval, vooral bij zakenmensen (V.LAMALLE, Histoire des chemins de fer belges, Bruxelles 1953, p. 146-147). Het was één der best beklante treinen op het Europese net vóór 1939.

De benaming "Nord Express" bleef tot op heden bestaan. Maar wel volgde zij nu een route Oostende via Keulen naar Noord-Duitsland en Denemarken (Bremen-Hamburg-Kopenhagen) en het hele jaar door een dagelijkse nachttrein met slaap-, lig- en zitplaatsen. Waarschijnlijk zal deze trein, in de loop van het najaar 1995, niet langer verder meer Oostende als eindpunt hebben maar wel Brussel.

Volgend gegeven kan ons even doen glimlachen : "d'Ostende en Chine en 14 jours" ! : het is slechts een fait-divers maar kenschetsend voor een vorm van triomfalisme, einde 19de eeuw. "The sky is the limit !", beweren sommigen onder ons, einde 20ste eeuw. Luisteren wij naar de "Echo d'Ostende", 19-1-1897, p. 3 (b-c) :

> "Op 1 juli 1901, wanneer de Transsiberische Spoorweg zal voleindigd zijn, zal men vanuit Oostende naar Wladiwostock reizen in 297 uren (of 12,5 dagen). Totale lijnlengte : ca. 14.000 km ! In Siberië zal de trein een snelheid van slechts 42 km/uur halen. Niettemin zal de afstand tussen enerzijds Oostende en anderzijds China en Japan op 14 dagen tijd kunnen afgelegd worden (langs het Kanaal van Suez nu : 38 dagen !)".

V. DE "OSTENDE-SUISSE"-EXPRESS

Zoals eerder geschreven : de "Oostende-Wenen"-express heeft immer, met wisselend sukses maar toch..., oostwaarts haar weg gevonden. Zuidwaarts denderde een tweede, nu nog bestaande en nog elke nacht verzekerde internationale trein : naar Basel (op de grens van Zwitserland) en verderop (naar Milaan eertijds, maar momenteel is de plaats van vertrek wel vanuit Brussel omwille van het rendement).

Ik vond een aanwijzing op een toeristische kaart, gepubliceerd nog kort vóór 1914, waar het internationale treinnet vertrekkend vanuit Oostende uitgetekend staat. En waarop vermeld staat, dat (zeker kort) vóór 1913 of 1914 het gehele jaar door driemaal daags treinstellen naar Basel, heen en terug, op 12 uren tijds reden. Tijdens het zomerseizoen werd nog een supplementaire, dus een vierde eenheid ingelegd ! 's Jonge, dit waren tijden....

Veel raak ik ditmaal niet kwijt qua bijzonderheden bij gebrek aan bronmateriaal. Tenzij een dienstnota d.d. einde oktober 1884. Ik citeer :

> "(...) De dienst van de slaaprijtuigen, die tussen Oostende en Basel en vice-versa in stand gehouden wordt, zal verlengd worden tot Chiasso, vanaf 1 november 1884, en tot Milaan vanaf een datum die later zal vastgelegd worden".

Een weergave van de dienstregeling kan nuttig zijn :

HEEN	Oostende	14u 50'
	Brussel	17u 40'
	Luxemburg	23u 11'
	Basel	7u 30'
	Luzern	10u -
	Chiasso	18u 14'
	Milaan	19u 41'
TERUG	Milaan	7u 30'
	Chiasso	8u 55'
	Luzern	17u -
	Basel	18u 10'
	Luxemburg	3u -
	Brussel	7u 51'
	Oostende	10u 05'

Interessant om weten is de prijs der treinkaarten :

Oostende-Chiasso	26,00 fr.
Oostende-Milaan	29,75 fr.

Gedetailleerd :	Oostende - Basel	18,00 fr.
	Basel-Chiasso	8,00 fr.
	Chiasso-Milaan	3,75 fr.

Deze lijn, het ligt voor de hand, kende reeds vóór 1884 haar ontstaan maar meer is mij tot hier toe niet bekend. Des te gelukkiger maakte mij de speurtocht in de "Echo d'Ostende" :

9-5-1901, p. 3 : Er wordt in ernst gedacht aan een nieuwe lijn tussen Oostende en Genève.

30-6-1901, p. 3 : "Ostende-Suisse"-express : Oostende-Basel-Luzern. Een nieuwe luxe-trein, dagelijks vanaf 1 juli tot 30 september.
<u>1e vertrek, vanuit Basel</u> : zondag 30 juni 1901, aankomst te Oostende-Kaai, rond 10u 40'.
<u>1e vertrek, vanuit Oostende</u> : maandag 1 juli 1901, om 16u 35'.

22-6-1908, p. 2 : een klachtuiting : "Une concurrence à la ligne Ostende-Bâle" op komst : "Meerdere Engelse kranten kondigen aan dat binnenkort een nieuwe direkte verbinding tussen Londen en Zwitserland ingericht wordt, - via Dover, Calais en Laon, in een tijdsspanne van 17 uren. En in hogere kringen wordt geen gehoord gegeven aan dringende verzoeken om gepaste maatregelen te nemen, opdat de opkomende concurrentie met enige kans op slagen "gecounterd" kan worden". En dan deze hartekreet : "Toujours, comme on voit, la sollicitude gouvernementale pour Ostende...".

Enkel wat geschreven was, is tot ons gekomen, en ik weet het, is een manke, eenzijdige bron en kan slechts iets van wat eens was, weergeven.

VI. DE "OOSTENDE-PARIJS"-LIJN

Door diverse auteurs is de geschiedenis der spoorwegen reeds uiteengezet. Recent nog (1988) heeft Frans WAEYAERT "Sporend door Noordwest-Vlaanderen" samengesteld en in het licht gegeven. Hij vond volgend gegeven (p. 37)

> "1848 - Vanaf 15 februari 1848 werd een nachttrein ingelegd tussen Oostende en Parijs. De trein vertrok om 22 uur uit Oostende, reed via Brugge, Kortrijk, Rijsel en kwam te Parijs aan om 8 uur 's morgens".

Wel ontbreekt een bronvermelding, maar ik twijfel niet aan de geloofwaardigheid. Enkel deze beperking : onder welke vorm, in welke mate kreeg dit gestalte ? Nog een stapje verder en "Kon het reeds in die tijd" ?

Dank aan de speurzin van de heer R. VANCRAEYNEST is de historiek van deze lijn voor mij duidelijker gemaakt en, althans in grote trekken, opgehelderd :

Uit de "Echo d'Ostende" :

11-12/3/1914 : het neerleggen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, op 5 maart 1864, van een wetsvoorstel die de regering toelating zal geven een concessie te geven voor een spoorweg tussen Oostende en de Franse grens, richting Armentières, over Torhout en Ieper
16-1-1896 : dubbel spoor in aanleg tussen Oostende en Torhout.
08-12-1896 : Oostende-Torhout werd op dubbel spoor gebracht tot Eernegem. Binnenkort zal men verder gaan. Gehoopt wordt het werk te beëindigen tegen 1 juli 1897.
28-3-1897 : Vanaf 1-4-1897 zal het dubbelspoor tussen Eernegem en Wijnendale in gebruik genomen worden.

Een belangrijke bron is het "Bulletin Communal d'Ostende". In het jaarboek 1890 (p. 82) komt volgende passus voor :

> "(...) Verbinding tussen Oostende en Parijs - aanbrengen van affiches in de stations. - (...) In een vergadering die kort geleden te Parijs plaats greep tussen beheerders van de "Compagnie du chemin de fer du Nord", van de Belgische spoorwegen en van de "Compagnie de la Flandre occidentale" heeft men definitief een beslissing genomen wat de treindienst tussen Parijs en Oostende betreft (seizoen 1890). Te weten : (1) elke dag zullen twee direkte treinen rijden tussen Parijs en Oostende heen en terug; (2) voor de reizigers met vertrek uit Parijs of uit één van de tussenliggende steden op het parcours, in de loop van zaterdag, zullen de biljetten heen en terug geldig zijn tot dinsdag; (3) toelating door voornoemde "Compagnie....du Nord" wordt verleend tot aanplakken, in alle Franse stations, van een grote geïllustreerde affiche, aangemaakt op kosten van de Stad Oostende en die het uurrooster van de

treinen tussen Parijs en Oostende (heen en terug) zal behelzen (...)".

Deze regeling kwam tot stand, door bemiddeling enerzijds van de Oostendse Kamer van Koophandel en anderzijds door de vele, geduldige "démarches" van de heer Edouard VAN IMSCHOOT, een Oostendenaar die te Parijs woonde en die veel tijd besteedde om tot dergelijke, voor onze Stad, gunstige regeling te komen.

Een bevestiging hiervan en nog meer gedetailleerd biedt het "Algemeen rapport van de werkzaamheid (van de Kamer van Koophandel) : 1880-1890". Uitgaande van de vaststelling dat nog in 1879 het traject Rijsel-Oostende 5 uren in beslag nam. Bovendien lieten de verbindingen tussen Oostende en zowel Duitsland als Zwitserland niets te wensen over, "(...) omdat men, in het belang van de post- en pakketboten, gehouden was aan snelle verbindingen. Maar dit geldt niet voor onze verbinding met het Noorden van Frankrijk (...)".

Verdere wetenswaardigheden worden opgedist. Sedert 1879, en opeenvolgend, werd de verbinding tussen Rijsel en Oostende vergemakkelijkt :

(1) invoege brengen van direkte treinen naar Rijsel zonder wisselen van rijtuigen;
(2) instellen in 1885 van biljetten, heen en terug, die geldig zijn voor 2 of 3 dagen tussen sommige grenssteden en Oostende;
(3) opdrijven van het aantal "trains de plaisir" (nu verdwenen maar in die tijd een steunpilaar voor het toenmalige "ééndagstoerisme");
(4) aanpassing van de uurroosters;
(5) opening van de lijn Roeselare-Menen in 1890 als treinspoorlijn. Het was van kapitaal belang, dat het géén trambuurtspoorlijn werd, zoals door een maatschappij in 1885 aangevraagd is en in 1886 verijdeld werd door de "Société des chemins de fer de la Flandre Occidentale". De treinverbinding Roeselare-Menen werd op 15 juli 1889 ingehuldigd en nog hetzelfde jaar kreeg Oostende verbinding met Parijs door een direkte trein. Het jaar daarop, in 1890, reden twee treinstellen per dag naar en van Parijs.

De Kamer van Koophandel en Nijverheid van Oostende zorgde ook voor publiciteit om de "Koningin der Badsteden" in het buitenland te verkopen. "Dit kon d.m.v. affiches : ca. 3.500 exemplaren werden gedrukt met twee zeer mooie en gekleurde zichten op Oostende-als badstad". In Frankrijk werden 2.000 affiches door de zorgen van de "Compagnie du Nord" verdeeld, terwijl de Kamer van Koophandel instond voor de verdeling van 1.000 exemplaren in Engeland en 500 ex. respectievelijk in Duitsland, Oostenrijk-Hongarije, Zwitserland, Italië, Portugal, enz. Daarnaast werden uurroosterkaarten aangebracht zowel in de rijtuigen van de "Compagnie du chemin de fer du Nord" als door bemiddeling van deze maatschappij verdeeld in hotels, cafés en restaurants der voornaamste steden die haar spoorwegnet bedeelt. Zoals geschreven maar nog eens aangehaald : alle gegevens werden aangetroffen in het "Rapport général sur les Travaux de l'Association Commerciale d'Ostende depuis sa fondation : années 1880-1890", p. 24-27. Nog

één kleine parenthese. Vermeld wordt dat in 1885 het jaar was dat de bevloering voltooid werd "de notre magnifique digue, qui en a fait une promenade unique". Oostende was mooi en wist zich aantrekkelijk voor te doen, dààr was men zich goed van bewust !

Volgen wij nu de evolutie, even na 1900, en daarvoor kunnen wij opnieuw te rade gaan in de kolommen van de "Echo d'Ostende" :

31-5-1903 : Oostende-Rijsel - 6 x daags verbindingen, telkens heen en terug, naar en vanuit Rijsel via Menen of Kortrijk.

07-6-1904 : Oostende-Parijs - Direkte en snelle verbinding, heen en weer (periode 1 juni - 30 september) : 3 direkte verbindingen per dag en per richting.

OOSTENDE-PARIJS

Uurregeling

Oostende	vertrek	7.00	11.06	17.12
Torhout				
Kortrijk	aank.	8.08	12.12	18.21
	vertrek	8.13	12.17	18.26
Moeskroen				
Tourcoing				
Roubaix				
Lille	aank.	9.03	13.11	19.16
	vertrek	9.10	13.35	19.30
Douai				
Arras				
Amiens				
Paris	aank.	12.05	17.24	22.25

Samenstelling treinen, vanuit Oostende

- 7u : 1 restaurant-rijtuig en "des voitures directes" vanuit Oostende naar Parijs.
- 11u 06 : "des voitures directes" tussen Oostende en Parijs. 1 salonrijtuig tussen Oostende en Rijsel.
- 17u 12 : 1 restaurant-rijtuig en "des voitures directes" van Oostende naar Parijs.

PARIJS-OOSTENDE

Uurregeling

Parijs	vertrek	8.20	13.05	17.25
Amiens				
Arras				
Douai				
Rijsel	aank.	11.15	16.55	20.15
	vertrek	11.28	17.05	20.24
Roubaix				
Tourcoing				
Mouscron				
Kortrijk	aank.	12.14	17.47	21.01
	vertrek	12.19	17.52	21.06
Oostende	aank.	13.26	19.00	22.12

Samenstelling treinen, vanuit Parijs

- de trein van 17u 25' stopt enkel op zaterdag te Torhout ten einde verbinding te geven met Blankenberge en Heist.
- de treinen van 8u 20' en 13u 05' : de reizigers dienen te Rijsel over te stappen, richting Blankenberge, Heist en Brussel; een direkte trein daarheen is voorzien.
- op elke van de drie verbindingen "Parijs-Oostende" zijn "des voitures directes" voorhanden.

Een wagon-restaurant wordt voorzien, enerzijds vanuit Rijsel (om 11u 28') naar Oostende, en anderzijds vanuit Parijs (om 17u 25') naar Oostende. Een salonrijtuig wordt aangehecht aan de trein vanuit Rijsel (om 17u 05') naar Oostende.

Nog zijn er klachten, najaar 1905, volgens de "Echo d'Ostende" d.d. 12-10-1905, p. 1 (b-c)) :

"(...) De treindienst richting Duitsland is redelijk goed georganiseerd; de aansluitingsmogelijkheden zijn vrij goed, al is er geen perfectie; de rijtuigen bieden het gewenste comfort.
De dienst die naar Frankrijk verzekerd wordt, laat veel te wensen over in menig opzicht; het traject duurt lang en de aansluitingen zijn slecht. Om die reden keren vele Fransen zich af van onze kust en zij geven de voorkeur aan hun eigen badsteden. Die zijn veel minder mooi en minder aantrekkelijk te noemen dan de onze, maar zeker en vast beter ontsloten door snelle en gerieflijke treinen én voor schappelijk prijzen !
Dààrom is de zgn. "Mouvement Géographique" voorstander van nog een nieuw tracé en pleit voor een spoorlijn gaande van Oostende naar Diksmuide, Ieper, Armentières, Lens en Arras. Tot op heden bestaan reeds drie lijnen die van Oostende naar Parijs leiden :
- via Kortrijk
- via Menen
- via Rijsel

Nog meer gedetailleerd betekent dit :

1) de bestaande lijn Parijs-Oostende, via Kortrijk :

telt 339 km :	Parijs-Rijsel	247 km
	Rijsel-Moeskroen	18 km
	Moeskroen-Kortrijk	13 km
	Kortrijk-Torhout	36 km
	Torhout-Oostende	25 km
	in totaal	339 km

2) de bestaande lijn Parijs-Oostende, via Menen

telt 329 km :	Parijs-Rijsel	247 km
	Rijsel-Menen (langs Tourcoing)	26 km

Menen-Roeselare	18	km
Roeselare-Torhout	13	km
Torhout-Oostende	25	km
in totaal	329	km

3) de bestaande lijn Parijs-Oostende, via Rijsel over Komen, Ieper Kortemark, Torhout)

telt 341 km :	Parijs-Rijsel	247	km
	Rijsel-Komen	23	km
	Komen-Ieper	13	km
	Ieper-Oostende (over Kortemark)	58	km
	in totaal	341	km

De nieuw-voorgestelde maar nog niet uitgebate lijn (verre vandaar !) Parijs-Oostende (via Atrecht, Lens, Armentières, Ieper, Diksmuide) zou maar 308 km tellen... En het zou, volgens hen, de kortste en meest direkte lijn zijn, daar waar nu 3u 38' nodig zijn om 86 km afstand af te leggen. Terwijl in Frankrijk de verbindingen naar de zee op voorbeeldige wijze uitgebouwd zijn ! Kijk maar :

- Armentières-Duinkerke : 66 km op 1u 21'
- Armentières-Boulogne (via Calais) 125 km op 2u 15'
- Armentières-Calais : 89 km op 1u 52'

En geëindigd wordt met een laatste zucht en kreet : "Geen wonder, dat de Fransen zich afkeren van de Belgische badplaatsen. Temeer dat de Franse overheid zich erg inspant om toeristen te lokken naar hàar badplaatsen !".

Ja, papier is geduldig.

Wij naderen het einde van onze "Railway story". Door de heer HAMMAN, volksvertegenwoordiger, kon bekomen worden te Brussel dat een <u>vierde</u> reis, heen en terug, toegevoegd werd. De uurregeling voor het seizoen 1908 zag er nu als volgt uit (Echo d'Ostende, 8/4/1908, p. 1 d) :

OOSTENDE-PARIJS

				nieuw	
Oostende	vertr.	7.-	11.06	14.05	17.12
Rijsel	aank.	9.03	13.13	16.20	19.19
	vertr.	9.10	13.34	16.30	19.30
Parijs	aank.	12.50	17.22	19.30	20.25

PARIJS-OOSTENDE

		nieuw			
Parijs	vertr.	-	8.50	13.-	17.25
Rijsel	aank.	-	11.-	16.55	20.15
	vertr.	8.14	11.16	17.03	20.26
Oostende	aank.	10.23	13.26	19.01	22.19

Het seizoen van 1909 was ingezet en daar komt de reporter van de "Echo d'Ostende" aangezet (7-7-1909) :

> "Het reizigers- en goederenverkeer is, sedert enkele jaren, in grote mate toegenomen op de lijn Parijs-Oostende. Dit noopte de Belgische Spoorwegen een dubbel spoor aan te leggen tussen Kortrijk en Torhout en wel in twee fasen : eerst van Torhout naar Roeselare, daarop van Roeselare naar Kortrijk. Het eerste stuk, Torhout-Roeselare, is gereed en in gebruik genomen sedert donderdag 1 juli 1909. Binnenkort wordt het vak Roeselare-Kortrijk aangevat. Door deze verbeteringswerken zal niet alleen het trafiek toenemen maar ook het verkeer vergemakkelijkt worden van de sneltreinen Parijs-Rijsel-Oostende".

Eén jaar later, wij kijken in de "Echo d'Ostende" van 3-7-1910, is de verdubbeling van de baanvakken Roeselare-Izegem en Izegem-Kortrijk kant en klaar. De sectie Roeselare-Izegem, op dubbel spoor, wordt ingereden vanaf 30 juni 1910 en Izegem-Kortrijk vanaf 1 juli 1910.

* * *

Onze historiek beëindig ik rond 1914. De lijn Parijs-Oostende is tot ca. vóór wereldoorlog II blijven rijden; dhr. Marc EGGERMONT, medewerker bij de archiefdienst van de N.M.B.S. vondt haar spoor nog terug in het "Officieel treinboek 1937". Tussen 1 juli en 31 augustus 1928 kon (slechts voor één seizoen uitgebaat en opgedoekt wegens klachten en druk van de Franse concurrentie !) de prestigieuze "Pullman Express Paris-Côte belge" op en af sporen naar Oostende; ook deze uitbating gebeurde door de C.I.W.L. (vriendelijke mededeling van ons medelid, dhr. Laurent VAN DEN BERGHE, medewerker op rust van de C.I.W.L.).

Wij vonden zeer weinig gegevens over de "London-Istanbul"-lijn die in de dertiger jaren te Oostende een begrip was. Na wereldoorlog II hervatte de activiteit der internatinale treinen moeizaam (de "Koude Oorlog", het "Ijzeren Gordijn" en het "Oostblok"). Meer nog, auto en vliegtuig overvleugelden meer en meer de trein. Het antwoord in de vijftiger jaren was het "Trans Europ Express"-internationaal treinnet. De "Saphir", een dieselstel van de T.E.E., deed 9 jaren lang - vanaf 2 juni 1957 tot en met 22 mei 1966 - als internationale luxe-trein (enkel 1ste klasse en met toeslag) Oostende-Station aan. Reisweg : Frankfurt, Mainz, Koblenz, Bonn, Keulen, Luik, Brussel, Oostende en terug. De T.E.E.-"Saphir" zag, vanaf 22 mei 1966,haar reisweg beperkt tot Brussel-Zuid; het parcours van en naar Oostende was, door te lage bezettingsgraad, economisch niet meer houdbaar.

Het is meteen ook één van de hoofdredenen waarom wij nu (1995) het internationaal treinverkeer zien, moeten zien weggenomen worden uit Oostende. De teloorgang is niet van vandaag, het is al jàren aan het verkwijnen !...Reporter Ronny DRIESMANS aan het woord in "Het Laatste Nieuws" d.d. 29 mei 1995 :

> "(...) Steeds meer internationale treinen eindigen in Brussel met dààr rechtstreekse aansluiting op de HST

naar Londen of Parijs. Door de HST en de Chunnel wordt de verkeerskaart van Europa hertekend. Vanuit Oostende tracht o.m. gewezen volksvertegenwoordiger Alfons LARIDON met een petitie de schade nog te beperken".

Nog menige andere actiegroep ijvert voor overleving. Maar : "De oude lijn van Istanbul (Constantinopel) naar Oostende raakt uitgewist"....

---

(1) Echo d'Ostende (voortaan als E.O. afgekort), 5-4-1894, p. 3 (a).
(2) E.O., 3-6-1894, p.3 (b).
(3) E.O., 8-4-1900.
(4) W. SÖLCH, Orient-Express, p. 17.
(5) E.O., 27-12-1894, p. 2 (c).
(6) E.O., 20-6-1895, p. 3 (a).
(7) W. SÖLCH, o.c., p. 17-18.
(8) E.O., 9-4-1896, p. 3 (a) en 26-4-1898, p. 2 (e).
(9) W. SÖLCH, o.c., p. 114.
(10) E.O., 20-6-1895, p. 3 (a).
(11) E.O., 23-6-1895, p 3 (a) en 27-6-1895, p. 2 (d) en 4-7-1895, p. 2 (b).
(12) E.O., 23-6-1895, p. 3 (a).
(13) E.O., 19-3-1896, p. 3 (a).
(14) E.O., 30-4-1896, p. 2 (a).
(15) E.O., 10-5-1896, p. 3 (c-d).

"CIRCUS 164"

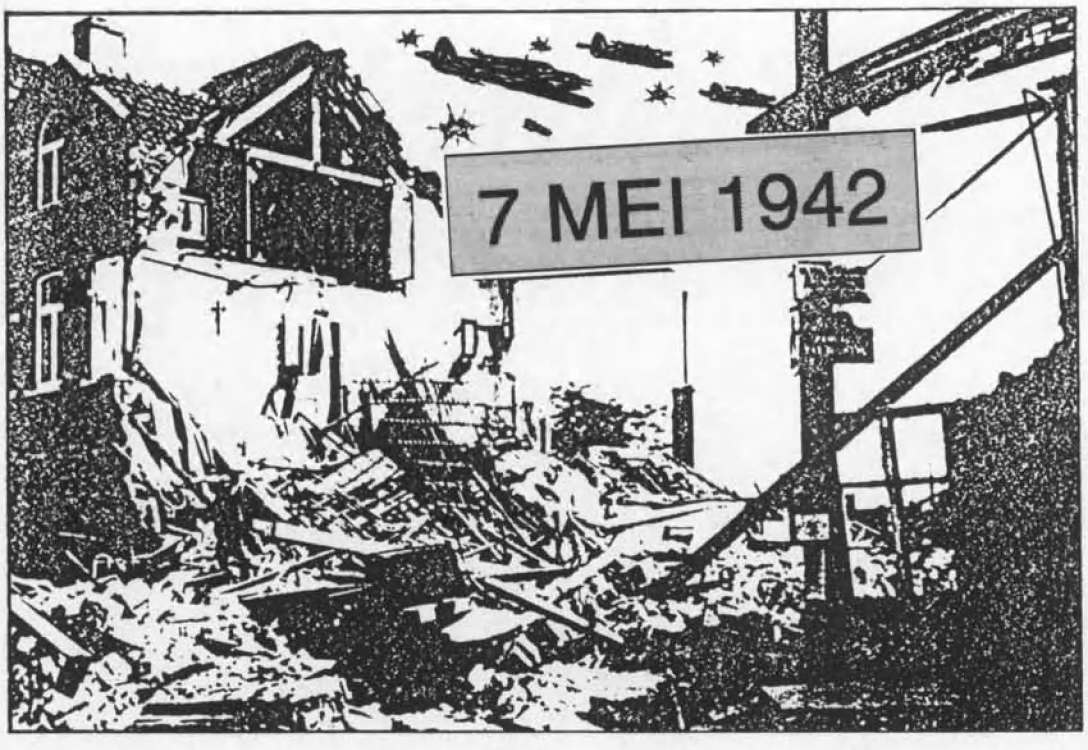

WEISE RUDOLF

" CIRCUS 164 "

DE RAID OP DE ELECTRISCHE CENTRALE VAN BREDENE SAS-SLIJKENS OP 7 MEI 1942.

Opgedragen aan Lydie-Marie VERSLUYS, haar kinderen Marie-Louise, Victor-Louis en Monique-Elisa SCHALANDRIJN die gedood werden in het bombardement en aan mijn echtgenote Simonne die het overleefde.

Weise Rudolf.
7 mei 1995

1. DE VOORGESCHIEDENIS.

Het moordend bombardement op de electrische centrale van BREDENE SAS-SLIJKENS op 7 mei 1942 was niet de eerste in zijn soort. Bredene en zijn centrale, gelegen op de linkeroever van het kanaal Oostende-Brugge, werden reeds vroeger enkele keren aangevallen door vliegtuigen van de Duitse LUFTWAFFE en van de Engelse ROYAL AIR FORCE (R.A.F.).
Een overzicht van de belangrijkste:
Maandag 27 mei 1940, de achttiendaagse veldtocht loopt naar zijn einde wanneer de Duitse LUFTWAFFE eens te meer Oostende en zijn havengebied bombardeert. Op de Prins Albertlaan te Bredene worden de huizen nummers 25 en 26 door treffers vernield. De tol is zwaar. Er vallen acht dodelijke slachtoffers. Het zijn: de Jongeheer Pierre VANSTEENE, geboren te Oostende op 3 juni 1928; zijn ouders: de Heer en Mevrouw Frans VANSTEENE-Adolphine KREUGER, beiden geboren te Oostende, respectievelijk op 9 maart 1903 en 19 mei 1902. De Heer Emiel RYCX, geboren te Oostende op 28 december 1901, zijn echtgenote Mevrouw Paula KREUGER, geboren te Oostende op 31 augustus 1898 en hun zoon Pierre RYCX, geboren te Oostende op 4 december 1926. Mevrouw Pauline MARCUS, geboren te Eernegem op 3 juli 1862.
Juffrouw Madeleine DELATTRE, geboren te Oostende op 28 september 1916, die zwaar gewond wordt, overlijdt op 31 mei om 2u 's nachts in het Stedelijk Hospitaal, Edith Cavellstraat 15, te Oostende.
De daaropvolgende nacht van 27 op 28 mei worden de Heer Jozef VANDENBUYS, geboren te Berchem op 21 januari 1882 en zijn echtgenote Mevrouw Amelia HOORENS, geboren te Eernegem op 4 maart 1880, samen met de Heer Emmery VANDECASTEELE, geboren te Oudenburg op 23 september 1877, gedood in hun woning Nukkerstraat 71 op het Sas.
Bij de capitulatie van België op 28 mei 1940 houden de Duitse aanvallen automatisch op. Rond de tijd dat de Engelsen en hun geallieerden zich opmaken om in de heroïsche "Slag om Engeland" een historisch luchtduel uit te vechten met de Duitsers, doen ze ook de eerste schuchtere pogingen om doelen op het vasteland aan te vallen. Bij een dergelijke aanval in de nacht van zondag 7 op maandag 8 juli, valt opnieuw een slachtoffer. De Heer Victor POLLET zal, door een bominslag erg gewond aan beide benen, op 8 juli om 7u bezwijken in het Stedelijk Hospitaal te Oostende. Het is spijtig genoeg slechts een begin!

Op woensdag 18 september 1940 worden rond 23u op de Nukkerwijk bij het watervliegplein twee huizen verwoest, evenwel zonder dat er slachtoffers vallen. Rond hetzelfde uur op vrijdag 20 september vallen brandbommen op de opslagplaats van de touwslagerij DECROP waardoor het grootste gedeelte er van in de vlammen opgaat. Aan de Blauwe Sluis worden op zaterdag 21 september 1940 een vijftiental huizen vernield of beschadigd. Er worden geen slachtoffers gemeld.
In de nacht van 25 op 26 augustus 1941, tussen 22.45u en 3u, worden een tiental bommen afgeworpen rond het sanatorium ASTRID te Bredene aan Zee. Er komen ook een aantal brandbommen terecht. Rond 23.20u valt één er van op een nabijgelegen woning in de Kapellestraat 95. Ze dringt door de vloer van de verdieping, ontploft in de onmiddellijke nabijheid van Mejuffer José-Louisa BONCQUET en steekt haar bed in brand. Het 17-jarige meisje, geboren op 16 juli 1924, wordt zwaar gewond aan de rechterbovenbil. Twee leden van de Luchtbescherming (L.B.), de Heren Jozef Timmerman en Lucien MAHIEU, die zich nog tijdens het bombardement ter plaatse spoeden, bieden haar de eerst hulp en roepen Dr.KETELE op. Die komt dertig minuten later ter plaatse en geeft de nodige medische zorgen. Wanneer het ongelukkige meisje later overgebracht wordt naar het St.Jansziekenhuis te Brugge zal ze daar tenslotte jammerlijk aan haar verwondingen bezwijken op 29 augustus om 6u 's morgens.
In de nacht van 2 op 3 september 1941 bombarderen tien tweemotorige VICKERS-WELLINGTON en ARMSTRONG-WHITLEY bommenwerpers o.a. weer Bredene aan Zee. Hierbij wordt de hoeve van de Heer August METSU in de Duinenstraat zeer zwaar beschadigd. Ook aan de Blauwe Sluis vallen weer bommen. Er vallen geen slachtoffers.
Op 20 september in de avond rond 23.30u vallen brisant- en brandbommen op de Noord-Edestraat in de Nukkerwijk. De gevolgen zijn vreselijk. In de woning nummer 80 vallen zes dodelijke slachtoffers waaronder de Heer Victor BALLIERE, 69 jaar en zijn echtgenote Mathilde LANNOYE, 62 jaar. Het ergst getroffen is echter de familie VANBUREN waar de Heer Jozef VANBUREN, 43 jaar, zijn vrouw Madeleine CATELLION, 35 jaar en hun dochtertjes Denise, 7 jaar en Simonne, 5 jaar, gedood worden. Hun stoffelijk overschot wordt 's anderendaags rond 8u uit het puin geborgen. Ze zijn slachtoffers van een door "FRESHMEN" (1) uitgevoerde aanval.
Op 3 october 1941, een andere bron zegt 4 october, rond 15.15u bombarderen zes tweemotorige bommenwerpers van het type BRISTOL-BLENHEIM, behorende tot het 88e R.A.F. Squadron met codeletters R.H. (Romeo-Hotel), de electrische centrale. Ze zijn opgestegen van vliegbasis ATTLEBRIDGE in Norfolk en worden begeleid door SPITFIRES van het 609e Fightersquadron. De centrale wordt slechts licht beschadigd. Spring- en brandbommen treffen in de omgeving van de centrale loodsen van de PURFINA waar brand uitbreekt. Ook de houthandel CLAYES, de firma DEGROOTE-CATRYSSE en het bedrijf van aannemer LANOYE delen in de klappen. Ondanks het heftig afweergeschut keren alle vliegtuigen behouden naar hun basis terug. Ongelukkig vallen ook nu opnieuw slachtoffers te betreuren. Er valt één dode: de Heer Jerome CORVELEYN, geboren te Middelkerke op 10 april 1904 en wonende Steenweg op Nieuwpoort 66. Verder worden nog vier personen gewond: de Heer Angelus VERCRUYSSE, geboren te Oostende op 17 maart 1920, gewond aan de rechterslaap; de Heer Achiel LIEVENS, geboren te Oostende op 10 januari 1920 en wonende Thorhoutse Steenweg 38, gewond aan de rechterbil; de Heer Evarist DESCHACHT, geboren te Zerkegem op 22 april 1908, gewond aan hand en voet en de Heer Julien CATELLION, geboren in 1910 en wonende Prins Albertlaan 73, met een diepe wonde in de rechterborst. De L.B. is onmiddellijk ter plaatse met 32 man.

(1) Vliegtuigbemanningen in opleiding, groentjes, nieuwelingen.

Ze handhaven de orde en verlenen assistentie aan de Oostendse brandweer die samen met Duitse pompiers de brand in PURFINA bestrijdt. Om 17.05u is alle gevaar geweken.
VICKERS-WELLINGTON en SHORT-STIRLING bommenwerpers werpen op 27 november 1941 rond 20u brandbommen rond de electrische centrale. Ook enkele brisantbommen komen te Bredene in de velden terecht zonder evenwel schade te veroorzaken.
Kort na 1u in de nacht van 7 december 1941 worden Oostende en Bredene weer gebombardeerd door 23 BRISTOL-BLENHEIMS, komende van vliegbasis WATTON in Norfolk. Ze behoren tot het 82e R.A.F. Squadron met codeletters U.X. (Uniform-X-Ray). Het door de Duitsers bezette sanatorium ASTRID wordt deze keer zwaar geraakt. Dit kost aan verschillende Duitse militairen het leven. Ook verschillende andere gebouwen in een straal van vijfhonderd meter worden geteisterd. Om 1.40u stort een afgeschoten bommenwerper te pletter te Zandvoorde. De driekoppige bemanning komt om het leven. Pilot-Officer WILSON, piloot, Sergeant JOHNSTON, een Australier, en Sergeant HUBBARD worden begraven te Zandvoorde.
In de namiddag van dezelfde dag, rond 14.45u, werd reeds een SPITFIRE van de 121e "Eagle" Squadron, gepiloteerd door de Amerikaanse vrijwilliger Flying-Officer PATTERSON, neergeschoten. Het stortte neer op het strand van Bredene. De ongelukkige piloot, gestorven ver van zijn land, ligt te Bredene begraven.
In de nacht van 15 op 16 december 1941 vallen er nog bommen in de nabijheid van het "Hotel de l'Esperance" langs de Driftweg.
Operatie "RAMROD 18" (2). Op 27 maart 1942 stijgen twaalf tweemotorige DOUGLAS-BOSTON bommenwerpers van het 226e Squadron (3), codeletters M.Q. (Mike-Quebec), op van hun basis SWANTON-MORLEY in Norfolk voor een tweede aanval op de krachtcentrale te Bredene-Sas. Ze worden geëscorteerd door SPITFIRES van het 411e Fightersquadron en het 64e Fightersquadron waarin ook Belgen dienen, o.a. Mike DONNET en Léon DIVOY. De jachtvliegtuigen komen van vliegbasis HORNCHURCH in Essex. Rond 17u droppen de bommenwerpers een dertigtal bommen tussen de gasketels en de UNION CHIMIQUE BELGE (U.C.B.) op de rechteroever van het kanaal Oostende-Brugge. Elf bommen vallen in het veld, zes over de spoorweg en zeven nabij een batterij luchtafweer. Er vallen ook vier blindgangers (4). Het huis nummer 28, op de hoek van de Vlas- en de Biekorfstraat wordt geraakt. Mevrouw Albertine LODRIGO, 64 jaar, geboren op 21 april 1878, echtgenote van de Heer Edmond VANDEPUTTE, wordt gedood.
Hebben de Engelsen zich hier van doel vergist of werden ze door factoren onafhankelijk van hun wil: bewolking, hevig afweergeschut, enz ... van hun oorspronkelijk doel afgeleid? De centrale wordt in elk geval niet getroffen!
Bij hun terugkeer worden de Britten boven zee aangevallen door Duitse jachtvliegtuigen van JAGDGESCHWADER (J.G.) 26 "SCHLAGETER". Pilot-Officer GREEN van het 411e Squadron schiet een FOCKE-WULF 190 af. De Belgische

(2) RAMROD 18: Aanval van bommenwerpers met jachtescorte die het vernietigen van één welbepaald doel als opdracht heeft. Het nummer geeft het volgnummer van de aanval.

(3) 226 Sqn.: Het Squadron werd opgericht in 1918 en ingezet in Frankrijk en Italie. Hun motto is "For country, not for self". Tussen 1941 en 13 februari 1944 was het Sqn. gestationeerd op vliegbasis SWANTON-MORLEY in Oost-Engeland. Later, voorafgaand aan de invasie in Normandië, in HARTFORDBRIDGE. Vanaf 17 october 1944 zijn ze in Frankrijk te VITRY en ARTOIS. Ten tijde van het bombardement in mei 1942 stond de eenheid onder bevel van Squadron-Leader KENNEDY. Zij vlogen op DOUGLAS-BOSTON MK.III. (Zie specificaties in bijlage).

(4) Niet ontplofte bom.

SPECIFICATIES DOUGLAS-BOSTON MKIII BOMMENWERPER.

1942 - Douglas Boston Mk.III **GB**

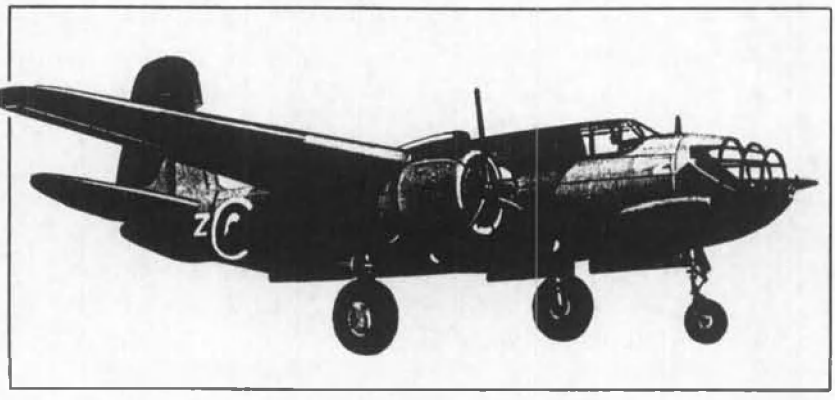

Douglas Boston.

De Douglas Boston was een Amerikaans vliegtuig, en de R.A.F. had er meer dan duizend in gebruik. De eerste die in Engeland aankwamen waren de Boston Mk.I en de Mk.II, resp. een trainer en een nachtjager. De Mk.III's werden allemaal gebruikt als lichte dagbommenwerpers en vervingen in Bomber Command de Bristol Blenheims. De Mk.III, die oorspronkelijk in Amerika bekend stond als de DB-7B, was een geheel metalen tweemotorige eendekker met neuswiel-onderstel. Hij was uitgerust met een paar Wright Cyclone-stermotoren van 1600 pk. Hij nam vier man bemanning mee. De defensieve bewapening bestond uit vier vaste mitrailleurs in de neus en vier mitrailleurs die in een tweetal koepels waren ondergebracht: eentje op de rug en eentje onder de buik. Het vliegtuig kon 905 kg bommen meenemen. De Boston Mk.III kwam in februari 1942 in actie en deed de gehele oorlog door intensief dienst.

Type: Douglas Boston Mk.III
Fabrikant: Douglas Aircraft Co.
Jaar: 1942
Motor: twee Wright Cyclone GR-2600-A5B luchtgekoelde 14-cilinder stermotoren van 1600 pk
Spanwijdte: 18,69 m
Lengte: 14,32 m
Hoogte: 4,83 m
Startgewicht: 11.325 kg
Max. snelheid: 490 km/u op 4000 m
Plafond: 7400 m
Vliegbereik: 1650 km
Bewapening: 8 mitrailleurs, 905 kg bommen
Bemanning: 4

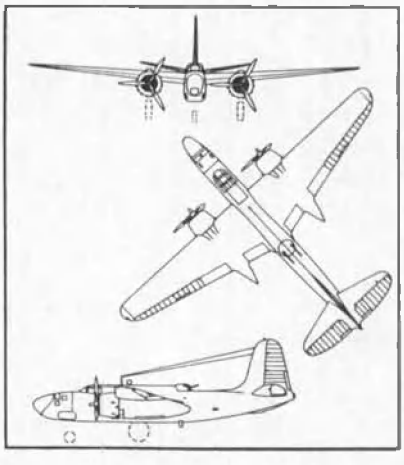

jachtpiloot en latere Luitenant-Generaal Vlieger Baron Mike DONNET, DFC (5) beschadigt twee andere toestellen. Het is zijn eerste luchtgevecht. Alle bommenwerpers bereiken veilig hun thuisbasis. De jachtescorte verliest echter vijf piloten.
27 april 1942 ... nieuwe poging om de centrale uit te schakelen. Rond 14.30u werpen opnieuw zes BOSTONS van het reeds bekende 226e Squadron bommen op de werkplaatsen van de NMBS. Twee Bruggelingen: de Heer Dominique MECHELAERE, geboren te Brugge op 1 februari 1907, echtgenoot van Mevrouw Elisabeth RECKELBUS en wonende Moerbruggenstraat 23 te Brugge en de heer Albert DEVRIESE, geboren te Assebroek op 13 maart 1908, echtgenoot van Mevrouw Irène DEVESTEL en wonende Leertouwenstraat 16 te Brugge, worden dodelijk getroffen. Een derde Bruggeling, de Heer H. DEKEERSGIETER geboren te Brugge op 31 juli 1907 en wonende Kwekerstraat 11 te Brugge, wordt gewond.
Bommen vallen ook op de Houtkaai, naast de opslagplaatsen van SNAUWAERT en tussen de rails van de sporen aldaar. Twee bommen vallen op de Tilburykaai. Op de Slijkenslaan in de bocht aan de pompierskazerne aan de "BOLLE" veroorzaakt een bominslag een breuk in de waterleiding zodat binnen de kortste keren gans de baan onderstroomd. De leiding wordt echter snel afgesloten.
De Duitse FLAK (Flugzeug-Abwehr-Kanone) is zeer actief en om 14.45u wordt de BOSTON M.Q.-Z 2249 "D", gepiloteerd door de Canadese Warrant-Officer (Adjudant) Bill KEECH, geraakt. Hij maakt een geslaagde buiklanding in een veld aan de "Kromme Elleboog" te STENE. Zijn observer-airgunner (waarnemer-schutter) Sergeant Johnny PHILIPS uit Bristol, die het vliegtuig met zijn valscherm verlaten heeft, landt ongedeerd op het vliegveld van RAVERSYDE en wordt krijgsgevangen genomen. De piloot komt er vanaf met lichte verwondingen. Erger is het gesteld met het derde bemanningslid wirelessoperator (radio-operator) Sergeant Donald HANDFORD die door de inslaande treffers van het afweergeschut zwaar gewond wordt en nog dezelfde dag overlijdt in het Marinelazarett van St.IDESBALD. Hij wordt bijgezet op het ereperk van de begraafplaats Stuiverstraat te Oostende waar zijn graf heden nog te zien is. Ook nu wordt de electrische centrale niet getroffen. De opdracht is dus eens te meer onsuccesvol.
Blijkbaar staat de krachtcentrale van het Sas onder een zeer gelukkig gesternte want zoals we zullen zien zal ze zelfs na een vierde en vijfde aanval van de R.A.F. noch ernstig beschadigd, noch vernietigd worden.
Moeten wij ons hierbij vragen stellen over de vakbekwaamheid van de Engelse vliegtuigbemanningen, meer bepaald deze van het 226e Squadron van de 2e Groep? Is het gemis aan training, onervarenheid of zijn er bepaalde factoren van psychische aard: vrees voor het heftige afweergeschut bvb., die hen steeds weer doen falen in hun opdracht?
Het dient gezegd dat bombardementen bij dag zonder rechtstreekse dekking door een jachtescorte risicovolle ondernemingen waren waarbij men o.m. rond havens af te rekenen had met grote concentraties accurate Duitse FLAK en snelle jachtvliegtuigen zoals de MESSERSCHMITT 109 en de gevreesde FOCKE-WULF 190.
De BOSTON bommenwerper was ontworpen voor bombardementsvluchten op lage hoogte om zo de luchtafweer te ontwijken, zwaar bewapend en snel genoeg om zich te redden bij een aanval door jachtvliegtuigen. Alhoewel ...!

(5) DFC: Distinguished Flying Cross, een belangrijk Engels ereteken.

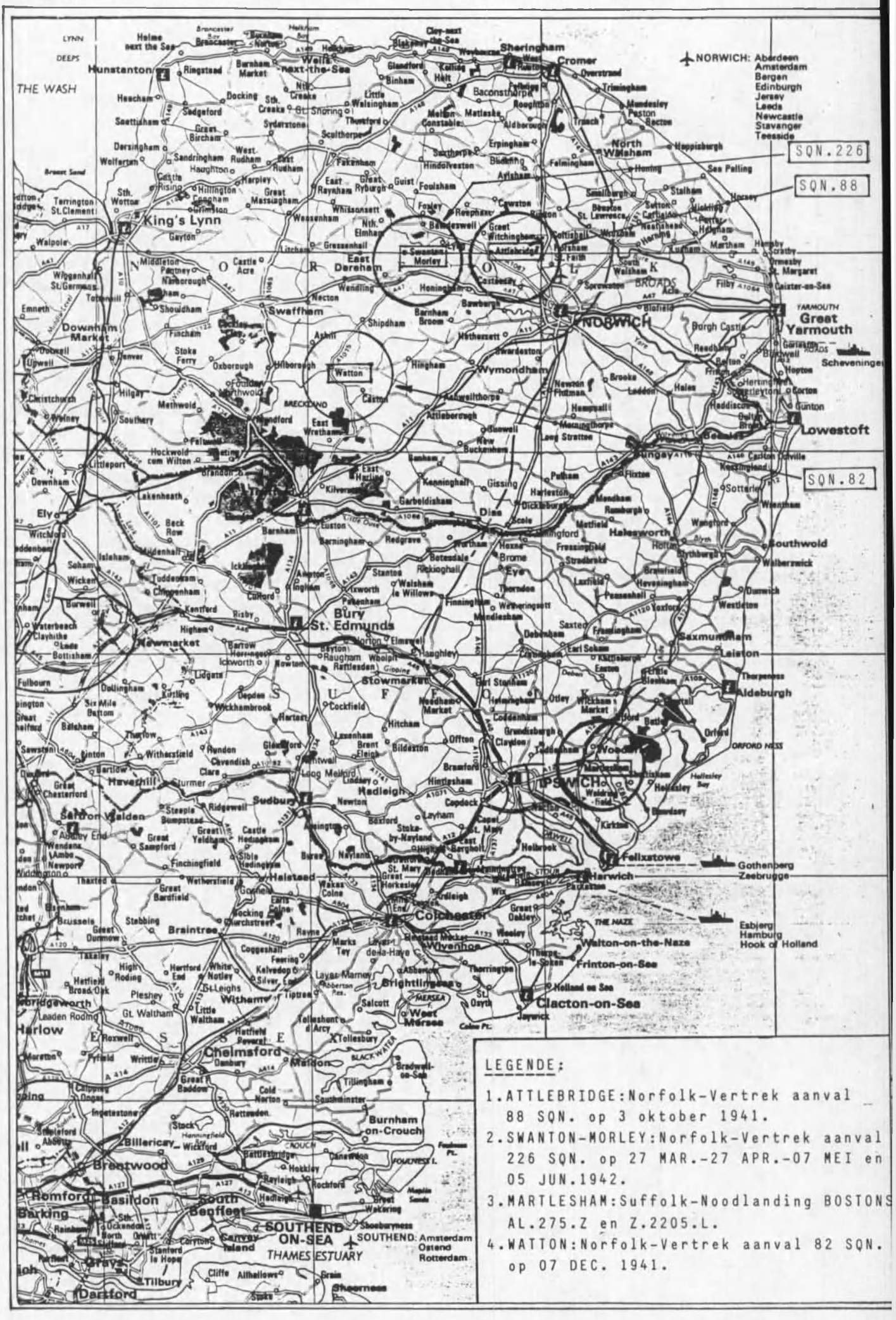

LEGENDE:

1. ATTLEBRIDGE: Norfolk-Vertrek aanval 88 SQN. op 3 oktober 1941.
2. SWANTON-MORLEY: Norfolk-Vertrek aanval 226 SQN. op 27 MAR.-27 APR.-07 MEI en 05 JUN.1942.
3. MARTLESHAM: Suffolk-Noodlanding BOSTONS AL.275.Z en Z.2205.L.
4. WATTON: Norfolk-Vertrek aanval 82 SQN. op 07 DEC. 1941.

Het vliegveld van SWANTON-MORLEY, anno 1968, waar het 226e Squadron gestationeerd was tussen 9 december 1941 en 13 februari 1944.

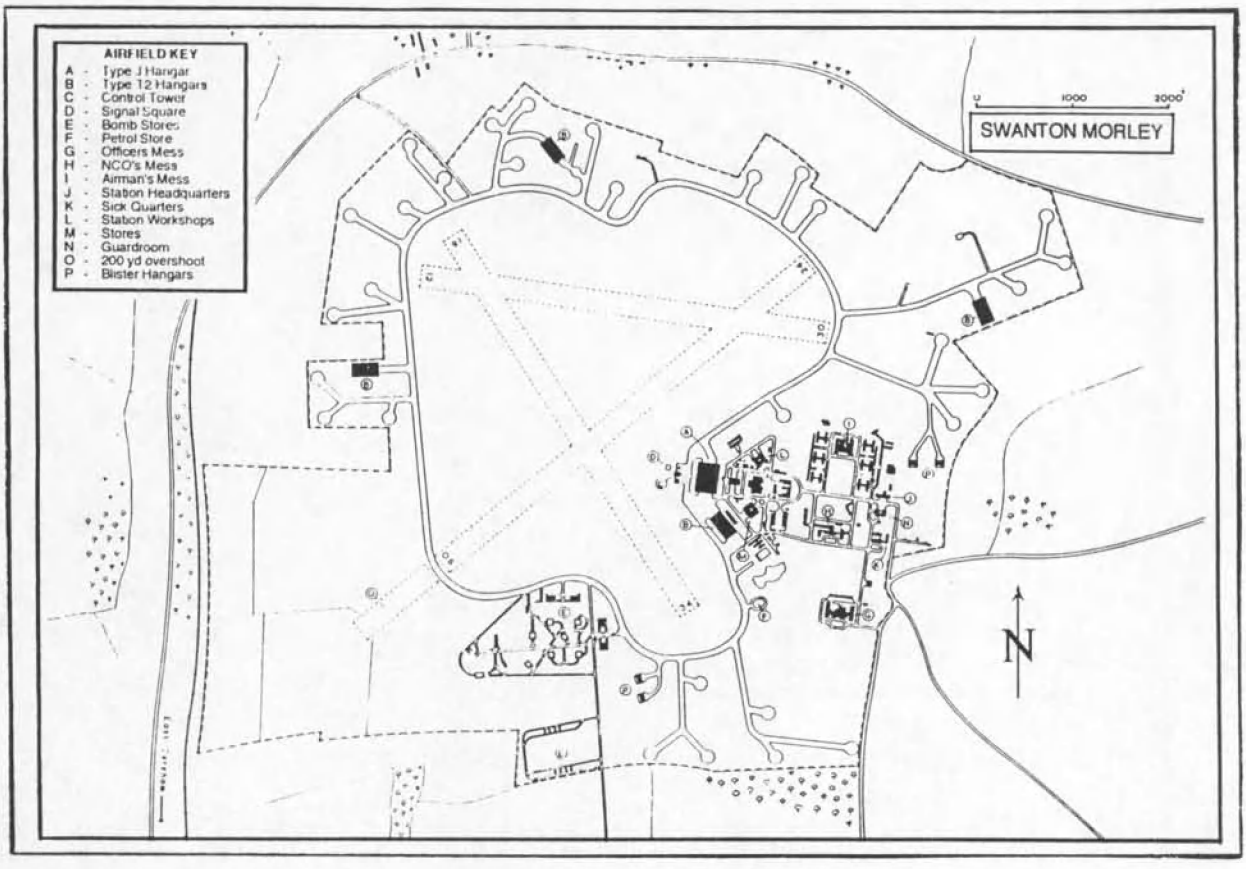

2. "CIRCUS 164' (6) - DE BLOEDIGE RAID VAN 7 MEI 1942.

Ofschoon uit voorgaande blijkt dat bombardementen door Duitsers en geallieerden te Bredene reeds een hoge tol aan mensenlevens eisten is de hierna beschreven raid de meest tragische en aangrijpende uit de Bredense oorlogsgeschiedenis wat het veroorzaakte menselijk leed, het aantal doden en gewonden en de vernietigde of beschadigde woningen betreft (7).
Een reconstructie (8):
SAS-SLIJKENS, donderdag 7 mei 1942. Een mooie, zonnige lentedag loopt naar zijn einde. De oorlog is bijna in zijn tweede jaar en het leven in deze rustige volksbuurt gaat zijn gewone gang. Op straat het lawaaierig gedoe van spelende kinderen. In de weide achter de Coupurestraat plukken enkele meisjes blijmoedig bloemetjes waarmee ze, zoals gebruikelijk in de meimaand, kransen vlechten.
Een normale doordeweekse dag zoals zoveel andere waarvan niets in de verste verte laat vermoeden dat hij in een tragedie zal eindigen.
Dezelfde dag, ergens in het Oost-Engelse Norfolk, vliegbasis SWANTON-MORLEY. Het personeel van Squadron 226 is reeds een flink stuk van de namiddag druk in de weer. Vliegtuigen worden bijgetankt, geladen met hoog explosieve brisantbommen van 500 pond, de mitrailleurs nagezien en voorzien van de nodige munitie. Radioapparatuur en instrumenten worden getest, de krachtige motoren proefgedraaid. Het Squadron maakt zich op voor "CIRCUS 164".
Pilot-Officer (Onderluitenant-Vlieger) O'CONNELL, die het Squadron op de missie zal leiden, werd samen met zijn bemanningen gebriefd (9). Ze wachten nu in de "dispersal" (10) op het vertreksein. Hun doel: de electrische centrale van Bredene.
Uur van vertrek: 18.40u.
Nemen aan de operatie deel: 6 tweemotorige BOSTON bommenwerpers met volgende bemanningen:

1. BOSTON M.Q.-Z-2281"B":	Pilot-Officer	O'CONNELL	Formation Leader - Piloot
	Pilot-Officer	SAUNDERS	
	Sergeant	GOULT	
2. BOSTON M.Q.-Z-2264"F":	Sergeant	LITTELL	
	Sergeant	DINNAGE	
	Sergeant	BRYAN	
	Sergeant	GROUNDS	

(6) CIRCUS 164: Aanval door bommenwerpers met dekking door een grote groep jachtvliegtuigen, soms ook "Offensive sweep" genoemd. Het nummer geeft het volgnummer van de aanval.

(7) De Bredense gemeenschap betreurde tijdens de 2e wereldoorlog het verlies van 16 militaire, 14 politieke en gedeporteerde en 57 burgerlijke slachtoffers: totaal 87.

(8) De reconstructie berust op officiële documenten en andere geschreven bronnen aangevuld met getuigenissen van overlevenden.

(9) Briefen: Het geven - ontvangen van instructies

(10) Dispersal: Plaats waar de verzamelde vliegtuigbemanningen wachten op het bevel om op te stijgen.

3. BOSTON M.Q.-Z-2205"L":	Sergeant	LYLE	Piloot
	Pilot-Officer	THOMAS	
	Sergeant	HURRELL	Schutter
	Flight-Serg.	WHITE	Schutter
4. BOSTON M.Q.-AL-700"T":	Sergeant	PARSONS	
	Sergeant	LAW	
	Sergeant	WICKS	
5. BOSTON M.Q.-AL-676"U":	Pilot-Officer	HENNING	
	Sergeant	VOYZEY	
	Sergeant	WILLIG	
6. BOSTON M.Q.-AL-275"Z":	Sergeant	GOODMAN	Piloot
	Sergeant	BURT	Waarnemer - Schutter
	Sergeant	BRIGDEN	Schutter
	Sergeant	TRAYNOR	

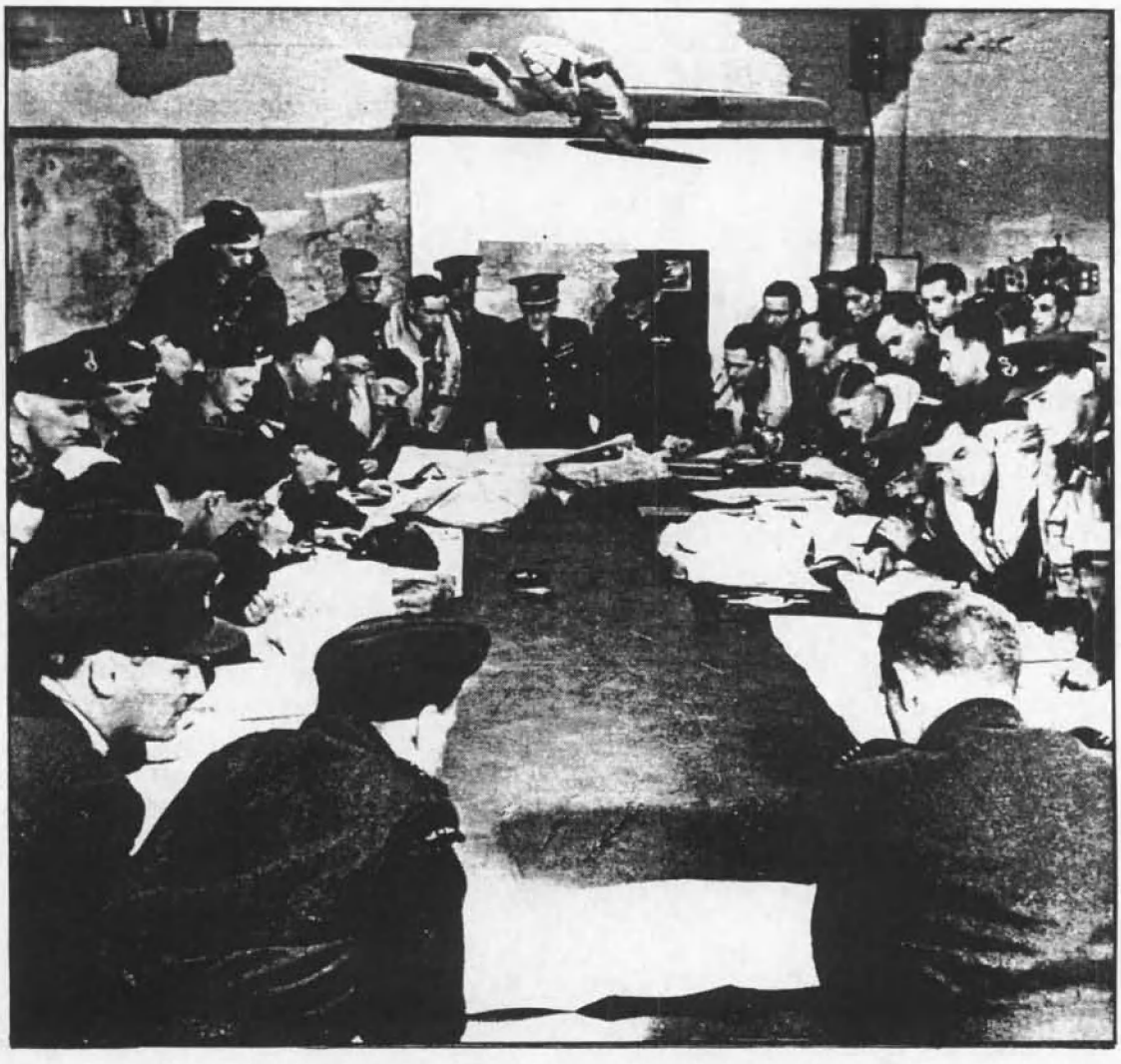

Briefing van het 226e Squadron in mei 1942 (RAF Swanton-Morley)

18.30u !

Sas-Slijkens, in de late namiddag. Omdat ze morgen om boodschappen gaat naar de Coöperatieve (S.E.O.) en de gewoonte heeft nu en dan het nodige mee te brengen voor haar werkende zuster Rachel, stuurt Mevrouw Lydie VERSLUYS haar dochtertje Marie-Louise bij haar thuis, in de Wagenmakerstraat 5, om een boodschappenlijstje. Gezien haar tante niet thuis is komt het kind onverrichterzake terug. Later vraagt ze haar oudere zuster Simonne of zij nu eens wil gaan? Wanneer beide zusjes uiteen gaan weten ze niet dat ze niet alleen elkaar nooit meer zullen weerzien, maar dat Marie-Louise met haar verzoek onbewust Simonne het leven redt.

19.15u !

Over zee, uit Noord-Westelijke richting naderen de zes bommenwerpers, geëscorteerd door twintig jachtvliegtuigen, de Belgische kust. De zichtbaarheid is goed. Het Squadron kruist de haven van Oostende en breekt formatie. Het doel is in zicht!

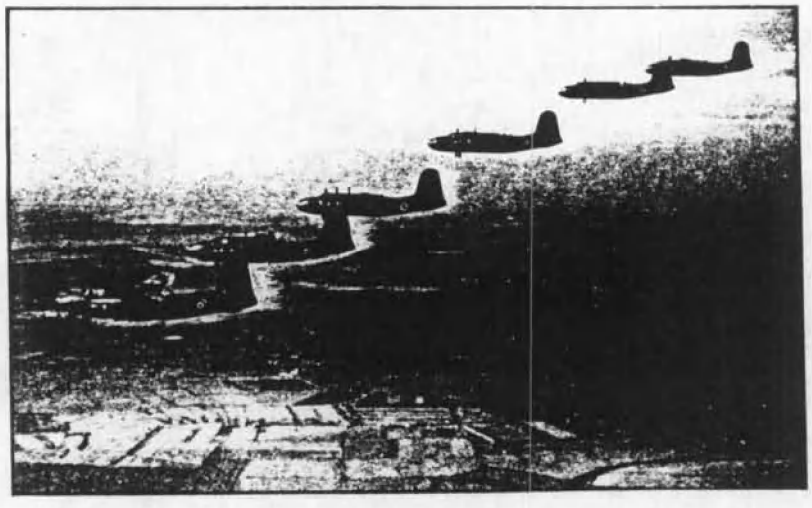

19.22u !

De FLAK opent onmiddellijk een moordend vuur. Het aanzwellend gedreun van de vliegtuigmotoren en het nijdige gehamer van het afweergeschut jagen de mensen angstig de kelders in.
Simonne wil naar huis want haar ouders hebben haar steeds voorgehouden dit onmiddellijk te doen wanneer men begint te schieten. Gezien het dreigend gevaar wordt ze hiervan door haar tante weerhouden. Beiden schuilen in de kelder.

19.23u !

Een reeks oorverdovende explosies doen de wijk op haar grondvesten daveren. Bommen vallen op de Spuikom- en Kreekdijk, in het achterliggende land naast het kerkhof en op de koer van de electrische centrale zonder evenwel veel schade aan te richten.

88 mm. FLAK
in aktie

De gevolgen zijn echter verschrikkelijk wanneer het grootste deel van de bommen in de woonwijk terecht komt.
Mevrouw Simonne DEVRIENDT en haar man de Heer Albert COENYE wonen met hun twee dochtertjes in de Nijverheidstraat 27.
Zij verteld: *"Wij staan aan de overkant van de straat te babbelen met onze overburen en genieten van het mooie lenteweer wanneer plots een aantal vliegtuigen overkomen en het schieten en bombarderen begint. Verschrikt vluchten we allen naar binnen. Nauwelijks zijn we met onze Jacqueline, ons vier jaar oud dochtertje, in ons voorportaaltje naar de kelderwoonplaats wanneer een bomexplosie ons omwerpt en het huis doet instorten. Ook de huizen van onze buren, de Heer Arthur VERLEYE, nr. 25 en de echtgenoten Leon VERSLUYS-Regine EVERAERT, nr. 23, worden vernield. Gelukkig zijn ze niet thuis. Het enige slachtoffer is de hond van de VERLEYE'S die onder het puin ligt.*

Mijn linkervoet die gekneld zit onder de trap, die door de luchtverplaatsing en instortingen verschoven is, is ontwricht en mijn rechterscheenbeen gekwetst. Ik kan me niet bewegen. Onze zeven weken oude baby Nora ligt in haar kinderwagen tegen de muur in de kelderkeuken. De weggezakte zoldering staat als een dak over haar en beschermt haar tegen vallend puin. Zo blijft ze gespaard voor erger. Jacqueline en mijn man, alhoewel flink geschokt, blijven bijna ongedeerd. Jacqueline is gekwetst aan beide voetjes en mijn man Albert heeft een wonde aan het rechteroog en de elleboog. Overal op en rond ons ligt stof en puin. Ik kan moeilijk ademen en de bommen blijven maar vallen. Ik ben doodsbang en denk dat ons laatste uur geslagen is."

Het zal anderhalf uur duren eer de reddingsploeg van de L.B. haar rond 20.50u kan bevrijden. Ze moeten erg omzichtig te werk gaan wegens het instortingsgevaar. Wanneer men haar tenslotte in shocktoestand, volledig afgedekt uit het puin wegdraagd denkt haar vader, die van op afstand de reddingsoperatie volgt, dat ze dood is.

De ganse familie wordt met veel inspanning gered. Ze verliezen echter al hun hebben en houden. Simonne ontvangt eerste zorgen van Dr. Michel VANDEWEGHE. Haar ouders zullen zich over hen ontfermen.

Nog in dezelfde straat worden de huizen nr. 29 van de Heer Alfons FLOCKMANS en nr. 31 van de Heer Louis CALLION zo zwaar beschadigd dat ze moeten ontruimd worden.

In de Steenovenstraat wordt het achterhuis van de nrs. 18, 20 van de Heer Oscar GELDHOF en nr. 24 door bommen vernield. Ook deze woningen zijn onbewoonbaar. Verder vertonen nog verschillende huizen zware scheuren en lopen nog een tiental andere lichtere schade op. In de Nieuwstraat worden de achterhuizen van de nrs. 72 tot en met 80 zo goed als totaal vernield (11).

In de Wagenmakerstraat 16 vernield een bom, die op hun koer terecht komt, het huis van de familie LESAFFRE, de aanpalende smidse en het achterste gedeelte van de kleine fabriek van VANDEWALLE, gelegen langs het kanaal Brugge-Oostende. Hun dochtertje Raymonda en haar vriendjes, Henri POPELIERE en de gebroeders Alfons en Maurice DECLERCK, die bij de eerste bominslagen vlug dekking zoeken onder een werkbank in de werkplaats hebben geluk, ze komen er als bij wonder met de schrik en slechts licht gewond van af.

(11) Ieder BOSTON heeft vier bommen van 500 Lbs. (227Kg.) aan boord: samen 24.

a. Het Engelse verslag van de aanval vermeld:
In BOSTON MQ-Z-2281"B" van Plt.Off. O'CONNELL blijft één bom hangen. De formatie werpt 23 bommen af verdeeld als volgt:
- On target (op het doel): 4
- In target area or believed in target area (in het doelgebied of waarvan men denkt dat ze in het doelgebied gevallen zijn): 5
- Overshot (over het doel): 2
- Left or probably left of target-no bomb bursts seen (links of waarschijnlijk links van het doel-geen bomexplosies waargenomen): de rest of 12.

Alle vliegtuigbemanningen verklaren echter geen rechtstreekse waarnemingen van bominslagen gedaan te hebben. (Unobserved = onopgemerkt). De vraag stelt zich hoe ze dan weten waar hun bommen terecht kwamen?

b. Verslag L.B. Bredene:
- In Spuikom en Noord-Ede: 20.
- Op Spuikom- en Noord-Ededijk: 3.
- In landerijen onmiddellijk achter centrale: 4.
- Op de koer electrische centrale: 3.
- In de woonwijk: 12 (waarvan één blindganger).

Totaal: 42. (Dit cijfer is onjuist, zie a.)

BOMBARDEMENT VAN 7 MEI 1942.
PLAN VAN DE BOMINSLAGEN.

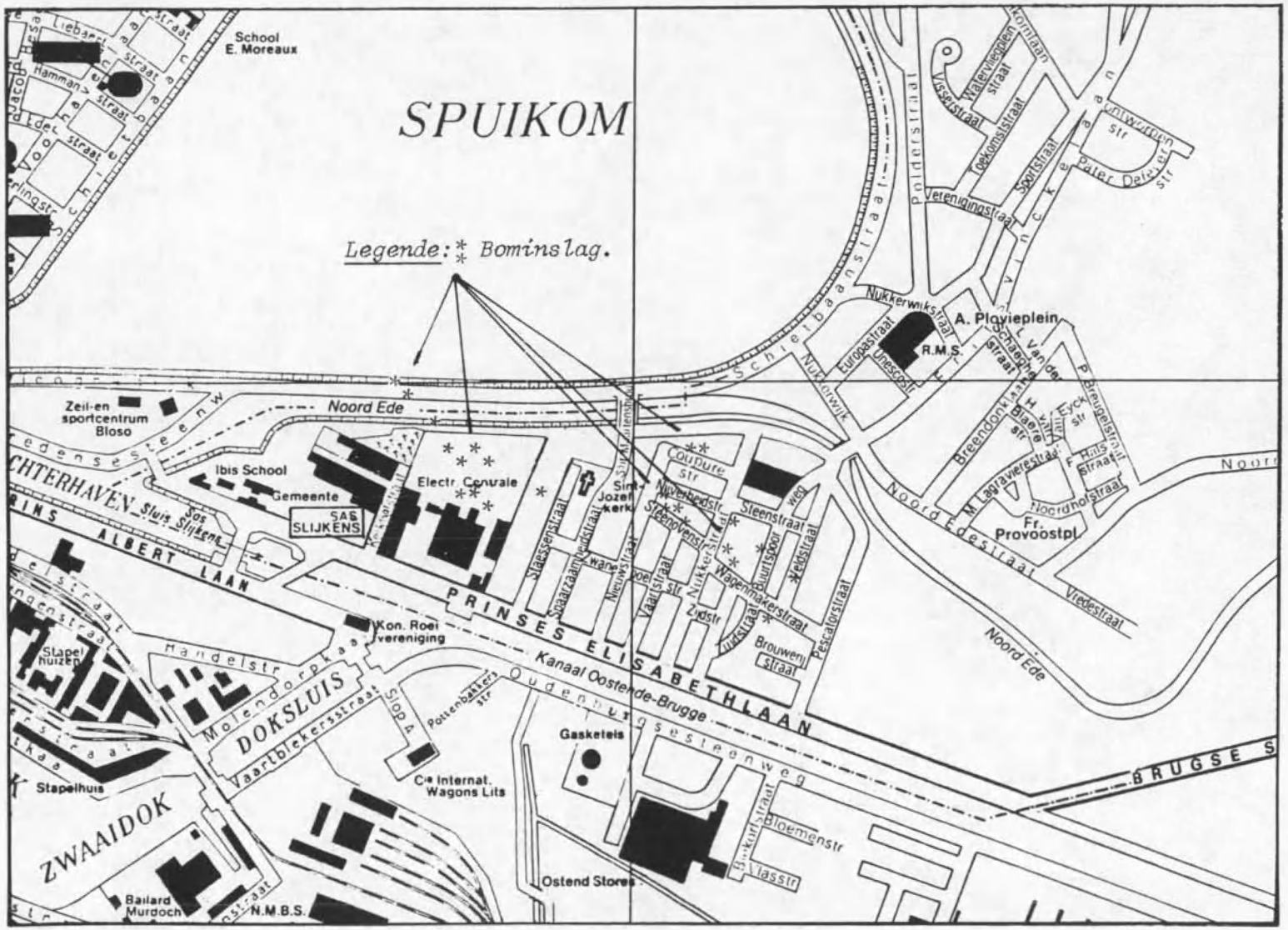

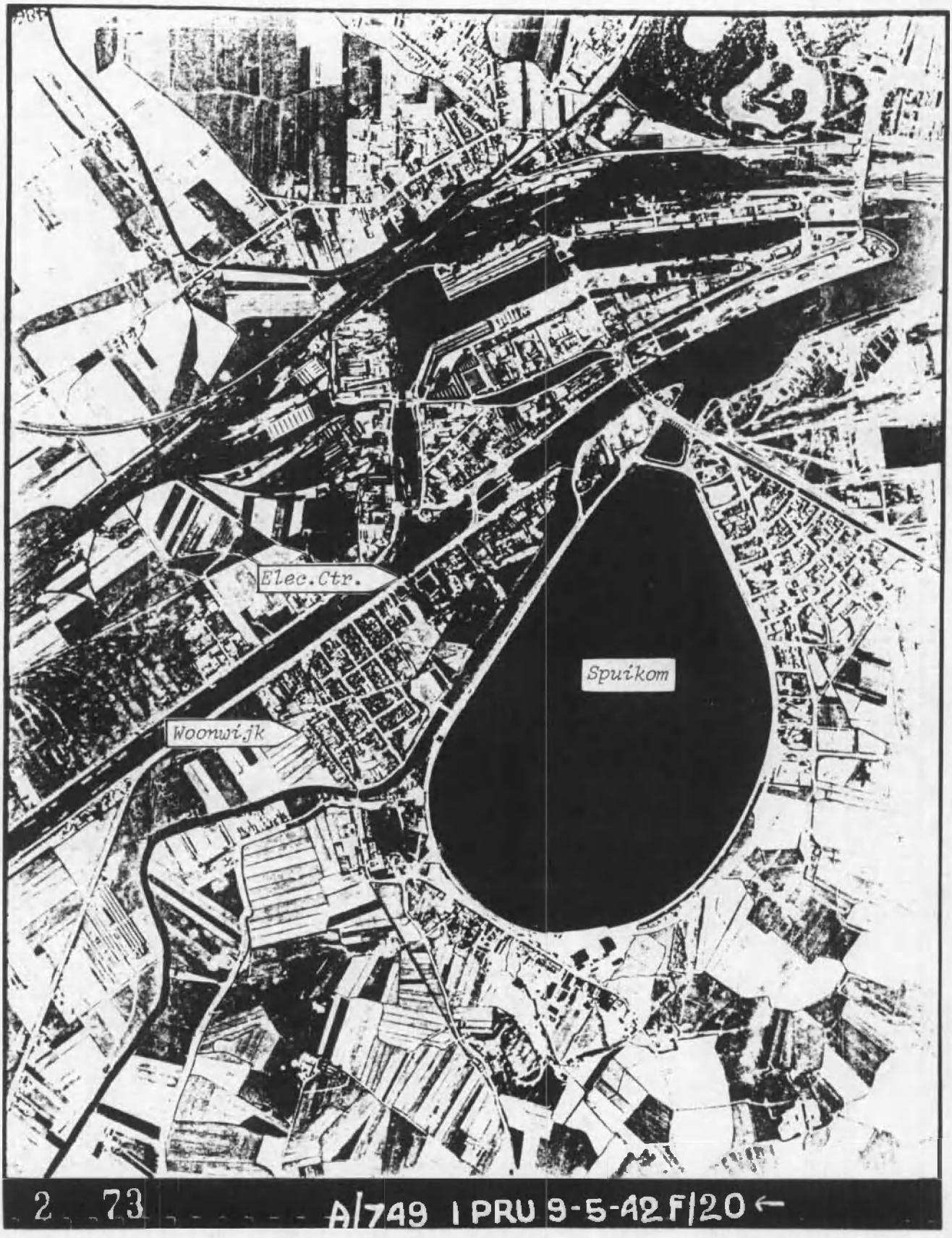

Luchtverkenningsfoto gemaakt op 9 mei 1942, nauwelijks 40 uren na het bombardement op de electrische centrale Sas-Slijkens. De bominslagen (witte stipjes) op Spuikom- en Noord-Ededijk en in de woonwijk zijn duidelijk zichtbaar.
De foto werd waarschijnlijk gemaakt vanop 15000 Ft. hoogte. (4572 m.)

Roger LESAFFRE en zijn moeder, die naar Oudenburg gegaan zijn om een sproeimiddel voor hun moestuin, zien op de terugweg uit de verte hoe de wijk gebombardeerd wordt zonder enig vermoeden van het drama dat zich bij hen thuis afspeeld.
Tussen de huizen nr. 1, de fietshandel van Louis VANDENBERGHE, en nr. 5 van Rachel VERSLUYS valt een blindganger. De herstelwerkplaats van de fietsenhandelaar en haar huis worden zwaar beschadigd. Andere huizen in de straat vertonen scheuren. Simonne ontsnapt samen met haar tante op het nippertje aan de dood. Het lot is haar een tweede keer genadig geweest.

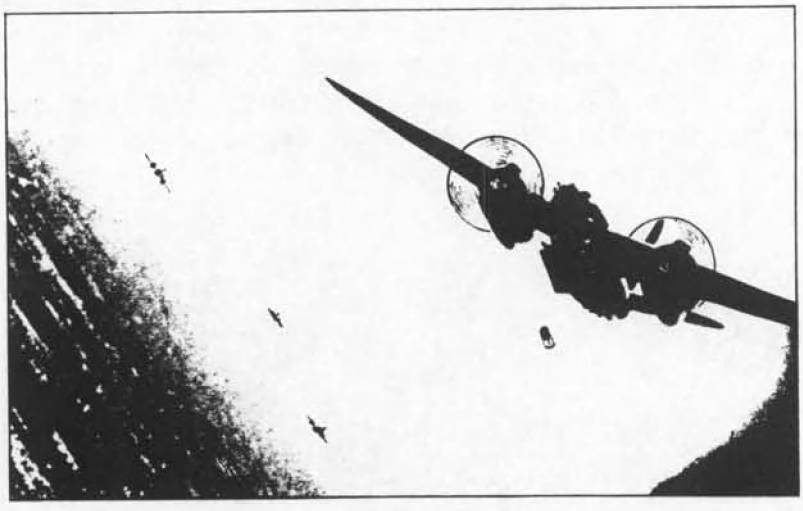

In de Nukkerstraat is de ravage ernstiger. Ook het huis van Mevrouw Blanche BELPAEME, "Meetje van de kaaie", in de Nukkerstraat 58 wordt verwoest.
Haar verhaal: *Ik woon met mijn man Henri HOORNAERT en ons achtjarig dochtertje Elise in het huis van mijn zuster. Zij is met haar echtgenoot, een Engelsman, naar Engeland gevlucht bij het begin van de oorlog. Op 7 mei 1942 rond 19.30u begint het schieten. Ik wil mijn dochtertje, dat op straat speelt, binnen roepen wanneer de bommen vallen. Ons huis en dat van onze buren in de nrs. 54 en 56 wordt volledig vernield. Ik wordt door de luchtdruk van de explosie in de kelder geslingerd en lig gekneld onder puin en een trap. Men heeft die trap moeten doorzagen om mij te kunnen bevrijden. Door brokstukken van de ingestorte muren loop ik ernstige bekkenfrakturen en hoofdwonden op. Mijn man Henri, die op het ogenblik van de inslag in de kelder aan het werk is, wordt licht gewond. Later hoor ik dat onze pastoor met ons dochtertje binnen gevlucht is in het socialistisch volkshuis café "De Noordster".*
Mijn vader, mijn schoonbroer Theo FLORYN en de Heer Pierre VANDENBERGHE helpen de L.B. bij de reddingswerken. Het duurt tot 23.15u eer ze mij kunnen bevrijden en weghalen.
Gezien mijn ernstige toestand word ik door onze pastoor, die meent dat ik ten dode opgeschreven ben, berecht. Hij heeft mij het H.Oliesel tussen het puin. Bewusteloos word ik overgebracht naar het Stedelijk Hospitaal in de Edith Cavellstraat te Oostende waar ik drie dagen in coma en vier maanden verlamd zal liggen. Men stelt elf breuken vast in het bekken.
Nadat de verlamming in mijn onderste ledematen langzaam verdwenen is, ben ik nog vijf maanden in het ziekenhuis moeten blijven voor revalidatie. Ik moet terug leren lopen. De dokters noemen mijn genezing onbegrijpelijk.

Lydie VERSLUYS heeft minder geluk. Zij verliest samen met haar kinderen het leven en voor zover ik weet wordt het kindje dat ze draagt, door de ontploffing en instorting, dood geboren. Het wordt met haar begraven (12). Iedere maal dat ik op het Sas naar het kerkhof ga bezoek ik haar graf. Zo iets verschrikkelijks vergeet ik nooit."

Op de hoek van de Nukker- en de Steenstraat, tegenover begrafenisondernemer VERLINDE, wordt het huis nr. 74 ook vernield. De woningen nrs. 19, 23, 31, 60 en 72 worden zwaar beschadigd en nog een tiental andere huizen vertonen barsten en scheuren.

In nr. 60 valt bovendien nog een zwaar gewonde, Mevrouw Sylvie DERYNCK met een open enkelbreuk. Er vallen ook nog verschillende lichtgewonden. Zo ook Mevrouw Helena VERDONCK, die onder het puin van nr. 56 ligt en de Heer Alexander MARVOUT, een Vuurtorenaar, die beiden een hoofdwonde oplopen.

In de Buurtspoorwegstraat valt een bom midden in de straat voor het huis nr. 57 dat hierdoor samen met nog vijf andere zware schade oploopt. Uit veiligheidsoverweging moeten ze door de bewoners verlaten worden.

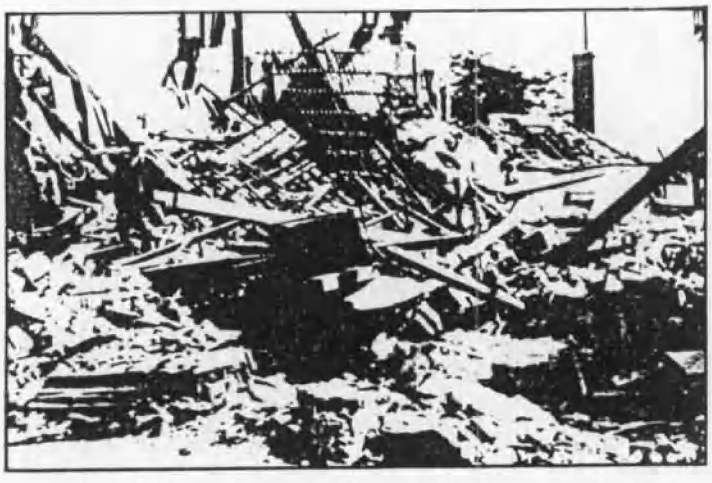

In de Coupurestraat verwoest een voltreffer de woning van de familie SCHALANDRIJN en doodt de hoogzwangere Lydie Versluys, haar dochtertjes Marie-Louise en Monique en haar zoontje Victor. Het gezin kwam van de Gerststraat 48 in Oostende te Bredene wonen op 25 mei 1938.

Ook de nevenliggende woningen nrs. 18 en 20 worden weggeveegd. Aan de rechterkant worden de nrs. 10 en 12 zo zwaar beschadigd dat ze onbewoonbaar zijn. Nog een tiental andere woningen lopen schade op.

In nr. 18 wordt de Heer August SEYS dodelijk getroffen. Zijn echtgenote Mevrouw Valerie KIMPE, hun zoontje Fernand en hun dochtertje Esther liggen onder het ingestorte huis.

(12) Van het doodgeboren kindje, een jongetje, bestaat noch geboorte noch overlijdensakte in de registers van de Burgerlijke Stand te Bredene. Ook Simonne SCHALANDRIJN hoort één dag na het bombardement bij haar grootouders een dokter (?), bij het invullen van documenten, zeggen: "Kind dood geboren". Haar oudere nicht hoort van haar vader Victor VERSLUYS, die hielp bij de berging van de lichamen, hetzelfde verhaal.

Fernand verteld: *"Ik herinner mij die treurige dag nog zeer goed. Ik ben twaalf jaar oud wanneer het gebeurt. Met uitzondering van mijn zuster Simonne die bij de melkboer over de deur is gaan spelen en onze oudste Elise, die niet thuis is, bevinden wij ons allen in de kelderwoonplaats wanneer het schieten begint. Vader is naar de zolder gegaan van waaruit hij door het dakvenster het achter ons huis liggende watervliegplein kan zien. Hij moet gedacht hebben dat de Engelsen weer een aanval op het vliegplein deden.*

Plots hevige explosies. Ons huis wordt uiteengerukt. Alles stort in. Door de luchtverplaatsing word ik tegen de gloeiende kachelpot geslingerd en verbrand ernstig mijn rechterarm. Ik draag er nog steeds lidtekens van. Gelukkig blijken moeder en mijn zuster na hun redding slechts oppervlakkig gewond. Ma heeft een hoofdwonde en Esther kneuzingen over gans het lichaam. Op dat ogenblik weten we niet wat vader overkomen is. Vraag me niet hoe het komt maar ik word één uur na moeder en mijn zuster uit mijn benarde en beangstigende toestand verlost. Ik ben wel versuft en mijn arm doet pijn, maar opgelucht ze beiden levend en wel terug te zien. Het tragische lot van onze buren en van vader heeft ons allen diep getroffen. Zelfs moeder heeft Pa niet meer mogen zien. Daar we alles verloren worden we bij onze tante in de Duinenstraat opgenomen."

19.25u !

De bommenwerpers krijgen het hard te verduren. De te duchten Duitse FLAK is hels. Alle toestellen van Squadron 226 worden geraakt en het mag een wonder heten dat er geen worden neergehaald.
De vier BOSTONS MQ-Z-2281"B", Z-2264"F", AL-700"T" en AL-676"U" krijgen directe treffers.
In BOSTON AL-275"Z" wordt airgunner (schutter) Sergeant BRIGDEN ernstig gewond. De airgunner-observer (schutter-waarnemer) Sergeant BURT, een Nieuwzeelander, waarschijnlijk een afschot vrezend, verlaat het vliegtuig met zijn valscherm. Hij landt veilig en wordt krijgsgevangene gemaakt. De piloot Sergeant GOODMAN slaagt er echter in zijn toegetakeld toestel, met de gewonde BRIGDEN en Sergeant TRAYNOR aan boord, op MARTLESHAM airbase in Suffolk veilig aan de grond te zetten.
Ook de vierkoppige bemanning van de zesde BOSTON Z-2205"L" beleefd hachelijke ogenblikken. Er vallen twee gewonden aan boord: airgunners (schutters) Sergeant HURRELL, gekwetst aan de voet en Flight-Sergeant WHITE, gewond aan de dij. Na een bewogen terugtocht zal ook hun piloot Sergeant LYLE een noodlanding uitvoeren en zijn twee gewonde kameraden samen met Pilot-Officer THOMAS, veilig op MARTLESHAM thuis brengen.

19.33u !

Wanneer de vliegtuigen in het zeegat verdwijnen en het geschut zwijgt komen de mensen aarzelend uit hun schuilplaatsen. De doorstane angst ebt langzaam weg en maakt plaats voor opluchting: ze leven nog!
Simonne SCHALANDRIJN verlaat de geteisterde woning van haar tante en loopt snel naar huis. In de Nukkerstraat klautert het kind struikelend over het in de straat liggende puin van de gebomde huizen. Wanneer het meisje buiten adem de Coupurestraat bereikt blijft ze er als versteend staan. Het ouderlijke huis en dat van de buren zijn weg!
Wat rest is een, in een stofwolk gehulde, hoop balken en stenen die gedeeltelijk de straat verspert.

Medelijdende zielen nemen het ontredderde, huilende kind in huis tot haar familie zich over haar zal ontfermen. Haar jonge leven is op slag een puinhoop!
Koortsachtig starten de mannen van de hulp- en bergingsploegen van de Bredense Luchtbescherming, geholpen door vrijwilligers en familieleden, overal zoekakties naar overlevenden. In de Coupurestraat nr. 18 hoort men hulpgeroep, in nr. 14 blijft het stil, akelig stil. De mannen worstelen verbeten maar omzichtig met de hopen puin.

19.55u !

De BOSTON MQ-Z-2205"L" en AL-275"Z" landen met hun gewonden op de R.A.F. basis MARTLESHAM.

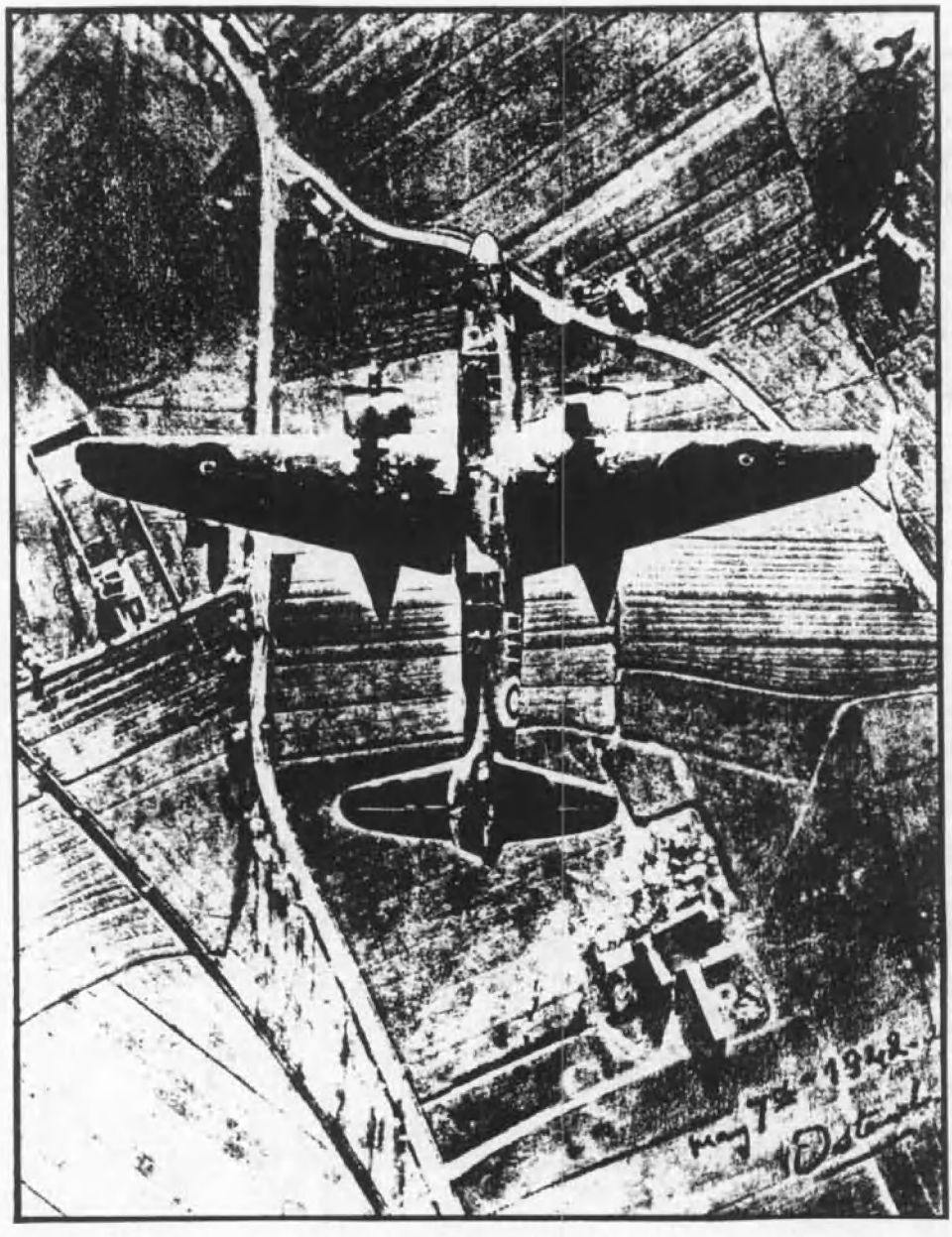

DOUGLAS-BOSTON bommenwerper van het 226 Squadron R.A.F. over Oostends grondgebied tijdens de raid van 7 mei 1942 op de electrische centrale van Sas-Slijkens. De codeletters van het Sqn. "M.Q." zijn duidelijk zichtbaar rechts naast de achterste geschutstoren, de "Z" op de neus. Het gaat waarschijnlijk om de MQ-AL 275 "Z".

20.15u !

De vier overige BOSTONS van Squadron 226 landen op hun thuisbasis te SWANTON-MORLEY.

20.30u !

Mevrouw Valerie KIMPE en haar vijftien jaar oud dochtertje Esther worden uit de bedolven kelderwoning bevrijd (13).

20.50u !

Mevrouw Simonne DEVRIENDT wordt uit het puin weggehaald.

21.30u !

Fernand SEYS wordt gered.

Langzaam valt de avond, het donkert. Met de nodige omzichtigheid wordt het zoeken voortgezet. Met de moed der wanhoop helpt Gaston SCHALANDRIJN bij het zoeken naar zijn vrouw en kinderen. Wat gaat er om in deze getourmenteerde man, heen en weer geslingerd tussen hoop, vertwijfeling en wurgende angst? Een huiveringwekkende, hartverscheurende marteling waarbij je het klamme zweet uitbreekt.

22.00u !

Het levenloze lichaampje van Victor, zijn zoontje, wordt gevonden op de trap naar de kelder. Uitzinnig van smart beseft zijn vader plots dat er geen hoop meer is, dat deze vreselijke slag niet de enige zal zijn.

22.15u !

Men vindt er ook zijn dochtertje Marie-Louise.
Beide kinderen moeten verrast geworden zijn voor ze de kelder bereikten. De L.B. laat materiaal aanrukken om de ondergelopen kelder, de waterput is bij de bominslag gesprongen, leeg te pompen.

23.15u !

De zwaargewonde Blanche BELPAEME wordt overgebracht naar het hospitaal. De L.B. van Bredene krijgt hulp van de L.B.ers van Oostende. Het wordt een lange, bange nacht.

Bij ochtendgloren, 8 mei 1942...

06.00u !

Onder het puin van zijn ingestorte woning vindt men het stoffelijk overschot van de Heer August SEYS.

(13) De Bredense L.B. heeft onder zeer moeilijke en gevaarlijke omstandigheden 16 personen uit het puin opgedolven en waar nodig zorgen verleend.

07.00u !

Tussen de weggeslagen stutbalken, in het slijk van de ingestorte, leeggepompte kelder ontdekt men het ontzielde lichaam van Mevrouw Lydie VERSLUYS en haar doodgeboren kindje.

07.10u !

Dicht bij haar moeder vindt men het jongste dochtertje Monique.
De verslagenheid is algemeen. Sommige hulpverleners wenen. Wat kortgeleden een bloeiend en gelukkig gezin was, is niet meer. Een zinloos offer is volbracht!
De zes slachtoffers worden met de nodige zorg overgebracht naar het Zusterschooltje, de huidige DON BOSCO school in de Buurtspoorwegstraat, waar ze later opgebaard worden. Ze zullen de school verlaten op 11 mei voor een ultieme reis naar een plaats waar er altijd vrede is.

3. EN NOG IS HET NIET GEDAAN.

Eén maand later, op 5 juni 1942, nieuwe aanval! Vijf BOSTONS (14) van het 226e Squadron, opnieuw begeleid door jachtvliegtuigen, krijgen in CIRCUS 188 nogmaals opdracht de centrale uit te schakelen. Uit luchtfoto's gemaakt op 9 mei is namelijk gebleken dat de centrale bij het bombardement op 7 mei niet getroffen werd.
Onder hevig afweergeschut werpen ze om 15.35u vanaf 10.000Ft. (3048m) nogmaals een aantal bommen op en bij de krachtcentrale. Op de Prinses Elisabethlaan vallen twee bommen achter de nrs. 26 en 27 waarbij koermuren, achterhuizen en de droogzaal van de fabriek OSTENDIA vernield of zwaar beschadigd worden. Een bom vernielt het huis nr. 34 en beschadigd de nrs. 33, 35, 36 en 37 zo erg dat ze meestal onbewoonbaar worden. Ook de ingangspoort van de OSTENDIA sneuvelt.
In het kanaal en op de oever vallen vijf bommen waarbij zware schade toegebracht wordt aan de hulppost van de L.B. en aan de huizen nrs. 67, 68, 69, 70 en 71. Aan de Kerkhofstraat vallen drie bommen op de boord van het kanaal. Ze beschadigen het wegdek, de tramsporen en de electrische leidingen.
De wasserij van DEFEVER is bij de gelukkigen. Ze wordt getroffen door een blindganger die er toch heel wat schade veroorzaakt.
In de electrische centrale vallen vier bommen: één ontploft in het ketelhuis. De stookzaal loopt zware schade op. Eén bom valt op het voorliggende plein en twee tussen de transformatoren van 36.000 Volt. De betonnen beschuttingen scheuren. Er vallen ook nog twee bommen in de kolenbunkers. Op de hoek van de Henri Zwaenepoel- en Nieuwstraat vallen bommen die de huizen nrs. 34, 36, 38 en 40 in de Nieuwstraat vernielen. Zeven andere huizen worden er zwaar beschadigd, zo ook nr. 17 in de H. Zwaenepoelstraat. Op de Nukkerstraat vallen ook weer bommen. De huizen nrs. 1 en 3 en de ernaast liggende werkplaatsen van de Burgemeester worden verwoest. Andere huizen lopen schade op. In de Zuidstraat wordt nr. 1 vernield, de tramsporen opgeworpen en drie huizen zwaar beschadigd. In de Vaartstraat worden de achterhuizen van de nrs. 12, 20 en 22 beschadigd door de bommen die in de Nukkerstraat terecht kwamen.

(14) Het verslag van de L.B. zegt 6 bommenwerpers. Het boek "Airfield Focus" van Stephen Pope, (blz. 9) en het verslag nr. 50 van Weerstandsgroep "Clarence" zeggen 5.

Op de Oudenburgse Steenweg, aan de overzijde van de vaart, vernield een brisantbom het magazijn van de firma VANHEULE. De gasketels ontsnappen er nipt aan vernietiging wanneer twee bommen er juist voor en achter neerkomen.
In het totaal worden tien woningen vernield en zevenentwintig zo zwaar toegetakeld dat het grootste deel er van onbewoonbaar zijn.
Om 15.40u is het voorbij. Het duurde nauwelijks vijf minuten. Alle vliegtuigen werden in het doelgebied door de luchtafweer beschadigd maar keren behouden op hun basis terug. Er vallen deze keer, gelukkig maar, geen slachtoffers te betreuren.
Voor zover ik kon nagaan is dit de laatste Engelse luchtaanval op de electrische centrale geweest. Ook nu blijft de "electriekfabriek" overeind!

4. Epiloog.

De hiervoor beschreven luchtaanval van 7 mei 1942, met als specifieke opdracht het vernietigen van de electrische centrale te Bredene, miste weliswaar zijn doel maar maakte enorme materiële schade. Er werden dertien huizen vernield, zevenentwintig andere zo zwaar beschadigd dat ze onbewoonbaar waren en nog zestig andere beschadigd.
Bedroevendst van al, onder de Bredense bevolking vielen niet alleen vijftien gewonden maar ook nog zes dodelijke slachtoffers:

- De Heer August SEYS, 49 jaar,
  geboren te Mariakerke op 31 maart 1893,
  oorlogsinvalide 1914-18,
  echtgenoot van Mevrouw Valerie KIMPE,
  vader van vier kinderen: gedood op 7 mei 1942.
- Mevrouw Lydie-Marie VERSLUYS, 33 jaar,
  geboren te Bredene op 9 october 1908,
  echtgenote van de Heer Gaston SCHALANDRIJN,
  moeder van vier kinderen, hoogzwanger: kindje dood geboren.

Haar kinderen:
- Marie-Louise SCHALANDRIJN, 9 jaar,
  geboren te Oostende op 22 mei 1933.
- Victor-Louis SCHALANDRIJN, 6 jaar,
  geboren te Oostende op 7 maart 1936.
- Monique-Elisa SCHALANDRIJN, 4 jaar,
  geboren te Oostende op 1 october 1937.

Allen gedood op 7 mei 1942.

Het zwaar beproefde gezin verloor reeds een dochtertje door ziekte op 16 april 1941.
Hun echtgenoot en vader de Heer Gaston SCHALANDRIJN overlijdt op 23 mei 1959, nauwelijks 51 jaar oud.
Alle slachtoffers worden onder massale belangstelling, op maandag 11 mei 1942, op Sas-Slijkens ten grave gedragen. In de lange rouwstoet een eenzaam, elfjarig meisje in het zwart: mijn toekomstige vrouw Simonne.
In de kerk blazen klaroenen de "Last Post", een laatste eer. Vaak de eerste en enige die men aan gesneuvelden bewijst. Mogen zij en alle andere oorlogslachtoffers door de Bredense gemeenschap nooit vergeten worden!

"... Wij smeken al diegenen die dierbare wezens verloren hebben tengevolge van onze aanvallen, hun droefheid niet in bitternis te laten overgaan; dat ware hetgeen de vijand wenst.
Wij kunnen u alleen de verzekering geven dat wij ons uiterste best doen onze bommen zo nauwkeurig mogelijk uit te werpen op de voor de vijand waardevolle doelwitten en zo zullen wij voortgaan tot de overwinning zal behaald zijn." (15)

5. NOOT VAN DE AUTEUR.

Ik ben er mij van bewust dat de reconstructie van het bombardement van 7 mei 1942 niet volledig is. Feiten blijven onbekend, veel betrokkenen kwamen niet aan het woord. Sommigen zijn overleden, anderen onvindbaar. Sommigen wensen niet meer te getuigen: "Het is immers ook al zo lang geleden."
Het was mijn bedoeling de bombardementen en het menselijk leed dat ze veroorzaakten zo juist en realistisch mogelijk, binnen de door de welvoeglijkheid toegelaten grenzen, weer te geven. Terzelfdertijd wilde ik een door sommigen vergeten, voor anderen een onbekend stuk Bredense en regionale geschiedenis terug in de actualiteit brengen.

(15) Uittreksel uit "Boodschap van de R.A.F aan onze vrienden op de Belgische kust."

Weekblad " DE DUINENHALM ".

67e Jaargang - Nr. 21 van vrijdag 22 Mei 1942.
(Uittreksel)

Breedene

LIJKDIENST — Onder groote deelneming van de bevolking had Maandagmorgen, in de parochiale kerk te Slijkens de lijkdienst plaats van de vijf slachtoffers van een luchtbombardement op Breedene. Het zijn : Schalandrijn Monique, geboren te Oostende, den 1 Oct. 1937 ; Schalandrijn Victor, geboren te Oostende, den 7 Maart 1936 ; Schalandrijn Marie-Louise, geboren te Oostende, den 2 Mei 1933 ; Versluys Lydie, geboren te Breedene den 9 October 1908 ; Seys August, geboren te Mariakerke, den 31 Maart 1893.

Buiten de vijf dooden werden nog twaalf personen levend van onder de puinen gehaald en liepen kwetsuren op : Belpaeme Blanche, Derynck Silvie, Verdonck Helena, Devriendt Simonne, Coenye Albert, Jacqueline en Nora ; Marvoet Alexander (woonachtig te Oostende) ; Kimpe Valerie, Seys Esther, Fernand en Lisette, Lesaffre Raymonda, Popelier Henri, Declercq Alfons en Maurice, verscheidene personen werden licht gewond door scherven en steenbrokken, terwijl ook enkele L. B.-ers lichte verwondingen opliepen tijdens de reddingswerken.

Bronnen:

Bibliographie - Archieven - Foto's:

Public Record Office - Kew - Engeland: AIR 27/1406, Operations Record Book 226 Squadron R.A.F. - 7 mei 1942.
The Imperial War Museum - Londen - Engeland.
The University of Keele - Staffordshire - Engeland.
Registers van de Burgerlijke Stand - Bredene.
"Oostende onder de Nazi's 1940-44" Deel 1 - André ASSELOOS.
Weerstandsgroep Clarence - Rapport nr. 50 van 21 juli 1942.
"Historiek der bombardementen van Oostende".
Archief van het Brandweerkorps - Oostende.
Archief van de Passieve Luchtbescherming - Bredene.
"Airfield Focus - Swanton-Morley" - Stephen POPE.
Weekblad "De Duinenhalm" nr. 21 van 22 mei 1942.

Met speciale dank voor hun waardevolle medewerking aan:

De Heer BEAUPREZ Eddy - 1e Sgt.Maj. - 1e Jachtwing Belgische Luchtmacht.
Mevrouw BELPAEME Blanche - Oostende.
Mevrouw DEBEEN Glenda - Bredene.
De Heer DECUYPERE Dirk - Auteur - Geluwe.
De Heer DEDECKER Cynriek - Auteur - Erembodegem.
Mevrouw DEVRIENDT Simonne - Bredene.
De Heer DREESEN Jan - Oppermeester B.D. - Belgische Zeemacht - Oostende.
De Heer GOEKINT Julien - Burgemeester van en te Oostende.
De Heer MAHIEU Lucien - Voorzitter Oudstrijdersbond - Bredene.
De Heer SEYS Fernand - Oostende.
De Heer VANDENAMEELE André - Auteur - Beselare.
Miss WILSON Eunice - Member of the R.A.F. Historical Society - Londen - Engeland.

Nadruk verboden.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1995

- elke zaterdag

van 15 juni t/m 17 september (gesloten elke dinsdag)

- van 28 october t/m 05 november (gesloten 31 oktober en 01 november)

- van 23 december t/m 07 januari 1996 (gesloten 25 en 26 december, 01 en 02 januari)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET **UITVAARTKONTRAKT** IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS **UW WENSEN** EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIELE**
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	SECRETARIS
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER	REKENING
J.P. FALISE	750-9109554-54
H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	

JAARGANG	24
NUMMER	9
MAAND	september 1995

IN DIT NUMMER

blz. 219 : R. **TIMMERMANS** : Gedenkstenen en -platen.

blz. 220 : J. **VANHOENACKERE** : 100 jaar aanwezigheid van de Dochters der Liefde in Oostende 1895 - 1995 (2e deel en slot).

blz. 225 : I. **VAN HYFTE** : In het Jaar des Heeren 1851.

blz. 227 : G. **VANDAMME** : Het 27ste Bataljon Territoriale Wacht voor Luchtafweer te Oostende.

blz. 234 : K. **LAMBERT** : Mensen van bij ons. Octaaf Defoor 90 en 75 jaar inzet voor toneel en taalvaardigheid.

blz. 237 : J. **COOPMAN** : De Oostendse haven in 1777.

blz. 239 : J.B. **DREESEN** : Toponymie van 's Heerwoutermansambacht (XI) - 38ste Begin. De Stede van Oostende - 1ste deel.

blz. 244 : 4de lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1994.

SEPTEMBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de avondvoordracht met dia's die doorgaat op

donderdag 28 september 1995 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : **PASTER PYPE. DE OOSTENDSE DAENS**

De spreker : de heer Jan **DREESEN**, secretaris van De Plate

Onder de grote mannen die onze visserij gekend heeft, treedt ongetwijfeld de figuur van Paster PYPE op de voorgrond.

Welke plaats deze eenvoudige priester in de harten van het stoere vissersvolk veroverd had bleek duidelijk op de dag van zijn begrafenis. De deelneming was enorm. Uit alle lagen van de bevolking stroomden de eerbetuigingen toe.

Waaraan had deze schitterende persoonlijkheid die grootse hulde te danken ? Aan zijn onbaatzuchtige echte liefde, de basis van zijn onvermoeid werken en streven.

E.H. Hendrik PYPE, "Paster Pype" in de volksmond en "Menhère Herrie" voor de vissers, was geen kind van de zee. Hij werd geboren op 12 januari 1854 te GELUWE, bij Menen, op de wijk TERHAND, een gehucht van een paar honderd inwoners op de baan Geluwe-Beselare.

"Paster Pype" was meer dan pastoor en leraar. Als landbouwerszoon, via benoeming naar de kust gedreven, ontwikkelde hij zich in de visserijwereld als selfmade wetenschapper, sociaalvoelend kapelaan, directeur, ombudsman, reder, conservator, kunstpromotor en varende visserijaalmoezenier.

Had Aalst en Vlaanderen zijn "priester Daens" dan had Oostende en de kuststreek zijn "paster Pype". Twee uitzonderlijke figuren die zich beiden, een leven lang, op onbaatzuchtige wijze hebben ingezet om de verpauperde wroeters uit onze 19de eeuwse samenleving een menswaardiger bestaan be bezorgen.

Als U de "Daensfilm" gezien hebt dan moogt U de kans niet missen om ook naar deze "Paster Pype-story" te komen luisteren. Onze secretaris Jan B. DREESEN is sedert jaren gepassioneerd door de figuur van de bijzondere mens die Paster Pype was. Een enige gelegenheid om Uw kennis over deze uitzonderlijke figuur op een boeiende wijze aan te vullen.

Een avond die U niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Wij verwachten U.

J.P. FALISE

* * *

THEMATENTOONSTELLING "PASTER PYPE"

Van 23 september 1995 tot 15 januari 1996 loopt in het Heemmuseum "De Plate" een thematentoonstelling met als onderwerp :

"PASTER PYPE

Organisatie en realisatie berusten bij de heer Jan B. **DREESEN**.

* * *

Wandelvoordracht : **DE HISTORISCHE ZEESLUIZEN VAN SLYKENS EN MOLENDORP**

onder leiding van ons bestuurslid de heer Ferdinand **GEVAERT**, aangekondigd in ons jaarprogramma voor 6 september is door omstandigheden verplaatst naar

woensdag 14 oktober 1994 om 15 uur

Deze activiteit zal, uitvoerig, hernomen worden in het oktobernummer van ons tijdschrift.

J.B. DREESEN

GEDENKSTENEN EN -PLATEN

door Roger **TIMMERMANS**

De teksten "Gedenkstenen en -platen", reeds verschenen in De Plate 94/155-158 en 94/222 krijgen nog een vervolg. Nl. een tekst op een plaat aan de "Vismarkt" op de Visserskaai.

OP 25 MAART 1989 WERD
DE VERNIEUWDE VISTRAP
IN GEBRUIK GENOMEN DOOR :

J. GOEKINT, burgemeester

J. CHRISTIAENS, R. MAKELBERGE, M. QUAEGHEBEUR, F. BOURGOIS, E. SIX, D. VERMEESCH, P. VAN LAER, E. VERCRUYSSE-HAEGHEBAERT, schepenen

J. VANDENABEELE, stadssecretaris

Ir. R. SIMOENS en Ir. H. VERSLYPE
MINISTERIE VAN OPENBARE WERKEN

Ontwerper : Ir.-Arch. F. DECROOS
Aannemers : C.C.M. en PVBA VAN HUELE

100 JAAR AANWEZIGHEID VAN DE DOCHTERS DER LIEFDE IN OOSTENDE 1895-1995

door Jeannot **VANHOENACKERE**
Dochter der Liefde

D. 1940 - 1995

10 mei 1940

Om het dreigende oorlogsgevaar te ontwijken werd er van hoger hand aanbevolen de stad Oostende te verlaten. De Dochters der Liefde en de kinderen vluchtten vanaf de eerste dagen naar het bijgelegen Gistel - 't Putje. Kort daarop, de 19de mei en volgende dagen waren de Duitsers volop de stad aan het bombarderen. De stad en omgeving kende grote ontbering... Het gevaar ontwijkend belandde de rest van de Dochters der Liefde en 'n groep Oostendse vluchtelingen te Mooregem. De kinderen kwamen terecht in Oostakker en in Gent Sint Baafsinstituut (Zusters der Liefde).

Na enkele tijd, niettegenstaande de moeilijkheden riskeerden enkele Zusters uit Mooregem terug naar Oostende te komen. Gelukkig, ze vonden het huis zonder veel schade maar quasi alle ruiten aandiggelen !

Balans van de meidagen : 156 slachtoffers : 50 Oostendenaars - 56 vluchtelingen - rest militairen. 397 huizen totaal vernield - 2.227 gedeeltelijk ! !

Ondertussen kregen de kinderen onderdak in de schoolkolonie te Tervuren... Men wachtte geduldig !.....

Tijdens de Duitse bezetting bleven de Zusters der Liefde de armen en zieken bijstaan en verzorgen, zoveel ze konden en de mogelijkheid het hen toeliet, trotserend beschietingen en bombardementen ! Het oorlogsgevaar aan de kust bleef duren...

En de kinderen kwamen terug. Eens dat volkje terug in de Langestraat 87 was het een dagelijkse enorme zorg om de vele mondjes in het Kindertehuis te spijzen. Het aantal verminderde niet, integendeel ! Per fiets trokken Zusters naar verschillende magazijnen of bij weldoeners binnen en buiten de stad om voorraad te bekomen. Met een steekkar gingen dan gewillige meisjes met een monitrice de bekomen waren ophalen. Het was een echte wederkerende bekommernis. Gelukkig, verder onder oorlogsgevaar heeft niemand geleden...

Door gemis aan informatie is het relaas onder de bezetting zeer onvolledig.

1947

Eerste waarnemende dienst in het Wit-Geel-Kruis.

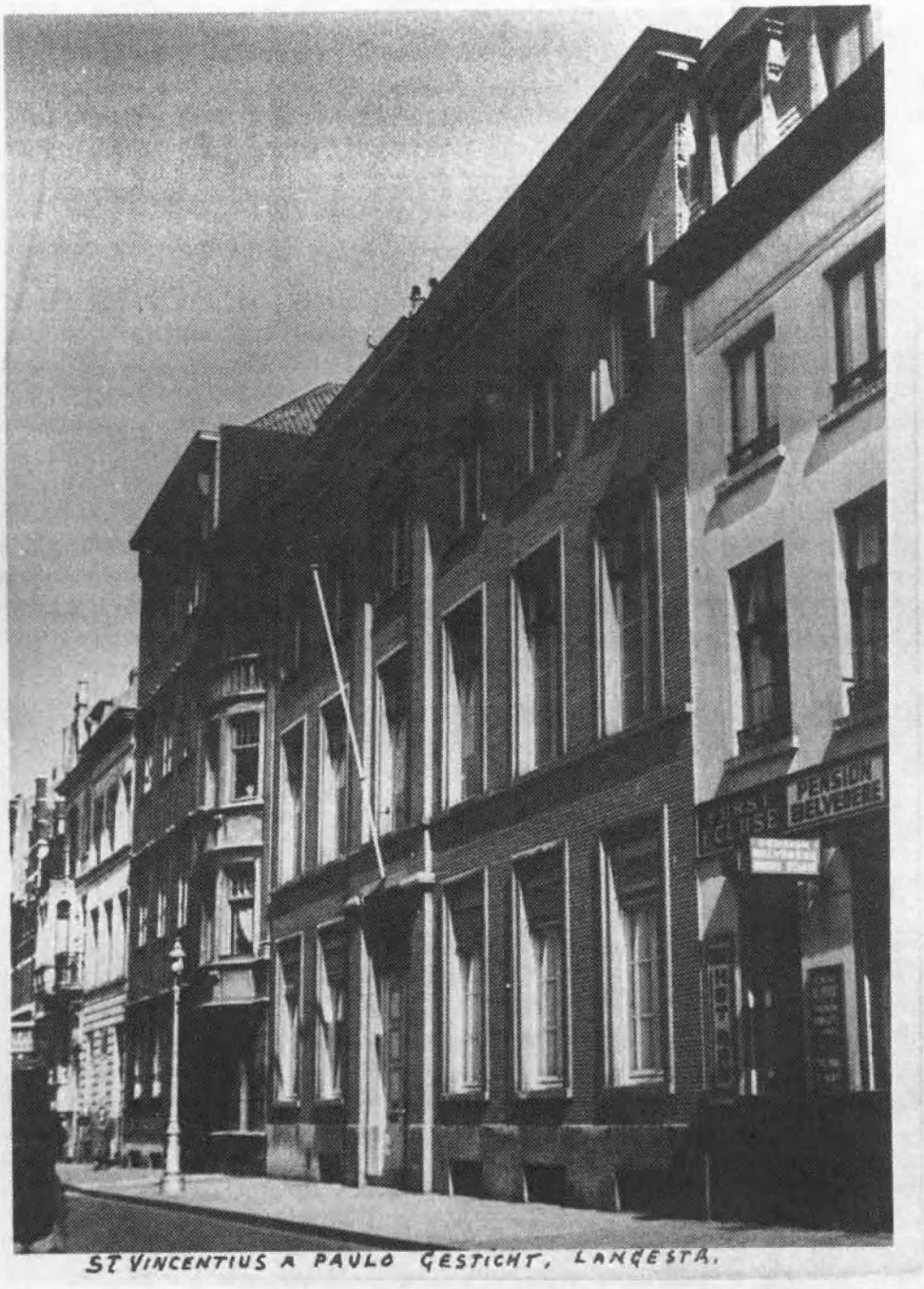

St VINCENTIUS A PAULO GESTICHT, LANGESTR.

1951

De Huishoudschool Ste Germana breidde zich uit en werd voortaan een Vrije Beroepsschool verspreid over vier leerjaren.

1957

Afsterven van Gravin Louis DE HEMPTINNE. In haar testament schonk ze aan het Kindertehuis één van haar huizen gelegen op de Zeedijk.

1958

L'Abri Marie Elisabeth werd voortaan tehuis "Marie de Hemptinne" genoemd. In aandenken aan hun geeerde weldoenster kwam een gedenkplaat met haar beeltenis in de inkomhal.

1960

Enkele Zusters-verpleegsters nemen permanent dienst in het Wit-Geel-Kruis.

1961

Ontstaan van de bejaarden-club "Ster der Zee". Op donderdagnamiddag wordt ontspanning bezorgd aan de mensen van de 3de leeftijd in de speelzaal van het Kindertehuis, later in de feestzaal.

1965

- Het patronaat "les Germaines" werd stilaan opgedoekt, t.g.v. Chiro en andere ontspanningsmogelijkheden.

- Het geerfde huis op de zeedijk, niet rechtstreeks van veel nut zijnde voor het Kindertehuis, wordt verkocht. Met de som wordt een theaterzaal gebouwd naast de school in de Cirkelstraat.

- De jongeren van het Kindertehuis en deze die het huis nog genegen waren, kwamen samen en onder leiding van Zr. ANTHONISSEN werden prachtige toneelstukken en kunstvolle avonden opgevoerd, door de bevolking zeer gewaardeerd.

1967

Een Zuster neemt dienst in het Sociaal Centrum als maatschappelijk werkster.

15 februari 1969

De Zusters der Liefde verlaten, na 82 jaar dienst, het Sanatorium Delcroix, te Mariakerke.

1974

- Laatste Fancy-Fair. 48 maal heeft hij plaats gehad in de Langestraat 83. Elk jaar, rond 15 augustus, waren het dagen van intense feesten : klassen, speelkoer en bijgebouwen werden sfeervol omgetoverd en er heerste een echte feestroes. De opbrengst kwam ten goede aan de bestaande werken.

- Het Kindertehuis wordt een V.Z.W. - een tehuis voor sociaal verwaarloosde kinderen. De Dochters der Liefde trekken zich stilaan uit het Kindertehuis terug. Opvoeding en beheer komen in handen van lekenpersoneel.

15 mei 1975

- Het tehuis krijgt de naam "Aan Wal". De groep kinderen wordt ingedeeld in leefgroepen tussen 3 en 21 jaar.

- In dezelfde periode is de school overgegaan tot de afdeling "Haartooi", beheerd door de Sint Jozefschool, maar behield de naam Sint Vincentiusinstituut.

WEZENHUIS LANGESTRAAT

29 augustus 1980

Sluiting van de Sint Vincentius Lagere Meisjesschool op het Vissersplein en van de Dagkribbe op de Visserskaai.

9 april 1982

Opening van het huis in de Kapucijnenstraat, 5.

1983

Het woonhuis van de Dochters der Lierde in de Langestraat, 83 wordt een "Onthaal-tehuis" voor de Dochters der Liefde op rust, met herstel en vacantie...

1987

Het gebouwencompleks van het Kindertehuis voldoet niet meer aan de normen en eisen van een volwaardig, gezond opvoedingssysteem. Tengevolge van deze en andere omstandigheden werd het Kindertehuis opgedoekt, nadat al de kinderen een nieuw "thuis" hadden gevonden.

31 december 1991

Het gebouw van het Kindertehuius, Langestraat 87 en het schoolcompleks uit de Cirkelstraat werden door de "Christelijke Mutualiteiten" aangekocht.

1995

- Jubeljaar : 100 jaar "aanwezig zijn" in Oostende. 75 Dochters der Liefde kwamen in de Langestraat, 83 voorbij voor een korte of langere periode.

- Een blad geschiedenis wordt omgeslagen.

- Een voortvarende wolk, vol herinneringen drijft verder, met het voorbije lief en leed, met kleine en grote daden, bescheiden, soms gedurfd, omrand met eeuwigheidswaarden.

- Sloophamers en bull-dozers zullen komen, gebouwen en vervlogen glorie in puin leggen, stof laten opwaaien...naar het onbekende, de toekomst, verwachtend dat het nieuwe caritatief werk in wording, mensvriendelijk nabij zal zijn.

- Maar..."wij" gaan dankbaar verder, delend geven, in de voetstappen van Vincent.

BRONNEN

1. 1907. Relaas Archief. Provinciaal Huis Dochters der Liefde, Brussel.

2. 1921. Relaas Archief. Provinciaal Huis Dochter der Liefde, Brussel.

3. Mondeling relaas van betrokkene Dochters der Liefde.

VERBETERING

In het artikel met hetzelfde onderwerp, verschenen in ons mei nummer slopen enkele onnauwkeurigheden :

1. De naam van de auteur moet zijn VANHOENACKERE i.p.v. VANHOENACKERS.

2. De paragraaf betreffende 134 valt VOLLEDIG weg.

3. In de paragraaf betreffende 1939 moet de eerste zin als volgt verbeterd worden : Juffrouw Emilie JEAN begiftigt de Dekenij met een huis.

IN HET JAAR DES HEEREN 1851

door Ivan **VAN HYFTE**

De oudste kranten in de Oostendse stadsbibliotheek zijn "Feuille d'Annonce d'Ostende", "L'Abeille" (allebei slechts enkele nummers) en "la Flandre Maritime" (ook al niet volledig). Ze zijn voor de kennis en de studie van onze regionale geschiedenis ontzettend belangrijk en moeten met de grootste omzichtigheid, vooral door lezers, geraadpleegd worden.

Langs deze weg doe ik een oproep naar onze plaatselijke beleidsverantwoordelijken om toekomstgericht beschermende maatregelen te nemen. De toepassingen van de informatica moeten ook hier aangewend worden en het lijkt mij niet denkbeeldig of utopisch dat ooit eens de rijke schat aan Oostendse kranten zal kunnen geraadpleegd worden op een moderne informatiedrager (vb. Cd-Rom). Als het cultuurbeleid hiervoor maar een punt van aandacht wil maken...

In afwachting blijven heemkundigen en andere onderzoekers, in hun lange odussee om het verleden te reconstrueren de grote bladen (hopelijk voorzichtig) er op naslaan.

Op een door-de weekse dag liep ik onlangs onze Stadsbibliotheek binnen. Die heeft altijd een traditie gekend van gepensionneerde ochtendkrantlezers maar die lezen uiteraard "La Flandre Maritime" van 1851 niet. Ik heb er me uren in verdiept. En zoals meer Oostendse scholieren van hun Nederlandse leraar zouden moeten doen (zeker na een bezoek aan het Plate-museum !) heb ik nadien een anekdotisch opstelletje gemaakt.

* * *

1851. Een jaar net als zovele anderen, voor een plaats waar "de zee te zien is". Kinderen worden er geboren (in vaak moeilijke omstandigheden), huwelijken worden afgesloten (vaak veel later), men sterft er (soms zo jong) en in de vestingsgrachten wordt meer dan eens een lijk gevonden van een garnizoensoldaat die er dronken in gesukkeld is...

En toch, Oostende begint internationaal mee te spelen. Dit merk je vlug aan de hotel-mogelijkheden : Fontaine, St.-Denis, Hotel de Gand, de la Cour Impériale, de la Couronne, Schmitt, Marion, Ship Hotel, Hotel des Bains, du Grand Café, du Lion d'Or, de Flandre, de Suède, des Etrangers... Ik vergeet er ongetwijfeld. Gasten uit Warschau, Praag, Dresden of Berlijn krijgen er publicitaire porseleinkaarten die hun weg vinden naar zoveel Centraal Europese steden.

Hoe zou MMe GAWRISLOW Alexandria, die gouvernante uit Moskou hier wel geraakt zijn als je bedenkt dat de diligence naar Veurne - "une voiture à 4 roues" - er iedere dag twee en een half uur over doet om goederen en zaakpapieren ter bestemming te brengen ?

Rijk en arm : elk speelt hier zijn rol, elk heeft hier zijn deel. Terwijl Oostendse sloepen als de Isabelle, de St. Mattheas, de Zwaene en andere Visscherinnes voor rekening van DE BONINGE aan de

Doggersbank zwalpen of met gezouten haring moegevist aanmeren, biedt de directeur van het Casino aan zijn abonnees een concert aan. De première chanteuse aan het hof van de koning van Pruisen treedt er op. Het publiek is dezelfde clientële van bij Rosalie DESMET die in de Kapellestraat 15 a een "Grand Dépot d'Huitres et de Homards" openhoudt. Je vindt ze ook terug bij J. VAN DEN ABEELE die, tussen de twee markten, in de Breidelstraat 7 aan hen "Chales de France, de Chine et d'Ecosse" verkoopt of "Soieries de Lyon, véritable popeline d'Irlande, Flanelles Anglaises".

Statussymboliek vinden ze bij Aug. RINBAUX-WAELES, Kapellestraat 50; die leeft van het zilverwerk, chinoiserieën, curiosa, antikwiteiten, parfumerie en articles de Spa die ze bij hem komen zoeken.

Onder hen zullen er ook wel rondlopen met... slechte tanden. Geen nood ! In Hotel Royal ontvangt een Brusselse "chirurgien-dentiste" (breveté de S.M. le roi, nog wel !) toeristen en Oostendenaars voor raadpleging i.v.m. een systeem voor kunstgebit "sans perte de gout"...

Boekhandelaar Hans WIELAND uit Bazel logeert in Hotel d'Allemagne. Via de 1 jaar oude "Flandre Maritime" verneemt hij dat hij kan intekenen bij de uitgever van die krant voor een werk dat nogal furore maakt : Histoire de Prostitution (illustré par 20 belles gravures). Het kan best zijn dat hij 's avonds in de salon de lecture een Havanasigaar opsteekt die hij zich heeft aangeschaft bij A. LAUWERS, Kapellestraat 23 c. 's Anderendaags kan hij, als hij dit wil - het Grand Concert Champetre bijwonen in de Jardin des Princes voor één frank. Een steuntje aan het muziekkorps van het 7e Linieregiment dat er regelmatig MEISSNER-deuntjes speelt.

Het zal al deze propriétaires, rentiers en rentiéres wel een zorg wezen dat een schooloorlogje in Oostende aan de gang is tussen de bisschop en bepaalde stadsbestuurders over college-voorstellen van principaal E. SAMYN. De stichter van "la Flandre Maritime", tevens advocaat en gemeenteraadslid, voert in zijn blad een polemiek tegen bisschoppen en het kerk-instituut wiens onderwijs gevrijwaard moet blijven van staatsinmenging. Bepaalde Oostendse "pères de famille éclairés" sturen hun zonen niet naar het college maar naar het gerenommeerde atheneum van Gent waar op 14 augustus een plechtige proclamatie is voor Alphonse BONDUE, Thomas BREWER, Emile ELLEBOUDT, Auguste VAN IMSCHOOT, E. DAVID, P DE BREYNE en J. MAY die het er allen flink hebben van afgebracht. Naar het voorbeeld van hun stadsgenoten verlangen hun vaders "que leurs enfants occupent une position honorable dans la société...". Dichter bij huis volgen 46 leerlingen de "Ecole de Navigation" en krijgen er les van leraars als VERRAERT en DOUDE.

Maar de mens is met al zijn intellect toch soms maar een wezen van een dag. In Hotel des Bains, Kaaistraat sterft de prive-raadsman van de Russische keizer. Heel wat "Russes de distinction" wonen in de protestantse kerk een rouwdienst bij.

Terzelfdertijd verliezen Henri DEKEYSER en Virginie HOENRAET op het onhygienische Hazegras hun dochtertje Pauline, 1 jaar oud. In de dood is iedereen gelijk; in het stemhokje (nog) niet...

Op 27 september zijn er senaatsverkiezingen. Slechts 415 kiezers op 15.000 inwoners zijn ingeschreven, 369 stemmen met een

overgrote meerderheid (310) PECSTEEN-DEVRIERE in de hoge vergadering. Zijn collega's zijn allen Monsieur le baron, comte, prince (o.a. de Ligne), vicomte, chevalier, marquis of duc...

Het zomerseizoen loopt ten einde. Van 1 oktober af krijgen de toeristen vrije ingang in het cafe-restaurant Cercle du Phare. Professeur SUAVE en BULTINCK hernemen de lessen in de "Ecole Gratuite de Musique". Op de zeedijk worden materialen aangezeuld voor de bouw van een nieuw paviljoen met concessionaris VANDENABEELE.

1 jaar na het overlijden van koningin Louise Marie ontvangen 6 onderofficieren van de Oostendse burgerwacht een album met gravures, toegestuurd door het Hof. Het zijn Louis DEMOOR, Charles COPPIN, Jean FOL, Francois DERYCKER, Joachim BOUDELOOT en Constant PARAZYN die allen de stoffelijke resten hebben helpen dragen. Het jaar ervoor nog had de vorst na de rouwdienst 1.020 broden van 2 kilogram laten verspreiden onder de noodlijdenden. Maar dit jaar moet het Bureau voor Weldadigheid overgaan tot de toewijzing aan de minstbedeelden van 9.000 tarwebroden. Die worden echter pas in 1852 uitgedeeld.

HET 27E BATALJON TERRITORIALE WACHT VOOR LUCHTAFWEER TE OOSTENDE

door Gerard **VANDAMME**

Vrijwel elke Oostendenaar weet dat onze stad vòòr de oorlog '40-'45, de garnizoenstad was van het 3de Linieregiment, gekazerneerd in de "Generaal Mahieu-kazerne" (toenmalige naam).
Na de oorlog werd die kazerne ingenomen door de Zeemacht, en aldus algemeend bekend, zij het onder de nieuwe benaming "Bootsman Jonson" kazerne.
Veel minder is geweten dat deze kazerne - nog onder de oude naam - enkele jaren - vanaf 1954 - als basis diende voor het 27e Bataljon van de "Territoriale Wacht voor Luchtafweer" (afgekort T.W.L.).

Over de omstandigheden, die aanleiding gaven tot het oprichten van deze "legereenheid", wil ik eerst even uitweiden.
Naast de luchtafweereenheden in bezet Duitsland, waren er ook enkele in eigen land gevestigd. Deze waren gegroepeerd in de "Territoriale Luchtverdediging". De meest bekende eenheid hiervan in onze streek was het 41e Artilleriebataljon (aanvankelijk "Groep I" van het 41e Artillerie Regiment) dat de "Kolonel Rademakers-kazerne te Brugge betrok, vermoedelijk kort voor 1950 was opgericht, en in de loop van 1953 werd ontbonden.

Wegens de onrustige internationale toestand was de gewone dienstplicht van 12 maanden in de loop van 1950 verlengd tot 18 maanden vanaf de klas 1950, en tot 24 maanden vanaf de klas 51. Tevens werd de aanvang van de dienstplicht op 19- in plaats van op 20-jarige leeftijd ingesteld. Dit alles om zo vlug mogelijk over een groter effectief te kunnen beschikken.
Het was evenwel buiten de waard van de politieke partijen gerekend, die wat later aan opbod gingen doen om de dienstplicht te verminderen. Tengevolge daarvan werd de dienstplicht

achtereenvolgens tot 21, 18, 15 en tenslotte terug tot 12 maanden herleid.
Dit alles had als resultaat, dat het bezettingsleger over minder effectieven beschikte. Verschillende binnenlandse luchtafweereenheden werden daarom - soms onder andere naam - naar Duitsland overgeheveld.

Om de binnenlandse luchtverdediging op peil te houden, werden de "Territoriale Wacht voor Luchtafweer" opgericht, waarvan kernen voorzien waren in verschillende steden. Te Brugge bestond reeds in 1952 een eenheid, bestaande uit een kader van een handvol officieren en onderofficieren. Men deed er beroep op vrijwilligers die op zaternamiddag dienst deden. In hoever die eenheid zich later heeft ontwikkeld is mij onbekend.

Te Oostende werden de zaken groots aangepakt. Hier was de oprichting voorzien van een heus luchtafweerbataljon : het 27e Bataljon Territoriale Wacht voor Luchtafweer !

Begin 1954 kregen een massa reservisten : officieren, onderofficieren, korporaals en soldaten uit Oostende en wijde omgeving, bericht van hun administratieve overplaatsing naar de nieuwe eenheid. Er werd hierbij geen rekening gehouden met de herkomst van de manschappen. Er waren er uit de infanterie, genie, artillerie, transmissie, pantsertroepen, zelfs enkele para's en M.P.'s.

De grote massa van de manschappen voor het nieuwe bataljon bestond evenwel uit vrijgestelden van aktieve legerdienst (wegens broederdienst, als kostwinner van gezin, enz...), die nooit voorheen opgeroepen werden, en niet het minst benul hadden van al wat leger betreft. Velen kwamen uit kleine buitengemeenten en de naam "boerensoldaten" was voor hen niet uit de lucht gegrepen. Ze waren meestal ook al niet meer van de jongsten. Deze kategorie mannen zouden betiteld worden als "wachters". Het "vast kader", zoals later bleek, bestond naast de korpsbevelhebber Majoor DELANGHE, en de S1, luitenant (later kapitein) MYAUX, uit een handvol beroepsonderofficieren en brigadiers (w.o. enkele Korea-veteranen). Er waren ook enkele officieren- en onderofficieren-miliciens, die er hun dienstplicht vervulden.
Met dit bont allegaartje moest dan maar een strijdbaar luchtafweerbataljon gevormd worden !

Uit het zakboekje, in 1954 uitgeveven door de "Dienst Informatie en Opvoeding bij de Krijgsmacht" onder de titel "Informatie voor de wederopgeroepen G.T.A." (1) putte ik volgende gegevens aangaande de dienstregeling.

In afwijking van de geldende reglementering betreffende de wederoproepingen van militairen met onbepaald verlof (n.b. zij die reeds hun militaire diensttermijn volbracht hebben) worden de wederoproepingen bij de T.W.L. als volgt bepaald :

1. Instruktieperiode van 4 zittingen (sic) van elk 2 uur per maand gedurende 8 maanden. (In praktijk werden het 2 zittingen van elk 4 uur per maand).

2. Trainingsperiode van 10 zittingen van elk 2 uur per jaar gedurende de ganse duur van de dienst bij de G.T.A. tot de

ouderdom van 45 jaar. (In praktijk 5 zittingen van 4 uur per jaar).

3. Gezamelijke oefeningen van 6 dagen de eerste 2 jaren, daarna van 6 dagen om de 2 jaar.

Voor de "gelukkigen" die reeds hun 18 of 21 maanden geklopt hadden, was dit voorwaar geen prettig vooruitzicht !

Betreffende de dagsoldij voor de wederoproepingen, vermeld voornoemd boekje volgende bedragen :

Onderluitenant	70 fr.
Adjudant	50 fr.
1e sergeant-majoor (2)	40 fr.
1e sergeant (2)	35 fr.
Sergeant (2)	30 fr.
Korporaal (2)	25 fr.
Soldaat	20 fr.

Deze bedragen werden uitbetaald per volle dag tijdens de zesdaagse oproepingen. Voor de zittingen van 2 uur werden dezelfde bedragen uitbetaald.
Praktisch kwam dit hierop neer, dat men voor 1 zitting van 4 uur het dubbele kreeg van hetgeen men voor een volle dag opraapte.
De "wachters" kregen de formidabele dagsoldij van 10 fr. en 20 fr voor een "zitting" van 4 uur !

Hoe heeft het bataljon nu geschiedenis gemaakt ?

Halfweg 1954 werden alle reserve-officieren en reserve-onderofficieren (de gewone artilleristen uitgezonderd) voor een snelcursus tot omscholing als luchtafweerartillerist naar de school van Lombardsijde opgeroepen. Eens zover kon de opleiding en oefeningen voor het ganse bataljon, aangevat worden.
Voor het eerste werkjaar stonden 16 zaterdagnamiddagen van 4 uur op het programma (vrijwel om de 14 dagen) !
Bij de 1e algemene oproeping werden de manschappen van alle graden, van hoog tot laag, ingedeeld per batterij, peloton, sectie, stukbedieningsploeg, en allerlei speciale functies. Iedereen moest voortaan aantreden (officieren uitgezonderd) in een khaki overall, met blauw-rode armband met eventuele graadstrepen, en met de donderblauwe artilleriemuts op het hoofd.
De luchtafweerwapens waarover het bataljon beschikte waren de 40 mm Bofors kanonnen (ook dienstbaar als antitankgeschut) en de punt 50-vierloops zware mitrailleurs. Als oefenterrein stond een deel van de kazernekoer ter beschikking. Maar meestal gebeurden de oefeningen op het plein links van de kazerne, bij de ingang van de velodroom, en ook soms op de toen braakliggende gronden tussen de vuurtoren en het militair hospitaal, waar schutterskuilen en artillerieschietstellingen gegraven werden. De burelen en magazijnen van het bataljon waren gevestigd in de kazernegebouwen langsheen de Lijndraaiersstraat.

In oktober 1954 werd het bataljon reeds rijp genoeg bevonden voor een zesdaagse algemene oefening. De eerste 3 dagen bleef men te Oostende, waar onderofficieren en manschappen zich voor 's nachts mochten ter ruste leggen met een strozak, op de vettige betonvloer van een leeggemaakte garage. Het geschut en de kamions stonden dan buiten op de oefenterreinen. Voor de volgende 3 dagen trok men met

man en macht naar het militair vliegveld te Koksijde. Daar werden rondom stellingen gegraven voor het geschut.

In onze "put" mochten wij 3 dagen, van de morgen tot de avond "genieten" van de frisse open lucht, en de bijna onophoudende regen, beslijkt tot aan de knieën en alleen beschut door ons persoonlijk tentzeiltje. Om de beurt zaten we soms even op het kanon onder het dekzeil. 's Nachts konden we "slapen", met een 60 man opeengklast op een bijna doorzakkende opperzolder van een kalverstal, in een nabij gelegen hofstede. Reeds na de 1e nacht leek het daar uitgespreide stro op een mesthoop, als gevolg van onze druipnatte uitrusting en modderschoenen. We hebben er ons een idee kunnen vormen van wat onze piotten aan de Ijzer in '14-'18 hebben afgezien ! Gelukkig, voor ons was het maar voor drie dagen en het was géén oorlog ' Mijn respekt voor de mannen van '14-'18 is daar echter oneindig gegroeid !

Toen we na zes dagen thuis kwamen, stonken wij een uur in de wind. Ik heb bijna 2 uur in 't bad gezeten, in een warm sopje, om de mestgeur weg te krijgen !

De oefenzaterdagen volgden elkaar op, ook in het jaar 1955. Van 2 tot 7 mei trok gans het bataljon naar Lombardsijde voor een schietperiode. Onze kolonne trok overal grote publieke belangstelling, en onwillekeurig voelden wij onz zowaar een beetje "verdedigers van onze haardsteden" (zoals het in 't boekje stond). In het kamp van Lombardsijde waren we gelegerd in tenten. We kregen ditmaal geen regen, wel veel zon en harde wind. Op de schietstand knarste het zand in het mechanisme van ons geschut. Onze gezichten stonden rood van de zonnebrand en het schurende zand, en na enkele dagen gingen de vellen aan ons voorhoofd en neus. We hebben in die dagen bijna evenveel zand als eten geslikt, want het eten werd onder open tenten klaargemaakt en uitgedeeld.

Maar vooral dient vermeld dat bij een der eerste schietbeurten, wij de "zak" aan flarden wisten te schieten. De opperbevelhebber van de Territoriale Luchtafweer, ene Kolonel PIERS DE RAVESCHOOT, die versteven door de koude wind, op de schietstand stond te kijken, fleurde zichtbaar op, en kwam oversten en manschappen feliciteren voor dit prachtig resultaat, in zo korte tijd bereikt. Onwillekeurig heb ik er toen uitgeflapt dat het voorzeker zuiver toeval was, maar ik beet bijna mijn tong af, bij het zien de de gezichten van enkele officieren ! Eerlijk gezegd, bij mijn weten is het nooit uitgemaakt welk kanon eigenlijk de zak afgeschoten heeft ! Maar ons bataljon keerde naar de kazerne terug "met roem overladen". "Wij" konden "het" !

Ook in 1956 stonden nog 5 zaterdagoefeningen op het programma. De meeste brigadiers en soldaten van de eerste lichting, die reeds militaire dienstplicht vervuld hadden, waren intussen ontslagen en vervangen door wachters van nieuwe lichtingen.

Op 26 juni werden de wachtmeesters van de oudste klassen tot 1e wachtmeester bevorderd. Rond dezelfde periode werden ook onder de wachters een aantal brigadiers benoemd.

Op 15 oktober volgde een nieuwe zesdaagse schiet- en oefenperiode in het kamp van Lombardsijde. Dit maal werden we in een aantal kazerneblokken ondergebracht, en er kon ook gebruikt gemaakt

worden van een eetzaal voor de troep, en van een mess voor de onderofficieren en officieren.

Wegens het mistige weer werd er minder geschoten dan het vorig jaar, maar meer aan veldoefeningenn gedaan in de omgeving. Zo heb ik op 15 oktober met mijn sectie (1 kanon + 1 punt 50 vierloop) een halve dag lang de Uniebrug over de Ijzer (Mannekensvere - St. Joris) verdedigd. Een aangename taak, want geen vijand te zien. Op 16 oktober 's avonds had een variétéavond plaats met Jerome DEPOORTER en Rolande BATTY als vedetten.
De oefenweek was vlug voorbij en minder lastig dan de vorige. Het is dan ook de laatste geweest, die ik heb meegemaakt. Ik heb niet veel meer vernomen, over de verdere geschiedenis van mijn bataljon, tenzij de uitnodiging om beenstukken, overall, enz... in te leveren.

Wanneer het 27e Bataljon T.W.L. juist ontbonden werd, is me onbekend gebleven. Op datum van 8 november 1957 werden de reserve-onderofficieren administratief overgeplaatst naar het 3e Legerdepot - Reserve-onderofficieren - Kazerne 7/8 Berchem - Antwerpen. dit betekende voor mij het slot van de geschiedenis van het 27e Bataljon T.W.L.

Achteraf beschouwd is gans de onderneming een nutteloze en kostelijke bedoening gebleken. De manschappen konden "schieten" met de kanonnen en mitrailleurs. "Goed schieten" was wat anders ! Meermaals bleef men voortschieten, tot buiten de door rode vlaggen afgebakende sector, zodat projectielen soms boven land, of boven vissende vaartuigen ontploften. De piloten van vliegtuigen die de zak sleepten, weigerden op een bepaald moment nog op te stijgen omdat te lukraak geschoten werd. De manschappen kenden weinig of niets van het mechanisme en de werking van hun wapentuig, en sommige gegradueerden wisten er ook niet veel van. De echte doorwinterde artilleurs, die 18 of 21 maanden dienstervaring met het geschut hadden, waren te weinig in aantal, om de logge massa vlot op gang te krijgen. Bovendien was omzeggens niemand, het kader inbegrepen erg gemotiveerd. "We hebben al 18 (of 21) maanden onze nestel afgedraaid, en we mogen het nu weer doen, omdat de achterkomers maar 1 jaar meer kloppen" zo luidde het dikwijls (echter niet in zulke deftige termen gezegd !).

Van militaire tucht en orde was er bitter weinig tot stand te brengen. Majoor DELANGHE, de korpsoverste, heeft steeds met veel zin voor humor en veel geduld, gans het "jannetjesnest" trachten in rechte banen te leiden. HIj was de geknipte man voor deze moeilijke opdracht.
Ik vermeld hier een feitje dat hem tekende : In de stad ontmoette hij een paar wachters, die hem achteloos voorbij liepen. Hij sprak hen aan met de woorden : "Zijt gij kwaad op me, dat ge mij niet groet ?" Stomme verbazing bij de mannen, en een dom lachje, en daar bleef het bij !

Ook volgende anekdoten geven een idee, van hoe het er soms aan toe ging.

- Tijdens de "maneuvers" te Koksijde, had ik wachter X (om geen namen te noemen) als schildwacht op zekere afstand van de gegraven schietstellingen uitgezet, met als opdracht "pas-" en "naderwoord" te vragen aan al wie onze richting uitkwam. De man was immers zodanig onhandig (ofwel veinsde hij dit ?) dat hij dicht bij het

kanon een gevaar voor zichzelf en zijn makkers betekende. Plots kwam de jeep met de commandant opdagen. De schildwacht zag het ook en kwam (uit schrik ?) vierklauwens naar de schietstelling gestoven. Voor ik hem de reden hiervoor kon vragen, riep hij ons toe : "Ik moet p...n", sprong in de put, en begon waarempel, waar gans de ploeg bij stond, tegen het kanon te wateren ! Commandant L'ABBÉ, intussen ter plaatse aangekomen, bekeek ons allemaal nauwkeurig, maar stelde gelukkig geen vragen terzake !

Terloops : X was niet altijd onhandig. Dikwijls werd hij aan de kazernepoort, na de oefeningenn op zaternamiddag, opgewacht door een "snel" vrouwspersoon, waarmee hij gearmd, vrolijk wegstapte !

- Toen wij Koksijde verlieten kreeg ik opdracht onze "slaapstal" nog even te inspecteren. Half bedolven onder het stro vond ik : 4 geweren, 5 helmen en 3 ransels. Bij navraag bleek echter niemand iets vergeten te hebben ! Gemakshalve werd alles dan maar in het magazijn afgegeven. In een gewone legereenheid zou het zeker nogal gestoven hebben !

- Zich "convenabel" kleden bleek voor veel manschappen een moeilijke zaak. Getten ofte "beenstukken" droegen ze onderste boven of binnenste buiten. De muts opzetten "kenteken boven linkeroog en rechts schuin neergetrokken" (sic) bleek ook al een lastig geval. Ik heb er "eentje" meegemaakt die steeds weer opdaagde met de muts averechts, om reden dat zijn lief hem zó liever zag !

- Er is ooit een défilé gehouden - de datum is me ontsnapt - van de kazerne naar de grote markt. Daar stonden een viertal kanonnen opgesteld voor demonstratieoefeningenn. Langs de Kapellestraat stonden veel familieleden van de manschappen toe te kijken, wat er de aanleiding toe gaf, dat sommigen zo maar uit de gelederen stapten om een "goedendag" te zeggen. Bij de aankomst op de markt bleken er nogal wat mannen eenvoudig te zijn verdwenen !

Met dergelijke feiten hebben de "zaterdagsoldaten" zoals sommigen ze zijn blijven noemen, de geschiedenis van het bataljon opgefleurd !

Ik wil om te sluiten, nog een poging doen om enkele namen van personen, die het gebeuren hebben mee beleefd, op te noemen (vele heb ik nooit met naam gekend !).

- De korpscommandant Majoor DELANGHE : zou ooit als jong officier bij het 3e Linie gediend hebben, en was goed gekend in het Oostends sociaal verenigingsleven.

- De "officier S1" : luitenant (later kapitein) R. MYAUX, keurig officier, maar meestal franstalig.

- De 2e in bevel : reservekapitien-commandant A. NOLF, toen in dienst bij het stedelijk onderwijs.

- Batterijcommandant A-batterij : reservekapitein-commandant Ch. L'ABBÉ, toen diensthoofd bij de stedelijke Water-, Gas- en Electriciteitsdienst.

- Batterijcommandant : reservekapitein-commandant DE BRUYNE, toen in dienst bij het stedelijk onderwijs.

- Officier Bevoorrading (munitie) : reservekapitein-commandant BAELE, toen drogist op de A. Pieterslaan nabij Petit Paris.

- Aalmoezenier : E.H. Roger VANHOUTTE, toen leraar O.L.V.-College, later pastoor op de Conterdam.

- Opvoedingsofficier : reserveonderluitenant Alfons LARIDON, toen leraar, later schepenen volksvertegenwoordiger.

- Adjunct van. voorgaande. : O BALS, toen leraar ?, adminstrator bij S.E.O.

- Peletonscommandanten A-batterij : de reserveonderluitenanten POLLET (Torhout) en NEYTS (Knokke ?).

- Stukoverste mitr. .50 : reservewachtmeester Pierre RYS, toen stadsbediende, later afroeper in de vismijn.

- Manschappen A-batterij. Kanon 5 : ROETYNCK (brigadier), VERSTAPPEN, RYCKEMAN, LAFORCE, BAUWENS, VANDEVELDE, enz...

- Tenslotte G. VANDAMME, reserve-1ste wachtmeester, aanvankelijk stukoverste kanon 5, later sectieoverste (kanon + mitr. punt 50) in de A-batterij, die toen nooit dacht ooit dit verhaal op papier te zullen zetten, en 40 jaar na de feiten wel één en ander heeft vergeten, en derhalve onvolledig of onnauwkeurig is gebleven.

NOTA'S

(1) In strijd met de taalwetten , werd in de meeste dokumenten steeds de afkorting "G.T.A." (Garde Territoriale Anti-Aerienne) gebruikt in plaats van T.W.L.

(2) Bij de artillerie spreekt men respectievelijk van 1e opperwachtmeester, 1e wachtmeester, wachtmeester en brigadier, volgens de traditie van de vroegere bereden of bespannen legereenheden (het z.g. "paardevolk).

N.B. Teneinde dit stukje Oostendse militaire geschiedenis te kunnen vervolledigen, zijn alle eventuele bijkomende gegevens of rechtzettingen ten zeerste welkom.

TE KOOP

Oud drukwerk, foto's en clichés over Oostende, fakturen, enz. aan zeer gunstige prijzen.

Zich wenden : Drukkerij Omnia - Sint Sebastiaanstraat, 16 Oostende. Tel. : 059/70.13.08

MENSEN VAN BIJ ONS

OCTAAF DEFOOR 90 EN 75 JAAR INZET VOOR TONEEL EN TAALVAARDIGHEID

In Oostende is toneel en Octaaf DEFOOR een begrip. 75 jaar lang zette hij zich op lokaal, provinciaal en nationaal vlak in voor toneel en taalvaardigheid. Als waardering voor zijn inzet werd in 1985 het "Octaaf Defoor trofee" in het leven geroepen.

Octaaf DEFOOR is 90 jaar "jong" geworden en bij deze gelegenheid werd hij gehuldigd door het Oostendse stadsbestuur. De heer Kris LAMBERT, Schepen van Cultuur van onze stad, sprak de feestrede uit. Hij stelde ze ons ter beschikking voor publicatie in ons tijdschrift.

J.B. DREESEN

* * *

Wie negentig jaar is geworden kan een boeiend boek schrijven; er zijn zoveel anecdoten te vertellen over de vele fratsen uit de jeugdjaren, en er is de nostalgie naar wat de goede oude tijd wordt genoemd, er zijn de weeën en naweeën van twee wereldoorlogen, de crisis van de dertiger jaren, de eerste mens op de maan en noem maar op.

Wie zich daarbij nog vijfenzeventig jaar met alle macht en kracht voor taalvaardigheid en toneel heeft ingezet kan een bibliotheek vullen met krantenknipsels, beschouwingen en kritieken over toneelopvoeringen, vertolkingen, drama's en blijspelen, verslagen van woelige vergaderingen, bedelbrieven om sponsoring, in memoriam's om vrienden, toneelratten, die de aardse bühne gewisseld hebben voor het magische theater van de eeuwigheid, gedachtenissen aan vergane glorie of blijvende roem.

De jubilaris die wij vandaag vieren zal zeker veel beter dan ik het kan, over zijn toneelleven weten te vertellen. Ik durf zelfs te wedden dat wij uren lang aan zijn lippen zouden blijven hangen wanneer hij zijn levensverhaal zou bebiteren.

Grasduinend in wat wij het archief Octaaf Defoor durven te noemen, stellen wij vast dat de gevierde, net zoals zoveel anderen, die heel wat hebben gepresteerd voor Oostende, die hun beste krachten hebben ingezet (of inzetten) voor deze stad, in feite ook een "aangespoelde" is.

Hij werd geboren te Borgerhout op 16 oktober 1904 en "spoelde" een jaar later reeds aan in onze stad, hij studeerde handelswetenschappen aan het Koninklijk Atheneum, voelde zich aangetrokken tot het bankwezen, waar hij na een schitterende loopbaan met pensioen ging als "sous-directeur de la succursale d'Ostende de la Banque de Bruxelles", voorloper van wat nu de Bank Brussel Lambert is. Voor die naamverandering dragen de gevierde, evenmin als mijn vader zaliger, die een gelijkaardige carrière aan de "succursale de Bruges" van dezelfde bank doorliep, niet de minste verantwoordelijkheid.

In de twintiger jaren trad hij voor het eerst op bij "Hoop in de Toekomst" in het stuk "De stomme van Portici". Van meet af aan viel hij in de smaak van het publiek door zijn sober spel, zijn gepaste mimiek en omdat hij een "klok van een stem" had.

Midden de dertiger jaren legde "Hoop in de Toekomst" er het bijltje bij neer, samen met enkele andere spelers trad de gevierde nu op bij "Nut en Vermaak". Tijdens de oorlogsjaren werd de werking van de toneelmaatschappijen stilgelegd maar pas was de bevrijding daar of Octaaf Defoor kwam weer opdagen; met wat nog aan spelers overbleef werd "Nut en Vermaak" terug opgestart. De financiële leiding berustte - hoe kon het ook anders ? - bij onze jubilaris.

Ondertussen is het 1952 geworden en Octaaf Defoor tracht te vergeefs "Hoop in de Toekomst" terug tot leven te brengen. Na een onderhoud met Prof. Rikke SCHMITZ vatten beiden het plan op om het Conservatoriumtoneel dat reeds sinds 1936 bestond doch sinds de oorlog slechts sporadisch optrad, nieuw leven in te blazen.

Tijdens het seizoen 1952-53 zou Octaaf Defoor na het overlijden van zijn echtgenote niet meer optreden maar vanaf 1953 was hij een vaste waarde bij het Conservatoriumtoneel. Het waren de jaren waar de ouderen nu nog van spreken en naast de gevierde blijven de namen van de dames CANDAELE, Molle PINTELON, TRATSAERT, MONTMORENCY, Suzy DECLEER, de heren Frans ROELS, Fritz CONTENT, John HERMANS, ROUZERÉ en zoveel anderen nog steeds in de herinnering van de Oostendse toneelliefhebbers.

Bij dit alles vondt Octaaf Defoor nog de tijd om voorzitter te zijn van West-Vlaanderens Toneelverbond, penningmeester van het Koninklijk Nationaal Toneelverbond van België, secretaris-penningmeester van de V.Z.W. Prof. Rikke Schmitz-fonds, lid van de provinciale commissie voor toneel, lid van de raad van beheer van het interfederaal centrum Vlaams amateurstoneel België-Nederland, voorzitter van de Koninklijke Maatschappij van ex-onderofficieren van de Krijgsmacht en waarschijnlijk vergeten wij nog enkele andere functies.

In 1958 werd te Oostende naar aanleiding van het Oostends Theaterfestival voor Amateurtoneel een Octaaf Defoor trofee in het leven geroepen. Ieder jaar worden de toneelgezelschappen beoordeeld op hun waarde, decor, regie, individuele prestaties en dingen zij mee om het "Octaaf juweel" te winnen. Heeft Hollywood zijn "Oscars", Oostende heeft zijn "Octaafs".

Dat dit reuzenwerk door meerdere onderscheidingen werd beloond hoeft niet gezegd.

Ook vandaag de dag kan de jubilaris nog veel jongeren begeesteren en wil hij hen de liefde voor toneel, zuivere taal en levensstijl bijbrengen.

Wij blijven overtuigd dat wanner wij hem vandaag de vraag zouden stellen die kunstcriticus Hugo BRUTIN hem stelde in 1976 het antwoord hetzelfde zou zijn. Toen vroeg de journalist hem "wat hij graag zou willen dat in Oostende gebeurt". Het antwoord was : "dat Oostende met zijn 70.000 inwoners en zijn internationale faam, zo spoedig mogelijk opnieuw een volwaardige schouwburg moge bezitten. Het mag gerust een zijn als deze die voor enkele jaren de plaats

moest inruilen voor een torengebouw en die een van de beste schouwburgen was van het land. Dat men zich te Oostende wat meer zou gaan interesseren aan culturele activiteiten, zoals toneelvoorstellingen, concerten, zangkoren, enz" (einde citaat).

Geachte jubilaris,

De bewindsploeg die een nieuwe zes jaar durende bestuursperiode begint heeft in haar bestuursakkoord duidelijk gesteld dat er een nieuwe toneelzaal komt te Oostende, dit is meer dan een politiek akkoord, het is een belofte aan de Oostendse gemeenschap en belofte maakt schuld.

Ik wil eindigen met een woord van Bertold BRECHT, een woord dat precies voor U en Uw ganse toneelcarrière is geschreven : "We kunnen niets anders dan bewondering hebben voor de mensen van het theater die met zo'n zwakke afspiegeling van de werkelijkheid de gevoelens van hun publiek sterker beroeren dan de wereld dat doet".

Het is mij dan ook een groot genoegen U het bronzen stadsplaket te mogen overhandigen.

Eerlang verschijnt een dichtbundel in rijmen, over zee en duin, van de hand van Peter LANGDORP getiteld "Van Knokke tot De Panne".

Layout	R. LIEVENS
Illustratie	A. GHYS
Voorwoord	J.B. DREESEN
Drukwerk	GRAFISCH BEDRIJF LAMMAING
Uitgave	Een uiterst verzorgd bundel gedrukt op losse bladen voorzien van talrijke illustraties

Oplage beperkt tot 300 expl.
Prijs : 300 Fr.
Uitgifteprijs bij voorintekening 250 Fr over te schrijven op rekening 384-0071089-72 van E. BOOGAERTS, 77 Zeelaan 8400 Oostende.

Om kosten te drukken wordt het bundel niet opgestuurd maar zal ter gelegenheid van een receptie in het Heemmuseum De Plate, Feest- en Cultuurpaleis, Wapenplein, Oostende door de auteur persoonlijk overhandigd worden. Datum : zaterdag 7 oktober 1995 om 11 uur. Nadien kan het exemplaar afgehaald worden op bovenvermeld adres. Verzendingskosten bedragen ± 120 Fr.

Een doordacht geschenk !

HET 16DE EEUWSE OOSTENDE AAN DE OPPERVLAKTE

Algemeen overzicht van de Archeologische nood opgravingen op het mijnplein. December 1994.

Resten van de grondvesten van een gebouw.

Een van de vele waterputten.

Mooi zicht op een van de vier beerputten.

Het ledigen van een beerput.

Zelfs de leider van de ploeg, Marnix Pieters (rechts), werkt ijverig mee.

... en de zoveelste waterput van het «Nauw Straetkin».

Het ledigen van een waterput...

... want waterputten zijn ideale vindplaatsen.

Foto's: J.B. Dreesen

DE OOSTENDSE HAVEN IN 1777

door Jan **COOPMAN**

Archiefonderzoek gaat meestal gepaard met toevallige vondsten. Zo kwam bij een recent bezoek aan het Algemeen Rijksarchief Brussel, tijdens opzoekingswerken, een kaartje van de haven van Oostende in 1777 onder mijn ogen, waarvan ik uiteraard onmiddellijk een fotocopy liet maken.

Het is een op primitieve wijze getekend plannetje, waarschijnlijk van de hand van iemand van de loodsdiensten, dat echter waardevolle informatie bevat over de toegang van de haven van Oostende op datum van 20 juli 1777. Deze datum staat op de linkerkant van het blad. "De bankct soo onder naemen den 20 julie 1777".

Deze bank sloot als het ware de toegang tot de haven van het noordwesten af met diepten van 3 1/2 voet (1 m.). De aanlooproute was dan ook vanuit het zuidwesten. Het is tenandere uit die richting dat de loodsboot aan het DIEPEN of LODEN is. "De loostboat omt te diepen". De boot wordt geroeid door 4 mannen en gestuurd door een vijfde. De man die loodt doet dit met een lange stok, een SLAGGAARD.

De geloodde diepten zijn aangegeven op de kaart en variëren tussen 6 en 13 voet. "Het vaert waeter alles van laeght waeter", zegt de tekst. Het vaarwater is daarbij aangegeven door twee boeien : "de eeste boeye" dn "de tweede boeye".

Het "oosterhooft" , het "westerhooft", en de "eerste, 2de en 3de Cateye" zijn aangeduid. Vlak over de laagwaterlijn, zo te zien aan de golfbrekers, zijn twee mannen aan het "kruwen".

Eens binnen de haven is alle gevaar nog niet geweken. Rechts na het binnenvaren is er nog "de banckt in de haeven".

Het "klein strand", waarop een schip is gestrand wordt hier "in vijel podt haeven" genoemd. Hierdoor kor ik meteen de term "vuilpot haven" die ik reeds herhaaldelijk in notarisakten van die tijd genoteerd had, thuis brengen.

Ook aan de oostkant van de haven ligt "een gebleven scip".

Op de toenmalige zeedijk staat onze eerste vuurtoren, een vlaggemast met vlag waarop duidelijk de Oostenrijkse dubbele arend te herkennen is en een viertal kanonnen. Het huisje dient er waarschijnlijk voor de havenwacht.

Een viertal "haeryn sloepen" zijn juist de haven uitgelopen om de visserij te beoefenen. Een andere vissersloep loopt west uit. Een vrachtvaarder, met ZIJZWAARDEN, loopt oost uit.

De "craevete" is waarschijnlijk de loodskorvet die vanaf 1772 regelmatig dienst deed voor de haven van Oostende. Hij voert een vlag over de achtersteven wat zo'n schip altijd een officieel tintje geeft.

Op de zeedijk lopen een paar mannen met kapmantels, waarschijnlijk "kapucijnenpaters", twee garnizoensmilitairen (waarschijnlijk van

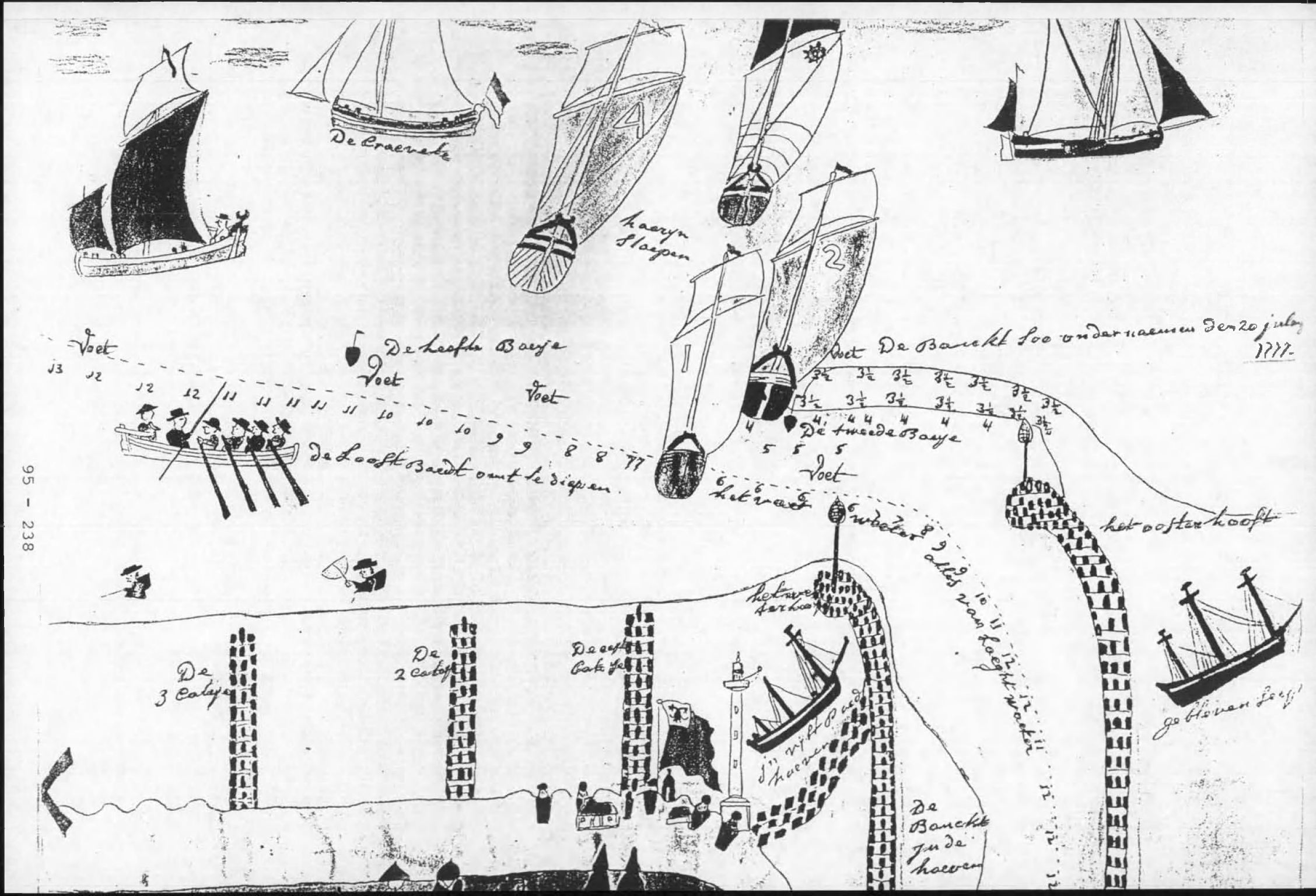
De Craeneke
haeryn Slaepen
1
2
4
De Boeckt soo ondernaemen Den 20 julij 1777.
Voet
De heeste Baeye
Voet
Voet
De Loosste Baedt omt te diepen
De tweede Baeye
Voet
het vast
het ooster hooft
De 3 Calye
De 2 calye
De eerste Calye
het inwendigh Cerbeen
De Boeckt in de haven
95 - 238

het regiment van Vierset), een groetende burger (of een stedelijke notabele) en een kat. Doordat er vertegenwoordigers van religie, militairen en een notabele op de zeedijk aanwezig waren verwachtte men waarschijnlijk het bezoek van een bijzonder schip. Uiterst links zijn dan ook nog twee wieken te zien van de molen op de zeedijk...

Zeer eigenaardig is dat al de personen een hoofddeksel op hebben. Het moet mode geweest zijn.

Tot daar deze merkwaardige tekening van onze haven in de tweede helft van de 18de eeuw.

Bron

ARA Brussel. Geheime Raad Oostenrijk. Carton 281 B.

TOPONYMIE VAN 'S HEERWOUTERMANSAMBACHT (XI) - 38ste BEGIN
De stede van Oostende - 1ste deel

door J.B. **DREESEN**

De archeologische (nood)opgravingen op het Mijnplein, tijdens de uitdieping voor een ondergrondse parking, hebben een stuk van het 16de eeuwse Oostende aan het licht gebracht. Dank zij een kleine, maar degelijke tentoonstelling, tijdens de zomermaanden ingericht door het Archeologisch Patrimonium, kon het grote plubliek een idee krijgen van wat er zoal aan de oppervlakte was gekomen. We zijn de heer Marnix PIETERS, leider van de opgravingen, dankbaar voor zijn initiatief terzake.

Over de opgravingen publiceren we, meegaande een fotobladzijde. We dachten het nuttig, bij deze gelegenheid ook even de toponymie van het Oostende uit die tijd naar voren te brengen.

De gegevens zijn gebaseerd op

- De Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht uit 1559.
- de beschrijving van het J. Van Deventerplan van Oostende uit 1562 ddoor V. FRIS (2).
- Het onovertroffen boek over Oostende van E. VLIETINCK (3).
- De kaart van het Brugse Vrije door POURBUS (4).

In de 18de jaargang van ons tijdschrift, blz. 89/230 t.e.m. 233 (5) gaven we de situering van enkele gebouwen en straten in het 16de eeuwse Oostende. We hernemen het toen gepubliceerde plan van Oostende met een aanpassing van de overdruk naar onze tijd toe.

Op het plan komen 2 soorten cijfers voor. De gewone cijfers van 1 t.e.m. 39 zijn die van het plan van V. FRIS. De omcirkelde cijfers van 1 t.e.m. 36 is een door mij ingevoerde nummering van de blokken in de stad, die door de landmeter van de Ommeloper TEERLINGEN worden genoemd. Het gewoon cijfertje 1 geeft de plaats van de Oude kerk van Oostende aan. Het omcirkelde cijfertje 1, daarentegen, geeft de meest noordwestelijke blok of teerling in de stad aan. Door middel van deze cijfers en de overdruk op de copy

van de Van Deventerkaart kunnen de toponiemen vrij goed gesitueerd worden in het hedendaagse Oostende.

Voor een reden die ons voorlopig ontsnapt werd de Stad Oostende in de Ommeloper van 1559 nog behandeld als het 38ste Begin van 's Heerwoutermansambacht en als zodanig beschreven. De aanhef hiervan luidt als volgt.

38ste Begin. De stede van Oostende.
"Beghinnende zuudtoost van den laetste voor(seide) p(er)chelen, oostwaert over den HAVENVLIET en zuudtwaert over den DEURBRECK, tusschen den HAVENVLIET jeghens den DYCKWECH ande zuudt(syde), den DYCK van de VRYE van Oostende daer de drie MEULENS opstaan ande noordt(syde), metten westhende ande HAVENVLIET, metten oosthende anden KEYNGAERT e(nde) es de NIEUWE STEDE van OOSTENDE met TZUIDTPOLDERKIN en OOSTSCHEPENDOM".

1. De OUDE KERK

Zou gebouwd zijn na 1071, door Robrecht DE FRIES, graaf van Vlaanderen, ter ere van Sint Pieter. Bij het bouwjaar mogen echter een paar vraagtekens geplaatst worden. Het is bijna niet denkbaar dat een kerk bijna 2 eeuwen zou bestaan hebben zonder een enkele vermelding in de archieven.

De oude kerk werd overstroomd door de zee op 23 november 1334, en terug onderwater gezet door de storm op 22 januari 1394. Het was een "MOULT NOTABLE" gebouw dat in 1579 afgebroken werd. De toren bleef echter staan tot tijdens het beleg van Oostende (1601-1604). Hij was gedeeltelijk vernield in 1601 en volledig opgeruimd in 1608-1609. De bakstenen werden gebruikt voor de heropbouw en de herstellingen van de Stad na het beleg.

2. De NIEUWE KERK

Gebouwd in 1438 ter ere van Sint Petrus en Paulus. Werd vernield op 14 juli 1489 en heropgebouwd en gewijdt op 29 juni 1498. In 1501 kreeg de kerk een kruis. Ze werd voor de helft vernield tijdens het beleg en terug heropgebouwd in 1605. Ze brandde af op 19 juli 1712 en heropgebouwd in 1717. Na merkwaardige restauraties in de 18de en de 19de eeuw brandde ze op 14 augustus 1896 weer af. Ze werd heropgebouwd tussen 1903 en 1907 volgens de plannen van architect L. DE LA CENSERIE. Het nieuwe kerkhof werd afgebakend omstreeks 1408.

3. De OUDE KAPEL van het KLOOSTER van de GRIJZE ZUSTERS

VLIETINCK gebruikt de benaming GRAUWE ZUSTERS.

4. De NIEUWE KAPEL van de GRIJZE ZUSTERS

Gewijd op 10 augustus 1537. Stond op de hoek van de Ooststraat op de plaats waar tot 1902 het Koninklijk Atheneum stond en waar daarna een gemeenteschool kwam (de huidige Albertschool).

Hier stond de STADSWAAG waarvan de Grijze Zusters de privilège hadden. (lees : over de inkomsten ervan beschikten).

5. Het KLOOSTER van de GRIJZE ZUSTERS

Stond oorspronkelijk op de hoek van de huidige Langestraat en de Vlaanderenstraat. In 1537 bevond het NIEUWE KLOOSTER van de GRIJZE ZUSTERS zich op de hoek van de Kerkstraat en de Ooststraat, dit is in TEERLING 30.

6. SCHEPENHUIS (Stadhuis in de tegenwoordige tijd)

Het eerste schepenhuis, in de oude stad, werd vernield in 1411 en in hetzelfde jaar herbouwd aan de oostkant van de NIEUWE MARKT. De gevel van dit schepenhuis was naar het zuiden, de markt, gericht instede van naar het noorden zoals het schepenhuis van na het beleg.

Vernield op 14 juli 1489, heropgebouwd in 1495 en vergroot in 1549. Met de grond gelijk gemaakt tijdens het beleg (1601-1604) werd het in 1629 heropgebouwd op de plaats waar nu het Feest- en Cultuurpaleis staat. Weer vernield in juni-juli 1706, tijdens het beleg van de Anglo-Bataven, werd het in 1710-1711 heropgebouwd naar de plannen van Broeder Augustijn Jan VRYEELS van Dendermonde. Het onderging grote veranderingen in de 19de eeuw. Werd vernield tijdens het bombardement van de meidagen 1940 en in de 50er-jaren heropgebouwd op de opgevulde gronden van het 3de stadsdok.

Vanaf 1432 hing er een klokje in het torentje van het Schepenhuis. De STADSHALLEN maakten deel uit van het SCHEPENHUIS.

7. De VIERBOETE

Wordt reeds vermeld in 1406, 40 jaar voor dat de eerste haven gegraven werd. Werd heropgebouwd in 1502, waarschijnlijk op de zelfde plaats, de bocht van de HAVENINGANG en de BINNENHAVEN.

7 bis. Het TAEYHUIS of het huis van de Haringtouwers

Stond in de nabijheid van de VIERBOETE en werd door de vissers gebruikt om hun netten te tanen (bewerken met stockholmse teer). Komt voor met naamaanduiding op de kaart van het VRIJE (4).

x. Het TOLHUIS

Bevond zich, naar alle waarschijnlijkheid, in de buurt van de havenkade. De juiste plaats is ons onbekend. Hier werden de twee soorten rechten op de in- en uitvarende schepen geïnd, het HAVENRECHT en het VUURBAAKRECHT.

y. Het MASTHUIS

Vernield in 1412, heropgebouwd in de Nieuwe Stad.

z. Het STEEN of GISELHUIS

Vernield, in de oude stad, in 1411. Heropgebouwd in de Nieuwe Stad op de Nieuwe Markt in 1522.

xx. TGERECHT

In de duinen oostelijk van de OOSTSLUIS.

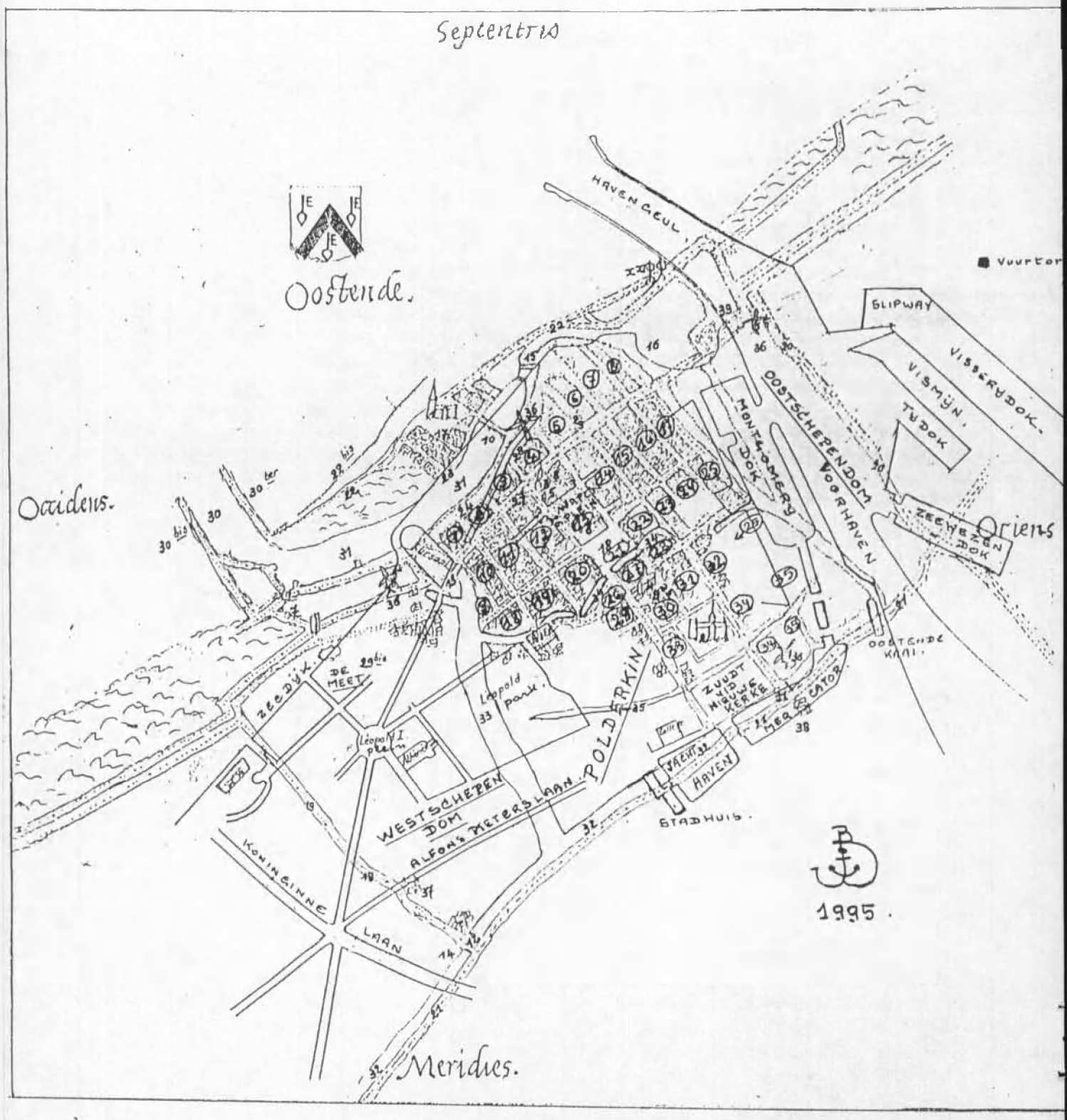
Septentrio
Oostende.
HAVEN GEUL
SLIPWAY
VISSERSDOK.
VISMIJN.
TIJDOK
MONTGOMERY DOK
OOSTSCHEPENDOM
VOORHAVEN
ZEEHEZEN DOK
Occidens.
Oriens
ZEEDIJK
DE MEET
Leopold Park.
POLDERKIN
ZUUDT NIEUWE KERKE
OOSTENDE KANAL.
WESTSCHEPEN DOM
ALFONS METERSLAAN
KONINGINNE LAAN
VISCH HAVEN
STADHUIS.
1995.
Meridies.

yy. VLEESCHHUUS

Stond, tot omstreeks 1580, op de COORNMARCT. De COORNMARCT kunnen we, voorlopig, niet situeren.

8. Het GASTHUUS van de GRIJZE ZUSTERS

Het eerste gasthuis van de Grijze Zusters bevond zich achter de HAVENDYCK, in de GASTHUUSTRATE, naast het klooster van de Grijze Zusters. Dit tot minstens 1429.

9. Het NIEUWE GASTHUUS van de GRIJZE ZUSTERS

Werd gebouwd op de hoek van de KERKSTRAAT en de huidige Ooststraat. Dit was in TEERLING 30. De Ommeloper vermeld... den teerlynck daer TGASTHUUS instaat... Het klooster vermeldt hij niet zoals ten andere het geval was voor andere kerkelijke gebouwen.

10. HAVENBRUG

Brug gebouwd op 5 bogen over de BINNENHAVEN. Verbond de oude en de nieuwe stad.

11. ZUUDTBRUG

Brug (HEULBRUG) ten zuiden van de nieuwe kerk die over het verlengde van de NIEUWE OOSTENDSE WATERWEG lag op de plaats waar volgens de Ommeloper... de strate van Oudenburg, van zuuden Oostende, in de stede kwam...

Het was een stenen brug die volgens V. FRIS in 1285 gemaakt werd en in 1443 herbouwd werd. Die eerste datum kan niet juist zijn want de NIEUWE OOSTENDSE WATERWEG werd eerst in 1443 gegraven.

12. SINT CATHARINABRUG

Brug (HEULBRUG) waarover de HEERWECH (later ook wel WESTKEINGAERTWEG genoemd) liep en die langs de HOGEN DYCKWEGH (ook wel ZUUDTDYCK genoemd) naar de kerk van Sint Catelyne-West leidde.

13. WESTSLUYS of WESTSPEY

De sluis die de BINNENHAVEN in verbinding stelde met de HAVENVLIET en verder met de NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG. De Westsluis diende ook om over laag water de havenmonding te spuien.

BRONNEN

1. R.A. Brugge. Fonds JONCKHEERE, nr. 1290.
   R.A. Brugge. Watering Blankenberge, nr. 517. Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht, 38ste Begin, 1559.
2. R.A. Brussel. Het plan van Oostende door J. VAN DEVENTER, 1562. Bespreking door V. FRIS, 1905.
3. VLIETINCK. Het oude Oostende. Oostende 1897. Hdfstuk 3.
4. Sted. Archief Brugge. Kaart van het Brugse Vrije door POURBUS, 1560.
5. J.B. DREESEN. Tijdschrift De Plate, 18de jg. nr. 10, blz. 230-233.

(vervolg volgend nummer)

AANKOPEN, SCHENKINGEN EN ANDERE OPNAMEN IN INVENTARIS 1994

** LANOYE.M.mvr.

0398/94 BUNDEL archief van de Drukkerij OMNIA.St Sebastiaanstraat 16.
a.Register Clients Omnia.21/10/49-15/6/55.
b.Register Clients Het Kustblad.10/1/49-8/3/51.
c.Register Echeancier Kustblad.1945-48.
d.Register Factures de sorties.24/4/45-21/10/49.
e.Dossier Euro-Marine.
f.Dossier Ostend News.
g.Loonstaten personeel.g1.1964.g2.1966.g3.1968.
h.Grand Livre.
i.Bundeltje facturen en correspondentie.

0419/94 KLEIN DRUKWERK.11 bundels met klein drukwerk v/d Drukkerij Omnia.
a.Bundel 1ste helft 1988.b.Bundel 2de helft 1988.
c.Bundel 1ste helft 1989.d.Bundel 2de helft 1989.
e.Bundel 1ste helft 1990.f.Bundel 2de helft 1990.
g.Bundel 1ste helft 1991.h.Bundel 2de helft 1991.
i.Bundel 1ste helft 1992.j.Bundel 2de helft 1992.
k.Bundel 1ste helft 1993.l.Bundel 2de helft 1993.

0424/94 FOTOCOPIES.a.Viering 12de Manitoba Dragoons.Zaterdag 14/7/1945 Oostende.2 blz.b.Huldiging Montgomery.3/4/1948.7 blz.
c.Beknopt historisch overzicht v/h Geheim Legerl blz.R.Lannoy Wees Canadezen de weg.Zeewacht 2/9/94.1 blz.

0425/94 BOEK.Robert LANOYE.Le Petit Belge que voici.ED.Erel 1989.233 blz.

0484/94 DRUKWRK allerhand.a.Publiciteit Caddy Tailors op karton ingewerkt
b.Lijst kandidaten Oostendse verkiezingen.24 november 1991.
c.Kalender en getijtafel Le Courrier du Littoral 1968ex+5PM.
d.Kalender 1967.Nat.Verbond Rijkswacht.1 ex.
e.Kalender 1968.Nat.Verbond Rijkswacht.1 ex+7 PM.
f.Kalender 1969.Nat.Verbond Rijkswacht.1 ex+5 PM.
g.Kalender 1965,1966 + 1968.Werkhuizen Callier.
h.14 kartons met namen van vishandelaars in Oostende en elders.

** LAUREYS.D.

0019/94 OVERDRUK uit het tijdschrift Rond de Poldertorens."De Reformatie te Sluis (1535-1576)" door dhr D.Laureys.8 blz.

0269/94 MANUSCRIPT.a.Handgeschreven menu de feestmaaltijd Verheffing tot Koninklijke v/d Gilde Sint Sebastiaan Oostende op 21/11/1921.
b.Verwittigingskaart bezoek vertegenwoordiger firma H.Leclercq Brussel op 8/4/1899.

** LAUWERS.

0322/94 NAAMSTEMPEL.Lauwers,fabricant,Ostende.1 6 cm.

** LEERMAN.V.

0318/94 ZEGELS IN AARDEWERK.Een serie zegels in gebakken en gekleurd aarde

werk.a.nr 13649.Stad Nieuwpoort(1472).b.nr584.Schippers van Brugge (1436).c.nr 19524.Stad Nieuwpoort(1514).d.nr 19494.Stad Nieuwpoort (1399).e.nr 18980.f.Stad Nieuwpoort.(1296).g.nr 6468.Stad Oostende (1504).h.nr 19255.Stad Oostende.(1335).i.nr 6466.Stad Oostende (1384).j.nr 1497.Stad Damme (1376).k.Baron des Cinq Ports(1240) l.nr 34.Stad Lammensvliet of Sluis(1293).m.nr 1502.Stad Damme zegel ter zake.(1483).n1+2.nr 19255.Stad Oostende (1335) 2 ex.
o.Leopold premier roi des Belges.
p.Leopold II roi des Belges.q1+2.Albert roi des Belges (2 ex).
r.Leopold III roi des Belges,Koning der Belgen.
s.Charles prince de Belgique,regent du royaume (tweetalig)
t.Baudouin roi des Belges (tweetalig).
u.Wapen van Belgie klein formaat.v.Wapen van Belgie grootformaat.
w.nr 3480 Keizer karel V (1531)
x.nr 7256.Louis XI,roi de France (1478).

** LIENART.J.C.

0340/94 KNOOP.Karton met 34 ronde knopen in koper voorzien van anker en gemerkt Marine Militair.O 1,5 cm.

0438/94 MILITAIRE KENTEKENS.a.1 schouderbadge Nr 10 COMMANDO.
b.Armbadge.Kenteken Commando tijdens WO2.
c.Armbadge.Kenteken Verbroedering Commando.

0441/94 FOTO.Foto zw 9x13 cm.J.C. Lienart in uniform nr 10 Commandos.

** LIETARD.E.

0226/94 BROCHURE.Biografie Oostendse veremerkten.Deel2.Din.Eigen uitgave.

0275/94 BROCHURE.Oostendse sosjeteiten en scholen volgens medailles. Din formaat.Eigen beheer.blzn zonder nummering.

0295/94 BROCHURE.Lijnvissersmaatschappijen te Oostende.Din-Form.10 blz. Eigen beheer.

0342/94 BROCHURE.Oostendse vereremerkten 1800-1980.Din-form.22 blz.Eigen beheer.

0359/94 BROCHURE.Geschiedenis Royal Yachtclub Oostende in Aandelen en Medailles.14 blz.Din-formaat.Eigen beheer.

** MAES.S.mvr.

0020/94 BROCHURE toeristische mbt Oostende.Data 15/10/1992.90 blz.

0206/94 AFFICHE OOSTENDE.Neen,geen Casino in zee.SOS Oostende.47,5x29,5cm

0415/94 FOTOKADER.3 moderne fotokaders.a1+2.58x26 cm.b.18x13 cm.

** MAJOR.A.

0037/94 DOKUMENT.3 dokumenten uit wereldoorlog 2 op naam van Alfons Major.
a.Vorlaufiger ausweis op naam 10/6/1940.
b.Ausweis voor gans Belgie op naam.15/9/1940.
c.Einreiserlaubnis op naam.15/1/1941.

** MALPERTUIS.
0104/94 AFFICHE OOSTENDE.Toneel.Theaterbende Dinska Bronska speelt George en, de kunst van het mislukken.14-15/1/94.Oostende.84x32cm.

** MASEMAN.mvr.
0387/94 FOTOCOPY van krantenreeks.Fotocopy van ONS MENGELWERK.HISTORIEK DER BOMBARDEMENTEN VAN OOSTENDE.13 blz.2 ex.Gemerkt a en b.

** MED.POL.KLI.OOSTENDE
0379/94 TEKSTEN in latijn dienstig voor een Eucharistieviering.
a.Drieluik in koperen kader met kruis.Gloria in exelsis Deo.Hoc est enim corpus meum.Credo in unum deum.
b.2 afzonderlijke kaders in koper .Initium Sancti Evangelii. Sacerdos infundit vinum etc.
c.Drieluik op karton met tekst gelijk aan a.
d.2 kaders op karton met tekst gelijk aan b.

** MEENS.P.mvr.
0494/94 SCHOOLMATERIAAL.9 metalen vormen in blik,didaktisch materiaal.
a.Vierhoekige balk.h 30 cm.b.Rechthoekige balk.h.30 cm.
c.Driehoekige balk.h 30 cm.d.Cilinder h 30 cm.e.Zeshoekige balk. h 30 cm.f.Schuine rechthoekige balk h 30 cm.g.Zeshoekige kegel h 30 cm.h.Driehoekige kegel.h 30 cm.i.Afgeknotte vierhoekige kegel.h 30 cm.

0495/94 SCHOOLMATERIAAL.6 houten vormen, didaktisch materiaal.
a.Cilinder.h 30 cm.b.Zeshoekige balk.h 30 cm.c.Driehoekige balk. h 30 cm.d.Scheefafgenkotte cilinder.h 30 cm.e.Driehoekige piramide.h 30 cm.f.Afgeknotte kegel.h 30 cm.

0496/94 SCHOOLMATERIAAL.4 drukstempels en een stempelkussen.
a.Belgie.In pvc.b.Skelet.In pvc.In doos.c.Spijsverteringstelsel. In pvc.In doos.d.Belgie.In hout.In houten doos.e.Stempelkussen Merk Melikan.

0497/94 SCHOOLMATERIAAL.6 educatieve posters.Allerhande.
a 1 tem 4.De man die U zoekt is misschien een vrouw.60x40.
4 verschillende onderwerpen.
b.Bega geen flater,wees zuinig met water.79 x 59,5 cm.
c.Oostende.Kaart van de bedrijven op het grondgebied.90x125.

0498/94 SCHOOLMATERIAAL.25 didaktische platen.Allerhande.
a.Hart en aderstelsel.M.De Keersgieter.Moreauxschool.1955.77x54.
b.Het menselijk zenuwstelsel.M.De Keersgieter.1954.110x55 cm.
c.Hart en ingewanden.M.De Keersgieter.1955.77x54,5 cm.
d.De mens.Spierstelsel.M.De Keersgieter.1954.115x54 cm.
e.Doopsel van Clovis.60 x88 cm.
f.De boerenkrijg.60 x88 cm.
g.De Vlaamse gemeenten in de Slag van de Gulden Sporen.60 x88 cm.
h.Intrede van Godfried van Bouillon in Jeruzalem.60 x 88 cm.
i.De beschaving ten tijde van Karel de Grote.60 x 88 cm.
j.De leijfeigenen in de omgeving van een versterkt kasteel.60x88.
k.De Mens.Zenuwstelsel.M.De Keersgieter.1955.75 x55 cm.
l.Naar de Vrede.60 x 88 cm.
n.Zelfopoffering 600 Franchimontezen.60 x88 cm.

o.Europa.Hoogteverschillen.Handgetekend.60 x86 cm.
p.De mens.Spierenstelsel.75 x130 cm.
q.De mens.Geraamte.75 x 130 cm.
r.De mens.Bloedsomloop.95 x 63 cm.
s.De onderwerping der Nerviers.60 x88 cm.
t.De mens.Geraamte,voorkant.84 x 187 cm.
u.Getallenfamilies.60 x 90 cm.
v.Het ridderleven in het Gravenkasteel te Gent.60 x 88 cm.
w.De mens.Geraamte,achterkant.84 x 187 cm.
x.De mens.Geraamte en spieren.100 x 140 cm.
y.m2,dm2,cm2.110 x 120 cm.

0499/94 SCHOOLMATERIAAL.26 wandkaarten gebruikt als didaktisch materiaal.
a.Klimaat Europa.110x96 cm.b.Great Britain and Ireland.88x116 cm.
c.Europese Gemeenschap.118x156cm.d.Westvlaanderennatuurkundig.
147x156 cm.e.Deltaplan.Tekening op papier.108x65 cm.
f.Stad Oostende.95x180cm.g.Oostende.156x130 cm.h.Belgie.Relief.
150x156 cm.i.Belgie.Rivieren.140x120cm.j.Belgie.Orohydrografisch.190x155 cm.k.Frankrijk A.210x210cm.l.Frankrijk B.210x210.
m.Duitsland-buurstaten.210x210cm.n.Nortseelander.210x210 cm.
o.Azie.210x210cm.p.Wereldkaart.160x118cm.q.Azie.Physische kaart.
170x220 cm.r.Landbouw in Belgie.155x155 cm.s.Wereldkaart staatkundig.180x180cm.t.Europa staatkundig.155x155cm.u.Belgie waterwegen 178x178cm.v.Westvlaanderen Staatkundig.123x123cm.
w.Europa.Blinde kaart.133x133cm.x.Europa.Grote rivieren.137x175.

** MIL.POL.KLI.OOSTENDE
0001/94 MAQUETTE van het Militair Hospitaal van Oostende.

0003/94 KAART.Administratieve planisfeer.183x117 cm.DOSSRAY ECKERS - projectie. 1/18.000.000.

0004/94 KAART.Administratief Belgie-Geografische streken van Belgie. 1/200.000.1/600.000.Uitgeven Dossray.Brussel.154x116 cm.

0005/94 FOTO ingekaderd.ZW.30x40 cm.ingek.54x64 cm.Inwijding kapel Militair Hospitaal op 24/10/1953.

0006/94 FOTO ingekaderd.ZW.30x40cm.Ingek.54x64 cm.Inwijding kapel Militair Hosptitaal op 24/10/53.

0007/94 FOTOCOPIE op karton achter plexi.Uittreksel uit Le Carillon 29/8/1913.Le nouvel hopital militaire.

0008/94 FOTOCOPIE op karton achter plexi.Uittreksel uit l'Echo d'Ostende 21/2/1925.L'Hopital militaire d'Ostende.

0009/94 FOTOCOPIE op karton achter plexi.Uittreksel uit Le Carillon aug 1938.L'Institut pour cure marine @ Ostende.

0010/94 OORKONDEN.11 oorkonden ivm het ontsteken van de Paaskaars in het Militair Instituut voor Zeekuur.
a.MCMXLIX 1949.b.MDCCCCL.1950.c.1954.d.1956.e.1955.f.1958.g.1960
h.MCMLIVI ? i.ontwerp.j.ontwerp.k.MCMLII 1952.

0011/94 LEZENAAR in smeedijzer met koperen blad.H 141,5 cm.Blad 34x44cm.

0012/94 BUREAUKAST in metaal met 2 schuifdeuren en twee sleutels.H 180,

B 119 en D 43 cm.

0013/94 SCHEEPSBEL in brons met klepel.H 60cm,met ophanghaak 90 cm. Benedendoormeter 60 cm.Opschrift.TRINITYHOUSE 1944.

0014/94 GEDENKPLAAT in blauwe steen.76x46 cm.Met ingekapte tekst: " Militair Instituut voor Zeekuur.Luitenant Geneesheer De Beer. Gesneuveld voor Belgie den 12 de juli 1918."

0015/94 GEDENKPLAAT in blauwe steen.98x60 cm.Tekst " Vocabar Trinity House enz. Latijnse tekst mbt het schenken van de scheepsklok. 24/10/1955.

0016/94 ALBUM.4 albums met foto's mbt feestelijkheden in het Militair Hospitaal Oostende.
a.FOTOALBUM.Allerlei feestelijkheden van 1981 tot 1984.
b.FOTOALBUM.Feest van de Gezondheidsdienst in het M.I.voor Zeekuur.Inwijding kapel 24/10/1953.
c.FOTOALBUM.Feest van de Gezondheidsdienst in het M.I.voor Zeekuur.Wijding v/h beeld van O.L.V. van 't Riemke.25/10/1954.

0017/94 FOTO.ZW.54x16 cm.Ingekaderd.De vlakte ter hoogte van het Militair Hospitaal aan de overzijde van de E.Moreauxlaan.Verfaillie 9/9/80

0041/94 KUSSEN.4 kussen met bordeauxkleurig bovendek.Gemerkt a,b,c en d.

0042/94 UNIFORM.2 kakizomerhemden en 1 kakishort.Gemerkt a,b en c.

0043/94 PYAMA.Pyamavest-en broek,gestreept,zoals gebruikt i/h MIL.HOSP.

0044/94 SHORT.Witte short,muts en mondstuk zoals gebruikt i/h MIL.HOSP.

0045/94 SCHORT.Grijze schort zoals gebruikt door personeel MIL.HOSP.

0046/94 WAPENSCHILD van het Miltair Hospitaal Oostende.Geschilderd op plakhout.Zeemaarmin,slang,krans en eikentak.H 80x B 65 cm.

0047/94 FOTO.Ingekaderde familiefoto met vader,moeder,zoon en dochter. Zoon in kaki-uniform als korporaal.50x43 cm.

0048/94 WAARSCHUWINGSBORD.Met tekst "Verboden ingang of men schiet".60x40

0049/94 TEKST op karton. " 1745 ".Ivm Gasthuis te Oostende.30,5x45 cm.

0050/94 TEKST op karton.40,5x26,5 cm.Tekst " Usage du vin de Bordeaux dans les Hopitaux Militair".13/3/1854.

0051/94 TEKST op karton.Tekst"Remplacement du porto par du malaga blanc" 20/11/1896.

0052/94 TEKST op karton." l'Hopital Militair"uit Feuille d'Ostende. 17/10/1892.

0054/94 TEKST op karton.Text" Pourniture des medicaments ".16/7/1883.

0055/94 TEKST op karton."Au quartier du Phare "Le carillon 1-2/10/1904.

0056/94 TEKST op karton." Over het begraven van de lijken van de Duitse soldaten.

0058/94 SIERTEGEL met zeefdruk.Wapenschild Oostende Miltair Hospitaal.
20x15 cm.

0059/94 WAPENSCHILD.Glas op hout.Oostende.Miltair Hospitaal.18x15 cm.

0060/94 SIERTEGEL in zeefdruk.Wapenschild Oostende Miltair Hospitaal.
11x11 cm.

0061/94 WAPENSCHILD.a.Plaaster op hout.Oostende Miltair Hospitaal.18,5x14,5
b.Plaaster op hout.Oostende Miltair Hospitaal.33x25,5 cm.
Gemerkt a en b.

0062/94 VLAG van de Europese Gemeenschap in nylon.1,5x2 m.

0063/94 VLAG van de provincie Westvlaanderen,in nylon.140x140 cm.

0064/94 VLAG.2 vlaggen van de Vlaamse Gemeenschap.a.in vlaggedoek 190x
135 cm.b.in nylon.150x200 cm.Gemerkt a en b.

0065/94 VLAG.3 Belgische nationale vlaggen.a.in vlaggedoek 140x195 cm.
b.in vlaggedoek 145x175 cm.c.in vlaggedoek 140x195 cm.

0066/94 VLAG.2 vlaggen van Oostende,in nylon,130x200 cm.2 ex gemerkt a+b.

0067/94 FOTO .Gekleurd.30,5x44,5 cm.Groep personeel Mil.Hosp.Oostende.

0068/94 STOEL in hout.Gewoon model met tekening in zitvlak.

0069/94 KIST.3 houten kisten zonder deksel voor berging bierglazen.43x43x
20 cm.

0070/94 VIDEOCASETTE.Tentoonstelling 1988 en Congres 1989 in het Miltair
Hospitaal van Oostende.

0071/94 GASTENBOEK van het Mil Hosp.Oostende.Begonnen 4/9/1968.Laatste
inschrijving 19/3/1982.

0072/94 FOTO.Een reeks kleurenfoto's mbt Stnt Niklaasfeesten en andere.
a.45 foto's Sinterklaasfeest z.j.b.12 foto's Sinterklaasfeest
8/12/90.c.6 foto's personeel.d.2 foto's interieur Mil.Hosp.
Alles in een (clich()doos.Genummerd aan buitenkant.

0074/94 FOTO.26 ingekaderde fotos,zw,29x22 cm van kommandanten van het
Militair Hospitaal Oostende.(1878 - 1993)
a.HOUTAVE.A.F. 1878-1879.
b.HOLLEVOET.G.G. 1883-1885.
c.BOUTFEU.T.M.L.G. 1885-1886.
d.GOFFIN.H.1879-1883 en 1886-1887.
e.DELAET.F.J.J.1888-1889.
f.DELELIENE.J.B.T.1898-1901.
g.DECHAMPS.C.N.J.1901-1904.
h.CLAUDOT.E.Z.1906-1914.
i.VANDERWAETER.G.1918-11819.
j.MARY.F.J.A.J.1919-1920.
k.CORBEY.V.1920-1931.
l.SERVAES.G. 1931-1937.
m.LEMMENS.A.PH.1937-1938.
n.ROELENS.A.C.FL.1938-1940.

o.DIERICKX.PH.1946.
p.THIELENS.M.1946-1947.
q.DEBEER.R.F.1947-1948.
r.VERLOOY.A.1948-1951.
s.SIMAR.F.1951.
t.JAUQUET.J.L.G.1951-1960.
u.LERUITTE.A.M.A.1961-1962.
v.VAN BELLE.W.1963-1968.
w.SOETENS.1968-1971.
x.VERHEYE.M.A.C.1971-1973.
y.DEGOLS.E.1973-1982.
z.VEECKMAN.J.1982-1990.

0075/94 FOTO.Ingekaderd.zw.41x31.Luitenant Geneesheer Karel De Beer.
Gesneuveld voor het Vaderland 12/7/1918.

0076/94 FOTO.Ingekaderd.Kleur.32x26 cm.6 zusters v/h Militair Hospitaal.
EE.ZZ.Wivina;Mauritia;Regina,Marie-Gera;Edmonda(ov);Leopoldine.
Foto genomen in 1991.

0077/94 FOTO.Ingekaderd.Kleur.32x26 cm.Hoofdgebouw Mil.Hosp.Oostende.1990

0078/94 HERDENKINGSPLAKET.In hout en metaal,gegraveerd.23x17 cm.
26 aug.1913-31 dec 1993.Oostende.

0079/94 WAPENSCHILD.Metaal op hout.19x14cm.Oostende.Militaire Polikliniek

0080/94 FOTO-ALBUM.a.Farde opgemaakt als foto-album.126 bladen met foto's.
Totaal 214 foto's.Diverse activiteiten en plechtigheden in het
Militair Hospitaal van Oostende tussen 1980 en 1993.
b.Farde opgemaakt als foto-album.106 bladen met foto's.Totaal 114
foto's.Diverse activiteiten en plechtigheden in het Militair
Hospitaal van Oostende tussen 1919 en 1969.

0081/94 WAPENSCHILD van het Mil.Hosp.Oostende,in draadwerk.zwart geschilderd
63x53 cm.

0087/94 FOTO.Drie vergrote foto's op vezelplaat mbt tot Oostende.
a.Kaart van het beleg van Oostende 1601-1604.Stormloop van
7 januari 1602.150 x172,5 cm.
b.Zicht voorstellende stadsdeel van Oostende met haven en schip
onder zeil op de voorgrond.18de eeuw.150x222 cm.
c.Zicht op stad Oostende en haveningang met binnenvarende zeil-
schepen.18de eeuw.150x222 cm.

0089/94 TOONKAST in hout voor de tentoonstelling van uniformen.320x200cm.

0090/94 RELIGIEUSE KLEDIJ.Stel religieuse kledij .
a.Kazuifel.Zwart en wit met paars-witte versiering.
b.Kazuifel.Zwart en wit met grote overmouwen.
c.Kazuifel.Zwart en wit met grote overmouwen.
d.Kazuifel.Groen en goud met groen-bruine versiering.
e.Kazuivel.Rood en goud met gele bladversiering.
f1.Stool.Zwart en zilver.
f2.Stool.Zwart en zilver.
f3.Stool.Zwart en goud.
f4.Stool.Zwart,goud en wit.
f5.Stool.Rood en goud.
f6.Stool.Groen en goud.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1995

- elke zaterdag

van 15 juni t/m 17 september (gesloten elke dinsdag)

- van 28 october t/m 05 november (gesloten 31 oktober en 01 november)

- van 23 december t/m 07 januari 1996 (gesloten 25 en 26 december, 01 en 02 januari)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET **UITVAARTKONTRAKT** IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS **UW WENSEN** EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIELE**
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS
J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG	24
NUMMER	10
MAAND	october 1995

IN DIT NUMMER

blz. 257 : **J.B. DREESEN** : Toponymie van 's Heerwoutermansambacht (XI) - 38ste Begin - De stede van Oostende - 2de deel.

blz. 263 : **R.TIMMERMANS** : Gedenkstenen en -platen (2).

blz. 264 : **Y. VAN HYFTE** : Oostends toneelleven : de landjuwelen.

blz. 266 : **J.P. FALISE** : De bouw van een koelruimte te Oostende.

blz. 267 : **G. VERMEERSCH** : Vondstmelding. Bouwwerf Velodroomstraat 13.

blz. 268 : **G. BILLIET** : Nog de twee Mariakerkse windmolens bij Petit Paris.

blz. 271 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (37).

blz. 276 : 5de lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1994.

OKTOBER - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten in de loop van de maand oktober.

A. OKTOBER I - ACTIVITEIT. WANDELVOORDRACHT

Wanneer : woensdag 14 oktober 1995 om 15 uur

Wat : DE HISTORISCHE ZEESLUIZEN VAN SLYKENS EN MOLENDORP, de plaats van het vroegere ZAAGMOLENDORP

Door wie : de heer Ferdinand **GEVAERT**, bestuurslid van De Plate

Waar : Afspraak (en parkeermogelijkheid) aan het IBISGEBOUW, Prinses Elisabethlaan, Bredene

Na de verzanding van het Zwin was Brugge niet meer verbonden met de zee door een bevaarbare waterweg en ging de economische voorspoed verloren. Op aandringen van Brugge werd de waterloop Ieperleet vanaf 1618 tussen Brugge en Plassendale uitgegraven en genormaliseerd voor zeeschepen. Te Plassendale werd een zeesluis gebouwd en verbonden met de havengeul van Oostende door een kanaal. Vanaf 1622 konden zeeschepen terug de havenkom van Brugge bereiken, doch nu via Oostende.

In 1669-1675 werd op het toenmalige grondgebied van Bredene een nieuwe zeesluis, de sassen van Slijkens, gebouwd ter vervanging van deze van Plassendale, even zuidelijk van de monding van de Gauwelozekreek. De sassen dienden niet alleen voor het schutten van zee- en binnenschepen doch ook voor de afwatering van de streek ten noorden en zuiden van Brugge.

In 1752 deden zich instortingen voor in de sassen waarbij deze onbruikbaar werden. In 1754-1758 werd een nieuw sluizenkompleks gebouwd stroomopwaars van de vernielde.

Door de bouw van de nieuwe haveninstallaties van Oostende in 1898-1914 en de nieuwe aansluiting op de vaart naar Brugge werden de sassen van Slijkens overbodig voor het schutten van vaartuigen. De afwateringsfunktie bleef echter bestaan. De bouw in 1932 van een vaste brug overheen de sassen maakte het gebruik van de sassen door schepen onmogelijk.

De sassen bestaan nu nog, doch de bouw van een nieuwe zeesluis zal deze getuigenis van de achttiende eeuwse kennis en toepassing van de burgerlijke waterbouwkunde doen verdwijnen. Het is vijf voor twaalf om de site van de vorige en de huidige sassen te bezoeken.

In 1752 werd de "Compagnie der Zaeg-Molens" opgericht met als doel de uitbating van een te bouwen zaagmolenpark in de nabijheid van de haven van Oostende. Vanaf 1752 werden 17 zaagmolens opgetrokken en in bedrijf genomen, het grootste molenpark van de Zuidelijke (Oostenrijkse) Nederlanden. In 1820 werd de Compagnie gelikwideerd.

We bezoeken de site van het voormalig zaagmolenpark "Molendorp" waar nu nog sporen zijn van de grootse onderneming.

OKTOBER II - AKTIVITEIT. AVONDVOORDRACHT

Op donderdag 26 oktober 1995 om 20u30

Onderwerp : DE LICHTE MUZIEK TE OOSTENDE IN DE NA-OORLOGSE PERIODE

De voordrachtgever : De heer Jo **DEENSEN**, "bezig manneke" in de journalistiek en de muziekwereld

Jo DEENSEN (69) werd begin 1946 uit de latijnse humaniora gehaald om stante pede in dienst te gaan als journalist bij het toen verschijnende vakblad "Zeevisserij". Hij was er terzelvertijd de enige redacteur-hoofdredacteur-uitgever van en werd in enkele maanden tijd beschouwd als specialist in aangelegenheden van zeevisserij en zeevaart. Dat opende voor hem de deur tot de toenmalige BRNO, die later NIR werd, om zeevaartkronieken en montages te verzorgen voor de nationale en Westvlaamse radio. Tot aan zijn brugpensioen is hij voor de radio blijven werken als reporter voor het kustgebied. Intussen was hij door "De Zeewacht" aangeworven als redacteur en klom zo op tot hoofdredacteur (begin zeventigerjaren).

Eigenlijk heeft hij altijd een "dubbele persoonlijkheid "gehad want, naast zijn journalistieke loopbaan, heeft hij zich steeds ingelaten met muziek. Hij ontdekte en vormde verschillende artiesten waaronder Will TURA en Pete MONTI, stichtte een theaterbureau, werkte met verschillende orkesten en showgroepen en verzorgde in de zeventigerjaren ook muziekprogramma's voor BRT-Westvlaanderen ("Tussen twaalf en twee", "De Liereman", "Liedjes met zin", e.a). Hij stichtte ook het "Vlaamse Audiofonds" waar hij vijf jaar voor werkte en CD-producties realiseerde. Hij had immers reeds veel jaren eerder tal van platenproducties op zijn naam gezet. Hij schreef ook honderden liedjesteksten voor allerhande Vlaamse vedetten, waarvan vele op plaat of CD verschenen. Hij schreef ook de meeste Oostendse liedjes voor de succesvolle folklore-LP's "Hier spreekt men Oostends" en produceerde deze platen in samenwerking met Al VAN DAM.

In 1981 was hij ook "pionier" van de toen nog illegale Vrije Radio en werkte achtereenvolgens voor "Radio Carolientje", "Galaxy", "Noordzee" en de laatste vijf jaar voor de familieradio "Radio 't Vissertje". Hierbij was zijn eerste bedoeling steeds : aandacht te geven aan Nederlandstalige zangvedetten, het bétere lied en het chanson en tevens te zorgen voor een zo professioneel mogelijke nieuwsdienst.

Sinds drie jaar werkt hij ook voor de NGO "Demos", waarvoor hij de eindredactie verzorgt van de tijdschriften "Samen op Weg", "Faire route ensemble" en promotie maakt voor de zowat honderd grote ontwikkelingsprojecten in de Derde Wereld.

Dat alles blijft nog steeds naast elkaar lopen, zodat het etiket "bezig manneke" nog steeds op hem toepasselijk lijkt. Zijn levensfilosofie is en blijft : "je blijft jong zolang je plannen maakt voor morgen !".

Tijdens de oorlog had de volksartiest BERTINO met zijn populaire Oostendse deuntjes heel wat vreugde gebracht, tijdens de donkere bezettingsjaren, in zijn café-chantant "Chez Prosper", op de Alfons Pieterslaan. Na de oorlog zette hij die traditie nog verder

en samen met die andere volksfiguur Irma WESTERLINCK, maakte hij zelfs enkele 78-toerenplaten.

In de vijftigerjaren nam de nieuwe generatie over : de tijd van "Freddy's Dansorkest" met zangers als Ronny BERGS, Gus ENDO, de piepjonge Will TURA, Pete MONTI... De grote thema's van de winterbals in "'t Wit Paard".. De shows.. De live-opnamen, met Oostendse zangers en publiek, van de reeks LP's "Hier spreekt men Oostends"... De brand van "'t Wit Paard"... De Oostendse muzikale uitstraling naar het binnenland toe... Een platenstudio in de Oostendse Spoorwegstraat... Een Oostends theaterbureau... De tijd van Freddy FEYS, Lucy MONTI, Zwarte Pier, "De Lachzaaiers", Bert GEVAERT... De generatiekloof tussen de jonge muzikale garde en de oudere muzikantengeneratie en hun syndikaat... De trouwpartij van Sheena SCOTT te Oostende en de nieuwe amusementstempel "Flemish Inn"... De "Oostendse revues" die het een kwarteeuw volhielden... De plaatjes van Pette Sjieke.

De cruises omheen de wereld van Pete MONTI en later ook van Sheena SCOTT... De Oostendse optredens voor alle groten der aarde... Strijd en débacle van de campagnes voor het Nederlandstalige en ook Oostendse lied op de staatsradio... De dood van Lucy MONTI... De opkomst van haar zingende nicht Lucy LOES... Stichting en verval van "Het Vlaams Audiofonds"... een Cd-uitgeverij die het volksbewuste lied maar ook alle artiesten van eigen bodem een professionele kans wou bieden : dat lukte vijf jaar lang... Een reeks succesvolle CS's zijn nagebleven.

In de tijd van de house-muziek is er wél behoefte aan het volkse Oostendse lied maar er duiken geen nieuwe namen op. Pete MONTI en Sheena SCOTT zijn bewust gestopt met hun wereldcruises en dat bracht JO DEENSEN opnieuw in de platenstudio om met Pete MONTI een Engelstalige CD te maken. Aanleiding voor een geplande come-back waaraan had gewerkt wordt. En als hij maar enigszins de kans heeft voor eigen publiek, zingt Pete zijn lijflied : "Oostende kan ik noois vergeten"...

Aan wat voorafgaat kunt U meteen merken dat dit een avond is die U niet moogt missen. Bijzonder omdat het gebracht wordt door een merkwaardig man die reeds jaren aan de hartslag van de Oostendse muziek ligt. Jo DEENSEN luistert zijn voordracht op met meestal onuitgegeven of weinig bekende opnamen die U zeker zullen boeien.

Zoals steeds is de toegang kosteloos en vrij voor iedereen. Men zegge het voort.

J.B. **DREESEN**

TOPONYMIE VAN 'S HEERWOUTERMANSAMBACHT (XI) - 38ste BEGIN
De stede van Oostende - 2de deel

door J.B. **DREESEN**

14. ZUUDTSPEYE

Sluis die de NIEUWE OOSTENSCHE WATERWEG ter hoogte van de HEERWEG afsloot.

15. OOSTSLUIS. ook BLAUWE SLUIS. SLUIS MET HET BLAUWE TORREKEN of NOORDSLUYS genoemd

De Oostsluis bediende het ZAS en diende als spuisluis om de diepte van de BINNENHAVEN op peil te Houden.

16. T'ZAS

Spuikom achter de Oostsluis, iets kleiner dan een hectare. Achteraan in het ZAS stonden twee DOORLATEN in verbinding met de twee armen van de STADSVLIET die het OOSTSCHEPENDOM in verbinding stelde met het WESTSCHEPENDOM.

17. De OUDE MARCT

Aan de voet van de OUDE KERK. Hier rond lagen, naar alle waarschijnlijkheid, de openbare gebouwen van het Oude Oostende.

18. De NIEUWE MARCT of ZUUDTMARCT

De nieuwe MARCT werd afgelijnd in 1401 en vanaf 1411 op de noordkant begrensd door het SCHEPENHUIS. Die markt lag niet op de plaats van het huidige Wapenplein, maar in de blok die gevormd werd door de huidige Kapellestraat, Kerkstraat, Witte Nonnenstraat en een lijn ongeveer halverwege Witte Nonnenstraat en Ooststraat.

Na het beleg werd het Marktplein verplaatst naar de noordkant van het vernielde SCHEPENHUIS waar het dan is gebleven.

In oude teksten is er soms sprake van de COORENMARCT en GROENEMARCT maar tot nog toe hebben we ze nog niet kunnen situeren.

19. De HEERWEG of HEERBAAN. Later soms Westkeignaertweg genoemd

Weg die, aan de westkant van de stad, van de (ZEE)DIJK naar de ZUIDTSPEYE liep. Hij vormde de westelijke grens van het WESTSCHEPENDOM.

20. KEIGNAERTWEG. In de Ommeloper de KEIGNAERT genoemd

Weg die, aan de oostkant van de stad, van de (ZEE)DIJK naar Zandvoorde en Oudenburg liep. HIj vormde de oostelijke grens van het OOSTSCHEPENDOM.

21. Den HOGEN DIJKWEG of DIJKWEG. Soms de ZUIDWEG genoemd

Hij was HOOG omdat hij boven op de ZUIDDIJK lag. Hij voerde enerzijds naar Sinte Katelijne-West en anderszijds naar Bredene.

22. De NOORDDIJK

De dijk die de oude stad tegen het geweld van de zee moest beschermen. Nog voor de NOORDDIJK lag het LANGE HOOFD (22 bis) gevormd door palen en golfbrekers die het geweld van de golven moest opvangen.

23. De ZUIDZEEDIJK of GROENDE DIJK

De dijk die de noordkaai vormde van de BINNENHAVEN. Plaatsen als het ZAND, de VERLOREN COST en de MARTSTRATE die vermeld staan in betrekking met de Oude stad kunnen we niet situeren. De ZANDHILLE, komt herhaaldelijk voor in de beschrijvingen van het beleg, was de hoogste duin van het schiereiland en lag voor het Kursaal.

24. De HAVENDIJK

De dijk die de zuidkaai vormde van de BINNENHAVEN. Het was in feite een stuk van de DIJK die door het VRIJE in 1390 werd aangelegd. Het was op deze dijk dat de WEST-, MIDDEL- en OOSTMOLEN stonden.

25. De KERKSTRATE oorspronkelijk NIEUWE KERKSTRATE genoemd

Straat die in 1401 getrokken werd en die de naam kreeg bij de bouw van de nieuwe kerk in 1438. Het is de enige straat van Oostende die in vijf eeuwen niet van plaats veranderde.

26. De HOOGSTRATE

Straat getrokken in 1401. Komt ongeveer overeen met de huidige Kapellestraat en Vlaanderenstraat.

27. De LANGESTRATE

Komt min of meer overeen met de huidige Langestraat.

28. De KAAISTRATE

Waarschijnlijk de straat van de HAVENDIJK.

29. De straat die van de OOSTSLUIS naar de ZUIDBRUG leidt

V. FRIS vermoedde dat dit de Ooststraat was. De Ommeloper situeert echter de OOSTSTRATE tussen Teerling 7 en 8.

Andere straten die in de Ommeloper vermeld worden zijn :

- de WESTSTRATE lag oost van Teerlingen 2, 10 en 18 en west van Teerlingen 2, 11 en 19.
- het NIEUWE STRAETKIN lag tussen Teerling 6 en 7.
- het NAUWE STRAETKIN lag tussen Teerling 15 en 16. Dit NAUWE STRAETKIN is terug in de belangrijkheid gekomen door de uitgraving van het MIJNPLEIN. Het MIJNPLEIN omvatte in feite de 16de eeuwse Teerling 15 en 16 met het NAUWE STRAETKIN dat er

ongeveer midden doorliep als het noordelijke verlengstuk van de huidige St. Franciscusstraat.

Ook vermeldt de Ommeloper de OOSTPOORT, waaruit moet blijken dat Oostende reeds voor het beleg toch minstens een poort had. De vermelding komt voor in de beschrijving van 't ZAS die als volgt luidt : ...De stede van Oosthende opt zuudtende ande oostsyde daeran ende optzuudthende ande oostsyde van de voorsyde 1 lyne XL roeden landt metter zuudtsyde ande strate DIE VAN DE OOSTPOORTE oostwaert uitstreckt ende es TZAS vander haven van Oosthende. 1 gemet. LXXXII roeden...

29 bis. De MEET

Kwartier van het WESTSCHEPENDOM in de omgeving van het huidige Leopold I plein.

30. CANAEL VAN DE HAVEN

Gegraven bij octrooi van Filips de Goede, beeindigd 18 oktober 1446, had 15 à 16.000 gouden kronen gekost. Tijhaven, wat wil zeggen dat ze alleen toegankelijk was met hoog water.

Het WESTERHOOFD, 30 bis, was voorzien van een paal met ton voor het geven van loodsseinen. In 1544 werd ze herbouwd over een lengte van 30 voet en in 1563 18 roeden verlengd. Het OOSTERHOOFD, 30 ter, was waarschijnlijk, volgens het plan, iets langer dan het WESTERHOOFD.

31. De BINNENHAVEN

De BINNEHAVEN lag op de plaats van de vroegere LEET, een waterloop die voor 1446 noordelijk van de in 1390 aangelegde DIJK van het VRIJE lag. De LEET was vermoedelijk het overblijfsel van de TESTEREPKREEK die TESTEREP van het vasteland scheidde. De BINNENHAVEN was voorzien van kaaimuren die verschillende namen droegen zoals bv. de BIERKAAI die waarschijnlijk zijn naam aan de KAAISTRAAT gaf. In de omgeving van de BINNENHAVEN bevond zich de COOPINGHE of vismijn.

32. De NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG

De vaarweg die Oostende in verbinding stelt met de Ieperleet, de waterloop die van Ieper over Nieuwpoort naar Brugge liep. De OUDE WATERWEG werd in 1285 uitgediept in de bedding van het TERSTREEPVLIETKEN en lag noordelijker dan de NIEUWE OOSTENDSE WATERWEG die er in 1443 kwam. De NIEUWE OOSTENDSE WATERWEG liep vanaf Sinte Catelyne-West langs de HOGEN DIJKWEG - ook wel ZUIDDIJK genoemd - tot aan de ZUIDSPEYE waar hij via de HAVENVLIET en de WESTSLUIS de verbinding vormde tussen de BINNENHAVEN en het Hinterland.

Voorbij de ZUIDSPEYE bleef hij echter, ten zuiden van het nieuwe Oostende, in oostelijke richting doorlopen. Voorbij de stenen heulbrug, de ZUIDBRUG, draaide hij links af, splitste zich in twee om verbinding te maken met TZAS van Oostende. Vanaf de ZUIDSPEYE werd hij ook wel de HAVENVLIET genoemd. Dit gedeelte van de waterweg diende voor de waterontlasting van de achterliggende polders en de aanvoer van spuiwater voor de haven.

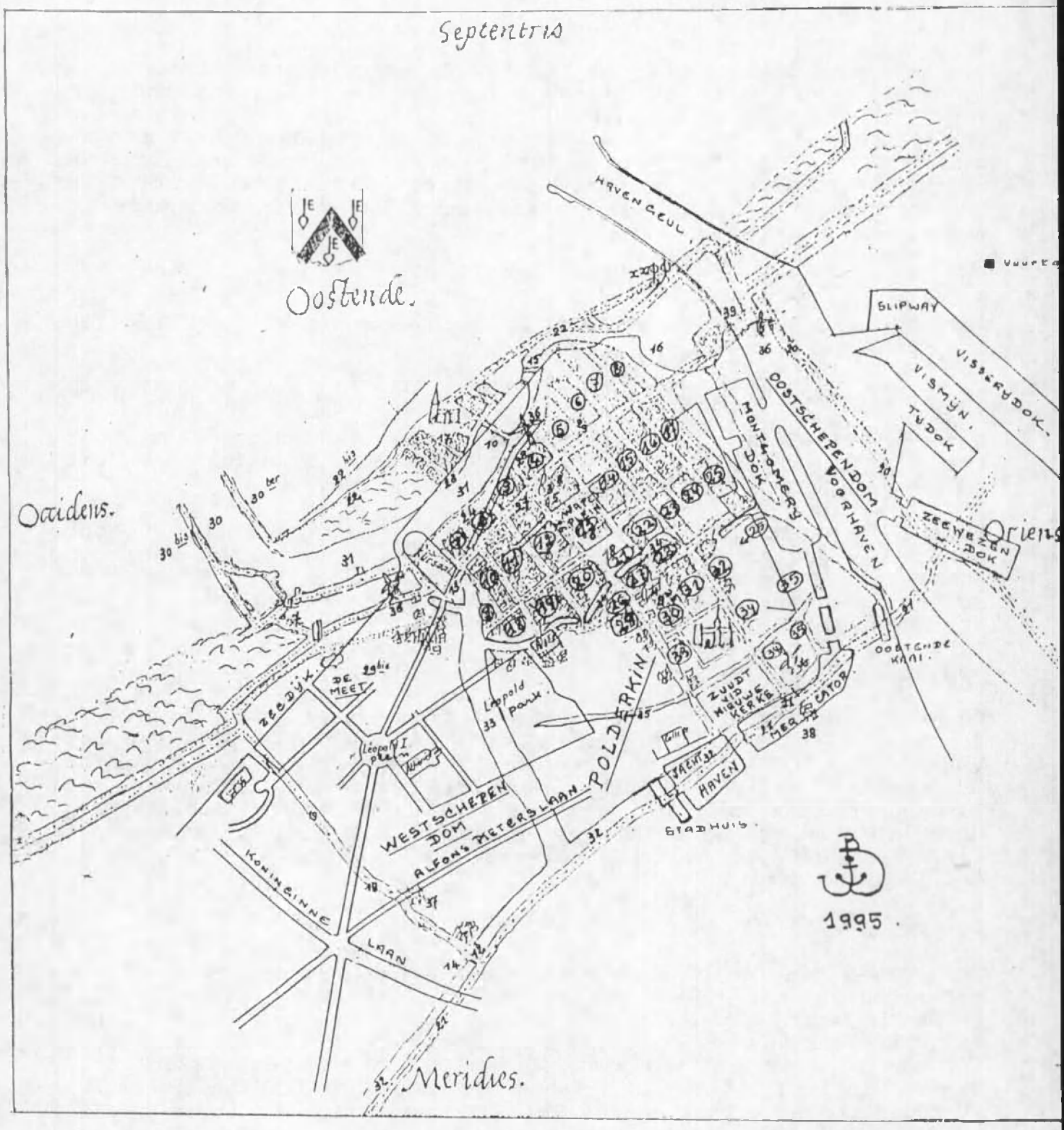
Septentrio
Oostende.
Occidens.
Meridies.
HAVEN GEUL
SLIPWAY
VISSERIJDOK.
VISMIJN.
TIJDOK
OOSTSCHEPENDOM
VOORHAVEN
MONTGOMERY DOK
ZEEWEZEN DOK
OOSTENDE KAAI.
ZUUDT WIJD MEUWE KERKE
LEOPOLD PARK
DE MEET
ZEEDIJK
POLDERKIN
WESTSCHEPEN DOM
ALFONS METERSLAAN
KONINGINNE LAAN
VAART
HAVEN
STADHUIS
1995

Na de vorming van de GEULE in 1584 kreeg de WATERGANG de naam SINT CATHARINAKREEK, waarvan het uiteinde momenteel wordt ingenomen door de Mercator jachthaven.

33. HAVENVLIET

Een brede waterloop die de BINNENHAVEN in verbinding stelde met de OOSTENDSE WATERGANG via de WESTSLUIS. De vijver in het Leopoldpark is een laatste overblijfsel van de HAVENVLIET. De naam werd ook soms gebruikt voor het deel van de watergang dat ten zuiden van de stad doorliep.

34. DEURBREC of STADSWATERLOOP

Gracht die de nieuwe stad doorsneed halverwege de huidige Ooststraat en Witte Nonnenstraat. Hierlangs werden de stadswateren naar de HAVENVLIET gevoerd. De inwoners mochten, mits betaling van een kleine som, van sommige delen van de DEURBREC gebruik maken.

35. MIDDELVEST

Gracht ter hoogte van de huidige Jozef II straat. Kreeg zijn water van de Watergang even voorbij de ZUIDBRUG.

De gesplitste waterlopen van de Watergang in het Oostschependom werden, in de Ommeloper, respectievelijk OOSTERSE VEST en WESTERSE VEST. Waarschijnlijk dienden ze niet alleen voor de bevoorrading van spuiwater voor de haven, maar vormden ze samen met de MIDDELVEST een primair verdedigingssysteem.

36. MOLENS

Op de havendijk stonden 3 molens : de WESTMOLEN (aan de noordwesthoek van Teerling 1), de MIDDELMOLEN (aan het noordeinde van Teerling 4) en de OOSTMOLEN (aan het noordoosteinde van Teerling 5). Ter hoogte van de KEINGAERTWEG stond de BUITEN KEURE molen en bij de ZUIDBRUG de ZUIDOOSTMOLEN. Er moet nog een molen gestaan hebben in Teerling 26 want de Ommeloper vermeldt...es tstick daer de MEULEN wijlent op staat... Wijlent is hier te lezen als niet meer in gebruik. Waarschijnlijk is dit de vroegere ZUIDMOLEN.

V. FRIS vermeldt maar twee molens op de Havendijk. Hij verwart de Oostmolen met de Buiten-keuremolen die hij niet vernoemt.

37. HERBERGEN

TER WIELE stond aan de HEERWEG later ook wel WEST-KEINGAERTWEG genoemd, recht over de SPEYE bij het RABBAT van de Waterweg.

38. 'T RIETHUIS

Stond bezuiden de nieuwe kerk, over de HOGEN DIJKWEG, nabij de ZUIDBRUG.

39. BROUWERIJ

De brouwerij van VERMEIRE stond in de 16de eeuw tussen 't Zas en de Buiten-Keuremolen. Er waren in Oostende vier brouwerijen, maar de drie anderen kunnen we niet situeren.

Enkele herbergen kunnen we situeren op basis van de Ommeloper van 1559.

Teerling 27 .....die herberghe genaemt DIE MAGDALENE...
Teerling 3 .....daer die herberghe ghenaemt DE DRIE KONINGEN op staet...
Teerling 5 .....in de noordtoosthoek jeghens de Oostmeulen het SCHOTTERSHOF VAN SINT JORIS... (een schuttershof zonder drinkgelegenheid bestond bij ons niet).
Teerling 22 .....daer de VIER HEEMSKYNDREREN in staen ende es een herberghe...
Dicht bij 't ZAS ....het BARDEREN (houten) HUIS....
Aan de voet van de OOSTDUINEN ....het DRAECKXEN

Ook vermeldt de Ommeloper enkele burgerlijke gebouwen en hofsteden.

Teerling 23 ...Hofstede waer mijnheer Jacop SCHOTTE wijlent weunde.
...Hofstede daer op Antheuns SOUBE weunt...
Teerling 27 ...daer DEN FRANSCHEN SCHILT uutstict... Volgens Vlietinck was dit een winkel.
Teerling 28 ...de muer van ent thuis ghenaemt TGHEESTELS HOF...
Teerling 25 ...ende es de plaetse daer François WILZOETS ende François DE HAZE's hofsteden staen...
Teerling 29 ...met een DRAEYPLAATSE ende DRAEYHUUS... Volgens Vlietinck wordt hiermee een touwslagerij bedoeld.
Teerling 17 ...dit stick met een DRAEYHUUS ende... Nog een touwslagerij maar nu aan de oostkant van de stad.

Verder geeft de Ommeloper voor bepaalde teerlingen namen van de inwoners. Namen van inwoners van voor het beleg kunnen voor de genealogie interessant zijn.

Teerling 32 ...daer vidua (weduwe) Adriaen BOTSTAEL in wuent...
Teerling 25 ...ende es de teerlynck daer vidua (weduwe) Jan PIETERSE, Victor NIENAN ende Pieter VANHEST huusinghe op staen...
Teerling 23 ...ende es de teerlynck daer Pieter BOURGEYNS husen in staen...
Teerling 24 ...ende es de teerlynck daer Jan POURIN wuent...
Teerling 14 ...ende es de teerlynck daer Jan MUENYNC, François ZIBOURKE en meer anderen al wuenen...
Teerling 12 ...ende es de teerlynck daer vidua (weduwe) Adriaen FOCKEDEY huus wuent...
Teerling 19 ...ende es de teerlynck daer Jan BOLLAERT, stierman, en meer anderen in wuenen...
Teerling 18 ...ende es de teerlynck dar Katelyne VANDENBERGHE's huusen in staen...
Teerling 9 ...ende es de teerlynck daer Vincent HOLAERE in wuent...
Teerling 1 ...ende es de teerlynck daer Cornelis HOOST, Matheeus (onleesbaar) en meer anderen al in wuenen...
Teerling 4 ...ende es de teerlynck dar Mirafin LE ROY en meer anderen in wuenen...

De toponiemen POLDERKIN, ZUUD VAN DE KERKE, WESTSCHEPENDOM, OOSTSCHEPENDOM spreken voor zichzelf.

Tot daar onze wandeling doorheen het 16de eeuwse Oostende.

Bronnen

1. R.A. Brugge. Fonds JONCKHEERE, nr. 1290.
   R.A. Brugge. Watering Blankenberge, nr. 517. Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht, 38ste Begin, 1559.
2. R.A. Brussel. Het plan van Oostende door J. VAN DEVENTER, 1562. Bespreking door V. FRIS, 1905.
3. VLIETINCK. Het oude Oostende. Oostende 1897. Hdfstuk 3.
4. Sted. Archief Brugge. Kaart van het Brugse Vrije door POURBUS, 1560.
5. J.B. DREESEN. Tijdschrift De Plate, 18de jg. nr. 10, blz. 230-233.

GEDENKSTENEN EN -PLATEN (2)

door Roger **TIMMERMANS**

Volgende tekst is te lezen op een gedenksteen aan het "Acht Uren Huis", kant van het nieuwe pleintje.

DE GELUKKIGE HAARD

Op 22 oktober 1993 werd deze eerste steen van het complex "ACHTURENHUIS" gelegd door de heren

N. DE BATSELIER, Vice-Minister-President en
T. KELCHTERMANS, Minister van de VLAAMSE REGERING, in aanwezigheid van :

J. GOEKINT, burgemeester van Oostende
W. D'HAVE, voorzitter en H. DE SMET, administrateur-generaal van de VLAAMSE HUISVESTINGSMAATSCHAPPIJ,
J. CHRISTIAENS, R. MAKELBERG, M. QUAEGHEBEUR, F. BOURGOIS, E. SIX, D. VERMEESCH, P. VAN LAER, E. VERCRUYSSE-HAEGHEBAERT, schepenen van de stad OOSTENDE,

J. VANDENABEELE, stadssecretaris,

S. CAESTEKCER, voorzitter, A. VANDENABEELE, ondervoorzitter, A.C. AMPE, directeur-zaakvoerder,
R. BEKKENS, D. DUPUIS, M. FERIER, A. GODDEMAER, F. HELDERS, A. INGHELBRECHT, A. LARIDON, bestuurders en
G. CARTON, commissaris VHM, van de GELUKKIGE HAARD,

H.J. AMPE en G. VANOVERSCHELDE, architecten-ontwerpers,

P.A. AMPE en R. GOBIN van de ingenieursbeureaus ITAB en STREGO,

VANHAERENTS NV Torhout, aannemer.

OOSTENDS TONEELLEVEN : DE LANDJUWELEN

door Ivan **VAN HYFTE**

A. Het tiende Landjuweel te Oostende - Ook Ensor was er heel nadrukkelijk bij

Toneel in onze Zuidnederlandse gewesten is al eeuwen oud... en toch jong. Rederijkerskamers hebben in hun archiefkasten souvenirs van een cultuur die zelfs de middelbare schoolbanken veroverde. Maar het laatmiddeleeuws landjuweel is dan weer springlevend in het voor ons bekend Koninklijk Landjuweel (1) dat nu zo'n zeventig jaar jong is (2).

Ook Oostende heeft een respectabele toneeltraditie (wat minder toneelaccomodatie) en langs deze weg krijgen de vele toneelverenigingen, acteurs, actrices, licht- en geluidstechnici, regisseurs en decorbouwers van mij een open doekje.

Eén van de toneelhoogtepunten in de stad was het Tiende Landjuweel dat de Oostendse Koninklijke Toneelkring "De Hendrik Consciences Vrienden" mocht inrichten, vanf 17 september 1933. Om een plaatselijk concours van het "Van Neste Genootschap" geen concurrentie aan te doen, werd alles naar eind 1933 verschoven. Negen gezelschappen namen er aan deel. Op zondag 23 december volgde de slotplechtigheid met een optreden, buiten wedstrijd van de inrichters. Ze brachten het stuk "Schakels" van Herman HEYERMANS, dit in aanwezigheid van Koning Albert en veel vooraanstaanden. Wie kent nog volgende Oostendse dramatis personae van toen ? Maurits SAVONIE, Henri EDEBAU, Maurits NENQUIN, Staf CORNELIS, Mevr. S. BEAUPREZ-DEGROOTE, Ward PANESI, Mevr. R. VERSCHUEREN, Mej. A. ALLAERT, Gust DE GROOTE, André SCHOTTE, André NOLF, Léon VAN COILLIE, Fernand DUFAIT, Mej. M. EDEBAU. Mej. P. BOONEN, Joris VYNCKE. Dit alles in een regie van Julien DEWULF.

Na de vertoning volgde uitspraak van de jury die bestond uit : Jef MENNEKENS, voorzitter; Hendrik COOPMAN, verslaggever; dr. Theo DE RONDE, Herman VAN OVERBEKE, Henri DE GEZELLE, Lode LAGASSE en Paul VAN AERDEN (3).

Winnaar werd "De Verenigde Tael- en Kunstminnaars" uit Deinze met het stuk "De Pestilentie van Katwijk".

James ENSOR tekende voor de feestvierende kring een diploma; een enig exemplaar werd door de kunstenaar gekleurd en gesigneerd "A mon ami Paul Van Aerden avec lignes et couleurs de ma main. James Ensor" (4.a).

Er bestaat een ANTHONY-foto (nr. 231233-2) waarop we de meester in de loge van onze stadsschouwburg zien, niet ver van de koning die hem, vier jaar terug, nog de titel van baron verleende. Blijkbaar is de subversieve, rebelse artiest van weleer ver te zoeken en houdt hij van belangstellend vertoon....

Ook werd voor de eerste keer "De Rozenhoed" toegekend, ook al een 16e eeuwse ontlening vanuit de schuttersspelen. Die ging naar een Vlaams toneelschrijver wiens werk zegevierde op een Landjuweel. Niemand minder dan Cyriel VERSCHAEVE kreeg de onderscheiding maar

hij excuseerde zich dat hij zich niet zou kunnen verplaatsen om zijn prijs af te halen. Nochtans had ENSOR ook voor hem een litho laten vervaardigen bij de Brugse steendrukker E. ISSELÉ (4.b).

B. <u>Oostendse kringen die aan het Landjuweel hebben deelgenomen tussen 1923 en 1960</u>

* De Hendrik Consciences Vrienden : 1 maal
  3e Landjuweel te Tienen
  - op 11-01-1925
  - met "Op Hoop van Zegen" van H. HEYERMANS
  - 4e plaats (ex aequo)
  (Mevr. DECOO kreeg de prijs voor de beste liefhebster)

* Door Strijd tot Zege : 2 maal
  2e Landjuweel te Aalst
  - op 07-02-1924
  - met "Sint Pieters Nacht" van G. MARTENS
  - 4e plaats (ex aequo)
  9e Landjuweel te Kortrijk
  - op 01-02-1931
  - met "Ik dien" van H. TEIRLINCK
  - in een regie van Jaak SEYS
  - 9e plaats

* Van Neste Genootschap : 3 maal
  17e Landjuweel te Antwerpen
  - op 19-02-1950
  - met "Maria Stuart" van F. VON SCHILLER
  - in een regie van Staf SEURYNCK
  - 7e plaats
  21e Landjuweel te Brugge
  - op 12-12-1954
  - met "Het hoogste Offer" van A.J. CRONIN
  - leiding : S. SEURYNCK. Regie (?) : Willy VALCKE
  - 5e plaats
  26e Landjuweel te Oostende
  - op 05-12-1959
  - met "De dood van een handelsreiziger" van A. MILLER
  - in een regie van S. SEURYNCK
  - 7e plaats

---

(1) Het is de prozaschrijver Herman TEIRLYNCK die zich liet inspireren door de 16e eeuwse traditie van de landjuwelen, voor een nieuwe reeks prijskampen.

(2) Het eerste tornooi werd gehouden in de Koninklijk Vlaamse Schouwburg te Brussel op 26 augustus 1922.

(3) Was leraar Wiskunde aan het Oostends Atheneum. Van 1957 tot 1972 was hij voorzitte van de Kon. Commissie van toezicht op het Landjuweel.

(4.a) Voor een afbeelding van dit werk verwijs ik naar het boek "50 jaar Koninklijk Landjuweel 1922-1972" van F. BEKAERT (1980). (p. 5). Hieruit haalde ik mijn meeste informatie.

(4.b) Op. cit. p. 240, afbeelding 20.

DE BOUW VAN EEN KOELRUIMTE TE OOSTENDE

door J.P. **FALISE**

Dank zij een gift van Dhr. Paul DE GROOTE uit Gent, kwamen wij in het bezit van een studie betreffende de bouw van een koelruimte te Oostende (1).

De studie draagt geen datum en is ondertekend door "les Ingénieurs". Uit de tekst blijkt echter dat de studie dateert van rond de jaren 1905-1906.

In die jaren stond in België de kennis van de koelruimten en de koeltechniek nog in haar kinderschoenen.

De ingenieurs geven eerst een klein overzicht van de uitbreiding van de koeltechniek in de Verenigde Staten tussen 1900 en 1903 om vervolgens uit te leggen in welke domeinen de koeltechniek kan nuttig zijn.

Ze leggen ook het verschil uit tussen het bewaren in ijs en het gebruik van een koelruimte waar de lucht "koud en droog" is.

Nadien wijdden ze breed uit over de bewaring van vlees in de koelruimten en de economische voordelen daaraan verbonden. Ze wijzen er ook op dat de Oostendse beenhouwers in de zomer verplicht zijn zich dagelijks te bevoorraden te Brussel omdat ze het vlees niet langer dan één dag kunnen bewaren. Vandaar grote kosten en veel tijdverlies.

Terloops wijzen ze er op dat Oostende de eerste uitvoerhaven is van wild en gevogelte naar Engeland, niet alleen voor de producten uit België maar ook voor Italië, Roumenië, Hongarije en Duitsland.

In 1904 werd er 826.153 kg wild en gevogelte met een waarde van 1.652.306 Fr. uitgevoerd. In 1905 was dit reeds 994.264 kg met een waarde van 1.988.528 Fr.

Ook hier kunnen de koelruimten een belangrijke economische rol spelen.

Dan volgt een uitleg over de bewaring van vis. In 1905 was men te Parijs tot de vaststelling gekomen dat vis gedurende 23 dagen in koelruimten kon bewaard worden zonder schade aan het uitzicht en de smaak. Voor de Oostendse vissershaven kon dit dus van groot belang zijn.

Ook het bewaren van eieren vormt geen probleem meer met de koelruimten. Eieren kunnen gedurende 6 maanden bewaard worden. Interessant voor Oostende want deze haven is de tweede Belgische haven voor wat betreft de uitvoer van eieren naar Engeland. In 1904 werden er 3.317.744 kg en in 1905 3.673.236 kg eieren langs Oostende uitgevoerd.

Het bewaren van boter is een andere mogelijkheid. De ingenieurs wijzen er op dat Engeland meer boter invoerd uit verre landen als Denemarken, Canada, Nieuw Zeeland en Australië dan uit Vlaanderen, Normandië en Bretagne. De oorzaak is natuurlijk het gebrek aan

koelruimten en koelwagens in de laatstgenoemde gebieden. Zo voerde Engeland in 1903 39.000 ton meer boter in uit Denemarken dan in 1894. Voor België was dit slechts 2.500 ton meer.

Verder spreekt de studie nog over het bewaren van fruit en groenten, hop, planten en snijbloemen.

De ingenieurs besluiten met de vaststelling dat het oprichten van een koelruimte van zeer groot belang kan zijn voor de locale handel en de uitvoer. De winst voor de hoteliers en de beenhouwers alleen zal reeds tientallen duizenden franken bedragen.

Ook de visserij zal er profijt bij doen. De overschotten kunnen bewaard worden in afwachting van een periode van schaarste en de verzendingen zullen regelmatiger en met meer methode kunnen geschieden.

In een laatste paragraaf tenslotte wordt er nogmaals gewezen op het feit dat Oostende de eerste Belgische haven is voor de uitvoer van verse eetwaren naar Engeland en dat de oprichting van koelruimten alleen maar ten goede kan komen aan de kwaliteit van de uitgevoerde waren en aan het zakencijfer. Alleen dan zullen wij kunnen concurreren met de landen die reeds lang zulke installaties gebruiken.

Welk gevolg aan deze studie werd gegeven heb ik niet kunnen terugvinden, evenmin wie de opdrachtgever(s) was(waren). Wanneer en voor welke firma de eerste koelruimte te Oostende gebouwd werd is mij ook onbekend.

De studie is in ieder geval interessant omdat zij een gedacht geeft van de activiteit van de handelshaven van Oostende in het begin van de XXe eeuw.

---

(1) De la construction d'un Etablissement Frigorifique à Ostende. Bureau d'études et de renseignements : 50² Coupure, Gand. - Extrait de l'étude faite en vue de la construction d'un frigorifère à Ostende.

VONDSTMELDING. Bouwwerf Velodroomstraat 13

Op de bouwwerf van de brandweerkazerne werden op 29/04/1995 2 arduinen bollen blootgelegd. Deze bollen waren afkomstig van de inrijpoort van de vroegere kazerne van de BURGERWACHT (kant oefenterrein).

Een van de bollen werd afgevoerd door de aannemer, de tweede is er blijven liggen. De bollen hadden een doorsnede van 50 cm. en waren uiteraard zeer zwaar en onhandelbaar.

G. VERMEERSCH

NOG DE TWEE MARIAKERKSE WINDMOLENS BIJ PETIT PARIS

door Germain BILLIET

Mijn molenopstel nl. "Omtrent de Albertusmolen in Mariakerke" (De Plate, januari 1995, p. 10-16) heeft respons gekregen. Ik bekwam nieuwe gegevens waardoor ik sommige beweringen kon aanvullen of preciseren.

1. Een eerste aanvulling betreft de houten graanwindmolen (kad. A 22b) opgericht op het voormalige Galgeveld (tussen Mac Leodplein en Molenstraat - cf. mijn molenopstel, p. 12).

Uit de bijdrage van Dan. FARASYN : "Het eerste Park Leopold" (De Plate, december 1994, p. 311) - bijdrage die ik pas na het inleveren van mijn molentekst leerde kennen - vernemen we dat op 6 juni 1839, in dat eerste Leopoldpark op het Hazegras, onteigeningen werden doorgevoerd, noodzakelijk wegens de aanleg van het tweede voorlopig spoorwegstation. D. FARASYN noteert daarbij : "Dit gold voor twee molens, de resten van de Ste Catharinakreek, enz.".

Zo weten we nu dat de winmolen die Pier Jan DECLERCQ begin 1840 van het Hazegras naar dat Galgeveld (bij Petit Paris) haalde, uit dat eerste Leopoldpark kwam.

2. Mijn stille klacht dat ik nog geen kaart of afbeelding met die twee Mariakerkse molens gevonden had, wekte een dubbele reactie.

Dan. DESCHACHT, ijverig Platelid, signaleerde mij - tot mijn verbauwereerdheid - dat er wel zo'n afbeelding bestond en dat die notabene in De Plate verschenen was, haast tien jaar geleden. En inderdaad. Niemand minder dan onze voorzitter, August VAN ISEGHEM, had in 1985 (nrs. 3, 4, 6-9, 10 en 12) en in 1986 (nrs. 1, 2, 3, 4, 9 en 10), in 11 fragmenten dus, een merkwaardige kaart van onze stad gepubliceerd. Een hoogst verdienstelijk initiatief dat mij ontgaan was.

Het betreft een uniek stadsplan van Oostende waarvan ons heemmuseum een afdruk bezit die een tijdje geëxposeerd werd. Ik heb dat plan ooit met veel interesse bekenen. Omdat ik toen geen benul had van die twee windmolens bij Petit Paris, heb ik ze op die grote kaart ook niet gezien. En de hele zaak was ik vergeten.

Dat plan (ik citeer hier enkele technische gegevens uit de eerste bijdrage van A. VAN ISEGHEM : De Plate, maart 1985, p. 22) meet ca. 105 x 60 cm. en dateert uit ca. 1878-1880. Het werd getekend door een zekere Charles DE BRUGADAL over wie ik niets heb achterhaald. De fotogravure voor de druk werd uitgevoerd door A. MICHELET uit Parijs. Het plan zelf werd uitgegeven door J.B. GODTFURNEAU, een boekhandelaar die dicht bij het Hulp- of Ulepoortje woonde (cf. A. VAN CAILLIE, Oud-Oostende in Beeld, III, nr. 3). (Volgens de Oostendse "Almanach du Commerce.." van STRACKE uit 1886 woonde die J.B.G. : Langestraat 53). Originele afdrukken van dat plan zijn zeldzaam. De "Iconografie" van A. VERBOUWE kent het zelfs niet.

Dat fameuze stadsplan is eigenlijk een luchtgezicht van Oostende getekend van uit een denkbeeldig punt boven zee (ter hoogte, schat ik, van de Vlaanderenstraat) en reikt voorbij de toenmalige stadsgrenzen. Alle gebouwen en huizen zijn erop weergegeven zodat de analyse ervan de spectaculaire ontwikkeling van alle stadsdelen duidelijk maakt. Dat geldt vooral voor de vuurtorenwijk, de haveninrichting, het visserskwartier, het stadscentrum, het Hazegras met het Bosje, de (vroegere) hospitaalwijk en het westkwartier.

Onze twee molens staan op twee fragmenten afgebeeld nl. A : De Plate, 1985 april, p. 19 en B : De Plate, 1986 oktober, p. 86. A is duidelijker afgedrukt dan B. Op geen van beide is precies uit te maken of de oostelijke molen (kad. A 19) de stenen molen van LELEU is. Petit Paris is heel schaars, de (latere) Alf. Pieterslaan dunnetjes bebouwd. De Koninginnelaan, de Torhoutse- en de Nieuwpoortsesteenweg (wat ervan te zien is) liggen nog zo goed als kaal. Van een stratennet aan weerszijden van die twee steenwegen is er nog geen spoor.

Daarmee heeft onze voorzitter dat merkwaardig plan van Oostende weer in de actualiteit gebracht. Maar hij niet alleen. Na de mededeling van D. DESCHACHT maakte Jean POTTIEZ (ook Platelid) mij erop attent dat het Brugadalplan opnieuw - helaas in beperkte oplage - was uitgegeven in 1987 en wel door de Koninklijke Geneesherenvereniging van Oostende, n.a.v. haar 75-jarig bestaan. Die actie is vrijwel onopgemerkt voorbijgegaan.

De tweede reactie deed me denken aan Marc SLEENS detective Van Zwam en zijn loupe. A. BEIRENS (nog een Platelid) belt mij op : "Die twee intrigerende molens staan op een foto van 1872 in VAN CAILLIE !". En jawel ! Ik vind het ongewone konterfeitsel in Van Caillies onschatbare verzameling : deel III, nr. 17. Hier komt de loupe te pas. De foto, opgenomen vanaf het zeestation, is een gezicht op het eerste handelsdok waar aanpassingswerken worden uitgevoerd. Aan weerskanten van een kleine kraan links, zie je, in de richting van Petit Paris, heel schimmig, de wieken van de twee molens. Een loupe is hier haast onmisbaar. A. BEIRENS is zo vriendelijk geweest mij een vergroting van de foto te bezorgen zodat ik Van Zwams vergrootglas niet meer nodig had. Nu zie ik duidelijk dat de molen rechts de grootste van de twee is m.a.w. de stenen molen van LELEU.

3. Het Platemuseum (onvoldoende bekend en dus te weinig bemind) leverde nog een merkwaardige bijdrage tot onze molenkennis. In de loop van 1986 kreeg ons museum een schilderij getiteld : de molen van LELEU en getekend A. HERMÉ. Op een brief de naam van de schenkers : VERMEIRSCH-LELEU. Na enig speurwerk konden we de meeste vragen beantwoorden. Die LELEU was de kleindochter van mulder Augustus LELEU (1829-1900 - cf. mijn molenopstel, p. 12) nl. Laura Clementina Eugenia LELEU, en van Elise, Clémence VERMEIRSCH (Nieuwpoort 1906-). De schilder konden we dus gemakkelijk thuisbrengen : Eugène HERMÉ (Oostende 1868-1940) was de broer van Elise HERMÉ en dus de oom van Laura.

En nu het doek. Het is een olieverfschilderij van 73 x 48 cm. en stelt een grote stenen molen voor. Dat is de oostelijke van de twee molens bij Petit Paris (dad. A 19) waarop Augustus LELEU gemalen heeft.

Het werk heeft geringe artistieke waarde maar betekent voor ons een historisch monument. De witgekalkte molen, rechts en gezien van uit het oosten, vult meer dan een derde van het doek. Het is

DE MOLEN VAN LELEU

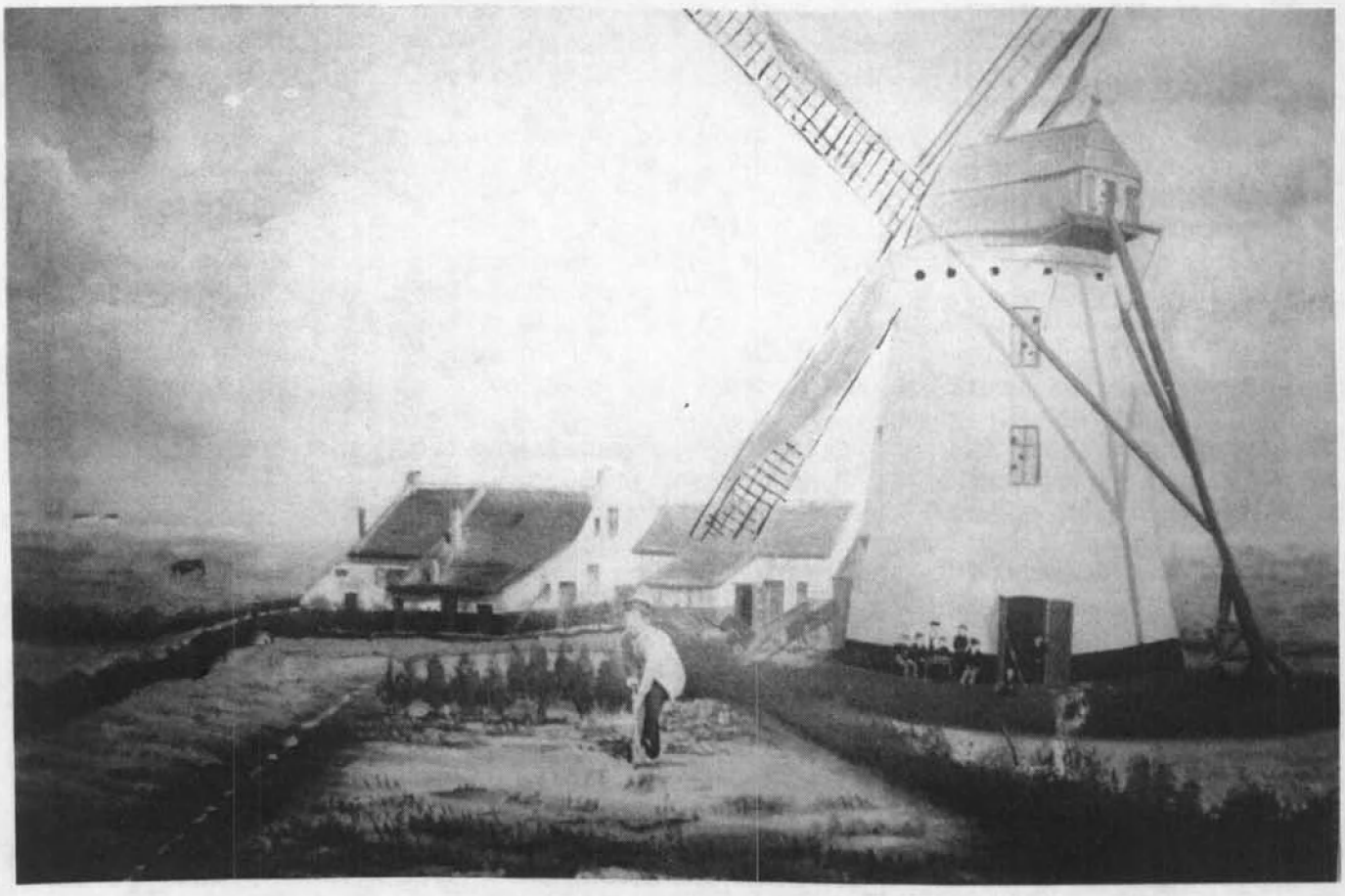

Copy van schilderij, olie op doek, uit de verzameling van de Oostendse Heemkring DE PLATE

een bovenkruiser met twee zolders. In het deurgat een man en een kind. Links van de open deur staan en zitten zes personen bij een kleine tafel. Links van de molen twee huisjes met lage rode daken. Vóór het rechtse huis een handkar en een tweewielige wagen. Helemaal links een grof gesuggereerde weide waarin een koe graast. En in de verte, tussen een paar huisjes, een kerktoren, vermoedelijk die van Leffinge. Want zo ongehinderd is er het uitzicht. Op de voorgrond, ruw uitgevoerd, de groentetuin waarin een man staat te spitten.

Bijzonder treffend op dat schilderij is de landelijke open ruimte daar bij Petit Paris. Dat strookt met wat het plan van DE BRUGADAL ons leert.

Het doek moet geschilderd zijn vóór de oprichting van het Wezengesticht aan de Nieuwpoortsesteenweg (geopend 06.05.1887) want daar is geen glimp van te zien. E. HERMÉ was toen 19 jaar. Dat is erg jong, maar het kan. In elk geval illustreert het schilderij op zijn manier de westelijke expansie van onze stad. En openbaart het ons, verrassend genoeg, een pastoraal Petit Paris.

LIDGELD 1996

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1996 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid :	vanaf 1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "HONDERDVIJFTIG JAAR OOSTENDSE MAILBOTEN" gekozen.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

Het lidgeld werd dus ook dit jaar NIET verhoogd

Maar een extra steuntje kunnen we wel gebruiken

Daarom.....

wordt steunend lid i.p.v. aangesloten lid !

wordt beschermend lid i.p.v. steunend lid !

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (37)

door **Aimé SMISSAERT (+)**

Dinsdag 5e januari -

DRIEENTACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Weinig of geen kanongeschut in de afgeloopen nacht en heden. Daartegen, aankomst van verscheidene duizende mannen hulptroepen, waarvan een groot deel dezen avond Middelkerke en Leffinghewaarts gestuurd wordt.

Rond de noen werd M. Jules HELSMOORTEL, de welgekende handelaar, door duitsche soldaten aangehouden en naar de Kommandandantur gebracht. Na ondervraagd te zijn geworden werd hij opgesloten in een klein kot, afhangend van het gedeelte van het stadhuis, gebruikt door de *Société Littéraire*. Hij bekwam de toelating zijn eten te laten komen van een naburig hotel. Men beweert dat hij beticht wordt peerden der duitschers gekocht te hebben !

Vandaag werden alhier 2 Franschen en 2 Belgen, alle 4 gekwetst binnengebracht.

Deze namiddag kwamen alhier de gewaden en eenige sieraden der kerk van Middelkerke toe.

* * *

De schildwachten aan de brug der Kapellestraat verplichten, sedert een paar dagen, de menschen die over de brug willen, rechts te gaan. Een oude dove man, de genaamde MOLLEMANS, werd deze namiddag tusschen 2 en 3 ure, door een schildwacht verplicht over te steken. Op dit oogenblik kwam een duitsche automobiel in volle vlucht gereden : de arme man werd door het gevaarte omgeworpen en schrikkelijk gekwetst opgenomen. Hij werd in een draagberrie naar het Burgerlijk Hospitaal overgebracht. De geneesheeren oordeelden zijn toestand hopeloos. (De ongelukkige bezweek 's anderendags, na schrikkelijk geleden te hebben.)

* * *

Rond 9 ure van de avond werd van uit de kazern een vuurpijl geschoten in de richting van den Koninklijken Schouwburg. De vuurpijl gaf twee roode lichten ('t gene beteeken wil : *zendt ten spoedigsten versterking*). Dit teeken gaf aanleiding tot een ware vlucht van Egypte van wege de duitschers, die in den Koninklijken Schouwburg huizen. Hals over kop daalden zij de trappen van het gebouw af en liepen in allerhaast de Vlaanderenstraat door naar de Groote Markt. Daar poogden eenige officieren orde in den warboel te brengen, doch de bevelen klonken zoo tegenstrijdig dat het wel een 10tal minuten duurde eer de "suaerkrautfresser" in rang stonden. Zij trokken met versnelde pas, langs de Kapellestraat en de A. Pieterslaan, de eenen den Thouroutschen en de anderen den Nieupoortschensteenweg op, schier op de hielen gevolgd door al de soldaten die men inderhaast, een beetje overal had opgetrommeld. (Inlichtingen ons verstrekt door personen wier ambtsbezigheden hen verplichten op dit uur op straat te zijn).

* * *

Zaterdag kwamen alhier verscheidene onzer stadsgenoten toe, die enkele dagen of uren voor de aankomst der duitschers gevlucht waren naar Frankrijk of Engeland en thans er in gelukt waren terug te keeren over Holland. Een hunner bevestigde ons heden, dat de Oostendsche vluchtelingen, en overigen als de Belgische vluchtelingen, het in Engeland zeer goed stellen.

De Oostendenaars vergaderen ieder dag in het *Hôtel Monico* te Londen. Sedert eenigen tijd is schepen DEVRIESE op hunne vergaderingen aanwezig.

Woensdag 6e Januari. -

VIERENTACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Niettegenstaande het alarm van gister avond werd deze nacht de stem des kanons bijna niet gehoord en heden waren de kanonschoten ook maar zeldzaam.

Wat er omgaat al den kant van Nieupoort en den kant van Dixmuide blijft een raadsel : ieder dag nog worden groote ladingen hout naar die kanten gestuurd, ieder dag ook is het een "halen en brengen" van troepen, kanonnen, mitraljeuzen, voorraad en poederkarren; iedere dag ook worden gekwetsten aangebracht, en zelfs deze morgen gevangenen, 7 Franschen en 3 Belgen - en daarmee is 't al !

Dat er iets aan 't broeden is bewijst het feit dat zekere beenhouwers, die een pas bekomen hadden om gansch Vlaanderen door te reizen om vee te koopen, heden geene toelating kregen om met hunne karren den Touroutschensteenweg op te rijden. Men verbood hen zelfs naar Ghistel of naar Oudenburg te gaan - alleen de weg van Breedene mochten zij inslaan !

Daar wij van beenhouwers spreken, volgens den ronk gaat zouden wij wel binnenkort zonder ossenvleesch kunnen zijn. De duitschers immers, eischen schier ieder dag vee op in den buiten. Zoo moesten deze week Breedene, Clemskerke en Vlisseghem samen 150 hoornbeesten leveren ! Ieder dag wordt in hun depot der Groenselmarkt (de Middelbare Meisjesschool) eenen grooten "vapeurwagen" vleesch gedaan, zonder te rekenen de hoeveelheden vleesch die rechtstreeks naar 't front worden gestuurd.

* * *

De duitschers ledigden heden de wijnkelders van de EE. Paters Predikheeren en van M. Julien STAESENS, bankier, Kaaistraat.

In gezegde bank woont thans de kolonel RÄUTER, bevelhebber der 44e Reservedivisie. RÄUTER was kolonel van het regiment in garnizoen in Saverne (Elzas-Lotharingen), toen over eenige jaren, de beruchte luitenant VON FORSTNER zijne perten speelde en door zijne beleedigingen tegenover de Elzassers een soort van opstand uitlokte.

* * *

De duitschers vielen heden in het huis van M. Aimé BORREY, handelaar in ellegoederen, Oude Mijnplaats. Zij haalden er genever, zeep, cigaren, cigaretten en eene groote hoeveelheid

andere koopwaren uit en M. BORREY werd gevankelijk naar de Kommandandur overgebracht.

Bij den herbergier Amand VANBESIEN, Capucienenstraat, kwam deze morgen eene duitsche officier binnen die een "schnaps" vroeg. M. VANBESIEN verklaarde geen "schnaps" in huis te hebben. Ongelukkiglijk zag de officier op den toog twee druppelglazen staan : hij rook er aan en bevond dat er genever in was geweest. M. VANBESIEN mocht seffens mede naar de Kommandantur en kreeg eene boete van 100 mark.

Wij schreven vroeger dat de duitschers een vliegplein mieken bij de hofstede PASSCHYN te Mariakerke. Die hofstede, gelegen op eene boogschoot van den Nieupoortschensteenweg, links af, een weinig voorbij Mariakerke-Baden, is gebruikt door den landbouwer Cyriel PITTERY en ligt eigentlijk op het grondgebied der gemeente Steene. Over een 4 tal dagen moest M. PITTERY zijne hofstede verlaten.

De duitschers hadden op eenige meters afstand van de gebouwen der hofstede, hangaars voor vliegtuigen opgetimmerd, overdekt met zeildoek. Deze hangaars werden door den wind weggeslegen. De duitschers, verstandiger geworden, hebben nu eenen grooten hangaar gansch in hout opgetimmerd.

* * *

Volgende plakbrief, in 't Vl., Fr. en duitsch, werd heden uitgeplakt :

BERICHT
betreffende de aangifte van den voorraad in wijn en dergelijke

De inwoners moeten voor 9n deze maand hunnen voorraad in wijn, Champagne en sterke dranken van alle soort bij het Gemeentebestuur aangeven overeenkomstig de waarheid. Indien de eigenaars afwezig zijn, valt de verplichting van aangifte ten laste van de bestuurders, dienstboden, enz.

De aangiften, welke ter gelegenheid van de navolgende kontrool, onvolledig zouden bevonden worden, en de verklaringen die, in strijd met de waarheid, in 't geheel niet gedaan zouden worden, zullen de inbeslagneming van den voorraad en de toepassing eener straf voor gevolg hebben.

Oostende, den 5 januari 1915

De Stadskommandant,
get. BITTINGER
Kapitänleutnant

* * *

Van heden af doen Staatsbedienden, voor rekening der stad, de ronde der stad, in alle huizen vragende hoeveel bedden desnoods beschikbaar kunnen gesteld worden voor de duitschers. Zij zijn voorzien van de volgende stedelijke mededeeling :

STAD OOSTENDE
Dienst voor huisvesting van troepen
ONDERZOEK

De oorlogswetten leggen den inwoner de verplichting op de troepen huisvesting te verleenen in zijne woning. In geval deze huisvesting niet met het meeste gemak en met den gewenschten spoed gedaan wordt, is de toepassing van strenge maatregelen te vreezen. Het feit heeft zich reeds voorgedaan op de Alfons Pieterslaan waar, op

bevel der Duitsche Militaire Overheid, aan de inwoners een uur verleend werd om hunne woningen te ontruimen en de plaats af te staan aan de soldaten, die daar moesten ingekwartierd worden.

Om den terugkeer van dergelijke feiten te voorkomen, en om spoedige maatregelen te kunnen nemen voor een gebeurlijke inkwartiering van troepen, heeft het Stadsbestuur, 't akkoord van de Duitsche Militaire Overheid, besloten een onderzoek te doen, te neinde het getal beschikbare bedden in elk huis vast te stellen.

Bij gevolg bidt ik U, voor wat U betreft de gevraagde inlichtingen op onderstaande vragenlijst te willen aanduiden.

Oostende, den 3 Januari 1915

De Burgemeester
A. LIEBAERT

Donderdag 7e Januari. -

VIJFENTACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Wij schreven gister dat er iets aan 't broeden was - 't gene we deze morgen vernemen, wanneer we op de markt komen, bevestigt onze meening : immers, van den Nieupoortschensteenweg, van aan Plasschendaelebrug tot aan Slype-brug, is niemand mogen naar de markt komen : al de bruggen zijn gedraaid, de wegen moeten vrij zijn voor de duitschers. Eene enkele uitzondering werd gemaakt, voor den beenhouwer Emiel DEPREZ, bijgenaamd VANHOOREN, en de groenselier MOYAERT van Zande.

Gister namiddag was op den buiten het verbod heden naar de markt van Oostende te komen kenbaar gemaakt geworden : DEPREZ, die een 3 tal zwijns had gekocht aan den heer burgemeester van Moere en de beestjes reeds had geslacht in 't vooruitzicht der Oostendsche markt, ging zijnen nood klagen bij den heer burgemeester. MOYAERT kwam ook zijn nood klagen. Zij gingen alle drie naar het kasteel van M. VAN CROMBRUGGHE, te Moere, waar officieren logeeren. Met groote moeite kregen DEPREZ en MOYAERT een paspoort voor één dag en verlof om naar onze markt te komen.

In zulke voorwaarden moest het dus, heden morgen, niemand verwonderen slechts twee beenhouwers en een 3 tal boterboerinnen op onze markt te zien ! De boter gold 4 fr. tot 4.10 fr. de eieren en de groensels bleven aan denzelfden prijs als verleden week.

* * *

Deze namiddag rond 3 3/4 ure is een duitsche onderzeeër onze haven binnengevaren en is gaan liggen in de voorhaven, nevens den kustwachter "Ville d'Ostende", gister uit den 2n bassijn gehaald.

De onderzeeër, een in 't grijs geschilderd schip, is zoowat 50 meters lang en draagt 2 masten. Op het dek, niets anders dan een "periskoop" en een brugsken uit touwen gemaakt. Men denkt dat de onderzeeër van Zeebrugge komt. Dit schip is een dreigend gevaar voor de vloot, die voor Nieupoort ligt.

Deze avond rond 7 1/2 ure, sloegen duitschers - ooggetuigen beweren dat het officieren waren - een 6 tal groote spiegelruiten stuk op den Thouroutschensteenweg ! Kultur !

Wij hoorden heden heel weinig kanongebulder, en nochtans werd de gmeente Slype vandaag hevig door de Bondgenoten beschoten : verscheidene gebouwen werden getroffen, o.a. de brouwerij HARTEEL,

de behuizing der We REYNAERT, de serre en de stallen van den veldwachter Emiel VANHOUTTE en de woonst van den landbouwer Frederic DESMET. De noordgevel der kerk en de noordgevel der pastorij werden weggeschoten.

* * *

Hieronder de beweging van den burgerstand van Oostende gedurende het jaar 1914

MAAND	Geboorten		Sterfgevallen	
	Mannen.	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
Januari	55	47	22	35
Februari	53	49	28	25
Maart	54	62	35	29
April	57	47	36	32
Mei	54	41	34	21
Juni	42	59	30	25
Juli	49	60	31	18
Augustus	46	52	53	35
September	61	47	44	46
October	64	62	50	24
November	33	30	90	18
December	29	29	85	17
	597	595	528	325
	samen 1192		samen 853	

Doodgeboren (in bovenvermelde getal niet begrepen) : 33.
In de 853 sterfgevallen zijn begrepen 114 sterfgevallen van soldaten en van personen, vreemd aan Oostende en hier overleden.

Overschot dus der geboorten (1192) op de sterfgevallen (853 - 114 of 739) of 453.
Huwelijken gesloten in 1914 : 215.
Echtscheidingen uitgesproken : 1.

Beweging der bevolking

Op 31 december telde Oostende inwoners		43.211
Overschot der geboorten op de sterfgevallen		453
Ingekomen : 820 mannen		
969 vrouwen		
	1789	
Uitgetreden : 749 mannen		
871 vrouwen		
	1620	
		169
Inwoners		43.833

** MISSIAEN.M.
0388/94 STEENKAPPERSMATERIAAL.a.Een moule met de nodige bijhorigheden tot het maken van een kinderhoofdje zoals gebruikelijk op grafzerken. b.Grondstof in steen zoals gebruikt voor het lassen van arduin. d.Een reeks ontwerptekenigen (op alle soorten afvalpapier) voor het maken van opschriften en figuren op grafstenen.

** NEPTUNUS.vzw.
0411/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Bevrijding Oostende.Tentoonst.Oostende 21/5 - 16/6/94.70x50 cm.b.Jubileumviering 50 D-Day.4/6/94.Oostende.62x43

0412/94 AFFICHE N/OOSTENDE.Hugo van Kuyck.Architect van de landing. Antwerpen.Antwerpen.Tentoonstelling.60x42 cm.

** NIERYNCK.mvr.
0476/94 LIEDERBOEK.Een handgeschreven verzameling van liederen opgetekend door Albert Nierynck inleven wonende Langestraat 105.Oostende. 155 blz met inhoudstafel.

** NN.
0027/94 PRUIK.Twee vrouwenpruiken,blond en askleurig.Gemerkt a en b.

0039/94 FOTO.4 foto's verband hooudende met de Luchtbescherming Oostende. a.SNAPSHOT.zw.Groep van 10 man, niet in uniform. b.FOTO.zw.9x13.Groep in uniform. c.FOTO.zw.24x30.Groep in uniform,mannen en vrouwen.In het midden Burgemeester Serruys en rechts dhr F.Lauwereins. d.FOTO.zw.18x24.Groep in uniform met helm en teken LB.Fotografie P.Janssens-Mareseaus.Houtmarkt 6.Veurne.

0292/94 PENNING.Brons.O 6,3 cm.VK.Gelauwerd vrouwenhoofd +boom+brug. Tekst Republique Francaise.AK.Dubbelfiguur vrouw met vleugels en man met toorts=zicht op deel van Parijs.Tekst Exposition Universelle International 1900.J.ENSOR.Graveur J.C.Chaplain.

0321/94 TAS.2 tassen in wit porselein,met oor, zoals gebruikt bij de RMT. a.Gemerkt met RMT O 8,5 cm.h 6,5 cm.b.Gemerkt Oostende-Dover.idem.

0323/94 DRUKZEGEL.Ostende nobis domine misericordiam tuam.1630.met wapenschild van Oostende.O 3,5 cm.1.6 cm.

** NOTERMAN.G.mvr.
0336/94 PLATEN voor foto's.Plaques autochromes lumiere.Doos met 4 platen. 7,5x5,5 cm.

** OCKET.A.
0491/94 SCHRIJFMACHINE a.model Remington nr J.1355.109.Belgisch klavier. Op 12/7/1958 overgekocht van het Stadsbestuur Oostende door

mevrouw J.Ocket-Valkenborg.b.De bijhorende factuur.

** OOSTDUINKERKE.
0345/94 AFFICHE N/OOSTENDE.45ste Garnaalfeest.18-19 juni 94.Oostduinkerke
50x80 cm.

** O.K.LAND VAN WAAS.
0057/94 BOEK.Annalen van de K.O.K. van het Land van Waas.1993.Deel 96/1
en deel 96/2.In totaal 331 blz.

** PIERLOOT.R.
0134/94 PLAKKAAT in plastiek.Mercedes-Benz Club.Oostende.9/5/93.46x20cm.

** PIETERS.M.
0483/94 BAKSTEEN.5 gele moefen van waterput Mijnplein in grondlaag 16de
eeuw.Opgravingen nov-dec94.26x12x5 cm.

** PINTELON.E.
0115/94 DOKUMENT.Dokumenten als militair e.a.in WO2 op naam E.Michael.
a.Dankbrief van de Graaf van Vlaanderen " voor foto's.28/7/1939.
b.Toelating binnenbrengen Contex Camera in Wimbledon.11/11/1944.
c.Arbeidsovereenkomst als typiste in Londen.29/12/1943.
d.Discharge certificate uit hospitaal.Wimbledon.10/2/1944.(3ex).
e.Toekenning Fourrag}re 1940 aan Premiere Brigade Piron.13/5/1945
f.Toelating tot uitvoer van waarden uit Engeland.Londen.10/7/1945
g.Schrijven van Generaal Piron aan E.Michael.5/3/1948.
h.Bundel mbt toelating dragen Britse eretekens op naam E.Michael.
26/3/1948.(6 stukken).
i.Aankondiging verschijnen"Carnet de Campagne" door E.Michael.
11/4/1948.
j.Bundel correspondentie Piron-Michael.1948.4 brieven.
k.Brevet Medaille Commemorative 40-45.E.Michael.9/3/1949.
l.Brevet Medaille Volontaire 40-45.E.Michael.21/12/1949.
m.Schrijven van Verbroedering Brigade Piron a/E.Michael.4/8/1950.
n.Brevet Medaille veteranen Leopold IIIa/E.Michael.28/10/1958.
o.Brevet M{daille d/l France lib{r{e o/n E.Michael.28/12/1960.
p.Schrijven van Genreaal Piron aan mvr Michael.28/7/1963.

0116/94 DOKUMENT.6 dokumenten afgeleverd in de Tweede Wereldoorlog.
a.Klederkaart A.nr 958028 op naam J.Hungs.+1 1/2 blz zegels.
b.Klederkaart B.nr 039319 op naam E.Pintelon.
c.Legimitatiekaart Stad Oostende o/nJ.Hungs.1943-44.
d.Ausweis nr 4567 voor havengebied Oostende.J.Hungs.1943-44.
e.Lidkaart Boerenhulp a/kinderen nr521 o/n Hungs.26/7/43.
f.Lidkaart Fratern.Agents 2e Section G.Q.G.o/n Hungs 1946.
g.Omslag met rode opdruk Ville d'Ostende.Cab.du Bourgemestre.

** POT.R.
0492/94 PLAN.6 planafdrukken m.b.t schepen van RMT en Zeewezen.
a1.Opstand v/e Carferry.5/3/48.a2.Dekplan v/e Carferry.5/3/48.
b1.Opstand v/e Lichtschip.z.d.b2.Dekplan v/e Lichtschip.z.d.
c1.Opstand van Loodsboot 3.z.d.c2.Dekplan van Loodsboot 3.

** PRIEM.J.
0135/94 VLEESMOLEN.Merk Porkert Ideal2.M.i.Czechoslovakia.Met toeboren.

** PRINZIE.V.
0481/94 AFFICHE OOSTENDE.a.OHK Bistro fuif.Oostende.2/12/94.42x29,5 cm.
b.Arto el Cinio.Kunst uit China.Oostende 28-30/11/94.42x29,5 cm.
c.Toneelgroep Mephisto.Mistero Buffo.Zandvoorde.nov94.28x40,5cm.
d.Motortoerisme/25 Internat. Sinterklaastreffen.dec94.43x31,5 cm.
e.Animatiefilm.Carrefour94 Oostende.30/11-3/12/94.40x60 cm.
f.Feest van de Sport.Oostende 2/12/94.40x60 cm.
g.Voordracht Obekin.Kunstschikder A.W.Finch.Oostende.29,5x42 cm.
h.Gemeentekrediet.Geschiedenisprijs 1994.Reglement.60x30 cm.

** ROND DE POLDERTORENS
0202/94 FOTO-ALBUM.Ostende-Ypres.3e regiment de Ligne.Avril 1908.20 foto-bladzijden met groepen militairen.

** SCHOETERS.M.mvr
0267/94 LIEDERBOEKJE."Zeg kwezelke wilde gij dansen " en andere liedjes. 180 blz.Voorblad ontbreekt.

** SCHOETERS.M.mvr.
0265/94 DIPLOMA.Recompense National 15/9/1872.Croix Civique de 2e classe SOREL Pierre,Fran\ois.48x66 cm.

0266/94 SCHILDERIJ.Olie op doek."Vrouw met kapmandel,mand aan arm en hond".50x35 cm.Ingekaderd.Getekend o.l.D.PIETERS.1895.

** SERPIETERS-WAMBEKE.
0405/94 BEELDENGROEP.Op bank zittende man en vrouw.Beeldengroep gemaakt uit gedroogde vruchten (gedroogde pruimen en noten).Wordt in Beveren (Oostvlaanderen) gemaakt ter gelegenheid van de Kerst-dagen.(18x10,5x12 cm)

** SERVAES.H.
0270/94 LIDKAART.4 lidkaarten op naam Edmond Everaerts zwemtrainer van de Oostendse zwemkampioene Fernanda Caroen.Gemerkt a,b,c en d.

0279/94 FOTO.22 foto's van Fernanda Caroen en trainer en familie.
a.7 foto's zw met F.CAROEN,de Oostendse zwemkampioene.1 tem 7.
b.9 foto's zw met Edmond Everaert,trainer van F.Caroen.1 tem 9.
c.6 foto's zonder duidelijke herkomst.Staan ivm a en b.1 tem 6.

** SEYS.W.
0397/94 BOEK.5 banden van ingebonden tijdschriften." Missiepost+Onder die Clocke" tijdschrift van de Heemkring Beveren Leie.
a.Jaargang 1977-78.24 nrs.
b.Jaargang 1979-80.24 nrs.
c.Jaargang 1981-82.24 nrs.
d.Jaargang 1983-84.24 nrs.

e.Jaargang 1985-86.24 nrs.

0417/94 BOEK.2 banden ingebonden tijdschriften.Ons Doomkerke.De vijf zusterparochies.a.Band1.7,8,9,10,11 en 12de jg.1962-1967. b.Band2.13,14,15,16,17 en 18de jg.1968-1973.

0418/94 BOEK.2 banden ingebonden tijdschriften Den Dyzere. a.Band 1.jaargangen 1982-1984.b.Band 2.jaargangen 1985-87.

** SMISSAERT.E.

0119/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Renovatiefeesten CKO.28/1-4/2/94.57x43,5 cm. b1+2.Kalender KRO.15/12/93-5/1/94 en 4/1-21/1.

0120/94 VIDEO-opname RTBF-reportage van de laatste vaart Dover-Oostende van de "Prins Filip " op vrijdag avond 31/12/1993.

0121/94 KRANTENKNIPSEL.a.Oostende -Dover verdwijnt op 31/12/93.De Morgen. b.Hi-Sally,Bye Dover.uit Trends.4/11/93.

0122/94 PLAN.a.Fotocopy van plan Oostende 19de eeuw.b.Fotocopie van gravure Ontworpen Stadhuis en Grote markt Oostende 1844.

0155/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Flamenco.Bolero.CKO.20/2/94.62x40 cm. b.Carnavalhappening.O.Kunstacademie.CKO.26+27/2/94.62x33 cm.

0162/94 AFFICHE OOSTENDE.a.OOSTENDE CARNAVAL 94.4,5+6/3/94.60x38 cm. b.CONCERT DUO CROMMELYNCK.KCO.27/3/94.60x41 cm. c.BESTE JUNIOR KOK 1994.Brugge 25/2/94.

0209/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Jaarbeurs Oostende 94.19-27/3/94.42x30,5cm.2ex b.Grote Paaseieren Zoekactie.Mariakerke.27/3/94.40x27,5cm(eivorm)

0293/94 AFFICHE OOSTENDE.a.JETSPORT.Belgian Grand prix.7+8/5/94.Spuikom. 41x64,5 cm.b.OPEN DEUR.Klank en kleur 8.Oostends Kunstonderwijs. 28/5/94.32x57,5 cm.c.Zeewijding Oostende 26/6/94.40 x73 cm. d.5de Noordzee Mountain Bike Enduro.26/6/94.Vuurtorenwijk.42x30cm e.Kalender KRO.1 tem 21 mei 94.

0354/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Zomerconcert St.Peter en Pauluskerk.20/7/94. 40x60 cm. b.Podiumconcerten en streetparadesJulmi 94.Oostende.69x38cm. c.Parkpromenade Oostende.6/8/94.38x69 cm. d.Oostende Offshore.9,10en11/9/94.60x40cm. e.Vuurwerkspektakel.Leopoldpark Oostende.12/8/94.38x69 cm.

0355/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Oostende Oktoberkermis.30/9-24/10/94.34x62cm. b.Tentoonstelling Slabinck.C.K.Oostende.Juli+aug94.60x40cm. c.Tentoonstelling Walter Sys.C.K.Oostende.1-29aug94.50x69cm. d.Offshore Oostende94.10+11sep94.97x60cm. e.Open monumentendag Vlaanderen.11sep94.60x40cm.

0356/94 PUBLICITEITSAFFICHE.(Facsimile).Co.Int.des Wagons lits et Grands Express Europeens.Train de Luxe.Simplon Express.Uurrooster.97x61.

0357/94 SPEL KAARTEN gemerkt Ostend-Dover.

0358/94 PLASTIEKE DRAAGZAK gemerkt Oostende-Dover.

0386/94 AFFICHE OOSTENDE.a.HERDENKING van de 50ste verjaardag van de bevrijding van Belgie.z.d.41x60 cm..
b.OOSTENDE OFFSHORE.9-10-11 september 1994.40x60 cm.
c.TENTOONSTELLING.1st World Logo design Biennal.Oostende. 21-30/9/94. 42x60 cm.
d.OPEN MONUMENTENDAG VLAANDEREN.Oostende.11/9/94.40x60cm.
e.KRO Kalender 3-20/10/94.

0399/94 BOEK.Provincie Westvlaanderen.Jaarboek 1994.200 blz.

0400/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Concert Archibudelli.CK.Oostende.20/11/94. 60x41,5 cm. b.Koor van het ex-Rode Leger.CK.Oostende.19/11/94. 63x41 cm.

0413/94 AFFICHE OOSTENDE.a. Concert.I Fiamminghi.Oostende.27/1/95.60x36cm
b.Galaconcert Wil Tura.CKOostende.9/12/94.68,5x40 cm.

0452/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Xavier Tricot.MSKOostende..30/9-2/10/94.40x60.
b.26ste Oostendse Revue.CKOostende.nov94.Woa goan we noatoe.43x61

0460/94 FOTOCOPY Kranten artikel over de Drukkerij "OMNIA "2 blz.

** SOS.OOSTENDE.
0131/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Handen af van het Marie-Jos{plein.SOS.Oostende 44x64 cm.b.Geen beton op Wellington.SOS Oostende.44x64 cm.

** ST MARTIN-DESCHEPPER
0500/94 KOSTUUM v/e GILLIS v/d ZEE met bellengordel.Deschepper-Vyncke.
a.Boezeroen in ruw lijnwaad, beschilderd wapen Oostende+vissen.
b.Broek in ruw lijnwaad,beschilderd met vissen.
c.Halskraag in plooitjes,kleuren van Oostende.
d.Gordelriem in Belgisch driekleur met 11 belletjes.

** STAD ANTWERPEN.
0343/94 AFFICHE N/OOSTENDE.a.TENTOONSTELLING.Muziek en schilderkunst in de Gouden eeuw.29/7-30/10/94.Antwerpen.40x59,5 cm.
b.TENTOONSTELLING.Bevrijde stad.Antwerpen 44-94.12/7-11/9/94. 40x59,5 cm.c.TOERISME.Zomer in Antwerpen.40x59,5 cm.

0402/94 AFFICHE N/OOSTENDE.Mobiele Fresco's in het Noorden.Antwerpen. 5/3/94- 5/6/94.60x40 cm.

** STAD OOSTENDE.
0315/94 TENTOONSTELLINGSCATALOGUS.De bevrijding van Oostende.21/5-21/7/94

0404/94 FOTO.a.Vergroting van zw foto (29x40)cm.Peleton Duitse militairen buiten het Royal Palace hotel.(orig.coll.De Plate)
b.Vergroting van foto van zw foto (24x40cm) Wer stielt wird Erschossen.Die steelt wordt doodgeschoten.(orig.coll.De Plate)

** STAD VERDUN.
0401/94 AFFICHE N/OOSTENDE.Verdun @ l'aube de la Grande Guerre.Verdun. 28/5/94.60x40 cm.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1995

- elke zaterdag

- van 28 october t/m 05 november (gesloten 31 oktober en 01 november)

- van 23 december t/m 07 januari 1996 (gesloten 25 en 26 december, 01 en 02 januari)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET **UITVAARTKONTRAKT** IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS **UW WENSEN** EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIELE**
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39

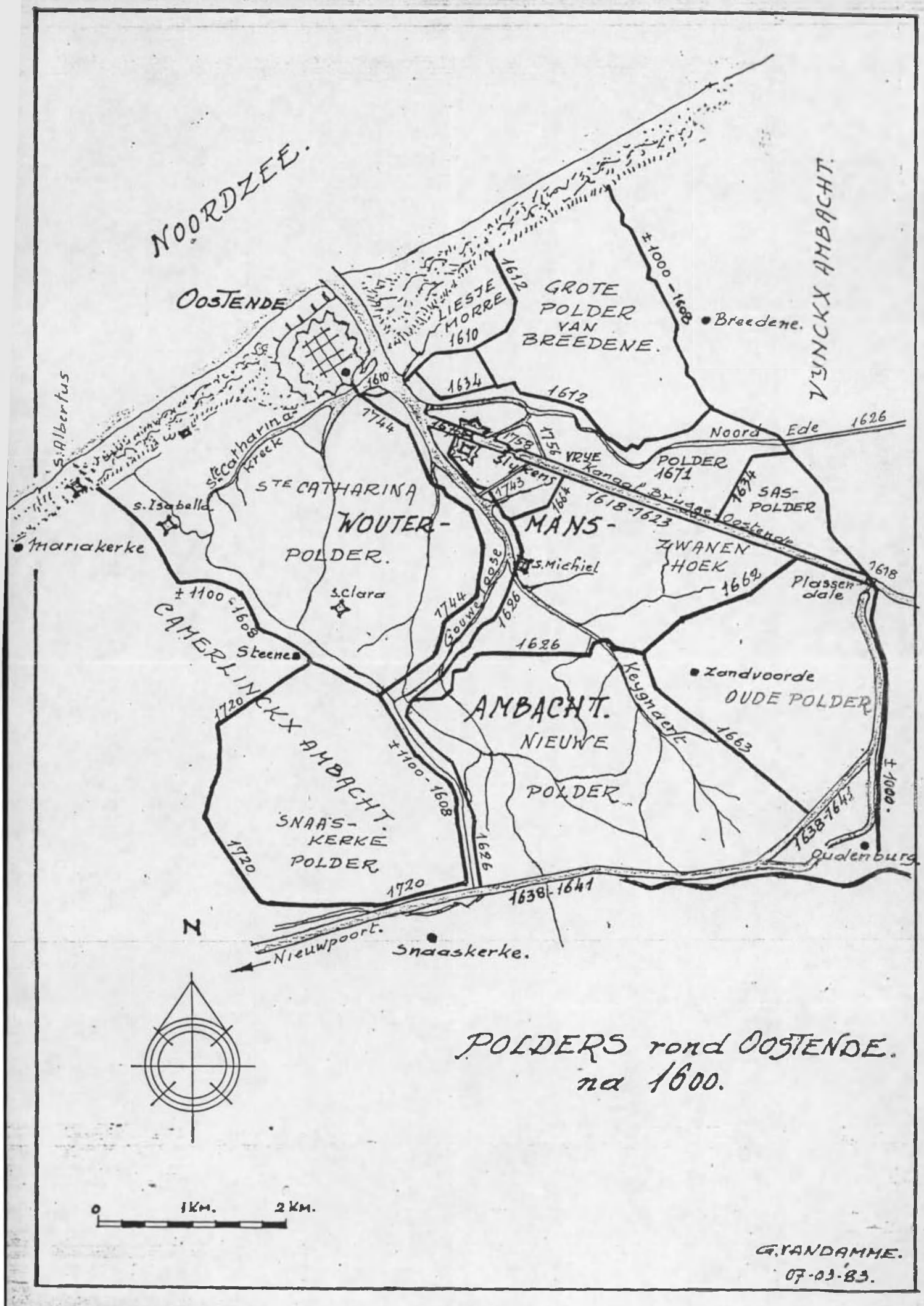

POLDERS rond OOSTENDE. na 1600.

G.VANDAMME.
07-03-83.

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	SECRETARIS
A. VAN ISEGHEM IJzerstraat 1 8400 OOSTENDE	J.B. DREESEN Rode Kruisstraat 4 8400 OOSTENDE
PENNINGMEESTER	**REKENING**
J.P. FALISE H. Serruyslaan 78/19 8400 OOSTENDE	750-9109554-54 000-0788241-19

JAARGANG	24
NUMMER	11
MAAND	november 1995

IN DIT NUMMER

blz. 286 : **G. BILLIET** : Eigenaars en gebruikers van de Albertusmolen in Mariakerke.

blz. 292 : **I. VAN HYFTE** : Prins Leopold, hertog van Brabant, huwt Maria Hendrika.

blz. 295 : **N. HOSTYN** : Architectuur : onze bewondering voor Marie-Joséplein 6 !

blz. 296 : **R. VANCRAEYNEST** : De "Babylone"-straat.

blz. 297 : **F. RYON** : De "affaire von Bulow" in het Camp de Bruges.

blz. 302 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (38).

blz. 306 : **J.B. DREESEN** : Zonnewijzers in Westvlaanderen V. De Haan, Knokke en Damme.

blz. 308 : **D. DEMAEGHT** : Paster Pype, de Oostendse Daens.

blz. 312 : 6de lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1994.

NOVEMBER - EN DECEMBER I - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten die plaats hebben in november en december.

A. NOVEMBER-ACTIVITEIT. Avondvoordracht met dia's

Wanneer : donderdag 30 november 1995 om 20u30

Waar : in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Colensstraat

Onderwerp : **OOSTENDSE GEVELS EN GEVELVERSIERINGEN**

De spreker : de heer Guy **CORNILLIE**, steunend lid van onze Kring.

Guy CORNILLIE is een, in 1946, geboren Blankenbergenaar die medio '56 , met een stevige noordooster in Oostende binnenwaaide.

Na het beeindigen van zijn technische studies te Oostende "joint" hij in januari 1967 de Belgische Marine (die tot voor kort nog Belgische Zeemacht noemde). Hij werd dekofficier van uit de rangen en vaart zijn ganse loopbaan op alle type schepen van de Marine met een onderbreking van 3 jaar in een functie op de Staf van de Operationele Groepering te Zeebrugge. Zijn beste herinneringen gaan echter naar zijn jaren, als kommandant, aan boord van de kits "Zenobe Gramme". Tussen de vele reizen, als schoolschip voor onze kandidaat-marineofficieren aan de Koninklijke Militaire School, was de uitblinker echter de oversteek van de Noord-Atlantische Oceaan, uitsluitend met de bemanning, voor een representatie-opdracht in de USA.

De Oostendse afbraakwoede in de zestigerjaren ontgaat hem niet en vanaf begin 1970 begint hij met het aanleggen van een diareeks van wat eens mooi was. In tegenstelling tot de veel gebruikte gemeenplaats dat Oostende architecturaal niet veel te bieden had en heeft, bewijst hij ons vanavond het tegenovergestelde met een voortreffelijke reeks dia's.

Een voordracht voor allen die van onze stad houden en die nog eens een nostalgische blik willen werpen op wat haar ooit sierde. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet-leden van harte welkom. Men zegge het voort.

B. DECEMBER I - ACTIVITEIT. Kleinkunstavond en souper

Onze jaarlijkse Kleinkunstavond voorafgegaan door het, even, jaarlijks souper van de Kring gaat door op

zaterdag 9 december 1995 om 19 uur

in de sfeervolle zaal van het restaurant BENNY, hoek Langestraat-Vlaanderenstraat.

Op het menu staan

Aperitief met hapjes

Degustatie : Proevertjes als opener van uw maaltijd

Roomsoep van Sint-Jacobsoester en stokjes citroenmelisse

Gepocheerde tong gevuld met een duxelle van boschampignons
als eierdooierzwammen, pleurottes, eekhoornbroodjes en
gesmolten sjalotten overgoten met een
Chablis "Fourchaume" saus

Half-wilde reeboknootjes op gecarameliseerde raap in de rode wijn
"stoemp" van waterkers en wijnazijn

Parfait van wortelijs en veenbessen marmelade
zoete wortelschilfers gedroogd boven de open haard

Als dat niet zal smaken !

De gekende Oostendse accordeonist en orgelist Julien MESSENS zal ons gedurende een gedeelte van de maaltijd vergasten op een zachte digestieve muziek. Daarna brengt hij ons een brede waaier van Oostendse en andere Vlaamse liedjes. Dit houdt meteen een belofte in voor de avond.

De deelname in de kosten bedraagt 1.100 Fr (elfhonderd franc) per persoon. Hierin zijn begrepen : aperitief, maaltijd en optreden. De drank is uiteraard niet inbegrepen en dient men, elk voor zich aan tafel, onmiddellijk af te rekenen.

De deelname in de kosten gebeurt door storting op rekening

000-0507753-55
Jan Dreesen
Rode Kruisstraat 4 - Oostende

met vermelding "deelname aan Kleinkustavond en souper op 9 december 1995 met X personen" en dit vóór 1 december 1995.

Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid en elk zegge het voort.

J.B. DREESEN

HERSTELLING VAN EEN PENDULE

Door de goede zorgen van ons lid, de heer Etienne BLOMMAERT, goudsmid en juwelier op de Torhoutsesteenweg, werd de kolompendule "Coupleux-Tourcoing", inventarisnummer 3511/77 van onze verzameling, hersteld en volledig heropgefrist.

Wij danken de heer BLOMMAERT van harte voor zijn pro-deo inzet terzake. De pendule staat op haar vroegere plaats in de Bulcke-zaal.

J.B. DREESEN

EIGENAARS EN GEBRUIKERS VAN DE ALBERTUSMOLEN IN MARIAKERKE

door Germain BILLIET

In mijn molenopstel (De Plate, januari 1995, p. 16) bekende ik dat ik de eigenaars en de gebruikers van de Albertusmolen in Mariakerke niet achterhaald had. Toen had ik nog geen kennis genomen van een belangrijke bron van informatie over die materie nl. het werk van Julien VERHAEGHE : "Oostende en Randparochies deel 2 : de wettelijke Passeringen 1547-1796 onder het westkwartier van het Brugsche Vrije" V.V.F. Oostende, 1989. Dat zijn m.a.w. notariële akten verleden vòòr de schepenbank van het "Brugsche Vrije" - westkwartier. Daarin geeft hij de korte samenvatting van 1811 akten, de zgn. "registers notariaal" (koop, verkoop, lening, enz.). Een jarenlange benedictijnerjob die hem liters transpiratie heeft gekost.

Hoofdzakelijk aan de hand van dat corpus probeer ik hier een beetje waarheid te achterhalen en verwijs daarbij, waar het past, naar de nummers (met datum) uit die wettelijke passeringen (= W.P.). Op te merken valt dat sommige transacties betreffende onze Albertusmolen vòòr andere autoriteiten werden verricht en in Verhaeghes W.P. niet voorkomen. Er blijven dus vele hiaten. Die eigenaars identificeren is geen eenvoudige klus. De erfeniskwesties maken er een puzzel van. Wie steigert niet als hij leest dat N... "de 2/3 in 1/2 van een korenwindmolen verkoopt" ?

Om de warrige situatie te illustreren, copieer ik hier het essentiële uit de eerste vijf nrs. van de W.P. waarin er spraak is van de Albertusmolen. Ik tracht bondig en duidelijk te blijven en geef beknopte commentaar.

1. W.P. 728 - 20.04.1665

"Sr Jan STEVENS leent 48 lb op een nieuwe korenwindmolen te Albertus, aan de dijk, west van Oostende aan : 1 Anthoine MONTEVILLE - 2. Antheunis VANDEN BUSSCHE.

Commentaar :

a. "Albertus" betekent hier de Mariakerkse wijk, ontstaan bij het Albertusfort, het gewezen Spaans hoofdkwartier tijdens het beleg en genoemd naar aartshertog Albrecht.
b. De Albertusmolen is dus nieuw in april 1665.
c. De lening van 48 pond dient waarschijnlijk om met de exploitatie van de molen te starten.
d. Van die MONTEVILLE vinden we verder in de W.P. geen spoor.

2. W.P. 729 - 18.06.1665

"Jan STEVENS, korporaal op 't fort Albertus bij Oostende koopt 1/3 van een korenwindmolen te Mariakerke bij Albertus, van Anthone VANDEN BUSSCHE...".

Commentaar :

a. Die Anthone is dezelfde als bovenvermelde Antheunis.

b. Jan STEVENS en Antheunis VANDEN BUSSCHE zijn dus gedeeltelijk eigenaar van de Albertusmolen. Allicht ieder voor 1/3.
c. In 1665, 60 jaar na 't beleg, is het Albertusfort nog bezet of bewoond.

3. W.P. 741 - 16.06.1668

"Sr Jacobus VAN HOUTTE, koopman te Oostende, laat wegens achterstallige betaling, beslag leggen op de herberg "De drie Koningen" te Albertus, bewoond door Antheunis en op 1/3 van een korenwindmolen te Mariakerke, gebruikt door Pieter DE BOSSELE ten laste van Juan ESTENAU te Oostende".

Commentaar :

a. Kort na het beleg ontwikkelde de Albertuswijk zich met enkele huizen en de onmisbare herbergen, o.a. Sint Joris (al vermeld in 1615 - cf. W.P. 166). Andere herbergen aldaar waren : "Het Bourgoens Cruce" (W.P. 784 - 1675), "De Croone" (W.P. 804 - 1678) en "Den rooden Leeuw" (W.P. 834 - 1680).
b. Met Antheunis is weer Antheunis VANDEN BUSSCHE bedoeld en met Pieter DE BOSSELE (foutief gespeld) zijn zoon Pieter VANDEN BUSSCHE. De vader woont dus in "De drie Koningen", huis en herberg bij de Albertusmolen. Zijn zoon gebruikt de molen.
c. Wat Juan ESTENAU betreft, die naam kunnen we lezen als Juan ESTEVAN wat waarschijnlijk de hispanisering is van Jan STEVENS (cf. supra W.P. 729). Deze heeft zich hier in de schulden gestoken maar we weten niet precies hoe. Hij verschijnt verder niet meer in de W.P.

4. W.P. 944 - 21.07.1693

"Joanne WINANTS, weduwe Jacques VAN HOUTTE, poorteresse van Oostende, verkoopt 1/9 in een korenwindmolen bij het fort Albert te Mariakerke aan Pieter VANDEN BUSSCHE".

Commentaar :

a. J. VAN HOUTTE (cf. supra W.P. 741) was dus eigenaar geweest van 1/9 molen. Hoe en wanneer hij dat verworven had, zeggen de W.P. ons niet.
b. Over de eerste een apart woordje. Pieter VANDEN BUSSCHE was een vrijlaat uit Ichtegem. Hij had zich gevestigd in Mariakerke waar hij op 01.10.1665 getrouwd was met Maria DUYFKENS bij wie hij zeven kinderen kreeg, allen geboren in Mariakerke tussen 1666 en 1676.
Die Pieter was een ondernemend man en moet goede zaken gedaan hebben. Tussen 1680 en 1695 kocht hij land en hofsteden in Wilskerke, Ichtegem, Koekelare, St.-Catharina en Moere (cf. W.P. 831, 833, 859, 867, 886, 904, 956). Hij sterft op 01.04.1696 en de nu volgende koopakte W.P. 961 - het laatste nummer dat ik in extenso citeer - noemt een vroegere gedeeltelijke eigenaar van de Albertusmolen, nl. Steven VAN HOORNE.

5. W.P. 961 - 25.04.1696

"Pieter VANDEN BUSSCHE, fs Anthone, vrijlaat in Ichtegem (de erfgenamen van) kopen 1/3 in een korenwindmolen genaamd Sint Albertus te Sint Catharina onder 's Heerwoutermans van :

1. Steven VAN HOORNE, fs Steven x Willeminken VAN MIDDELEM
2. Pieter MERGAERT x Catheline VAN HOORNE
3. Adriaen CUYLE x Josyne VAN HOORNE, fa Steven D'OUDE
4. Jan Baptist DE ROY x Pieternelle VAN HOORNE, fa Steven D'OUDE
5. Marie VAN HOORNE, fa Steven D'OUDE, jonge dochter".

Commentaar :

a. De kinderen van Steven VAN HOORNE, nl. een zoon en vier dochters, waren dus eigenaars geweest van 1/3 van de Albertusmolen. Mogelijk sinds de oprichting van de molen.
b. Dat is hier de eerste en enige vermelding van die Van Hoornes die ook geen Mariakerkenaars waren maar - zoals de Vanden Bussches - waarschijnlijk afkomstig uit Ichtegem waar in de 17e en 18e eeuw honderden naamgenoten gedoopt werden.
c. De Albertusmolen wordt hier gesitueerd op St.-Catharina, de aanpalende parochie. Dat is heel waarschijnlijk te verklaren doordat de molen bij de grens stond van Mariakerke en St.-Catharina. Die onnauwkeurige localisering komt verder in de W.P. nog meer voor.
d. Tot de eerste (gedeeltelijke) eigenaars van de Albertusmolen behoorden dus de families VAN HOORNE en VANDEN BUSSCHE.

Na de dood van Pieter VANDEN BUSSCHE (1696) blijft de molen nog een tijdje in het bezit van de kinderen VANDEN BUSSCHE en wel van de vier overlevende dochters : Barbara, Agatha, Joanna en Catharina.

Nu komt Korneel VAN REMOORTEL (1662-1719) ten tonele. Hij was in 1685 gehuwd met Barbara VANDEN BUSSCHE (1669-1725), de tweede dochter van Pieter. Zij kregen dertien kinderen van wie er zes heel jong stierven. Korneel was hoofdman van Mariakerke in een dramatische tijd (1700-1709) geteisterd o.m. door militaire troebelen. Opgelucht gaf hij zijn functie over aan Jan MUS in 1709 (cf. J. BEYEN, Oud-Mariakerke. Ontwerp klapper parochieregisters 1625-1796 - p. 96-99).

Zoals zijn schoonvader was Korneel VAN REMOORTEL een ondernemend man. Met zijn vrouw bouwde hij in Mariakere een brouwerij. Hij kocht land in Zandvoorde van zijn schoonzuster Agatha VANDEN BUSSCHE (° 1672), gehuwd met Pieter DE MOL, en met dezelfden ruilde hij gronden in Koekelare en Mariakerke (W.P. 1005 en 1011 - 1701). Van zijn tweede schoonzustter Joanna (° 1674) gehuwd met Hendrik TYSSEN, koopt hij 1/4 van de Albertusmolen (W.P. 1053 - 1709). Van zijn derde schoonzuster Catharina (1676-1731) (in 1710 weduwe geworden van Reynier HENDRICX) koopt hij 1/8 en 1/5 in een hofdstede in Mariakerke en in St.-Catharina. Hij ontvangt van haar ook een schuldbrief van ruim 58 pond op 1/4 van de Albertusmolen, haar erfdeel (W.P. 1150 en 1151 - 1717).

Korneel VAN REMOORTEL sterft in 1719 en de situatie blijft ingewikkeld. Op 13.11.1728 gaat bovenvermelde Catharina VANDEN BUSSCHE twee leningen aan. Van Karel MATTHIJS leent ze ruim 105 pond op 1/2 van een door haar gebruikt huis en op de Albertusmolen ("die ze gemeen heeft met de kinderen Korneel VAN REMOORTEL). Van de "disch" van Oudenburg leent ze nog eens 50 pond op de Albertusmolen (W.P. 1212 en 1213).

Blijkbaar is er bij de Vanden Bussches en bij de Van Remoortels geen solide opvolger voor het molenaarschap. De molen gaat dus over in andere handen.
De daareven genoemde Karel MATTHIJS verwerft een gedeelte van de Albertusmolen. Dan treedt een zekere Jan VAN DOESSELARE (°1698) naar voren, getrouwd met Anna MISSELIS (Zande 1682) weduwe van Joos COIGNE (ook gespeld COEGNE, CONJE, COENIJE) (+ 1730). Jan is poorter van Torhout, woont in Mariakerke en gebruikt al een tijdje de molen. De helft daarvan koopt hij in mei 1735 van de kinderen Korneel VAN REMOORTEL, nl. Catharina (1686), Franchois (1704), Barbara (1689), Adriana (1697), Ignatius (1706) en Pieter-Jacob (1709) (W.P. 1250). Een goeie maand later koopt Jan VAN DOESSELAERE van Karel MATTHIJS 7/8 in 1/2 van de Albertusmolen (het resterende 1/8 behoort aan Anthone HENDRICX, zoon van Reynier en Catharina VANDEN BUSSCHE). Op dezelfde dag leent VAN DOESSELAERE 120 pond van Karel MATTHIJS op de molen (W.P. 1251 en 1252 - 18.06.1735).

Jan VAN DOESSELAERE sterft al in 1736. Maar de molen blijft in de familie al ziet het er behoorlijk ingewikkeld uit. Bezitter is nu Jacobus VAN MALDEGHEM uit Gistel. Hij is gehuwd met Genoveva VAN DOESSELAERE, dochter van Jan V.D. Die Jacobus verkoopt in 1750 7/8 in 1/2 van de Albertusmolen (1/8 is nog steeds van Anthone HENDRICX) aan Melchior DE MUYTER uit Oostkamp (° 1714) die de molen al een tijdje gebruikt en ondertussen gehuwd is met de trouwlustige Anna MESSELIS (hij is haar derde man) (W.P. 1356). De volkstelling van Mariakerke 1748 noemt ze als volgt : "Melsior Demutter Baes meullenaere van synen style, Anna Misselus syne huysvrouwe". Een half jaar later koopt dezelfde Melchior van de erfgenamen van Reynier HENDRICX bijna het hele restant van de molenerfenis (W.P. 1360 - 17.04.1751). De W.P. laten ons nu 37 jaar wachten op verdere informatie over de Albertusmolen. De moleneigenaars zijn (voorlopig) in de familie gebleven.

Jan Baptist COIGNE uit Leke, oudste zoon van Joos COIGNE en Anna MISSELIS, en gehuwd met Isabella VANDEN BUSSCHE uit Keiem, was in 't bezit gekomen van de molen. Op 24 september 1780 stierf hij in Mariakerke, 66 jaar oud. Hij is de eerste en enige molitor of molenaar die in de parochieregisters vermeld wordt.

Zijn opvolger was Karel Jozef LONCKE uit Diksmuide die met J.B. Coignes weduwe getrouwd was. Die K.J. LONCKE leende in 1788 800 pond, op de Albertusmolen, van Frans Jozef, graaf van Carnin en Staden (W.P. 1720 - 25.10.1788). Het volgend jaar al verkocht K.J. LONCKE de molen aan een Joannes HENDERYCKX (W.P. 1729 - 18.07.1789).

Die J. HENDERYCKX was (1728) geboren in Roggel, nu in Nederlands Limburg, maar tot 1789 gelegen in de enclave Horn die tot het prinsbisdom Luik behoorde. Hij was in zijn eerste huwelijk getrouwd met Maria DYSERINCK (1741-1786), dochter van Jan en Jacoba MAES en staat vermeld (vòòr zijn tweede huwelijk met Joanna Catharina GALLE 30.01.1787) op de grote grafsteen van de familie Jan DYSERINCK-MAES, in de devotiekapel van het Duinenkerkje, Mariakerke (tweede van links). (cf. G. BILLIET, O.L.V. ter Duinen, Oostende, 1981, p. 50-52 en J. BEYEN, Oud-Mariakerke, p. 46).

Vijf maanden later leent die J. HENDERYCKX 400 pond op de Albertusmolen, op de herberg "Den Coninck van Spaignien" in Stene en op nog een ander huis aldaar. Hij leent dat "van het gemene

sterfhuis van jo Godelieve DE VYNCK, weduwe van Sr Ferdinand MARYSSAEL te Leffinge" (W.P. 1737 - 16.01.1790).
Hiermee eindigen de inlichtingen in de W.P. omtrent onze Albertusmolen.

In het laatste decennium van de 18e eeuw duikt voor korte tijd een nieuwe molenaar op, nl. Tilleman BOEYDEN (of BOUDENS, BOYDENS). Een duister geval. Hij is geboortig van Oostende (13.10.1769) en trouwt in Mariakerke op 6 juli 1790 met Anna Theresia MENY uit Oudenburg (° 17.04.1764), weduwe van Lodewijk CAERE. Tilleman en Anna Theresia krijgen twee zoons : Laurens (16.08.1791) en Jacob (05.11.1792). Maar dan verdwijnt Tilleman uit Mariakerke. Hij is al twee jaar weg als Anna Theresia op 20.07.1795 van een filia spuria (buitenechtelijk) bevalt. In 1796 betaalt de "disch" (van Mariakerke) een rekening voor Anna "huisvrouw van Tilleman BOUDENS, molenaere". Maar van onze Tilleman geen spoor meer (cf. J. BEYEN, Oud-Mariakerke, p. 8).

Nu verschijnt het laatste molenaarsgeslacht dat over de Albertusmolen (en over de houten graanmolen bij Petit Paris) geheerst heeft, nl. de familie DECLERCK (ook gespeld : DECLERCQ) uit Vladslo. Daarmee sluit ik aan bij mijn bovenvermeld molenopstel waarnaar ik verwijs en waarin ik die familie geïntroduceerd heb.

De volkstelling van Mariakerke in 1814 vermeld als molenaar op de Albertusmolen Philippus Jacobus DE CLERCK (Vladslo 27.09.1765). Hij is getrouwd met Joanna Clara VANHEE uit Eernegem (° 02.05.1770). Het gezin telt zes kinderen : Catharina, Petrus, Maria, Carolus, Hendricus en Joannes, allen geboren in Eernegem tussen 1789 en 1809. Allicht hebben ze zich ca. 1810 in Mariakerke gevestigd.

Die Philippus is de jongere broer van Batholomeus Jacobus DECLERCK (Vladslo 1753 - Oostende 1800). Die Batholomeus kennen we al. Hij is de vader van Catharina Genoveva DECLERCK (Leffinge 1788 - Oostende 1847) uit zijn eerste huwelijk, en van Frans Leopold (Oostende ca. 1793 - Mariakerke 1872) en van Pieter Jan (Oostende 1800 - Mariakerke 1850) uit zijn tweede huwelijk.

Mulder Philippus werd heel waarschijnlijk opgevolgd door zijn neef Frans Leopold van wie wij weten dat hij in 1849 de Albertusmolen kocht. Die Frans Leopold was getrouwd met Regina ROUSSEAU (1805-1889 uit Oudezele bij Cassel, Fr.-Vl). bij wie hij twee zoons had. De jongste, Karel Lodelijk (Mariakerke 1849-1869) is vroeg gestorven. De oudste, genoemd naar zijn vader Frans Leopold (Mariakerke 1845 - Oostende 1919), nam het vaderlijk bedrijf over en is de laatste molenaar geweest op Albertus hier in Mariakerke.

Wat Pieter Jan betreft, de tweede zoon van Bartholomeus DECLERCK, die exploiteerde sinds 1840 een houten graanmolen (kad. A. 22b) bij het gewezen Galgeveld, molen die van het eerste Leopoldpark op het Hazegras naar Petit Paris werd gehaald. Hij was getrouwd met zijn nicht Adela Francisca VANDE WALLE (Oostende 1807 - Mariakerke 1888), een dochter van zijn halfzuster Catharina Genoveva DECLERCK (cf. mijn molenopstel : De Plate, januari 1995). Drie jaar na de dood van Adela werd die molen afgebroken.

Over de Albertusmolen nog een laatste notariële inlichting onlangs verkregen. Onze molen werd openbaar verkocht op 1 juli 1886 (cf.

L'Echo d'Ostende 27 juni 1886) door deurwaarder Karel DECLERQ, Rogierlaan 7, Oostende. Dat klopt met de kadastergegevens van HOLEMANS en DENEWET volgens welke de molen in 1887 afgebroken werd. De koper was Pieter MAELFEYT uit De Haan die de molen in de jonge badplaats monteerde. In 1913 volgde zijn zoon August hem op en in oktober 1925 werd Cyriel DELEERSNIJDER de nieuwe eigenaar. De molen, Krinkelmolen genoemd, bleef in dienst tot 1934 en werd dat jaar afgebroken. Volgens hetzelfde notariële bericht verraadde een inschrift op de middelbalk dat de molen van Franse oorsprong was.

Daarmee is de lijst van die molenaars af. Wegens onvoldoende informatie sluit ze niet als een bus. Ter afronding laat ik ze nogeens de revue passeren (met afkomst en benaderende datums, zonder strikte nauwkeurigheid).

Steven VAN HOORNE Ichtegem - wrsch. v. af de oprichting 1665-1696
Pieter VANDEN BUSSCHE Ichtegem - id. tot 1696
Korneel VAN REMOORTEL Mariakerke - tot 1719
Jan VAN DOESSELAERE Torhout - ca. 1730
Jacob VAN MALDEGHEM Gistel - ca. 1736
Melchior DE MUYTER Oostkamp - ca. 1750
Jan Baptist COIGNE Leke - tot 1780
Karel Jozef LONCKE Diksmuide - tot 1789
Jan HENDERYCKS Roggel - ca. 1790
Tilleman BOYDENS Oostende - ca. 1792
Philippus Jacobus DECLERCK Vladslo - ca. 1814
Frans Leopold DECLERCK (vader) Oostende 1849-1872
Frans Leopold DECLERCk (zoon) Mariakerke - tot 1886

Opvallend in die lijst is dat de molenaars bijna allen uit het binnenland komen. Hier was weinig of geen molenervaring.

LIDGELD 1996

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1996 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :		400 Fr
Steunend lid :		500 Fr
Beschermend lid :	vanaf	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 26 october) ontvangen hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "150 JAAR OOSTENDSE MAILBOTEN" gekozen.

STEUNT ONS : WORDT STEUNEND LID i.p.v. AANGESLOTEN LID
WORDT BESCHERMEND LID i.p.v. STEUNEND LID

Jean Pierre Falise
Penningmeester

PRINS LEOPOLD, HERTOG VAN BRABANT, HUWT MARIA HENDRIKA

door Ivan **VAN HYFTE**

Leopold II mag zich in Oostende nog steeds verheugen in een levendige belangstelling voor zijn persoon en we laten het hem ten gepasten tijde ook blijken. Er was de geslaagde zomertentoonstelling over zijn ronduit schitterende urbanistatieplannen en realisaties. Gidsenkring Lange Nelle levert prima-werk af op hun "koninklijke wandelingen" en praten we over onze stad en haar metamorfose, altijd komt vanzelf het vertrouwde beeld met die eminente grijze baard boven.

Als prins of hertog van Brabant kennen we hem - voor wat Oostende betreft - minder en over zijn Oostenrijkse vrouw Maria Hendrika, nochtans vereeuwigd in een parknaam, bestaan niet zoveel Oostendse bijdragen. Ik vermoed dat ze, na haar huwelijk, niet lang haar liefde is blijven delen voor onze stad. De reden is genoegzaam bekend.

* * *

Toen erfprins Leopold in de maand april 1853 politiek meerderjarig werd, vond zijn vader dit een dynastiek evenement om aan de toekomst te bouwen. Hij lonkte naar Oostenrijk dat hij ironisch "die Herrliche Alte Monarchie" noemde. Dacht hij misschien aan een alliantie van het huis Coburg met dit van Habsburg ? Of aan een stevig monarchische constructie nu West Europa kreunde onder revoluties en volksopstanden ? Of was hij bang voor keizer Napoleon III die zijn land best militair kon gebruiken ?... (1).

Op 2 mei 1853 vetrekt een trein, richting Keulen, met aan boord Leopold I, diens zoon en hoog militair gezelschap. Officieel is niks aan de hand, luidt het, maar alle Europese hoofdsteden maken zich ongerust. Diplomatieke Londense kringen, en de hogere Parijse salons vermoeden dat de reis doorheen verschillende Duitse staten een poging is om zijn zoon uit te huwelijken. Dresden, Gotha, Berlijn, Potsdam worden aangedaan. De diplomatie doet wat van haar verwacht wordt. Koninklijke musea worden bezocht, orders worden uitgereikt, in de Opera wordt Schiller opgevoerd, cavalerie-maneuvers worden bijgewoond...

Donderdag 12 mei. Aankomst in Wenen. Hartelijk onthaal in het Noordstation door de keizer en andere aartshertogen. Het stadhuis in de Herrengasse wordt de residentie van de Belgische gasten. 's Avonds volgt het gebruikelijk Opera-bezoek, samen met de keizerlijke familie.

De Oostenrijkse pers reageert alert. Het kan niet anders of de uitverkoren sprookjesprinses wordt de 17-jarige aartshertogin Maria Hendrika Anna, dochter van aartshertog Jozef van Oostenrijk en Maria Dorothea van Wurtemberg.

De Oostendse "Feuille d'Ostende" commentarieert in zijn editie van 19 mei voorzichtig : "On comprend que nous ne puissions rien préjuger à cet égard". Enkele dagen tevoren had de 18-jarige Leopold zijn broer Philippe ook al ingelicht : "J'ai été fort surpris en apprenant ce choix, mais je me suis soumis à la volonté

suprême..." (2). "Par raison d'Etat" hebben koningskinderen niet altijd recht op liefde...

Al vlug wordt Brussel op de hoogte gebracht van de snelle verloving. Via de Belgische gezant bij het Oostenrijks hof krijgt de Belgische regering een geflatteerd beeld van de toekomstige koninklijke bruid. In zijn communiqué schrijft hij onder meer dat ze Frans, Italiaans en Engels praat, dat ze een knappe musica is, dat ze heel graag bloemen schildert, dat ze gratieus te paard rijdt...enz. (3).

22 mei. Laatste dag van een in alle opzichten geslaagd bezoek. Wenen wuift zijn illustere gasten uit die het naar hun zin hadden in de Prater, kasteel Schönbrunn, Parktheater of de Hofburg. Marie Henriette is aanwezig op het laatste "déjeuner dansant", op een "fête des Roses" en op het gala-diner. Om 9 u 's avonds vertrekt de trein naar Dresden, zonder haar...

Wanneer minister van Buitenlandse Zaken H. DE BROUCKERE in de Kamer plechtig het huwelijk aankondigt, is de koning met zijn zoon al terug in het land (28 mei). Voor het protocol worden het drie drukke voorbereidende maanden, zeker als het rekening moet houden met de Oostenrijkse pietluttige hofetiquette.

Haar grote werk begint op 10 augustus. Terwijl Leopold in Laken met mazelen ziek te bed ligt (4), trouwt op kasteel Schönbrunn Hare Keizerlijke Hoogheid Marie-Henriette-Anna met de handschoen (bij volmacht). Rome had vooraf dispensatie verleend omdat het paar allebei achterkleinkinderen zijn van wijlen keizerin Maria Theresia. Als de ringen uitgewisseld worden en het ja-woord wordt gegeven, neemt de jongere broer van de Oostenrijkse keizer Frans Jozef de plaats in van Leopold die de glinsterende, kostbare edelgesteenten op het diadeem van zijn bruid niet ziet...

Hij ziet haar pas op 15 augustus, één week vòòr hun huwelijk, nabij Verviers waar - zoals de etiquette van regerende vorstenhuizen het voorschrijft - de ceremonie van de overdracht van de verloofde plaats vindt. In de "Salle du Trône" van het Hotel Biolley, een "neutraal" territorium, noch Belgisch noch Oostenrijks, regelen Oostenrijkse en Belgische commissarissen onderling de "Remise" in aanwezigheid van Marie Henriette die nadien, aan de hand van O'SULLIVAN DE GRASS, wordt voorgesteld aan koning Leopold I. De vorst in generaalsuniform met de Oostenrijkse Orde van St. Etienne kust zijn schoondochter op het voorhoofd. Leopold als grenadiersmajoor drukt stijlvol, ietwat koeltjes de hand van zijn toekomstige. Philippe en zus Charlotte, die voor de gelegenheid een roze satijnen jurk en hoed in witte kant draagt, worden eveneens voorgesteld. Maria introduceert op haar beurt haar uitgebreide suite hofdignitarissen en eredames.

Na een diner in de schitterende banketzaal begeeft het gezelschap zich naar het balkon om de acclamaties van een menigte in ontvangst te nemen... Tussen Verviers en Brussel dendert een koninklijke trein voorbij stations die allen opgesmukt zijn. Om 18.30 u rijdt hij Brussel Noord binnen. Onbeschrijfelijk Brussels royalisme ! In de Rue du Progrès vormt zich een stoet. Paarden staan wild te trappelen. 19.00 u. Op het balkon van hun paleis verschijnt de koning, de prinsen, de prinses en de jonge aartshertogin die haar emoties bedwingt. Een kanon overstijgt alle

Brusselse kerkklokken. België is in de ban van een nooit gezien huwelijk...

22 augustus. Half elf. In de grote zaal van het koninklijk paleis ligt op een goudkleurige stijltafel de huwelijksakte open en wacht op een historische bezegeling. Plots gaat één van de appartementsdeuren open voor de verschijning van Leopold I met aan zijn arm Mademoiselle la duchesse de Brabant. Het is de Brusselse burgemeester Charles DE BROUCKERE die het burgelijk huwelijk sluit.

Twaalf uur. De collegiale Sint-Goedele en Sint-Michiel zit afgeladen vol voor het kerkelijk huwelijk dat de Mechelse aartsbisschop Mgr. STERCKX inzegent. Marie Henriette is erg onder de indruk wanneer Palestrina, Cherubine en Mozart de hoge gotische gewelven vullen. Terwijl ze ingetogen luistert, leest ze een stukje geschiedenis af van de warme gebrandschilderde glasramen. Het is halftwee als het Te Deum aanvangt en een stoet bisschoppen hen uitgeleide doet.

Brussel zou Brussel niet zijn zonder zijn Ommegang. In de namiddag wonen de jonggehuwden vanop een bebloemde tribune een pralerige historische stoet die zich slingert doorheen oud Brussel. Marie Henriette amuseert zich kennelijk. Leopold toont weinig interesse en is zwijgzaam. Nu en dan kijken ze elkaar even aan. De koning bewondert haar natuurlijke aantrekkelijkheid. Wat zal het worden als straks over een week dit echtpaar, dat maturiteit mist, zijn Blijde Intrede doet in Oostende ?....

---

(1) De Franse keizer vond het jammer dat de versterkingen van Ath en Philipville waren afgebroken.

(2) zie G.H. DUMONT, "Leopold II" Paris, Fayard 1990, p. 47.

(3) zie A. DE RIDDER, "Le mariage de Leopold II d'après des documents inédits" Brussel 1925, p. 152.
Brief van graaf O'SULLIVAN DE GRASS aan H. DE BROUCKERE, gedateerd Wenen 17 mei 1853.

(4) zie L. VAN AUDENGHAEGHEN "Barones de Vaughan, de liefde van Leopold II" Gent, Reinaert 1985, p. 14.
Sommige bronnen spreken op dit vlak mekaar tegen. Zo meldt "la Feuille d'Ostende" (n° 3623 p. 2) dat Leopold die dag in Oostende dineert met de Brugse bisschop en dat hij 2 dagen tevoren de fortificaties van onze stad heeft bezocht samen met zijn broer.

VERBETERING

In het artikel "Octaaf Defoor 90" (september 1995) is op bladz. 95 - 235 een kleine fout geslopen. Het begin van paragraaf 6 moet zijn : In 1985 werd te Oostende..... i.p.v. in 1958 werd te....

ARCHITECTUUR : ONZE BEWONDERING VOOR MARIE JOSEPLEIN 6 !

De blinde sloopwoede op het Marie-Joséplein - met name het imago-bepalende pand Bouchery - was nog maar goed achter de rug, of aan het pand nr. 6 - een schoenenzaak - begonnen ingrijpende vernieuwingswerken. Medio februari 1995 was alles voltooid.

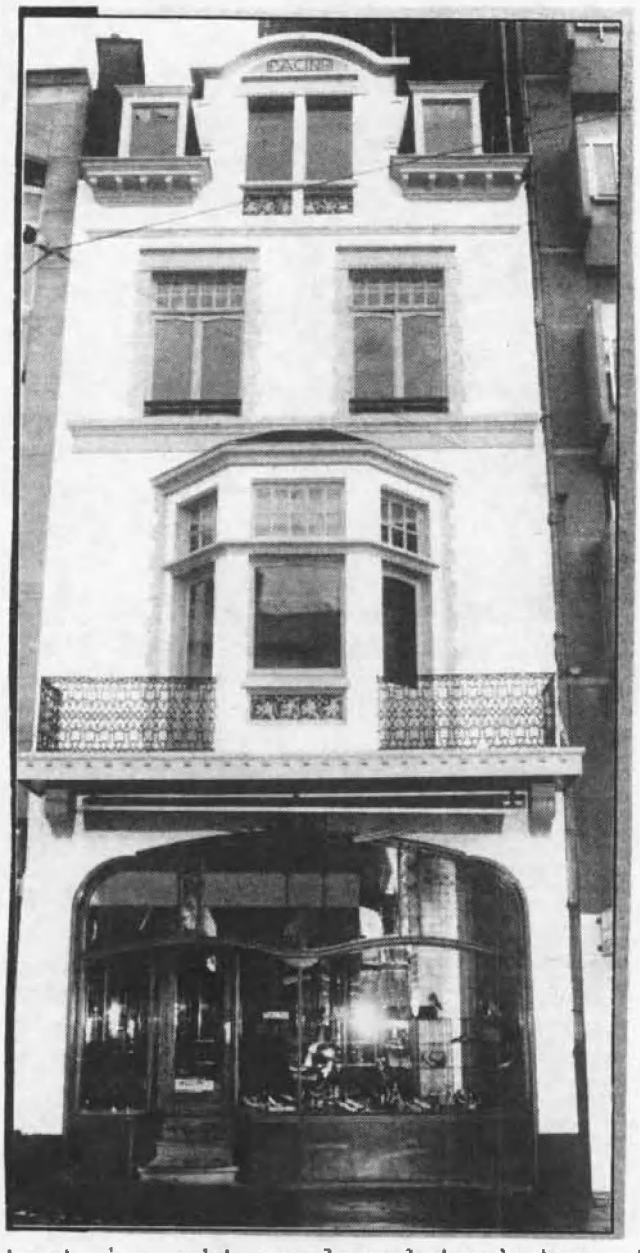

Het eindresultaat is echt geslaagd te heten. De sobere maar mooie gevel werd hersteld en in een smaakvolle kleurencombinatie geschilderd. En, wat we ten volle bewonderen, de gelijkvloerse verdieping kreeg voor een keer niet de banale afwerking mee zoals in zovele hedendaagse winkelpanden die in oudere huizen zijn gevestigd (bv. de reeks van vijf gevels met glazuurstenen en met art-nouveau-elementen van architect PIL in de Adolf Buylstraat). De architectuur werd volkomen gerespecteerd.

Dit doet ons nadenken over wat met enige goede wil met het pand Bouchery had kunnen gebeuren.

Norbert **HOSTYN**

DE "BABYLONE"-STRAAT

door Raymond **VANCRAEYNEST**

De Babylonestraat liep van de Hendrik Serruyslaan loodrecht op de Aartshertoginnestraat. In het verlengde van de Babylonestraat lag de tuin van het klooster van de paters Dominikanen, afgeschermd door een muur.

Het klein tuintje, heden nog te zien langs de Hendrik Serruyslaan naast de ingang van het huidige Koninklijk Atheneum III, was toen de toegang tot de Babylonestraat. Het gebouw links dat er nog staat was een café "Hof van Belofte", en vormde de hoek van de Babylonestraat. Lange tijd was de inprenting op de muur nog te zien van het straatnaambord. De onteigening van al de huizen van die straat was al door de stad Oostende beslist geweest in 1910 om daar de stedelijke "Ecole moyenne" voor meisjes op te trekken. Die school was voordien gelegen op de oostkant van de Groentemarkt en mijn moeder had het daarom altijd, als ze over die school sprak, over de "martschole", wat ik toen niet begreep, vermits die school daar op de Hendrik Serruyslaan, volgens mij niets met de markt te maken had.

De onteigening en de afschaffing van de Babylonestraat is een hele geschiedenis geweest. Al rond 1897 verwierf de stad de onroerende goederen gelegen langs de Hendrik Serruyslaan en aan de zuidkant van de Babylonestraat om een nieuwe brandweerkazerne te bouwen op het terrein begrensd door de Hendrik Serruyslaan, de Babylonestraat en de Aartshertoginnestraat, die zou verbreed worden. Bij Koninklijk Besluit van 21 januari 1897 werden nieuwe rooilijnen vastgelegd voor de Ooststraat, de Aartshertoginnestraat, de Hendrik Serruyslaan en de Witte Nonnenstraat. Het stadsbestuur zag met de tijd af van de bouw van een nieuwe brandweerkazerne daar op die plaats. In de gemeenteraadszitting van 22 februari 1910 werd een heel nieuw plan voorgelegd en in de zitting van 12 april 1910 werd het goedgekeurd. Het nieuw plan bracht voor die buurt een grondige verandering teweeg. De Babylonestraat werd eenvoudig afgeschaft omdat het stadsbestuur oordeelde dat die straat overbodig was geworden sinds de Ooststraat was verlengd en doorgetrokken tussen de Aartshertoginnestraat en de Hendrik Serruyslaan. Die verlenging stond in verband met de constructie van het nieuw postgebouw waarvan de aanbesteding van de grondvesten had plaats gehad op 21 november 1901. Het stadsbestuur had toen de Domeinen verzocht grond af te staan om die verlenging tot stand te brengen. Binnenin dit blok, tussen de verlengde Ooststraat (= Poststraat), de verbrede Aartshertoginnestraat en de Hendrik Serruyslaan, werd voorzien een nieuwe "Ecole communale de demoiselles" op te trekken (...).

Uittreksel uit : De familie Deceuninck in Engeland 1914-1918 (1994) door Raymond Vancraeynest (p. 3-4).

ZONNEWIJZERS IN WEST-VLAANDEREN V
De Haan, Knokke en Damme

Sferische zonnewijzer
G. Carlierlaan, De Haan.

Poolstijlzonnewijzer van het verticale type op de oude H. Margarethakerk te Knokke.

Poolstijlzonnewijzer van het verticale type op het stadhuis te Damme.

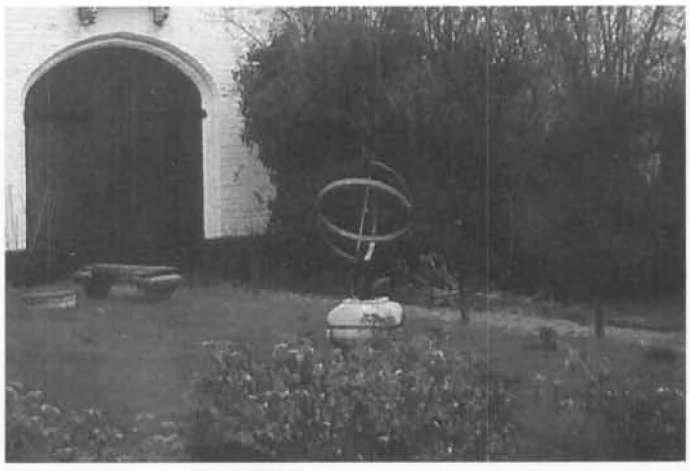

Sferische zonnewijzer in de tuin van kunstsmid François Van Hindsberg, even voorbij de Damse Scellemolen.

Foto's J.B. Dreesen

DE "AFFAIRE von BULOW" IN HET CAMP de BRUGES (27 BRUMAIRE AN XII - 14 FRIMAIRE AN XII), OF DE TRAGISCHE AFLOOP VAN EEN JAMES BOND-STORY AVANT LA LETTRE[1]

door Frank **RYON**

INLEIDING

In het kader van een studie in opdracht van de Oostendse vzw *Fort Napoleon* over de gelijknamige vesting gelegen in het duinengebied ten oosten van de havengeul, werden we m.b.t. de voorgeschiedenis ervan geconfronteerd met het gegeven van het **Camp de Bruges**. Dit was een onderdeel van een reusachtige Napoleontische expeditiemacht tegen Engeland (het zgn. *Camp de Boulogne*)[2], dat in de periode 1803-1805 gelegerd was in barakkenkampen te Oostende en te Duinkerken, en vanuit het hoofdkwartier in Brugge geleid werd door de bekwame en energieke divisie-generaal en later maarschalk DAVOUT[3].

Dat de invasie tegen Engeland uiteindelijk niet is doorgegaan, was niet te wijten aan een gebrek aan inzet of middelen van de betrokken soldaten, maar werd veroorzaakt door een gewijzigde politico-militaire situatie op het Europese vasteland, waardoor Napoleon, Eerste Consul en later Keizer der Fransen, zich gedwongen zag zijn strategie te veranderen en de oorlogsinspanning naar andere fronten , i.c. de Rijnstreek, te verleggen. De slag bij Austerlitz (2 november 1805), waar DAVOUT zich met zijn uitstekend getrainde manschappen van o.a. het gewezen *Camp de Bruges* bijzonder zou onderscheiden, mag misschien dan toch een bekroning op zijn werk genoemd worden.

Het spreekt vanzelf dat een onderneming van dergelijk formaat niet onopgemerkt kon voorbijgaan, en dat het beoogde aanvalsdoel en ergo virtueel slachtoffer alles in het werk stelde om te proberen, hetzij rechtstreeks via militair-preventieve interventies hetzij via de meest uiteenlopende vormen van spionage, ofwel de agressor nog tijdens diens voorbereidingen een dodelijk klap toe te brengen ofwel zich aan de hand van verzamelde inlichtingen zo goed mogelijk op wat komen zou voor te bereiden. In concreto zou het ook hier niet anders zijn, in die zin dat Engeland enerzijds de Frans-Belgische kusten met waarachtig piraten-élan afschuimde en anderdeels niet aarzelde agenten uit te sturen om in het hol van de leeuw vitale informatie te verzamelen. Hoe de vork in dit welomschreven geval hier precies aan de steel zat, vernemen we uit een aantal brieven van DAVOUT gericht aan Napoleon die in het reeds geciteerde werk van DE MAZADE zijn opgenomen.

DE von BULOW-STORY

1. Brief aan de Eerste Consul van 27 Brumaire An XII (19 november 1803)[4]

In dit schrijven maakt DAVOUT melding van de arrestatie van een zekere baron von BÜLOW, die naar eigen zeggen gewezen marine-luitenant in Russische dienst was, maar zich sedert een zeven- of achttal jaren in Berlijn had teruggetrokken. Op 21 Brumaire An XII (13 november 1803) was hij omstreeks de middag in Oostende aangekomen, en tegen 14.00 uur begaf hij zich naar het legerkamp van het 21ste regiment, waar hij in een aantal soldatenbarakken binnenging en allerlei vragen stelde omtrent de omvang van de troepenmacht, de aanwezige voorwaarden, de soldij, enz. Een

sergeant vond dit alles toch maar verdacht en verwittigde de luitenant-kolonel met weekdienst, die prompt het bevel gaf betrokkene aan te houden, wat gebeurde in de barak van een niet nader genoemde onderluitenant. DAVOUT, toevallig zelf in het kamp aanwezig, werd eveneens op de hoogte gebracht, en liet von BÜLOW opsluiten. Omstreeks 20.00 uur 's avonds ontving DAVOUT een brief van de gevangene, vergezeld van een paspoort afgeleverd door de Russische ambassadeur in Berlijn en aldaar op 6 Vendémiaire An XI (28 september 1802) geviseerd door de Franse zaakgelastigde LAFOREST[5]. Hierop werd hij op last van DAVOUT voor ondervraging naar de herberg gebracht waar hij zich na aankomst in Oostende begeven had[6]. Na confrontatie met een wachtmeester en een gendarm besloot men zijn papieren eens grondig uit te pluizen, wat met dusdanige verwarring gepaard ging dat von BÜLOW er in slaagde enkele documenten te verdonkeremanen. Hoe dan ook, uit het gevondene bleek dat hij een doodgewone burger was, maar toch in het bezit van de niet onaardige som van 500 gouden Lodewijsmunten. Een door een bankier afgeleverd betalingsbewijs toonde bovendien aan dat hij via bemiddeling van een zekere baron... 1.600 *francs* had ontvangen. Verder werden nog een blank wapen en een paar tweeschotspistolen met munitie in zijn bagage aangetroffen. Zowel in het kamp als in de herberg bracht hij het gesprek enkele keren op Napoleon, die hij bestempelde als "*de kleine korporaal die boven het hoofd van Moreau is gesprongen, voorwaar een situatie die niet lang meer zal duren*"[7]. Elke beschuldiging van spionage loochende hij, maar bekende wel het vroeger te zijn geweest, met uitleg van het hoe en waarom ter zake.

Von BÜLOW was vergezeld van een dienaar die hij verklaarde in Frankfurt te hebben aangeworven, maar de persoon in kwestie zegde dat dit in Keulen gebeurde, waar zijn opdrachtgever hem vroeg of hij bereid was om voor de Engelsen te werken. De man zou enkel hebben ingestemd von BÜLOW naar Oostende te volgen. Verder zegde hij apotheker van opleiding te zijn, die door omstandigheden gedwongen het beroep van dienaar uitoefende. Voor alle zekerheid werd hij in Brugge op secreet gesteld met het oog op verdere ondervraging, wat von BÜLOW ernstige zorgen scheen te baren.

Verdachte was blijkbaar niet afkering van een glaasje alcohol, en in min of meer benevelde toestand luchtte hij gaarne zijn gemoed. Aldus kwam men te weten dat hij in Rusland een jarenlange veroordeling had opgelopen, en dat hij tijdens die periode gehuwd was. Hij liet zich echter scheiden, en hertrouwde met een vrouw die op dat ogenblik in Frankfurt verbleef. Zij had hem een brief gedateerd op 28 oktober 1803[8] die hij in Brussel ontving, en na een klaagzang hoe zeer ze hem wel miste besloot ze : "*Maar ik wil ophouden met zuchten en klagen, want deze scheiding moet bijdragen tot ons geluk en zorgen dat zij die na ons komen tijden van voorspoed en niet van vernedering zullen beleven*". Uit deze in het Duits geschreven brief bleek duidelijk dat de vrouw van zijn doen en laten op de hoogte was.

Von BÜLOW begon de ernst van de situatie in te zien, en probeerde de gendarm die hem bewaakte om te kopen met 13 gouden Lodewijksmunten als deze 2 brieven wilde versturen, één naar zijn echtgenote en één naar een zekere ambassadeur MARKOFF[9]. De gendarm speelde het spel zogezegd mee, maar von BÜLOW was toch in die mate achterdochtig, dat hij voor alle zekerheid voor dezelfde opdracht een gouden tabaksdoos ter waarde van ongeveer 25 gouden Lodewijksmunten aan eskadronschef FLORAINVILLE gaf, die eveneens

veinsde akkoord te gaan maar alles aan zijn chefs ging overdragen. Hierop gaf DAVOUT het order om alle omkoopgiften ogenschijnlijk te aanvaarden en mee te spelen, op voorwaarde natuurlijk van bekendmaking aan de legerleiding.

Voor alle zekerheid liet DAVOUT von BÜLOW in een aparte kamer in de herberg opsluiten en visueel bewaken door enkele gendarmen. Tijdens een ondervraging dreigde de generaal streng te zullen optreden indien de beklaagde volhardde in zijn stilzwijgen, maar even later gooide hij het over een andere boeg, en bood hij hem het driedubbele van het bedrag dat hij van zijn opdrachtgevers had ontvangen in ruil voor volledige bekentenissen en toekomstige medewerking. Von BÜLOW scheen enkele ogenblikken te aarzelen, maar verklaarde dan dat hij als een man van eer op het voorstel niet kon ingaan. Hierop werd hij terug naar zijn kamer gebracht, met de goede raad om alles nog een te overdenken. Tijdens de ondervraging probeerde hij tevergeefs de begeleidende gendarm over ta halen hem te laten ontsnappen, en dat in ruil voor al het geld dat hij in bezit had.

Von BÜLOW gaf echter de moed niet op, en tijdens de nacht nodigde hij de twee bewakende gendarmes uit samen met hem enkele glazen punch te drinken. Dit bleef evenwel minder onschuldig dan gedacht, want beide mannen voelden zich misselijk worden en konden ternauwernood alarm slaan. Uit een latere analyse bleek een flinke dosis slaapverwekkende opium in de punch vermengd te zijn... Tengevolge van zoveel listigheid rekwisitioneerde DAVOUT een leegstaande woning, waar de verdachte werd ondergebracht met het consigne van een absoluut communicatieverbod.

Verder vernemen we nog dat von BÜLOW zowel de Duitse, Latijnse als Russische taal spreekt, en dat zijn bediende verklaarde dat zijn meester in Engeland had gewerkt en derhalve ook deze taal machtig was. Dit werd echter door von BÜLOW ontkent, met de bewering dat hij ternauwernood enkele woorden Engels verstond.

Hoe dan ook, alles betreffende deze zaak werd nauwgezet bijgehouden, en zou aan Napoleon worden voorgelegd wanneer deze het kamp kwam bezoeken.

2. Brief aan de Eerste Consul van 5 Frimaire An XII (27 november 1803)[10]

Tijdens een inspectiebezoek aan Gent ontving DAVOUT twee brieven, één van Napoleon gedateerd op 1 Frimaire (23 november) en één van de voorzitter van de rechtbank gedateerd op 3 Frimaire (25 november); beide brieven hielden verband met de "affaire von Bülow".

Uit het schrijven van Napoleon bleek dat de Eerste Consul de zaak belangrijk genoeg achtte om er zich persoonlijk, zij het niet in situ, mee bezig te houden. Hij beval DAVOUT de gevange niet langer in de herberg in verzekerde bewaring te houden, maar wel degelijk in een cel op eenzame opsluiting te plaatsen. Verder moest een speciale commissie van 5 officieren binnen de 24 uur von BÜLOW als spion veroordelen en hem vervolgens voor het vuurpeloton brengen : "*Cet exemple est nécessaire, nos côtes sont inondées de ces misérables*"[11]. Over een dergelijk bevel werd destijds niet gediscussieerd, en DAVOUT antwoordde dan ook dat de vijfschaar zal worden ingesteld en dat men de spion binnen de 8 dagen zou laten

fusilleren, tenzij hij van Napoleon ter zake een tegenbericht mocht ontvangen.

3. Brief aan de Eerste Consul van 7 Frimaire An XII (29 november 1803)[32]

We vernemen dat alle in de bagage van von BÜLOW aangetroffen dokumenten aan de rechtbank werden overgemaakt.

In de loop van de voormiddag liet DAVOUT von BÜLOW bij zich ontbieden, en laatst genoemde was vast besloten te sterven als "*un homme de caractère*". Op vraag van de voorzitter van voormelde rechtbank was DAVOUT er in geslaagd hem een brief aan zijn echtgenote te laten schrijven, waarin geen melding werd gemaakt van zijn arrestatie. Op deze manier hoopte men meer licht op de zaak te werpen. Het paar Engelse tweeschotspistolen, dat naar DAVOUT's inzicht bestemd was om daadwerkelijk te gebruiken, een mening die hem samen met de karaktervastheid van de beklaagde overtuigde van het feit dat men hier werkelijk met een spion te doen had, werd aan Napoleon toegestuurd.

Binnen 5 dagen zou men vonnis voltrekken, indien geen tegenbevel ontvangen werd.

4. Brief aan de Eerste Consul van 14 Frimaire An XII (6 december 1803)[33]

Het doek over de tragedie is gevallen. In de loop van de voormiddag ontving von BÜLOW het bezoek van een geestelijke, zoals hij zelf had gevraagd, maar toen deze op het verzoek om enkele brieven te schrijven en te verzenden niet wilde ingaan, weigerde de veroordeelde alle spirituele bijstand, waarop de biechtvader de cel verliet en zich voor iedereen zichtbaar met de gendarmen ging vermaken.

Een weinig later verscheen von BÜLOW dan voor het executiepeloton, waar hij de dood vond onder grote belangstelling van de Oostendse bevolking.

Zijn geldelijke bezittingen werden onder de gendarmen verdeeld, deels als tegemoetkoming in de bijzondere kosten die hun specifieke opdracht vereiste, deels als aanmoediging om ook in de toekomst nauwlettend naar spionnen te blijven uitkijken.

BESLUIT

De "affaire von BÜLOW" is meer dan een tragische anecdote uit de geschiedenis van het *Camp de Bruges*. Het is een zoveelste bewijs van de meedogenloze logica van de oorlogsvoering, waarbij men vijandelijke verzamelaars van inlichtingen eerst probeert over te halen om van kamp te veranderen, en, wanneer dat niet lukt, deze mensen in koelen bloede gaat elimineren.

Het is ook het verhaal van een man die, voor zover uit het bronnenmateriaal valt op te maken, uit hoofde van een bepaalde overtuiging een uiterst riskante opdracht heeft aanvaard, en oog in oog met de dood getuigde van bijzondere karaktervastheid. In dit licht mag de bemerking van DAVOUT, zelf een man van eer, beschouwd worden als een posthuum eerbewijs : "*Il a été à la mort avec fermeté*".

NOTA'S

(1) Mijn welgemeende dank gaat uit naar dhr. Freddy HUBRECHTSEN, die mij een kopie van het dagboek van maarschalk DAVOUT te hand stelde.
(2) Men consultere ter zake o.a. BOULOGNE, (camp de), in Dictionnaire Napoléon, Parijs, 1989, pp. 275-276, met aanvullende bibliografie.
(3) Voor biografische gegevens over deze bijzonder interessante figuur leze men o. a. Ch. DE MAZADE, Correspondance du Maréchal Davout, Prince d'Eckmühl. Ses commandements, son ministère, 1801-1815. Avec introduction et notes. Tome I, Parijs, 1885, pp. I-LII, en DAVOUT ou D'AVOUT (Louis-Nicholas, duc d'Auerstaedt, prince d'Eckmühl, 1770-1823, maréchal, in Dict. Nap., pp. 574-577.
(4) Ch. DE MAZADE, o.c., pp. 28-31.
(5) Men leze over deze topdiplomaat o.a. : LAFOREST (Antoine-René-Charles-Mathurin, comte de), in Dict. Nap., p. 1019.
(6) Het kan op het eerste zicht eigenaardig lijken dat de ondervraging niet in het kamp zelf plaatsvond, maar het was de bedoeling von Bülow te confronteren met een aantal uitspraken gedaan tegen herbergbezoekers en met in zijn bagage te vinden verdachte documenten.
(7) Het betreft hier de Franse generaal MOREAU, briljant strateeg en tegenstrever van Napoleon. Na een proces in 1804 wegens verdenking van complot tegen de Keizer week hij uit naar Amerika, om in 1813 op verzoek van Rusland aan de strijd tegen Napoleon deel te nemen, waarin hij stierf na zware verwondingen opgelopen tijdens het Dresdenoffensief in de nacht van 1 op 2 september (zie o.a. MOREAU (Jean-Victor), 1763-1813, général, in Dict. Nap., pp. 1198-1199).
(8) De tekst dateert hier uitzonderlijk in Gregoriaanse en niet in revolutionaire tijdrekening.
(9) Deze figuur is een volslagen onbekende.
(10) Ch. DE MAZADE, o.c., pp. 34-35.
(11) Correspondance de Napoléon, IX, p. 103.
(12) Ch. DE MAZADE, o.c., p. 35.
(13) Ch. DE MAZADE, o.c., pp. 36-37.

DE GILDE VIERT

ZEVENDE VOLKSZANGFEEST

VAN DE WIEG TOT AAN HET GRAF

Op vrijdag 10 november organiseert de **Confrerie van 't Vynckx- en Woutermansambacht**, samen met **Ocarina**, het blokfluitensemble van het **Jeugdmuziekatelier** en het koor **Corina** met de medewerking van **Marnixring Oostende Kustland**, in de **Cappelrie** in Bredene, haar traditionele Volkszangfeest.

We starten om 20 u (deuren open om 19.30 u). Gratis toegang

door Aimé SMISSAERT (+)

Vrijdag 8e Januari. -

ZESENTACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

"Halen en brengen" van troepen en voorraad.

Sedert een paar dagen is ten stadhuize een bureel ingericht voor de aangifte der wijnen en sterke dranken nog in 't bezit der burgers, zulks naar aanleiding van den laatsten plakbrief door de duitschers uitgeveerdigd. Het getal burgers, die hunnen wijn komen aangeven, is tamelijk groot.

De algemeenen duitsche goeverneur van België, baron VON BISSING, kwam alhier deze namiddag aan en nam zijnen intrek in de *Renommée*.

Sedert een paar dagen hebben de duitschers bezemstokken opgeëischt, en verscheidene malen zag men bendjes van 150 tot 200 duitschers optrekken naar den kant van Middelkerke, elk met een...bezemstok gewapend. *Ekserchiche* !

De duitschers deden heden en gisteren talrijke huiszoekingen op het Sas en te Zandvoorde. Zij waren op zoek achter koopwaren, die ontvreemd waren geworden, de 2 eerste dagen der duische bezetting, uit de wagons achter de slachthuizen CARBON staande, en ze zochten terzelvertijd achter duitsche peerden, sargiën, velos enz. door duitsche soldaten in geldnood verkeerend, verkocht. Verscheidene aanhoudingen werden gedaan, o.a. van een 3 tal vrouwen. (Deze werden op Dinsdag 12 Januari losgelaten).

* * *

Volgend bericht werd heden tot de bakkers gestuurd :

NOTA VOOR DE BAKKERS

Er is mij aangebracht geworden dat sommige bakkers brood verkoopen buiten de uren door het reglement vastgesteld en in de afwezigheid van den afgevaardigde van de stad.

Ik verwittig de bakkers dat een waakzaam oog zal gehouden worden en dat eene overtreding aan het bestaand reglement hun aan strenge maatregelen blootstelt.

Den 8 Januari 1915

De adjunkt-politiekommissaris
DUBOIS

* * *

Veel volk ging heden zien naar den duitschen onderzeeër gister onze haven binnengevaren. Volgens ons verzekerd wordt, kwam het schip hier aan langs de Brugsche vaart. Het ligt, zooals reeds hooger gezegd, in de voorhaven nevens den kustwachter "Ville d'Ostende". Daar liggen ook eene loodsboot van Zeebrugge, hier van voor den oorlog in vermaking, drie duitsche stoombootjes (van de grootte onzer vischstoombootjes) en een soort van vischstoombootje de Hollandsche vlag voerend. Men is bezig met 3 duitsche booten in 't grijs te schilderen.

Zaterdag 9e Januari. -

ZEVENENTACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Rond 9 ure kan men, in de richting van Zandvoorde, 16 duitsche vliegmachienen te gelijk in de lucht zien zweven.

Deze nacht werd nogal hevig kanongeschot gehoord. In de voornoen eenig kanongedommel.

Deze morgen plunderden de duitschers de wijnkelders van MM. BORGERS en ROYON, in de St Jorisstraat en van MM. COURTOT en CAMBIER, Romestraat.

Sedert twee dagen nestelen zij ook in het *Majestic Hôtel* en in het *Splendid Hôtel*, waar zij alles opeischen wat niet te heet of te zwaar is.

Om hun plunderwerk uit te voeren hebben de duitschers 54 Oostendsche werklieden opgeëischt, die betaald zullen worden aan 3.50 fr. per dag. De onkosten vallen op de stad...natuurlijk !

Zij hebben al de uitgehaalde wijnen geborgen in het gebouw der koopwarenstatie, Ijzerwegstraat, waar de bureelen opgericht zijn. De "sprotfabriek" werd ook leeggeplunderd : alles werd er uitgehaald, doosjes sardienen, ingelegde groensels, potten met "soudure", kisten met ledige doosjes, tot zelfs slekken lood....!! De plundering duurde 5 dagen. Alles werd geladen op in de statie staande waggons. Niet tevreden Oostende te plunderen zonden de duitschers deze week verscheidene dezer werklieden, onder sterk geleide, naar Blankenberghe achter wijn. Enkele dezer werklieden werden ook gebruikt om haver te gaan halen naar Steene.

Lieten de duitschers het maar bij den wijn en al het overige dat zij stolen, maar zij beginnen nu het vee op te eischen. Wij schreven reeds hooger iets daarover. Heden vernamen wij nog dat Stalhille 140 hoornbeesten moet leveren deze week en dat het toekoemende week de beurt aan Steene is om de "weegluizen" van vleesch te voorzien.

Wij ontmoeten heden een inwoner van Clemskerke, die een en ander vertelde :

Ruim 1500 duitschers zijn op Clemskerke-dorp ingekwartierd. Wie Clemskerke kent, zal gemakkelijk verstaan dat zulk groot getal soldaten onmogelijk een onderkomen in het dorp alléén vinden kan - en nochtans is het zoo ! Om maar een enkel voorbeeld te geven : in de herberg LAGROU slapen 59 duitschers !

De duitschers doen opeischingen op opeischingen ! M. DEWAELE, brouwer, had 35 ton kolen doen komen van Zeebrugge. Toen de kolen te Clemskerke toekwamen, werden ze door de duitschers in beslag genomen.

In de week van den 20 tot den 27 December moest Clemskerke 25 ossen leveren; in de week van den 27 December tot den 3 Januari werden 110 ossen opgeeischt, en heden kreeg Clemskerke bevel, binnen de 14 dagen, te leveren : 400 ossen, 250 vette zwijns, 400.000 kilos patatten, 150.000 kilos haver, 150.000 kilos terwe,

90.000 kilos boonen en erwten, 500 schapen, 250.000 kilos stroo en 30.000 kilos hooi. Waar moet Clemskerke dit alles halen ?

Heden werd in de duinen van Breedene, een werkman van Steene door de duitschers doodgeschoten.

Zondag 10e Januari. -

ACHTENTACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Rond 6 1/2 ure, eene zware ontploffing; eene mijn die ontploft op 't strand, al den kant van den Vuurtorenwijk.

Om 8 ure, duitsche militaire mis in de HH. Petrus en Pauluskerk.

Volgende plakbrief, in 't Vl., Fr. en duitsch, werd heden uitgeveerdigd :

BERICHT

De arbeider Jules BAUWENS, van Steene, heeft, ondanks veelvuldige uitnodigingen, een krijgsgeweer en 100 kardoezen niet afgegeven. Hij is om die reden door het Oorlogsgerecht ter dood veroordeeld en vandaag doodgeschoten geworden.

Oostende, den 9 Januari 1915.

JACOBSEN
Vice-Admiraal

* * *

Een 10tal minuten voor 3 ure komen twee vliegmachienen der Bondgenoten uit de richting van Leffinghe af. Er werd geweldig op hen geschoten. Het tweede vliegtuig werpt 9 kleine bommen uit en gaat daarna het eerste, ver in zee, vervoegen. Een "taube" stijgt op van op het vliegveld van Mariakerke en wil den bommenwerper achternasnellen, doch van den kant van Leffinghe komen nog 2 vliegtuigen der Bondgenoten gevlogen, en onze duitscher vindt het geraadzaam in 37 haasten te dalen. De 2 bevriende vliegers zweven een oogwenk boven Steene en keeren dan terug.

4 der geworpen bommetjes vielen tusschen het slachthuis CARBON en het werkhuis SMIS : geene schade werd aangericht, tenzij eenige gebroken ruiten op het Sas-Slykens. Eene 5e bom viel rechts van den grooten ingang der kazerne, tusschen den muur en het ijzeren hekken, op een 10tal meters van een officier, 5 soldaten, een schildwacht en 2 jongens. Het bommetje viel in het gras : niemand werd gekwetst. Eene 6e bom viel in het hovetje, tusschen de brug der Oesterbankstraat en de brug der de Smet de Naeyerlaan, waar in den nacht van den 24n tot den 25n September de "Zeppelin" ook eene bom wierp. Hier ook geene schade. Eene 7e bom viel op de riggels van den ijzerenweg, tusschen de brug der de Smet de Naeyerlaan en de groote hangaars voor waggons : eenige riggels werden gebroken.

Eene 8e bom viel in den "slag" leidend naar het hofstedeken VAN SIELEGHEM, Vuurtorensteenweg. Eindelijk, eene 9e bom viel dicht bij de 2 kanonnen, staande in de duinen op het platform door de duitschers gemaakt op de plaats waar het paviljoentje voor zieke soldaten zich verhief : een stuk van een der kanonnen werd

afgerukt, en een 4tal duitschers werden licht gekwetst, waaronder een matroos die de toppen zijner vingeren verloor.

Men had die felle jannen, die "Jan Onversaad" 's moeten zien loopen, al tieren en huilen ! Op het oogenblik dat de bommen vielen was er nog al veel volk op de bruggen der de Smet de Naeyerlaan, nieuwsgierigen die van ver den onderzeeër gingen bezien. Ware de 7e bom eenige meters dichter bij de stad gevallen, voorzeker zou men ongelukken te betreuren hebben gehad. (Volgens later beweerd werd, zou het vliegtuig der Bondgenooten geene bommen geworpen hebben - de bommen die vielen waren niet ontplofte shrapnells door de duitsche kanonnen op het vliegtuig afgeschoten).

Deze namiddag zagen voorbijgangers eene muts drijven op het water der Visscherskaai. Er werd onmiddellijk gedregd en kort nadien, werd het lijk opgehaald van den genaamden Petrus NEUT, geboren in 1847, gewezen stuurman ter visscherij, thans sloeppeerder, wonend in onze stad Capucienestraat, 32. De man had gister avond, een weinig voor 7 ure, de herberg van den heer Louis DE ROO op de Visscherskaai verlaten, waar hij met de kaarten had gespeeld. Men denkt dat hij door de duisternis misleid, in het water zal gesukkeld zijn.

De inwoners der Statiestraat kregen heden bevel hunne huizen, binnen de 2 dagen, te verlaten.

Heden werd in het oud *Hôtel de Bavière*, Kapellestraat, een duitsch koffijhuis geopend, uitsluitelijk voorbehouden aan de duitsche officieren.

Maandag 11e Januari. -

NEGENENTACHTIGSTE DAG DER BEZETTING

Weinig of geen kanongebulder deze morgen.

Rond 10 ure kwam, uit de richting van Nieupoort, een tram met gekwetsten toe.

Schier geene buitenmenschen op de markt deze morgen : de bruggen over de Nieupoortsche vaart zijn nog altijd gedraaid.

Dinsdag 12e Januari. -

NEGENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Volgens wij vernemen werden 236 duizend flesschen wijn en sterke dranken ten stadhuize aangegeven. De duitschers zijn reeds aan het uithalen begonnen, o.a. bij Mevr. Weduwe CASTEELS-DE COENE, Oude Mijnplaats en in de Cooperatief der Staatsbedienden. De duitschers zijn nogal vrijgevig : zij nemen slechts de 9/10 der flesschen mede en laten het overige tiende liggen.

Heden noch vliegtuigen, noch kanongedommel, tenzij ver. In de statie zijn 2 motorbooten aangekomen alsook een kanon van 28 c. dat met waggon en al, overgebracht werd naar de voorhaven.

Deze morgen kwam alhier uit de richting van Leffighe, een groote wagen geladen met oud zink, oude goten en groote koperen kandelaars (waarschijnlijk van kerken voortkomende) toe. Alles werd geladen op de waggons die over het O.L.V. College staan.

De onderzeeër die in de voorhaven lag, is sedert gister avond verdwenen.

Volgende plakbrief, in 't Vl, Fr. en duitsch is uitgeveerdigd :

Keizerlijke Duitsche Kommandantuur

WAARSCHUWING AAN DE ARBEIDERS

Voor eene reeks noodige werken van algemeen nut, wier uitvoering ten laste der stad Oostende valt, heeft men, niettegenstaande de toekenning van hooge dagloonen, geen voldoende getal werklieden kunnen vinden. Zulks baart des te meer verwondering, daar er maar al te veel werkloozen den ganschen dag op straat ronddolen, daar er weder gestadig over nood geklaagd wordt en de Openbare Onderstand in de hoogste mate tusschenkomen moet.

Om die reden is er ten Stadhuize een bureel van werkverzorging ingericht, waar alle mannelijke, zoo geletterde als ongeletterde werkloozen, zich moeten doen inschrijven van 13 tot 17 der lopende maand januari.

Diegenen, die zich niet doen inschrijven, of die het hun aangewezene, met hunne krachten overeenkomende werk, niet seffens aannemen of niet voltooien, zoolang zulks van hen verlangd wordt, stellen zich bloot aan de toepassing van zware straffen. Daar het vermoeden gegrond is dat voormelde noodige openbare werken met inzicht vertraagd worden, om de stad, en bijgevolg ook de bezettingstroepen, schade te berokkenen, zoo kan ook het krijgsgerecht gebeurlijk toepassing vinden.

Dezulken, die door straf aan den arbeid moeten gehouden worden voor openbare werken aan straten, dijken, enz. zullen natuurlijk geen loon te verwachten hebben.

Oostende, den 9 januari 1915

De Stadskommandant
get. BITTINGER
Kapitänleutnant

ZONNEWIJZERS IN WESTVLAANDEREN V. De Haan, Knokke en Damme

door **J.B. DREESEN**

We stoppen nog even op de G. Carlierlaan in De Haan waar we een SFERISCHE ZONNEWIJZER (ook wel HOEPELSFEER genoemd) noteerden. Woorden wekken, voorbeelden strekken. We bespraken in een vroegere bijdrage reeds twee andere zonnewijzers in deze straat, waarschijnlijk was dit het goede voorbeeld. Over de oorsprong van de zonnewijzer vonden we geen informatie.

Op de oude H. Margarethakerk te Knokke noteerden we een POOLSTIJLZONNEWIJZER van het VERTICALE type. Metselaar Matthues SCHEEFER plaatste in 1648 "een sonnewijzer aenden muer van de kercke". Het was een geschenk van Marc Albert ARAZOLA d'OGNATI, burgemeester van het Vrije en hoofdman-herstichter van de Sint Sebastiaansgilde.

De zonnewijzer dateert dus uit 1648 en is versierd met het wapen ARAZOLA d'OGNATI dat er als volgt uitziet : van zilver met een boom in sinopel, vergezeld van twee lopende wolven, één voor en één achter de boom.

De toren, die zonder spits 19,25 m hoog is, dateert waarschijnlijk uit 1632. Knokke, dat reeds in 1227 een kapel had gewijd aan de Sint-Katharina, werd in 1253, door afscheiding van Heist-Koudekerke, een zelfstandige parochie met als naam Sint-Katharina-ten-Knokke. Het toevoegsel ten-Knokke was nodig want er stonden verschillende Sint Katharinakerken in het Vrije. Denken we maar

aan onze Sinte-Katharina-West kerk. De oude Sint Katharina-ten-Knokke kerk is samen met het dorp in de 14de eeuw in zee verdwenen. Over de kerk die in de plaats kwam weten we alleen dat ze, net als de andere kerken in de streek, tijdens de tweede helft van de 16d eeuw veel te verduren had.

Ons derde exemplaar staat op de toren van het gotische stadhuis van Damme. Het is een POOLSTIJLZONNEWIJZER van het VERTICALE type. Hij staat boven het torenuurwerk. Nu is het niet zoals Johan BALLEGEER in zijn overigens verdienstelijke "Gids voor de Zwinstreek" op een speelse manier zegt : "De toren heeft een zonnewijzer (voor de analfabeten) en daaronder een torenuurwerk (voor de intellectuelen). We hadden het in onze vorige bijdrage reeds over het alom verbreid misverstand dat de functie van de zonnewijzer werd overgenomen door klokken toen men in staat was om betrouwbare mechanische klokken te maken. De burgers in de 15de eeuw keken niet op de zonnewijzer aan de kerkmuur of de muur van het stadhuis om te weten hoe laat het was. Dat deed men op de torenklok ! Raderuurwerken waren reeds voor 1400 algemeen verbreid en een zonnewijzer diende om de torenklok gelijk te zetten met de zon. Dat was nodig omdat die raderuurwerken onnauwkeurig liepen, maar ook omdat ze onmogelijk gelijk konden lopen met de zon. De zon loopt namelijk niet gelijkmatig langs de hemel. Na 1450 vinden we dan ook in alle Westeuropese steden torens met een raderuurwerk en een poolstijlzonnewijzer.

Over de Damse zonnewijzer vonden we geen gegevens in verband met oorsprong en plaatsing. De torenklok dateert uit 1460 (dus voor de bouw van het huidige stadhuis dat er in 1464 kwam). De verspreiding van de poolstijlzonnewijzers in Europa gebeurde, zoals gezegd, in de tweede helft van de 15de eeuw. Dus mogen we vermoeden dat de oorspronkelijke zonnewijzer op het Damse stadhuis uit de periode van de bouw dateert.

Ons laatste exemplaar van vandaag staat in de tuin van kunstsmid François VAN HINSBERG, even voorbij de Scellemolen langs de Damse vaart. Het is een SFERISCHE ZONNEWIJZER (ook wel HOEPELSFEER genoemd). Van een kunstsmid mogen wij vermoeden dat het stuk door hem gemaakt werd, temeer daar de heer VAN HINSBERG een zwak had voor klokken en dergelijke. Hij maakte namelijk deel uit van het comité dat het initiatief nam en de fondsen verzamelde om het gerestaureerde stadhuis van Damme in 1961 van een beiaard te voorzien. De in Nederland gegoten beiaard bestond uit 25 kleine klokken.

Tot daar onze wandeling, van vandaag, doorheen het westvlaamse landschap op zoek naar zonnewijzers.

VERBETERINGEN EN AANVULLINGEN

De typist van dienst heeft in het september nummer enkele steken laten vallen in het artikel "Het 27ste Bon Territoriale Wacht voor Luchtafweer te Oostende"

- blz. 229 - 25ste lijn : lees "gewezen" i.p.v. "gewone".
- blz. 230 - 25ste lijn : na "harde wind" inlassen "Zekere nacht zijn een aantal tenten omver of in stukken gewaaid".
- blz. 231 - 9de lijn : lees "DEBATTY" i.p.v. "BATTY".

J.P.F.

Bij de thematentoonstelling - De Plate - Oostende - 23 sep 1995

PASTER PYPE, DE OOSTENDSE DAENS

door D. **DEMAEGHT**

Het is mij een groot genoegen om, als opvolger van deze edelmoedige confrater in het priesterschap en als aalmoezenier ter zeevisserij, zijn leven, werk en verdiensten te belichten.
In een beperkte tijdspanne een passende hulde brengen aan een grote Oostendse figuur zoals E.H. Henricus PYPE is geen sinecure. Gelukkig worden mijn woorden hier in het heemkundig museum aangevuld met een passende tentoonstelling die mij toestaat enkele grote lijnen te schetsen.

DAENS en PYPE hebben dat gemeen dat ze 53 jaar tijdgenoten waren. Adolf DAENS was een knaap van 15 toen Henri PYPE werd geboren. Beiden kwamen ze uit een bescheiden middenstandsgezin en hebben zich in hun priester zijn ontpopt tot sociale voorvechters. Ze hebben zich de zaak van de kleine man aangetrokken in een sociaal bewogen tijd. Paster PYPE heeft gelukkig niet de dramatiek gekend die DAENS is overkomen. Waar DAENS nogal wat beroering bracht in het politiek bestel van die tijd, is PYPE in stilte begonnen aan zijn stichtingen en wist hij bruggen te leggen onder alle mensen die in of rond de, enigszins sociaal gesloten visserijsector verantwoordelijkheid droegen.

Ongetwijfeld zal hij 200 % achter DAENS zijn gaan staan toen deze zijn programma uitstippelde over de schoolplicht en het recht op onderwijs, over de arbeidsduur en werkomstandigheden, de zondagsrust enzomeer.

Sta me toe eerst even <u>de grote lijnen van zijn leven</u> te schetsen.

Deze grote vissersvriend werd geboren te Geluwe op 12 januari 1854. Reeds op 13-jarige leeftijd drukte hij aan zijn ouders de wens uit om priester te worden. Na zijn priesterstudies- en -wijding werd hij tot leraar benoemd aan het college te Nieuwpoort. Eenmaal daar aangespoeld kwam hij er voor het eerst in contact met het vissersmilieu. Nadien werd hij aangesteld als onderpastoor op de Sint Pieter- en Paulusparochie, hier te Oostende.

Twee jaar later, op 22 mei 1886, werd hij definitief belast met de functie van aalmoezenier ter zee. Op de wachtschepen "Ville d'Anvers" en "Ville d'Ostende" doorkruiste hij de Noordzee om toezicht uit te oefenen op de visserij, de geschillen te beslechten, daar waar er nood mocht zijn te helpen en de zielzorg van de vissers te behartigen.

De 33-jarige PYPE stichtte, met hulp van edelmoedige mensen, zijn Sint Andreas-visserijschool waar de Broeders van Liefde les gaven. Duizenden vissersjongen ontvingen er hun eerste opleiding en leerden er lezen en schrijven. In die school groeide er een labo voor zeedierenonderzoek en later een museum. Voor de meisjes stichtte hij met medehulp van de Zusters van de H. Vincentius, een naai- en kookschool, die later uitgroeide tot een huishoudschool.

In zijn bloeiende gilde "'t Zal wel gaan" bracht hij de vissers sociale voorzieningen, en via de groep "Kunst Genegen" werd er gezorgd voor cultuur en ontspanning.

Hij gaf ook boeken uit : over de visserij, over motoren en ook een "Kerkeboek voor zeelieden".

69 jaar geleden hebben ministers, cadetten, officieren, maar vooral zijn vissers hun ere-aalmoezenier bij het staatswezen, stichter en directeur van de Vrije Visserijschool, lid van de provinciale commissie der zeevisserij en officier in de Leopoldsorde, na een koninklijke lijkplechtigheid, hem zelf dragende, aan de aarde en de hemel toevertrouwd.

Vele Oostendse vissersfamilies hebben nog altijd gemeende gevoelens van sympathie voor die priester die hier of daar hun ouders en grootouders een helpende hand toestak. Het is ons allemaal bekend dat Paster PYPE bij zijn sterven zo arm was als een luis, om niet over zijn gemaakte schulden te spreken. Hij had alles weggegeven aan zijn vissers.

Als wij peilen naar een psychogram van Henricus PYPEs geestesleven dan vinden wij volgende kenmerken :

1. Hij was behept, laten we zeggen, begaafd, met de onrust van een grote wetenschappelijke nieuwsgierigheid. Hij doorkruiste de Noordzee van de Vlaamse kust tot Ijsland, van Schotland tot Noorwegen en van Denemarken tot Engeland. Het volstond voor hem niet om de vele soorten vis te kennen. Hij zou ook hun maaginhouden bestuderen en vooral de bewegingen van de visscholen nagaan. Hij zocht ook naar de technieken om vis te conserveren. (Onze goede vriend Berten RICKX zaliger had het dikwijls over de kasten waarin men leerde sprot, haring en makreel te roken).
Waar hij ook kwam bestudeerde hij de inrichtingen van vreemde havens, de bouw van de vissersvaartuigen, enz. In 1905 bracht hij zelfs vanuit Denemarken een "petrolmoteur" mee om de werking en het onderhoud ervan alhier te bestuderen. Zijn werk zou altijd de Belgische visserij ten goede komen.

2. Hij had er alle moeite mee om de problemen van zijn vissers te relativeren. Hij kon er trouwens ook, moeilijk afstand van nemen want hij werd er dagelijks mee geconfronteerd. Toen hij in november 1884 tot onderpastoor benoemd werd op de Petrus- en Paulusparochie, kregen al heel vlug de parochianen die in de ruige visserswijken samen woonden zijn aandacht.
Hij leerde er de angst en de eenzaamheid kennen van vele vissersvrouwen die dagelijks wonderen deden om rond te komen. Het waren vooral de vissers zelf die zijn ogen deden open gaan. Velen waren langer dan drie weken op zee geweest en hadden nauwelijks hun boterham verdiend.
De kinderrijke gezinnen zagen veel zwarte sneeuw. Sociale wetten waren toen nog ontoereikend en voor een visser die met pensioen ging begon een nieuwe strijd tegen het spook van vereenzaming, honger en ziekte.

3. Hij bleef filosoof, zijn leven lang, doch geen kijker in het abstracte. Met zijn gezond boerenverstand wist hij dat ge aan vissers geen latijn en dromerige theorieën moet verkopen. In het opkomend socialisme zag hij niet direct een gevaar voor zijn mensen, zoals DAENS dat deed. Hij vertrouwde op het oersterke geloof van zijn mensen die dagelijks het "tremendum et fascinosem" ondervonden van Gods aanwezigheid in die grote overweldigende krachten van de zee.

4. Hij was een levenskunstenaar, hij kende de kunst met het volkse leven om te gaan en stevige bruggen te bouwen naar mensen met alle maatschappelijke standen met verschillende wijsgerige of politieke overtuigingen. Hij was ieders vriend en wist voor iedereen in goede of kwade dagen een woord van bemoediging te vinden.

5. Hij was stout en uitermate strijdbaar. Een strijd die zich plots publiekelijk heeft gemanifesteerd in de duistere dagen van de vissersopstand. In bijna alle lofspraken over hem na zijn dood, werd gewezen op het feit dat hij op velerlei gebied een baanbreker, een voorloper was.

Het is belangrijk om te weten dat de inspiratie en de opzet van zijn Gilde onder andere te wijten was aan het gedachtengoed van enkele belangrijke Westvlaamse priesters.

De 6 jaar vóór hem geboren Westvlaamse priester Deken DE GRYSE van Kortrijk schreef in 1881, 3 jaar vóór Paster PYPE naar Oostende kwam, en 10 jaar vóór het verschijnen van Rerum Novarum een boek van 508 bladzijden met de titel "Vaderlandsch recht en revolutie" met als ondertitel "verhandelingen over de sociale questiën van heden". Daarin werd een fel pleidooi gehouden tot verbetering van de arbeidersstand. Vele van de voorstellen die deken DE GRYSE daarin formuleert (o.a. tot het oprichten van een spaarkas, een pensioenkas en een arbeidersverzekering) heeft Paster PYPE gerealiseerd. Hij zal wellicht binnen de priesterconferenties en tal van vakliteratuur de verdiensten vernomen hebben van priesters zoals ondermeer VANLERBERGHE en LAUWERS, die in de katholieke volksbonden van Kortrijk en Roeselare opkwamen voor de sociale rechten van hun arbeiders.

In alle historische eerlijkheid moeten we erbij zeggen dat Paster PYPE in al zijn verwezenlijkingen zijn eigen weg ging. Zelfs de kerkelijke overheid was niet altijd direct op de hoogte van zijn stichtingen. Al was hij niet altijd diplomatisch ingesteld... Hij zocht naar een specifieke oplossing voor de problemen van een specifieke sector als die van de visserij.

<u>Paster PYPE als priester - opvoeder</u>

Hij was een man met zin voor verwondering. Als landbouwerszoon kende hij van jongsaf de speling van de natuur. Hij leerde de mens verwonderd en dankbaar zijn voor de natuur, het leven, de adem, het gezond zijn, ontwikkeling en rijkdom.
Steeds legde hij in zijn publicaties en ook in zijn preken de nadruk op het feit dat hetgeen de visser in zijn netten strikt door Gods natuur gegeven, geschonken was.

Paster PYPE was een moderne Petrus, hij voelde zich niet alleen geroepen tot het priesterschap maar ook tot het grondig kennen van de vissersstiel.
Hij leerde zijn vissersjonkskes en zeelieden ook te peilen naar de diepte in de mensen, naar de liefde voor het beroep en naar het gevoelig hartje onder de soms door weer en wind verharde schors van de visser. Hij wist zijn mensen ervan bewust te maken dat niemand een eiland op zichzelf is. Hij spoorde aan tot een echte bemanningsgeest van zijn zeelieden. Hij wist mensen samen te brengen in ernstig ingetogen en ook ontspannende momenten.
Hij was ervan overtuigd dat de verheffing van de ziel het best door de cultuur kon ondersteund worden. Het zal wel geen toeval

geweest zijn dat mensen zoals de Oostendse kunstenaar Jan DE CLERCK en de dichter Daan BOENS, binnen die vissersgilde, wellicht op aansporing van Paster PYPE zelf, de vissers zang en toneel aanleerden. Dit resulteerde in de oprichting van een groep "Kunst genegen" waarvan DE CLERCK voorzitter-stichter werd.

Hij was ook priester Gods. "Kom en volg mij" had ook de Heer tot hem gezegd. De vissers wisten dat hun aalmoezenier vanuit die woorden voor hen leefde.

Sta mij toe nog een laatste alinea toe te voegen omtrent zijn visserijschool.

Zoals u wellicht weet verdwenen op 31 augsutus van dit jaar drie visserijscholen, de John Bauwens, de Paster Pypeschool, en de Rijksvisserijschool te Heist, allen gingen ze over in een nieuw opgericht Provinciaal Maritiem Instituut.
Ik heb mij afgevraagd wat Paster PYPE daar nu zou van denken...
Ik denk dat hij tevreden is met de getroffen regeling. Hijzelf is destijds, als lid van de Provinciale Commissie der zeevisserij, vragende partij geweest om het visserijonderwijs in Oostende en omstreken onder de vleugels van de Provincie te stellen. Hoe het kwam dat men op zijn vraag niet inging is voer voor historici.
Had hij nu geleefd... dan is het mijn overtuiging dat hij naar oplossingen zou gezocht hebben ten behoeve van de hele sector... Een sector die bloed in vele organen.

<u>Tot slot</u>

Paster PYPE roept ons telkens weer het beeld van een stamvader uit één of andere Noorse roman voor de geest. Een figuur die binnen de besloten vissersgemeenschap onbetwistbaar domineerde en door de overgrote meerderheid der mensen hoog geacht en oprecht bemind werd. Hij heeft een rol gespeeld in de geschiedenis van de Belgisch-Vlaamse Visserij over alle politieke- en levensbeschouwelijke gezindheden heen. Getuige daarvan is het bestaan van het Paster Pype-herdenkingscomite dat elk jaar op zijn sterfdatum een passende hulde brengt aan zijn graf op het kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg.

Goede vrienden,
Zijn leven en werk is een testament waaruit de huidige visserij nog veel kan leren. Op de historici van de toekomst rust de taak het werk van Paster PYPE en zijn verdiensten te boek te stellen.

Ik dank de organisatoren van deze heemkring voor de opzet van deze tentoonstelling. Dat we menhére Henri, in ere houden... en er voor zorgen dat hij blijft leven in de dankbare ziel van het vissersvolk.

Uit een boek van Karel JONCKHEERE vernemen we een anecdote uit het leven van Paster PYPE, waarmee het duidelijk is dat zijn woorden niet voor dovemansoren bestemd waren : *"Paster Pype zei tegen de bemanning van een ijslandvaarder die hij op zee bezocht, dat het zo spijtig was dat een bepaalde broeder gestorven was en begraven op Ijsland. Een tijd later stonden diezelfde vissers 's nachts voor het huis van de paster en riepen : 'Menhére Henri, m'héin hém mee, wéje'... Ze hadden het lijk van hun gestorven broeder opgegraven en het in een ton meegebracht".*

** STADSBIBLIOTHEEK.
0168/94 BOEK."REGISTRE DES EXAMENS" van de Zeevaartschool te Oostende.
Begonnen 13/12/1836 en eindigende april 1940,gevolgd door een
" Liste de capitaines re\us depuis 1901 " laatste inschrijving
1914.206 blz groot formaat.In fotocopie.

** STICHTING E.DELMOTTE
0128/94 PRENTKAART.in kleur a.E.Delmotte,orgelist aan het klavier
b.Afdruk van schilderij van W.Van Meirvenne.15x10,5 cm.

** TIMMERMANS.R.
0420/94 VERKIEZINGSDRUKWER.Een bundel mbt verkiezingen 9/11/1994.

** VAN DAELE.G.
0347/94 AFFICHE OOSTENDE.13de Godelievefeesten.26/6/94.Oostende.29,5x42cm

** VAN GLABBEKE.mvr.
0151/94 SCHILDERIJ.Olie op doek.Ingekaderd.Voorstellende mevrouw
VAN GLABBEKE.Doek 128x98cm.Ingelijst 162x129 cm.Getekend boven
links MAILLARD 1951.b.Beknopte CC van schilder Jan Maillard.

** VAN HAVERBEKE.E.A.
0222/94 TIJDSCHRIFT.24 nummers van het tijdschrift TIJDINGEN van Sint-
Andreas Atheneum te Oostende.a.1ste/2;1ste/3;2de/1+2;2de/3;2de/4;
3de/1+2;3de/3;3de/4;4de/1;4de/2;4de/3+4;5de/2;5de/3;6de/1;7de/2;
6de/2;6de/3;8ste/1;8ste/2;8ste/3;9de/1;9de/2;9de/3;10de/1.
b.BROCHURE.25 jaar Sint Andreas Lyceum Oostende 1953-1978.

** VAN HOOREN.mvr.
0362/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Tentoonstelling Slabbinck.C.K.Oostende.7+8/94
60x40cm.b.Omneganck Oostende.27/6/93.40x70cm.c.Opera Aida.C.K.
Oostende.19/12/93.62x42cm.d.Concert Rotary Oostende.20/5/94.42x
29,5 cm.e.Tentoonstellinf Marc Deconinck.Labyrint Oostende.18/3-
20/5/94.45x32 cm.f.Concert De kleine Pomo.Oostende.20/5/93.42x
29,5 cm.g.Feest Vlaamse Gemeenschap.10/7/93.Oostende.60x36 cm.
h.Oostende Bandshow93.Mediacenter Oostende.6/11/93.62x31 cm.
i.Variet{.Paolo Conte.C.K.Oostende.23/10/93.61x40cm.
j.Voetballen voor verdraagzaamheid.Duin en Zee.Oostende.26/9/93.
62,5x30 cm.k.Roefel.Dag van het Kind.Oostende.25/6/94.60x40cm.
l.Tentoonstelling.Rogier Remaut.MSK Oostende.3-26/6/94.56,5x42cm.
m.Publiciteit.Je bent jong en je vist wat.Zeevisserijonderwijs.
Oostende.Westvlaanderen.59x39 cm.
n.Galaconcert Muziek van de Zeemacht.C.K.Oostende.9/7/93.42x30cm.
o.6de Northsea Roller Club.Zandvoorde 2/7/93.42x29,5 cm.
p.Zibula-fuif.Zandvoorde 9/7/94.51x34 cm.
q.Opendeur.John Bauwensschool.Oostende.21/5/94.60,5x37 cm.
r.Longstreet Happening 94.Oostende.60x42 cm.

VEILING 1996

Op donderdag 25 januari 1996 gaat voor de 24ste maal de jaarlijkse Veiling van de Plate door onder de leiding van de heer O. VILAIN.

Zoals steeds komt er een % ten goede van "De Plate". Dit procent werd vastgesteld op 20 %, dat afgehouden wordt van de verkoopsom.

Wanneer er loten aangeboden worden, waarvan het lid zelf de minimum instelprijs bepaald heeft en indien er daarvan stukken geen koper vonden dan zal bij de teruggave van deze, 10 % op de gevraagde instelprijs gerekend worden.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

s.Zoekactie Paaseieren.Mariakerke.27/3/94.46x27,5 cm.
t.Jaarbeurs Oostende.19-27/3/94.30,5x41,5 cm.2 ex.
u.Sound Track.Schindlers List.Kon.Ath.Oostende.25/3/94.42,5x29,5
v.Ruilbeurs.Bizar-Bizar.Oostende.19/3/94.42x29,5 cm.
w.Frank van den Broucke.Anklap Oostende.18/3/94.42x30 cm.
x.Concert Georges Maes.Oostende.19/3/94.43x22,5 cm.
y.Ruilbeurs.Bizar-Bizar.Oostende.19/6/94.42x29 cm.
z.Balkanactie Stad Oostende.19-25/6/94.42x29,5 cm.
aa.Tentoonstelling.Ren{ Devriendt.Stene .3-15/7/94.42x29,5 cm.
bb.Diamontage.Extramadura.Oostende.25/10/93.42x29,5 cm.
cc.Volkswijsjes in de kunstmuziek.Oostende 20/10/94.42x29,5 cm.
dd.Zomerconcert.Meriakerke.1/7/94.42x29,5 cm.
ee.Kinderrommelmarkt.Oostende.2/7/94.42x29,5 cm.
ff.Prijs Kulturele Raad Oostende.28/10/93.44x25 cm.

0363/94 AFFICHE N/O.a.Retrospectieve Anto Diez.Ledfe.3-26/9/94.63x44 cm.
b.Tentoonstelling.Frank Slabbinck.Knokke.19/12-14/1/94.70x48 cm.
c.China op waaiers.Gemeentekrediet Brussel.17/11/93-16/1/94.57x40
d.Maritiem Festival Maritime.Blankenberge e.a.12/5/94.60x40cm.
e.Johannes Passie .JS.Bach.Brugge. 18/3/94.45x32 cm.
f.Tentoonstelling.Willy Bosschem.Koekelare.28/8-12/9/93.48x22cm.
g.Pianorecital.Muziek van Friedrich Nietze e.a.Brugge.19/3/94.
42x29,5 cm.2 ex.

** VAN ISEGHEM.A.
0190/94 BROCHURE.De Belgische kustwateren in vogelperspectief.WWF.24 blz.

0193/94 AFFICHE OOSTENDE.Oostende Carnaval '94.4/5+6/3/94.38x60cm.

0228/94 KNOP WANDELSTOK.Bewerkte houten kop voor wandelstok.12 x 8cm.

0231/94 DOOS.Blikken ronde doos met beeltenis Leopold III.0 10,5 cm.
gevuld met 29 witstoffen knopen.

0242/94 LENS.Merk E.Suter.Basel.Rapid Aplanet nr 2.1 9, 0 6 cm.

0257/94 OPDIENBORD in metaal,zwart geschilderd met 2 rozen.46,5x34 cm.

0259/94 HAARSIERSPELD in wit metaal.5,5x2,5 cm.

0260/94 BRIEFOPENER in koper.19,5 cm.

0261/94 ZAKJE gebreid en gesloten aan de twee uiteinden.Bruin en rood met
2 metalen ringen in het midden.24 cm.In Engeland gekend onder de
naam MISERSPURSE.

0262/94 KLEM in rubber met metalen sluiting..8 cm.

0272/94 KRANT.Het laatste nummer van Le Courrier du Littoral.31/3/94.

0421/94 TIJDSCHRIFTEN.4 weekbladen.Vacantiekrant.24/6/94.Interieurkrant
14/10/94.Steps magazine set94.Jubileumkrant 9/9/1994.

0422/94 TOERISTISCHE BROCHURE.a.Vacantie aan de Belgische kust.b.Wegwijs
in het Vlaamse land.

0423/94 BROCHURE.a.Programmabrochure 26ste Oostendse Revue.nov94.
b.Magazine Ostend Alive.2de.nov94.c.Uitnodiging 1st World Logo

Design Biennial.

0433/94 KLEIN DRUKWERK.Een lot klein drukwerk van tussen WO1 en WO2.
a.Verkiezingsdrukwerka.a.Beheyt Middelkerke.b.Pylyser Raversyde.
c.Openbare verkoop te Oostende 19/7/1919.Notaris Serruys.
d1.Uurtabel kusttram 1940.d2.Distances kliometrique d'Ostende.
e1+2+3.3 publiciteitskaartjes v/d The Cintra Wine Company.Ostend.
f.Geweigerde postkaart op naam Libert de Backer.Oostende 1909.
g1+2+3+4.4 publiciteitskaartjes voor hotels.Belle vue en Ponant.
h1+2.2 kaartjes Horaires Services Religieux Mariakerke-Village.
i1+2+3.3 kaartjes ivm verkoop van grond en villa's.Ostende-Ouest.
j1+2.Folder Toeristische info Oostende en Middelkerke.
k.Toneelvoorstelling"Achter het slot".Oostende 20/10/1918.
l.Publiciteitskaartje Librairie Godtfurneau.
m.Kursaal d'Ostende.Tarig general des entr{es et abonnements.
n.Getijseinen voor de haven van Oostende.

0453/94 KRANT.a.Courrier du Littoral nr13.31/3/94.b.The Herald.nr2.1983.

0477/94 BOEK.Witboek 1936-1946.Deel I.Gepubliceerd door het Secretariaat van de Koning.585 blz.26 blz clich{s.

** VAN MEIRVENNE.mvr.
0153/94 BEELDHOUWWERK.Halfverheven kop van Ephrem DELMOTTE,humoristisch voorgesteld.In kunststof.41x23 cm.Gemaakt door J.Van de Wattyne. 1992.

0154/94 MUZIEKPARTITUUR en GRAFISCHE AFBEELDING mbt E.DELMOTTE,beiaardier
a.PARTITUUR.Ode aan Jan Piers.door E.Delmotte.
b.PARTITUUR.Julien Goekint.door E.Delmotte.
c.PARTITUUR.De vier reuzen van Ronsse.door E.Delmotte.
d.PARTITUUR.Ode aan Willie Van Meirvenne.door E.Delmotte.
e.KLEURFOTOCOPY van een schilderij van W.Van Meirvenne.
f.KLEURFOTOCOPY van een schilderij De 4 reuzen van Ronse.
g.KLEURFOTOCOPY van foto E.Delmotte aan het beiaardklavier.
h.GEDRUKTE TEKST.Repertoire (gedeeltelijk) van E.Delmotte.
i.PARTITUUR.Het lied der Bonmoss van Renaix.door E.Delmotte.

** VAN SLAMBROUCK.G.
0297/94 CARNET DE SOLDE op naam J.H.L.NANNAN ZM.48068.
TITRE DE CONGE SANS SOLDE.op naam.J.H.L.NANNAN.ZM 48068.

** VAN TORRE.A.
0428/94 VERSLAGBOEK a.v/d Algemene Vergaderingen"Vriendenkring Onderofficieren" Garnizoen Oostende.1959-1966.Verder gekend als " BUBOO ".
b.Bundeltje correspondentie met betrekking tot BUBOO.

0471/94 ASBAKJE in porselein.2 soldatenfiguren.Amerikaanse,Britse,Franse en Belgische vlag.Tekst THUMB S'UP.Le 5/10/44.

** VAN TROOSTENBERGHE.C
0105/94 BROCHURE.Toeristische documentatie ivm Camping OSTENDE bij TREBON in Tsjechie.

** VANDERMEULEN.mvr.
0032/94 BIDPRENTJE.2 bidprentjes op naam van H.C.E.DRUYVE.Oostends Politiecommissaris overleden 13/12/1939.

0038/94 FOTO.3 zw foto's van het interieur van gebombardeerd huis. a.Gat in plafond.b.Zicht van de 4 aanpalende plaatsen.c.bureau.

** VANDEWALLE.J.
0026/94 DRUKWERK.a.5 jaargangen van de Mededelingen Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen.1989,1990,1991,1992,1993.4 nrs per jaargang. b.3 nummers van het Tijdschrift"Rond de Kiosk"1/4,2/2+3,3/2. c.Dokumentatie huwelijksviering D+A.Bourgois-Vandewalle.9/10/92.

0169/94 FOTO.Een lot copies van foto's en prentkaarten mbt tot Oostende. a.Stad Oostende-oorlogsvernieling 33 stuks waarvan 5 x(10x15) WO1 23 stuks (verschil.afmet) WO1.5 stuks (verschil.afmet) WO2. b.Stad Oostende 74 copies van prentbriefkaarten en foto's van voor WO1 en voor WO2.Verschillende afmetingen. c.Stad Oostende 51 stuks waarvan 47 moderne originele foto's in zw. en 4 gekleurde foto's.

0273/94 FOTO.4 foto's ivm de begrafenis v/d slachtoffers van de schipbreuk van de stoomvissersboot PV 090 Jeanne in 1935.

0392/94 FOTO.a.Foto winkel RIBBY.Hubaut Soeurs.zw.16x10,5 cm.28/7/1925. b.Foto Belgisch Wapenschild in steen met Franse tekst"Union fait la Force.Waarschijnlijk afkmstig van oud Postgebouw H.Serruyslaan Oostende.zw.10x15 cm.

0457/94 FOTO.Reproductie van zichtkaart.Ostende,bateau pilote sortant du port.Het gaat hier waarschijnlijk om de " Stroombank.

0472/94 FOTO.zw.10x15 cm.a.Handelsstraat vanaf Vergunningsstraat.Oostende 1994.b.Haven Oostende.Demeysluis richting Handelsdokken 1994.

0478/94 BROCHURE.a.Fortissimi sunt Belgae.New-York.z.j.24 blz. b.Twice in a Lifetime.Belgium 1914-1940.London.1943.40 blz. c.La Brigade Piron en Normandie.Bruxelles 1945.62 blz.

0479/94 BROCHURE.a.Oostende-Oslo.Zeilwedstrijd.20-26/7/1960.20 blz. b.Tijdschrift Beaux-Arts.Europa 1900.3 juni 1967.Gewijd aan de tentoonstelling gehouden te Oostende.43 blz.

0480/94 KRANTENKNIPSEL.Het fort Napoleon.Waarschijnlijk uit de 30erjaren.

0493/94 KLEIN DRUKWERK.Publiciteitskarton OOSTENDE LINES.Ramsgate.

** VENS R.
0427/94 MEETLAT met publiciteit Oostende-Dover en gegevens Prins Filip.

** VENS.R.
0139/94 BOEK.E.S.Russel.Journal du Conseil Int.Perm.Exploit.de la mer. Copenhague 1926.96 blz.

** VERBANCK.R.
0165/94 DIPLOMA.Zoals uitgereikt op 31/12/1993 aan boord van de mailboot PRINS FILIP op de laatste overvaart Oostende-Dover van de Oostende-Doverlijn.Op naam van dhr Richard VERBANCK.

** VERBEEKE.I.mvr.
0199/94 AFFICHE OOSTENDE.3 affiches en affichetes mbt activiteiten in Oostende.a.AFFICHE.10de karnavalshownacht.19/2/94.41x60,5cm. b.AFFICHETTE.Modeshow CKO.28/2/94.H+E.Goemaere. c.AFFICHETTE.Kandidaat Prins Groot Oostende.JP.Osterwind.21x30cm.

0200/94 AFFICHETTE.2 affichetes a.Tentoonstelling 30 jaar instituut voor voeding.29/1-6/2/94.Saalhalle Brugge.29,5x21 cm. b.AFFICHETTE.Een goed opgevoed hond stoort niemand.Brussel.21x30.

0210/94 AFFICHE OOSTENDE.a.Kindercarnavalfeest Oostende.5+13/3/94.30x39,5 2 ex. b.Wie boekt die vindt.Jeugdhappening.OLVO.Oostende.30x21 cm.

** VEREECKE.I.mvr.
0344/94 AFFICHE N/OOSTENDE.Tempeliersfeest 3/7/94.Slype.46x58 cm.

** VERKEMPINCK.F.
0106/94 AKTE van schuldbekentenis verleden 14/3/1907 voor Not.Scheyven te Brussel.Van mvr BAUZET.Ixelles aan dhr en mvr A.Minsart.

0107/94 BROCHURE met 22 bruinkleurige foto's.British War memorials. 1914-1918.Ypres.

0108/94 PRENTKAART.2 ingekaderde prentkaarten groot formaat. a.47x17cm.Gekleurd zicht op rivier,brug en stad.Frankfurt a/main. b.47x17cm.Gekleurd zicht op rivier en zicht.Frankfurt?zonder glas

0109/94 LITHO in kleur.Bomen,weg en huis in de sneeuw.Copie van schilderij.Getekend o/r Leon Bunnels.Ingekaderd 33x26 cm zonder glas.

0110/94 LITHO in kleur.2 litho's mbt onderwerpen ivm WO1. a.Ingekaderd zonder glas.46,5x57,5cm.The signing of the armistie. b.Ingekaderd zonder glas.46,5x57,5cm.Constant Fidei.Tomb of the Belgian unknown soldier.Brussels.

0220/94 TIJDSCHRIFT.11 nummers van het tijdschrift SCHUTTEVAAR.13de/3; 13de/4;13de/6;14de/4 (2ex);14de/3.14de/5 (2ex);15de/4;15de/5; 15de/6.

** VERKNOCKE.R.
0086/94 AFFICHE N/OOSTENDE.De Post.Postagenda.1944-D.DAY-1994.80x60cm. 2 exemplaren gemerkt a+b.

0125/94 BROCHURE.A.Deseine.Raversyde.44 blz.D1993/0248/5.Tekst en ill.

0346/94 AFFICHE OOSTENDE.Domein Raversyde.50x70 cm.50x70 cm.

0348/94 PRENTKAARTEN.13 gekleurde prentkaarten waarvan 5 van het Memoriaal Prins Karel,6 van het Museum Atlanticwall en 2 van

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1995

- elke zaterdag
- van 28 october t/m 05 november (gesloten 31 oktober en 01 november)
- van 23 december t/m 07 januari 1996 (gesloten 25 en 26 december, 01 en 02 januari)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET **UITVAARTKONTRAKT** IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS **UW WENSEN** EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIELE**
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39

Ferdinand Gevaert en Freddy Hubrechtsen

Oostende 14-18

UNIEK!
geïllustreerd met
180 onuitgegegen
foto's

NIEUW!
verschijnt
in december 1995

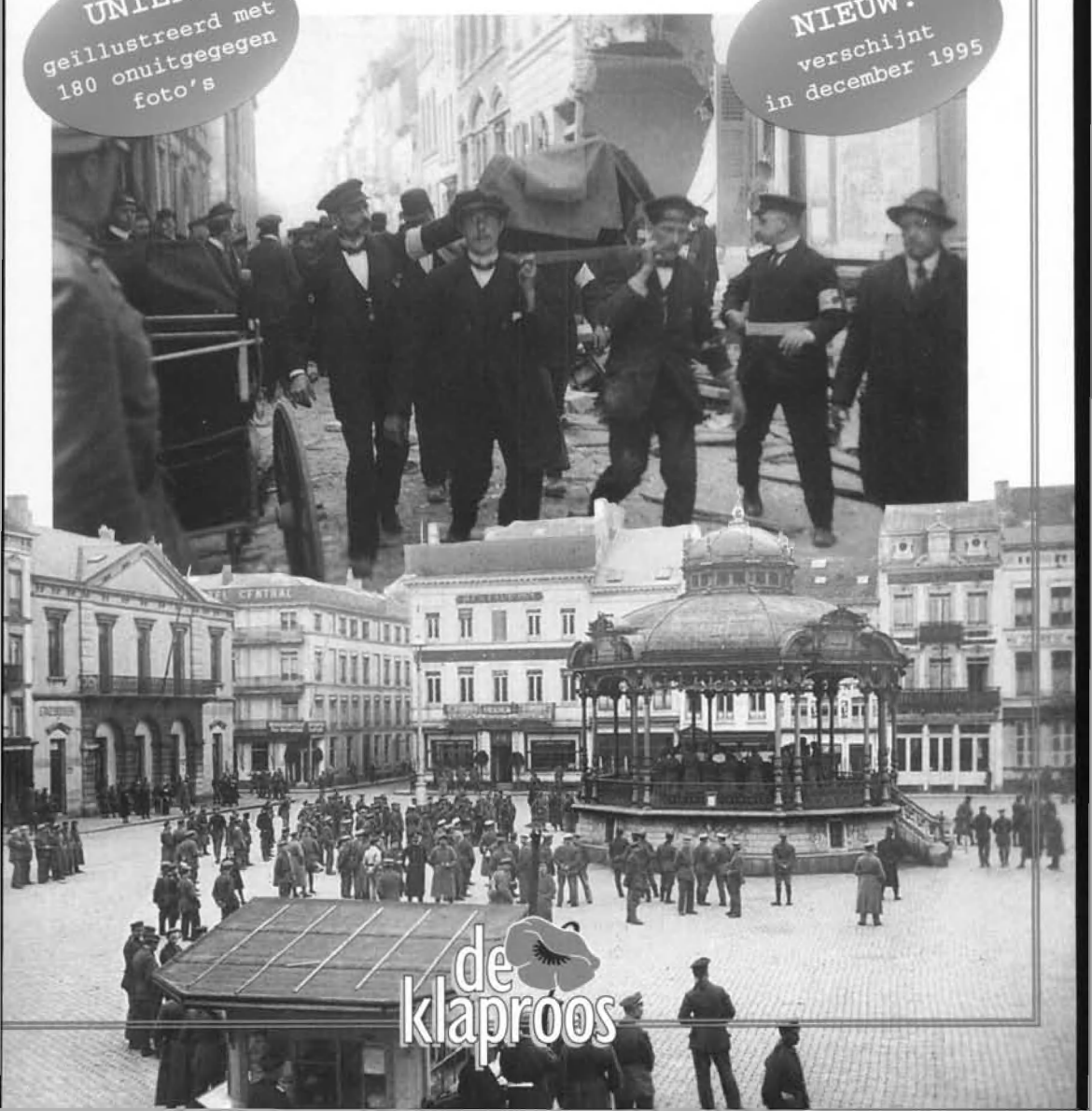

de klaproos

Geïllustreerd met 180 zeldzame foto's

Oostende 14-18 toont ons ook de indrukwekkende kustverdediging, de vernieling van de Vuurtoren, de fameuze Zeppelins, enz., enz.

Overvloedig beeldmateriaal

Het boek *Oostende 14-18* staat bol van authentieke foto's uit de Grote Oorlog.
We zien vluchtelingen die in het begin van de oorlog in badhuisjes moesten "wonen". We zijn ooggetuige van de massale inscheping naar Engeland. Er is de verrassende reportage van het Duitse garnizoensleven in de stad, zoals het Oostendse strand dat "bezet" werd door Duitse badgasten. In het casino speelt het orkest en dansen de Fritzen en Müllers met elkaar.

Oostende, 7 juli 1917. Duitse soldaten in zwemplunje.

Een verrassend kijkboek

Door hun gedetailleerde informatie bij de 180 foto's maakten de auteurs Ferdinand Gevaert en Freddy Hubrechtsen van *Oostende 14-18* een eerste wervelende reportage (tweede deel in voorbereiding) van het het bezette Oostende van tachtig jaar geleden.

Een brok boeiend verleden

Het verhaal begint bij de mobilisatie in 1914, al vlug gevolgd door de chaotische inscheping van vluchtelingen en de aankomst van Britse troepen. Vervolgens wordt het leven onder de Duitse bezetter belicht, met o.m. aandacht voor de beschietingen die de stad vanuit lucht en zee te verduren kreeg en de Duitse kust- en havenverdediging.
Door zijn vele unieke illustraties en zijn interessante historische informatie is *Oostende 14-18* een aangenaam en boeiend boek voor een ruim publiek!

Oostende 14-18
Gebonden met harde kaft
180 blz., 180 foto's, prijs: 895 fr.
Auteurs: Ferdinand Gevaert en Freddy Hubrechtsen.
Verschijnt begin december 1995.

Te bestellen bij uw boekhandel.

BESTEL

058/315853

Mis deze uitgave niet!

Uitgeverij De Klaproos - Klinieklaan 2 - 8630 Veurne
de klaproos
Tel. (058) 31 58 53 - Fax (058) 31 58 46

D E P L A T E V.Z.W.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

		VERANTWOORDELIJKE UITGEVER	SECRETARIS
		A. VAN ISEGHEM IJzerstraat 1 8400 OOSTENDE	J.B. DREESEN Rode Kruisstraat 4 8400 OOSTENDE
		PENNINGMEESTER	REKENING
JAARGANG	24	J.P. FALISE	750-9109554-54
NUMMER	12	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
MAAND	december 1995	8400 OOSTENDE	

IN DIT NUMMER

blz. 321 : **J. COOPMAN** : Aanloop tot het graven van de handelsdokken.

blz. 323 : **R. VAN CRAEYNEST** : De beginjaren van pastoor Henri Pype als aalmoezenier ter zee.

blz. 328 : **E. LIETARD** : Penningkunde.

blz. 331 : **J.B. DREESEN** : Het nieuwe tramstation aan de Brandariskaai.

blz. 333 : **O. VILAIN** : Enkele antiquariaatsprijzen.

blz. 334 : **A. SMISSAERT** (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (39).

blz. 340 : **R. WEISE** : aanvulling op "Circus 164).

blz. 343 : 7e lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1994.

DECEMBER - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten die plaats hebben in de loop van de maand december.

A. DECEMBER I - ACTIVITEIT. Kleinkunstavond en souper

Wij herinneren er onze leden aan dat de jaarlijkse kleinkunstavond, voorafgegaan door het, even, jaarlijkse souper van de kring doorgaat op

zaterdag 9 december 1995 om 19 uur

in de sfeervolle zaal van het restaurant BENNY.

Details in verband met menu, optreden en inschrijvingen verschenen, uitvoerig, in het novembernummer van ons tijdschrift.

B. DECEMBER II - ACTIVITEIT. Avondvoordracht met dia's

Wanneer : donderdag 21 december 1995 om 20u30

Waar : in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colensstraat 6

Onderwerp : **DE NA-OORLOGSE ARCHITECTUUR TE OOSTENDE**

De spreker : de heer Norbert **HOSTYN**, Licenciaat Kunstgeschiedenis, Conservator van de Stad Oostende.

Deze voordracht is een vervolg op de vorige voordracht van de Heer N. HOSTYN waarin hij de 19de eeuwse architectuur en deze uit de interbellum-periode behandelt. Nu komt de na-oorlogse periode aan bod. De oorlog had zware wonden geslagen in het stedelijke weefsel : in de binnenstad diende heel wat herbouwd te worden; anderzijds nam de stad gestaag uitbreiding door het aansnijden van nieuwe bouwgronden. Ook de woonfuncties veranderden : hotels en stadsvillas werden gesloopt en vervangen door appartementsgebouwen. in de buitenwijken kwam er laagbouw met vaak heel wat groenvoorziening. Er waren ook grotere bouwprogramma's : Kon. Villa met gaanderijen, nieuw Kursaal, nieuw Postgebouw...

Wij zagen in de periode ook de nog steeds onbegrijpelijke sloop van de Schouwburg, van de Stenen bank... Dit in een periode waarin in het Kursaal een tentoonstelling van wereldniveau plaats vond juist....over "Europa 1900"...

De heer Norbert HOSTYN voorstellen is water naar de zee dragen. De vele voordrachten en wandelvoordrachten die hij, in het verleden, voor onze Kring verzorgde waren, steeds, pareltjes van onderlegdheid en welsprekendheid. Zijn kennis over de Oostendse architectuur is zeer groot en met deze voordracht sluit hij zijn totaalbeeld over dit onderwerp af.

Aansluitend op zijn vorige voordrachten, moogt U ook deze avond niet missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

AANLOOP TOT HET GRAVEN VAN DE HANDELSDOKKEN

door Jan COOPMAN

Situatieschets : wat wij tot vóór enkele jaren kenden als de Visserskreek in de volksmond "strontpit" genaamd, strekte zich uit tot aan de Zuidstraat waar later het vernielde "Maritiem" of Waterschoutsgebouw stond. De noordkant van de kreek vormde de kaai met o.m. ongeveer in het midden het "waterhuis", de zuidkant van de kreek heette rond 1770 "de nieuwe kaai".
Hier lag dus de feitelijke haven. Wat wij nu de visserskaai noemen was toendertijd vestingwal en -gracht.

Oorspronkelijk deed het Stadsbestuur reeds in 1770 een voorstel aan het hof te Brussel om de visserskreek af te sluiten van de vaargeul door het bouwen van een sluis waardoor het laden en lossen niet meer zou belemmerd worden door de stormwinden en het wassende en vallende tij.

Om het voorstel kracht bij te zetten haalde de stad haar grof geschut boven en verzocht zij aan vijf ervaren scheepskapiteins een verklaring te ondertekenen waarin deze hun volle steun staken onder het voorstel. Brussel was blijkbaar niet onder de indruk want het kwam tot niets.

In de daaropvolgende jaren is men echter grootser gaan zien en evolueerden de plannen naar het graven van een nieuw dok in de bedding van de St. Catharinakreek. Deze waterloop moet veel van haar belang ingeboet hebben seder het temmen in 1745 van haar schorrelanden door het inpolderen van haar afwateringsgebied : de St. Catharinapolder.

De kroniekschrijver J. BOWENS (1) verhaalt hoe dat Brussel, na lang aandringen vanwege de stad, in 1774 de toelating gaf een nieuw dok te graven : het eerste handelsdok dat in 1784 zou uitgebreid worden met een tweede en een derde.

Hieronder volgt de verkorte tekst van de identieke verklaringen afgelegd voor notaris RYCX (2) en ondertekend door :

- Michiel BORGERS, 44 jaar oud, gezworen loodskapitein met 33 jaren zeedienst. Geboren te Oostende in 1726. Hij was de zoon van Philip en Joanne HUYGHE, hij huwde in 1756 met Clara VAN DAMME.

- Kapitein Pieter WEYTENS, 44 jaar, met meer dan 34 jaren zeedienst. Geboren in 1726.

- Kapitein Pieter DENS, 73 jaar, met 57 jaren zeedienst, geboren te Duinkerke in 1697, zoon van Jacob en van Anne Marie GLASSON, vertrekt in 1732 voor een reis naar Oostindië als eerste stuurman op de "Duc de Lorraine" : in 1743 en 1753 vaart hij nog naar Oostindië. Hij was ook reder en bezat een huis in de Kaaistraat. Hij huwde een eerste maal te Oostende in 1721 met Joanna Clara ASSEMAN en een tweede maal in 1760 met Joanna HERTOGH-LEVY. Hij overleed in 1774/75.

- Kapitein Nathan BRAME, 75 jaar, sedert 1739 te Oostende wonende met meer dan 30 jaar zeedienst. Hij werd in 1695 geboren te Lowestoft op de kust van Norfolk. Hij zou om niet nader opgegeven redenen Engeland met zijn schip ontvlucht zijn (waarschijnlijk de "Julian Galley" later herdoopt in "Triumphant"). Hij bezat aandelen in de New South Seas Company van Londen. Oostende lag hem blijkbaar goed, want hij wordt poorter en makelaar voor vreemde schepen. In 1767 sticht hij een vennootschap samen met Elias PERRYMAN en Lieven BAES. Hij overleed te Oostende in 1773/74.

- Kapitein Jan Jacob VAN YPER, 61 jaar oud, met 49 jaren zeedienst. Hij was de zoon van Pieter en Barbara Jacoba WESTEEL en werd geboren in 1710. Hij huwde in 1737 met Monica ALTERS en werd eigenaar van verschillende schepen.

"Compareerde voor my Antony RYCX notaris, in persone ... welcken comparant heeft verclaert dar hem vanweghens dheeren van het Magistraet ... te kennen gegeven synde, hoe het soude convenieren tot welvaeren van de commercie ende navigatie te maecken ende formeren een gesloten bassin by middel van eene sluyse, om de schepen met het hoogh water aldaer binnen en uyt te laten, ten eynde van die ... altydt vlot te connen houden ende alsoo ten alle tyden gelost ende geladen te connen worden ... niet alleenelyck dienstigh aen de commercie soude wesen, nemaer selfs ten uyttersten noodtsaeckelyck is, om de schepen alhier arriverende ende de ... goederen te connen bevryden van alle ongemacken, degonne door het tempeest van de zee maer al te dickwils voorts en commen... Verclaerende voorts, dat hem vanwegens ... het Magistraet is vooren gesteldt het plan van het actueel bassin ofte caye ... ende aen hem gevraeght synde waer hy best soude oordelen de sluyse te erigeeren, van absoluyte meeninghe te syn, dat de plaets op de nieuwe caye aan hem door het Magistraet aengewesen seer bequaem ende dienstigh soude syn om de sluyse aldaer te erigeren, soo ten opsichte de schepen aldaer seer gemackelyck connen binnen commen met het hooghwaeter ende bevrydt syn vande vloedt van de zee, als ten respecte dat aldaer een groote ruymte gevonden wordt om de schepen binnen commende ten anckeren te commen, ende soo aldaer het hooghwaeter met securiteyt en sonder perickel te connen afwachten, om langst de sluyse binnen den bassin te gheraecken. Alle hetwelcke soo facielyck, soo den comparant nog heeft verclaert, niet en soude connen gebeuren byaldien de sluyse wierde gemaeckt ter plaetse daer alsnu den inganck is van het actueel bassin, omdien wille de sluyse aldaer voor eerst niet bevrydt en soude syn van den vliedt, nemaer in groot peryckel van door een extraordinaire tempeest weghghespoelt te worden. Ende ten tweede ter causen de schepen aldaer soo gemackelyck als op de andere plaatse niet en soude connen anckeren, boven dat deselve aldaer geanckert synde de passagie souden beletten aen incommende schepen seer dickwyls door ongestuymigh weder te seer door den windt omgedreven wordende, sonder dat het aen den stierman moghelyck is van de passerende schepen te connen myden, soodaenighlyck dat den ingangck van de caye ofte bassin seer dicht aengeleghen synde aen den cleenen overset van de haven, de aldaer liggende schepen oock seer dickwils de libere passagie van den ponton souden beletten ende selfs grootelycx gheexponeert syn aen veele ongemacken. Hebbende de comparant eyndelinghe noch voorts verclaert dat de sluyse op de nieuwe caye geensints

onderworpen en soude zyn aen enighen aenwas ofte opslyckinghe, mits door het filtereren van het water langhst de sluysdeuren ende het openen van tydt tot tydt, sulcx genoeghsaem sal voorcommen worden, ende daerdoor selfs worden belet de voordere opslyckinghe van de saevelplaete degonne light oostwest noens over den bank van den hoeck van de nieuwe caye. Synde alle het gonne voorschreven soo veel te meer van 's comparants kennisse door den langhen tydt de zee navigatie gheexerceert hebbende ende menighvuldige jaeren binnen dese haven gecommen synde, eene sekere wetenschap heeft becommen ende eene besondere ondervindinghe heeft van de ghelegentheyt van de haven ende de onghemaecken die aldaer soo buyten als binnen connen arriveren."

---

(1) J. BOWENS : "Nauwkeurige Beschrijving..." p. 149, 152, 175, 199.
(2) Rijksarchief Brugge - Notariaat VAN CAILLIE 1941, Boek 91 - akten 80, 81, 82, 83, 85.

DE BEGINJAREN VAN PASTOOR HENRI PYPE ALS AALMOEZENIER TER ZEE

Deze teksten zijn niet de neerslag van een systematische studie van Henri PYPE in de ACTA EPISCOPATUS van het bisdom Brugge, maar veeleer het gevolg van de nota's die ik terloops genomen heb bij mijn onderzoek over het College van Oostende.

Raymond VAN CRAEYNEST

Op 27 april 1886 laat bisschop FAICT aan de deken P. DECANNIERE weten dat hij met de plaatscommandant moet spreken over de plaats van het draagbaar altaar op de aviso. Hij verzoekt hem een voorstel te doen voor de benoeming van een aalmoezenier tussen 30 en 50 jaar oud.

A.B.B. Acta Ep 1886, p. 157

Op 8 mei schrijft de bisschop aan minister Jules VANDENPEEREBOOM dat hij de juiste man gevonden had om aalmoezenier te zijn aan boord van de aviso, namelijk mijnheer PYPE, 32 jaar, zeer gewaardeerd als onderpastoor op de parochie S.S. Petrus en Paulus en opgeruimd van karakter. Hij vraagt de minister hem uit te nodigen.

A.B.B. Acta Ep. 1886, p. 172

Op 11 mei laat de bisschop aan onderpastoor PYPE weten dat VANDENPEEREBOOM, minister van Spoorwegen, Post en Telegraaf, hem zaterdag e.k. om 11 1/2 u te Brussel wil ontvangen. Hij moet hem de lijst overhandigen van de liturgische voorwerpen die hij aan boord nodig heeft. Hij verzoekt hem alleen mis te lezen bij kalme zee. Hij moet de minister vragen waar hij zal eten en slapen en wat hij moet doen de drie maanden dat hij aan land is. Als hij

zaterdag van Brussel terugkomt moet hij bij de bisschop verslag komen uitbrengen.

A.B.B. Acta Ep 1886, p. 175

Op 17 mei schrijft de bisschop aan PYPE dat hij vlug het altaar moet laten maken, liefst te plaatsen in het midden van het schip. Daar de aviso terug binnen is moet hij samen met de deken en de kapitein overleg plegen over de afmetingen van het altaar opdat het zowel in het ene als in het andere schip zou kunnen gebruikt worden. Hij moet een plan laten maken door een vaardige schrijnwerker en een raming van de kosten die niet hoger dan 200 fr mogen zijn, zoals de minister hem had gezegd. De bisschop vraagt hem de lengte, de breedte en hoogte van het altaar te laten kennen zodat hij de altaargewaden kan bestellen.

A.B.B. Acta Ep 1886, p. 186

Op 20 mei vraagt de bisschop aan minister VANDENPEEREBOOM hem te laten weten of de heer PYPE nu aanvaard is als aalmoezenier of niet. De bisschop stelde de publicatie uit van zijn benoeming alsook deze van zijn plaatsvervanger als onderpastoor van S.S. Petrus en Paulus

A.B.B. Acta Ep. 1886, p. 191

Op 22 mei volgt de benoeming van PYPE als zeeaalmoezenier. "Henricus Eduardus PYPE...te constituimus eleemosynarium navis, quae mox solvet e portu Ostendano, mare boreale lustratura st navigia pisca-torum Belgarum protectura et concedimus..." (Henricus, Eduardus PYPE... wij benoemen U als aalmoezenier van het schip dat weldra uit de haven van Oostende zal wegvaren om te kruisen in de Noordzee en de schepen van de Belgische vissers te beschermen, en wij staan toe...)

A.B.B. Acta Ep 1886, p. 197

Op 27 mei schrijft de bisschop aan zeeaalmoezenier PYPE dat de minister zijn instemming heeft betuigd met zijn benoeming vanaf 1 juni. Hij verzoekt PYPE bij het mislezen slechts één slok wijn te gebruiken.

A.B.B. Acta Ep 1886, p. 200

Op dezelfde dag laat de bisschop, in een andere brief, aan PYPE weten dat diens brief aan de minister op heel de lijn is goedgekeurd.

A.B.B. Acta Ep. 1886, p. 201

Op 29 mei schrijft de bisschop aan minister VANDENPEEREBOOM dat hij op dezelfde dag het bezoek ontvangen heeft van aalmoezenier PYPE. Als antwoord op zijn vraag over zijn wedde, heeft hij van kolonel DUFOUR alleen een onbeduidende nota ontvangen nopens zijn slaapgerief. De kolonel zelf was afwezig wegens een burgerlijke

begrafenis in zijn familie die hij zelf aldus had bevolen. Vandaag moest hij zijn verbintenis tekenen. Hij heeft mij geraadpleegd en hij zal niet tekenen, tenzij een tegenbevel van mij komt. Het onderhoud van 3 fr per dag voor verblijf aan boord, zou afgenomen worden van zijn wedde van 1.000 fr per jaar.

A.B.B. Acta Ep. 1886, p. 205

Op 30 mei schrijft de bisschop aan PYPE dat hij boven zijn wedde van 1.000 fr per jaar nog 3 fr per dag vergoeding zal krijgen. Alles is dus in orde en hij zal geen verbintenis moeten tekenen.

A.B.B. Acta Ep. 1886, p. 206

Op 23 juli vraagt de bisschop aan deken DECANNIERE dat, als PYPE terugkomt op het einde van de maand en hij geen tijd heeft om hem te bezoeken dat hij PYPE zou bedanken voor zijn brief die hij uit Christiansand had geschreven.

A.B.B. Acta Ep. 1886, p. 273

Op 13 september schrijft de bisschop aan PYPE dat hij zijn zending gisteren heeft ontvangen. De bisschop zendt hem het rapport terug met enkele verbeteringen. Hij moet het dan aan de minister opzenden met weglating van de persoonsnamen.

A.B.B. Acta Ep. 1886, p. 354

Op 2 oktober doet de bisschop, na zijn onderhoud met PYPE, aan minister VANDENPEEREBOOM enige voorstellen.

1. Zijn wedde zou 2.000 fr moeten bedragen. Na zijn tweede reis had hij slechts 200 à 300 fr ontvangen.
2. Aan boord is er zo weinig te doen dat men zijn aanwezigheid overbodig vindt. Zijn toelating op het schoolschip les te geven aan de scheepsjongens zou die grief teniet doen.

A.B.B. Acta Ep. 1886, p. 388

Op 8 oktober laat de bisschop aan minister VANDENPEEREBOOM weten dat hij PYPE had ontvangen die het programma had opgesteld om godsdienst en moraal te geven aan de scheepsjongens aan boord van de aviso "Ville d'Anvers".
De aalmoezenier zal tweemaal per week aan de beide afdelingen scheepsjongens een half uur godsdienst geven. De scheepsjongens moeten de zondagsdiensten kunnen bijwonen. PYPE was een beetje gedemoraliseerd. Hij beeldde zich in niets te doen te hebben wat tot hiertoe een beetje waar was. De bisschop vroeg de minister of hij zijn programma wilde goedkeuren.

A.B.B. Acta Ep. 1886, p. 397

Op 11 oktober schreef de bisschop ook naar PYPE. Na zijn laatste brief had de bisschop naar de minister geschreven om het programma

van PYPE te aanvaarden. Hij raadde hem aan tijdens de vaart in zijn vrije tijd theologie te studeren en te bidden en misschien ook zeevaartkunde te studeren als hij daar zin in had.

A.B.B. Acta Ep. 1886, p. 402

Op 12 oktober liet de bisschop aan PYPE weten dat de minister akkoord was met de volgende schikkingen :
1.Hij mocht tweemaal per week een half uur godsdienst geven aan de beide afdelingen.
2. 's Zondags moesten alle scheepsjongens naar de kerkdienst gaan, behalve als hun ouders zich daartegen verzetten.

A.B.B. Acta Ep. 1886, p. 404

Op 14 januari 1887 schreef de bisschop aan deken DECANNIERE dat hij goed gehandeld had met aan PYPE een biechtstoel in de Capucijnenkerk toegekend te hebben.

A.B.B. Acta Ep. 1887, p. 14

Op 28 april 1887 vroeg de bisschop aan de deken PYPE te verwittigen van de afvaart van het schip op 1 mei a.s. Hij vroeg ook dat hij samen met PYPE zou zoeken naar een geschikte onderpastoor om de belangen te behartigen van de school die PYPE begonnen was zonder medeweten van de bisschop.

A.B.B. Acta Ep. 1887, p. 189

Op 29 april schrijft de bisschop aan minister VANDENPEEREBOOM dat te Oostende alles in orde is volgens de wensen van de minister. PYPE gaat naar zee en onderpastoor OSTYN zorgt voor de leerlingen die in Oostende blijven. PYPE heeft dat geregeld buiten zijn weten om, maar te Oostende wordt dat toegejuicht.

A.B.B. Acta Ep. 1887, p. 191

Op 22 november 1887 liet de bisschop aan minister VANDENPEEREBOOM weten dat PYPE deze morgen bij hem was geweest. Hij was deels ziek, deels ontmoedigd. Immers :
1. Hij had vastgesteld dat bij het aanleggen in de havens dat bemanningsleden en scheepsjongens naar ontuchthuizen gingen en vrouwen meebrachten aan boord.
2. Terwijl de aalmoezenier naar zee was trokken de scheepsjongens naar de ontuchthuizen.
3. Hij kloeg erover dat zijn loon te gering was.
Om dat alles had hij aan de minister verlof gevraagd. De aviso was gisteren zonder hem vertrokken. Op de volgende reis, na Kerstmis, gaat hij weer aan boord. Hij heeft wel hulp nodig.

A.B.B. Acta Ep. 1887, p. 487

Op 30 januari 1888 laat de bisschop aan minister VANDENPEEREBOOM weten dat Henri VERDONCK van de wijding van Kerstdag 1887, tot hulpaalmoezenier werd aangesteld.

A.B.B. Acta Ep. 1888, p. 37

Op 5 juli vraagt de bisschop aan de deken dat hij hem PYPE zou willen sturen om te spreken over zijn hulpaalmoezenier.

A.B.B. Acta Ep. 1888, p. 266

Op 6 juli schrijft de bisschop aan minister VANDENPEEREBOOM dat Henri VERDONCK deze maand nog zal kunnen benoemd worden. Voor hen beiden wenste de bisschop een gezamelijk huis tegen 600 à 700 fr per jaar en een dienstmeid tegen 400 à 500 fr per jaar. PYPE zelf heeft nu 1.000 fr per jaar en 3 fr per zeedag. De bisschop wenst dat hij 2.000 fr zou krijgen en 1.500 fr voor de hulpaalmoezenier.

A.B.B. Acta Ep. 1888, p. 272

Op 31 augustus 1891 vroeg de bisschop aan PYPE hem te laten weten wanneer hij en wanneer E.H. VERDONCK retraite hadden gevolgd.

A.B.B. Acta Ep. 1891, p. 341

VEILING 1996

Op donderdag 25 januari 1996 gaat voor de 24ste maal de jaarlijkse Veiling van de Plate door onder de leiding van de heer O. VILAIN.

Zoals steeds komt er een % ten goede van "De Plate". Dit procent werd vastgesteld op 20 %, dat afgehouden wordt van de verkoopsom.

Wanneer er loten aangeboden worden, waarvan het lid zelf de minimum instelprijs bepaald heeft en indien er daarvan stukken geen koper vonden zal bij de teruggave van deze, 10 % op de gevraagde instelprijs gerekend worden.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

P E N N I N G K U N D E

door E. LIETARD

HOE WORDT MEN PENNING- en MEDAILLEVERZAMELAAR ?

Aan de basis van het verzamelen van medailles ligt een liefde voor de Numismatiek of het Muntverzamelen.

Heel wat verzamelaars hebben na enkele jaren niet meer genoeg aan het louter verzamelen van munten op datum of volgens catalogus.

Het verschil tussen **munten** en **medailles** is vrij eenvoudig :

munten zijn of waren een betaalmiddel, met of zonder waardevermelding;

medailles daarentegen zijn nooit een betaalmiddel geweest maar werden altijd geslagen als herinnering aan een historische-, maatschappelijke- of sportieve gebeurtenis of prestatie.

Het verzamelen van medailles gaat dan ook meestal gepaard met een geschiedkundige interesse voor eigen stad of streek.

Penningen en medailles kan men onderverdelen in twee soorten :

draagpenningen
Deze medailles worden gedragen door personen of dienen om gehangen te worden aan een vlag of vaandel.
De ophanging komt voor in verschillende uitvoeringen : bol en ring, kroon en ring of ring en lint.

legpenningen
Er bestaat geen mogelijkheid om deze medailles te dragen. Ze worden geschonken in een schrijn of een doosje om zo tentoongesteld te worden.

Naast deze basisindeling kan men bij de medailles ook nog acht klassen onderscheiden :

1. **Historiepenningen**
   Ze werden specifiek geslagen om een historische gebeurtenis te herdenken in de periode 1200-1700.
   De gebruikte medailles waren in koper, zilver of uitzonderlijk in goud.
   Voorbeeld : Historiepenning van 1604 geslagen bij de overgave van Oostende.

2. **Historiemedailles**
   Ze verwijzen eveneens naar een regionale historische gebeurtenis en komen slechts voor in de periode 1700-1830.
   De gebruikte metalen voor deze historiemedailles waren brons, verzilverd en verguld brons, zilver en goud.
   Voorbeeld : zilveren medaille voor het oprichten van de Oostendse Compagnie in 1722.

3. **Mereau of Armenpenning**
   Ze werden speciaal geslagen voor de behoeftigen van de stad Oostende en dit in de periode tot 1860.

De behoeftigen konden met die armenpenningen aankopen doen in vastgestelde winkels.
De letter erop afgebeeld kwam overeen met een bepaald produkt.
"A" voor aardappelen, appelen.
"B" voor brood, bier, boter.
Andere letters kwamen eveneens voor.
Gebruikte metalen waren lood en koper.

4. **Gildemedailles**
Ze kregen een speciale afwerking, het ging steeds om een metalen plakketje in het midden omringd door een holle metalen omkransing.
Deze medailles werden vooral gebruikt tussen 1800 en 1914 door gilden en verenigingen.
Ook sommige scholen gebruikten ze (tot 1900).
De gebruikte metalen waren koper en zilver.
Voorbeeld : zilveren medaille uitgegeven door de Vereniging Onafhankelijke Schichtblazers in 1880.

5. **Maatschappijmedailles**
Ze werden uitgegeven door maatschappijen, verenigingen en kringen.
Ze werden geslagen voor vaandelinhuldigingen en allerlei andere feestelijkheden.
De gebruikte metalen zijn lood, brons, verzilverd en verguld brons, zilver, verguld zilver en goud.
Voorbeeld : een vergulde bronzen medaille bij het behalen van de overwinningsbeker door V.G.O. in 1920.

6. **Stadsmedailles**
Uitgegeven door de stad ter beklemtoning van de herdenking van een bepaalde gebeurtenis.
Deze stadsmedailles dragen altijd het wapenschild van Oostende op de rectozijde.
De gebruikte metalen zijn lood, brons, verzilverd en verguld brons, zilver, verguld zilver en goud.
Voorbeeld : verguld bronzen medaille uitgegeven ter gelegenheid van het muziekfestival in 1898.
Het grootste gedeelte van die medailles zijn draagpenningen.

7. **Overheidsmedailles**
Ze worden geslagen in opdracht van de Belgische Staat naar aanleiding van feestelijkheden in overheidsdiensten.
Ze dragen het wapenschild van België op de rectozijde.
De gebruikte metalen zijn brons, verzilverd en verguld brons en zilver.

8. **Sportmedailles**
Ze worden vooral geslagen naar aanleiding van het behalen van een verdienstelijke overwinning in één of andere sporttak of voor de viering van geleverde prestaties op sportief vlak.
De gebruikte metalen zijn aluminium, koper, brons, verzilverd en verguld brons, zilver, verguld zilver en goud.
Voorbeeld : bronzen medaille geschonken door de vereniging Vrije Zwemmers in Oostende, voor het behalen van de titel in de categorie 200 m streek, pupillen door M. REYNAERT in 1964.

Gouden medailles en penningen zijn zeldzaam in de klassen 1, 2, 5 en 8, voor Stadsmedailles komen ze uitzonderlijk wel voor.

De vormgeving van de medailles is niet aan een vast patroon gebonden; ze komen voor in alle mogelijke vormen : rond, vierkant, driehoek, veelhoek en rechthoek.

HOE VERZAMELT MEN MEDAILLES OF PENNINGEN ?

Volgens de keuze van de verzamelaar kan men een onderverdeling maken in drie soorten :

* **per datum**
  Alles wordt chronologisch verzameld. Dit kwam vroeger het meest voor; later ging men echter ook andere thema's aansnijden.

* **per graveur of munthuis**
  Eén of meer graveurs of munthuizen worden als indelingscriterium gekozen.
  Voorbeelden : DEVREESE, DUPON, STIENON en DISPERSYN (graveurs)
  FONSON, FIBRU, HART en KRAFFT (munthuizen)

* **per thema**
  Een bepaald thema of een geschiedkundige periode als verzamelcriterium.
  Voorbeelden : Het Beleg van Oostende, Auto's, het Belgisch Leger, Vaderlandslievende verenigingen, Concours Hippique, Gilden, James Ensor, Karnavalorden, Keignaerttrippers, Loges, Muziekfestivals, Roeisport, Scholen, Voetbal, Zeilen, Uitstallingswedstrijden, Vaandelinhuldigingen, Vrije Zwemmers, Louise-Marie d'Orleans, Stadsmedailles, Havenwerken en Zeevisserij.

NUTTIGE TIPS VOOR BEGINNERS

* Voor iedere verzamelaar of beginverzamelaar is de literatuur even onmisbaar als de medailles zelf.

* Het verzamelen van medailles is een bundeling van diverse historische en maatschappelijke gebeurtenissen.
  Daarenboven vertelt iedere medaille iets over de lokale geschiedenis van Oostende.
  Medailles en geschiedenis zijn dus onverbrekelijk met elkaar verbonden. Ze gaan hand in hand.

* Documentatie is altijd te vinden in de stedelijke plaatselijke openbare bibliotheek in Oostende.

BEZOEK ONZE THEMATENTOONSTELLING

PASTER PYPE, DE OOSTENDSE DAENS

Het museum is ook geopend gedurende het Kerst- en Nieuwjaarsverlof

HET NIEUWE OOSTENDSE TRAMSTATION

Vooraanzicht van het hoofdgebouw.

De mooi gemodelleerde oploop, de wasinrichting voor het rollend materiaal en de parking.

De oploop van de oostkant gezien, en de parkeerplaats voor de bussen.

Het was woekeren met ruimte, maar met een prachtig resultaat.

Zicht op de oploop of "de Goede windhelling".

Foto's J.B. Dreesen

HET NIEUWE TRAMSTATION AAN DE BRANDARISKAAI

door J.B. DREESEN

Wanneer straks de Vlaamse regering het "Struktuurplan Vlaanderen" de basis voor een nieuwe ruimtelijke ordening, ter tafel zal leggen zal het voor iedereen tijd zijn om zich af te vragen of "het niet met een ietsje minder kan".

Een goed voorbeeld van "hoe het zou moeten" is het nieuwe Oostendse tramstation aan de Brandariskaai. Geprangd tussen de voornoemde Brandariskaai en de "Smet de Naeyer brug" is dit, in Oostende, de kleinste oppervlakte met de meeste functies. Als Heemkring dachten we het nuttig hieraan een fotobladzijde te wijden en enkele gegevens te publiceren. Zo blijft het bewaard.

Het idee van een nieuw tramstation dateert al van 1960. Het duurde echter tot 1975-76 alvorens voorstel en plannen klaar waren voor een overbrenging naar DE BOLLE. Het project werd echter niet weerhouden. Er waren moeilijkheden met terreinverwerwing en het ging 600 miljoen kosten. Geen onaardig bedrag voor die tijd.

Aangezien de maatschappij over grond beschikte aan de Brandariskaai werd omstreeks 1980 beslist de vernieuwing op het Hazegras te realiseren en de beschikbare oppervlakte daar te verruimen.

De werkzaamheden aan de Brandariskaai startten in 1988-89. Het daar opgerichte adminstratief gebouw herbergt op het gelijkvloers de loketten, wachtzaal en andere infrastructuur naar de reizigers toe. Op de tussenverdieping kwam plaats voor het dagdagelijkse regionaal beheer van de uitbating, een technische afdeling en het archief. Op de tweede verdieping werd de accomodatie voor buschauffeurs en trambegeleiders voorzien. Op de derde verdieping werd het gebouw afgerond met de accomodatie voor de concierge. Hierop aansluitende werd het autobusstation gebouwd.

In 1991 werd werk gemaakt van de stelplaats voor de autobussen en de sporen voor de trams. De stelplaats kan 30 autobussen herbergen. In diezelfde periode kreeg ook de "GOEDE WIND HELLING" een opknapbeurt. De architect gaf de aanzet van deze helling zelfs een mooi architecturaal tintje. Onder de Goede Wind helling werd een substation voor electriciteitsvoorziening van de lijn gebouwd. Twee transformatoren van 1.000 KVA elk met gelijkrichters met feeders op 600 volt kregen er een plaats. Het station werd met een computergestuurde automatische controle uitgerust. Dit gedeelte van het bouwplan werd in 1993 afgewerkt.

We springen even van de hak op de tak. Soms wordt ons de vraag gesteld naar de oorsprong van de naam "Goede Wind helling". De verklaring hiervan ligt bij het feit dat de straatnaamgeving op het Hazegras oorspronkelijk nogal maritiem van inslag was. Naast de Brigantijnenstraat, is er ook een Fregatstraat, een Vrijhavenstraat, een Zinniastraat en een Mercatorlaan. Nu kent het maritiem frans een zeemansgroet die "Bon vent et bonne route" luidt. Die is echter niet gebruikelijk in het maritiem nederlands waar men geen wens met betrekking tot de wind gebruikt en ook de "goede reis" wens als de duivel schuwt. Men wenst er uitsluitend

een "Behouden vaart". Vermoedelijk werd de naam dus naar franse trant gevormd.

Onmiddellijk daarna begon men de laatste fase; de aanleg van de parking en de bouw van een servicegebouw. Dit gebouw was voorzien als wasinstallatie voor autobussen en trams. Oorspronkelijk lag het in de bedoeling de wasinstallatie groot genoeg te bouwen om een tram met aanhangwagen te wassen. De kosten van een dergelijke installatie liepen echter te hoog op en vroegen teveel plaats. In het gebouw werd ook de nodige accomodatie voorzien voor de nachtwaker en het personeel van die inrichting voorzien. Onder het geheel werd het tankstation voor de autobussen aangebracht. Dit gedeelte kreeg einde 1994 zijn afronding.

Van de gebruikte ruimte aan de Brandariskaai was het grootste deel eigendom van de V.V.M. De Vlaamse Vervoer Maatschappij beter gekend onder de roepnaam van het bedrijf "De Lijn". Het ganse Brandariskaai project kostte ongeveer 240.000.000 frank. Het werd gerealiseerd door Architectenbureau Vaerendonck, dat ondertussen van naam verandere en nu "Technum heet. De architect was Jacques VONCK.

Ondertussen was men ook begonnen met het renoveren van de werkhuizen op de Nieuwpoortsesteenweg. Dit zijn de gebouwen waar het onderhoud en de reparatie van trams en autobussen wordt gedaan. In 2 fazen 1989-90 en 1992 werd dit gedeelte afgewerkt.

In 1993-94 kwam dan de tramloods aan de beurt. Na de vernieuwing van het dak kregen ook de oude buitenmuren een "facelift". Binnenin werd de onderhoudsafdeling, de schilderafdeling en de afdeling voor de wielprofilering volledig vernieuwd. Hierop volgen dan nog de wegeniswerken.

Dit jaar zijn de bureaus aan de beurt. Doordat die langs de Nieuwpoortsesteenweg zijn gelegen heeft iedereen daar meer zicht op dan op de andere uitgevoerde werken. Na de afbraak van het oude gebouw en de nivellering van het terrein werden op gans het stuk 25 meter lange palen in de grond geheid. Dit is begrijpelijk als men bedenkt dat men hier in de omgeving zit van de (nieuwe) Oostendse Watergang van omstreeks 1445. In het centrum werd een vierkant stuk met damplaten afgezet. Dit werd nu uitgediept tot 4,5 meter. Het wordt een kleine kelderverdieping waar verwarming, verluchting en electriciteitscontroles komen. In afwachting daarvan wordt het de staanplaats voor de bouwkraan. Die kon, gezien de beperking van de ruimte, nergens anders geplaatst worden.

Bij het uitdiepen stootte men op 4,5 meter diepte op een turflaag van ongeveer anderhalve meter dikte. Een gegeven dat we als Heemkring meteen noteerden.

De nieuwe gebouwen moeten beeindigd zijn tegen het najaar van 1996. Als de gebouwen afgewerkt zijn moet ook nog de koer met de sporen vernieuwd worden.

De kostprijs voor de renovering van de werkhuizen kwam op ongeveer 40 miljoen, voor de tramloods werd dat 80 miljoen en de bureauconstructie schat men op 135 miljoen. Samengeteld met de Brandariskaai (240 miljoen) worden de totale kosten op ongeveer 500 miljoen becijferd. Vergelijkt men dat bedrag met de geschatte

600 miljoen, in de 70er jaren, voor de verhuis naar de omgeving van de Bolle, dan moet men bekennen dat het resultaat goed tot uitstekend is.

Nog even wat algemene informatie over het belang van "De Lijn" aan onze kust.

"De Lijn" beschikt voor de exploitatie van de Kustlijn over ongeveer 346 man personeel, daarin zijn begrepen 96 techniciens, 60 bedienden en 190 chauffeurs (bus en tram). In gans de provincie West-Vlaanderen heeft De Lijn op dit ogenblik 675 man in de uitbating zitten.

Na al die vernieuwingen, die dan toch een flink winstpunt zijn voor onze Stad, rest ons nog "De Lijn" een "behouden vaart" toe te wensen.

ENKELE ANTIQUARIAATSPRIJZEN

Op een boekenveiling die op 14 oktober ll. te Brugge plaats had hebben wij volgende prijzen genoteerd :

LEPER, J. : Kunstmatige innondaties in maritiem Vlaanderen; 1316-1945 (1951) 600 fr.

BERQUEMAN, A. : Avec P.J. CLAEYS au littoral belge (1947) 1200 fr.

D'DARDENNE, J. : De Dunkerque à Dombourg (1888) 1400 fr.

DESPOT, E. : Vlaamsche visschers (1942) 900 fr.

DUCLOS, A. : De oude kuste van Vlaanderen (1873) 1400 fr.

BARTHOLEYNS, E. : La Côte Belge de la Panne à Knocke (s.d) 600 fr.

DAYE, P. : La Belgique maritime (1930) 1000 fr.

BOWENS, J. : Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zee-stad Oostende 700 fr.

STREUVELS, S. : Zeelieden en zeevisscherij (1934) 7000 fr.

Bij deze prijzen moet men nog 21 % opgeld betalen.

Omer VILAIN

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (39)

door Aime SMISSAERT (+)

Woensdag 13e Januari. -

EENENNEGENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Deze morgen rond 9 ure, werden een 50-tal duitsche matrozen, de handen op den rug gebonden, binnengebracht.

Aimé BORREY, de handelaar in ellegoederen der Oude Mijnplaats, verleden week door de duitschers aangehouden, werd heden terug in vrijheid gesteld.

Volgende plakbrief, in 't Vl. en Fr., werd heden uitgeveerdigd.

STAD OOSTENDE

RANTSOENEERING VAN HET BROOD

BERICHT

Ter gelegenheid van het nazicht der stambladen van de broodkaarten is vastgesteld dat zekere personen onjuiste aangiften gedaan hebben.

Wij herinneren hierbij dat enkel de personen, die van het huisgezin deelmaken en die voor het oogenblik te Oostende woonachtig zijn, voor de rantsoeneering in aanmerking kunnen komen.

Wij nodigen herhalve de personen uit, die andere aangiften gedaan hebben, dezelve onverwijld en ten laatste voor den 15 Januari te komen wijzigen in het bureel van politie (stadhuis) bij gebreke waaraan zij zich blootstellen aan het afnemen hunner broodkaarten.

Oostende, den 12 januari 1915
Door het College :

De Sekretaris
F. THONE

De Burgemeester
A. LIEBAERT

* * *

Heden kwam een schip met kolen toe voor rekening van M. H. SMIS-VALCKE. De liefhebbers moeten zich aanbieden in het kantoor van dezen aannemer, in de Aarthertoginstraat. De kolen kosten 5.00 fr. de 100 kilos; zij moeten op voorhand betaald worden en de liefhebbers, die in verwisseling van hun geld een bon - paspoort ontvangen, mogen de kolen gaan afhalen in den atelier SMIS, achter de kerk van Sas-Slykens. Deze noen was het daar reeds eene ware processie van hondenkarren, steekkarren, kortewagens, enz.

De leden der Cooperatief van Staatsbedienden zullen ook kolen kunnen bekomen aan 2,04 fr. de zak, in 't lokaal afgehaald, en 2.20 fr. 't, huis gebracht.

Daar wij van Staatsbedienden spreken : tot hiertoe werd de dienst der bakkerijen gedaan door twee ploegen, die malkaar alle acht dagen aflosten, van toekomende week af zullen er 3 ploegen zijn, zoodat op 3 weken tijds ieder Staatsbediende slechts 7 dagen dienst zal doen in de bakkerijen.

Ruim 125 stadswerklieden zijn thans gebezigd aan den opbouw van hangaars voor vliegmachienen in de nabijheid der hofdstede PITTERY

te Steene, dicht bij Mariakerke. Een hangaar waarin reeds 9 vliegmachienen plaats vonden, is reeds voltooid. Er moeten nog twee hangaars bijgemaakt worden. De werklieden zijn verplicht, wanneer een vliegtuig overkomt, zich ten gronde te werpen, opdat zij niet zouden bemerkt worden.

Het bureel van inschrijving der werklieden werd heden, ingevolge het bevel der duitsche overheid, geopend. Nog al veel werklieden kwamen zich aangeven; men vroeg hen : hunne namen, woonplaats, ouderdom en ambacht. Onder meer werken de stad opgelegd dient gemeld het afnemen van zand, door den wind op den Zeedijk, tusschen Oostende en Westende opgehoopt.

Donderdag 14e Januari. -

TWEEENNEGENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Nog eens streng verbod, vandaag, voor de landbouwers en de marktboeren, over de Nieupoortsche vaart wonend, naar de markt van Oostende te komen. Niemand mag over de vaart tenzij de beenhouwer Emiel DEPREZ, gezegd VANHOOREN, van Zande en de groenselier August MOYAERT van Moere die reeds verleden week van wege de officieren gelogeerd op het kasteel de Combrugghe te Moere, een bijzonder paspoort kregen.

Het is evenmin mogelijk voor bewoners van Oostende, Steene, Leffinghe enz. over de vaart te geraken : de schoolmeester van Leffinghe, M. COUTTENIER, die gister voor de gemeente naar Oudenburg wilde om brandhout, werd ongenadig een paspoort geweigerd.

Op de markt deze morgen slechts een buitenbeenhouwer. Het vleesch, volgens de beenhouwers vertellen, begint zeer schaarsch te worden, tengevolge van de aanhoudende rekwisities der duitschers.

Op de groensel- en botermarkt, zooals men weet op de Groote Markt gehouden, 4 boter- en 6 groenselboerinnen. Zij worden uitgevochten en de policie moet tusschenkomen. De boter geldt van 4.50 tot 4.90 fr., de eieren 0.25 het stuk, de groensels behouden hunne prijzen der vorige week.

De duitschers zijn ieverig bezig met overal de wijnkelders te ledigen. Volgens op het stadhuis meegedeeld wordt, beloopen de opeischingen voor wijnen en champagne alléén reeds meer dan een millioen frank.

Een herbergier der Langestraat ondervond deze dagen dat het geraadzaamste voor de Oostendenaars is de duitschers, zelfs de twistzieke duitschers, in alles meester te laten. Een duitsche grijze veste was in zijne herberg gekomen en, na eenige glazen bier gedronken te hebben, had hij twist gezocht met den herbergier. Deze riep een duitsche patroelje binnen en werd aldus van den twistzoeker verlost. Jamaar 's anderdags, van in de vroegte, moest onze herbergier naar de Kommandantur en mocht hij 150 mark boet betalen !

Leffinghe en Middelkerke zijn met duitsche soldaten opgepropt.

Te Slype liggen binst den dag duitschers, doch 's nachts blijft geen enkel soldaat in 't dorp : ze zijn veel te bevreesd voor de bommen !

Die vrees voor de bommen heerscht ook onder de troepen die in onze stad vernachten. Zoo eischtten gister avond de matrozen die de nacht overbrachten in de muziekschool, Romestraat, dat al de vensters uitgevende op de straat zouden openblijven... opdat zij gemakkelijk de *Englander* zouden hooren afkomen.

Deze avond om 7 uren hielden de duitsche opperofficieren eenen buitengewone vergadering in het *Hôtel de Bavière*, Kapellestraat.

VIERDE MAAND DER BEZETTING.

Vrijdag 15e Januari. -

DRIEENNEGENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Wij hadden gansch den afgeloopen nacht en eveneens den ganschen dag kanongebulder.

Deze morgen rond 5 ure was het geschut allerhevigst : al den kant van Nieupoort, en al den kant van Slype. Verschillende duizende man hulptroepen, gedurende den nacht aangekomen, werden Middelkerke- en Leffinghewaarts gestuurd.

Eindelijk, na schier drie maanden vechten, na overgroote verliezen te hebben geleden, zijn de duitschers over den Yzer geraakt - gister avond ! Met een paar duizend verrichten zij deze heldendaad - en met nog geen 300 kwamen ze terug : de andere 1700 hebben het te wel gevonden al den overkant van den Yser, zij zijn ginder gebleven... onder de aarde of in handen der Bondgenoten !

Volgende plakbrief, in 't Vl., Fr. en duitsch, werd heden uitgeveerdigd :

BERICHT

De inwoners der Gemeenten gelegen in het gebied der krijgsverrichtingen zijn verplicht al de gevallen van ziekten die schijnen besmettelijk te zijn, voornaamlijk Cholera, Typhus, Roode loop, Roode koorts, Pokken, Diphteritis, Tering, aan den dichtst wonenden geneesheer kenbaar te maken.

De Geneesheeren zijn verplicht ieder geval van besmettelijke ziekte waarvan zij kennis hebben onmiddellijk aan de Provinciale Geneeskundige Commissie of aan het Gemeentebestuur bekend te maken.

Indien de afzondering van den zieke op geene doelmatige wijze thuis kan geschieden, moet het Gemeentebestuur zoowel in het belang der ander ledenv an het huisgezin als in het belang van het garnizoen, bevelen dat de zieken naar het dichtst gelegen Hospitaal overgebracht worden.

De Geneesheer heeft voor plicht de ontsmetting van de ziekenkamers, van het linnen, enz. te verzekeren. In de huizen der armen wordt deze ontsmetting op de kosten der Gemeente gedaan.

De Gemeentebesturen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van voorgaande bevel. Zij zijn gehouden de Geneesheeren van hun gebied te berichten dat, indien zij verwaarloozen er zich aan te gedragen, zij voor den Krijgsraad zullen gedagveerd worden.

Geldboeten zullen opgelegd worden aan de Gemeenten die aan bovengemeld bevel niet zouden voldoen.

De duitsche Opperbevelhebber

De duitschers eischtten gister 200 stoven op om in hunne loopgrachten te plaatsen. Daar het totaal onmogelijk was nog zooveel nieuwe stoven in stad te vinden - de duitsche opeischingen hebben immers al de stovenmagazijnen schier ledig geplunderd - hebben de "sauerkrautfresser" gister en heden 2.000 stovepotten opgeeischt.

Te Breedene, naar gemeld wordt in al de gemeenten tusschen Oostende en de Hollandsche grens, moesten heden al de peerden aan de duitsche overheid vertoond worden. De eigenaars van peerden te Breedene moesten om 9 ure met hunne dieren op de dorpplaats zijn. Slechts rond 1 ure kwamen de officieren-peerdenkeurders in auto af, zij hadden dien morgen reeds 3 gemeenten bezocht. Hunne keus viel enkel op de kweekpeerden en de 18 maanders. 't Schijnt dat die peerden, aan de eigenaars met bons betaald, naar Duitschland zullen gedaan worden.

Er was gemeld geworden dat te rekenen van de eerste betaling der maandelijksche oorlogsschatting door de duitschers aan België opgelegd, dit is heden 15e Januari, de duitschers geene opeischingen meer mochten doen tenzij mits ze op het einde van iedere maand te betalen.

De opeischingen heden niet eindigende begaven de heer Burgemeester en de heer Sekretaris zich naar de duitsche Kommandantur om te prostesteeren. De duitsche overheid vroeg hun waar ze gelezen hadden dat alle opeischingen voortaan moesten betaald worden. M. LIEBAERT antwoordde dat zij zulks gelezen hadden in eenen omzendbrief, geteekend von BISSING, gouverneur-generaal voor België. Hij overhandigde een afschrift van bedoelden omzendbrief aan de duitsche overheid die heel verwonderd opkeek en,... zeker niet meer wetende wat antwoorden, het origineel vroeg. Natuurlijk kon aan dit verlangen niet voldaan worden. Daarop merkten de duitschers aan dat, zoo de kopij van den omzendbrief, echt was, von BISSIG het binnenste van het land had willen bedoelen, maar niet Oostende, dat aan het front ligt. Ten slotte beloofde de duitsche overheid tegen Woensdag inlichtingen in te winnen te Brussel; intusschen zullen de opeischingen voortgezet worden.

Zaterdag 16e Januari. -

VIERENNEGENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Groot nieuws : de duitschers hebben de Franschen eenen geweldigen slag toegebracht. gister namen zij een "turco" gevangen en heden hebben z'hem triomfantelijk door de straten der stad geleid !

Heden avond rond 4 ure werden op de Vuurtorenwijk peerd en rijtuig van Fl. GHEERAERT en tusschen 8 en 9 ure, twee peerden van Aug; VANHOUCKE door de duitschers gestolen.

Deze week stolen de duitschers de gaslantaarns der Kapellestraat !

Aan het stadhuis is een bericht aangeplakt waarin te lezen staat dat de duitsche militaire overheid tegen Maandag 18n Januari, om 1 ure namiddag (duitsche tijd) in het centraal station 30 werklieden, ieder voorzien van een schup, eischt, van 20 tot 30

jaar oud, om waggons te lossen. Er zal hun, vooraleer aan 't werk te gaan warm eten bezorgd worden en zij zullen minstens 35 centiemen per uur winnen. De liefhebbers worden verzocht zich aan te bieden op gestelde dag en uur zonder verdere uitnoodiging.

Wij vernemen dat het *Hôtel Impérial*, hoek der Van Iseghem- en Leopoldlaanen, toebehoorende aan den duitscher FRIEDRICH, door den duitscher, MÜHLBAUER, van het *Hôtel du Globe*, Zeedijk, zal opengehouden worden, natuurlijk ten behoeve der duitschers.

De vrije school der Nieuwlandstraat is door de duitschers opgeeischt geworden voor de inkwartiering hunner troepen. Heden werden er daar 10 "tortue-stoven" en eene "menagère" stove binnen gedaan.

Het Hôtel Fontaine, Langestraat, tot hiertoe gedeeltelijk door de vluchtelingen gebruikt, is ook opgeeischt geworden en zal tot ambulancie moeten dienen. Heden werden daar 17 stoven geplaatst, allen van het type "duiveltjes", over jaren hier ter stede zoo gunstig gekend.

Zondag 17e Januari. -

VIJFENNEGENTIGSTE DAG DER BEZETTING

Volgens gewoonte had om 8 ure in de HH. Petrus en Pauluskerk eene duitsche militaire mis plaats, en om 9 ure, in den Anglikaanschen tempel, eenen protestantschen dienst.

De welgekende Oostendsche brouwer, M. Max VALCKE, werd heden morgen door de duitschers aangehouden en in de gevangenis Houley, Babylonestraat, opgesloten. Naar 't schijnt wordt hij beticht olie gekocht te hebben aan de duitschers.

Voor 't oogenblik liggen er 185 duitsche gekwetsten in het burgelijk hospitaal. De duitschers, klagend over de slechte gasverlichting in dit gebouw, hebben bevelen gegeven om er de elektrische verlichting te leggen. Men zal daar morgen mede beginnen.

Een binnenlander, geladen met alhande koopwaren, zeep, rijst, koffij, enz., kwam heden uit Brugge toe en ligt gemeerd aan de Brandariskaai. De koopwaren hooren toe aan den schipper, M. WYNTHEIN, en worden aan de liefhebbers verkocht aan tamelijk matige, gezien de buitengewone omstandigheden, prijzen.

Heden kwam ook een lichter met kolen toe : hij ligt in den 2n bassijn. De kolen worden verkocht aan 54 fr; de 1000 kilo.

Sedert eenige dagen worden de aangiften voor de belastingen van 1915 rondgedragen. De lastenbetalers, die nog hunne belastingen voor 't jaar 1914 niet ten volle betaald hebben, kregen dezer dagen eene laatste waarschuwing. Agenten van het tolwezen en van de accijnzen helpen onze ontvangers van de belastingen in hun werk.

In den loop van den morgen zijn, uit de richting van Middelkerke, verscheidene autokarren met gekwetsten aangekomen en naar het burgelijk hospitaal gereden. Het bloed zijpelde langs de karren.

LIDGELD 1996

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1996 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid :	vanaf 1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 1 december) ontvangen hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. als thema werd "150 JAAR OOSTENDSE MAILBOTEN" gekozen.

STEUNT ONS : WORDT STEUNEND LID i.p.v. AANGESLOTEN LID
WORDT BESCHERMEND LID i.p.v. STEUNEND LID

Jean Pierre Falise
Penningmeester

BOEK : "125 JAAR ROEISPORT TE OOSTENDE"

Naar aanleiding van het "125 jarig bestaan" in 1996 is het de bedoeling van de Koninklijke Roei- en Nautische Sport Oostende een poging te doen de historiek van de "Sport Nautique", destijds op papier gezet door Robert VERSCHELDE en Michel LUCAS, te herschrijven, tot heden aan te vullen, te illustreren en, indien financieel haalbaar, ook uit te geven.

De Raad van Beheer heeft echter beslist zich hieraan niet te wagen indien er niet voldoende "voor-inschrijvingen" zijn voor het eind van dit jaar.

Indien U geinteresseerd bent in de uitgave van dit boek gelieve dringend Uw naam en adres te sturen aan de heer André BRISSINCK
Stuiverstraat 284
8400 Oostende
Tel. 059/80.20.31

De K.R.N.S.O. garandeert een maximale prijs van 1.000 fr. afhankelijk van het aantal voorinschrijvingen.

Gelieve NIET vooraf te betalen.

" CIRCUS 164 "

DE RAID OP DE ELECTRISCHE CENTRALE VAN BREDENE SAS-SLIJKENS OP 7 MEI 1942.

Ter aanvulling van het artikel verschenen in ons Augustusnummer, het volgende:

Na bladzijde nr. 95/194.
Voeg bij:

De foto's in bijlage.

Bladzijde nr. 95/200.
Lees:

19.15u !

Over zee, uit Noord-Westelijke richting, op een hoogte van 11000Ft. (3353m.) naderen de zes bommenwerpers, geëscorteerd door twintig jachtvliegtuigen, de Belgische kust. De zichtbaarheid is goed. Het Squadron kruist de haven van Oostende en breekt formatie. Het doel is in zicht!

Voetnoot onderaan zelfde bladzijde:

Als de bommenwerpers lager vliegen dan 3000m. lopen ze veel kans getroffen te worden door het afweergeschut. Daarom vliegen ze bij voorkeur boven de 3000 en 4500m. waar ze minder risico lopen. Op dergelijke hoogten is het echter vrijwel uitgesloten visueel nauwkeurig te richten en te bombarderen bijzonder op een relatief klein doel dat bovendien nog zeer dicht bij een residentiele wijk ligt.

Bladzijde nr. 95/208.
Lees: (onderschrift foto)

DOUGLAS-BOSTON MQ-AL 275 "Z" over Oostends grondgebied tijdens de raid van 7 mei 1942 op de electrische centrale van Sas-Slijkens. De foto toont de bommenwerper onmiddellijk nadat Sgt. BURT, schutter-waarnemer, het vliegtuig met zijn valscherm verlaten heeft. De codeletters van het Sqn. "M.Q." zijn duidelijk zichtbaar rechts van de achterste geschutstoren, de "Z" op de neus.

WEISE Rudolf.

Duitse militairen bekijken nieuwsgierig de BOSTON bommenwerper MQ-Z-2249D van het 226e Sqn. die op 27 april 1942 om 14.45u,door luchtafweer getroffen,een noodlanding maakte aan de "Kromme Elleboog" te Stene.

De Canadese piloot W/O Bill KEECH in gezelschap van enkele Duitse officieren.

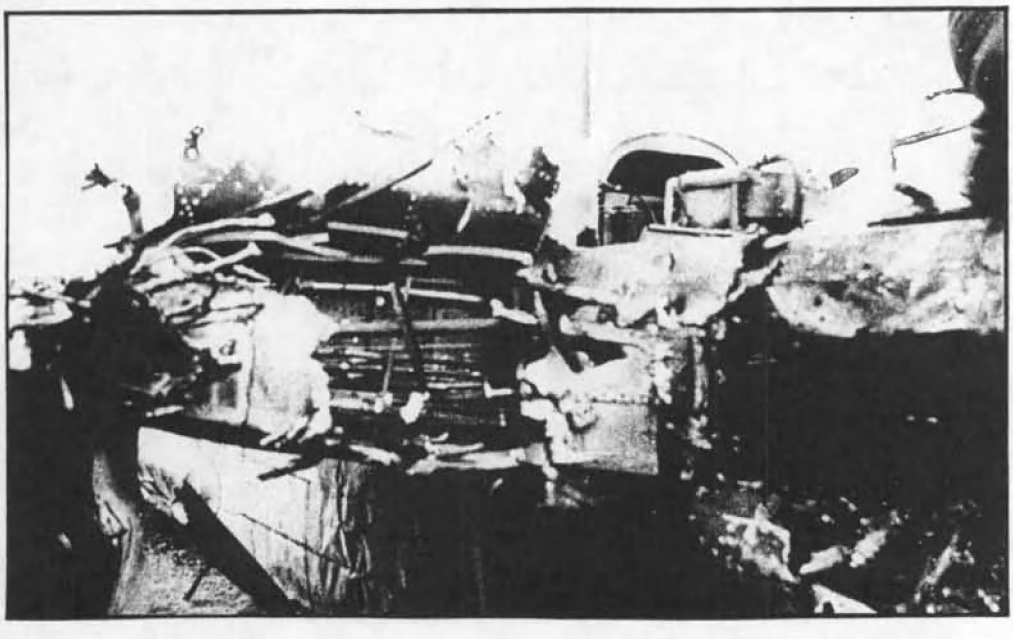

Het resultaat van accurate Duitse FLAK dat ongelukkig het leven kostte aan de radiooperator Sgt. Donald HANDFORD.

Foto's G.YPERMAN.

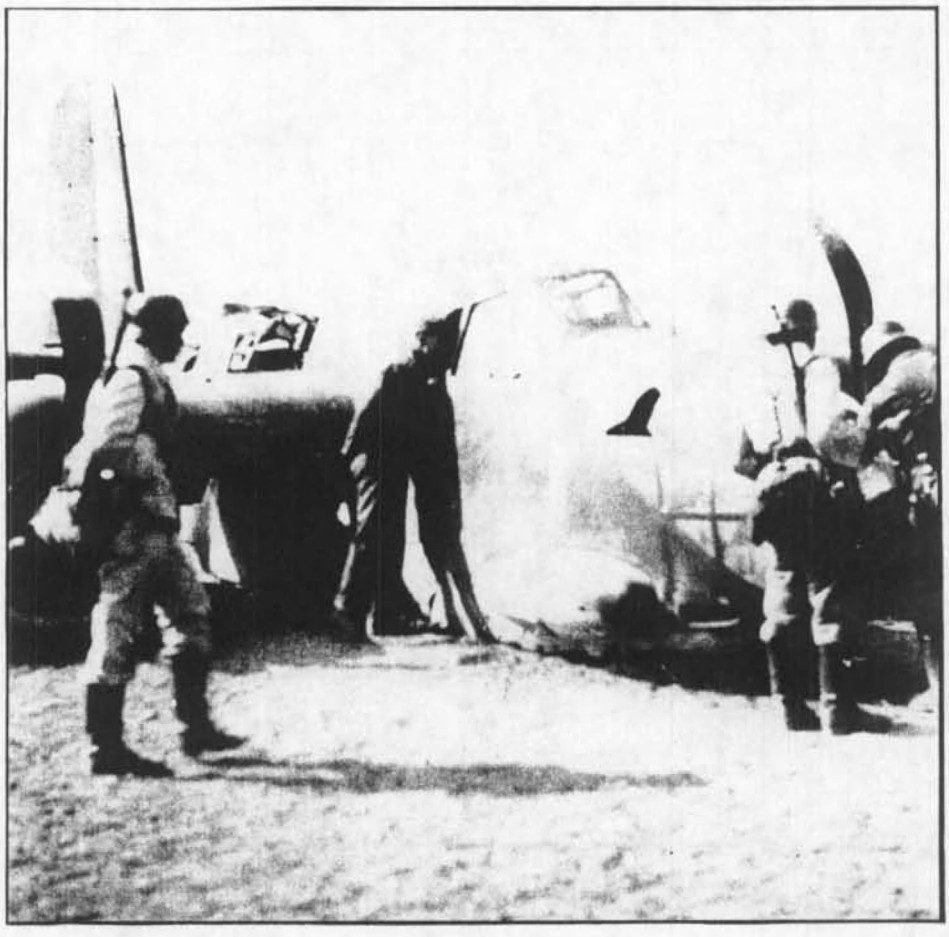

** VERKNOCKE.R.

0086/94 AFFICHE N/OOSTENDE.De Post.Postagenda.1944-D.DAY-1994.80x60cm.
2 exemplaren gemerkt a+b.

0125/94 BROCHURE.A.Deseine.Raversyde.44 blz.D1993/0248/5.Tekst en ill.

0346/94 AFFICHE OOSTENDE.Domein Raversyde.50x70 cm.50x70 cm.

0348/94 PRENTKAARTEN.13 gekleurde prentkaarten waarvan 5 van het
Memoriaal Prins Karel,6 van het Museum Atlanticwall en 2 van
de Archeologische site Walravensijde.

0382/94 BROCHURE.2 brochures verband houdende met het postwezen in Belgie
a.De Post ,flitsen uit een eeuwenoud verleden.b.Postbode vroeger
en nu.27 blz en 6 blz.

** VERLONJE.W.

0217/94 BUNDEL met tekeningen en fotocopies van foto's die bewerkingen
weergeven van de klompenmaker.14 blz.

0258/94 MOERTJE in koper met pluim in plastiek doosje.6,5x5 cm.

0396/94 TEKENING.14 blz copies van tekeningen+tekst ivm het Klompenmaken.

** VERMEERSCH.G.

0229/94 WIEKSNIJDER.Deel van een koperen wieksnijder.Helft ontbreekt 14cm

0234/94 SCHROEVENDRAAIER klein model met zwarthouten steel. cm.

0236/94 HULS in koper op een kant gesloten.7 cm.

0243/94 TALKPOEDERDOOS in hout.Rond met deksel.12 cm.0 7 cm.

0244/94 FOTOHOUDER.Ouderwetse foto of clich{houder.13,5x12cm.

0245/94 HOUTSNIJWERK.Houten kolf met onthoofd houtsnijwerk voorstellende
Sint Barbara.22,5 cm.Waarschijnlijk gebruikt als molenheilige.

0246/94 ETUI voor sigaretten.Leer met tekening in metalen kader.9x8 cm.

0254/94 KAPSTOKHAAK in koper en dubbel.13 cm.

0255/94 VULPOTLOOD.Ouderwets model.12,5 cm.

0256/94 LIGGER in glas.16,5x3,5 cm.

0263/94 KLEURFOTO.2 stuks ingekaderd.13x8cm.Ingekaderd 18x27,5 cm.
2 vissers met vrouw,telkens in verschillende houding.

0329/94 BEKER in witte aarde met versiering van spelende kinderen.
h.\,5 0 7,5 cm.

0330/94 DRAAGRIEM voor vlag in zwart leer.

0338/94 SCHAARTJE met regelbare opening.1 11 cm.

0339/94 HOUTEN HANDVAT scharnierend met dubbele gleuf (waarschijnlijk voor gebruik met ouderwets strijkijzer).16x3,5x3 cm.

0341/94 TABLET.Doosje met 20 Metatabletten(om het vuur aan te steken).

0414/94 AFFICHE OOSTENDE.Herfstbal brandweer Oostende.CKOostende.22/10/94 62,5x44 cm.

0426/94 BROCHURE.7de Veiligheidsbrochure 1994.Brandweer Oostende.60 blz.

0490/94 AFFICHE OOSDTENDE.a.Voordracht.Davidsfonds Vuurtorenwijk.De straatnamen van de Vuurtorenwijk.14/12/94.30x42 cm.
b.Voordracht.Obekin.Mariakerke.Kamermuziek van Beethoven.29/4/94 30x42 cm.c.Ruilbeurs Rozenhof.7/11/94.21 x30 cm.

** VERMEESCH.D.
0103/94 FOTO.Farde (genre klasseur) met 275 foto's mbt Oostendse activiteiten.a.Transport 11 foto's.b.Brochure Oostende 46 foto's.
c.Congressen 4 foto's.d.Zeewijding 2 foto's.e.Standen- Beurzen 21 foto's.f.Personaliteiten 23 foto's.g.Diversen 17 foto's.
h.Gentse feesten 10 foto's.i.Carnaval 10 foto's.j.Hotels en Restaurants 16 foto's.k.Breughelfeesten 38 foto's.l.Toeristische trekpleisters 77 foto's.

** VERMEYLENSCHOOL.
0184/94 BANDOPNEMER.Model Grundig TK140.De Luxe.38x27x17 cm.

0185/94 PLATENDRAAIER.Model Dual HS 14.40x33x14 cm.

0186/94 THERMOSTENCILMACHINE.1 model Roneotherm TRIS.41,5x28x12 cm.

0187/94 STENCILEERMACHINE.1 model Roneo 865.70x51x49 cm met handboek. Pro memorie.7 bussen met alcohol voor dito stencils.9 bussen met stencilinkt.13 spirit duplicator carbon.1 doos thermocopstencil. 7 dozen stencils.2 pakken stencils.2 omslagen met stencilcarriers

** VERNIEUWE.G.
0462/94 REGISTER.22 register met verslagen van de Conferentiekring Onderwijzerrs en Onderwijzeressenvan Oostende.1 register Bibliotheek van de Kring.In- en uitgaande boeken.
a.nr3.1880-1892.Instituteurs.1e Cercle.
b.nr5.1880-1893.Institutrices.Primeires.
c.nr6.1881-1904.Intitutrices Gardiennes.
d.nr7.1888-1901.Zonder titel.
e.nr8.1892-1902.Zonder titel.
f.nr9.1893-1901.Verslagen Oostende West.Onderwijzers.
g.nr10.1893-1902.Zonder titel.
h.nr11.1899-1914.Kring Oostende.Werken ten huize.
i.nr12.1899-1912.Conferentiewerken.Kring Oostende Oost.
j.nr13.1900-1914.Zonder titel.
k.nr14.1900-1923.Conferentiekring.Onderwijzeressen Oostende West.

l.nr15.1900-1908.Eereregistere der Onderwijzeressenvergaderingen.
m.nr16.1901-1925.Conferentiekring Onderwijzeressen.Oostende.Ererec
n.nr17.1901-1912.Zonder titel.
o.nr18.1902-1920.Conferentiekring Onderwijzeressen Oostende.
p.nr19.1903-1908.Zonder titel.
q.nr20.1904-1928.Conferentiekring Oostende.Verslagenregister.
r.nr21.1904-1929.Kring Oostende Bewaarschool.Onderwijzeressen.
s.nr22.1913-1920.Conferentiekring Oostende Oost.Ereregister.
t.nr23.1913-1933.Zonder titel.
u.nr24.1921-1927.B.Verslagen.
v.nr25;1921-1929.C.Verslagen.
w.Zonder nummer.Biblioteque du Cercle Cantonal d'Instruction d'Ostende.Registre de sortie et de rentr{e.

0463/94 FOTO.a.Onderwijzerskorps Albertschool november 1920.
b.Onderwijzerskorps Albertschool 1937.
c.Onderwijzerskorps Albertschool 1947.
d.7de jaar.Hrn Bruynoghe en De Boos.Albertschool 1920.

0464/94 DRUKWERK.a.Gevel Ooststraat.Albertschool+tekst ivm arch.Raoux.
b.Schoolreglement Albertschool.Oktober 1896.
c.Albertschool.Palmares.
d.Albertschool.Erekaart + 3 goede punten.Blanco exemplaren.
e.Albertschool.Dinah Bulcke.194-1908.
f.Albertschool.Schooljaar 1940-1941.
g.Getuigschrift van basisonderwijs.Blanco exemplaar.

0465/94 SCHOOLREGLEMENT.9 oude schoolreglementen+voorschriften Oostende.
a.Programme de l'Enseignement @ donner d/l Ecoles Prim.Com.1888.
b.Onderrichtingen wegens onderwijs Godsdienst en Zedenleer.1896.
c.Reglement des Ecoles Communales.1896.
d.Studieprogramma der Lagere Kosqteloze scholen.1899.
e.Reglement des Ecoles Communales.1896.
f.Programma van de vierden graad der Gemeentescholen.1918.
g.Van de opvoedende taak der Lagere school.1921.
h.Leerplan en leidraad v/d eerste drie graden lagere school.1936.
i.Gestelde vragen toelatingsexamen K.M.S.in 1937.

0466/94 BROCHURE.18 brochures "Wekelijkse Tijdingen" uitgegeven door het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur.
nr8/65;nr26/68;nr27/68;nr28/68;nr30-33/68;nr37/68;nr41/68;nr43/68
nr44/68;nr45/68;nr46/68;nr47/68;nr51/68;nr52/68;nr1/69;nr2/69;
nr3/69;nr4/69.

0467/94 BROCHURE.BRTschoolradio.Reeks Aardrijkskunde.De wereld rondom ons

0468/94 SCHOOLRAPPORT op naam van De Lee Martin.2de lj E.OLVCol.Oostende.

** VERNIEUWE.mvr.
0136/94 SCHOOLMATERIAAL.Een reeks ouderwets didactisch schoolmateriaal.
a.Rechthoekige balk in blik.30x10x5.c.Kubus in blik.10x10x10.
d.Zeshoekige balk i/b.30x8,5.e.Driehoekige balk i/b.22x8,5cm.
f.Inhoudsmaten in ijzer.1.1liter.2.2deciliter.3.2 deciliter.
4.1 deciliter.5.1/2 deciliter.6.2 centiliter.
g.Inhoudsmaten in blik.1.1liter met tuit.2.a+b.1deciliter m/tuit.
3.1deciliter zonder tuit.4.2centiliter.5 a+b.1centiliter.

0137/94 SCHOOLKAARTEN.a.Europa Staatkundig.159x140.b.1+2.2x Belgie staat-

kundig.153x110.c.Oostende.176x95.d.Administratieve kaart van Congo.145x150 cm.

0138/94 DRUKSTEMPELS in doos merk Westerman Umriss.a.Spijsvertering. b.Longen,hart en nieren.c.Menselijk geraamte.

0140/94 THERMOMETERHUT met thermometer,barometer,hygrometer +pluviometer. 50x42x34 cm.

0141/94 STENCILMACHINE.Merk Ideal.nr 653923.Blad voor bladmodel.

0337/94 DUBBELE DECILITER in blik met handvat.Gemerkt H.L.h 6cm.0 6,5 cm.

** VERSTRAETE.M.

0288/94 MANDEVLECHTERSALAAM.Een reeks mandevlechtersgebruiksmateriaal uit de nalatenschap van de laatste mandevlechter te Lo ,dhr Alois Verstraete (+ 1972) een neef van ons lid dhr M.Verstraete,die ons dit materiaal schonk.
a.Een pijlrapershoed die in de werkplaats diende als model.
b.Een plank van 59x36cm die als zitplank diende.
c.Een schuinaflopende werkplank van 105x36 cm.
d.2 maatstokken met inkervingen,2 gewone stokken en een schoollat
e.Een bundeltje gekookte wissen.
f.11 bundeltjes met maatstokken in gepelde wissen v/diverse manden.

0289/94 MANDEVLECHTERSGEREEDSCHAP.16 stukken mandevlechtersgereedschap.
a.Pelijzer om grouwe wissen te pellen.72 cm.
b.Een oude zaag om de dikste wissen te zagen.66 cm.
c.Een kapmes voor de dikste houten te kappen.38 cm.
d.Een snijmes met kromme top .14 cm.
e.Een krontopmes.18 cm.
f.Een kuismesje 17 cm.
g.Een tweede kuismesje.
h.Een klopijzer om wissen aan te kloppen.
i.Een doorhaler 25 cm voor het vlechten tussen rechte steunen.
j.Een klauwhamer om nagel of priem in te kloppen.
k.Een snoeischaar.
l.Een bajonet die gebruit werd als priem.
m.Een priem of steker 16 cm.
n.Een platte vijl 21 cm.
o.Een eindje wetsteen.14 cm.
p.Een splijthoutje.
q.2 schaafjes ,grof en fijn,om de schenen even dik te maken.
r.Een bandjessnijder om reepjes te snijden.
s.Een knijptang gewoon model.25 cm.
t.Een oud mes.21,5cm.
u.Een dubbele vierkante sleutel.16 cm.

0290/94 BROCHURE met genealogische gegevens over de laatste mandenvlechter van Lo,dhr Alois Verstraete (* LO 1906 - + LO 1972) alsook een beschrijving (met foto's van het door hem gebruikte materiaal. Opgemaakt door dhr M.Verstraete.9 blz.

** VILAIN.O.

0214/94 PACHTOVEREENKOMST.a.Fotocopy van Pachtovereenkomst tussen Stad Oostende en dhr O.Vilain ivm stuk grond op Renbaan.1/10/1942.
b.BROCHURE.Fotocopy van brochure ivm het bezoek van Generaal Montgommery aan Oostende op 3 april 1948.12 blz.

OPENINGSDATA HEEMMUSEUM IN 1995

- elke zaterdag

- van 23 december t/m 07 januari 1996 (gesloten 25 en 26 december, 01 en 02 januari)

telkens van 10u tot 12u en van
15u tot 17u

B. & C. Nuytten N.V.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

HET **UITVAARTKONTRAKT** IS
DE ABSOLUTE **ZEKERHEID** DAT UW
BEGRAFENIS OF CREMATIE ZAL UITGEVOERD
WORDEN VOLGENS **UW WENSEN** EN DAT
UW FAMILIE ACHTERAF **GEEN FINANCIELE**
BESLOMMERINGEN HEEFT.

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53
fax. 059 - 80 92 39

"DE PLATE"
Tijdschrift van de
Oostendse Heemkring
"DE PLATE"
V.Z.W.

tijdschrift onder redactie van

Jean Pierre **FALISE**

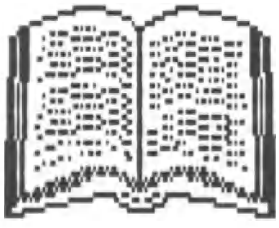

Inhoudstafel &
Registers op de
24e jaargang

1995

Samenstellling : Emiel **SMISSAERT**

INHOUDSTAFEL 1995

BEKAERT, Jean Marie

- "A la ville de Londres" 1896-1972, of 77 jaar ondernemen in het Oostende van toen : 137-145

BILLIET, Germain

- Omtrent de Albertusmolen in Mariakerke : 10-16
- Nog de 2 Mariakerkse windmolens bij Petit Paris : 268-270
- Eigenaars en gebruikers van de Albertusmolen in Mariakerke : 286-291

COOPMAN, Jan

- Aanloop tot het graven van de handelsdokken : 321-323
- De Oostendse haven in 1777 : 237-239

DE BROUWERE, Jan G.

- Bank van Lening - openbare verkoping : 77
- Met tapijten op zee ! : 45-46
- Wat voor wijn kocht een 19de eeuwse Oostendenaar : 114-115

DEMAEGHT, Dirk

- Paster Pype, de "Oostendse Daens" : rede t.g.v. de gelijknamige tentoonstelling : 308-311

DREESEN, Jan Baptist

a. Secretariaat

- Aankondigingen activiteiten : 2, 40-41, 76, 108-109 + 1 losse bijlage, 134-136, 218-219, 284-285, 320
- In memoriam Richard Verbanck + zijn bibliografie : 57-65
- Jaarprogramma 1995 : voordrachten en tentoonstellingen : 3-5
- Jaarverslag 1994 : 18-28
- Museum : herstelling van een pendule : 285

b. Artikelen

- Aardappelvoorraad Oostende 1940-44 in het "Wit Paard" : 44
- De "Gilissen van de Zee" : 161-163 : ill.

- Een geslaagde gevelrestauratie : 87

- De ijskelder van Hamman en het transport van ijs over zee : 120-122

- Jaarboeken voor geschied- en heemkringen : 87-88

- De oudste melding van Mariakerke : 8-9

- Racisme of kasteschool : 44

- Het nieuwe tramstation aan de Brandariskaai : 331-333

- Octaaf Defoor 90 : 75 jaar inzet voor toneel, ect. : 234-236 + erratum : 294

- Toponomie van 's Heerwoutermansambacht : 94-98, 239-243, 257-263

- Vondstmelding K. Janssenslaan (vestingsmuur 17de eeuw) : 76-77

- Reeks : Zonnewijzers in West-Vlaanderen, dl. 5 : De Haan, Knokke, Damme : ill (ts. 296-297) : 306-307

FALISE, Jean-Pierre

- De bouw van een koelruimte te Oostende : 266-267

- Ledenlijst 1994 : 29-36

HOSTYN, Norbert

- Architectuur : onze bewondering voor Marie-Joséplein 6 ! : 295

- Kunst in het Casino-Kursaal 1952-1994 : 153-156

- Reeks : Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende : 88-93, 122-125

LIETARD, Edwin

- Penningkunde : 328-330

RYON, Frank

- De "affaire van Bulow" in het "Camp de Bruges" (19 nov - 6 dec 1803) : 297-301

SEYS, Raf

- "De groote klokke" van Oostende, een gedicht van Karel de Gheldere : 83-84

SMISSAERT, Aimé (+)

Reeks

- Oostende tijdens de Eerste Wereldoorlog : 52-56, 115-119, 157-160, 271-275, 302-307, 334-339

SMISSAERT, Emile

- Een handboek over lokale geschiedenis : 86
- Kursaal ca. 1900 : 65
- Het internationale treinverkeer vanuit Oostende (tot 1914) : 169-188
- Leopold II als bouwheer, etc. : 41
- Nieuwe publicaties - microfilms Rijksarchief : 2
  - encyclopedie van Zeeland : 82
- Verdedigingswerken langs de kust : 106

TIMMERMANS, Roger

- Gedenkstenen en -platen : 219, 263

VAN CRAEYNEST, Raymond

- De "Babylone"-straat : 296
- De beginjaren van Pastoor Pype als aalmoezenier ter zee : 323-327
- De lokale Oostendse rederijen in 1820 : 146
- Nijverheidsinstellingen in de gemeenten rond Oostende onder Willem I : 112-113

VANDAMME, Gerard

- Het 27ste bataljon "Territoriale Wacht voor Luchtafweer" te Oostende : 227-233 + errata : 307
- Het luchtafweerkanon in het Domein Raversijde : 43-44

VAN HAVERBEKE, Eddie A

- Voorstelling van de tentoonstelling " Wie was de grootvader van mijn grootvader ?" : 164

VANHOENACKERE, Jeannot

- 100 jaar aanwezigheid van de "Dochters der Liefde" in Oostende 1895-1995 : 147-152, 220-224 + errata

VAN HYFTE, Ivan

- Franse vorderingen (1794) : 85-86
- In het jaar 1851 te Oostende : 225-227
- Oostende in de "Tate Gallery" te Londen : 42
- Oostende 3 dagen in rouw (11-14 oktober 1850) : 110-112
- Oostends toneelleven : de Landjuwelen : 264-265
- Prins Leopold, hertog van Brabant (= koning Leopold II) huwt Maria-Hendrika : 292-294

VERHAEGHE, Julien

- 150 jaar Oostendse herbergen en brouwerijen 1645-1796, deel 2 : 5-8, deel 3 : 46-51, deel 4 : 78-82

VERMEERSCH, Gilbert

- Vondstmelding 2 arduinen bollen in bouwwerf Velodroomstraat 13, Oostende : 267

WEISE, Rudolf

- "Circus 164" : de raid op de electrische centrale van Bredene-Slijkens op 7 mei 1942 : 191 + aanvulling : 340-342

FOTOBLADZIJDEN

- De "Albertusmolen" in Mariakerke : ts. 14 en 15
- De haven van Oostende omstreeks 1968 : ts. 56 en 57
- Restauratie gevel Verenigingstraat 30, Oostende : ts. 86 en 87
- Het noodgeld te Oostende 1914-1918 : ts. 118 en 119
- De "Gilles van de Zee" : ts. 160 en 161
- Wagons-Lits werkplaats en internationaal treinverkeer : ts. 178 en 179
- Circus 164 : 189-214 (passim), 341-342
- Het 16de eeuwse Oostende aan de oppervlakte : ts. 236 en 237
- Tekening haven van Oostende (2de helft 18de eeuw) : 238
- Plattegrond 16de eeuwse Oostende : 242 en 260
- De molen van Leleu : 270
- Zonnewijzers in West-Vlaanderen, dl. 5 : ts. 296 en 297
- Het nieuwe Oostendse tramstation : ts. 330 en 331

BOEK EN GELUIDSDRAGERS : BESPREKING OF VERMELDING

17, 109, 163, 233, 236, 333, 339

VRAGEN OM INLICHTINGEN

- Fayencefabriek De Bruyne : 2

STRAATNAMENINDEX

AARTSHERTOGINNESTRAAT : 15, 109, 296, 334
ACHT UREN-PLEIN : 263
ADOLF BUYLSTRAAT : 142-143, 295
ALFONS PIETERSLAAN : 120, 159, 255, 269, 271, 273
AMSTERDAMSTRAAT : 95
ANJELIERENLAAN : 108

BANKROETIERSTRAAT : 5
BIERKAAI : 259
BRANDARISKAAI : 120, 338
BREIDELSTRAAT : 226
BRIGANTIJNENSTRAAT : 331

CANADAPLEIN : 122
CAPUCIJNENSTRAAT : 6, 80, 147, 152, 223, 273, 305
CHRISTINASTRAAT : 47, 79, 115
CIRKELSTRAAT : 149, 151, 222, 224
COLENSSTRAAT : 40
COMEDIESTRAAT : 111
COORENMARCT : 257

DEKENIJSTRAAT zie : SINT JORISSTRAAT
DIJK : 257
DIJKWEG : 258
DOKSLUIS : 40
DUINENWEG : 14-15
DWARSSTRAAT : 46, 50

FREGATSTRAAT : 331

GALGEVELD : 12, 268
GASTHUISSTRAAT : 243
GOEDE WIND HELLING : 331
GRAAF DE SMET DE NAEYERLAAN : 304-305
GROENEMARCT : 257
GROENTEMARKT : 48, 272, 296
GROTE KERKSTRAAT : 50

HAVENDIJK : 258
HEERBAAN : 257
HEERWEG : 257, 261
HENDRIK SERRUYSLAAN : 296
HOGEN DIJKWEG : 258, 261
HOOGSTRAAT : 258

IEPERSTRAAT : 95
IJZERWEGSTRAAT : 303

JOZEF II STRAAT : 77, 161, 261

KAAI : 81
KAAIPOORT : 7-8, 78
KAAISTRAAT : 48, 79, 81, 226, 258-259, 272
KAPELLESTRAAT : 111, 122, 137, 139, 161, 175, 226, 232, 257-259, 271, 305, 336-337
KAREL JANSSENSLAAN : 76
KARNEMELKSTRAAT : 47, 49
KEIGNAERTWEG : 257, 261
KEIZERSKAAI : 56
KEMMELBERGSTRAAT : 95
KERKSTRAAT : 55, 243, 257, 258
KONINGINNELAAN : 10, 156, 269
KONINGSTRAAT : 82
KOORNMARKT zie : COORENMARCT

LANGESTRAAT : 5, 47, 50-51, 110-112, 148-152, 158, 174, 220-224, 258, 268, 284, 335, 338
LEOPOLD I PLEIN : 259
LEOPOLD II LAAN : 52, 338
LEOPOLD VAN TYGHEMLAAN : 15
LIJNDRAAIERSSTRAAT : 229
LIJSTERBESLAAN : 108
LOUISASTRAAT : 111

MAC LEODPLEIN : 12, 268
MARIA-HOFSTRAAT : 148
MARIE-JOSEPLEIN : 141-142, 295
MARTSTRATE : 258
MERCATORLAAN : 331
MIJNPLEIN : 258
MOLENSTRAAT : 11-13, 113, 268

NATIENKAAI : ts. 56-57
NIEUWE KERKSTRAAT : 258
NIEUWE MARKT : 5, 80-81, 257
NIEUWPOORTSCHE POORT : 47
NIEUWPOORTSESTEENWEG : 269-271, 273, 332
NOORDDIJK : 258
NORTHLAAN : 158

OESTERBANKSTRAAT : 304
OOSTSTRAAT : 138, 157, 243, 257-258, 261, 296
OUDE MARKT : 81, 257
OUDE MIJNPLAATS : 272, 305, 334
OUDE MOLENSTRAAT : 13

PETER BENOITSTRAAT : 95
PETIT PARIS : 11-12, 65, 117, 268-270
POSTSTRAAT : 296

RAVERSIJDESTRAAT : 15
ROGIERLAAN : 53
ROMESTRAAT : 303, 336
ROZENLAAN : 108

SCHAPENSTRAAT : 44
SCHERMPLANTENSTRAAT : 108
SCHIPPERSSTRAAT : 53, 80
SINT-FRANCISCUSTRAAT : 49, 57, 259
SINT-JORISSTRAAT : 303
SINT-JOSEPHSTRAAT : 77
SINT-PAULUSSTRAAT : 161
SINT-SEBASTIAANSTRAAT : 151, 157, 233
SINT-THOMASSTRAAT : 111
SLACHTHUISKAAI : 120
SPOORWEGSTRAAT : 256
SPORTSTRAAT : 148
STATIESTRAAT : 305
STEENSE DIJK : 14-15, 44
STRAETKIN - Nauwe..... : 258
- Nieuwe..... : 258
STUIVERSTRAAT : 339

TORHOUTSESTEENWEG : 10-12, 157, 162, 269, 271-272, 274, 285
TROONSTRAAT : 15

VAARTBLEKERSSTRAAT : 40
VAN ISEGHEMLAAN : 44, 139, 338
VELDSTRAAT : 160
VELODROOMSTRAAT : 267
VERENIGINGSTRAAT : 86
VINDICTIVELAAN : 170
VISSERSKAAI : 42, 57, 81, 152, 223, 305
VISSERSPLEIN : 10, 158
VLAANDERENSTRAAT : 10, 140, 258, 269, 271, 284
VOORGEBORCHTE : 7
VRIJHAVENSTRAAT : 331
VUURTORENSTEENWEG : 304

WAPENPLEIN : 52, 78-79, 111, 122, 140, 271
WEESHUISSTRAAT : 12, 162
WESTKEIGNAERTWEG : 257, 261
WESTPOORT : 7, 10, 49, 79
WESTPOORTSTRAAT : 6
WESTSTRAAT : 5, 7, 137, 157, 258
WIELINGENSTRAAT : 15
WITTE NONNENSTRAAT : 157, 257, 261, 296

INDEX OP DE TREFWOORDEN

PLAATSNAMEN VAN 16de EEUWS-OOSTENDE
(J.B. DREESEN : Toponomie, etc., De stede van Oostende, p. 239-243 en 257-263)

BINNENHAVEN : 243, 258-261
BLAUWE SLUIS : 257
BROUWERIJEN : 261
BUITEN-KEURE MOLEN : 261
BURGERLIJKE GEBOUWEN : 262

CANAEL VAN DE HAVEN : 259
COOPINGHE : 259
COORENMARCT : 243, 257

DEURBREC : 261
DIJK : 258-259
DIJKWEG : 258

GASTHUIS : 243
GEULE : 261
GISELHUIS : 241
GROEND DIJK : 258
GROENEMARCT : 257

HAVENBRUG : 243
HAVENDIJK : 258
HAVENVLIET : 259, 261
HEERBAAN : 257
HEERWEG : 257, 261
HERBERGEN : 261-262
HEULBRUG : 243
HOFSTEDEN : 262
HOGEN DYCKWEG : 243, 258-259, 261
HOSPITAAL zie : GASTHUUS

KAPEL (oude en nieuwe) : 240
KEIGNAERT(WEG) : 257, 261
KERKEN (oude en nieuwe) : 240, 257, 261
KOORNMARKT zie : COORENMARCT

LANGE HOOFD : 258
LEET : 259

MARCT (oude en nieuwe) : 257
MARTSTRATE : 258
MASTHUIS : 241
MEET : 259
MIDDELMOLEN : 261
MIDDELVEST : 261
MOLENS : 258, 261

NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG : 259-261
NIEUWE OOSTENDSE WATERWEG : 243, 257-263 (passim)
NOORDDIJK : 258
NOORDSLUYS : 257

OOSTDUINEN : 262
OOSTERHOOFD : 259
OOSTERSE VEST : 261
OOSTMOLEN : 261-262
OOSTPOORT : 259
OOSTSCHEPENDOM : 257, 261-262
OOSTSLUIS : 257

POLDERKIN : 268

RABBAT : 261
RIETHUIS ('T) : 261

SCHEPENHUIS : 241, 257
SINT-CATHARINABRUG : 243
SINT-CATHARINAKREEK : 261
SINTE-KATALIJNE-WEST : 258-259
SLUYS MET HET BLAUWE TORREKEN : 257
SPEYE : 261
STADHUIS : 241
STADSHALLEN : 241
STADSVLIET : 257
STADSWAAG : 240
STADSWATERLOOP : 261
STEEN (Het) : 241

TEERLYNCK : 243
TAEYHUIS : 241
TERSTREEPVLIETKEN : 259
TER WIELE : 261
TESTEREP : 259
TESTEREPKREEK : 259
TGERECHT : 241
TOLHUIS : 241
TOUWSLAGERIJ : 262
TZAS : 257, 259, 261

VERLOREN COST : 258
VESTEN : 261
VIERBOETE : 241
VISMIJN : 259
VLEESCHHUUS : 243

WATERWEG : 261
WESTERHOOFD : 259
WESTERSE VEST : 261
WESTKEINGAERTWEG : 243, 257, 261
WESTMOLEN : 261
WESTSCHEPENDOM : 257, 259, 262
WESTSLUYS : 243, 259-261
WESTSPEY : 243

ZAND : 258
ZANDHILLE : 258
ZEEDIJK : 257
ZUIDMOLEN : 261
ZUIDOOSTMOLEN : 261
ZUIDWEG : 258
ZUIDZEEDIJK : 258
ZUUD VAN DE KERKE : 262
ZUUDTBRUG : 243, 259-261
ZUUDTDYCK : 243, 259
ZUUDTMARCT : 257
ZUUDTSPEYE : 257, 259

* * *

AAN WAL (tehuis) : 222
ABRI MARIE ELISABETH : 221
ACHT URENHUIS : 263
AFFICHES (toeristische) : 182-183
ALBERTUSFORT : 10-16, 95, 286-287
ALBERTUSMOLEN : 286-291
ALBERTUSWIJK : 15, 287
ARCHITECTUUR : 4, 295, 320
ATLANTIKWALL : 16

BADPLAATSEN : 185-187
BAKKERS : 7, 53, 117, 302, 334
BANK VAN LENING : 77
BEENHOUWERS : 267, 272, 274, 335
BEIAARD : 83
BEJAARDENHOMES : 152, 222
BELASTINGEN : 338
BERG VAN BARMHARTIGHEID : 77
BESMETTELIJKE ZIEKTEN : 336
BIBLIOTHEEK : 87-88
BINNENSCHEEPVAART : 4
BRANDWEERKAZERNE : 267, 296
BROEDERS VAN LIEFDE : 308-311
BROUWERIJEN : 113 - 16de eeuw : 261
- 1645-1796 : 5-8, 46-51, 78-82
- 1914-1918 : 274
BURGERLIJK HOSPITAAL zie : HOSPITAAL

BURGERSTAND (1914) : 275
BURGERWACHT : 227, 267

CAMP DE BRUGES : 297-301
CHRISTELIJKE MUTUALITEIT : 224
COKESFABRIEK : 160
COMPAGNIE DER ZAEG-MOLENS : 254
COMPAGNIE INTERNATIONALES DES GRANDS HOTELS zie : GRANDS HOTELS
COMPAGNIE INTERNATIONALE DES WAGONS LITS zie : WAGONS LITS

DEBARCADERE : 3 (zie ook : ZEESTATION)
DEKENIJ : 152
DISCRIMINATIE : 44
DISPENSARIUM : 148-150
DOCHTERS DER LIEFDE (1895-1995) : 147-152, 220-224
DOMEIN PRINS KAREL : 43-44
DRUKKERIJ : 233
DUIVENSCHIETING : 159

ELECTRICITEIT : 139
ELECTRISCHE CENTRALE : 191-214 (passim)

FAMILIEKUNDE : 5, 164
FANCY FAIR : 222
FOLKLORE zie : VOLKSKUNDE
FORT NAPOLEON : 297
FRIGO'S zie : KOELRUIMTE

GARNIZOEN : 85, 227
GASFABRIEK : 160
GEDENKSTENEN : 219, 263
GELUKKIGE HAARD : 263
GERMAINES (Les) : 148, 222
GEVANGENIS HOULEY : 338
GEVELS : 4, 87, 284
GEZONDHEIDSZORG : 336
GILDEN : 49, 80, 95, 241
GOEDERENSTATION : 303

HAARTOOI : 222
HANDELSDOKKEN : 321-323
HANDELSKAMER : 146
HANDELSWINKELS : 141 - A la Ville de Londres : 137-145
- Galeries du Louvre : 138
- The London United Sanitary Laundries : 138
- Textiel : 143
HAVEN : ts 56 en 57, 146, 237-238, 267
HEEMKRINGEN : 87-88
HERBERGEN : 119, 157, 161, 227, 287, 296
- 16de eeuw : 262
- 1645-1796 : 5-8, 46-51, 78-82, 162
- 1914-1918 : 273, 335
HOOFDWACHT : 79
HOSPITAAL (Burgerlijk) : 271, 338

HOTELS : 42, 52, 119, 141, 157-158, 172-173, 225-226, 267, 272, 302-303, 305, 336, 338
HUISHOUDSCHOOL : 147-152, 221-224
HUISVESTING VAN TROEPEN : 273-274

IJS : - Handel en transport : 120-122
- Kelder : 120-122
- Koelruimte : 266-267
INDEX : 98
INTERNATIONAAL TREINVERKEER : 169-188

JAARVERSLAG : 18-28

KAMER VAN KOOPHANDEL : 183
KANONNEN : 16, 43
KAZERNE : 43, 159, 227, 304
KERKHOF : 119, 159, 240
KERSTMIS 1914 : 55
KINDERKRIBBE : 152, 223
KINDERTEHUIS : 220-224
KLEINKUNSTAVOND : 284-285
KLOCKELUIJDERSHUUS : 82
KLOOSTERS : - Arme Klaren : 148
- Capucijnen : 47-48
- Dochters der Liefde : 147-152
- Dominikanen : 149, 272, 296
- Grijze Zusters : 240-241
- Zusters van de H. Jozef : 148
KOELRUIMTE : 266-267
KONINKLIJKE FAMILIE : 52, 292-294
KUNST : 88-93, 122-125 - in het Kursaal : 153-156
- Europa 1900 : 156
KUNSTACADEMIE : 4, 92, 122, 135
KURSAAL : 65, 94 - Kunsttentoonstellingen (1952-1994) : 153-156
KUSTVERDEDIGING : 16

LANDJUWLEN : 264-265
LEDENLIJST : 29-36
LEOPOLDPARK : 94
LEOPOLDPARK (eerste) : 268
LICHTE MUZIEK : 4, 255-256
LIDGELD 1996 : ts 270-271, 291, 339
LIEFDADIGHEID : 7, 52-53, 147, 149, 227
LIJN (De) : 331-333
LOUISE-MARIE (koningin) : - Overlijden : 110-112
LUCHTAFWEER : - Territoriale Wacht voor... : 43-44, 227-233

MARIAKERKE : 51 - Onderwijs : 109
- Oudste vermelding : 8-9
- Molens : 10-16, 112-113, 238-270, 286-290
MEDIACENTER : 15
MILITAIR HOSPITAAL : 158
MOLENDORP : 4
MOLENS : 10-16, 112-113, 239-240, 268-270, 286-290
- 16d eeuw : 258, 261

MOLENWIJK : 12
MONUMENTENDAG :(Open) : 23, 40
MUNTVERZAMELEN zie : PENNINGKUNDE
MUSEUM : 285
- Inventaris 1994 : 66-72, 99-104, 126-130, 244-250, 276-280, 312-316, 343-346
MUSEUM STRACKE : 157
MUZIEKFESTIVAL 1898 : 329
MUZIEKSCHOOL : 227, 336

NIEUWE KAAI : 321
NIJVERHEID : 112-113
NOODGELD : 3, 54, 76, ts. 118 en 119
NOORDSTAR : 52-53
NORD EXPRESS : 178-180
NUMISMATIEK zie : PENNINGKUNDE

OCTROOIRECHTEN : 115
OESTERPUT : 226
ONDERWIJS : 109, 148-152, 220-224, 296, 308-311
OOSTENDE-DOVERLIJN : 174-181 (passim)
OOSTENDSE COMPAGNIE : 328
OPEISINGEN : 337-338
OPENBARE ONDERSTAND : 306
OPENBARE WERKEN : 306, 335, 337-338
ORIENT EXPRESS : 3, 40, 170-188 (passim)

PENNINGKUNDE : 328-330
PLAATSKUNDE zie : TOPONYMIE
POEZIE : 236
POSTGEBOUW : 296
PRINSENPARK : 226
PROCESSEN : - 1645-1796 : 5-8, 46-51, 78-82, 134-135
PROSTITUTIE : 226
PULLMAN EXPRESS PARIS-COTE BELGE : 187
PYPE, Henri "Paster" : 218-219, 308-311, 323-327

RANTSOENERING : 334
RECHT : 1645-1796 : 5-8, 46-51, 78-82
REDERIJEN : 146
ROEISPORT : 339
ROUW : 3
ROYAL PALACE HOTEL : 172
SANATORIUM DELCROIX : 148, 222
SAPHIR (trein) : 187-188
SAS-SLIJKENS : 4, 191-214, 254
SCHOENMAKERS : 7
SINT-CATHARINAKREEK : 268, 320
SINT-VINCENTIUSINSTITUUT : 222-223
SLACHTHUIZEN : 302, 304
SLAGERS zie : BEENHOUWERS
SLUIZEN : 95
SOCIAAL CENTRUM : 222
SOCIALISME : 309
SOCIÉTÉ LITTÉRAIRE : 271
SOUPER : 284-285

SPORT : 339
SPORTTENTOONSTELLING (brand) : 54
SPROTFABRIEK : 303
STENEN BANK : 156
STUDIEREIS : 135-136
STRONTPIT : 321

TAALVAARDIGHEID : 234-236
TANDARTS : 226
TAPIJTEN : 45-46
T.E.E. : 187
TELEFOON : 140
TONEEL : 222, 234-236, 264-265
TOPONYMIE : 94-98, 239-243, 257-263
TRAMSTATION : ts 330-331 (ill.), 331-333
TRANS EUROPE EXPRESS zie : T.E.E.
TREINVERKEER (Internationaal) zie : INTERNATIONAAL TREINVERKEER

UITVAARTGEBRUIKEN : 3, 40-41

VAN NESTE GENOOTSCHAP : 265
VEILING : 17, 21, ts 312-313, 327, 333
VERLICHTING (Openbare) : 139
VISSERIJ : 218-219, 308-311
VISSERIJWACHTSCHEPEN : 308, 323-327
VLAAMSE AUDIOFONDS : 255-256
VLIEGVELD : 119, 159, 273, 304, 334-335
VOLKSBOND : 52
VOLKSFIGUUR : - Achiel Ronse : 160
VOLKSKUNDE : 17, 161-163
VRIJE RADIOS : 255
VUURTOREN : 237

WAGONS LITS : 3, 40, 170-188 (passim)
WATERHUIS : 321
WATERSCHOUTSGEBOUW : 321
WERELDOORLOGEN : - 1914-1918 : 52-56, 271-275, 302-306
- 1939-1945 : 3, 189-214, 340-342
WERKOPVORDERING : 306
WEZENHUIS : 150-151, 270
WIJNKELDERS : 114-115, 157, 272-273, 303, 335
WIT-GEEL KRUIS : 220-224
't WIT PAARD : 44, 256
WOEKER : 77

ZAAGMOLENDORP : 254
ZEESTATION : 3, 109, 170-188 (passim) (zie ook : DEBARCADERE)
ZEEVAARTSCHOOL : 226
ZEEWACHT (De) : 41
ZEEWETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK : 309
ZIEKENZORG AAN HUIS : 148-149
ZIEKTEN zie : BESMETTELIJKE ZIEKTEN
ZIELVERKOPEN : 81
ZONNEWIJZERS : ts 296-297, 306-307

PERSOONSNAMEN-INDEX

A

ABEELE, J. van den : 226
ACKER, Jan van : 3, 40
AERDEN, Paul van : 264
ALBERT (Hertog van Wurtemberg) : 158
ALLAERT, A. : 264
ALLAERT, Helena : 81
ALTERS, Monica : 322
AMPE, H. J. : 263
AMPE, P. A. : 263
ANDRIES, Joannes : 5
ANTHONISSEN : 222
ANTHONY, M. : 264
ANTSAENE, Antoon : 81
APPEL : 55
ARDENNE, J. d' : 333
ASSEMAN, Joanne, Clara : 321

B

BAELE : 233
BAELE, Ferdinand : 49
BAES, Lieven : 322
BAKKER : 81
BAKS, Johan : 161-162
BALS, O : 233
BARIJK, Samuel : 81
BAROEN, Francis : 46
BAROEN, Michiel : 47
BARTHOLEYNS, E. : 333
BAUWENS : 233
BAUWENS, Jules : 304
BAUWENS, Pauwel : 48
BEAUPREZ-DEGROOTE, S. : 264
BEDET, Frans : 7
BEHAEGHEL, Pieter : 80
BEIRENS, A. : 269
BERGHE, Frans vanden : 48
BERGHE, Laurent vanden : 187
BERGS, Ronny (ps.) : 256
BERNOT, Pierre : 7
BERQUEMAN, A. : 333
BERTELOOT, Karel : 56
BERTINO (ps.), : 255-256
BEUREN, Joannes : 48
BEVEREN, Joannes van : 47
BEYEN, J. : 13, 15
BILCKE, Gilles dela : 7
BILLIET, Germain : 113, 120
BISSING, von (baron) : 302, 337
BITTINGER : 54, 117, 273, 306
BLOCH, Rachel, Robertina : 140, 143

BLOMMAERT, Etienne : 285
BLOMME, Joannes : 5
BOENS, Daans : 311
BOLLAERT, Jan : 262
BONDUE, Alphonse : 226
BONINGE, de : 225
BONTE, Jacobus : 51
BOOGAERTS, E. zie : LANGDORP, Peter (ps.)
BOONE, Jan : 81
BOONEN, P. : 264
BORGERS, Honoré : 77
BORGERS, Michiel : 321
BORGERS, Philip : 321
BORREY, Aimé : 272-273, 334
BOSSCHEM , Willie : 108, 135
BOTSTAEL, Adriaen : 262
BOUDELOOT, Joachim : 227
BOURGEYNS, Pieter : 262
BOWENS, J : 321, 323, 333
BOYDENS, Tilleman : 291
BRAEME, Nathan : 322
BRAUWER, Willem de : 140
BREEMERSCH-NEUVILLE (familie) : 138
BREWER, Thomas : 226
BREYNE, P. de : 226
BRISSINCK, André : 339
BROUCKE, Cornelie vanden : 79
BROUCKE, Petronella vanden : 5
BROUCKERE, Charles de : 294
BROUCKERE, H. de : 293
BRUGADAL, Charles de : 268-270
BRUTIN, Hugo : 235
BRUYNE, De : 232
BRUIJNE, Adriane de : 79
BRUYNE, De (faïencefabriek) : 2
BÜLOW, von (Baron) : 297-301
BULTINCK : 227
BURBURE DE WESEMBEEK, A. de : 171
BUSSCHE, Petrus vanden : 13
BUSSCHE, Pieter vanden : 291
BUSSCHE, Theodoor vanden : 157

C

CAILLIE, André van : 268-269
CAILLIE, François-Félix van (notaris) : 140
CAILLIE, van (notaris) : 46
CAILLIE, van (familie) : 143
CALLAIS, de (notaris) : 49, 51
CALLEWAERT, Jan : 86 bis
CAMERLINCK (deken) : 150
CAMERLYNCK, A. : 53-54
CANDAELE : 235
CANSMAN, Jan : 50
CAPELLE, Amicus vande : 79
CARBON (slachthuizen) : 302, 304
CARBON, Euphrasie, Louise : 11
CARBON, Paul : 149-151
CARBON-GODDYN, Zoë : 147-149

CARRE, Pieter : 7
CASSIERS (wwe) : 48
CASTEELE, Jacobus vande : 82
CASTEELE, Louis vande : 58
CASTEELS-DE COENE : 305
CATBOT, Marie : 81
CHAMPAN, John : 46, 80
CHARLOTTE (prinses van België, keizerin van Mexico) : 110, 293
CLAEYS, P. J. : 333
CLAIJS, Jan : 5
CLAYSSEN, Joanna : 49
CLAVIER, Gaudee : 6
CLEMMERS, Guillaume : 78
CLERCK, Jan de : 311
CLERCQ, Philippe, Antone de : 51
CLINCKAERT, Pieter : 50
CLOU, Antoon : 46
COBEKE, Jenne de : 6
COENIJE, Jan Baptist : 14
COIGNE, Jan Baptist : 291
COILLIE, Léon van : 264
COLAERTS, Anna : 78
CONSTANDT, Marc : 172-173
CONSTANTIN, Antoon (schepen) : 51
CONTENT, Fritz : 235
COOLAERT, Marie, Thérèse : 6
COOPMAN, Jan : 46
COPPIN, Charles : 227
CORIJNSSENS, Guillaume : 78
CORNELIS, Staf : 264
CORNILLIE, Guy : 4, 284
COSIJN, Jan Baptiste : 46
COUTTENIER : 335
CROMBRUGGHE, Van : 274
CUPERS, Guillemine : 148
CUYCK, van (tekenaar) : 111
CUYPER, J. de : 13-14

D

DAENS, Adolf : 308-309
DAGHELET, Jan : 50
DAM, Al van : 255
DANIELS, André : 140
DANINCK, Jan : 47
DANNEELS, François : 95
DAVID, Charles : 162
DAVID, E. : 226
DAVOUT (maarschalk) : 297
DAYE, P. : 333
DEBATTY, Rolande : 231
DECANNIERE, P. (deken) : 148, 323
DECEUNINCK (familie) : 296
DECLEER, Suzy : 235
DECLERCK, Frans, Leopold (vader) : 291
DECLERCK, Frans, Leopold (zoon) : 291
DECLERCK, Philippus, Jacobus : 291
DECLERCQ, Carolus, Ludovivus : 16
DECLERCQ, Frans, Leopold : 12, 16

DECLERCQ, Pieter, Jan : 12, 16, 268
DECOO, 265
DEENSEN, JO : 4, 255-256
DEFEVER, Camiel : 158
DEFOOR, Octaaf : 234-236, 294
DEKEYSER, Henri : 226
DELANGHE : 228, 231-232
DELATTRE, Madeleine : 191-212 (passim)
DELEERSNIJDER : 16
DELMOTTE, Charles : 146
DELVOYE , Romania : 147, 150
DEMARTELAERE : 119
DEMOOR, Louis : 227
DEMUENYNCK, Jacoba, Prudentia : 12
DENEWET, L. : 11, 13, 16
DENS, Jacob : 321
DENS, Pieter : 321
DEPOORTER, Jerome : 231
DEPREZ, Emiel (bijen. : VANHOOREN) : 274, 335
DEROO (deurwaarder) : 48
DERYCKE, Julien : 56
DERYCKER, François : 227
DESAEVER, Marie : 156
DESCHACHT, Daniël : 268-269
DESMET, Frederic : 275
DESMET, Rosalie : 226
DESPOT, E. : 333
DESWAEF, Jul. : 157
DEVAUX : 147
DEVENT, Georges : 15-16
DEVISCH, Maria : 58
DEVOS : 78
DEVOS, Albert : 157
DEVRIESE (schepen) : 272
DEWAELE : 303
DEWULF, Adolf : 89
DEWULF, Julien : 264
DIDHAM, Susanna : 47
DIJCKE, Pieter van : 49
DIRICXEN, Jo, Cornelia : 46
DOESSELAERE, Jan van : 291
DOREN-LEFEVERE, van : 86 bis
DOUDE : 226
DREESEN, Jan, B. : 234, 236, ts. 236 en 237, 285
DRIESMANS, Ronny : 187-188
DRUBBEL, Marcel : 89
DUBETZ, A. : 89
DUBETZ, Camille : 89
DUBOIS : 302
DUCAMPT, Jacques : 46
DUCLOS, Adolf : 333
DUCLOS, Clémence : 140, 144
DUFAIT, Fernand : 264
DUFOUR (kolonel) : 324
DUGARDEIN, Noëmi : 11
DUHAMEL, Louis : 85
DURDU : 146
DUTREMEZ, G. : 77
DUTRIEU, Joannes, Franciscus : 51
DUYFKENS, Maria : 13

DYCKE, Jacobus van : 5
DYCKE, Joanna van : 7

E

EDEBAU, Henri : 264
EDEBAU, M. : 264
EDEBAU, Werner : 89
EGGERMONT, Marc : 187
ELIAS, Etienne : 89
ELIAS, Marie : 50
ELLEBOUDT (drukker) : 52
ELLEBOUDT, Emile : 226
ELLIOTT-HUWEL, Marguerite : 90
EMMERY, Boudewijn : 48
ENDO, Gus (ps.) : 256
ENSOR, James : 14-16, 264

F

FAICT (bisschop) : 323-327
FAILLE, Marie : 47
FALISE, Jean, Pierre : 3, 108
FARASYN, Daniël : 10-11, 13, 268
FARAZYN (familie) : 115-118
FAUCONNIER, François : 6
FEIJPEL, Matthijs (bijgen. SLEUTER) : 81
FEYS, Freddy : 256
FIEVER, Michiel de : 78
FILAIRE, Marie de : 46
FILIPS (graaf van Vlaanderen) : 110, 292-293
FLANNEGHEN : 48
FLORIZOONE, Patrick : 11, 42
FOCKEDEY, Adriaen : 262
FOL, Jean : 227
FORIERS (bijnaam) zie : RIELEN, Marie
FORRESSE, Antoine : 6
FORSTNER, von : 272
FRANCE, Isabelle de : 79
FRANS JOZEF I (keizer van Oostenrijk) : 293
FREDERIC, Anne-Marie : 90
FRIBOURG, Marcelle : 141, 143
FRIEDRICH : 338

G

GADES : 81
GAERDELEN, Freddy : 90
GALLEY, Matthias : 50
GAWRISLOW, Alexandria : 225
GEENEN, Adreas : 91
GEERKENS, Arnold : 6
GEUVELS, Charles : 91
GEVAERT, Bert : 256
GEVAERT, Ferdinand : 3-4, 59, 109, 219, 254
GHEERAERT, Fl. : 337
GHELDERE, Karel de : 83

GIERTS, Eugène : 91
GIONAORA, Jules : 161
GOEKINT, Johan : 91
GLASSON, Anne, Marie : 321
GOBIN, R. : 263
GODTFURNEAU, J. B. : 268
GOFFIN, Romain : 137
GOOD, Ivan :
GOVAERT, Herminie : 56
GOVAERT, Rosalie : 56
GROOTJANS, Josiane : 91
GROOTE, Gust de : 264
GROOTE, Paul de : 266
GRYSE, de (deken) : 310
GRYSON, Jacques : 5
GUIZARD, Mercedes : 91
GUYNELLY, J. P. : 92

H

HAECK, Pieter : 78
HAEGHE, Jacques vander : 79
HAGERS, Albert : 92
HAMMAN, Aug. : 56
HAMMAN (reder) : 120
HANKAR : 156
HARDYNS, Daniël : 93
HARTEEL (brouwerij) : 274
HAUTE, Jacobus van : 49
HAVERBEKE, Eddy van : 5
HAZE, François de : 262
HEEMAN, Herlinde : 93
HELSMOORTEL, Jules : 271
HELST, Jan vander : 48, 51
HEMPTINNE, Louis de (gravin) : 151, 221
HENDERYCKX, Jan : 291
HENDRICX, Simon : 7
HERMANS, John : 235
HERMÉ, Eugène : 269-270
HERTOGH-LEVY, Joanna : 321
HESKETH, William : 5
HEYERMANS, Herman : 264-265
HEIJNDRIJCKS, Pieter : 80
HEMDEN, Jan van : 78
HERREGAT, Patrick : 93
HOENRAET, Virginie : 226
HOFMAN, Christine : 122
HOLAERE, Vincent : 262
HOLEMANS, H. : 11, 13, 16
HOLMENS, Gerard : 122-123
HOLSTER, Marie : 148
HONDERMARCQ, Aernout : 8
HONNÉ, Jan : 80
HOOGHE, Marcel : 142
HOORNE, Steven van : 291
HOOST, Cornelis : 262
HOSTYN, Norbert : 4, 135, 320
HOSTYN, René : 123
HOUBEN, Nicole : 123

HOUWEN, Joris : 123
HOUWENS, Clara : 5
HOVE, Marie van : 46
HUBRECHTS, Madeleine : 143
HUILMAND, R. zie : DEENSEN, Jo (ps.)
HUION, Emiel : 123
HUYGE : 150
HUYGHE, Joanna : 321

I

IMSCHOOT, Auguste van : 226
IMSCHOOT, Edouard van : 183
INGELBRECHT, Hendrik : 81
IPPEL, Simon : 83
ISEGHEM, van (volksvertegenwoordiger) : 112
ISEGHEM, August van : 2, 268
ISEGHEM, Auguste van : 140, 144
ISEGHEM, Ch. van : 52

J

JACOBS, Heinz : 123
JACOBS, Pieter : 81
JACOBSEN : 304
JACOBSEN, Georges : 124
JACOBSEN, Henri : 45
JACOBSEN, Roger : 124
JAEGHER, Joachim de : 79
JANSSENE : 55
JANSSENS, Antoon : 79
JANSSENS, Frans : 124
JANSSENS, Jacobus : 81
JEAN, Emilie (eigenlijk : Amelie) : 152, 224
JELGERHUIS, Schette van : 2
JONCKHEERE, F. : 124
JONCKHEERE, Karel : 311
JUNQUE, Marcus : 49

K

KAMAGURKA (ps.) : 124
KEERSCHIETER, Pieter de : 50
KENNES, Pauwel : 124-125
KERCKHOVE, Joannes vande : 81
KERMARREC, Joël : 125
KEUNINCX, Cateline : 46
KINT, Catharina, Coleta : 12
KNOCKAERT, Margot : 125
KNOCKAERT, Nicole : 125
KODAZ, Werner : 125
KUCHLER, C. H. : 65
KYKEMPOST, J. B. : 13

L

L'ABBE, Charles : 232
LABISSE, Félix : 125
LA CENSERIE, L. de : 240
LACROIX, Joanna : 48
LAMBERSY, Jacobus : 7
LAFORCE : 233
LAGROU : 303
LAMBERT, Kris : 234
LAMMAING : 291
LANDUIJT, Pieter : 7
LANGDORP, Pieter (ps.) : 236
LARIDON, Alfons : 188, 233
LAUWERS (pater Jezuïet) : 54
LAUWERS : 310
LAUWERS, A. : 226
LEDOUCE, Pieter : 48
LEFEVRE : 53
LEGIER, Jan, Baptist : 78
LEJEUNE, Jacobus : 82
LELEU, August : 12, 269
LELEU, Jan, Augtustinus : 12
LELEU, Laura, C. E. : 269
LEOPOLD I (koning der Belgen) : 110-112, 292-294
LEOPOLD II (koning der Belgen) : 41-42, 110, 292-294
LEPER, J. : 333
LE ROY, Mirafin : 262
LEYHAUSEN : 117
LIEBAERT, Aimé : 274, 337
LOEN D'ESCHEDE, Joseph de : 146
LOES, Lucy : 256
LONCKE, Karel, Jozef : 291
LOO, Thomas van : 47
LOONTIENS, Carlo : 10
LOUISE-MARIE (koningin der Belgen) : 110, 227
LUCAS, Michel : 339

M

MAECKER, L. de : 53
MAES, Simone : 4
MAJOR, Andries : 50
MAJOR, Anne, Marie : 50
MAJOR, Walter : 3, 76, ts. 118-119
MALDEGHEM, Jacob van : 291
MALFEYT : 16
MARCUS, Pauline : 191-192 (passim)
MARIA HENDRIKA (koningin der Belgen) : 292-294
MARIA THERESIA (keizerin van Oostenrijk) : 293
MARIE AMÉLIE (koningin van Frankrijk) : 110-112
MARLEIN, Charles : 78
MARNIX, de (hofmaarschalk) : 110
MAURUS, Jan : 48
MAY, J. : 226
MEES, Gheeraert : 97
MEESE, Flavie de : 147-148
MELIS, Jeanne : 148
MESSENS, Julien : 285

MESTDAGH : 55
MICHIELS, Agnes : 147, 150
MICHIELS, August : 3, 108
MOENTJENS, Catto : 48
MOLLEMANS : 271
MONDELAERE, Anne, Marie : 50
MONTENS, François : 6
MONTI, Lucy (ps.) : 256
MONTI, Pete (ps.) : 255-256
MONTMORENCY : 235
MOYAERT, August : 274, 335
MUENYNC, Jan : 262
MÜHLBAUER : 338
MULDER, Joannes de : 51
MUNY, Joanna : 8, 80
MUSIN, François : 14
MUYTER, Melchior de : 291
MYAUX, R. : 228, 232

N

NAESSEN, Maillaert : 48
NAPOLEON I (keizer der Fransen) : 297-301
NATAN (familie) : 137-145
NENQUIN, Maurits : 264
NEUT, Petrus : 305
NEYTS, Grégoire : 138
NIENAN, Victor : 262
NIJSSEN, Albert : 92
NOLF, André : 232, 264
NUYTTEN, Jan : 3, 40-41

O

OLSEN, Elias : 11
OLSEN, Jan : 11
OSTYN : 326
O'SULLIVAN DE GRASS : 293

P

PANESI, Ward : 264
PARAZYN, Constant : 227
PASQUINI, J. N. : 146
PASSCHYN : 119, 272
PAUWAERT, Mechelijne : 79
PECSTEEN-DEVRIERE (senator) : 227
PEDE : 53
PEDE, August : 157
PERRYMAN, Elias : 322
PETTE SJIEKE (ps.) : 256
PIERS DE RAVENSCHOOT : 230
PIETERS, Jan : 48
PIETERS, Marnix : ts. 236 en 237, 239
PIETERS, Martinus : 80
PIETERSE, Jan : 262
PIL : 295

PILLE, François, Luc : 45
PINTELON, Molle : 235
PITTE, Pieter vande : 50
PITTERY, Cyriel : 273, 334-335
POPHAM (admiraal) : 59
POSSON, Clara : 79
POTTIEZ, Jean : 269
POURIN, Jan : 262
PREGNIER, Jacquemine : 48
PRIEMAERT, Guillaume : 46
PRUDHOMME, Christophe : 7
PRUIJSSENAERE, Bartholomeus : 80
PUYDT, Frans de : 5
PYPE, Henri ("Paster") : 148-149, 218-219, 308-311, 323-327, 330

R

RAEDT, Jan Baptise de : 78
RAINIER (prins van Monaco) : 108
RÄUTER (kolonel) : 272
RAYÉE, Joseph : 140
REMOORTEL, Korneel van : 13, 291
REUNBROUCK, Roger : 3, 134
REYNAERT, Dirk : 86 bis
REYNAERT : 275
REYNAERT, M. : 329
RICKX, Berten : 309
RIDDER, Jacoba de : 48
RIDEIJN, Noëla : 6
RIDOU, Louis : 85
RIELEN, Marie (bijgen. FORIERS) : 81
RINBAUX-WAELES, Aug. : 226
ROBBE, Passchier : 47
RODIJN, Thérèse : 6
ROELS, Frans : 235
ROETYNCK : 233
ROGIER, Charles : 110
ROLF, Rudi : 16, 44
RONSE, Achiel : 160
ROO, Louis de : 305
ROSSEEL, Elisabeth : 56
ROSSEEL, Pieter : 56
ROUCK, Adriaen de : 6, 81
ROUZERÉ : 235
RYCKEMAN : 233
RYCX, Antony (notaris) : 321-322
RYCX, Pierre : 191-212 (passim)
RYS, Pierre : 233

S

SAMYN, E. : 226
SANDERS, Jozef, Gabriël : 13
SANDIJCKE, Jacques van : 50
SAVONIE, Maurits : 264
SCHALANDRIJN-VERSLUYS (familie) : 191-212 (passim)
SCHAUW, Thérésia : 50
SCHELDEWAERT, P. : 85

SCHELLINCK, G. : 53
SCHEPPER, Emiel de : 161-163
SCHMITZ, Rikke : 235
SCHOCKAERT, Oscar : 120
SCHOONJANS : 148
SCHOTTE, André : 264
SCHOTTE, Jacop : 262
SCHYRGENS, Antoine : 125
SCOTT, Sheena : 256
SEDEWAERT, Herman : 81
SEELER (pater Jezuïet) : 54
SERRUYS (burgemeester) : 110, 112
SERRUYS, Isidore : 138
SEURYNCK, Staf : 265
SEYNAEVE, P. : 157
SEYS (familie) : 84
SEYS, Andries : 46
SEYS, August : 191-212 (passim)
SEYS, Karel zie : SLEEKS, Ary (ps.)
SIELEGHEM, van : 304
SIJBERS, Anna : 50
SIMOENS, Philip : 79
SLEEKS, Ary (ps.) : 83
SLEUTER (bijnaam) zie : FEIJPEL, Matthijs
SIMON, Pieter : 6
SMIS : 304
SMIS (architect) : 108
SMIS-VALCKE, H. (aannemer) : 334
SMISSAERT, Emile : 3, 40
SMIT, Pieter de : 8
SMITH : 81
SNIJS, Philip : 50
Sölch, Werner : 170-188 (passim)
SOUBE, Antheuns : 262
SORGHER, Jacques, Jean de : 77, 114
SPELIER, Jan : 49
ST MARTIN, Henri : 162-163
STAESENS, Alexander, Frans : 11
STAESENS, Jan, Frans : 11-12
STAESENS, Jan, Hendrik, Jozef : 11
STAESENS, Julien : 272
STAESENS, Julien, Jan : 11
STAESENS, Marie, Adrienne : 11
STALPAERT, Joseph : 51
STEEN, André : 9
STEENE, Antoon vande : 80
STEYNS : 92
STIJNEMEULEN, Norbert, François van : 45
STOOP, Alida de : 147
STRACKÉ : 268
STREUVELS, Stijn : 333
SUAVE : 227
SWARER (sergeant) : 47
SWEETLOVE, Adriaan : 162
SWIJCKENS, L. : 115

T

TERRIEN, Pieter : 51
THIBAUT, Arnoldus : 48
THONON, Aimée : 17
THUIS, Leonardo, Balduino : 45
TIERENS, Anna : 81
TRATSAERT : 235
TRATSAERT, Judocus : 80
TRENE, Jan : 82
TRENE, Pieter : 81
TROOSTENBERGHE, Carlos van : 5
TROOSTENBERGHE, Ronny van : 5
TURA, Will (ps.) : 255-256

U

UREEL, Leonie : 57

V

VALCKE, Max : 338
VALCKE, Willy : 265
VALCKENIERS, Catharina : 82
VANBESIEN, Amand : 273
VANCRAEYNEST, Raymond : 173, 182
VANDAMME, Gerard : 233
VANDECASTEELE, Emmery : 191-212 (passim)
VANDENBERGHE, Katelijne : 262
VANDENBROUCKE, Alice : 52
VANDENBROUCKE, Eugeen : 52
VANDENBUYS-HOORENS (familie) : 191-212 (passim)
VANDENHOUWEELE, Pierre : 162
VANDENPEEREBOOM, Jules : 323-326
VANDERSTRAETEN, Edmond : 83
VANDEVELDE : 86 bis, 233
VANDEVELDE, Hubrecht : 95, 97
VANDEWALLE, Adela, Francisca : 12-13
VANDEWALLE, Albert, Lud. : 13
VANDEWALLE, Bartholomeus, Ludov. : 12
VANDEWINCKEL : 137
VANDYCKE : 53
VANHEST, Pieter : 262
VANHOENACKERE : 224
VANHOOREN zie : DEPREZ, Emiel
VANHOUCKE, Aug. : 337
VANHOUTTE, Emiel : 275
VANHOUTTE, Roger : 233
VANLERBERGHE : 310
VANOVERSCHELDE, G. : 263
VANSTEENE-KREUGER (familie) : 191-212 (passim)
VAUGHAN (barones de) : 294
VENANT DU FOUR, Philippe : 79
VERBANCK, Anna : 58
VERBANCK, Frans : 57, 120
VERBANCK, Jan : 58
VERBANCK, Richard ("Dicky") : 57-65
VERBEKE, Aloïs : 159

VERBOUWE, A. : 268
VERBRUGGHE, Joannes : 78
VERDONCK, Henri : 327
VERHAEGHE, G. : 53
VERHAEGHE, Julien : 3, 12, 134-135, 286
VERMEERSCH, Gilbert : 4
VERMEESCH, Barbara : 51
VERMEIRE (brouwerij) : 261
VERMEIRSCH, Elise, Clémence : 269
VERPLANCKE, Lambrecht : 46
VERRAERT : 226
VERSCHAEVE, Cyriel : 264-265
VERSCHELDE, Robert : 339
VERSCHUEREN, R. : 264
VERSLUYS, Roland : 58
VERSTAPPEN : 233
VICTOR, Frans : 47
VICTORIN, Balthasar : 46
VILAIN, Omer : 2-3, 17, 291, 327
VINCENT : 141, 144
VIOLETTE, François : 48
VLAENDEREN, Van : 117
VLAMINCK, Jan : 78
VLOCKMAN, Martinus : 47
VONCK, Jacques : 332
VOORDE, Andries vande : 78
VOS, Jacques de : 47
VREESE, Niolaes de : 7
VROU, Gaspart : 50
VRYEELS, Augustijn, Jan : 241
VYNCKE, Joris : 264

W

WAEGHENAERE, Jan : 81
WAELE, Philip de : 46, 50
WAELINCK, Jacobus : 47
WAEYAERT, Frans : 182
WEERDT, Marcel de : 88
WEERT, Albertus de : 81
WEGHE, Antoinette vande : 80
WERED (ps.) zie : EDEBAU, Werner
WERY, Thomas : 80
WESEMAEL, Jan : 82
WESEPOEL, Françoise : 80
WESTEEL, Barbara, Jacoba : 322
WESTERDUYN, Cor : 3, 108
WESTERLINCK, Irma : 256
WEYTENS, Pieter : 321
WHISTLER, James, Mac Neill : 42
WIELAND, Auguste : 112
WIELAND, Hans : 226
WILLEM II (keizer van Duitsland) : 157-158
WILLEMS, Michiel : 5, 82
WILZOETS, François : 97-98, 262
WITTE, Daniël de : 7, 51
WITTE, Jacobus de : 50
WYBO, Dominicus : 48-49, 51
WYNTHEIN : 338

Y

YPER, Jan, Jacob van : 322
YPER, Pieter van : 322

Z

ZEEBROEK, Luc zie : KAMAGURKA (ps.)
ZEGERS, Andries : 49
ZEGERS, Pieter : 49
ZEURE, Marie de : 79
ZIBOURKE, François : 262
ZUTTER, Marnix de : 89
ZWARTE PIER : 256
ZWEIG, Stefan : 172

INDEX OP DE OOSTENDSE VERENIGINGEN

- Abri Marie Elisabeth (kindertehuis) : 151-152, 221 (zie ook : Tehuis "Marie de Hemptinne)
- Acht Uren Huis zie : Gelukkige Haard
- Arme Kerken (werk van de) : 149

- Christene Moeders (beweging van de) : 151
- Compagnie der Zaeg-Molens : 254
- Concordia : 111
- Coöperatief van Staatsbedienden : 305, 334

- Door Stijd tot Zege (toneel) : 265

- Fort Napoleon (V.Z.W.) : 297
- Freddy's Dansorkest : 256

- De Gelukkige Haard : 263
- (Koninklijke) Geneesherenvereniging van Oostende : 269
- Gidsenkring Lange Nelle : 292
- Gilde van Sint Cosmos en Damiaan : 80
- Gilissen van de Zee : 161-163 : ill.

- Haringtouwers (huis van de) : 95, 241
- Help mee, 't zal wel gaan zie : Gilissen van de Zee
- Help U zelf : 52-53
- Hendrik Conscience's Vrienden (toneel) : 264-265

- Kinderen van Maria (1906-heden) : 149, 151
- Kunst genegen (cultuurgroep) : 308, 311

- Marie de Hemptinne (Tehuis) : 221 (zie ook : Abri Marie Elisabeth)

- Noordstar : 52-53

- Onafhankelijke schichtblazers : 329
- Oostendse revues : 256
- Opvang Tehuis tot bescherming van het jonge meisje : 152

- Paster Pype-herdenkingscomité : 311

- (Koninklijke) Roei- en Nautische Sport Oostende : 339
- Rotary Club Oostende : 141

- Sint Sebastiaansgilde : 111
- Société des Frères d'Armes de l'Empire : 111
- Société Littéraire : 271
- Sport Nautique zie : Roei- en Nautische Sport Oostende
- Ster deze Zee (bejaardenclub) : 222

- Van Neste Genootschap (V.G.O., toneel) : 265, 329
- De Vliegende Klepel : 83
- Volksbond : 52
- Vrije Binnelanderlieden : 49
- Vrij Zwemmers : 329

- 't Zal Wel gaan (vissersgilde) : 308

OOSTENDE IN 1915 ZOALS GEZIEN DOOR DE GROTE DUITSE EXPRESSIONIST
H E C K E L DIE HIER ALS MILITAIR BIJ DE GEZONDHEIDSDIENST
VERBLEEF IN WERELDOORLOG I